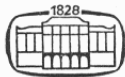

Mikes
Kelemen
összes
művei

MIKES KELEMEN
ÖSSZES MŰVEI III.

MIKES KELEMEN ÖSSZES MŰVEI

SZERKESZTI
HOPP LAJOS

III. KÖTET

AKADÉMIAI KIADÓ, BUDAPEST 1970

MIKES KELEMEN

MULATSÁGOS NAPOK

ÉS MÁS FORDÍTÁSOK

SAJTÓ ALÁ RENDEZTE
HOPP LAJOS

AKADÉMIAI KIADÓ, BUDAPEST 1970

KÉSZÜLT A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
IRODALOMTUDOMÁNYI INTÉZETÉBEN

ZOLNAI BÉLA EMLÉKEZETÉRE

Lektor

KELEMEN JÓZSEF

†ZOLNAI BÉLA

*Magy. i. I. 3.
93, 953.*

© Akadémiai Kiadó, Budapest 1970

Printed in Hungary

MULATTSÁGOS NAPOK

Rodosto 1745.

18 8bris

[KEGYES OLVASÓ!]

[2a:] Kegyes olvaso. ha az ételt, az italt, melyek testi tselekedetek, az Isten ditséretire, és lelkünk hasznára kell forditanunk. szent pálszerént, ebből következik hogy a beszédinknek, és még a mulattságinknak is olyanoknak kell lenni, a melyekben ditsértessék az Istennek szent neve, mind¹ pedig magunknak. és másoknak lelki vagy testi hasznokra szolgállyanak. ugyan ezen vegre is adom elődbe, ezen hat uri személyeknek hat napig tarto beszélgetéseket, a melyek mind az elmének mulattságára, és hasznára² mind a szivnek meg jobbitására lehetnek. meg láthatni ebben a könyvben, hogy mitsoda szép dolog a jó erkölcsel való hajlandóság, és tselekedet, és mitsoda gyalázatos arendeletlen indulat, és tselekedet. a jó erkölcsöt sokszor az Isten homályba szokta hagyni, egy kevés ideig, de tsak azért. hogy a ki tessék azután nagyobb fényeséget. és hogy azt mindenek tsudallyák, szeressék, és kövessék, és ennek jutalmát. két féle képen veszik, ebben a könyvben sok szép jó erkölcsüeket. és nemesi indultuakat látz, a melyek még ez életben hasznokra vált. és az olyan-[2b:]kot kövessed. ellenbe pedig, sokaknak rossz hajlandóságok³ szégyenekre, és veszedelmekre fordult. és ezeket kerüljed. kérem az Istent adgya, hogy ne tsak mulattság. de hasznal olvassad. [3a,
²⁰ 3b: üres]

[4a:] Mulatságos Napok.

Minek előtte hat fő renden lévő személyekről szollyak, szükséges elsöben hogy meg⁴ üsmértessem, ki légyen az a fő renden lévő aszszony. akinek házához gyülekeztek rend szerént, azok az uriszemélyek, ezt az uri aszszont hitták Honoriának, aki is negyven esztendősban, két esztendősb⁵ özvegy lévén, nem tsak sok jóság. de még

18 Sbris [A kézirat bal alsó sarkában álló dátum a címlapon.]

¹ mind <me> pedig

² haszná [Sorvégi elválasztás után nem folytatja.]

³ hajlandóságok <és> szégyenekre, és

⁴ meg üsmértessem, [meg — még-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

⁵ [A kéziratban így:] két-esztendősb [sorvégi elválasztójellel.]

nagy okoságal, és jó erkölcsökel bővölködött. jóságit, házat, tselédit, igen szép rendbe tudta tartani. és mint hogy az ő okos és betsületes maga viselése mindeneknek tettzet. azért minden féle fő renden lévő urak. és aszonyok. az ő udvarlására igen gyakorta el mentenek. és nála tisztességes mulattságokat találtak. egy szoval az ő szép rendbe való háza, példája volt az egész tartománynak. ez az uri aszony, nem hejában hordozta a maga nevét. mivel ha másokat meg tudot betsülleneni. a tiszteletet. és a betsületet másoktól igen meg várta.

¹⁰ [4b:] Ennek az uri aszonymak. nem volt több gyermeke egy leányánál, akiben volt minden gyönyörüsége, ezért is minden okoságát, és elméjit tsak arra fordította. hogy azt, a jó erkölcsökel fel ékesithesse, és a mindenkori foglalatossága a volt. hogy a leányát meg tanithassa. mind arra, a mi kívántatik egy uri személyhez, és egy jó gazdaszszonyhoz.

¹⁵ Ennek a kis aszonymak neve volt hilária, tizen négy esztendős lévén, jegyben is vagon. az ő szépsége ha felyül nem halad is mindeneket, de az ő jó erkölce, okossága, sokakot felyül halad. az ő kegyes, és értelmes beszédit mindenek tsudályák. oly iffiu leányba, ²⁰ de az vigg, nyájas, és tréfás természetieért, minden kis aszonyok szeretik. és mindenek tisztelik. jól is viseli a maga nevét.

Ne tsudályuk tehát hogy ha az ilyen házat sok iffiu urak, és kis aszonyok gyakorolták. de atöb fő renden lévő kis aszonyok közül, kivált kettő legg nagyob barátságban valának hiláriával. és az ő ²⁵ egymáshoz valo hajlandóságokat., leg inkább az egy másal valo atyafiság indította fel bennek.

Az egyikét ennek a kettőnek hitták, Constantiá-[5a:]nak, ennek a szépségit tsak a kép író irhatná le, mivel mása nem volt a tartományba. ennek minden maga viselése természete, jó erkölce, szeretetre, és tiszteletre méltó volt, keveset beszélt, de okosan. és minden szavára igen vigyázot., eméltán viselte a maga nevét, mert minden szavában, és tselekedetében álhatatos volt.⁶

³⁰ A másodikát hitták Victoriának, erre valóságil illet ez a név, mivel ennek szépsége, szép természete, és jó erkölce, minden szivet meg gyözöt, és rabsága alá vetette,

³⁵ Ez a három kis aszony mint hogy együt laktanak kivált télben, a szamos mellet lévő szép városban. azért minden nap a hilária

⁶ volt. <amás> [Új bekezdésben:] A másodikát

anyához jártak, dolgozni, és magokat mulatni. de mint hogy ez a három kis aszony mindenik jegybe volt, a mátkájoknak is szokások volt minden nap ugyan azon idő tályba a honoria házához el menni, és ött mátkájoknak udvarlani,

⁵ A hilária mátkáját. nevezték. juliusnak, a Constantiáját octáviusnak, a victoriáját, váleriusnak, ezek mind olyan nagy fő renden lévő iffiu urak valának [5b:] akik mind az iskolájokat el végezvén. mind más tudományokban részesek⁷ lévén, alkalmasak valának az ország szolgálattýára, ezekben mind a jó erkölcs, mind az okosság bővölködöt.

Ilyen ritka szépségü, és jó erkölcsü személyek töltének el tehát. egy telet, és a tavasznak felét az egy más közöt valo mulattságban. a honoria házánál, de ezt a társaságot, nem tsak ahajlandóság. és a szeretet foglalta esze, hanem még az atyafiság is. mivel ugy eset.
¹⁵ hogy a férfiak is atyafiasok voltak egy másal, ezen személyeknek társaságokban. igen gyönyörködöt honoria. és kedvesen halgatta. nyájas beszédgyeket, és mint hogy tanult aszony. sokszor olyan beszédekert hozott elé, a melyekből tanulhattak., és elejekbe adta az életnek modgyát. a sok nyájas beszélgetés és mulattság után.
²⁰ atél. és a tavasznak fele el telvén. de aszeretet meg maradván, azon gondolkodának, hogy miképpen vehetnék reá honoriát, hogy avaroshoz leg közeleb valo jóságában ki vinné őket, ahol együt tölthetnének ha tsak egy hetet is lakadalmok előtt, mivel tizen ött nap mulva együt kellett meg lenni lakadalmoknak. és lakadalmok után. el
²⁵ kellett válni egy másol; Constantia. és viktoría mondák erre. mint egy-[6a:]keservesen, édes hiláriám mindnyájan ki mehetnek . . de mi it maradunk. mert talám az anyáink el nem botsátanak minket, oh! édes nénem azon ne busuly.⁸ mondá hilária. mert minden sebemböl ki szedem az eszemet., és azon leszek hogy mindnyájan ki mehessünk.
³⁰ ha lehet, hanem holnap azon tanátsot tarttsunk, hogy miképpen vihessük végben ezt a nagy országos dolgot., és ha engemet tenne az egész gyülekezet fő tanácsnak. reménlem hogy hasznos tanácsot adnék. erre mindenik reá álla, de kivált julius neveté beszédit.

Más nap esze gyülvén, szerentséjekre ugy történék hogy honoriának
³⁵ valamel⁹ dolga érkezék, és ahoz kellették látni, azomba atanátsok.¹⁰

⁷ részesek <valának.> lévén, alkalmasak valának

⁸ ne busuly. <mert> mondá hilária. mert minden sebemböl [zsebemböl]

⁹ valamel [Nyilván elírás valamely helyett.]

¹⁰ atanátsok. [atanátsok-ból javítva az ékezet áthúzásával.]

el kezdék avégezést, ki egy tanátsot, ki mást monda, hilária pedig nagy vigan fel kele tanátsi székiből. és mondá. mint hogy az egész tanács engemet választot fejének, és hogy időt ne veszünk, mivel ha honoria bé talál jöni, a tanácsnak félben kell szakadni. hanem⁵ itt két dologrol vagyon akérdés. az egyike, hogy kit válaszunk követnek, aki meg jelentse az anyámnak nagy szándékunkat. a második. hogy lehet végben vinni hogy Constantiát, és victoriát él botsása¹¹ az anyok, de ezt [6b:] az utolsó dolgot én magamra válalom, hanem, ha a nemes gyűlés jónak talállya. arra igen jó leszen ő kegyelme.¹⁰ mutatván kegyesen juliusra. azon kívül is fő tanatsosa honoriának. ezt mindnyájan helyesnek találták. fő képpen julius. a ki mindenben kedvit akarta keresni hilariának. julius jó szivel magára válalván akövettséget. ugyan azon estve meg is jelenté adolgot honoriának. és meg is nyéré.

¹⁵ Más nap mindnyájan együt lévén., honoria, aki az emberséget igen tudta. mondá. értettem örömel. hogy a szép társaságnak a legyen kedve. hogy ki vigyem valamely jóságomba. egy néhány napig valo mulattságra. én azt nem tsak örömmel. de jó szivel meg is tseleszem. nagy betűletnek tartván. ha ilyen uri személyeknek valamiben kedvit találhatom. azért mindgyárt. rendelést is teszek. hogy²⁰ a tisztartomnak mindenre gondgya légyen, vagyon nékem két orányi földre szép házam, és kertem.¹² gondolom hogy oda jó lesz ki mennünk, és meg parantsolom hogy mindeneket készen tarttsanak. hanem már azt lássuk hogy mikor. tettzik, és mely napra a nemes²⁵ tarsaságnak ki menni, hogy pedig az időt hejában ne tölttsük a mely igen rövid a lakadalmokig, az én gondolatom a, hogy ma péntek lévén., holnap mindent el készítetek. vasárnap. az Isteni szolgálatot végbe [7a:] vivén. és együt ebédelvén., negy orakor meg indullyunk. és idején oda érkezünk. ót vatsora készen fog várni,³⁰ az egész hetet ót töltthetyük. és innep nem lévén ajövő héten. az Isteni szolgálatot sem mulattyuk el. azegész szép. társaság ezt nagyon meg köszönvén honoriának, hilária mondá az anyának. de még it nagy akadály vagyon hátra, mitsoda. kérdé honoria. hilária tsak mint egy félben kezdé meg mondani adolgot, ugy hogy az anya nem³⁵ érthette meg, mond meg hát mondá honoria. mitsoda akadály a had

¹¹ él botsása [él — és-ből javítva.] az anyok, de ezt [6b:] de ezt [A lap alján utolsónak írt szót megismételte a levél hátsó lapjának elején; egyiket sem törölte.]

¹² kertem. [kértem.-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

tudgyam. nám örömdben nem is tudcz szolni. ha meg kell a dolgot mondani aperte. mondá hilária. édes anyám a nem egyéb. hanem Constantia, és victoria attol tartanak. hogy az anyok el nem botsáttják őket. oh! ha tsak a. mondá honoria, a leg kisseb. nagy dolog volna. a.
5 ha én azt végbe nem vihetném. abban pedig bizonyos vagyok hogy végbe viszem. azok az uri aszonyok tudgyák. hogy ugy szeretem leányokat és ugy vigyázok reájok. valamint reád. azért mindgyárt el is megyek hozzájuk. és el kérem őket, honoria ezt is szerencsésen véghez vivén, tudtára adá az egész társaságnak hogy vasárnap.
10 ki ki készen légyen, noha a kis aszonyok azt akarták volna, hogy mindgyárt meg indulhassanak. mivel péntektől fogvást. az vasárnapig valo idő nekik igen hoszunak tették. mind azon által. kételenek valának békeséges türesem lenni.

[7b:] Vasárnap, az az igen várt idő el érkezvén. az Isteni szolgálat
15 után. az egész társaság ebéd tályba honoria házához gyülekezvén, a jó ebédhez le ülének. és vigan ettenek, a kis aszonyokon kívül. a kik nem ehetének örömdben, és alig várhaták az időt hogy a hintoba ülhessenek, az az idő is el érkezvén, honoria leg előbször. sok kinálkodás után, a hintoban üle, azután a férfiak segítették. ki
20 ki a maga matkáját. a hintoban fel hágni.¹³ leg előbször Constantiát segített octavius, victoriát. valérius, és ajó kedvü hilariát julius, a férfiak azután lora ülének. és tsak annyi tselédet vittek el magokal. a menyi tsak szükséges volt.

Ött ora tályba, ez a szép társaság. a honoria házához érkezvén.,
25 és mint hogy. már. májusnak a közepe felé anapok. elegendő hoszak, azért nagy siettséggel mindnyáján a kertbe menének. a kert elegendő nagy. a fel oldalát a szamos mosa, a sok szép gyümölcs fák. mind uttzákra vannak ültetve. akert két részben vagon. az egyik része. a ház felöl. mind virágokal. vagon bé ültetve. a második része.
30 minden féle. kerti veteményel. a kert közepiben pedig. egy nagy lugos. a melyet a szöllő levelek egészen bé fedték, és olyan volt valamint egy levélből valo palota. de még a szöllő fáknak. a melyekből állot az a szép lugos. mása talám nintsen erdélyben. mivel. [8a:] honoria. azokat. mind rodosztorol, a mármora tengerének a parttyán
35 lévő városbol hozatá.¹⁴ ezek a szöllő fák pedig hétszer hoznak szöllöt

¹³ feg hágni. [Elírás.]

¹⁴ hozatá [Beszúrás; a kéziratban a pont a városbol szó után áll, de a beszúrás a pont elé értendő.]

esztendőben. de még narancs, fái. és laurus fáji is valának kertében. honoria nagy örömel. el hordozá¹⁵ kedves vendégeit. mindenüt akertben, és ki ki nagy gyönyörüséget. nézte. a sok szép virágot, a sok zöldséget, szép virágos fákat. a melyeknek árnyékában nagy vigassággal sétáltak. hét oráig.

Azután honoria a szép házait meg mutatá. és a felső házakban, a férfiakkal, kinek, kinek el rendelé szállását. az alsó házakot. magának a kis aszonyokkal meg tartá. és ezt is el rendelvén, mindnyájan az ebédelő palotára menének. ahol az asztalt terítve találák, octávius¹⁰ mondá honorianak. itt mi az aszony földén lévén. mindnyájan az aszony hatalma alatt vagyunk, azt tudjuk hogy az aszony mitsoda rendbe tartta házát, azért mi is azon rend alá akarjuk vetni magunkot, én, mondá honoria. való arend tartást szeretem. de ilyen uri személyeknek rendet nem szabhatok. hanem csak azon igyekezem hogy¹⁵ kinek kinek kedvét találhassam. úgy tettezik mint ha az aszony minket, mondá válerius. idegeneknek tartana. ha nem akarna bennünket. a házában lévő rend alá vetni, mint [8b:] hogy tellyeséggel azt akarja a társaság hogy törvényt szabjak. mondá honoria. az én gondolatom a, hogy a férfiak idején fel kellyenek. és ebédig. vagy a vadászattal.²⁰ vagy a halászattal mulassák magokat. az ebéd tizen egy orakor legyen. és a vatsora hét orakor. ennél. se hosszab. se nehezebb törvényt nem tsinálhatok. hát a leányoknak. kérdé Constantia, a kis aszonyok. felelé honoria 11 oráig a házba vagy dologal. vagy egyébel el tölthetik az időt. hát ebéd után. mitsoda foglalatoságunk léssen kérdé victoria.²⁵ arra már nekem kell tsinálni törvényt mondá nevetve hilária, hogy ha az aszony azt nekem meg engedi. tekintvén honoriára. én nem bánom hilária, és ugyan nézük mitsoda féle törvény leszen a, mert én is atöbbsivel meg akarom azt tartani. az én törvényem abból áll. hogy úgy mint törvény tsináló azt hagyom az egész társaságnak.³⁰ hogy ebéd után. egy oráig az ebédlő palotán beszélgessünk. jó és hasznos dolgokról. az után ki ki el oszolhat három oráig három orakor ki ki tartozék. nagy birság alatt akertbe jöni, ott mulathattuk. magunkot; historiát beszélhetünk. ött oráig. ött órától fogvást. hét oráig eleget léphetünk a kertben. vatsora után pedig ki ki akkor feketik le, amikorok tettezik, és anyit alhatik amenyit akarja., ha a kedves gondolatok meg engedik. erre mindnyájan mondák. hogy [9a:] mind a két törvényt meg akarnák tartani. hát ha hillária a ki ator-

¹⁵ el hordozá [r—z-ből javítva.]

vényt tsinálta, mondá victoria., valamiben vét meg büntetiké. igen is meg. mondá honoria. és egy néhány nap mulva juliusnak. arra szabadsága lészen.

Hétfő.

A honoria törvénye szerént. tizen egy ora felé. az egész társaság⁵ az ebédlő palotára gyülekezék. és a még¹⁶ ebédhez le ülének. ki ki elé beszéllé, hogy miképpen töltötte volna el az időt. a ferfiak elé beszéllék vadászattyokot honorianok, a kis aszonyok pedig ki ki a maga mátkájának meg mondá hogy miben foglalatoskodot, mi ma eleget varottunk, olvastunk. mondá a jó kedvü hilária. de neveltünk¹⁰ is. mert az ablakrol láttuk. hogy julius leg utollyára ment ki vadászni. és leg előbször jött haza. azért semmit nem is hozot. talám félt a büntetéstől ha a tizen egy orát el mulattya. julius kedvesen halgatván ahilaria tréfáit. kezdé magát mentégetni. de félben kellették hagyni, mivel asztalhoz ülének

¹⁵ Három orakor pedig a hilária törvénye szerént az egész társaság a kertbe gyülekezék. és a szőlő lugosok alá. a pásintra szönyegeket terítének. és elegeyen kerek-[9b:]ben¹⁷ le ülének. és hilária mondá, nem tsak a nagy országos dolgokra, de még a mulattságra is kel törvényt szabnom. mint hogy már törvény tsinálnak tettenek,²⁰ atörvény pedig abbol áll, hogy a ki ajátékot el veszti, annak zálogot kell adni; és addig¹⁸ ki nem adgyák az zálogat. a még azt egy szép historiával. ki nem válttya. erre a férfiak reá állának, de a kis aszonyok egy kevesé vonogatni kezdék magokat. de azok is reá állának..

²⁵ A játékot el kezdvén. ugy esék. hogy leg előbször octavius veszte el, a zálogot pedig a mátkájának. Constántiának kellették adni: ennek mindenik örüle hogy ő vesztette volna el, tsak az egy Constantia mint egy szánta egy kevesé octaviust, octavius pedig azt semminek tartván. minden halogatás¹⁹ nélkül így kezdé. el.

¹⁶ a még [g — előbbi k-ból? javítva.]

¹⁷ kerekben [kerékben-ből javítva az ékezet áthúzásával?]

¹⁸ addig <z> ki nem adgyák az zálogat.

¹⁹ halogatás [t—s-ből javítva.]

AZ ELEONORA DE VALESKO. HISTORIÁJA

Minek utánna Cromvel. ez az usurpator. meg erősítette volna hatalmát. az ő urának. az angliai királynak első károlynak halálával, minden tehetségével azon volt hogy a szomszédságban lévő országok tölle tarttsanak, és hogy hasznára fordithassa a francia, és az austriai ház közöt valo haboruságot, és az alat a még ezen két monárkának a követtyeket kik londonumban valanak szép reménségek alat biztatá, és el-[10a:]hiteté., akik is azon valának, hogy ötet, a magok részekre fordithassák, ő az alat olyan dolgokrol gondolkodot, a melyeket azok meg nem tudhatták, de söt még Cromvel anyira kedvezet a spanyol követnek., és olyan ígéretekot tett néki, hogy azt gondolák., hogy egy követ sem leszen nyerteseb nálánál. de az ígeretit meg nem erősíté néki.

De azonba Cromvel alatomban. hatvan hadi hajot készítette. és azokot meg raká nyolcz ezer emberel. mind olyanokal. kik ő alatta sokszor gyözedelmesek voltanak, ez a hadi készület az egész europát nagy gondba hozá, a spanyolokon kívül, akiket el amitotta volt. a Cromvel szines barátttsága, de mely igen el álmélkodának ahiren. a midön meg tudák. hogy ennek a flottának, a kinek vicé admiralisa pen, a kánaria szigetéhez kellene gyülekezni, és hogy a barbados szigeteben. még két ezer embert kell fel venni., akor észre vévék a cromvel tsalárdságát., és által láták, hogy ámerikában valamely erősegeket akarna el venni.

Erre valo nézve nagy siettségel küldének posta hajokot, kik hirt adnának mindenüt az erősegekben, és ezek olyan szerencsések valának hogy előb érkezenek ámerikában mint sem az anglus hajok, az anglusok pedig sok helyt ki szállának, de sohult nyertések nem lehetének. a spanyo-[10b:]lok mindenüt olyan készen várták, és oly vitézül viselték magokot., hogy az ellenség látván hogy semmit sem nyerhetne rajtok. a jámaik szigetere menének, és meg vevék a port rojál nevü erőseget. ugyan ezen szigetben., a buenos ayres nevü város mellet egy spanyol urnak, dom bernardo válesconak a házát fel prédálák. és szerencsétlenségére, az ő leánya Eleonora de valesco ot találkozik, egy néhány tselédivel együt. akiket meg ölték, vagy rabbá tették az ánglusok

Eleonora de valesco. lehetet akor. mint egy tizen hat. vagy tizen hét esztendös, a ki is szép nagy szál termetü és igen szép személyü volt. de az ő esziért, és jó erkölesiért, még méltób volt a szeretetre., mint

sem az ő nagy szépségiért. volt ugyan azon tartományban.²⁰ egy spanyol iffiu ur, marquo dom fernándnak hitták. ehusz esztendős lévén. szép termetű. okos. jo erkölcsű,²¹ es nagy bátorságu volt, nem is volt nálánál gazdagabb a tartományban. ez igen szerette a szép
5 éléonorát, eleonorais hasonlo szeretettel volt hozzája. annál inkább, hogy az ő atya valesco, jóvá hagyván egy máshoz valo szereteteket. tsak azt várta. hogy az akori zene bona. a melyet az anglusok indítottak vala a szélyeken le tsendesedgyék. és esze adhasa őket, mint hogy pedig dom [11a:] fernand, a dom válesco táborán volt. erre valo
10 nézve kételen is volt távul lenni éléonorától. éléonora pedig az alat ki szokot volt menni némelykor az atya házához hogy magát mulassa, és hogy nagyob szabadságal gondolkodhassék a dom fernándal valo házasságáról, ugy történt, hogy a mely orában szokot volt rend szerént beszélgetni beátrixal, egyik a leányi közül valoval. akiben leg több
15 bizodalma volt. ugyan orában²² verték fel a házát az anglusok. éléonora le heveredet volt egy kerevetre., halgatta beátrixot hogy mit beszélt. a ki is vig, és tréfás természetű lévén. olyan szerelmes szokot mondot néki., mint a mitsodásokot gondolta hogy fog mondani dom fernand. eleonorának. midön viszá fog térni, az illyen beszélgetés
20 éléonorának szívét meg hatván, és mint egy meg vigasztalván. ugy tettzet mint ha az²³ ábrázattyán is ujjab szépséget lelete látni., illyen kedves beszélgetést ugy tettzik hogy nem kellett volna félben hagyatni mind azon által felben hagyaták. és eleonora aki igen bátor volt, a zajra a házbol ki mene., és nagy kevélyen az ellenség eleiben
25 mene., a ki látván nagy szépségét., tisztelettel lön hozzája.

Mind azon által ha tsudalak is az ő szépségét., de [11b:] a meg nem menté. hogy rabjok ne lenne. beatrixal együt. mint hogy pedig látá, hogy se magát meg nem oltalmazhatná. se senki meg nem segitené. azért rabul meg adá magát, remélvén azt, hogy még meg szabadulhat.
30 vagy más rabért ki válttyák. vagy pénzért., és azomba, az anglus hajora vivék, a kapitánynak, aki azon a hajon parancsolt kerm volt a neve. aki mihent meg látá éléonorát. el álmelkodék szépségin, és azt a prédát sokal nagyobra betsüllé, mint akár mit nyert volna mast a spanyoloktol; emint egy harmintz ött esztendős ember lévén,
35 mind hirtelen valo természetű volt. mind pedig sokat állitot maga

²⁰ tartományban. [Elírás.]

²¹ jo erkölcsű, [ő-ü-ből javítva.] es nagy bátorságu volt,

²² ugyan orában [ugyan azon orában helyett.]

²³ az <abb> ábrázattyán

felöl., de azal, nemesi modra tudta másokban meg betsülni, és tisztelni a jó erkölcsöt. mikor kívántatot. emihent éléonorát meg látá azonal fel gyulada hozzája valo nagy szeretete. de magát meg tüköztetvén. mondá néki. meg botsás hogy erőszakosan hoztanak
5 el házadtol. abban bizonyos lehetz. hogy a hozzád valo tiszteletet. meg nem sértik, kérlek is azon hogy ne szomorkodgyál. szerencsétlenségeden. mivel minden tehetségem azon leszek. hogy meg enyhíttsem annak keserüségét.

10 Meg nem ijedtem az eseten. a mely rajtam történt felelé neki eleonora, nagy kegyeséget. és maga rea tartásal. és noha nem kellett volna esnem ilyen szerencsétlenségben. de ellene nem állok annak aki ezt így rendelte., és reménlem. hogy azal atisztelettel lész egy nagy urnak leányához, [12a:] mint a melyel tartozik minden betsületes ember. lenni az aszszonyi rendhez, ezekre a szokra kerm kezét nyutván
15 néki bé vivé aházban. és ót hagyá beátrixal együt. és ki menvén. rendelést tett mindenekről. de fő képpen mindeneknek meg tiltá ki nyilatkozatni. hogy eleonora az ő hatalmában volna. akar megnyit tudakoznák is őket., nem lön haszontalan ez a meg tiltás, mivel dom bernardo de valesco egy sereg lovasal. a szélyeken vigyázot, igen el
20 álmélkodék ezen a szomoru hiren, nem gondolhatván azt. hogy az anglusok anyira el távozanak a tenger szélyitől, azt meg engedte volt éléonorának hogy a kastélyában menyen. a mely mesze lévén atenger parttyától. éppen nem gondolhatta hogy ót veszedelemben lehesen. igen nagy keserüségben is esék leányáért, de a dom fernand
25 keserüségét ki nem mondhatni. mivel iffiu lévén. nem tartoztathatta ugy meg magát mint dom valesco. a ki noha nagy szivbéli szomoruságban volt is. de azon igyekezék hogy meg vigasztalhasa dom fernandot. olyan szokal. a melyek talám más időben és más féle dologért. hasznosok lettek volna

30 El küldenek mind azon által levélel az ellenség flottájához, az anglus generalis nagy betsülettel vevé a dom valesco levelét. mindgyárt parancsolatot is ada ki, hogy fel keresnék éléonorát., de kerm min-[12b:]dennek eleit vette volt, és a szeretete minden nap nagyobodék, az ő titkát pedig anyira meg tartották, hogy olyan hirt botsátván ki, hogy éléonora el veszet volna. a midön a valesco kastellyát
35 fel verték, ez a hir kézről kézre menvén, és senki az ellen semmit sem mondván, mindenek igaznak tarták. és dom valesco embere viszá tére ez el a szomoru hirel, de a mi itt leg méltób atsudálatra., a hogy, valesco bátor szivel vette a leánya el vitélének hirét. remélvén azt. hogy

vagy pénzen, vagy más rabon ki válthattya, de mihent el vesztét hallá, kéttségben esék, és nagy keserü szokra fokada, dom fernand pedig a ki nagy keserüséget mutata, mikor meg hallá el vitelét eleonorának. igen meg kezdék bátorodni mikor meg hallá halálát, ne fély⁵ uram. ne fély mondá valesconak, mert eleonora el nem veszet, az ő szépsége valakit társul adot nékem, ötet el vitték, és el rejtették, én magamban érzem a boszu állást. a gyűlölséget és a féltést. a mely meg nem egyeznék akesorúséggel., a melyet az ő halála okozna, ha az igaz volna. dom válesco. akinek atermészet más féle gondolatokat¹⁰ sugarlot. és aki nagy törödéseket²⁴ érzet magában, az ő kedves leányáért, meg kerestette mindenüt az eleonora testét, hogy pedig az²⁵ dom fernand gondolattyának is eleget tegyen. akit ugy szerette mint fiát, az egész tartományban ki hirdeteté. [13a:] hogy a ki valamit tudna mondani felölle., meg jutalmaztatná, ennek nagy haszna lön, mivel egy iffiu, a ki válesconal neveltetet volt fel, és aki atöb tselédekkel ött volt, mikor eleonorát el vitték, ő az alat valami formában el szaladot, a még az anglusok fel prédálták a kastélyt, ez az iffiu dom valescohoz menvén, tudtára adá, hogy a leánya életben vagon. és hogy minden bizonyal. az anglus hajora vitték, ez a hir egy kis reménséget ada az atyának., a szeretö pedig által látá, hogy veszedelmes társa volna éléonora mellet., azért minden gondolattyát. tsak a boszu állásra fordítá. és halálos ellensége lön az anglusoknak.

Azonba pedig ugy tették, hogy minden kedvezet a kerm szeretetének, és szándékának, mivel ajamaik fő városi meg vételek után,²⁵ az anglus hajoknak parancsolattya érkezet, hogy viszá térjenek angliában. ez igy lévén, kerm is viszá tére az ő rabjával. akinek is nagy keserüséggben vala szive. mivel azt reménlette. hogy az atya, és a szeretöje azon lésznek. hogy ötet viszá vehessék, mind azon által, szomoruán látá hogy az ellenség földire kelletnék menni, és egyikének sem halhatná hirét, noha nagy bátor szivü volt is, de meg nem tartoztathatá magát, és keserüséggel mondá beátrixnak

[13b:] Ah! az én atyám, aki oly kegyességgel nevelt engemet. és akinek ugy tettik. hogy gyönyörüséggire voltam, engemet el hagyot., és tsak leg kissebben sem igyekezik meg szabadításomon. hogy ha³⁵ a természet el felejtet engem az atyám szivében, a szeretet is el alut a szeretömnek szivében. noha azt gondoltam, hogy²⁶ én vagyok az

²⁴ törödéseket [törekéseketből javítva.]

²⁵ az <éléo> dom fernand [Törlés a sor végén.]

²⁶ hogy <va> én vagyok [Törlés a sor végén.]

ő boldogsága. dom fernand engemet el felejtet. dom fernand tudgya
hogy az anglusok kezében vagyok. és semmit sem tselekeszik hogy
onnét ki vegyen. ezek a szomoru gondolatok. anyi sok köny hullatásra.
indították., hogy a leg kegyetleneb is meg szánta volna,

⁵ Noha beatrix vig természetü volt is. de látván szép aszonyának
keserüségét, ő is ahoz akará alkalmaztatni magát. mind azon által.
el akarván üzni szomoru gondolatit. minden képen azon vala hogy
valami kis vigasztalást adhatna néki, erre valo nézve mondá. nem
tudhatván. hogy miben vagyon adolog. itéletet sem tehetz. se az
¹⁰ atyadnak. se a szeretődnek szeretetekről, az atyád halgatása, meg
mentheti előtted. adom fernánd halgatását, mert ugyanis ha egy
szeretőnek álhatatlanságától lehet tartani. de semmit sem felhetni
egy atyának meg változásától. ha szinte dom fernand hűségtelen
volnais, de dom valesco. [14a:] nem aláb valo szeretettel szeretne,
¹⁵ és azért nem volna keveseb szorgalmatosággal meg szabadulásodon,
de nékem ugy tettzik, hogy illendöb azt gondolni, hogy mind az-
atyád, mind a szeretöd. hozád valo szeretetekből munkálodnak meg
szabadulásodon. de itt olyan titkos dolog vagyon. a mely nem engedi
hogy meg tudhassad hogy ök mit tselekesznek éretted. látván
²⁰ hogy erre a szavaira eleonora meg tüzesedék, ismét mondá nékie,²⁷
ate hozád valo hűségem hozza magával hogy mindentre vigyázak.
azért észre is vettem. hogy kerm tégedet igen szeret. és abban nem
kell kételkedni. hogy az ő szeretete el ne titkolya előtted mind azt.
valamit az atyád. és a szeretöd tselekesznek éretted.

²⁵ Mely méltó vagyok a szánásra kedves beatrixom mondá éléonora.,
hogy ha avalo hogy kerm. olyan gondolatal légyen hozám. magam
is sajdítottam én azt de ki akartam verni az²⁸ elmémből. hogy még
jobban ne szaporittsam szomoruságimot, mind azon által látom
hogy az ugy vagyon. mivel te magad is azt észre vetted, de akár
³⁰ mint légyen, légy hűségel hozám, és soha el ne hagy engemet. de
mindenek felet ki ne nyilatkoztassuk kermnek a szivem titkát.
hogy meg ne tudgya társának nevét. aki is én nálam oly kedves. [14b:]
hagyuk a menyekre gondunkat, gondviselője lészen a jó erkölcsnek.
és várjuk bátran meg szabadulásunkat, ilyen beszélgetésekel vigasz-
³⁵ tallya vala magát a szép éléonora, azon idő alatt. hogy el távozzék
dom fernándtól. és közelgetni kezde angliához. mihent pedig oda

²⁷ [Sorvégen:] meg [új sor elején:] meg tüzesedék, [elírás?] ismét mondá nékie, [nékie-ből javítva.]

²⁸ az elmémből.

érkezék, kerm a maga jóságában vivé ötet, kent nevü tartományban. a tenger szélyin.

Ugyan őt is jelenté meg kerm. éleonórának nagy félelemel valo tisztelettel. hogy az egy szabadságon kívül. mindenekben kedvt fogja 5 tölteni. a hozája valo szeretetét is meg jelenté néki egyszer mind, azt is eleiben adá. hogy egyedül tsak, a hozája valo engedelmeségével, kedv keresésével,²⁹ igyekezik ő tölle magától szivét el nyerni. noha éleonora azt előre el láthatta, hogy így fognak nékie beszélni., mind azon által azon meg szomorodék, de okos lévén. értelmes feleletet ada nékie. meg értetvén véle. hogy nem úgy kellene ötet tekénten mint egy rabot. és hogy az attyától függvén. ugyan attól is lehet 10 ötet meg nyerni., és hogy nintsen olyan törvény, a mely ötet az atyához valo. [15a:] engedelmeség alol. ki vehesse.

kerm. aki valóságal meg akará nyerni szivét. és azt, tisztességes, 15 és betsületes uton. és modon. meg igeré néki, hogy azal a tisztelettel léssen hozája., mint a melyel kell lenni egy uri jó erkölcsü személyhez. azután szolgálókat rende le meléje. kik szolgállyák. beátrixal együt. és meg parancsolá, hogy úgy betsülnék, mint a háznak aszonyát. mindent el is követe, a mitsak az ő maganosen valo életét meg vidá- 20 mithatná.

Eleonora. mind igen bátor, mind kegyes természetü lévén, és a szép nemesi tselekedeteket igen szeretvén, nagy jó neven véné kerm- 25 től. hogy így bálnék véle, annál is inkább. hogy azt észre véné, hogy aző nagy szeretete. a jó erkölcsét. semmiben meg nem sértené., mind ezekben bizonyos lévén., tsendeseb elmével kezde lenni. és noha szüntelen eszében volt dom fernánd. és atölle valo meg válása nehezen eset. mind azon által. nem volt olyan nagy nyughatatlanságban. remenlvén azt. hogy a hatalom a melyet már kezdet venni magán kermen, és a³⁰ házán. valamely alkalmatoságot mutathat még. 30 hogy kön-[15b:]nyebben meg szabadulhason.

kerm a ki minden tselekedetére vigyázot, látá hogy tsendeseb elmével volna, és mint hogy ő a tengeren valo járásnak mesterségét igen jól tudta. rend szerént. a geometriában, és matematikában foglalatokodot. azt észre is véné, hogy éleonora értene valami keveset 35 azokhoz. atudományokhoz, és egy kevesé kedvellené is, azért mondá néki hogy ha tettzenék még jobban meg tanulni, ő meg tanitaná.

²⁹ kedv keresésével, <ki> igyekezik [Törlés a sor végén.]

³⁰ a [Beszúrás.]

léonora reá álla, gondolván hogy az alat nem fogna szeretetiről beszélni néki, és talám el is felejtené.

De a még, mind ellenkező dolgot okozta, mivel eleonora. oly jól meg tanulá ezt a két tudományt., hogy kerm tsudálkozék rajta. és mentől inkább látá szép elméjét: annál nagyobb szeretettel. volt hozzája. de az alat a még léonora azon igyekezék. hogy enyhithesse rabságának keserüségit. az ilyen ártatlan foglalatosságok., a szegény dom fernand tudván hogy az anglus hajok viszá tértek volna. országban, azon volt hogy spanyol országban mehesen, ámerikából. és onnét angliában., hogy kereshesse eleonorát, dom valesco is igen ohajtván leánya fel találását, ellent nem tartta jó szándékában, és meg esküvék dom fernándnak, hogy akár hol légyen léonora, de övé le-[16a:]gyen, és akár hol ha fel talállya. el veheti feleségül, ö nékie³¹ adgya, erre meg ölelék egy mást. és dom fernánd hajora ülvén szerentsésen spanyol országban érkezék, és madridban mene az udvarhoz. ót passust nyervén, angliában mene. és ót mindent el követe. hogy eleonora felől valamit halhasson, de tsak haszontalan volt minden fáradsága, és mint hogy kerm ritkán ment udvarhoz. és azt sem tudta senki hogy az ö kezénél legyen, azért dom fernand semmit ki nem tanulhata. és kételenítették tsak haszontalanul viszá térti madridban, de mint hogy tsak abban a gyanóságban volt hogy az anglusok kezénél vagyon eleonora. ezért igen kezdé gyűlölni az anglusokat, és a spanyol. udvarnál. azt kezdé kérni, mind maga. mind attya fiai által. a kik is nagy tekintetben valának udvarnál. hogy az udvar adna néki hatvan álgysu hajot keze alá, és hogy ö. a hajon lévő Vitézeket mind el tarttya, mind meg fizeti a magáébol.

Az udvar tekintetben vévén, azö hasznos ígeretit., meg adá kérésit. és egy tanult tisztet ada melléje, azon kívül. több aláb valo jó tiszteket., és tanult vitézeket. a hajo készen lévén. parantsola-[16b:]tot vett., hogy menne anglia szélyire, és ót vigyázna az ellenségre. meg indulván nagy bátorságal, nem kívánván anyira ditsőséget szerezni magának., mint boszut állani az anglusokon eleonoráért, el indulása után. két nap mulva., sok anglus kereskedő hajokat találá elől. akik lisbonaban akartak volna menni. és a kiket két fregata kísérte, mindeniken öttven, ötven algyu, dom fernánd a közeleb valo fregátával a hartzot el kezdé. a mely is egy oráig tartván, a fregáta a sok lövés miat. el merüle, a második fregáta segittségére akarván menni

³¹ ö nékie [ö nékie-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

az elsőnek., de látván hogy el veszet volna, szaladásra vevé a dolgot. a szél ellenkezö lévén, hartznak kellették állani, de dom fernand oly keményen kezdte rea lötetni. hogy a fregata fejr zaszlot teve ki., a vitorláit mind le botsátatá. és magát meg adá. dom fernand mind-⁵gyárt spanyol tiszteket, és vitézeket küldé. beléje, és élvén a jo széllel, kergetni kezdé a kereskedö hajokat., azokat is el érvén, a tág vize torkában, mind el fogá, és spanyol országban vivé.

Ezt a gyözedelmit tudtára adván az udvarnak, atöb tiszték. nagy ditséretel beszélék elé azö nagy okosságát. és bátorságát, ugy anyira,³²¹⁰ hogy az egész madridban, tsak felölle beszéltenek. a-[17a:]még pedig ujjab parantsolatot vön udvartol. addig tsak abban foglalatoskodék. hogy meg jutalmaztassa a tiszteket, a vitézeket. ahajosokot. és ezt olyan formába vivé végben. hogy mindenike szerette. és tisztelte érette, azután a hajóját el készitté, és meg rakatá éléssel, és¹⁵ azal ami kívántatot. gondolván hogy az udvar nem hagyja tsak hejában heverni. a mint hogy, tsak hamar parantsolatot vet. hogy amérikában menyen és segittse meg a jamaik szigetében levö hadat, a kik még oltalmazák vala magokat, az anglusok ellen

Az alat, a még ez az iffiu vitéz ezt a parantsolatot követi, kermnek²⁰ is parancsolattya menyen. hogy³³ el kísérje azokat a hajokat. a melyeket Cromvel akart küldeni sok segittségel. a jamaik szigetéhez, kerm pedig már esztendötöl fogvást tartván éléonorát fogságban., anyira meg szokta vala azon idő alat mindenkor szeretetéről³⁴ beszél-²⁵leni neki, hogy nagy keserüséggel érté, hogy el kellene tölle távozni. de még attol is kezdé igen tartani, hogy a még oda. lészen, addig éléonora valamely alkalmatoságot találhat a meg szabadulásra, mind ezek olyan szomorü gondolatokban ej-[17b:]ték, hogy ugyan meg³⁰változék ábrázattában, éléonora³⁵ ezt észre vévén. attol tartá hogy talám valami hirét hallotta volna a dom fernándhoz valo szeretetének, és az okozná szomorúságát,

Erre valo nézve. hasonló szomorúságban esék valamint kerm. a ki is nem sokáig hagyá ebben a gondolatban, és akinek tsudálatos dolgot adot volt elméjiben a szeretete, nagy tusakodásában, nem tudván mitsoda tanátsot adni magának., végtire, az eleonora házában

³² ugy anyira, <.hogy anyira> hogy [Törlés a sor végén.]

³³ [Sorvégen:] hogy [új sor elején:] hogy

³⁴ szeretetéről <sz> beszélteni

³⁵ éléono- [A kéziratban -ra a sor elejéről elmaradt.]

menven, ót lábaihoz borula. mondá neki ezeket a szokot, ide azert jöttem hogy meg jelenttsem néked, hogy a köteleségem arra kötelez. hogy el távozam tölled. de a nagy szeretetem nem engedi hogy azt tselekedgyem, azután elé beszéllé néki hogy mitsoda parancsolatot ⁵ vett, azt is meg vallá neki. hogy fel tette volna magában,³⁶ hogy magával el vigye. de hogy mind a szeretetnek. mind a betsületnek eleget tehessen. és a mások bal itéleteket el kerülhesse. azért férfiu köntösben akarja hogy öltözék. és férfiu nevet viseljen. hasonló képen beatrix is így fog tselekedni. ezt én már szép eleonorám el végeztem magamban. ¹⁰ vagy pediglen ha reá nem állasz. előtted meg ölöm magamot

[18a:] Mitsoda nagy tsudálkozásal hallá mind ezeket éléonora, ezt mi követheti által látá, de kermet is üsmérte, hogy a mit mond, véghez is viszi. magában térvén. meg gondolá hogy az út a melyre akarják vinni. a jamaik szigetében viszi., mely az ő hazája. azért ¹⁵ reáis száná magát. azután nagy kevélyen tekintvén a kapitányra. a ki félelemel halgatá, ha vitéz volt is. és mondá néki, kerm. sok száz helyes okom volna., a melyekért végben nem kellene vinnem a mit töllem kívánsz, mind azon által reá állok, és el megyek veled kívánságod szerént, hogy ezen tselekedetemel mint egy meg hálállyam ²⁰ néked azt a tiszteletet a melyel voltál hozám. a miolta a hadakozás kezedebe adót engemet. tsakugyan ezen az egy okbol tselekeszem éretted a mit tselekeszem. mert azt ne reményed. hogy azidő vagy azalkalmatoság meg gyözetesség veled szivemet, tegedet betsüillek, de nem szerethetlek.³⁷ mind ezekből meg láthatod. hogy egyenesek ²⁵ az én szándékim. mivel igazán meg vallom gondolatimot, mind azon által el megyek veled, de ugy, hogy nékem meg esküdgyél a menyekre. hogy a tiszteletet, a melyel nékem tartozol. által nem hágod. kerm ezekre aszokra oly igen meg [18b:] örüle,³⁸ hogy el felejtvén azokat a melyek kemények valának. tsak éppen azokra figyelmeze,³⁹ a melyekel meg ígéré néki. véle valo el menetelét. és mint hogy a nyomorultakot a remenség soha el nem hagyja, főképpen a szeretetben, magának azal hizelkedék. hogy ha egyet meg nyerhetet., idővel atöbbit is meg nyerheti, azután meg esküvék. és fel fogadá eleonorának, hogy ezen uttyában ugy fogja ötét tekinteni mint kedves egy testvér ötsét,

³⁶ magában, [Ékezethiba.]

³⁷ szeret<lek.>hetlek.

³⁸ meg- [18b:] meg örüle. <kerm> [*<kerm>*: beszúrás.]

³⁹ figyelmeze, [Szóvégi e javítva; tollhiba: miatt nem olvasható ki, hogy miből?]

azután ki mene aházbol. hogy rendelest tenne. és egyedül hagyá beátrixal. aki is nagy tsudalkozásban lévén mondá. hát ugyan aszonyom el akarszé menni kermvel., a te hazádnak ellenségivel, és fernand társával, de hogy akarsz véle el menni, még pedig férfiu köntösben.⁵ mitsoda ate szándékok, gondolodé azt mitsoda veszedelemre adod magadot, leheté arrol gondolkodni irtozás nélkül.⁴⁰ kedves beátrixom. mondá erre eleonora én még előre tudtam hogy ezeket fogod nekem mondani. de kérlek, mit tsinállyak én itt, ugy legyek mint a tömlöczben. reménségem sem lehet meg szabadulásomrol.,¹⁰ it mindenik meg visgállya a leg kiseb⁴¹ tselekedetemet is. nem hogy félnék a hadakozásnak veszedelmétől; de azal szembe megyek, tsak. az atyámhoz, és dom fernandhoz közelit-[19a:]hesek, ugyan ezen reménség alat is akarok el menni kermvel., a ki jamaik felé veszi uttyát. leheté ennél szeb alkalmatoságot találnom a meg szabadulásra.¹⁵ a férfiu köntöst melyet fel akarok venni,⁴² olyan könnyebséget ád nekem arra. a melyet nem kereshetném a magaméban, és oly üsmerettséget tehetek abban a köntösben. a mely veszedelmes volna a mostani állapotomban, egy soval, attol nem fogok félni hogy valakiben szerelmet gerjeszek, és belső képen., valami rend kívül valo dolog biztat azal. hogy ez a tselekedetem, végit veti rabságomnak.²⁰ és meg találom akit szeretek.

Beátrixnak. esze lévén, könnyen reá álla a éléonora okos beszédire, és vig kedvü lévén, azon igyekezekék. hogy az aszonyának is vigaságot adhasson., és mondá. meg vallom hogy olyan bátornak kell lenni mint magad⁴³ vagy, hogy illyen nagy dologhoz akarsz fogni. de én,²⁵ mondá nevetve. a kinek. se attya, se szeretője a kihez siessek. kérlek igen szépen, mond meg nékem. mitsoda féle ember formája lesz belöllem annyi hadi emberek közöt, akik tsak a vér ontást szomjuhozák, látom én azt aszonyom hogy magad szintén ugy fogsz tselekedni⁴⁴ valamint mások, de a termé-[19b:]szet nem öntöt mindeni-künket egy aránt, és tellyeségel nem érzem magamot arra alkalmatosnak. hogy vitézi modon meg forgassam a kardot melyet kerm fog nékem adni, éléonorának nem lehete ezen nem nevetni. azt fogadá

⁴⁰ nélkül. [ü — javítva valamilyen betűből, de a tinta szétfutása miatt az ü betű sem vehető jól ki.]

⁴¹ leg kiseb [b — javítva hosszúszáru s-ből.]

⁴² venni, [v—f-ből javítva.]

⁴³ magad <ma> vagy,

⁴⁴ tselekedni [d—b-ből javítva.]

néki, hogy kermet arra kéri, hogy olyan helyre helyheztesse, ahol nem leszen veszedelmes. három napot⁴⁵ ilyen formában töltének el. azután kerm. éléonorának. egy szép férfiú köntöst küldte. ugy beatrix számárais. és kereté. hogy venné fel. hogy had szokjék hozzája,
⁵ mivel tsak kevés idő mulva meg kellene indulni. éléonora a köntöst mindgyárt fel vévé, és olyan szépnek tették beatrixnak, hogy minek utánna fel öltöztette volna, maga is siette fel venni a⁴⁶ magáét, tsak azért mondá., hogy valamely kísértetben ne essem, mivel aszonyom nekem ugy tettzik. hogy leg szob iffiu legény vagy evilágon, hogy
¹⁰ pediglen magamal el felejtessem hogy leány vagyok, mentől hamaréb hasonló köntösben kel öltöznöm a magadéhoz, a midön egészen fel öltöznék kerm bé mene hozzájok, de ha beatrix szépnek találá éléonorát. a szerelmes kerm. nagy tsudálkozásal nézé, és meg vallá. hogy soha semmit⁴⁷ sem látot volna szebet nálánál, egész⁴⁸ életében.
¹⁵ a mint is hogy. hogy⁴⁹ eleonora magos szép nemesi termetü lévén, aza köntös még inkább ki mu-[20a:]tatta termetét., egy szoval az ő személye, és termete. mind szeretetre, mind tiszteletre indította másokat

kerm pedig nagy gyönyörüséggel nézé éléonorát. de szorasan⁵⁰ meg tartván fogadását. ujjontában fel fogadá hogy tsak ugy fogja tekinteni eleonorát. mint ötsét, eleonora pedig már jól tudván az anglus nyelvet., mindenek anglusnak tarthatták. a mint is kerm plimuthban érkezvén. ahol ahajok várták ötet. eleonorát, lunlei nevü attyafia gyanánt mutatá bé a hajokon lévő tiszteteknek, a kik mindnyájan
²⁵ tsudálák ötet, kerm avitorlákot fel vonatván. meg indula, mellette pedig ötven álgyus fregáta volt, az ő parantsolattya pedig evolt. hogy mihent a flottát. a jamaik szigetéhez kiseri., ebben a szigetben port rojálban lévő két hatvan álgyus hajokot, és két fregátakot haddal és élésel meg rakván,⁵¹ azokal a spanyol hajokra vigyázon, kik europában mennének, az ő uttya pedig szerencsés volt. mind addig valamég
³⁰ közel nem érkezék jamaik szigetéhez. mivel akor az idő egészen bé

⁴⁵ na [Sörvégi,] pot [:soreleji margóra besúrva.]

⁴⁶ a [Besúrás.]

⁴⁷ semmit <s> sem látot [Előbb l-t kezdett írni, ezt /-re javította majd törölte és a *sem* szót újra kezdve írta le.]

⁴⁸ egész [é-y-ból javítva;] életében. [i-n-ből? javítva.]

⁴⁹ a mint is hogy. hogy [Az egyik *hogy* fölösleges?]

⁵⁰ szorasan [szorosan] meg tartván fogadását. <ug> ujjontában

⁵¹ meg rak<ban>ván,

borulván, rettentő szélvész támadta, ugy annyira. hogy az egész flottának el kellett széllyedni, és a maga hajója is egy nehányszor csak kevésben hogy el nem veszet. minden bizonyal el is veszet volna, ha oly értelmes nem lett volna, harmintz ora mulva a szélvész.

⁵ [20b:] meg szülvén, és az idő fel tisztulván. kerm egyet sem láthata a hajoji közül., egy néhány álgjut ki lötete jelül, hogy a többi azt meg halván, tudnák hogy hol volna, de csak haszontalan volt. erre valo nézve azt végezé el magában, hogy a jamaik szigetében⁵² lévő port rojálhoz igyekeznék, gondolván, hogy mind a fregátot, mind a flottát.

¹⁰ őt meg talállya, noha a szél egy kevesé ellenkező volt. mind azon által, arra felé közelgetvén., látá hogy egy spanyol hajo a frégátáját igen meg szoritotta volna, igyekezék segítségére menni, de oda nem érkezhelvén hamarjában. a fregátának fel kellett magát adni. végtire annyira meg szaporittá vitorlált, hogy a spanyol hajot bé

¹⁵ éré, az a hajo pedig a dom fernand hajója volt. egész estig álgyukal lövödözének egy máshoz, de egyik sem sokat árthata a másikának. és éjjél tályban. egy nagy szélvész⁵³ el választá őket egy mástol. és kerm bé mene port rojálba. és a spanyol hajo. buenos airesben. ahol érdeme szerént valo nagy vigasságal fogadák, dom valesco. azt meg tudván.

²⁰ nem gyözte elégé ölelgetni. mivel az olta nem látta volt. a miolta el indult volt spanyol ország felé. dom fernánd mindeneket elé beszéllé neki. azt is meg mondá hogy mitsoda haszontalanul járt volna angliában. és azután mindenike keserüségen esék éléonora után. az én keserüségem mód nélkül valo uram, mondá valesconak, és noha [21a:]

²⁵ atya légy éléonorának, de lehetetlen nagyob keserüséget⁵⁴ érezned mint én érzek, mind azon által az én szivem csak reméni hogy még meg találalom, és ugyan ezen végre semmit el nem mulatok hogy tudakozodhasam felölle, a mely fregátát el fogtam., a rajta lévő tiszteket egy mástol mind különösön⁵⁵ tettem. hogy töllök tudakozodhasam.

³⁰ mivel agyanóság nem ád nyugodalmat. mindgyárást ide hozák elődbe őket, talám aző beszédekből láthatunk valami kis nyilást a melyből. meg láthatom mit kellesék tselekedni.

Alig végezé el beszédét. hogy a rabokot eleiben vivék, a többi közöt találközék egy, akinek oly szép és nemesi ábrázattya vala,

³⁵ hogy azonnal hajlandoságal lön hozzája dom fernánd. és mondá néki,

⁵² szigetében [t—g-ből javítva.]

⁵³ egy nagy [Kimaradt a sor végén: szélvész vagy vihar?]

⁵⁴ keserüséget [Első s—r-ből javítva.]

⁵⁵ különösön [ü—ö-ből javítva.]

ate ábrázatodbol. meg üsmérhetem. hogy néked leg jobban kell tudnod., az ellenségnek szándékát, azt jól tudod hogy a hadakozásnak törvénye mitsoda hatalmat ad nékünk te reád. azért semmit se titkoly el előttünk, kérlek is hogy mond meg magad ki vagy, és a
5 nevét annak a hajos kapitánynak a kivel annyit lövöldöztünk egy-máshoz.

Ez a tiszt hasonló hajlandóságot érezvén magába dom fernándhoz. mondá néki nemesi bátorságal. hogy écoasai volna. és a neve montros. a neve annak ahajos kapitánynak kerm. akinek is az a parantsolattya,
10 hogy a port rojál-[21b:]ba, egy néhány hadi hajokot fel fegyverezvén. azokal a spanyol hajok ellen mennyen. ezt a hirt tudtára adván a spanyol generalisnak. és onnét viszá térvén. sok féle nyughatatlan gondolati valának. és mondá ugyan azon tisztnek. nagy barátságál. olyan helyről valo vagy, ahol hüségel vannak avalóságos⁵⁶ királyokhoz.
15 tsudáalom azt. hogy még is Cromvelt szolgálod, montros erre nagyot suhajta. és mint hogy valóságál kezdé ötet szeretni. azért eszerént is kezdé magát menteni mondván. hogy nem egyéb hanem a szükség viszi reá, hogy Cromvel szolgálattyára adta magát. mivel azö hazájában tsak ez első fiakra szál ajoszágal. de ha valami alkalmatóságát
20 találhatna, örömet el hagyná a Cromvel szolgálattyt. gyalázatnak tartván. olyanért veszedelemre tenni életét. a ki amaga királyáét el vesztette. dom fernánd ezt örömel halgatván. nagy barátságál meg ölelé. és azt ígéré néki, hogy ha arra volna kedve. a spanyol tiszték köziben számlálhatná magát, és hogy a maga sorsával meg
25 fogna elégedni. azt is szerencséjinek tartaná. ha olyan érdemü. és nemzetü embernek valamiben szolgálhatna.

Montros. nagy háláadásál meg köszönvén jó akarattyt, reá álla beszédire. de hogy meg mutassa dom fernándnak hozzája valo igaz köteleségét elé beszéllé néki minden titkát, dom fernand is látván⁵⁷
30 hozzája valo igaz szivét, ö is [22a:] elé beszéllé néki minden dolgát. és azt is hogy mitsoda keserüségben vagyon hogy eleonorának semmi hirét nem halhattya, montros, fris és bátor természetü lévén. ajánlá magát. hogy ha valamiben. szolgálhat néki, ö arra. kész volna, én, mondá néki dom fernánd. mikor londonumba voltam. az egész tiszteket láttam, akik jamaik szigetinel voltanak. tsak épen azt a kermet
35 nem láthattam akinek a nevét ki sem mondhatom fel haborodás

⁵⁶ tisztnek. [tisztnek! (...)] avalóságos [A v betü javítva.]

⁵⁷ látván [A v helyett más betüt kezdett írni.]

nélkül. és ha ugyan kedved vagyon nékem abban szolgálni. én tégedet
aport rojálba küldelek, olyan szin alatt. hogy ót végez aveled el fogatot
tisztek válttságáról. és azomba tudakozodgyál eleonora felől. montros
mindenekre ajánlá magát. mondván. ha szinte kerm hatalmában
5 volnais, de én azt meg tudom.

Ez az ígélet nagy reménséget adván. adom fernánd szívének,
azért mindgyárt elis indittá montrost. a port rojál felé, aki is oda
érkezvén. nagy örömel fogadák, mivel az ót lévő tisztek mindnyájan
szerették. ötet, azután azon dologhoz foga, a melyért küldetet volt.
10 de mint hogy nehez volt azt hamarjában el végezni. . azért elegendő
idejevolt eleonoráról tudakozodni. a ki felől senki semmit [22b:]
sem mondhatta, látván⁵⁸ hogy reménségeben meg tsalatkozot volna.
azon meg szomorodék. végtire azt gondolá hogy lunleivel is beszélene
ez iránt, és mint hogy lunlei meg hallotta volt. hogy valamely tiszt
15 érkezet volna buenos ayresből, ahol gondolá lenni atyát. és szeretőjét.
azért leg először is ő szolittá meg ezt a tisztet. és nem mervén neki
szollani se az attyáról, se a szeretőjéről, kérdé hogy mit tsínálnak.
buenos ayresben. montros nem felevén néki ugy a mint kellett
volna, mondá hogy ót nincsen semmi olyas hir. egyéb, hanem hogy.
20 ót igen beszélnek valamely szép leányrol. a kit is eleonorának hitták,
és nem tudgyák hová lett. lunlei ezen a szón annyira fel haborodék.
és el változék. hogy montros. ezt jól észre vévén. azt gondolá hogy
talám rea talált volna. adom fernánd szerelem társára. de még is
jobban meg akarván szívének hajlandóságát üsmérni, mind az öröm-
25 ben. mind a szomorúságban monda ismét néki. valo hogy eleonorát
sokat siratták. de a sirást vigasság fogja követni. mivel dom fernand
eleonorának egy szép attya fiát fogja el venni. ez a váratlan hir.
annyira meg hatá a lunlei szívet. hogy elsőben⁵⁹ meg tüzesedvén
orczája, azután egészen el haloványodék. montros pedig [23a:] ezeket
30 a változásokat mind másra magyarázá, és tellyeséggel el hiteté magával.
hogy⁶⁰ lunlei kezínél volna eleonora.

lunlei pedig nem halgathatván tovább olyan rettentő beszédeket.
melyek szívet szorongatták. el hagyá montrost nagy sziv béli keserü-
ségel, montros pedig minden változásit. az eleonorához valo szere-
35 tetinek tulajdonitá. és el hitetvén magával hogy ő rejtegetné. kezdek

⁵⁸ látván látván [Isméltés.]

⁵⁹ elsőben <tu> meg tüzesedvén

⁶⁰ hogy <len> lunlei

tudakozodni. hogy ki volna lunlei. és mint hogy azt mondák. néki. hogy más képen nem ismerik. hanem hogy azt az iffiat. kerm igen szereti, és nagy betsületben is tarttya. erre valo nézve tellyeségel elhiteté magával. hogy ez az iffiu, a kerm segittségével rejtegeti
5 eleonorát, az alat a még montros mind ezekről tudakozodék, a szép lunlei a rettentő keserüségnek adá egészen magát.

látod már most beatrix. a kinek is neve volt uesbi. látod. mondá lunlei. hogy volt okom suhajtozni. ahálá adatlan dom fernandnak hozám valo kevés szeretetiért, aza tsalárd meg szegte volt hihető
10 hitét. még minek előtte engemet el vesztet volna, és az én eltávozásom segítette meg változását. nem hogy engemet száнна, vagy keresne. [23b:] de söt még azon örül hogy meg szabadulhatot olyan szeretőtől, aki néki alkalmatlan volt, és talám anyira fél viszá valo menetelemen, valamint én azt ohajtottam gyengeségből, uesbi ezen ahiren anyira
15 el álmelkedék, hogy nem adhatván ennek hitelt. nagy sietséggel kezdé keresni a tisztet, hogy had beszélhesen véle világosan mindenekről. de az a tiszt elvégezvén dolgát. kerm viszá küldötte dom fernándhoz, és így lunlei a nagy keserüségre adá magát. nem is reménlhetem semmi vigasztalást. az alat pedig kerm nagy sietséggel el készitté mind ahadi
20 hajoit. és oly nagy hamarsággal. hogy a spanyolok. akik lassuak minden tselekedetekben. még esze sem gyültek volt,

kerm a portusból ki menvén. a sziget körül járt. és a spanyolok láttára hajokot is nyert. fernand azt látván nagy türhetetlenséggel várta hogy a spanyol hajok is ki mehessenek, montros pedig viszá
25 érkezvén, meg beszélle mindeneket, de fő képpen, a mit lunlei felől monda néki. az igen nagy haragra gerjeszté ellene. és nagy gyülöl-séggel lön. mind kerm. mind lunlei ellen, azon is gondolkodék. hogy mint láthassa veszedelmit mind a kettőnek. [24a:]

Kétt dolog. sok veszedelemtől meg menté a spanyolokot. mivel
30 egy nagy szélvész egészen el szélyeszté az ánglus hajokot egy mástól. a kerm hajóját a kuba nevü sziget mellé vivé a szélvész. ót amidön ahajojat visgáltatná. és jó rendbe akarná tenni. az árbutz fa tetején lévő strása kiáltá, hajo, arra kerm vévén aperspectivát, spanyol hajonak gondolá lenni. a mint hogy a hajo spanyol munka volt. a
35 szél jó lévén, kerm utánna ereszkedék. bé éré, és anglus Zászlct teve fel. de el tsudálkozék rajta hogy negyven álgyus⁶¹ fregáta szemben mérne véle állani.

⁶¹ álgyul [Elírás.]

A maga viseléséről kerm vévé észre, hogy tengeri tolvajok volnának benne. azért keményen is rajtok mene, a mint kezdék pedig magokat viselni. abból által látá hogy nehezen adnák fel magokat, olyan nagy vitézségel is viselék magokat, hogy azt meg mérék próbálni.
5 hogy vas horgokat hajigálának a kerm hajójára. hogy meg tartoztassák. és ostromal belé mehessenek. a hartz akoron el kezdödvén. kinek kinek a maga személyében kellették hartzolni. az anglusok igen jól viselvén magokat az ellenséget egy néhány szor viszá nyomák. de a többi közöt, leg inkább kezdék tsudál-[24b:]ni lunleit. a ki is egy kardal.
10 a leg veszedelmeseb helyeket keresé. meg ölvén mind azt, aki előtte találkozot. és a ki egy néhányad magával., akik leg vak merőb-bek valának. azokal. az ellenség hajójában ugrék. akik is látván azt a nagy merészséget. oly igen meg rémülének. hogy el vesztek sziveket., a vitéz eleonora pedig keserüségében. nagy mérész dolgokat viszen
15 vala végben. el szánván tellyeségel életét. látván dom fernándnak hüsegtelenségét., kerm nagy rettegésel látván lunleit az ellenség hajójában. annyi segittséget küldé utánna. hogy atolvajok, akik vitézi modon viselek magokat. végtire fel adák magokat.

Akoron az anglusok mindnyájan örömökbe kiáltani kezdének, a
20 tolvajok közül, akik életben meg maradának. azokat lántzra tevék. azután száz féle ditséreteket mondának a tiszték. a hajosok. és mindenek lunlei felöl. mindenik tsak az ő vitézi tselekedeteit beszéllette egyik amásikának. atolvajok magok meg vallották. hogy e nélkül⁶² a vitéz iffiu nélkül ök gyözedelmesek lettek volna. kerm pedig nem
25 tudta mit mondgyon tsudálkozásában. és gyönyörüségében. halván hogy mitsoda ditséreteket tesznek felölle. ő is atöbбивel együt fel magasztalá. nagy vitézségét. és okos maga viselését. lunlei pedig ezeket tsendeségel halgatá. mivel az ő ke-[25a:]serüsége meg nem engedé. hogy valamely kis örömel halgassa ezeket adicséreteket,
30 desöt még inkább ohajtotta volna veszedelmét. mint sem a ditséretet

kerm, igen nagy gazdagságot találván a tolvajok hajójában, mind a hadi embereket, mind a hajosokat esze gyűjté. és mondá nekik, mint hogy oly vitéziül viselték volna magokat. az igasságos dolog hogy vérek ki ontásának jutalmát vegyék. de mint hogy senki ugy nem
35 üsmeri az ő vitézségeket mint lunlei, azért arra is kéri ötet, hogy osza el kinek kinek érdeme szerént. erre mindenek örömet reá állának, és noha lunlei egy kevesé kezdé magát mentegetni. mind azon által

⁶² e nélkül [a nélkülnek is olvasható.]

annak örüle,⁶³ hogy egy kevesé arra erőltetnék, el osztá tehát tsak nem mindeneket, de olyan okoságal. és igasságal. hogy mindenek jóvá hagyák, a hajoban lévő tiszték között pedig senki⁶⁴ úgy nem tsudálá a lunlei tselekedetit. mint egy ivon nevü Colonelus. etitkon⁵ papista lévén. irlandiai nemes ember volt. és mint hogy benne fel találtatot avaloságos bátorság. az okosság. és mind az értelem., azért lunlei, a mikor az alkalmazóság hozta magával, mindenkor nagy betsületet mutatot hozzája, ivon pedig meg nem foghatván. hogy oly iffiu korban azt tselekedgyék amit az az iffiu vitéz tselekedet, valóságos⁶⁵ ditséreteket ad vala néki. és úgy tekintette mint fiát, lunlei pedig semmit sem tselekedik vala az ivon hire nélkül, kerm, atolvajoktól nyert negyven álgys fregátát [25b:] meg visgáltatá. a mi heja volt meg igazítatá. élésel. és hadi emberekel meg raká. lunlei már azt jól tudván. hogy a midőn alkalmazóság adatot. kerm mindenkor tsak a maga szerelméről beszéllet néki, és latván hogy mindenek vigasságban volnának. az alkalmazóságat akart élni. és kérni kezdé kermet, hogy engedné meg, had ő parancsolna anyert hajon a melyben ő ugrot volt leg előbször, ez által⁶⁶ el akará kerülni, hogy egy hajoban ne lenne kermvel. de kermnek nem tettvéen kérése. szép szoval eleiben adá.
²⁰ hogy sokal jobban volna az ő hajóján. és⁶⁷ hogy gyönyörüséget tselekednék néki ha jelen valo lététől meg nem foszttya ötet.

Lunleit ezek a szok igen meg háboríták, ő is keményen felelvén néki. mondá. talám irigyeled a betsületet melyet nyertem. és ezel el fordula⁶⁸ tölle. ivon aki igen szerette lunleit. halván ezeket. tarta
²⁵ attól. hogy esze ne veszenek egy másal. eleiben kezdé adni kermnek. hogy olyan jó barattyának akit oly igen szeretne. és aki oly értelmes. és okos, abban kedvét nem szeghetné, kerm sokáig kezdé gondolkodni, nem tudván mi tanácsot adni magának. de végtire azt is meg gondolá hogy mitsoda haragal fordult volna el tölle lunlei, az ő haragjától pedig igen tartván, azért reá álla kérésére. azután meg ölelé ivont,
³⁰ és kéré hogy el ne hagyja. lunleit, mert én ate kérésedre úgy botsátom el hogy véle légy, a hajoban, taná-[26a:]tsodot kövesse. és hogy kivált képen valo gondod légyen reája, ezt a hirt mindenik meg mond-

⁶³ mind azontál [elírás lehet *mind azon által* helyett] örüle, <e> hogy egy

⁶⁴ [Sorvégen:] sen [új sor elején:] <s> ki

⁶⁵ tselekedet, valóságos <ts> ditséreteket

⁶⁶ ez által [á—e-ből javítva.]

⁶⁷ és hogy [s — megkezdett h-ből javítva.]

⁶⁸ el fordu<lván>la

ván lunleinek., erre egészen meg tsendesedék. elméje. más nap a vitorlák fel vonván. a jamaik szigete felé indulának.

Lunlei pedig szabadságban lévén a maga hajójában, őt minden meg tartozkodás nélkül anagy keserüségnak adá magát. úgy anyira hogy a
5 Colonelus ivon, aki mellette volt, azon igen tsudálkozék, és mint hogy ötet igen szerette, és mindenkor tsak szomoru elmével látta, lenni a mioltától fogvást üsméri. azért alkalmatoságot akara arra keresni hogy valamiképen meg tudhassa szomoruságának okát. úgy történék hogy tsak magánosan lévén lunleivel. mondá néki.
10 én azon eleget nem tsudálkozhatom hogy minek utánna olyan ditsőséges hirt nevet. szerzettél volna magadnak. és hogy a természet. tégedet minden féle szépséggel fel ékesitet volna, még is mindenkor szomoruságban vagy, mitsoda bajod vagyon. valaki meg bántoté. ne kételkedgyel a hozzád valo igaz köteleségemről. amely szem pilantásban kezdettelek látni, ugyan azonban. úgy kezdélek szeretni mint fiamot, a te szép tselekedeti-**[26b:]**dért. bátorságodért. és szemérmeségedért. oly igen betsüllek tégedet, hogy ha kivantatik. a véremet ki ontom éretted, szoly tehát vitéz lunlei.⁶⁹ nyisd fel szivedet. ha boszut kell állani éretted parancsoly akaromnak., ha valami
15 ben kívánod szolgálatomot, én olyan jó akarod vagyok. a ki hozzád tellyeséggel köteles. hogy ha pedig titkot kívánsz. töllem, arra esküszöm. néked. azt ne gondollyad hogy tsak a titkod meg tudásáért beszéllyek így, nem, hanem ahozád valo igaz. és tiszta barátság, és betsület kénserit engem erre. mivel azt tudom magamrol., hogy
20 meg enyhittik akesorüségét. a midön másokal közlik

Lunlei halván Ivonnak. igaz szivel valo szavait. azokba nem kételkedheték. mint hogy a maga sziveis tsak azt kereste, hogy ki nyilatkoztathassa keserüségit. nagy örömel érzé magában, hogy azt közölheti olyan emberel a kinek okossága mindeneknél tudva lévén semmitől nem tarthatna, de mint hogy tarta ugyan azon okoságától, hogy rosznak ne találná maga viselését. azért egy kevesé meg tartozkodék. a feleletre. mind azon által. erőt vévén magán., ate hozám valo jó akaratod mondá néki. suhajtva, anyira meg hatotta szivemet. hogy háláa-**[27a:]**datlan volnék, ha el tagadnám előtted a mit kívánsz
30 meg tudni, igen is vitéz Ivon szükségem vagyon karodra. tanatsodra. és titkodra, de minék előtte ki nyilatkoztassam néked életemnek legnagyobb titkait, kérlek hogy mutassad azt a jó akaratodot hozám,

⁶⁹ lunlei. <h> nyisd fel szivedet. ha

hogy mond nékem, valamely titkodot hogy had mondhassam meg bátraban azután néked az enyimet magad Irlándus vagy, nem vagy é pápista? noha veszedelemben forog az olyan aki ezen avalláson vagyon a Cromvel szolgálattýában. felelé Ivon, de mint hogy a
5 szükséges néked, és mint hogy azt fogadtam hogy tiéd az életem. te előttd el nem titkolom hogy ezen avalláson ne legyenek. és más vallást nem tartok.

Mint hogy ez így vagyon mondá lunlei, meg mondhatom néked vitéz Ivon. hogy a féríu nev és köntös alat, olyan aszonyt látz, a ki evilá-
10 gon leg méltób a szánásra, Ivon ezen tsak el tsudálkozék. valo hogy azt tsudálhatod mondá néki. de mint hogy azt meg mondtam hogy ki légyek., az én szerencsétlenségemet is elődbe kel adnom, hogy meg mentessem valamenyire, a magam el titkolását. a melyet ate jó erkölcsöd rosznak találhatná. akoron elő számlálá néki a
15 maga familiáját, dom fernandal valo szövetségít. rabságban valo esésít, a kerm szeretetít. hogy mitsoda szoros fogságba tartotta ötet, hogy mitsoda tisztelettel volt hozzája. hogy mitsoda szán-[27b:]dékal vette fel a féríu köntöst, remélvén hogy meg szabadulhat. jamaik tartományában lévén. azt is meg mondá néki. hogy mitsoda hirt
20 hallot volna dom fernand hüségtelenségéről, és hogy azt is fel tette volt magában, hogy rabságát el végezné életével együt. a midön atolvajokkal hartzolt, de a menyeknek⁷⁰ nem tettzet hogy fegyver által veszek el., mind azon által most a jamaik szigetében viszá té-
rünk, szemeimel kel néznen a hazám ellen valo hartzokot. talám
25 még azt is akarják. hogy magam is hartzollyak ellene. a melytől irtoznom kellene., mindenüt a széllyeken az atyám parantsol. haszinte olyan idegenségél⁷¹ láttatik is hozám lenni. de alig várom hogy meg ölelhessem lábait, és azon kérjem. hogy valamely klastromba zárjon engemet. és ha szinte dom fernánd oly hálá adatlan is hozám. de
30 kermvel továb nem maradhatok., látod vitéz Ivon. hogy vagyon szükségem karodra. ki engem meg segittsen. az el szökesre valo szán-
dékomban. a midön a port rojálba érkezünk. tanátsodra is vagyon szükségem. hogy ahoz alkalmaztassam magamot, és a titokra. a melyen áll boldogságom. és életem.

35 Eleonora. még továb is beszélhetet volna, hogy Ivon félben⁷² nem hagyatta volna beszedit. anyira tsudál-[28a:]ta. tisztelte, szeretete.

⁷⁰ menyek<el>nek

⁷¹ idegenségél <t> [?] láttatik

⁷² félben [b-n-ből javítva.]

szánta ötöt,⁷³ hogy nem szolhata. végtire magához térvén. mondá. hogy ha ugy szerettelek mint fiamot mikor lunlei voltál. mostanában hogy eleonora vagy ugy szeretlek mint leányomot, és ugy tisztellek, és tsudállak, mint az aszonyok közöt legg méltobbat. és tekintetessebet, de abban ne kételkedgyél. mert ki veszlek akerm keze közül.⁵ és a válesco kezében adlak. azt pedig nem gondolhatom dom fernánd ellene mondana annak az álhatatoságnak. a mely természete a spanyol nemzetnek. és hogy meg szegné hitit, a mely nem illenek a betsületet szerető emberhez. ezekre a szokra sokat suhajtozék⁷⁴ eleonora, de egészen,¹⁰ a Ivon tanátsát akarván követni. egy kevesé meg tsendesédék elméje.

Azon a napon olyan szép idő völt. és olyan jó szél fút, hogy szerencsés utozásokat gondolták lenni, és éléonora azt igen reménlé. hogy tsak rövid idő mulva végbe viheti szándékát, de azon az éttzaka oly rettentő szélvész támadá. elegyesen nagy Zápor esövel, és meny dörgésel. hogy az anglus hajokot. tellyeségel el szélyezté egy más-¹⁵tol.

Ez a rettentő szélvész, két nap. és két éttzaka tartá, a harmadik napon az idő fel tisztulván, kerm tsak egyedül látá a maga hajóját.²⁰ és azon igen meg ijede[28b:] hogy talám el veszet volna a lunlei hajoja. azután jelül álgyukbol lötete. és így tselekedék. minden ora után. azonba közelgetet jamaik szigetéhez. az alat pedig sokan ahajoji közül. ő hozzája gyülekezének. de senki hirt nem tudá mondani a hajorol. amelyen völt lunlei, egy nehány napig szüntelen lötete²⁵ álgyukbol. hogy meg tudnák hol létit. de tsak haszontalan völt., akoron anagy keserüségnek adván magát. ezerszer meg bánta. hogy maga mellöl el botsátotta volna, ebben a nagy bajban lévén, tudtára adák néki, hogy hajokot látnának., a melyek feléje közelgetnének. meg üsmervén. hogy spanyol hajok. azért a hartzhoz készüle.

A mint is azok ahajok, a dom fernand parantsolattya alatt lévén,³⁰ nem tsak boszu állásbol. de még a montros beszédiért is, aki már a spanyolok közü állot völt, igen ohajtá. a kermvel valo hartzot, gondolván, hogy véle együt talállya társát. mihent meg üsméré a kerm hajóját, azonnal hozzája közelgete mint egy fél álgyu lövésnire,³⁵ és rettentő képen kezdének egy máshoz lödözni. atöb hajok is hasonló képen tselekedének egy más közöt, hogy pediglen egy mást láthassák.

⁷³ szánta öte, [Íráshiba.]

⁷⁴ suhajtozék [s—h-ból javítva.]

fáklyákat gyujtának étzaka. és hajnalban ismét el kezdék [29a:] azon keményen a hartzot,

Dél felé adom fernand hajójában valo árbutz fát lelövék, az anglosok arra gyözedelmet kiáltának, de egy kevés idő mulva, a kerm hajójának a leg nagyobik árbutz fáját egy álgyu golyobis két darabbá törvén, a spanyolok is nagy örömbbe valának, és közeleb menvén az anglus hajohoz. oly rettentő. álgyu, és puska lövés volt hogy se egy mást nem láthatták. se nem halhatták.

kerm, és dom fernánd azon igyekezének. hogy egy máshoz horgol-
10 hassák hajojokat. azt végben vivén. akkor el kezdődék közöttök arettentő hartz, a mely méltó örökös emlékezetre. kerm tsak dom fernandot kereste. és dom fernánd, tsak kermvel. akart viaskodni. az anglosok egy nehány szor az ellenség hajójában ugrandozának. de mindenkor onnét ki üzetének veszedelemel. dom fernand is hasonló
15 képen tselekedet. az anglosok hajójában., de nem volt nagy hasznal. kerm sok féle sebekben esvén, sok vérit is vesztette el. de még is nem akara el távozni a helytől, hogy magát bé kötesse. dom fernándnak is által volt löve. atzombja, és három. vagy négy vágás is volt rajta, de még is tsak biztatá a vitezit. [29b:]

20 Végüre atüz meg lassudék mind a két részről. és anyira meg tsendesedék., hogy tsak némelykor hallaték. egy nehány puska lövés. ez a kemény hartz. három oráig tartá. és mind egyik. mind a másik hajoban, tsak holt testet, és sebeket lehete látni. a hartznak alig lett tellyeségel. vége, hogy látának nagy sebeségel feléjek jöni. egy
25 hajot. a mely hajonak anglus Zászloja volt. a hajo pedig. alunlei hajója volt. a ki is nagy tsudálkozásal látván. azt a szomorú dolgot., akét hajohoz közelgete. hogy segedelemel légyen hozájok. atöb spanyol hajok látván ötet, gondolák hogy dom fernánd el veszet volna. a szélnek ereszték vitorlájokat. tarván attól. hogy az anglosok utan-
30 nok nemenyenek. akik is olyan nyomorult állapotban valának. hogy szerentséseknek tarták magokat, hogy a spanyolok nyugodalomban hagyák⁷⁵ őket.

Lunlei pedig leg először is a spanyol hajoban szálván. ót tsak holt testeket. és haldokló embereket találá. de mitsoda nagy ijedségben nem esék. amidön meg üsmeré dom fernandot a többi között
35 fekünni. a ki eszén nem lévén. avér igen folyt [30a:] belölle. soha a vitez eleonorának. nem volt olyan nagy szüksége a bátorságra és az

⁷⁵ hagyák <öket.> őket. [Törlés tollhiba miatt.]

okoságra, mint azon alkalmaságal. tsak alattomba Ivonra tekinte, aki is észre véné hogy miben vagyon adolog mindgyárt a maga hajójában viteté dom fernandot, és bé kötözteté sebeit. azutan által mene akerm hajójára. akit is hasonlo. állapotban talalván.
5 ugyan hasonlo gondgya is lett reája.

Lunlei ezeket különös helyre tétetvén. azutan dom fernandhoz mene. nagy⁷⁶ sziv fajdalomal. amely annál is nehezeb volt. hogy el kellették titkolni. a borbélyok meg álitván⁷⁷ vérit, és bé kötöztvén sebeit. azzal vigasztalák. hogy egy sebe sem volna halálos. ez egy
10 kevesé meg tsendesitté⁷⁸ elméjit. aki is mind végig nemesi modon akarván magát viselni. hasonlo figyelmetességgel volt kermhez. a kiről⁷⁹ is hasonlot mondának aborbélyok.

Eleonora ilyen szorgos dolgokban fáradozván, és azon kívül is elméje, nagy tusakodásba lévén, Ivon tarta attol hogy meg ne betegedgyék, azon kéré igen szépen, hogy minden gondgyát bizná reája. és tsende-**[30b:]**ségbe⁸⁰ lenne. mint hogy dom fernánd életbe volna, mivel azt látod, mondánéki. hogy az Isten rendelése olyan boldogságra. vezet. a melyet nem reménlhetted volna, kérlek vessed abban bizodalmadot., és enged meg had munkálodgyam helyetted. mivel ez az
20 alkalmasóság meg mutattya néked hogy mitsoda buzgoságal valo jó akarod vagyok, a mitsoda modot gondoltam ate dom fernándal valo meg szabadulásodra. szükséges hogy a lunlei nevet visellyed. és az anglusok ugy tekintsenek mint eddig. hanem nyughatatlanságodot mérsékeld meg. szivednek tusakodását titkold el. és nyugodgyál
25 meg az én ígéretemen. és hüségemen a melyet hittel fogadtam néked.

Ezeket a szokot hálván olyan embernek szájából. a kihez eleonora nagy tisztelettel volt. ugyan az Ivon akarattyához is alkalmaztatá magát, én minden kételkedés nélkül. követni fogom tanácsodot felelé néki eleonora ugy is tekintelek mint atyámot, kezeden vagyon
30 minden betsületem. és boldogságom. mindent a te okoságodra, és jó erkölcsödre hagyok. tsak azt tud meg, hogy valamit eddig tselekedtem. arra tsak a gyanakodás. és a halál keresés vitt engemet, és hogy a dom fernánd jelen valo léte. **[31a:]** az én aszonyi gyengességemben viszá tett, szükséges is még egy darab ideig. hogy ne az eleonora.

⁷⁶ nagy [Ékezethiba; nagy]

⁷⁷ meg álitván [*i*—*é*-ből javítva.]

⁷⁸ tsendesitté [Második *e*—*i*-ből javítva.]

⁷⁹ a kiről [*i*—*r*-ből javítva.]

⁸⁰ tsende [30b:] deségbe

hanem a lunlei személyét viselyem. ezen beszélgetés után elválnak egy mástol. eleonora a sebesekeket mene látogatni, és Ivon. a fel tett. szándékát mene végben vinni. mint hogy se dom fernánd, se kerm nem voltak abban az állapotban hogy szolhassanak. se hogy a szót ért-hessék. lunlei látogatásokra menvén. nem mutatá meg magát nékik. ⁵ uesbit dom fernand melléje tette volt. meg parancsolván néki. hogy se melölle el ne menyen. se néki valamiről ne szollyon. a midön magához fóg térni, de hogy semmit se mulasson ollyat el. amit még a maga szemére hanyhatna. olyan szorgalmatos gond viseléssel volt ¹⁰ kermhez. mint ha egész szeretettel lett volna hozzája.

Ivon. pedig az alat. egy hajora ülven. mind rendre el járá az anglus hajokot. kik vas macskán voltanak, és kiket mind nyomorult álla-potba találá, akoron elejekbe tévé hogy mitsoda veszedelmes dolog volna hogy ha fejek nem lévén. a spanyolok reájok üténének, azért ¹⁵ azt tanácsolá nékik. hogy tegyek fejeknek. [31b:] lunleit. a kinek mind vitézségit. mind okoságát üsmérik, és hogy egyedül. ő oltal-mazhattya meg őket, ezt a tanácsot olyan embertől halván. a kinek régtől fogva üsmérték nagy eszét. és okoságát. azon kívül is lunleit mindnyájan szeretvén. mindnyájan reá állának, és lunleit fejeknek ²⁰ kiálták, Ivon hogy időt ne veszessen. azt jovallá lunleinek, hogy a hajójával. menne akét ahajo mellé a kik még esze valának kaptsolva, a honnét Ivon. a sebbe lévő spanyolokot mind a lunlei hajójára tevé, és az anglus sebesekeket atób anglus hajokra. a mi gazdag portéka⁸¹ volt azt is mind a lunlei hajójában téteté, az álgjukot, és a vegyvere-²⁵ ket.⁸² el osztá az anglus hajokra. Ivon azután azt jovallá lunleinek hogy az anglus hajokot mind küldene a jamaik szigetében. amelyen igen örülének az anglusok. lunlei pedig mindnyájoknak tudtára adá. hogy ő maga. a spanyol hajok után akarna menni, mivel a mitsoda ál-lapotban vannak, ha ő elöl találhattya könnyen el foghattya őket. ³⁰ ez így lévén. a két esze kaptstolt hajoknak, mint hogy többé hasznát nem veheték. el is égeték. és mindnyájan meg indulának. [32a:] A midön már az ánglus hajok anyira valának hogy nem lehete őket látni. lunlei kérdé Ivontol. hogy mi volna a szándéka.? és hogy mi formában lehetne a spanyol király birodalmának széllyein ki szállani. ³⁵ Ivon régi. hadakozó ember lévén, és okos abban a mesterségben. mondá néki. hogy buenos ayres mellé kel közelgetni. olyan szín alat.

⁸¹ porté [Iráshiba lehet *portéka* helyett.]

⁸² vegyvereket [fegyvereket]

5 hogy ki szálván. a tenger széllyin lévő helyeket fel prédállják, de
sem mire egyébre ne legyen gondgya, hanem tsak azt parantsollya
a mit ő fog néki mondani titkon. lunlei tellyeségel reá hagyván magát.
meg parancsolá hogy buenos aires felé tarttsanak a hajoval. azomba
10 tudtára adák néki hogy dom fernánd egészen magához tért volna,
és hogy akarna beszélleni a hajon lévő fő tisztel, arra keré Ivont.
hogy menne le hozzája. nem érezvén még magában anyi erőt. hogy
eleiben mehessen. és arra is kéré. hogy visgálná meg jól minden szive
titkát. és hogy mitsoda reménségben kel néki lenni iránta azután
15 kerm látogatására mene. a reménség, és a félelem haborgatván elméjét.

Ivon dom fernandot elegendő jó állapotban ta-[32b:]lálván.
monda néki, engemet a mi Comendánsunk küldöt hozád, hogy meg
adgya néked a tiszteletet, a melyet érdemel egy olyan vitéz ember
mint magad. és abban is bizonyos lehetz hogy maga is el jöt volna
20 ha attol nem tartana, hogy talám a maga jelen valo léte. alkalmat-
lanságodra volna, és maga meg mutatta volna, hogy mitsoda szána-
kodásal vagyon ilyen állapotban valo létedért. gondolom, mondá
dom fernánd. hogy a magad Commendása sintsen jób állapotban⁸³
mint én. és hogy nehezen vihetné azt végben amit mondasz., Ivon
25 észre vévén hogy kermről akarna szollani. felelé néki, az iránt ki-
vánságod bé tellyesedet, mert kerm még sokal rozsab állapotba
vayon náládnál. de engemet lunlei küldöt hozád, a ki is kerm helyet
a fő. hogy hogy fel kiálta⁸⁴ dom fernánd hát lunlei. el nem veszet.
se sebbe nem eset. és ő parancsol a hajoban? mindnyájan szeren-
30 csétlenek volnánk. felelé Ivon hogy ha az a vitéz iffiu. abban az
állapotba volna amelyben ugy tettzik kívánod. hogy volna, de uram
nem vagy most abban az állapotban hogy a ditseretit halgassad.
se abban hogy arra vigyáz mitsoda gondgya vagyon reád. én pediglen
helyette. gyakrabban el fogok jö-[33a:]ni, látogatásodra⁸⁵ és amidön
35 jobban keszdesz lenni. reménlem hogy meg mutathatom azt néked,
hogy nintsen evilágon olyan ember aki ugy meg érdemelye a Vitéz
dom fernánd tiszteletét. és szeretetit. mint lunlei. dom fernánd ezekre
nagyot suhajta és egy keveset gondolkodván, arra kéré Ivont. hogy
mondaná meg néki. miben volnának adolgok. Ivon azokat mind elő
35 beszéllé. de a beszéd közben mindenkor valamely ditséretes dolgot ele-

⁸³ állapotban [Első a—á-ból javítva az ékezet áthúzásával; min [íráshiba
mint helyett.]

⁸⁴ fel kiálta <f> dom fernánd

⁸⁵ látogatásodra [Második t—d-ből javítva.]

gyite lunlei felől. ate beszédeből azt látom mondá néki dom fernánd, hogy én az anglusok rabja vagyok. Ivon látván hogy az elméje nagy nyughatatlanságba volna, és tartván attol. hogy a meg ne ártana néki, hozzája közelitte. és mondá néki tsak lassan hogy senki meg ne halya, 5 ate lunleihez valo barátttságod lészen dija meg szabadulásodnak. és ezen az árron meg nyerheted a szabadságot ha akarod. a ki is egy tisztet rendelt melléd. a ki ö előtte kedveségben vagyon. azért annak szabadosan beszélhetz. és amidön valamit akarsz izenni lunleinek. ö meg fogja néki mondani. akkor eleibe vivé uesbit. a kire nem is 10 tekinte dom fernánd. és Ivon látván. [33b:] hogy nem akarna többet beszélni, el mene melölle. de elsőben mindenekre meg tanitá uesbit. hogy⁸⁶ mint kellesék szolni. lunleit pedig kerm mellet találá. a ki is még⁸⁷ magához nem tért volt. Ivon mindeneket meg mondván lunleinek, aki is tsudálkozék azon hogy dom fernánd miért gyülné 15 anyira lunleit. és ezért sok szomorú gondolatok jövének elméjiben, de Ivon. holmi tanácsot adván néki ameg vigasztalá. egy kevesé. és egy néhány napokra halasztá. hogy maga beszélene dom fernándal, dom fernand pedig gondolkodván mind arrol. a miket Ivon mondot vala néki, szállittá uesbit. és maga mellé ültetvén. mondá néki. mint 20 hogy olyan bent vagy a lunlei⁸⁸ kedvében. meg nem sértvén. hozzája valo hüségedet., nem mondhatnálé valamely olyan különös dolgokot. a melyek ötet tekintik. és a melyekben részes vagyok. vagyoné felesége. vagyoné valamely szeretője. ángliában. és azt is szeretném tudni. ha jelen volté a midön az anglusok leg előbször a jamaik szigetében ki szállottak volt.

Mind ezekre meg felelhetek néked mondá uesbi. és meg sem sértem a hozzája valo hüségemet lunlei még akkor szolgálatban nem volt amidön az anglusok a szigetre ütöttek, ö néki se felesége, se szeretője 30 ángliában nin-[34a:]tsen, noha meg érdemli a szeretetet, mind azon által mondá dom fernánd. azt mondták volt nékem. hogy igen szeretne bizonyos spanyol uri személyt. a ki is keze közöt volna, de azt tudom hogy te el nem⁸⁹ árulod az ö titkát, hogy meg mutassam néked mondá néki uesbi. hogy ez iránt nintsen semmi titka. azt meg mondhatom. néked igazán. hogy eleonora a kinek társa nincsen 35 szépségben. már két esztendőtl fogvást a kezínél vagyon. de semmi

⁸⁶ hogy [h—m-ből javítva.] mint

⁸⁷ még magához nem tért [még: nem: Beszúrások:] volt.

⁸⁸ lunlei <el> kedvében.

⁸⁹ el nem <al> árulod

szerelemel hozzája nincsen. és azt meg tudván hogy mitsoda kötelességgel voltál ahoz a leányhoz. azért minden alkalmatoságot kereset arra hogy néked viszá adgya. de azt is meg hallotta egy montros nevü embertől. hogy te ötet el felejtetted. és hogy egy atyafiához kötötted

⁵ magadot

Mit kell hallanom. mondá nagy suhajtásal dom fernánd, eröltetvén magát hogy az ágyában fel ülhessen. kövessed beszédedet nemes uesbi, és hozz viszá az életre. engemet. hogy én házas volnék. hogy én meg szegtem volna eleonorának ahitemet, oh leheté ilyen gondolatot ki gondolni. eleonora még életben vagyon, és hiv. és lunlei ötet nem szereti. oh' boldog hartz. és kedves rabság. enékem ditsősége-**[34b:]**seb mint ha ezer hartzot nyertem volna. dom fernánd olyan nagy buzgó szivel mondá mind ezeket. hogy uesbi a ki alig titkolható el köny hullatásit. tarta attol. hogy a sebeinek meg ne ártana, uram oly örömel látom fel háborodot elmédet, hogy ezenel meg mondok mindeneket a fő tisztetnek. de ugy hogy magad is meg tsendesittsed elmédet. és mint hogy szereted eleonorát. tarsd meg magadot ő érette, lunlei pedig mind ezekről. maga, többet mondhat néked mint én, de azt el mondhatom, és bizonyos is lehetz benne,

²⁰ hogy eleonora náladon kívül soha senkit sem szeretet.

Nem lehetet volna olyan orvoságot találni, a mely oly hirtelenséggel használhatot volna. dom fernándnak mint ezek a szavai uesbinek. azonnal kezdé érezni ujjulását, erejének. és tellyeséggel magához térvén, el álmélkodék az uesbi szavának hangján. és nagy figyelmeteséggel nézvén reája. mondá néki, ugy tettzik hogy üsmérlek tégedet, amentől többet hallom szodot. és reád nézek. annál inkább ugy tettzik hogy láttalak. kérlek azért. nehagy ebben a kéttséges állapotban sokáig, hanem mond meg miképpen. és kitől tudod mind azokat amiket mondasz.

³⁰ kérlek uram én is tégedet mondá uesbi, ne kívánnjad hogy azt tselekedgyem a mit kívánsz töllem. **[35a:]** ez olyan titok. a melyet tsak lunleinek kel meg mondani, mindgyárt el megyek. és meg mondom néki szivednek kívánságát. és azon igyekezem hogy ide hozhasam hozád. erre helyéből fel kelvén nagy siettséggel mene eleonorához és Ivonhoz. akiknek elé beszéllé adolgot. ez a vitéz leány. aki oly nagy bátorsággal. és vakmerőséggel kereste anyiszor halált. tsak nem meg hala a uesbi beszédin, a keserüség. az öröm. a szeretet. és a szánakodás. oly igen tusakodának szívébe. hogy el ájulván. az Ivon. és a beátrix karjokra esék. tsak hamar magához térvén. eleiben adák

néki. hogy nem kellene magát anyira el hagyni. látod vitéz Ivon
mondá néki, pirulva. hogy valóságát aszony vagyok. Ivon erre nem
felele, hanem tsak arra vigyáza hogy miben szolgálhason néki.
viszá küldé uesbit dom fernand mellé. és meg hagyá néki. hogy min-
5 deneket küldene el melölle. olyan szin alat, hogy lunleinek. nagy
beszéde volna véle. a mely az anglusokot tekénti, uesbi ezt véghez
vivé, és meg jelenté dom fernándnak, hogy lunlei mindgyárt. [35b:]
oda érkezik. lunlei pedig Ivonál, a dom fernánd házában érkezvén
mint egy reszketve, de mint hogy a hajokban lévő kis házacskák.
10 nem világosak. azért dom fernánd is mindgyárt meg nem üsmérheté,
ugyan öis kezdé el a beszédet mondván. vitéz lunlei. előtted látod
azt. aki annyi tisztelettel és tsudálkozásal vagyon hozád. mint a
menyi gyüölöségel. és gyanakodásal volt. uesbi gondolom hogy meg
mondotta néked az okát. hanem felejsd el amiben véthettem ellened,
15 és mond meg az én kedves eleonorámnak, miben vagyon dolga. akiért
kész voltam meg halni, és akiért kívánom eletemet. ezekre a kezét
nyujtá. és lunlei közeleb menvén. hozája, felelé néki. kedves dom
fernandom. az igasságos dolog hogy viszá adgyam néked eleonorát.
de miben legyen azö állapottya azt néked kell mondani., dom fernánd
20 könnyen meg üsmervén a szavát. és nem kételkedvén abban hogy
nem ö volna a dom valesco leánya. a kezét meg szoritá. és fel szoval
mondá. eleonora. kedves éléonoram. ugyan magad vagyé az akit én
ohajtok. ezeket a szokot szaszor el mondá. és [36a:] nagy örömében,
sirásában, soha sem tudta hogy mit mondgyon. de végtire azt akará
25 meg tudni. hogy mitsada⁹⁰ szem fény vesztésből lehet a. hogy lunlei
egy személy legyen eleonorával. és száz féle kérdést teszen vala tölle
egy szers mind.

Eleonora észre vévén. dom fernándnak minden tselekedetiből., hozája
valo nagy buzgo szeretetét., nem kételkedheték hűségében. keré is
30 ötet nagy szeretettel. hogy tsendesitené meg magát. ne hogy valamely
ártalmára légyen. és minek utánna Ivont bé mutatta volna neki,
mint olyat. aki méltó volna⁹¹ betsületére. és meg üsmértette volna
véle⁹² beátrixot. uesbi helyet, elé beszéllé néki minden historiáját.,
a melyért nagy szeretetben. és tsudálkozásba esék. dom fernánd is
35 azután elé beszéllé hogy miket tselekedet azért hogy meg találhasa.
és hogy montros a miket mondot volt nékie felölle. tsak arra valo

⁹⁰ mitsada [mitsoda helyett.]

⁹¹ volna [n—v-ből javítva a sor elején, elválasztás után.]

⁹² véle [v helyett más betűt kezdett írni.]

volt. hogy ki vehesse belőlle, hogy ha eleonora nem volnaé keze között, és mint hogy az eleonora nevére sokszor meg változtatta ábrázattját. ar-[36b:]ra magyarázták. hogy ő rejtegetné. ugyan ezen okból is gyűlölte anyira lunleit. és kermet, de mint hogy anyi jót mondasz
5 felőlle, ketelenitetem⁹³ betsülettel lenni hozzája, és ha szinte ate jó erkölcsöd meg nem engedi is. hogy ugy tekintsem mint társamot, mind azon által ate hozzád valo nagy szeretetem arra kényszerit. hogy tartsak olyan nagy érdemü embertől.

De akár mint légyen. felelé erre szerelmetesen eleonora. kermtől
10 nem félhetz. és noha semmiben sem akarom el mulatni a háláadoságot a melyel néki tartozom. de tsak rövid idő alatt meg látod kedves dom fernándom, hogy eleonora tsak téged szerethet. és tsak tégedet is tud szeretni. Ivon azután dom fernand eleibe tévén adolgot a melyet követni kellene. dom fernand azt igen jonak találá, és meg ölelvén
15 Ivont. ígazán valo barattságát ígéré néki, Ivon azt is jovallá⁹⁴ azután, hogy eleonora menne fel házában. ne hogy a hoszas beszélgetésért, mások valamely gyanóságban nevegyék. ez két szerető el válván egymástól. mind tsendesebbek valának. mind inkább is szereték egymást. eleonora beatrixot Dom fernand mellet hagyá, és Ivonal együt. a maga házában mene. de az alatt a hajo közelgetet buinos ayreshez.⁹⁵ hogy pediglen el kezdgyék a [37a:] fel tett dolgot. lunlei a vitézit ki küldé a szélyekre. és őt fel prédalák aparaszt embereket, etettzék. mindeneknek., és így tselekedete egy nehány szor. hogy a vitézit ehez szoktassa, a kik is nagy dolgot gondolák tselekedni. egy
20 szer atőbbi között, Ivon ki válogatá mind azokat, akiktől⁹⁶ lehele tartani., és el küldé a szélyekre prédálni, ezek örömet ki szállának a hajobol., de a midön már jó távul voltanak a vas macskát.⁹⁷ fel vonatá, ugy a vitorlakot is. és buenos áyres⁹⁸ varosa felé indula. a kormányos a ki a hajot igazgattya. anglus lévén. és gyanakodván valamiről, nem
25 akara engedelmeskedni, Ivon egy pistolyt fogván. a fejiben löve. és a kormányt. egy irlándusnak adá. kezében, a ki ahoz igen jól tudot. és a többit a ki nyakaskodni akara az anglusok közül. mind meg kötőzteté. és spanyol Zászlót tétetvén fel. szerencsésen érkezének a buinos

⁹³ ketelenitetem [Első t—n-ből javítva.]

⁹⁴ ígéré néki, Ivon azt is jovallá <néki> azután,

⁹⁵ buinos ayreshez. [Esetleg hoz is olvasható; a tinta összefutott.]

⁹⁶ akiktől <h> lehele

⁹⁷ vas macskát. [c—s-ből javítva.]

⁹⁸ buenos áyres [r—s-ből? javítva.]

aires várossa mellé. dom valesco. aki mindenkor tsak arra vigyázot mikor valamely hajó érkezet. hogy halhason valamit dom fernand felöl. mint hogy pedig ő vigyázot a széllye-[37b:]ken; ugyan ő is mene leg előbször meg vizsgálni a lunlei hajóját. de mint el tsudál-⁵kozék azon, hogy mind olyan embereket láta. akiket nem üsmért. és akik meg ölelték lábait néki. és kivált azon. hogy egy szép iffiu könyves szemekel tsokolgatná kezeit.

Nem tudván mire vélni mind ezeket figyelmetességgel tekinti vala főkeppen⁹⁹ azt az idegen szép iffiat, a kinek is tselekedetin meg eset
¹⁰vala a szive. a természet pedig jobban meg nyitván szemeit. és meg üsmérvén eleonorát. tsudálkozásában, és örömében nem tudá hogy mit tselekedgyék. meg ölelé leányát. és tsak nem egy oráig tartá ölelve, nem mondhatván egy szot is néki. mind azoknak. kik őt jelen valának. a szivek meg esvén rajta. senki sem szolhata. és minden várá mint lenne vége, ennek adolognak. végtire dom valesco magához térvén, mondá. eleonora kedves leányom. leheté a. hogy én tégedet ismét meg láttalak, ezeket a szokot halván mind azok. akik¹⁰⁰ a tenger parttyára gyülekeztenek volt, az eleonora nevet mindenek kezdék nevezni., és mindenek köszöntésére jövének. és mindenek
²⁰részt vettek az dom valesco nagy örömében. a ki is a temérdek¹⁰¹ sok nép közöt. nehezen [38a:] mehet vala eleonora után a hajójáig., ahol akará az attyának elé beszélleni historiáját., a melyet olyan nagy észel, és szemérmetségel beszéllé elé, hogy dom valesco egy nehányszor félbe hagyatá véle ölelgetésével. és ditseretivel, de a
²⁵midön meg mondá néki hogy viszá hozta volna dom fernándot, is. akkor tellyes öröme lön.

Azután szép igeretekel meg köszöné Ivonnak szép nemesi tselekedetit. és meg igéré azt éléonorának. hogy meg fogja nyerni afő generalistol. hogy kermet hagyja meg hatalma alat. azután dom fernánd-
³⁰hoz viteté magát. dom fernánd. nagy örömel. és szeretettel fogadá. és minek utánna egy mást köszöntötték volna dom valesco. a maga házához viteté dom fernándot és kermet., Ivonra bizá hogy lenne gondgya a hajora és a sebesekre. a kik közöt meg üsméré eleonora montrost. a kit is az attya házához viteté. és azt el mondhatni. hogy
³⁵nagy gyozedelemel. mene bé avárosba., a midon valesco mindenekről

⁹⁹ főkeppen [főképpen-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

¹⁰⁰ akik a kik

¹⁰¹ temérdek [d-k-ből javítva.] [...] eleonora után <aházáig,> a hajójáig.,

rendelést tett volna a maga házánál. mind ezeket a fő generalishoz ment meg beszélni, mint hogy pedig dom fernand nagy te-[38b:]kin-
tetben volt spanyol országban. és hogy mindenek tudták. dom vales-
coval valo szövetségit. a kit mindenek tisztelték, a generalis ötet
5 szerencseltetvén. igen örüle ezen az alkalmazóságon, hogy mindeni-
kének meg jutalmaztathatná. szolgálattyokot. azért, éléonorának
nem tsak kermet adá, hatalmában, hanem még szabaddá hagyá
mind az egész gazdagságal. mely a hajójában találkozek,

Dom válesco viszá térvén. meg mondá éléonorának a hirt, a ki
10 is amaga rend szerént valo köntösét fel vevén, beátrixal együt.
ujontában kezdé ölelgetni az attyát. örömeben. az attyához valo
köteleségit végben vivén. kerm látogatására mene, a ki is a hajobol,
a városban vitelekor valo rázodásban magához térvén beszélni
kezdet. de azon igen el tsudálkozek. hogy magát szép ágyban látna
15 fekünni, és uri palotákban, de azon még inkább kezdte tsudálkozni,
a midön eleonorát. beátrixal látá hozzája menni, a ki is az ágyához
közelgetvén. melléje. üle. és ezeket mondá néki.

Nem tudom hogy ha vagyé abban az állapotban hogy halgat-
hassad mind azokat. amiket tudtodra akarok [39a:] adni, és hogy
20 ha az a nagy nemesi sziv. a melyet mindenkor mutattál hozám,
nem változotté meg, ate dicsőségedet anyira szeretem hogy el várom
azt az orát a melyben a te egészéged anyira valo erőtt adhasson
néked. hogy segittségedre hihassad jó erkölcsödöt, egy olyan alkal-
matóságban¹⁰² a melybe tudom hogy lészen szükséged segittségére.
25 eleonorának ezek a beszédi. az ő köntöse. és minden valamit kerm
látot, eszében vétetek véle. hogy mi légyen az ő sorsa, akár mitsoda
állapotban legyen felelé kerm. de meg halgatom beszédidet. nagy
tisztelettel. mint olyan. akinek kedveseb vagy a nap világóságánál.
és noha holmiben. által lássam is a magam szerencsétlenségét., mivel
30 látom hogy a spanyolok rabja vagyok, a félelemnél a melybe voltam
hogy talám el vesztettem volt a vitéz lunleit. nagyob az örömöm
hogy láthatom a szép éléonorát. semmitől nem tarthatok, és tsak
egyedül. a te haláladon veszthetném el az okoságot. és a bátorságot.
de mint hogy életben vagy, a nékem elég. eleonora azután nékie
35 mindeneket elé beszélle. azt sem titkolá el előtte. hogy dom fernand
ötet szeretné. és hogy mitsoda köteleségben [39b:] volnának együt.
mitsoda nagy hálá adásal tartoznék Ivonnak. montros mitsoda

¹⁰² alkalmazóságban [k--m-ből javítva.]

részre állot volna, és mitsoda formában volna az attya házánál. azt látod mondá néki. hogy az én atyámnak öléből és a mátkámnak karjáról ragadtál¹⁰³ volt el engemet, és hogy tellyeségel lehetetlen volt nékem hogy szeretetednek meg felellyek. a te gondviselésidért, és tiszteletidért. hozzád betsülettel. és háláadásal kel lennem. tegedet semmiben el nem árullak, mivel azokat jöttem keresni. a kikhez mind a köteleség. mind a szivem kötöt volt gyermekségmentől fogvást. ez így lévén, nemes szivü kerm. reménlem, hogy tudtodra adván azt hogy szabad vagy. és hogy én tsak dom fernándal lehetek szerencsés. annyira valo szereteted lészen hozám. hogy örömel meg fizeted szabadságodot olyan áron. a mely oka boldogságonnak

Igen jól mondád azt az eléb felelé kerm, hogy szükségem leszen a bátorságra, hogy halgathassam¹⁰⁴ mind azokat amiket mondottál nekem. nem gondoltam volt, hogy olyan nagy szerencsétlenségben legyek, a szabadságonnak. és a kezem alatt lévő hajoknak el veszések. én előttem semmik valának, mivel láttalak. de azt mondod hogy nem foglak ezután látni, [40a:] és az én társam szüntelen fog tégedet látni, hogy gondolkodhatnám erről nagy keserűség nélkül, hogy ha pedig az igaz, hogy valamely betsületet nyertem volna előtted, azt nékem meg kellett volna mutatnod, nem azal a gondviselésel. a melyel viszá hoztad szerencsétlen életemet, hanem azal. hogy meg hagyttál volna halni. mind azon által, dom fernándnak rabja lévén. és dom valesco házában feküvén, azt nem tselekedhetem. se azt nem kellene tselekednem, hogy meg gátollyam szerencsédet, de ha szinte mind ezek fájdalmasok legyenek is nékem. de nem lehet hogy meg ne köszönnyem., hogy hozám. jöttél ezeket meg mondani. és magadot menteni, olyan dologrol. amely nékem keserűség.

Eleonora. látván kermnek nagy szomorúságát, maga sem türköztethetvén magát. nagy szánakodással. lön hozzája. és azomba azt fogadá néki, hogy mindenkor nagy tisztelettel. és betsülettel¹⁰⁵ lészen hozzája. és nyugodni hagyá.

Eleonora. nem akarván leg kisebbet is el mulat-[40b:]ni a mi kedves lehetet dom fernand előtt. montros látogatására mene. a kit is már dom valesco. mindenekre meg tanyította volt. és a ki botsánatot kére. tölle. mind arrol., a minek ő oka lehetet. de mint hogy gyo-

¹⁰³ ragadtál [d—t-ből javítva.]

¹⁰⁴ halgathassam [ss—m-ből javítva.]

¹⁰⁵ betsülettel [Első e—a-ból, vagy o-ból javítva.]

gyulni kezdék. azon kéré eleonorát. hogy¹⁰⁶ engedné meg had lehetne dom fernánd mellet, éléonora mindgyárt hozzája vivé, és dom valesco. előtte meg mondá dom fernándnak, hogy mihent meg gyógyul azonnal. néki adgya eleonorát.

5 Azonban. a Colonelus. Ivon. a hajoban mindeneket rendbe vévén. a valesco házához mene. hogy részt venne. az éléonora örömében, a melyre ő is segitette volna. őt pediglen ötet. nagy tisztelettel fogadák. montróst őt találván. egymást meg ölelek, és örülének azon., hogy el
10 hagyták volna a Cromvel szolgálattját. Ivon meg tudván hogy kerm jobban volna. és hozzája mehetnének, látogatására mene. kerm pedig mihent meg látá. mondá néki. hogy hogy, hát a vitéz Ivon. el árult engemet. noha ő benne volt leg nagyob bizodalmom. ő benne menyí vitézséget. és [41a:] jó erkölcsöt üsmértem. még is az ellensé-
15 gimhez adta magát, hogy engem el vessessen. és el vigye magával a mi én előttem leg drágáb volt evilágon. nem uram, felelé Ivon. el nem árultalak tégedet, de hü lévén királyomhoz. tsak azért állottam Cromvel mellé. hogy olyan alkalmatoságot keressek a melybe szolgálhassam hazámot, a ki is siránkozik. annak a kegyetlenek törvénye alát. a ki ellensége az oltároknak. a három országnak. és az
20 egész nemeségnek. semmitet el nem vettem. hogy az ellenségednek adtam volna: az a személy akiről szollasz. nem lehetet atíéd, mivel hitet adot volt másnak. minek előtte kezedhez eset volna. üsmérem magam jó erköltsödöt. és reménlem. hogy minek utánna. bizonyúságot tettél volna az eleonora jó erkölcséről. a tévelgyésedből viszá térsz.
25 és amenyek meg hatván szivedet. te léssesz még. leg buzgóbb oltalmazója. ami királyunknak: ugy tettik mint ha ezek a szavai Ivonnak, jövendölések lettek volna. mivel, Cromvel halála után. monk generalis lon-[41b:]dinumban menyén. a tengeri segittségel. ugyan kerm volt az egyik. a ki hadi hajokal kíséré ángliában masodik károly
30 királyt. a midőn viszá tére. hogy királyi székiben ülyön.

kerm pedig nem lévén még akor ebben a szándékba, nem is felele semmit is olyat. Ivonnak, a melyből észre vehette volna. az illyen változást. mind azon által az egészége minden nap jobban helyre jövéen. valósággal kezde gondolkodni szeretetéről. azután a dom
35 valesco, és adom fernánd hozzája¹⁰⁷ valo szorgalmatosagok. és az eleonora kegyes intesi. tsak lassanként a békeséges türéshez szoktaták.

¹⁰⁶ hogy <had> engedné meg had lehetne [Az alábbi bekezdésben:] keressek [h—s-ből javítva.]

¹⁰⁷ hozzája [Javítva hozzájok-ból.]

és végtire. annyira meg győzé magát. hogy még maga sürgeté házaságokat. hogy had lehetne jelen lakadalmakon el menetele előtt.

Ezen a hiren. dom valesconak az egész háza meg örülvén, dom valesco. hogy kedvit tölthesse. dom fernándnak. és eleonorának, még egy napig várakozék a lakadalomal. azért hogy kerm suscribálhassa a házasságról való levelet

Dom fernánd. egészen meg gyógyulván. a lakadalomról gondolkodának, a melyet dom vá-[42a:]lesco, nagy bövséget. és uri modon meg tsinálá. kerm pedig nem akarván részt venni agazdagságban a melyet eleonora nyert a tengeri tolvajoktól. a lakadalom után mindgyart¹⁰⁸ meg akara indulni.

A meg válás pedig nagy szomorúsággal mene végben, mind egyik. mind amás részről., mind azon által annak meg kellett lenni. kerm el indula fris jó egészségben. és szerencsésen az anglus hajokhoz érkezék, Ivon pedig spanyol országban meg telepedék. és holta után. uri familiát hagyta., montros pedig a spanyolok között szolgált mind addig valamég a valóságos királyát nem láthatá székiben. dom fernánd, és a szép eleonora., nagy szép¹⁰⁹ egyes szeretetben. töltötték el életeket:

Ezt a historiát mindenek szépnek találák, és a hüségre való nézve, a kis aszonyok mindenik eleonorához hasonlittá magát. azután ki ki fel kelvén helyéből. vacsoraig a kertben sétálának.

Kedd.

Másnap, ebéd után, ki ki atörvény szerént. a [42b:] kertben, a rendelt helyre gyülekezvén. Constantia mondá. én látom. hogy nem tsak férfiak. hanem még mi is el veszthettyük a játékot, és még mi is a büntetés alá vetethetünk. hanem én azt tanácsolom a kis aszonyoknak., hogy nyerjünk szabadságot arra, hogy mi nekünk harmunknak, lehesen papirosból el olvasnunk a magunk historiáját., mivel a nekünk leányoknak. nagy elme fáradság volna sok ideig egy dologra függeszteni elménket. a midön nagyobb dolog vagyon a fejünkben. kivált most a mitsoda állapotban vagyunk. mondá nevetve hilária, azt pedig senki se kívánnya töllem. hogy én most hoszu historiát

¹⁰⁸ mindgyart [i—e-ből javítva.] meg akara

¹⁰⁹ szép <egy> egyes

mondgyak el. ha tsak nem olvasom. mivel. én most tsak arról gondolko-
dom a mit látok. tekintvén fel szemel juliusra aki is¹¹⁰ ezen örömel el
mosolyodék. a hilária szavait mindnyájan meg neveték. és a férfiak
rea állának, hogy ha a sors ugy hozza. hogy ök¹¹¹ írásból olvashassák
5 historiájokot.

Azutan a játékót el kezdék. a melyet a szép Constantia veszté el,
és a zálogat octávius kezében adván. a le irt historiáját eképen mondá
el.

[43a:] A RÁKIMA HISTORIÁJA

Arra nem kötelezdem magamot hogy az Amurates császár életét
10 elé beszélyem, mivel mindenik tudgya annak. a birodalomnak histori-
áját. hanem¹¹² minden szándékom tsak a, hogy ennek a Császárnak
holmi különös tselekedetit mondgyam meg, és azal együt a hires
roxán halálának okát. a melyet talám nem mindenek tudhattyák,
15 hogy pedig meg rövidittsem beszédemet, tsak azon kezdem el, a
midön amurátes apersák ellen kezdé hadakozását. a szüntelen valo
hadakozások. a mellyekbe kelleték lenni a lengyel királynak. uladis-
lausnak. a törökök ellen, ám bár mindenkor győzedelmes volt is.
de anyira el fogyasztotta volt. mind kintsét. mind népét. hogy kéte-
lenítették. a békeségre hajlani, a melyet meg is¹¹³ tsinálá a portával.
20 ugyan ebben az időben is tekellé el magában amurates császár, hogy
minden erejével boszut állyon a persiai királyon, azért hogy bé
fogadta volt az országában peker basát. a ki is igen sok kintsel ment
volt országában, és a ki a szállás adásért. kezéhez. [43b:] adta volt
babiloniát, a mely városnak gubernátorja volt ez az áruló, a varost
25 pedig a persiai király egy olosz nitelli nevü tisztel meg erősíteté. és
azt meg raká jó hadal. és minden féle éléssel.

Amurátes. mind ezeket jól tudván. de nem akarván semmit is
el mulatni hogy boszu állását jól végben vihesse, és ellenségit meg
tsalhassa. parancsolá a fő tiszteinek, hogy azt hirdetnék. hogy az

¹¹⁰ is [i—e-ből javítva.] ezen

¹¹¹ ök <pa> írásból olvashassák historiájokot. [Új bekezdés:] Azutan <ja>
a játékót

¹¹² hanem <h> [?] minden

¹¹³ meg is <n> tsinálá

ő nagy hadi készülleti olosz országot tekintené, mivel olosz ország ellen akarna hadakozni. valamint tselekedet a második mahumet Császár.

De apersiai királynak a portan lévő követtye igen okos lévén,
5 ötöt meg nem tsalhaták. azt igen jól tudta hogy mitsoda oka lehet amuratesnek, az ura ellen való panaszra. azért által is látá szándékát, erre való nézve minden késedelem nélkül tudtára adá akirálynak. hogy mitől tartana. úgy hogy a király is mindenekről rendelést tehetne. hogy ha ugyan ő ellene találna lenni ez a nagy készüllet., amint is hogy
10 amurátes által költöztetvén atengeren az europai hadát. nagy siett-séggel indula persia felé.

Az ő asiai, és europai hada. közel három. [44a:] száz ezeren. tsak nem¹¹⁴ egyszers mind érkezék az eufrátes vizének partyára, amurates minek utánna le vágatta volna mind a persiai hadat kik ellene akarnak állani a parton, az egész hadával által mene. és sohult meg nem
15 állapodván. egyenesen tauris városának mene. a mely régenten a persiai királyoknak¹¹⁵ rend szerént való lako helyek volt, mindenek nagy rettegésben. és félelemben kezdének lenni tölle, és el pusztitván a körül lévő tartományokat. kardra hányatá a lakosokat. és azután.
20 tauris városa ellen mene. a mely oly igen kezdé magát oltalmazni, hogy azt nem gondolta volna.

Hogy pedig alakosokat arra kénszerittse. hogy magokat fel adgyák. holmi sok ígéreteket tön nékik, de mint hogy ők azt tudták hogy az elejeket is úgy tsalta volt meg soliman Császár. a ki is fel prédálván
25 avárost. rabul el vivé Constancinápolyban mind alakosokat kik valamely mesterséget tudtanak, erre való nézve fel tevék magokban, hogy minden tehetségével amurátes ellen állának. [44b:] és oly igen kezdék magokat oltalmazni, hogy a Császár kétttségben eset vala a meg vételeről, a midön egy árulo meg mutatá néki. a városnak leg
30 gyengéb részit, ezt a helyt oly rettentő képen kezdé lötetni. hogy végtire tágas rést tsináltata. a melyen ostromra küldé ahadát. a persak négy vagy ött ostromnak ellene állának nagy vitézséggel. de az utolso rettentő léven, avárost meg vevék. és az amurátes hatalma alá esék. a ki is igen boszongodván azon. hogy anyi ideig állottak
35 volna szembe véle. kardra hányatá az embereket. aszonyokat. és a gyermekeket.

¹¹⁴ tsak nem <mind> egyszers mind

¹¹⁵ [Sorvégén:] ki [új sor elején:] királyoknak

Azután avárosban lévő gazdagságot ki viteté. a sok ezüstöt. aranyat-
drága köveket, a melyeket rakva valának a sok drága paloták, de
még ezel meg nem elégedvén. mind az egész várost el hányatá, annak
minden házait, és kö falait., és ekével szántata a városban. azért
5 hogy meg ijesse. atöb varosokat a melyekre igyekezet.

A hadát egy kevesé meg nyugosztalván. rézan nevü varos ellen
indula, oda érkezvén. avárost körül vévé hadával. a városbol ki
ütven¹¹⁶ reá-[45a:]ja. a spahiák. hat rabot fogának. akik között talál-
kozáék egy iffiu olosz kép iro. bionchiny nevü, ezt meg fosztván. a
10 sebibe, egy néhány képet találának. de a többi közül egyet méltanak
ítélék hogy amuratesnek adgyák, a rabot is hozzája vivék.

A Császár alig veté szemeit a képre, amelyen egy igen szép aszony
volt le irva, hogy ohajtani kezdé meg üsmérni a személyt. a kinek
a volna aképe. erre valo nézve mindgyárt tudakozá a kép irotol
15 annak a szép személynek nevét, és lako helyet. és hogy ha az a kép.
valóságos képe volnaé valamely személynek. vagy tsak a maga gon-
dolattya után irta volna,

Bionchiny nem látván semmit is olyat. ami arra kénszerithetné
hogy el titkolya az igazságot, látván azt is hogy mitsoda változá-
20 sokot okozna az a kép az amurátes ábrázattyan. gondola hogy talám
mind ez, az ő szabadulására szolgálhatna., igazán meg vallá hogy az
a kép, a szép rakima képe volna a gumer émír hugájé, a ki is mind
avárosban [45b:] mind a tartományokban parancsolna és hogy abban
bizonyos lehet a hatalmas Császár, hogy akár mely szépséget lasson a
25 képben. de rakima még annál ezerszerte valo szeb., és hogy neki, lehe-
tetlen volt le irni szépségét. annak pedig az esze. tizen hat esztendő
korában., még fellyeb haladgya szépségét.

Amurátes. azon kívül is szerelmes természetü lévén, az ilyen beszé-
deket nem halagathatá csendeségel. és noha roxánnak egész hatal-
30 mában volt is az ő szive. de nem lehet. hogy ót valami helyt ne adna
rakimának is. ezt az uj szeretetit. meg más egyéb hasznára is akarván
fordítani. eleiben adá bionchinynek, hogy az szerencséje azon áll.
ha igazán fog néki felelni. és parancsolá néki. hogy elő beszélye néki
mind azt. valami gumer emirt illeti, mitsoda elméje, és természete
35 volna. és hogy a tartományban. mi képen vannak hozzája.

Ez az okos olosz. által látván mindgyárt. az okát, hogy miért tuda-
kozná tölle. felelé. hatalmas Császár. gumer emirnel fősvényeb ember

¹¹⁶ ki ütven <hoz> reája.

nem lehet. [46a:] se a ki a maga hasznát úgy keresse. mivel ő mindent fel áldozhat, mind az előmenetelnek, mind a gazdagságnak, ugyan ezen okból is tette szegényé az egész tartományt. nem hajtván alakosoknak se kiáltásokra, se könyörgésekre, se sirásokra. se sőt még a persa főminiszterekre is. akiknek kiadgya részeket a sok tolvajságból. és abban bizonyos vagyok a labaihoz borulván a Császárnak, hogy ha a hatalmas Császár, valamely bizodalommal volna rabjához, bizonyos modal, hatalma alá tehetné avárost.

A képíró a rakima képire tekintvén., amurátes észre vévé hogy mi volna gondolattyában. és látván. eszes. és értelmes voltát. gondolá. hogy néki nagy hasznát vehetné, azért mindgyárt meg is akará próbálni, és mondá néki, ha te hozám hűségel akarsz lenni és a vallásodat meg változtatod, én tegedet oly gazdagá tészlek. hogy semmit többet nem kívánhatz.

A olosz mint hogy csak a kemény rabságban való lételit¹¹⁷ várta magára a Császár ígéretinek [46b:] igen meg örüle, mindenekre is köteledezé magát, akoron el végezék egymás között. hogy mihelyt bé estvélednék. a városban viszá menne., mondván azt hogy viszá¹¹⁸ szököt volna. és keresne alkalmatos időt az amurates parancsolattját végben vinni. a gumer emírnél. amurátes pedig mindeneket eleiben ada néki hogy mit tselekedgyék. alig estvéledékbé. hogy bionchiny olyan szerencsen¹¹⁹ mene viszá, hogy senki nem gyanakodék reája.

Gumer meg halván. viszá való téresít. maga eleiben hivatá. és kérdezkedék tőle, az amurátes erejéről, az olosz olyan nagynak mondá azt lenni. hogy gumer emir el tsudálkozék rajta. azt is hozá tévé. hogy a táborban a volna hire. hogy amurátes úgy akarna banni azal avárosal. valamint tauris városával. hogy ha fel nem akarják néki adni.

Gumer jól üsmervén az amurátes kegyetlenségét. nem félté anyira. se az életit. se a familiaját. mint a kintsét. és igen meg kezdé ijedni. a bionchiny szavain. úgy anyira hogy el sem titkolhatá¹²⁰ előtte, fel háborodot elméjít, az olosz erre figyelmetesen vigyazván, látá hogy úgy folya adolog a mint ki-[47a:]vánnya, kéré azon. hogy had beszélhetne véle különösön. mivel nagy dolgokat akarna néki mondani.

¹¹⁷ lételit [e—é-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

¹¹⁸ viszá <sz> szököt

¹¹⁹ szerencsen [szerencsén vagy szerencsésen]

¹²⁰ titkol<ta>hatá

Az emirnek elméje. nagy nyughatatlanságba kezdvén lenni. nem halaszthatá továbbra. hogy meg ne tudja mitsoda dolgok vannak az amurátes táborán. azért a kép írot. mindgyárt a maga különös házába vivé, és parancsolá néki, hogy mindeneket meg beszéllene. uram,
5 mondá néki a kép író. atsak rajtad áll. hogy semmit ne tarts a török Császártól., azt tudom és abban nem kételkedhetel. hogy ez a Császár. minék utánna. a keménységnek példáját mutatta volna, tauris városán. tsak azt keresi hogy alkalmasága legyen kegyelmeségét meg mutatni. a rezen tartományba. hogy ha illendő képen folyamodnának
10 hozzája, tsak azért is mutatá meg a tauris városának lakosihoz keménységít, hogy boszut állyon ellene valo állásokért. meg fogja mutatni kegyeségít rezen városában. hogy ha nem akarod magadot oltalmazni, egy szoval uram. abban bizonyos vagyok, hogy tsak rajtad áll., hogy meg menthessed az ellenségednek kegyetlenségétől. familiádót
15 és kintsedet., mivel uram ne hízeldgyél magadnak ab-[47b:]ban hogy ellene álhass, mivel addig el nem megyen innét,¹²¹ valamég a várost, és a tartományt fel nem égeti, és a lakosokat kardra nem hanyattya, hogy ha tsak ezt a szándékát meg nem változtatod; aváros fel adásával, a mely néked annál is hasznosab léssen. hogy
20 meg tartván kintsedet azt még meg szaporithatod. a kötésel. a melyet tsinálhatz amuretesel. aki is jobban szereti hogy nagy summa pénzt költtsön el. mint sem olyan embereket veszesen el. akik néki meg szükségesek lesznek ebben a hadakozásában.

Gumer figyelmeteségel halgatván az oloszt. nagy mély gondolatokba
25 esék beszédin. és helyesnek találván mondásit. a remérség. hogy még több kintset is gyűjthetne, és a félelem, arra vivék. hogy meg vallá az olosznak., hogy ha amurates meg halgatná kérésit. és meg tartaná a kötést melyet tenne véle, minden kesedelem nélkül keziben adná rezán városát. és a tartományban levő több erősegeket. és el hagyván
30 tellyeségel a persia király szolgálattyát. a török Császárhoz kötelezné egészen magát. hanem már most tsak azon gondolkodik. hogy kire bizhassa ezt a dolgot és ki vállalná magára.

Ezekre bionchiny mondá. hogy ha ő viszá [48a:] mehetne az amurátes táborára. abban ő bizonyos. hogy ezt a dolgot végbe vihetné. az
35 émír ezen igen meg örüle, hogy oly nagy hűséget mutatna hozzája. és alatomba el botsátá. a ki is a táborba érkezvén, a Császár sátorához mene. a hol is parancsolattya szerént ibrahimnak. a fő vezérnek

¹²¹ innét, [i—e-ből javítva.]

bé jelentété magát. a ki is a Császárhoz vivé. akinek mindeneket élé beszélvén. adolog tsak hamar véghez mene. a Császár kötést tévén az árulo gumerel. mindeneket meg igére néki, és nagy summa pénzt is ada. és ez a fősvény. az ő királya, és hazája ellenséginek
5 kezéhez adá a várost. amelyet azö ura. a persiai király. és attya fia. reá bizot vala.

Mint hogy a szép rákimára valo nézve tselekedte amurátes mind azt a mit tselekedék. alig mene bé avárosban. hogy minden dolgot ibrahim vezérre bizván. és tsak a szerelmében akarván foglalatos-
10 kodni. erre valo nézve meg izené az émirnek. hogy meg akarná látni a szép hugát. a ki felöl oly nagy dítseretet hallot., gumer nem tuda mit tsinálni örömében. erre a hirre. és abban nem kételkedvén. hogy ez az iffiu Császár meg ne szeresse hugát. azért. mindgyárt. nagy dolgokot kezde magának igérni. [48b:] és a császárt. rákimához kísérvén.
15 örömel vevé észre hogy meg nem tsalatkozot volna gondolattyában.

Ugyan is mihent ez a két személy meg látá egy mást, azonal tsudál-
kozni kezdének egy máson, a sultán ha szépek tartá is lenni rákimát a képe szerént, de sokal szebnek találá magát. mint sem képit. és tsudálkozni kezdék szépségin. rákima pedig aki ugy gondolkadván amuratesről, mint oly rettentő emberöl., a ki tsak avér ontást szomjuhozná. és látván ö benne igen szép termetet. és kegyeséget, nem titkolhatá el gondolattyát.

Egy máshoz közelgetvén. hogy egymást köszönttsék rákima a lábaihoz¹²² akarván borulni a császárnak meg tartoztatá nagy kegyeségel. a melyből észre veheték. hogy a szerelem meg gyözte volna.
25 én nekem kell szép rákima. mondá a császár azon tiszteletet adnom néked. és a mely hajlandoságot gerjesztettél fel bennem az. amuratest örökösön hatalmad alá veti, ezeket a szókot azzal a kegyeségel mondá ki, a melyel ő igen tudta magát szeretetni. a midön akarta. rákimát
30 pedig igen meg haták., és meg pirulván igy felele nékie akár mely hajlandoságal méltoztassal lenni hozám hatalmas Császár. de minden dicsőségemet abban tar-[49a:]tom. hogy a magamét ahoz alkalmaztassam.

Emir gumer. aki jelen volt ezen a beszélgetésen gondolá hogy
35 amurates még tovább is akarná követni beszélgetésit. a házból ki mene., és ót hagyá a hugával. a ki mellet távul. rab leányok állottanak.

¹²² a lábaihoz [?]

Az iffiu rakima. soha még semmit sem szeretet volt. mivel ugy volt neveltetve, valamint szokták nevelni a leányokat azokban az országban, különöşön, és mint egy rabságban. ámurátes volt első, a kit szerethetet. aki is a mint már meg mondtam, leg szeb volt⁵ mind természetben. mind ábrázattyában abban az időben. ugy anyira, hogy mind tisztelni, mind szeretni kellett ötet, mind azoknak. akik látták.

Ennek a szép fejdelem aszonynak. nem lehete magát meg oltalmazni az ő első hajlandóságától. a melyet ugyan azon órában kezdé¹⁰ érezni. a melyben¹²³ amurátes érzé a magáét. és mint hogy abban az országban. szeretni. és azt meg vallani, mind egy, azért a Császár is tsak hamar meg tudá szerencséjit. a melyet oly nagynak tartá. és oly igen örüle rajta, hogy el felejté roxánt, a ki is abban ahadakozásban el kísérte volt ötet, és a ki könnyen meg tudhatá ezt a változást, vagy ha szinte amurátes gondolkodot felölle. de tsak azért,¹⁵ mi formában oltalmazhassa meg rákimát.¹²⁴ az ő irigységétől. [49b:] amint is hogy. amurátes látván, hogy ugy szeretnék ötet, valamint ő szeretné. meg kéré magának rákimát. gumertől, aki oly könnyen oda adá¹²⁵ néki. valamely könnyen fel adta volt avárost. amurátes²⁰ pedig hogy meg hálállya neki, bé tölté ezt az árulót nagy tiszttségekel. és ajándékokal.

De az alat a Császárné roxán. a ki atáborban volt. meg tudá a kémjeitől. rákimához valo szeretetét. ki mondhatatlan nagy haragban esék. ellene. és el tekéllé magában a rakima halálát. mint olyan dolgot.²⁵ a melyet többször is tselekedet. ennek a Császárnének ha mása nem volt szépségben. a kegyetlenségben sem volt mása. az aszonyok között., ez oly igen hatalma alá vetette volt azámurates szivét. hogy néki olyan rabja volt valamint a többi. és oly rettentő irigy volt. hogy sok olyan szép aszonyokat vesztet el., vagy fegyver. által,³⁰ vagy étető által. akik kivántak volna tettzeni amurátesnek.

Ez a Császárné. leveleket kezde irni amuratesnek, atáborbol. a melyekben mindent szemére hánya, meg fenyegetödzék is. amurates tartván attol. hogy jelen valo létével ne háborgatná gyönyörüségé-

¹²³ amelyet [Nyilván íráshiba.]

¹²⁴ rákimát. [m—k-ból javítva.]

¹²⁵ odá adá [Az *odá á*-ja nyilván az *adá á*-jának hatására került a szövegbe, mert másutt Mikes az *oda* alakot használja. Bár figyelembe veendő a szinte következetesen *á*-val használt *viszá* alak.]

ben., azért kemény parancsolatot küldö néki, hogy meg ne brobállya¹²⁶ rezánba menni, jól üsmervén irigy természetit; tarta [50a:] hatalmátol,¹²⁷ a mely vett volt rajta. fő képpen a miolta egy fia lett tölle. de még inkább féltette tölle rákimát, a kit is meg akarván oltalmazni⁵ roxantol, damascus városában akará küldenii, erre valo nézve Csaszárnéhoz illendö udvart rendelee melléje. és uglan nevü szerecsen gondviselése alá adá., akiben egész bizodalma volt és a kivel minden titkát közlötö. a szép rákima pedig oly¹²⁸ igaz szivel kapsolta vala magát hozája, hogy nagy keserüséggel érté. hogy el kellene tölle távozni.¹⁰ és noha látá mellette valo veszedelmét. mind azon által. jobban szerette volna veszedelembé lenni. mint sem el távozásáért, anyi keserüséget szenvedni.

Amurátesnek meg esék szive szavain, a midön arra kéré. hogy elne távoztassa maga mellöl. uram mondá neki, tekintvén szerelmes¹⁵ szemeivel reája. ahalálamot akarod meg gátolni. és te magad vezetiz engemet arra. minden valamitöl tarthatz a roxan irigysége iránt. azok közöt semmi nem oly veszedelmes nékem, mint a távul valo lételed, a te melletted valo veszedelmem bizonytalan. de a tölled valo eltávozásomért. bizonyoson meg halok. oh' uram ha meg kelletik²⁰ halnom [50b:] enged meg had legyen melletted halálom. és az én utolsó tekintetemel, had nézek az én Császáromra.

Az ilyen beszélédek által verék az amurátes szivét. de mentöl nagyob szeretetit látá. annál inkább tarta veszedelmétöl, kedves rákimám. felelé néki. ate haláloed el végezné az én életemet. tarsd²⁵ meg magadot én érettem, ate tölled valo elválásom tsak arra valo hogy olyan állapotban tehessem magamot, a melyben semmitöl ne tarthassak irántad. tseleked meg ezt én érettem. aki oly igen szeret tegedet. tsak rövid idő alatt hozád fordulok. és akkor meg látod hogy nintsen semmi drágáb amurates előtt. mint a szép rákima

³⁰ Több ilyen beszélgetések is vala egy más közöt, de végtire rakimának, akarattyára kellették állani, és az el válásnak napja el érkezvén. nagy szeretettel. és keserüséggel butszuzának el egymástol, a melyben észre vévék. hogy mint szerették egy mást. a midön el indula. amurátes viszá tére taborára. a hol roxán nem igen ditsekedheték. a mint³⁵ tekintettek volna reája. egy néhány nap mulva meg indittá taborát. babilonia felé. meg akarván menekedni a roxán alkalmatlan sok

¹²⁶ meg <me> ne brobállya [*probállya*]

¹²⁷ hatalmátol, <f> a mely vett volt rajta. fő képpen

¹²⁸ oly <igen> igaz szivel

panaszolkodásától, viszá küldé ötet Constancinápolyba és noha mindenüt. valahol el ment. nagy tisztelettel vol-[51a:]tanak is hozzája. de szívének nagy keserőségevel mene abban a fő városban.

Azonba a tábora. a kevély babilonia eleiben érkezvén. amurates
5 vini kezdé¹²⁹ nagy erővel, és ötven két nap mulva sok ostromok után. a melyekben a persák ditsőségesen viselék magokat. a várost fel adák. amurates fel prédáltatá. és parancsolá hogy a lakosokat minden személy válogatás nélkül meg ölnék, öreget, gyermeket. aszonyt. ezt pedig oly kegyetlenséggel vivék végben, hogy senki meg nem
10 szabadulhata

Ezen irtoztato kegyetlenségek után; amurates egy néhány tartományokat el pusztitta. és maga alá hodoltatá. de mint hogy tsak a persiai király ellen volt minden haragja. az országában bé mene hogy hartzra köteleze ötet, de a király nem akarván szerencsételni
15 országát. a nagy hegyek közti vette volt magát. a honnét a török ki nem vehette. mind azon által, minden uton modon tsak azon lévén hogy boszut álhasson rajta. meg izené néki, hogy félre tévén mindengyözedelmét. és mindent valamit még nyerhetne gyözhe-[51b:] tetlen hadával, ő kész volna végit vetni különösön valo hartzal.
20 minden közöttök lévő veszekedésnek.

De az okos persiai király. ugy téteté, mint ha nem tudná hogy vegyferé¹³⁰ hitta volna ki ötet, hanem atanácsát esze gyűjtvén., azt végezék hogy követeket külgyenek amuratesnek. a kik a békeségről végezenek véle. amurates látván hogy az egész hada el fáradot
25 volna. és azon kívül is ohajtván rákimát meg látni, örömet a békeséghez foga, és ibrahim vezére bizván mindeneket, azután damascus¹³¹ felé indula. és nagy siettségel oda érkezék.

A kegyes rákima, ki mondhatatlan örömel fogadá. és a Császár. mind több szerelmet. mind nagyob szépséget találván benne, soha
30 nem lehete nagyob szerelmet mutatni. mint a melyet mutata hozzája. de az alat a még illyen gyönyörűségben élt. damascus városában. roxan Constancinápolyban, nagy kegyetlenségeket vit végben. ugy anyira hogy mindenek rettegtenek tölle, mint hogy senki sem szerette. ötet. gondolván hogy a Császár sem szereti, azért sokan örömeke
35 elnem titkolák. roxan ezt kémjeitől meg tudván. kegyetlenül bánék

¹²⁹ kezdé (>)

¹³⁰ vegyferé [fegyver(r)e helyett.]

¹³¹ damasCus [Nagy C-vel szó belsejében; alább többször előfordul, de írja kis c-vel is.]

mind azokat kik örülének szerencsétlenségén, és anyira kezdének tölle tartani. hogy senki sem mére valamit ellene [52a:] mondani. de leg inkább az amurátes öttsei, bajazet, orcán, és ibrahim, felhetének leg inkább azö kegyetlenségítöl, ezek szoros fogságban lévén, a kalmakán (a vicé vezér): gondviselése alatt, és minden nap várhatták magokra a veszedelmet, mivel az a kegyetlen aszony, annak előtte sokal, már fel tette volt magában. el vesztéseket. azért hogy tsak azö fiára szálhason abirodalom

Meg tudá a kémjei által, hogy ez a három fejdelem azon igen örültek, mikor meg hallották. hogy amurátesnek más felesége volna. ennél nem kellették több. és halálokról gondolkodék. hogy pediglen azt könnyebben véghez vihesse. a kalmakánt meg nyeré sok ajándékokal., és véle együt hamis leveleket tsinála. a¹³² melyekbe ugy tettzet. mint ha ezek a fejdelmek egyet értettenek volna az ellenségel, azután a diván eleibe viteté¹³³ a dolgot. és oda adá a levelet bizonyságul.

A fejdelmeket őt meg vizgálták.¹³⁴ a kik is meg üsmértetvén ártatlanságokat. és a levelnek hamiságát, ez ellen a diván semmit sem mondhatván. viszá küldé őket, roxán mérgiben nem tudá mit tsinálni, hogy véghez nem vihette volna tsalárdságát., és kívánván minden uton modon véreket ki ontani. ismét hamiságához méltó [52b:] más tsalárdságot gondola ki. egy hamis levelet írata. a melyben a volt. mint ha amurates azt parancsolná néki, hogy meg fojtassa bajazetet., és orcánt., ezet a hamis levelel. a fog házat meg nyitató. a melyben ezek a fejdelmek valának., és bé mene tizen két némával. és más több hohérokal. és őt maga mindgyárt ki mondá a sententiát, bajazetre. és orcanra

Bajazet meg akarván kérelni, mindeneket monda néki, a mivel meg enyhithetné kegyetlen haragját, de látván hogy tsak haszontalan., és meg kellene halni. szemére hányá minden vétkeit, és mondá hogy azö halála meg mentené egy olyan irtoztato kegyetlent látni többé. és nyakát nyujtá. a némák meg fojták. orcan pedig látván hogy a kérelem haszontalan volna. oltalmazni kezdé magát. kettöt a hohérok közül a földre fektetvén. más kettöt halálos sebbe ejté. és nagy sebeségel az ellensége felé kezdé menni, a hohérok között. de a soktol le nyomaték, és ugy. bántanak véle. mint a bátyával,

¹³² a <mely> melyekbe [Törlés a sor végén.]

¹³³ viteté <öket.> a dolgot.

¹³⁴ meg vizgálták. [A v helyén először n vagy m betűt kezdett írni.]

Ennek a gyilkoságnak hire. tsak hamar el terjede az egész városban, és Constancinápolyban. nagy [53a:] zene bona támada. és mindnyájan kiáltani kezdék. hogy a Császár kastélyából. ki kellene huzni roxánt. a ki a Császári familiának vériben fertezettette volna kezeit.

⁵ és meg kellene ötöt büntetni sok vétkeiért.

Az alat amég ilyen dolgok mennek vala végben Constancinápolyban, amurátes. arákimahoz valo szeretetének jeleivel. az egész damascus városát bé tölti vala, a kinek terhben valo létit mindeneknek tudtára adván, igen nagy vendégséget tsinála. ugy anyira hogy az egész város nagy vigasságban volt. ugyan a vigasság közben is hozák hirit a Constancinápolyban lévő nagy zenebonának., és mint hogy már a persávalvalo békeség meg volt., azért a hadát el bocsátá, és ibrahim vezért. Constancinápolyba küldé. hogy öt mindeneket le tsendesittene, a vezér Constancinápolyba érkezvén., mindeneket ¹⁰ nagy haragban találta lenni roxan ellen. nagy kegyetlenségiért. de az a zuzavar annál is veszedelmeseb vala. hogy azt a sultánné validé., az az, a császár anyja indította volna fel. a ki is nagy¹³⁵ [53b:] gyűlölséggel volt roxánhoz, mindenkor, de leg inkább azután hogy meg öleté két fiát, a vezér mind ezeket látván. tudtára adá a Császárnak, ²⁰ hogy a maga jelen valo léte szükséges volna tellyeséggel. amurátes látván hogy mitsoda szükséges Constancinápolyban valo menetele. magában el végezé indulásat. és hogy el vinné magával rákimát, és meg is mondá néki szándékját, bizonyos lévén hogy abban ellent nem tartana. ennek a fejdelem aszszonyynak noha nagy esze volt. ²⁵ de persa lévén. a babonaságnak is igen hitt, és nem vévé ezt a hirt azal az örömel. a melyel a Császár varta volna.

Rakima mellet volt egy ember. a haly nemzetségéből valo. a kit a persák. nagy profétának tarttyák., és akik azt is gondollyák, hogy ennek minden maradéka. jövendő mondo, és azokat nevezik ³⁰ álmasairis, rákimának egész bizodalma lévén profétájában.¹³⁶ mihent terhben esék. azt tudakozá tölle, hogy mi történnék véle. és mitsoda sorsa lenne. a méhiben lévő gyermeknek., az álma-[54a:]sairis, minek utánna nagy Ceremoniákkal. végben vitte volna könyörgésit; így kezdé el jövendölésit. hogy olyan fejdelmet hozna evilágra, a ki ³⁵ még török császár lehet hogy ha el kerülheti az attya fiainak kegyetlenségeket, és a Constancinápolyban valo lakást, a melyhez valo

¹³⁵ nagy [53b:] nagy

¹³⁶ profétájában. <minh> mihent

közelgetése. veszedelmire lenne. hogy ha pedig a menyek el távoz-
tattyák tölle ezeket a veszedelmeket. minden török császárokat
felyül fog haladni. rakima pedig hogy ha a török császár kastélyában
bé megyen. azö veszedelme bizonyos. hanem azon igyekezék. hogy
5 amurátest tartttsa¹³⁷ meg maga mellett, egész esztendeig. és ha e szer-
rént fog tselekedni. meg oltalmazza magát a veszedelemtől. melyeket
jövendöl, és azoktól is, a melyek fenyegetik a Császárt. az ő fő
városában, a hol minden féle baj várja, és végtire a halál is ha viszá-
tér. az iffiu sultánné igen meg ijede ezeken a¹³⁸ jövendöléseken.,
10 és fel tevő magában, hogy amuratesen való minden hatalmát arra
fordit-[54b:]tya hogy esztendeig ötöt el hagyja. és mint hogy még
semmi szándékát nem látta volna Constancinapolyban való igyeke-
zetéről. azért nem is szollot néki az almasairis jövendöléséről.

De mihent meg hallá a vezér el menetelét. és hogy avezér sietetné
15 a Császárt hogy viszá térjen, a ki is el akarná ötöt magával vinni.
akoron alábaihoz borulván,. sok köny hullatásal kéré hogy el ne
hagya damascus városát, se ötöt el vigye magával Constancinápoly-
ban, a hol is nagy veszedelmek várnák. mind egyikét, mind a másikat,
amurátes valóságal szeretvén. meg esék a szive a mitsoda állapotba
20 látá. és minek utánna meg ölelvén. fel emelte volna, kéré arra hogy
mondaná meg, mitől tartana, hogy se véle el nem akarna menni,
se azt nem akarja hogy el induljon, rákima tsak hamar meg valla
mindeneket, és elő beszéllé az álmasairisnek jövendölésit, és azután
ismét azon reménkedék. hogy el ne hagyja ötöt, és el ne vigye magával.,
25 amurates ezt tsak nevetni kezdé., és helyes okokal. meg akará néki
mutatni, hogy mitsoda hamis jövendölések volnának azok., azt
is eleiben adá., hogy ha szeretné valójában. el sem akarna tölle
maradni, mivel már nekie rendelte volna a roxán helyét., a mi
pe-[55a:]dig ötöt illeti. ő néki tellyeségel viszá kel térni Constanci-
nápolyban. hogy mindeneket el tsendesittsen., és hogy egy szóval.
30 azt fel tette hogy meg fog indulni. véle együt azért készülyön.

Rakima nem gondolván azt. hogy lehesen amurátesnek ellenkezőt
tartani azö akarattyában. azon ugy meg ütközék. hogy a keserüség.
és a félelem meg hatván szivét, a Császár karján el ájula, aki azt
35 látván. nagyon meg haraguvék az¹³⁹ almasairisra. és mindgyárt

¹³⁷ tartta meg [Íráshiba tartttsa meg helyett.]

¹³⁸ a <hir> jövendöléseken.,

¹³⁹ az [A z helyén l-t kezdett írni, majd z-re javította.]

hivatá a ki midön jelen volna. rettentő haragal mondá néki a császár. nézed mitsoda állapotban tetted a sultánnét a te hamis jövendölésidel, kerüld el tsalárd haragomot, légy azon hogy el töröllyed szívéből azt a félelmet¹⁴⁰ melyet abban oltottál., gyógyisd meg elméjit.
5 a melyet ate hazugságid meg vesztették. mert más képen a kapu előtt fel nyársoltatlak. hogy meg láthassák társaid, mitsoda büntetést várhatnak magokra, a tsalardságért. az almasairis ezen semmit meg nem ijede, és oly nagy tsendeségel felelé néki ezeket, hogy más akárki. amuratesen kívül. azon meg ijedet volna. török Császár. a te fenyegetésid engem meg nem rettentnek. se arra nem kénszerithetnek
10 hogy viszá mondgyam [55b:] az igazságokat a melyeket ki nyilatkoztattam. ate sultánnédnak, emind fel vagyon irva a menyei könyvben. az én előttem valonak halynak ujával. és ezel kimene a Császár elől.

A ki ugy tekinté mint bolondot. és a jövendölésit mint bolondságot.
15 de látván hogy rakima nagy nehezen magához tert volna, és meg akarván egyeztetni az ország gondgyát. a rakimára valo gondgyával., reá álla hogy damascus városában maradna, és hogy maga meg indullyon nála nélkül, de mint hogy rákima mind ezek után is nagy nyughatatlanságba marada. a Császárt igen féltvén, a kit minden
20 modon azon kéré. hogy töltené el az esztendőt mellette, de amurates, vagy nem sokat hajta a jövendölésre. vagy hogy meg unta volna a damascusban valo¹⁴¹ lakást. vagy a hogy valóságal. meg akarta Csendesíteni a Constancinapolyi dolgot, de lehetetlen vala. meg változtatni az ő szándékát. minek előtte pedig el indullyon. nagy
25 gazdagságokat ada rakimának. meg parancsolván az oda valo basának hogy kivált képen valo gondgya légyen reája. és rendelést tévén mindenekről. azután el bucsuzék rákimától. akinek is nagy keserűséget látván. egy nehány szor meg báná hogy el hagyná ötet. de mint hogy meg irta volt Constancinápolyba. visza valo me-[56a:]netelét.
30 azt nem leheté meg másolni. azért sok köny hullatásal valo bucsuzás után. Constancinápoly felé indula, a hol is a nagy renden lévők, a nép. és a hadak.¹⁴² igen. ohajtották, reménlvén. hogy a roxan kegyetlenségetől. meg menekednének, és hogy meg büntetné sok gyilkoságiért.

De meg tsalatkozának reménségekben mert ez a tsalárd sultanné.
35 alig tudá meg az amurátes viszá valo érkezését. és rákima damas-

¹⁴⁰ a félelmet <o> [vagy <a>?] melyet abban oltottál.,

¹⁴¹ valo lakást. [A v helyén először l-t kezdett írni, majd v-re javította.]

¹⁴² a hadak. [A névelő a-ja helyén más betűt, esetleg h-t kezdett írni.]

cusban valo maradását. hogy minden képen fel ékesítvén szépségít, eleiben mene. azal a szépségével. a melynek ellene nem álhata amurates. és érezni kezdé az előbbeni szeretetét. hozzája fel gerjedni, a mesterséges roxan ezt észre vévén, élni akara az alkalmatoság.
5 nagy engedelmeséget, és kegyeséget mutatván magát hozzája, eleibe tévé sok hizelkedő beszédekkel. aző sok keserüségait, a melyeket szenvedet távul valo létiért, ezt pedig oly ékes beszédekkel. hogy a könnyen hívő amuratesnek a szívéen ujjab hatalmat vett. és onnét ki rekeszté a szegény rakimát.

10 Azután amurates oly igen kezdé magát men-[56b:]tegetni, és meg bizonyítani hozzája valo uj szeretetit, hogy roxán gondolá hogy mindent meg próbálhatna, azért nagy okoságal eleibe kezdé adni, hogy a még oda volt, mitsoda nagy szolgálatot tett néki, és az öttsei halálokal., meg mentette mind magát a Császárt. mind az egész
15 birodalmat, a nagy veszedelemtől, azután olyan mesterséget adá eleiben az öttseinek vétkeket. és ugy fel magasztalá a birodalomhoz valo nagy gondgyát. hogy a gyenge amurates meltonak tartá parancsolni az egész világnak. olyan nagy hatalmat is ada magán néki. hogy mindent valamit. mondhata neki a sultánné validé aroxan kegyetlenségeiről. és fiainak meg öletetésekről. ő azt tsak könnyen
20 el halgatá. és tsak kedvetlenül felele az annyának, mondván, hogy tellyeséget jól tudná öttseinek vétkeket. és a kiket maga sem hagyhatta volna életben, hogy ha tsak magát. és a birodalmat el nem akarta volna veszteni, és hogy roxán semmit sem tselekedet olyat. amit
25 ő helybe nem hagyna.

Ugyan azon a napon. egyik a hugai közül. a lábaihoz borulván. panaszkodni kezdék. roxan ellen., hogy mitsoda illetlenül bánt volna véle. [57a:] és hogy mitsoda irtoztato igasságtalanságot tselekedet meg öletvén. akét bátyait, amurates erre ollyanná lett,
30 mint a ki meg dühödöt. és nagy haragjában a kezében lévő buzogányal. két felé hasitá a fejét ennek az ártatlan fejdelem aszonyinak. ezen meg ijedének még aleg bátrabbak is. és minden nagy keserüséggel látá hogy lehetetlen volna meg üsmértetni az igazságot a kegyetlen amuratesel, egy néhány nap mulva levelit vévén rakimának. a
35 melyben tudtára adta. hogy szerencsésen egy fiat szült. a kit is soliman amuratesnek nevezte. de mint hogy amurates tellyeséget viszá tért volt a roxán fogságában. ezt a hirt is tsak imel ámal vette, és a sultannének. tsak igen kedvetlen feleletet ada. a melyből meg láthatá veszedelmét. azért is vigyáza minden képen magára, hogy

magát meg mentesse a roxan kegyetlenségétől. de fő képpen¹⁴³ arra vigyázot. hogy mindenekbe a profétája tanácsát kövesse. a mi pedig Constancinápolyban történt, azt néki mind meg irták, a sultánné validé. és a vezér,, azt is tudtára adák. hogy mitsoda hatalmat vet vol-[57b:]na roxán, és azt is hogy mitsoda szándékban volna roxan ellene, és a fia ellen.

Nem is ók nélkül tarta roxántól., mert a midön azon volt hogy meg oltalmazhassa a maga. és a fia életét, a kegyetlen roxán. azon igyekezék. hogy azt el vegye tőlök, de nem tsak azon irigységből haraguvék rákimara. hogy amuratest féltette volna tölle. hanem leg inkább attól tartta. hogy egy fia lévén, amurátes eléb ne tegye arakima fiát az ő fiánál. hogy pediglen meg menekedhessék ettől anyughatatlanságtól., fel tévé magában. hogy mind a kettőt el veszesse, a mely annál is könnyeb volt, hogy amurátesnek kevés gondgya volt reájok.¹⁵ mint hogy pedig mindenkor valának néki olyan szolgálai. kik azó boszu állását végben vitték. egy néhányat azok közül. damascus városában küldé, mindenikét különös uton, és a kiknél hamis levél volt. a császár neve alat.

Ibrahim vezér. és¹⁴⁴ a sultánné validé. kik minden tselekedetire vigyáztanak. ezt a dolgot meg tudák. és postát küldének damascusban. és tudtára adák adolgot rákimának., és a basának parancsolatot, hogy ugy vigyázna azokra a gyilko-[58a:]sokra, hogy egy se szaladhasson el benne. törvényt láttatna reájok, és vallatná meg vélek adolgot. és nyilván¹⁴⁵ öletetné meg őket,

²⁵ A basa oly nagy szorgalmatoságal vigyáztata. hogy ezeket a latrokat mind meg fogatá, és meg vallák aroxán hamiságát. azután meg öleté őket, és atörvényt írásba a portára küldé. avezér azt a Császárnak meg mutatván. iszonyu dolognak találá, de elsöben meg akará halgatni roxánt. ez a hamis aszony olyan tsalárdságal tudá magát meg menteni. és oly mesterségel tudá kegyes szavait meg elegyíteni köny hullatásival, hogy a Császár kénszeriteték. nem meg büntetni. de söt meg vigasztalni. a midön látá hogy a császár előtt jól folynának dolgai. akkor a fő vezérel ugy bánék mint áruval.,¹⁴⁶ azal vádolván ötet. hogy a sultánné validéval. gondolták

¹⁴³ fő kép- [Nyilván íráshibából nem folytatta az új sor elején; vö. 99. sz. egyz.]

¹⁴⁴ és és

¹⁴⁵ nyilván [n — javítva olvashatatlan betűből.]

¹⁴⁶ áruval., <va> azal vádolván

volna ki ezt a dolgot. azért hogy el veszesék. és annyi sok hazugságokat monda az ártatlan vezér ellen, hogy a császártól meg nyéré a parancsolatot, hogy meg öletethesse. a melyet mindgyárt is végben viteté., hogy a parancsolatot viszá ne vonnyák., a vezér halálán. [58b:]

⁵ az egész Constancinápoly fel zudula. és noha senki sem meré meg mutatni a vezérnek ártatlanságát de mindenek szabadosan kezdének beszélni, hogy oly könnyen meg öletet volna egy olyan embert. a ki szükséges volt a birodalomnak, a ki anyi hartzokot nyert volna. és a ki anyi sok szép tartományokat. szaporította meg a birodalmat.

¹⁰ A nép, és a had attyoknak hitták. és a fő renden lévőek igen szánták. de mind azon által. roxán tsak győzedelmeskedet. hogy pediglen jobban meg erősithesse hatalmát. a császárt arra véné, hogy a kalmarkánt tenné a fő vezér helyeben. a ki is egészen hozzája volt kötelezve. ¹⁵ ezt végben vivén. azt gondolá hogy már semmitől nem félhet. de végtire a mennyek meg unván az ő sok vétkeit, ugyan azon ditsőségében is engedé meg veszedelmét; mivel az ibrahim halálán a fő renden lévőek. fel ébredvén. tartani kezdének magokért is. attól a kegyetlen aszonytól. és el végezék magok között. hogy nyilván ²⁰ szollyanak az igazágtalanságok ellen. a melyeket követet a Császárral.

Írásban téteték. tehát mind azokat a gyil-[59a:]koságokat. a melyeket roxán tselekedet., és hogy mitsoda hamis okokból tselekedte azokat., a muftit arra kénszerítették hogy adná bé a Császárnak. az ²⁵ egész birodalom nevével, ez a török fő pap alig mene bé a Császárhoz, ez el a veszedelmes követtségel, hogy amurátesnek az anya is bé mene hozzája, a ki is egy szerecsent vit bé magával; a szerecsen a Császár lábaihoz borulván., tudtára adá néki hogy roxánnak az a szándéka. hogy ötet meg ölese. és a fiát tétesse helyében. a császár ³⁰ tudván mitsoda gyűlölséggel volna az anya roxánhoz. a szerecsent meg szidogatá. és halálal fenyegeté. de a szerecsen azon meg nem ijedven mondá bátran. hogy ő ¹⁴⁷ halálal nem gondolna, mivel anyi ideje volt hogy tudtára adhatta ezt a nagy dolgot. mondván azt is. hogy minek utánna a hatalmas Császárt meg öleti. az annyát. ³⁵ a damascusi basát. rakimát. fiastól el akarná veszteni, és azután nevenként mind elő mondá, hogy kik volnának roxánál egy szövetségben, amurátes a szerecsen beszédit oly valóságosnak találá. hogy

¹⁴⁷ a [Beszúrás.]

magában. [59b:] kezdte terni. és minek utánna egy kevés ideig gondolkodot volna, a muftihoz fordula. és parancsolá néki hogy mondáná meg követtségit. a mufti semmit sem szolván. a keziben adá az írást. a melybe roxánnak minden vétkei fel voltak téve.

⁵ Amurátes azt olvasni kezdé. és noha maga is természet szerint vér ontó volt. mind azon által nem láthata anyi kegyetlenséget irtozás nélkül. azért a szeretet haragra változék. és a harag gyűlölségé. mindgyárt parancsolá hogy eleibe hinák a sultánnét. és midön jelen lett volna. eleibe adá maga mind azokat a vádolásokot a melyeket ¹⁰ írásban tettek volt ellene. és parancsolá néki. hogy felelne mind ezekre., de nagyon bizván a Császár szeretetében. nem hogy magát mentegetni kezdete volna, de nagy haragal kezdé átkozodni a mufti ellen. és a sultanné validé ellen. és azal is meré fenyegetni. hogy meg öletné őket,

¹⁵ A Császár meg boszongodván azon. hogy oly illetlen szokot merne előtte szollani. mondá néki, hogy it nem az a kérdés. hogy másokat szigy. és gyalázz, hanem hogy magadot ki mosad a vétkekből. [60a:] a melyeket vádolnák, ezek a fent valo szavai a Császárnak, a melyekhez ő nem szokot volt, igen nagy méregben ejték. úgy anyira hogy ²⁰ olyan kevély, illetlen, és meg sértő feleletet ada nékie, hogy amurátes tovább meg nem tartoztathatá magát. a türésben, és látván. orczáján sok változásokat., mind pedig szavaiban egymással ellenkezőket, nagy haragal kezdé szeméire hányni minden rut tselekedeteit., de ez a kevély aszony. nem hogy engesztelni akarta volna. és valamiben ²⁵ meg mutatni hogy bánná tselekedetit. de söt még szembe állá véle. és szavaival olyan nagy haragra ingerlé. hogy haragjában nem birván magával. a hancsárját ki húzá. és a roxán melyében veré, a ki holtan eleiben esék. eszerent vesze el ez az sultánné. aki legg szebb és leg kegyetleneb volt az aszonyok közöt. huszon három esztendőös korában. a ki is akor volt. leg nagyob szépségiben. ³⁰

A császárnak ezen tselekedetit másban nem lehetne menteni. tsak öbenne. se más nemzetben, de ha meg gondollyuk hogy a török mindent mód nélkül tselekeszik. főképpen a kegyetlenséget. és ha meg teként-[60b:]tyük. ennek a Császárnak. roxánhoz mód nélkül valo szeretetét. azt a nagy hatalmat a melyet mind magára, mind másokra adot volt néki, és hogy mint meg tsalatkozot volt a roxannak hozzája valo szeretetében. mind ezeket jól meg vizsgálván., nem tsudálkozhatunk anyira azon. hogy minden hamiséga meg bizonyosodván. és világosan meg látván az ő tsalárdságát., árulását. háláadatlan-

ságát., és kevés szeretetit, hogy ha a harag az ő szivét meg szálván. a méreg olyan dolgot tselekedtete véle. holot ő mindenkor kegyeségl. szeretettel., és még tisztelettel is volt az aszonyokhoz, hogy ha tsak tellyeségl meg nem boszontották.

⁵ Egy szoival a meg volt irva. nem a mahumet ujjával. hanem a királyoknak királlya ujjával., hogy ez a hamis aszony olyan embernek keze által halyon meg a ki ötet leg inkább szerette; ennek a kemény büntetésnek pedig alig terjede el avároson ahire. hogy mindenek le tsendesedének, és tsak a Császarol valo ditséretet leheté¹⁴⁸ mindentől hallani.

Egy kevés ideig amurates csendeséglben láttaték lenni., látván hogy mind a nagy urak. mind a nép. örömel hagynák helybe tselekedtetit; de a midön minden haragja el oszlék. és gondolkodni kezdék tselekedetéről **[61a:]** nagy mély gondolatok szállának elméjére. ¹⁵ a szomorúság el boritá orczáját, semmi sem tették néki. mindent meg unt, a roxan képe mindenüt az az elméjében¹⁴⁹ tünt. és tsak az egyedül valo lételt kereste

A sultanné validé, és uglan aga, a szerecseneknek feje, mindent el követének hogy meg vigasztallyák. de tsak hejában volt

²⁰ A sultánné validé. a ki igen nagy szeretettel volt a Császarhoz. az ő fiához, látván hogy semmiben sem vigasztalhatnák meg. és féltvén igen az életit, gondolá hogy a fia a ki igen nagy szeretettel volt rákimához. el felejténé szomorúságát. ha meg látná ötet. azért¹⁵⁰ fel tevé magában hogy Constancinápolyba hozassa. postát is küldé hozzája. a ki által tudositá mindenekről. és azt adá néki tanácsul. ²⁵ hogy kérje amurátest azon, had engedgye meg melléje valo jövetelét

Ez a hir tellyeségl meg vidámittá arákima szivét, a ki is mindenkor nagy szeretettel volt amurateshez. és a ki mindenkor tarta roxántol. a halála meg bátorittá, és a kedves gondolat a melyben volt. hogy ³⁰ még meg láthattya a kit szeretne, mind örömet, mind reménséget ada néki. és el felejteté véle. egy kevés ideig. az álmasairis szomoru jövendölésit, mind azon **[61b:]** által még tudakozodni akara tölle. de annak az embernek. vagy volt valamely tudomány. vagy hogy nem akart többé ellent tartani a sultánné kívánságlinak. tudtára

¹⁴⁸ leheté [l-h-ból javítva.]

¹⁴⁹ elméjében [A második é-i-nek is olvasható.]

¹⁵⁰ azért [Elötte egy megkezdett hosszúszarú betű, melyet a szerző nem törölt.]

adá hogy semmi veszedelmére nem lenne, a mit kívánnak tőlle, de még előre, ő azt által láttya, hogy az uttyából semmi sem lesz.

Rakima, semmi bizonyost nem látván ebben a jövődölesben, se azt a veszedelmet, a melyről az előtt szollot volt néki, azért minden késedelem nélkül a szívének indulatit követé, és eszerént ira amuratesnek.

Rakima a győzhetetlen amuratesnek.

A győzhetetlen Császár, el felejtette tehát a hü, és a szerelmes rákimát, és örökösön akarodé ötet meg fosztani attol a szerencsétől, hogy ate szemeidnek világosága világosítsa ötet, oh uram emlékezel meg szeretetedről, igeretidről, gondold el magadban¹⁵¹ mint haldoklik ate rabod keserűségében, tölled valo távul létiért., és minden bizonyal el fogod nagy siettséggel küldeni kedves parancsolatodat hogy melléd mennek, és lábaidnál bizonyithassam meg a szeretetnek lángját, a mely te éretted egeti szívét az álhatatos rákimának.

Noha amurates nagy szomorúságban vala is el [62a:] merülve, mind azon által, ezt a levelet nem kedvetlenül olvasá, és rákimának minden szépsége az elméjiben viszá térvén, ha szinte akkor mindgyárt fel nem gerjesztéis szeretetit, de nagy ohajtással kíváná meg látni, a sultánné validenak, és emir gumernek a levelet meg mutatá, és igen tsudálá szép eszit rákimának, a kinek is meg izené hogy meg indullyon, és parancsolatot küldé sinánnak, a damascusi basának, hogy mindenekről nagy rendelést tenne.

De az el volt rendelve, hogy rákima el felejtessék amuratestől, mivel a parancsolattal együt, a tél is el érkezvén, utra nem indulhata., a tavaszt meg kelleték, várni, de azon idő alatt a Capitán basa egy iffiu szép cserkesz leányt küldé a Császár udvarában, akinek, eszét, szépségit, és más sok egyéb érdemit látván a sultánné validé, gondolá hogy egyedül tsak e hagyathatná el amuratesel, minden szomorúságit, hogy pedig azt véghez vihesse, nagy barátságba kezdé lenni Zaimhoz, mivel evolt neve a leánynak és mindenekre meg tanittá hogy mint viselleye magát hogy a Császár tekintetbe vegye., a ki is még többet vit végben, mint sem a mint gondolták, mivel alig mutaták meg amuratesnek, a kinek minden indulati erő szakosak [62b:] valának,

¹⁵¹ magadban <mi> mint [Törlés a sor végén.]

5 hogy azonal el felejté roxánt, rakimát. és mindent. és tsak ezen uj szeretet alá adá magát. amurates Zaimát sultánnénak ki hirdeté; és a damascusi basának meg izené. hogy a rakima uttyát. sok okokal el halogatná, amuratest. a Zaima mellet valo léte, olyan nagy
10 vigasságban hozá. hogy az udvarában. és avarosan. tsak a sok vendég-ség és mulattság volt., amurates joval annak előtte meg szokta volt a sok rosolis. és bor italt. és egyik az árulo gumer volt., a kivel. ivut, a ramazánba., a mely a törökök nagy böjttye, széltiben követte nagy italit, és a bairám innepében, a mely husvét nálok, nagy vendég-
15 séget adván a fő renden lévő udvariaknak. anyi bort, és rosolist, és más egyéb erős italokot ivut. hogy a vére meg gyuladván. olyan forro hideg lelésben esék. hogy a doktoroknak. lehetetlen volt meg tsendesíteni.

15 A betegségek. minden gyermekeiből ki fosztották volt. és az öttseit kegyetlenül vesztette volt el., az egy ibrahimon kívül, a kiis Constancinápoly szélyin volt rabságban egy szerecsen gondviselése alatt., aki is azt jovalotta volt néki. hogy ugy tétesse magát, mint ha esztelen volna. ugyan ezen mesterségével is menté meg életit. mind roxán. mind amurátes előtt. a ki is vége felé érezvén magát.
20 a Záimhoz valo szeretet benne tsak meg vala., és valamely bizonytalan jéről., terhesnek [63a:] gondolván ötet lenni. tarta attol hogy holta¹⁵² után nem a zaima gyermekét tennék Császárnok., ha ugyan terhes volna. és fiat szülne. hanem ibrahimot., azért egy néhány szor mondá hogy kivánná látni ibrahimot., de a sultánné validé, által
25 latván szándékát. hogy meg akarná fojztatni., sok szines okok alatt meg gátolá hogy láthassa. és így meg menté ezt az utolsó fiát.

Amurátes látván hogy végben nem vihetné szándékát. és minden nap inkább el nehezednék., a tatár hámal olyan kötést tön; hogy holta után. ő lenne császár. mind addig valamég a Zaima fia fel
30 nőne, amurátes pedig egy néhány nap mulva meg hala. 22 february. 1640. 34 esztendős korában. aki is 27 esztendeig uralkodot. holta után meg találák a kötést. melyet tett volt atatár hámal, de a diván azt semminek itélé lenni. a sultánné validé pedig amurátes halála után., mindgyárt ibrahimot mene meg szabadítani: de ibrahim
35 mindenkor tartván. nem akara a fogságból ki menni, ugy anyira hogy az anyyának kételenítették.¹⁵³ a muftit. és divánbéli basákokot

¹⁵² holta <ne> után nem

¹⁵³ kételenítették [n—t-ből? javítva.]

oda hivatni. hogy bizonyítsák neki a bátyja halálát. de még ezeknek is ugy ada hitelt. a midön meg mutaták a bátyja holt testét. [63b:] még akkor is egy néhány szor a szájához tevè kezét. hogy ha nem venneé lélegzetet

- 5 Más nap. ugy mint 23 february 1640 Császárnak¹⁵⁴ kiálták. és mindnyájan észre vévék. hogy azö fogságban levö esztelensége. szán szándékal valo volt, rakima pedig a gumer leveliböl meg tudván amuratesnek. mind hüségtelenségit. mind halálát, ujontában kezdé felteni a fiát. és minek utánna sok köny hullatásokot ejtet volna az
- 10 álhatatlan amurátesért, a kit mindenkor nagy kegyeségel szerette, noha látta tölle valo el hagyattatását. gondolkodni¹⁵⁵ kezdé a maga dolgárol, és eleinte mindgyárt. persiában viszá akara menni,¹⁵⁶ annál is inkább sietteté uttyát. hogy sinán basa nem akarta többé néki meg fizetni a jövedelmet, melyet amurátes rendelt volt. és azt is meg
- 15 izente volt néki, hogy kételen volna Constancinápolyba küldeni ötét. mind fiastol az uj Császárhoz. erre rákima igen meg ijede. és hogy azt el kerülhesse; ugy téteté. mint ha fogadást. tett volna mekhhában menni. a mahomet koporsojához. és erre szabadságot kére sinán basától. a basa nem kívánván egyebet. hanem hogy el távozzék, meg
- 20 örüle hogy meg menekedhetnék tölle. [64a:] és minden segittséggel lett hozzája. rákima arabiában érkezvén., az arabiai királynak. rébának udvarához mene. a ki is nem hasonlítván a maga nemzetéhez. a természet minden jó erkölcsökel meg áldotta volt., nagy szál termetü. okos, értelmes, nemes szívü. kegyes, és adakozo volt.
- 25 Mind ezek a jó erkölcsök. arra vivék. hogy a szép, és félnék rakimát. nagy tisztelettel fogadgya a kinek is szépsége, nagyon segitté az ö nemesi tselekedetit., mivel mihent meg látá rákimát. azonnal meg szereté., a ki is elé beszélvén néki szomorü állapottyában valo létit. és hogy mint volt az ö elete. erre a királynak meg esék szive, és szerencsésnek tartotta volna magát lenni. hogy ha el felejtethetné véle
- 30 szomorúságit. rakima abban az időben tsak 22 esztendös volt. és az ö szép ékes, kegyes személyit. lehetetlen volt nem szeretni. réba nem akará mindgyárt meg mutatni néki. hozzája valo hajlandóságát, hanem azt sok szép szin alat el fedezé. mondván. hogy mindenekben
- 35 kíván néki szolgáláni. nékie¹⁵⁷ ajánlá az egész országát., a melyben el

¹⁵⁴ Cászárnak [!]

¹⁵⁵ gondolkodni [g—k-ból javítva.]

¹⁵⁶ menni, <an> annál [Tollhiba.]

¹⁵⁷ néki e [nékie azaz néki]

lakhatik, igérvén azt is, hogy ugy fog-[64b:]ja tartani az iffiu soliman amuratest., mint maga fiát, kérvén azon igen, hogy maradna meg udvarába, hol anyi hatalma lenne néki, valamint magának, azt is igéré, hogy annak alkalmas idejében minden erejével azon lenne, hogy a fiát, az atya székiben helyeztesse, rakima okos lévén, észre vevé, hogy mind ezek az ígéretek, mitől származnának, de magának időt akarván adni, hogy mindenről gondolkodhassék, azért olyan feleletet ada¹⁵⁸ rebának, a melyre mind a betsület,¹⁵⁹ mind a háláadás kénszerítette.

¹⁰ És a királynak ezen ígérteit, semeg nem vetvén, se el nem fogadván, meg érteté véle, hogy ha azon idő alat, a melyet udvaránál fog tölteni, észre veszi hogy mindenkor abban ahozája valo szándékában fog maradni, talám tovább nem megyen, más lako helyet keresni, ez a kis reménség oly nagy örömbe hozá rébát, hogy mint egy új ékeséget ada néki, rákimát pedig ugy kezdé szolgáltatni mint királynét, és akarván néki még előre olyan tiszteletet adni, a melyre akará hogy lenne vágyása, semmi olyan nagy dologrol nem végeze hogy tölle nem kért volna előbször¹⁶⁰ tanácsot, és egész országának aszonyává tevé ötet, de még hogy jobban [65a:] meg mutathassa, hozája valo szeretetét, a melyet tsak a maga viselésével akará néki meg mutatni, oly kegyes szivel kezdet lenni az iffiu soliman amuráteshez, mint ha valóságos atya lett volna néki.

Ugyan az ilyen tselekedetekel akará a szeretet, még másodsor is, rákimát, a maga hatalma alá vetni, akinek is a szive, nem teként-heté idegenséget a mit a király tselekedék fiáért, és ez a kedves gyermek, akinek minden tselekedetéből, ki tettzet Császári¹⁶¹ vére, oly szép hajlandóságal felelt meg a király hozája valo joságának, hogy az a hajlandóság az annya szivét is meg hatá, tsak hamar, ilyen állapotban töltének el együt, egy néhány holnapokat., amelyekbe réba, szüntelen valo tisztelettel, kedvezésel, és szorgalmatoságal volt hozája, de rákima hozája, tsak a nagy háláadoságot mutatá, reba pedig világosabban akárván magát meg értetni, egy szer a többi közöt, ennek a fejdelem aszszonyinak házában menvén, aki is azál mulatá magát, hogy azt nézte, mint segitet a fia atób leányoknak, koszorut kötni virágbol, a gyermeknek egy koszoru [65b:]

¹⁵⁸ ada <néki.> rebának.

¹⁵⁹ betsületet. [Nyilván íráshiba *betsület*, helyett.]

¹⁶⁰ előbször [b — hosszúszerű {-ból javítva}.]

¹⁶¹ Császári [Először *Cászári*-t írt, majd beszűrt egy *f* betűt; ld. a 154. jegyz.]

lévén a kezében, mihent a király bé ment aházban. a gyermek szokása szerint, hozzája futot. és a fejére tette azt a koronát, és azt nevetve mindgyárt. le vette. és az¹⁶² anyja fejére tette., erre rákima el tüzesedék. reba azt észre vévén, és akarván valora fordítani ezt a gyermek játékot. mondá, oh mely szerencsés volnék. hogy ha ugy meg láthattad volna a szivem gondolattyát. valamint ez az iffiu fejdelem. és ha meg nem akarnád vetni az arabiai koronát. a melyet jelente a koszoru. a mely koronát lábaidhoz teszem kedves fejdelem aszony, és magais lábaidhoz borulván. ugyan azal együt ajánlom néked azt a szeretetet a melynél nagyobbat soha tehozád nem éreztenek; botsás meg az én nagy szeretetemnek. hogy ha azt a halgatást. félben szakasztom, a melyben voltam eddig. hozád valo tiszteletemből. és abban bizonyos légy. hogy annak a tiszteletnek határjából. soha ennél többször ki nem lépem. [66a:]

¹⁵ Ezek beszédek alat a fejdelem aszony egy nehány szor igyekezék. azon. hogy fel emelhesse a királyt, de nem leheté. és látván hogy ugyan ugy is akarná meg halgatni válaszáat. néki nyujtá kezét. és mondá., uram rákimánál nem volna háláadatlanab személy evilágon, hogy ha anyi sok köteleség utan a melyel hozád vagyon meg vetné ²⁰ ezt az utolso jeleit szeretetednek., e nekem nagy tiszteletemre vagyon és hogy ha ez a kéz a melyet néked nyujtok valóságal szerencsésé tehet, én a magamét abban fogom tartani. hogy annak urává tegyelek.

²⁵ Ez a szája vallása. rákimának, a melyet a király nem merte volna tolle várni. olyan örömbe hozá., hogy az ő nagy öröméből könnyü volt meg látni nagy szeretetét. nem is szolhata sokáig. hanem tsak a rakima kezén valo sok száz tsokokal mutatá meg szivének örömet,¹⁶³ de ezen tselekedetekből inkább észre vévé azt rakima, mint a szoval felelt volna néki. és magais tsak nem hasonló állapot-[66b:]ban találkozáék, reba pedig nem akarván tovább halasztani. szerencséjének végben vitelét, azonal rendelést tett. a Ceremoniáról. a melyel meg akará koronáztatni rakimát, és arabiai királynénak kiáltatá, mindennek nagy örömére.

³⁵ Azon időtől fogvást az uj királyné. szüntelen valo hálákot ada a menyeknek. hogy a reba királyba, ő néki. mind férjet. mind gondviselőt, mind fiának atyát adot volna. és a király azon igyekezék.

¹⁶² az <anyát> anyja

¹⁶³ örömet, [örömet-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

hogy meg tanitassa a fiát. mind arra. a mi kívántatnék. hogy tudhasson uralkodni. és mind hogy meg valának benne mind azok az érdemek a melyek szükségesek egy nagy fejdelemben.¹⁶⁴ azért. tsudájára is lett mind a királynak. mind az anyjának tsak hamar,⁵ és mindenek nagyon szereték,

Reba, igen nehezen szenvedé a török birodalom alatt való létit, gondolá hogy az alól fel szabadulhatna. parttyát fogván az iffiu solimán amuratesnek. és nagy titkon szövetséget tett **[67a:]** ezen iffiu fejdelemért.¹⁶⁵ mind azokkal kik szomszédtságában. leg hatalmasabbak valának, hogy annak idejében., fegyvert foghassanak érette. a még ezen dologba fáradozék.¹⁶⁶

A sultánné validé. azon igyekezék. hogy meg üsmértethesse ibrahimal: mitől tarthatna ez iránt, hogy réba maga mellé vette volna rákimát., azt jól tudta, hogy mitsoda jussa volna soliman amuratesnek a Császársághoz, és szüntelen tsak ezekről beszélgete a fiával. a Császáral. a ki is a miolta a Császári székben ült volna., egyébben nem foglalatoskodot. hanem tsak a maga gyönyörűségében. és hogy eleget tegyen kegyetlen¹⁶⁷ természetinek. él mulatá¹⁶⁸ az anya tanácsát. azonba azö kegyetlenségiért, igazságtalanságiért. és hogy mindenek láttára a sultánné validét meg vetette. azért ötet is. mind a nagy urak, mind a nép., gyűlölni kezdék. mindenek boszorkodva nézék, mitsoda hálaadatlanyságal bánék az anyával. aki minek utánna Császárságra emelte volna. és mindent¹⁶⁹ el rendelt. és le tsendesítet volna, **[67b:]** minden hatalomból ki fosztaték. két istentelennek tanácsokból, az egyike volt a fő vezér. selim¹⁷⁰ achemet, és a másika hussain., a kit ibrahim a juhászságból a leg nagyob tiszttségre emelte volt. ennek a két embernek, a Császár elméjén való hatalmok, annyira mene. hogy minden féle irtoztato kegyetlenséget, és igazságtalanságot követetének véle., tegyük azt ehez, hogy éppen nem volt alkalmas az igazgatásra., mind ezek tehát. arra kényszerítették a portán lévő nagy urakat, a kiknek fejek volt a sultánné validé, hogy ki nyilatkoztassák a fel támadást. a melyet ellene akarták el kezdeni.

¹⁶⁴ fejdelemben. [*ben* — javítva *hez*-ből.]

¹⁶⁵ fejdelemért. [*j—y*-ből javítva.]

¹⁶⁶ fáradozék. <a su> [Új bekezdésben:] A sultánné

¹⁶⁷ kegyetlen [Az *n* más betűből, esetleg *l*-ből javítva.]

¹⁶⁸ él mula<tá>tá [Tollhiba miatt, *tá* — megismételve <tá> fölött.]

¹⁶⁹ mindent [*mindenek*-ből javítva.]

¹⁷⁰ selim <cs> achemet,

a jancsár aga is melléjek adta volt magát., minden fő tiszteivel együtt a kapitán basa. a tengeri erővel. a mufti. a kadi leskerekek, úgy mint az ország két fő bírái, és a divánbéli basák., de a mi¹⁷¹ leg tudálatosab volt. a hogy enyi sok renden lévők között. ilyen nagy veszedelmes dologba. a titok meg maradt, a sultánné validé tudván mitsoda veszedelmes volna ha a titok ki tudodnék. ide előtt, surgeté a muftit hogy az egész birodalom nevével, kényszerítte arra ibrahi-[68a:] mot. hogy a divánban adgyon számot tselekedetéről, és büntesse meg a vezért,¹⁷² és hussain basát, erre a vegre afő pap.¹⁷³ egy nehány kadileskert küldte a császárhoz, a kik magokra is merék vállalni ezt a veszedelmes követtséget.

Ezek a Császárhoz bé menvén. és meg mondván a dolgot. azon igen meg haraguvék. és parancsolá a mellette valo jancsároknak hogy meg ölnék a követeket. de látván hogy senki sem fogadná szavát. azon igen meg ijede. és az anyához futa, az ki is azt tanácsolá néki. hogy a vezért. és hussaint adná azoknak kezében kik ellene fel tamadtanak, a Császár arra nehezen álla, de nem lévén sok ideje a végezésre. reá álla.

Ezt a két gonosz embert. mihent a nép kezében adák. azonal. darabokra el vagdalák, a házakot fel prédálák., és minden nemzettségeket le vágák., a sultánné validé azt tanacsolá a fiának. hogy mehemet basát tenné fő vezérnek. aki arra a nagy tisztségre igen érdemes volt. a Császárnak. ezt is meg kellett cselekedni. a sultánné va-[68b:]lidé egészen boszut álván ezen a két emberen. azon volt. hogy le tsendesítte a támadást. de már késő volt. mivel ő maga gerjesztette volt fel a tüzet, és nem leheté el oltani.

A mint is hogy a mufti. ujontában ugyan az előbbeni követeket a császárhoz küldé, hogy menne a divánban, a Császár azt semminek tartván. előttök el szaggatá a feftát. amely, a törvénynek valamely verse. a melyel adivánban szokták hini a császárt.

Ezt hogy tudtára adák a divánnak. mindnyáján fel kelének., és a sultánné validé házahoz menének. a hová szaladot volt a Császár. és ki vévén ibrahimot a keze közül. azelőbbeni fogságában küldék.

A diván. Császárnak kialtatá mahometet., aző fiát. a ki Zaimátol valo fia volt, mivel Zaimát ugyan abban a rendbe tartotta maga

¹⁷¹ a mi <le> leg [Tollhiba.]

¹⁷² vezért, [Az e helyén összefolyt a tinta.]

¹⁷³ afő pap. [Beszúrás.]

mellet. mint a melyben volt amurates halálakor., ez a Csaszar heted fél esztendő volt, adiván pedig, Zaima kezében adá az igazgatást. mind addig, még a fia fel nőne. azonban. akik [69a:] fel támadtanak volt. ezekbe vévék. hogy mitsoda nagy vétket tselekedtenek., és tartván attól. hogy ha valami formában ibrahim viszá találna ülni székiben., hasonló képpen bánnék vélek. valamint ök bántanak a vezereket és hussainal, fel tévék azért magokban hogy meg öllýék. a diván, a jancsárok, ibrahimhoz menének. és meg fojtaták. 18 aug. 1648. a sultanné. a kit is nem nevezünk többé validénak. hanem kiosemnek, mivel ez a név, csak az uralkodo Császárnak az anyát illeti. kiosem mind az által biztatá, hogy Zaima nem ártaná magát a dolgokban, és reája hagyná az igazgatást. de látván, hogy zaima el lehetne tanácsa nélkül, és hogy semmi hatalma nem volna., azon ugy el boszongodék. és oly nagy gyűlöség. és irigység szállá meg a szívé. hogy haragjában fel tévé., hogy minden uton modon azon fog igekezni, hogy olyan alkalmatoságot keressen, hogy el veszesse zaimát. az ő fiát. a császárt. és a fő vezért kuprülít. és soliman amuratesről kezdé gondolkodni.¹⁷⁴ tudván hogy az arabai király nagy [69b:] gondviseléssel nevelné.

²⁰ Azért rebának ira ez iránt, tudtára adván hogy mitsoda szándékban volna soliman amurates felől. a ki is egyetlen egy fia lévén amuratesnek ötöt illetné igassággal a Császárság; de az arabiai király, jól tudván hogy mitsoda okokból tselekedné azt a sultanné kiosem, azt is látván hogy a birodalom. mind tsendeségben volna. mind pedig ²⁵ hadakozása nem volna szomszédgyival., azért azt irá néki viszá. hogy olyan nagy dolognak nem volna most ideje, és hogy a portának egész erejét magára fordítaná: és néki anyi¹⁷⁵ ereje nincsen hogy annak ellene állhasson, hanem csak arra kéri. hogy legyen mindenkor ebben a jó szándékban, a kedves fiának fiához., mind addig valamég ³⁰ az alkalmatoság jobban fog kedvezni.

A réba okos tanátsi nem tettzének a sultannénak, a ki erőszakos természetü lévén. látá hogy onnét semmit sem kel várni. és minden gondolatit. az iffiu solimánra fordítá. a ki is ibrahim fia volt. májama nevé sultán néto, kiosem. közölvén véle gondolattyát. meg ígéré ³⁵ neki¹⁷⁶ hogy végben viszi. de ugy hogy kezében had-[70a:]gya mind a Császár neveltetésit. mind a dolgok igazgatását.

¹⁷⁴ gon(dol)dolkodni. [Törlés a sor végén.]

¹⁷⁵ anyi <erj> ereje nincsen <ho> hogy

¹⁷⁶ neki <h> hogy [Tollhiba.]

Majama ezen igen meg örülvén, mindent meg ígére néki. de mint
hogy ennek a nagyra vágyó fejdelem aszonynak minden szándéka
füstben mene. azért többet erről nem szollok. hanem ismét azon
kezdem el. hogy kupruli vezér. mi formában kezdte a kreta. vagy
5 candia. szigetének meg vételéhez.¹⁷⁷

A velentzések meg ijedvén a portának nagy készületin, követet
küldének Constancinapolyban. de a császár olyan rosszul fogadá. és
oly nehéz dolgokat akará meg terhelni a velentzéseket, hogy a hada-
kozásra állának inkább, mint sem a gyalázatos békeségre. és követeket
10 is küldének moszkvában., persiában. és rébát sem felejték el. akinek
nagy summa pénzt ígérének. hogy ha azon igyekeznek, hogy soliman
amuratest a Császári székben tegye.

Az arabiai király látván. hogy menyi sok ellensége támadna a
portának., gondolá hogy talám az idő alkalmas volt arra. és a
15 pénzt fel vevé. [70b:] alatomba kötést is tsinála a velentzésekkel, a
persiai király. a muszka czár,¹⁷⁸ a tatár hám. a velentzések szövetségé-
géhez állának.

Ebben az időben kezdte reba, és rákima egy néhány basákhöz
küldeni, alatomba, a kiknek is el küldék. a soliman amurates képit,
20 hogy meg láthatnák.¹⁷⁹ mely igen hasonlítana az attyához, és annyira
vivék a dolgot. hogy sok nevezetes basák. köték magokat a solimán
amurates szolgálattýára.

Ezek közöt tsak nem első volt. orcan oglu, az álepi basa, e mind
jó hadakozó. mind hatalmas, mind pedig halálos ellensége volt
25 küprülinek, mihent¹⁸⁰ ez, a soliman részére álla. rákima királyné.
a persiai udvarhoz mene. és őt meg mutatá a királynak, hogy réba
mitsoda köteseket tsinált volna sok basákal. hogy a fiát meg segittsék.
a persiai király is ígéré, hogy tavaszal táborban fog szállani.

Rákima onnét meg indula nagy summa [71a:] pénzel, hogy hadat
30 gyűjtene. és arabiaában érkezék, de mint hogy semmit sem akara el
mulatni dolgában. azért maga fel járá az egész arabiaát. és ethiopiaát,
és mindenüt sok hadakat gyűjtte. az álepi basa meg tudván hogy menyi
hada volna. bizonyos személyeket küldé hozzája. hogy a fiát török
császárnak üsmerjék. noha mind ezek nagy titokban nem voltak.

¹⁷⁷ a kreta. van candia. szigetének meg vételéhez. [van — elírás vagy helyett ?]

¹⁷⁸ csár, [Íráshiba czár helyett.]

¹⁷⁹ meg láthatnák. <meg> mely

¹⁸⁰ mihent [Az í-n nincs pont; szokatlan Mikesnél.]

mind azon által küprüli abban semmit sem tudot, nem is figyelmezet
egyébre. hanem hogy a persaknak. muszkáknak. és a velentzéseknek,
ellenek álhasson.

Ez a vezér meg parancsolta volt a alepi basának. hogy harmintz
5 ezer embere legyen készen. de a harmintz helyet., hatvan ezeret
állította fel, ezek mind álep mellet valának, és meg mutatván a fő
tiszteinek a soliman amurátes képit., oly könnyen tudá vélek mindent
el hitetni. hogy ezek mindenre hajolának. és arra kérék, hogy hivatná
10 soliman amuratest a maga táborára. hogy az egész had. üsmerje
Császárijának [71b:]

orcán oglu. látván hogy jól folynának adolgok, a fő tisztek közül.
az arabiai királyhoz küldé. hogy azon kérék a királyt. és a királynét.
hogy az iffiu fejedelmet. küldenék közikben. mivel hatalmas ármáda
várja. hogy ötet Constancinápolyba vigye, és császári székiben tegye,
15 a követeket nagy tisztességgel fogadák., de a midön meg láták. az iffiu
solimánt, rajta igen kezdének tsudálkozni. látván császári személyit.

Réba parancsolatot ada ki hogy esze¹⁸¹ gyűjtenék a hadát, és
Syrianak a széllyin táborban szálla. a hová egész udvarával mene
a király., rakima nem akarván el hagyni se férjét, se fiát. jelen valo
20 létével a táborot meg ekesítetté. és minek utánna solimán számba vette
volna hadát. a mely harmintz ezer emberből állot. meg indította.
és minden akadály nélkül. az álepi basának hadával meg egyezék,
akoron. orcán oglu az egész ármádával, császárnak kiáltatá. [72a:]

Ez a hír tsak hamar el terjede az ásiái tartományokban, és sok basák
25 jövének hűségére. az új Császárnak. a ki is oly méltó volt erre a nagy
rendre, hogy azért mindenek kezdék szeretni. az annya, és réba,
nagy gyönyörüséggel láták mind ezeket

Soliman amurátes pedig. az egész hadát mind ki állította, rendbe
vevé. és száz¹⁸² ezer embere találkozik, kincse pedig a had fizetésére.
30 elegendő volt.

Ez a nagy ármáda. minek utánna rendbe vette volna magát.
Constancinápoly felé vevé uttyát. a hol is már tudták. az orcán
oglu fel támadását, a fő vezér eleinte mindjárt. azt gondolá. hogy
orcán oglu tsak ellene valo boszu állásból kötöt volna fegyvert,
35 de a midön meg hallá hogy soliman amurátes Császárnak kiáltották
volna. hogy a basák közül sokan hűségére állottak volna. és hogy

¹⁸¹ esze <gy> gyűjtenék [Törlés a sor végén.]

¹⁸² száz <ember> ezer embere [embere utolsó e-je beszúrás.]

a persiai hadnak is meg kellene véle egyezni, és egyenesen Constancinápoly felé indulni. akoron nagy szük-[72b:]sége vala minden bátorságára. a mint hogy mind ezekre a szomorú hírekre való nézve is meg nem ijede. és mentől nagyobnak látá a veszedelmet, annal
5 nagyob erőtt, és bátorságót mutatá., meg annak a nagy elméjinek, a melyért oly méltó volt arra a nagy méltoságra. a rébelliseket tsak úgy tekinté, mint olyanokat akik még nagyobra terjesztik az ő dicsőségét; ezt a dolgot a diván eleiben adván, jelen lévén mahomet Császár. és az anyja. azt végezé adiván hogy a törvény szerént
10 kellene tselekedni. amely is azt parancsollya., hogy mindenek, a kik. hét esztendőön felyül valok., tartozanak fegyvert fogni. az ország oltalmára.

A fő vezérnek nem tették ez a tanács. mondván hogy a meg gyalázná a Császár nagy hatalmát. és noha azt felelék néki erre. hogy nem
15 volna elegendő ereje, a melyel. ellene állhasson anyi ellenségnek, a ki mindenünnen reája fog jöni. mind azon által. ő azal biztatá a Császárt, hogy talál modot abban hogy győzedelmesé tegye a császárt. és még hogy a lábaihoz¹⁸³ tegye azoknak fejeket. kik ellene mértének fel támadni. ezeket a beszédeket, mint [73a:] hogy olyan
20 embertől hallák, akiben tellyeséggel biztanak, azért mindnyájan meg tsendesedének, és az egész diván tanácsára állá. ez a vezér látván. hogy egészen¹⁸⁴ reája hagynák dolgot. és azt tselekedheti a mint leg jobban láttya lenni. olyan jó modal ada ki minden felé parancsolatokat. a¹⁸⁵ hadak szaporítására. és esze gyűlésekre. és oly szorgalmatosá-
25 gal vivék végbe parancsolattyát, hogy tsak kevés idő alat, anyi hada lett, hogy nem tsak oltalmazhatá magát, de még szemben is állhat az ellenségel. a midön a had mind esze gyült volna, Constancinápoly-
nál a tengeren által kötözteté, és magais által mene, ót a hadat ki rendelvén. nyolczvan ezer embert számlálának, a kinek nagy bövséges
30 fizetéssel. sok szép igereteket is ada, hogy ha a császárt hűségesen fogják szolgálni. ennek a hadnak pedig. a maga fiát küprüli achmetet tevő generálisává. a ki is tellyeséggel méltó volt ere a tiszttségre., és melléje adá a hires musztafa basát, a ki régi hadakozo ember lévén, a vezér-[73b:]nek. egész bizodalma volt benne. üsmervén nagy
35 értelmét.

¹⁸³ a lábaihoz <az> tegye azoknak

¹⁸⁴ egészen [Ékezhiba.]

¹⁸⁵ a <basak> hadak szaporítására. és esze gyűlésekre. [gyűlésekre s betűje k-ból javítva.]

A vezér meg indítván a hadat, meg parancsolá hogy leg első alkal-
matosanál, az ellenségel meg ütköznék, és maga viszá tere Cons-
tancinápolyban a hol nagy szükség volt reája, mivel sokan voltak
olyanok kik támadást akarának kezdeni a Császár ellen, de ő az
5 olyanokat mind mahumethez küldé a más világra, azonba a rébellisek
bizván amagok erejekben, nem akarák meg várni, hogy a persiai
király hadával meg egyezzenek, a ki is már utban volt, azt is meg
hallák hogy a vezér hada feléjük közelgetne, akkor észre vevék,
hogy jobb let volna meg várni a persiai hadat erre valo nézve, más
10 feléis kezdék venni uttyokot, de achmet küpruli, azt meg tudván,
és észre vévén szándékjokot, mondá a hadának hogy az ellenség
már is szaladna előttök, a kik reménlvén, mind a győzedelmet,
mind a jutalmat, oly nagy sietséggel kezdének a rébellisek. [74a:]
után menni, hogy azokat bé érék, és a két tábor egy más elleniben
15 lévén, achmet nem akara¹⁸⁶ arra időt adni a hadának, hogy a szive
meg lankadgyék, az ellenséget meg ütteté, olyan nagy szerencsével,
hogy három óráig tarto hartz után, az arabiai király, a ki a jobb szár-
nyán volt, halálos sebbe esvén, a rébellisek azon meg ijedének,
achmet arra, egy néhány sereg lovast állittata elé, a kik még nem
20 hartzoltak volt, ezek egészen el széllyeszték, és le vágák, az ellenséget,
azon a részen, achmet minden erejét a közepére fordítá az ellenségnek,
a holvolt soliman amurátes, a ki nagy vitézséggel viselé magát, abban
az órában musztafa basa, az orcan oglu hadát helyéből ki mozdítván,
köziben elegyedék, orcan oglu látván nagy boszonzkodással hogy min-
25 denek szaladnának új lora üle, és a szaladok eleiben mene, a kiket
szép szoval, és fenyegetéssel viszá téríté a hartzra, ezekkel segittségére
mene soliman amuratesnek, a ki mint egy orosz-[74b:]lány, ugy
oltalmazta vala magát, musztafa basa a ki okos és tanult ember volt,
jovallá achmetnek, hogy hagyatná el a hartzot, mivel ha bé estvéledik,
30 talám a hasznára fordulna az ellenségnek., achmet, noha tellyeséggel
végít akará látni a győzedelemnek, mind azon által meg parancsolá
a basáknak hogy hagyának el a hartzot, és vigyáznának az ellenségre
Hogy bé estvéledék, musztafa basa, régi jó akarója lévén orcan
oglunak, egy emberét küldé hozája, és meg izené néki, hogy gratiája
35 lenne néki, és soliman amurátesnek, ha a fegyvert le tennék, és hogy
arra kénszeritené achmetet., hogy ez iránt fogadást tégyen nékik,
hogy semmi bántások nem lészen.

¹⁸⁶ akara [akará-ból javítva az ékezet áthúzásával.]

Ezt az ígéretet soliman tellyeségel meg veté. de látván hogy orcan oglu. arra hajolna, és vévén észre minden beszédiböl. hogy el árúlták volna. és hogy egészen mindenek el hagynák. kételenítették. a csalárd basának szavát fogadni, a követet jó válaszal botsátták vissza. de az
5 alát [75a:] a még erről végeztenek. a soliman satorában. réba király haldoklék¹⁸⁷ a rakima ölében. réba látván ötet nagy siránkozásban, és nem látván mást maga mellet, tsak egy zinin nevü szerecsent. a kiben mind a kettőnek nagy bizodalmok volt. mondá. rákima ha úgy halok meg hogy véghez nem vihettem a mit kívántál. leg aláb
10 az a vigasztalásom vagyon, hogy semmit sem mulattam el azért. valamint hogy abban sem mulattam el semmit is. hogy meg üsmér-tetthessem veled mitsoda kedves voltál előttem. de már ezt meg nem orvosolhatyuk. azt is veszem észre hogy az alepi basa minket el arult. de nem sokaig veszi hasznát árulásának. sokal jobban üsmerem¹⁸⁸
15 nálánál küprüili vezért. gondolkodgyál magadról kedves rákimám, és tarsd meg magadot azért a drága zálogjiért melyeket nálad hagyok. egy máshoz valo szeretetünknek ne hadd el őket, és ezután adgyad nékik a hozám valo szeretetedet; te pedig zinim. reád bi-[75b:]zom a királynét. és minden idő vesztés nélkül szaladgy el. ne higy a török-
20 nek. egy szoval szabadisd meg ezt a királynét akár mi modon lehet. és vid viszá országomban

Ezek a szavai után. egészen el nehezedvén. a királynét meg ölelé. a ki is tsak nem hasonló állapotban vala. a királyné karján meg hala, el lehet ítelni mitsoda nagy keserűségben marada rakima. a ki mellet
25 zinin meg bizot embereket hagyván. maga el mene hogy meg tudná miben volna adolog. már hajnalodni kezdvén. mondák néki. hogy soliman amurates. és orcan oglu, achmetnek magokot meg adták. hogy a rébellisek a fegyvert le tették, és mindennek gratiát ígértek. erre mindgyárt gondolá hogy el kellene szaladni minden idő vesztés
30 nélkül. annál is inkább, hogy egy kis idő vártatva azt is meg mondák néki hogy solimán amurátest, és orcan oglut, igen nagy örizet alát Constancinápoly felé küldötték volna a nem akarván többet tudni. ez a hü szolgálja rébának, hanem mindgyárt viszá tére. [76a:] a királynéhoz. a ki is nagy keserűségben nem tudá semmiről is gondol-
35 kodni. zinim mindeneket tudtára adván. néki. sok kérésivel. sietteté. hogy gondolkodnék magáról. Végtire férfiu köntösben öltöztetvén.

¹⁸⁷ haldoklok [Íráshiba *haldoklék* helyett.]

¹⁸⁸ üsmerem <nála> nálánál [Törlés tollhiba miatt a sor elején.]

és lora tévén egy nehany rab leanyokal. a táborbol okosan. és szerencsésen ki vivé, és az után a maga országában érkezék. nehéz, és hoszas utozása után.

Achmet küprüli nagy örizet alat el küldvén soliman amurátest. és orcan oglut Constancinápolyban és a rébelliseknek gratiát adván, a maga hada közü bé vevé őket, meg esketvén őket a császár hűségére. azután babilonia felé indula. a kit meg szállot volt a persiai király.

Az achmet győzedelmét hogy meg hallák Constancinápolyban, mindenek vigasságban lének., fő képpen, az ő attya. a vezér. a Császár. és az annya. nem győzék eléggé meg hálálni a vezérnek, a ki végbe vit-[76b:]te volna ezeket a nagy dolgokat, de még az öröm meg nagyobodék. a midön el érkezék. solimán. a kit odá tévék rab-ságban a hová szokták tenni a Császárok fiait, orcan oglut pedig vasban. egy tömlöczbe veték.

Mind egyike, mind a másiká azt erősítették. hogy nekik gratiát ígértek. és achmet nekik hitet adot. de a vezér nem hajta arra a hit adásra. se az ő menttségekre. hanem arra íteltetének hogy a fejeket el üssek, erre valo nézve. mind a kettőt a hipodrom nevü piatzra vivék, a hol soliman látván hogy nem volna semmi reménség. a meg szabadulásra., nagy boszkonodva kezde orcan oglu ellen lenni. mondván, hogy az ő tsalárdsága vitte arra hogy magát meg adgya. noha ditsőségesen vegezhetne volna el életét. a hartzban. és nem látta volna a hoher által valo gyalázatos halálát.

Ennek a fejdelemnek az ő szépsége, ékesége, Császári termete. bátorsága. anyira meg szereteté ötet a népel, hogy mindenek szánni kezdék. és siratni. a midön pedig el üték fejit. mindenek [77a:] gyűlölni és átkozni kezdék orcan oglut, a testét pedig a Császári török templomba temetéék. a rettentő sok nép a ki őt jelen volt. meg nem engedé hogy a hohér el üsse az orcan oglu fejét. ki ragadván kezéből, száz darabokra szagaták.

Ezt a szomoru hirt tsak hamar¹⁸⁹ meg vivék rákimának és noha ő azt gondolhatta, hogy olyan sorsa lészen fiának, de erre a hirre. minden keserősége meg ujjula. és ez ellen¹⁹⁰ tovább nem állhata, a réba halála igen meg gyengittette volt egészségit. a solimáné pedig koporsóban tevé. ötet. mihent a maga országában érkezék. mindgyárt királynak kiáltatá a rébátol valo nagyobik fiát. és abban tölté beteges

¹⁸⁹ hamar <v> meg vivék

¹⁹⁰ és ez ellen [és — s betűje z-ből javítva.]

életét. hogy annak szüntelen szép oktatásokat adgyon, a midön pedig ezt a szomorú hírt bizonyosan meg¹⁹¹ hallá. úgy tettzet mint ha tsak azt várta volna. hogy életét el végeze. a mint is igen nagy gyengességben esék. és már haldokolván. és a réba. és soliman neveket⁵ említvén. ki mulék evilágból. [77b:]

Ezt a historiát az egész társaság szépnek találá. kivált octavius. nagy gyönyörüséggel halgatá Constánciát.

Szereda

Más nap ebéd után ki ki a szokot helyre gyülvén. a játékot el kezdék. a melyet válerius veszté el. és a zalogot avictoria kezében¹⁰ adván. így kezdé el historiáját

A PONTIÓI FEJDELEM ASZONYNAK HISTORIÁJA

A Galliában lévő több urak közöt. leg inkább grof szent pol., és pontiö. különböztetik vala meg magokat abban az időben, de mindenek felet grof pontiö. a ki fejedelmi jóságot bírván. ugyan annak a titulusát is viselte. nagy gazdagsággal. és fényeséggel. ez özvegy lévén.¹⁵ tsak egy leánya volt., a kinek is nagy eszét. és szépségit. mindenek tsudálták. és az attya udvara. mindenkor tele volt vitéz iffiu urakal.

Szent polnak pedig, semmi gyermeke nem [78a:] lévén, hanem egy unokája. a kinek kevés öröksége lévén, tölle várhatta minden szerencsését. ez az iffiu, igen okos. és szép termetü volt. azon kívül nagy²⁰ familiából valo, hogy ha egy felöl a sok jószággal nem dítsekedheték., más felöl a természet minden féle jovaival meg áldotta volt ötet. ez az iffiu, egy szer a többi közöt igen meg különbözteté magát. a vitézi játékokban, a melyek szoktak vala lenni a régi udvarokban. úgy anyira hogy pontiö grof nagy kedveségiben vévén, azt kíváná²⁵ hogy udvarában lenne., a ki is látván abban mind nagy elő menetelét. mind nagy hasznát. örömezt reá álla. pontiö is szerencsésnek tartá magát. hogy bé tölt volna kívánsága.

Thibolt. akit is eszerent nevezi a historia., alig állapodék meg a pontiö udvarában., hogy szabadosan udvarolhatván az iffiu fejdelem

¹⁹¹ meg meg hallá.

aszonyt, annak szépségin valo tsudálkozását a szerelem követé,
és noha az okosság az ellen akara állani, eleiben¹⁹² adván, hogy nem
volna abban az állapotban.. hogy fel emelhesse szemeit arra a fej-
delem aszszonyra. mind azon által indulattyának engedni kellették.
5 de hogy valamiben meg büntesse vakmerő hajlandóságát., magát
örökös el titkolásra itélé. [73b:]

Ez a fejdelem aszony valósággal leg szeb személy volt abban az
időben, de kemény szívü nem volt. és az ő nagy esze. könnyen meg
üsmérteté véle. az ő szépségének hatalmát. ha szinte thibolt oly
10 igen titkolá is magát. de észre vévé hogy mitsoda nyilal lötték volna
meg ötet, és azon magában igen örüle. hogy olyat ejtet volna rab-
ságában, a kihez szívében nem érzet semmi ellenkezöt., mind azon
által. amely okok erőlteték thiboltot hogy el titkollya magát. ugyan
azon okokból. a fejdelem aszony is fel tevé magában hogy el rejténé
15 a maga indulatit. de az ő szemek el árulván öket, meg üsmérteték
vélek. hogy egy mást szeretnék.

Mint hogy pedig anagy urak abban az időben. igen hatalmasok
valának. és¹⁹³ egy más ellen gyakorta hadakoztanak, mint hogy pedig
ponthiö grofnak leg több joszága volt. azért ő reája. leg többen is
20 irigykedtenek. de thibolt az ő vitézsége és okossága által, oly igen
meg szaporitá az ő tartományit. hogy minden szomszedi kezdének
tölle igen tartani. és csendeségben hagyák birni minden joszágit.

Thiboltnak nagy hasznos szolgálati, nevelik vala a grofban hozzája
valo barátságát. és a fejdelem asz-[79a:]szonyban, az ő titkos
25 hajlandóságit. de mindenek felet thiboltnak egy igen szép gyözedelme,
a melyet nyert az ellenségén, és a mely leg nagyob ditsőségére. és
hasznára volt a grofnak. a melyért oly nagy örömel, és háláado
szível lett hozzája. hogy az egész udvara. és az egész nép láttára meg
ölelé ezt a vitéz iffiat, és nagy örömében arra kéré. hogy mondaná
30 meg mivel jutalmaztassa meg szolgálattyát. és ha felit kéré is
tartományinak, de szerencsesnek tartaná magát., ha valamiben
meg mutathatná hozzája valo hálá adását

Thibolt a ki mindeneket tsak azért igyekezet tselekedni. hogy méltó
lehesen ahoz, a ki ért szive éget, ezen meg batorodván. a grof lábaihoz
35 borula. azt meg vallá néki., hogy ő. a maga sorsával meg elégednék.
mivel hogy olyan szerencsés volt. hogy ő érette mind hartzolt.¹⁹⁴

¹⁹² eleiben [Második e—i-ből javítva.]

¹⁹³ és <hogy> egy más ellen

¹⁹⁴ haltzolt. [Nyilván íráshiba *hartzolt* helyett.]

mind győzedelmes lett volna. de a maga szive oly nagyra vágyó. hogy azt nehezebb volna meg elégíteni és ugyan az is mér tölle oly kegyelmet. kérni. a melyen áll néki minden boldogsága.

A Grofkénszeriteni¹⁹⁵ kezdé hogy mondaná meg világosabban akarattját. és nemesi hitére esküvék néki. hogy mindent meg tselekszik. valami kívántatik ahoz aboldogságához. ez az ígélet meg bátorittá thiboltot félelmében. a melybe volt kívánsá-[79b:]lgáért, és mondá, uram arra mérlek kérni, hogy hadd lehessenek vitézze a fejdelem aszszonyynak, és abban a hivatalban. hadd szolgálhassam. és hadd tisztelhessem.. tudom uram mitsoda vak merő az en kérésem, de ha egy korona kell azért. hogy meg érdemelhessem. azal biztatom magamot hogy eza kard, a mely meg győzte ellenségidet. a szeretettel együt olyan sorsra vezet, a melybe érdemes lehetek. arra a ditsőséges állapotra. a melyet ohajtok

¹⁵ Ki nem lehet mondani mitsoda örömel halgatá a grof mind ezeket. és fel emelvén thiboltot., nagy szeretettel meg ölelé és mondá néki. már kedves fiam többet nem kívánhatok. hanem azon kérem az egeket, hogy a leányom oly kedvesen vegye kérésedet., valamitsoda gyönyörűséggel akarom azt bé tölteni. ezekre meg fogván kezét néki.
²⁰ a fejdelem aszonyhoz vivé és mondá néki, leányom. mint hogy semmi nincsen dragább előttem mint magad, ugyan tsak te is fizetheted meg helyettem a mivel tartozom ennek az iffiu vitéznek, az ő hozád való nagy tisztelete tsak azt kívánnya., hogy téged szolgálhasson. én pedig arra kérlek hogy vegyed férjül magadnak. aző nagy érdeme
²⁵ és szeretete meg érdemli hogy a szived arra hajollyon. a fejdelem aszony erre meg tüzesüle. a szemeit le fordittá. de kénszeritetvén a feleletre. meg vallá hogy az atya kezéből kedvesen*el venné. és hogy mindenekben akarattját követné. thibolt ezeket meg köszöné, olyan szokal. a mel-[80a:]lyekből. ki tették. mind nagy szeretete.
³⁰ mind nagy öröme.

A grof hogy sokára ne halasza az ő kívánságoknak bé tellyesedését. mindgyárt parancsolatot ada ki hogy a lakadalomhoz készüllyenek. és egy néhány nap mulva. a lakadalom meg lén. nagy ditsőségel. és fényeséggel. a házasság pedig. nem hogy tsendesitette volna. de
³⁵ sőt még jobban fel gerjeszté egy máshoz való szereteteket. anyira, hogy a grof gyönyörködöt házasságokon és nem tudta meg külömböztetni. hogy melyik a kettő közül. szeretné jobban egyik a másikát.

¹⁹⁵ kénkeritené kezdé [Elírás.]

Két esztendőt töltének egy másal ilyen nagy egyességben. és semmi öket meg nem háborította, hanem csak, a, hogy nem volna maradékok, és noha az. az ő szereteteket meg nem gyengítette is. de ugy tettzet nékik hogy valami hejával volnának.¹⁹⁶

⁵ Az illen¹⁹⁷ gondolatok nyugthatatlanságban hozván thiboltot, fel tévé magában hogy spanyol országban a szent jakab Compostellájához menne. ugy mint szarándok. abban az időben avitézek. nem olyanok voltanak mint mostanában, az Istenhez valo buzgoságot. ugy meg akarták mutatni, valamint a bátorságokat, a mely mostanában egy-
¹⁰ ügyűségnek tettzenék.

Azért senki nem is tsudálkozék azon. hogy vitéz [30b:] thibolt. Compostellában akara menni, de a fejdelem aszony nem akarván meg válni kedves férjétől, maga is el akará oda kísérni, hogy véle együt mutassa bé imádságit. thibolt erre nagy örömel reá álla, a grof
¹⁵ ponthio pedig mindenekbe kedvit keresvén avejinek mindeneket a mi az uthoz kívántaték. el készíteté nagy czifraságal. és melléjek sok kíséřöket rendele. és mint reménlé a grof rövid idő mulva. vizsá valo téréseket. azért a butszuzás is keveseb szomorúságal mene végben.

El indulván tehát, semmi olys dolog rajtok nem történt, mind
²⁰ addig még Compostellához egy napi járo földre nem érkezének, a hol thibolt meg állapodék, hogy meg nyugosztallya a fejdelem aszonyt., és egy vendég fogadoban meg hálának. más nap regel a fejdelem aszony, egy kevesé fáradton érezvén magát. thibolt minden tselédit. és kíséřöit. előre el küldé. hogy időt ne vesztené. és tsak egy emberit tartá meg
²⁵ maga mellet.

A midön meg nyugosztalták volna magokat, meg indulának. de meg tudván hogy az erdőben veszedelmes helyen kellene el menni, az emberét. a kíséřői után küldé, hogy egy részit vizsá térítené, nehogy a fejdelem aszony¹⁹⁸ egyedül látván ötet. meg ne ijedgyen,
³⁰ de az alat tsak halattanak az erdőben, és szerencsétlenségekre olyan utra találtak. a melyet nem üsmerték. és a melyet a [31a:] tolvajok tsínáltak volt. hogy reájok vigye az utozokot.

Thibolt meg tsalatkozván szerencsétlenségire. ezt a veszedelmes utat vevé eleiben. gondolván hogy az emberei azon jönének vizsá,
³⁵ de tsak hamar észre vevé hogy el tévelyedet volna, mivel nyolcz

¹⁹⁶ volnának. [A szó *vol* része *van*-ból javítva.]

¹⁹⁷ illen [Valószínűleg íráshiba *ilyen* helyett.]

¹⁹⁸ fejdelem [ti. *aszony*] [Néhány sorral lejjebb:] *vegyveres* [*fegyveres*]

vegyveres ember egy szers mint reá rohanának. és parancsolák néki hogy szállana le lovárol. thibolton fegyver nem lévén. az ő bátor szive sem engedé meg néki hogy engedelmeskedgyék.

Egyik a tolvajok közül látván. hogy nem akarna szot fogadni, rajta mene a lántsájával, de thibolt a ki nem tsak a tolvajokon szokot volt erőtt venni.¹⁹⁹ ki tekeré kezéből a lántsát. akkor már oltalmazhatván magát., tsak hamar a földre vere le kettőt benne, de a midön a harmadikában üté a lántsát. a lántsa száz darabra törék kezében, az ött aki még meg marada. körül vévék ötet, és alovát meg ölék alatta, akkor nagy nehezen meg fogák ötet. meg foszták. és egy fához köték. nem akarván úgy mondák. kezeket meg fertzettetni, oly vitéz ember vériben.

A hartz, és athibolt drága köntöse. a melyen igen kapának. el felejtette volt vélek a fejdelem aszonyt. de a midön. tsak a volt ahátra. annak szépségin el álmélkodának. és annak a nyereségnek inkább kezdének [B1b:] örülni, a szerelem a nemes szivben, nemesi gondolatokat ad., de az olyanokat mint ezek valának. dühösségre indittyta.

Ezek az Istentelenek azon kezdének egy más közöt vetekedni. hogy melyiké lenne az a szép nyereség. és talám kardra is költenek volna egy másal érette. hogy ha a fejek. azt nem ígerte volna nékik, hogy nékik is részek lészen a nyereségben, a ki ért a leg nagyob fejdelem sem szánta volna életét veszedelemre tenni.

Mit kellett látni egy férjnek. a szerencsétlen thiboltnak.²⁰⁰ mint ha egy kést ütöttek volna szivében, mitsoda boszuságban nem volt. hogy se meg nem segitheté. se boszut nem álhata fejdelem aszonyaért, egyebet nem tselekedhetvén. arra kényszeríté a menyeket. hogy hadd halyon meg keserüségében. mint hogy meg nem halhatot a latrok fegyverétől.

De hogy lehesen ki mondani a fejdelem aszonynak állapottyát. a ki kiáltani kezdé. a haját tépte. kérte. és fenyegette őket. de azok a gonoszok meg nem változtaták szándékjokat; minden kérése és kiáltása haszontalan volt, az erő és a dühösség²⁰¹ közt lévén. el kellett volna szenvedni mindnyájoknak²⁰² irtoztato tselekedeteket,

¹⁹⁹ venni. <te> ki tekeré

²⁰⁰ thiboltnak. [Második t—n-ből javítva.]

²⁰¹ hühösség [Elírás dühösség helyett.]

²⁰² mindnyájoknak [d—n-ből, á—o-ból javítva.]

hogy ha aló dobogásra.²⁰³ és a szora, elnem kellett volna szaladni ezeknek a hohéroknak [82a:]

A rémulés, mely együt jár a gonoszságal. el hagyatá vélek prédájokot. és szaladni kezdének oly sebeségel, hogy a fejdelem aszony tsak
5 hamar el veszté őket. de a szerencsétlenség mely rajta történt. oly igen fel háboritá elméjit., hogy magát leg gyalázatosabnak tartván, és azt is²⁰⁴ gondolván. hogy már az ő férje gyülöséssel fogja tekinteni. azért ő ugy kezdé tekinteni ferjét. mint aleg kegyetleneb ellenségit. a ki is bizonyosága volt szerencsétlenséginek., elméjében már meg
10 lévén háborodva azt gondolá hogy meg kellene válni attol az egy embertől aki azt mind látta, mind másoknak ki hirdetheti, mind ezek a szomoru gondolatok anyira meg tébolyiták az elméjit. hogy nagy gyülöséséges haragjában el merülvén. az földről az egyik tolvajnak kardgyát fel vevé és futvást mene férjéhez hogy meg öllye,
15 de mint hogy nem igen tudot az olyan dologhoz. nem a fejére esék a vagás, hanem a kötélre, a melyel meg volt kötve, a ki is meg szabadulván. ki vévé akardot kezéből.

Thibolt által látá. azö gondolatit. azért tsak kegyeségelis akará meg tsendesíteni. ha meg akarnád visgálni. mondá néki. azt a szivet.
20 a mely. egészen tiéd, abban tsak a szerentsetlenségeden valo keserüsé-[82b:]get, és szánakodást láthatnád. miről vádolhatnálak én tégedet, miben lehetnél vétkes. én nem azon férjed vagyoké mindenkor. a ki teged szeret., egyedül valo bizonyosága vagyok szerencsétlenségednek. azt én el fogom rejteni az egész világ előtt, és soha arra
25 okot nem adok. a melyből észre vehessed. hogy a nékem eszembe jutot., ne keressed tehat azt, hogy ki nyilatkoztassék a mi gyalázatunk. a te meg átalkodot haragodal., tsendesedgyél meg, kegyes, és áitatos indulatbol igyekeziünk azon, hogy magunkot meg tisztitsuk, anem akaratal tett vétekből.

30 Egy ilyen okos, és értelmes beszéd semmit sem foga a fejdelem aszony elméjin, és nem hogy ezekre felett volna. de még azon igyekezék. hogy ki vehesse a²⁰⁵ kardot kezéből, és meg öllye.

Ebben az órában érkezének a thibolt emberei, akik el tévelyedtek volt. és az egész erdöt fel járták volt amég oda érkeztenek. ugyan azö
35 lovok dobogásától is szaladtak volt el a tolvajok.

²⁰³ dobogásra. [s—r-ből javítva. Pár sorral lejjebb:] a fejdelem [ti. aszony]

²⁰⁴ azt is <golván, h> gondolván. hogy [Törlés a sor elején.]

²⁰⁵ a <ka> kardot [Törlés a sor végén.] [...] az egész fel járták volt [ti. az egész erdöt]

A fejedelem aszony mérgiben nem tudta mit csinálni, hogy meg látá őket, azért hogy végben nem viheté szándékát. és el hagyván. a kardot, meg esküvék. a férjének, hogy keze által halna még meg

Thibolt semit sem felele fenyegetésire. igen nagy keserűségben⁵ lévén a szive.. hanem az embereinek mon-**[83a:]**dá. hogy nyolcz tolvaj ütött volna reája. hármát közüllök, magok is látnák a földön heverni. és hogy a többi el szaladot a lovok dobogására, azután köntöst vett magára, a fejedelem aszonyt lora ülteté. és maga is lora üle, és Compostellában érkezének, de az uton nagy tsendeségben, és szomorúságban¹⁰ volt, mind egyik. mind a másik. azt is észre leheté venni. hogy a fejedelem aszony. mint ha meg tébolyodot volna elméjibe

Thibolt el érkezvén. a fejedelem aszonyt egy klastromba szállittá, és maga a templomba menvén. az oltár előtt le borula. nem azal a szándékal. a melyel meg indult volt. hanem hogy a menyektől anyi¹⁵ erőt kérjen. hogy el viselhese kegyetlen szerencsétlenségit.

Azután viszá térvén. a grof nagy örömel látá őket, thibolt pedig mindenkor azon volt hogy meg mutathassa a fejedelem aszonymak hozzája valo szeretetét de látván hogy mindenek haszontalanok volnának. azt is észre vévé hogy éttzaka egy nagy kést dugogatna²⁰ a melyel meg akarná ölni. azért különösön mene lakni. és tsak anyira mutatá hozzája magát. a menyire gondolá hogy mások semmit észre nem vehetnek, annyival is méltób volt a szánásra., hogy mindenkor nagy szeretettel volt hozzája. **[83b:]**

Mind azon által a grof sajdította valamit ebben a dologban, és²⁵ el nem titkolhaták azt ő előtte. mivel thibolt. mindenkor. alatomban valo nagy keserűségben volt mindenkor; a fejedelem aszony is ritkán mutatá meg magát., a férjire. alig nézet. mindenkor halgatásban volt. mikor kellett is szollani. a szókot nem rendel mondotta ki, egy szoval minden tselekedetéből ki tettzet., hogy nagyon valami³⁰ közöttök. a grof tehát tellyeségel meg akará tudni az okát ennek a változásnak. thiboltol

Thibolt sokáig nem akará meg mondani, de mint hogy olyan fejedelem sürgette arra, akinek mindennel tartozot, meg beszéllé néki adolgot mind egészen. és semmit sem hagyta el, és azután olyan³⁵ keserves szokal. tevé eleiben a fejedelem aszonyhoz valo szeretetit. hogy a grofnak meg esék a szive rajta. és boszonkodni kezdé leányára.

Azután szánni kezdé thiboltot.²⁰⁶ kit is meg vigasztalá., meg

²⁰⁶ thiboltot. <a> kit is

igérvén néki. hogy fog a leányával beszélteni. az iránt, hogy meg változtassa maga viselésit. mivel a tiéd oly okos. és oly mértékletes. hogy²⁰⁷ nem tsudálkozhatok azon eleget., a mi engemet [84a:] illet. én azért kötelességgel vagyok hozzád, és mindeneket el követek. hogy a

5 fejdelem aszonyt a maga kötelességire, viszá hozhassam, és reménlem hogy meg térvén vakságából. azon szeretettel és tisztelettel léssen hozzád. a melyet érdemel a te nemesi magad viselésed.

Ezekre a szokra meg ölelé ötet, és a fejdelem aszonyhoz mene. a kit is ülve találván. a fejét a kezére hajtotta. mint egy²⁰⁸ olyan

10 személy. a ki mély gondolatokba vagyon., a leányok körülötte állottanak nagy tsendeségben., a grof inté nekik hogy menyenek ki, és más házban menének. egyedül maradván véle. mondá leányom miért nem vagy hozzám nagyobb bizodalomal. én aki anyiszor mutattam hozzád. atyai szeretetemet., mindenkor ezekben a szomoru gondolatok-

15 ba lészé, a melyet az egész udvarom tsudállya, én jól tudom minden szerencsétlenségidet. a te méltó férjed mindeneket meg vallot nékem. a melyen a szívem meg eset.²⁰⁹ de még inkább meg eset a thibolt maga viselésin. aki nem vigyázzván a te meg atalkodot haragodra, mind hozzád. mind én hozám valo tiszteletit maga előtt viselte. a ki is

20 semmiről nem²¹⁰ panaszkodván azal meg elégedet, hogy magát meg oltalmazza ate [84b:] igasságtalan haragodtol.

Ezekre a szokra a fejdelem aszony fel emelvén szemeit. nagy haragal a grofra., és irtoztato modon tekintvén reája. a melyért más akárki. az attyán kívül meg ijedet volna. tölle, mondá. hát

25 thibolt meg mérte próbálni. hogy ki nyilatkoztassa a titkot?

oh! leányom, más képpen beszély. egy olyan ember felől. a ki tégedet mód nélkül szeret. és a ki nem tekénti igasságtalanságodot., se kevés okodot a haragra. szály magadban, gondold meg, mint szeretted férjedet, arra nem erőltettelek hogy el vegyed. és ate

30 rajtad történt dolog. se szeretetit. se tiszteletit. meg nem változtatta. tartozol hozzája lenni hálá adóságbol., azon szeretettel. és bizodalomal, erre ugy kérlek mint egy jó akarod. és mind parancsolom. mint atyád. és urad, ély az alkalmatoságal. a még szánakodással vagyok hozzád, tarts attol. hogy haragra ne ingerely. és minek utánna ugy

35 bántam volna. mint atyád. ugy ne bánnyam veled mint örökös urad.

²⁰⁷ hogy <hogy> nem [Törlés a sor elején.]

²⁰⁸ egy [Beszúrás.]

²⁰⁹ meg eset. [meg esél.-ből javítja az ékezet áthúzásával.]

²¹⁰ nem <pas> panaszkodván

Ezek a²¹¹ beszédek. nem hogy meg tsendesítették volna a fejdelem aszonyt. de még jobban fel ingerlék, és jobban ki tették az ő meg tébolyodása. a grof ezt látván gondolá hogy alkalmasab [35a:] időt kell arra keresni hogy helyre hozhassa. el hagyá. de meg parancsolá hogy vigyáznának reája. és hogy senkivel ne beszélhetne. tsak a leányival, és ezeket mind meg beszéllé thiboltnak, ez a dolog ilyen formában két holnapig tartá. és az alat agrof egy napot sem mulata el. hogy a leányának eszét helyre hozhassa. de tsak haszontalan volt, sőt még az ő haragja minden nap nagyobodék. a grof ezeket látván. boszkonodni kezdé. ellene. és a békeséges türésit tovább nem viheté. a midön még hallá egy hü emberétől, hogy a fejdelem aszony azon igyekezik, hogy thiboltnak valamelyik tselédivel ötöt meg ölesse, erre haragját meg nem határozhatá, és minden végezés nélkül fel tévé magában. hogy meg szabadítsa a familiáját olyan aszszonytol

10 a kit ugy tekintet mint egy tsudát. erre valo nézve. olyan szín alat hogy mulattassa a fejdelem aszonyt. egy kis hajoban ülteté, magával együt. és mikor a tengeren már jó mesze volnának, a hajosokkal meg fogatá a leányát. és egy hordoban bé záratá, a melyet már arra el készítettek volt, és a tengerben vetteté. azután ki szállá a partra.²¹²

20 De oh tsak nem meg hala bujában thibolt. a [35b:] midön a grof még nagy haragjában ezeket tudtára adá néki, mitsoda keserüségben nem esék, mitsoda szokal nem adá eleiben. ennek a kegyetlen atyának irtoztato tselekedetét. és azonnal a tenger parttyára futá. hogy ha láthatná. szerencsétlen fejdelem aszonyát. de semmi vigasztalásra valót nem láthata. azért nagy keserüséggel viszá tére.

25 Ennek a fejdelem aszonymnak az ő²¹³ iffiusága. a ki is tsak husz esztendő s volt, és annak tsudálatos szépsége. szüntelen az elméjiben forgot. és nyomorultnak tartá magát., hogy boszut nem álhatna haláláért

30 A ponthió grofnak is haragja el mulván. tsak hamar meg báná tselekedetét. és olyan nagy szomorúságban esék. hogy a szegény thiboltnak kellették meg vigasztalni, ez a grof gondolá, hogy ha még egy szer meg házasodnék, és maradéka lenne. a meg tsendesittené fel háborodot elméjit, tudván azt. hogy a veje többé házaságra nem

35 adná magát., azért meg házasodék, és szerencséjire. esztendő mulva egy fiát meg látá., mind azon által, se a keserüsége .se a lelke üsmérete

²¹¹ Ezek a <szok> beszédek.

²¹² partra. [Az első r — beszúrás.]

²¹³ ő [Beszúrás.]

azért meg nem tsendesedék. mivel a leánya mindenkor elméjiben volt., és azon kívül szüntelen valo buba látván thiboltot. emég nagyobitá keserüségit. [86a:]

5 E szerént töltének el tsak nem kilencz esztendő. a melyek után. a grof ismét özvegységre jutván. el tekellé magában. hogy a több. keresztis vitézekel. a szent földre menne. vejével. és a kis fiával. reménlvén. hogy ezen aitasóságával. eleget tenne vétkiért.

10 Thibolt látván az alkalmatoságot. hogy ditsöséségen meg halhat a hitért. örömel kívána el menni. és mindeneket tsak hamar el készitének az utra. és a grof. ponthiö hü emberekre bizván tartományit. el indula. és szerencsésen érkezék jérusálemben.

A grof. és thibolt a templom szolgálattyára kötelezék esztendeig magokot. és ezen idő alat. elég alkalmatosság adatván. nagy ditsőségel meg mutaták. buzgoságokot. és²¹⁴ vitézségeket. örökös emlékezetre¹⁵ valo dolgokot tselekedének. és a hitetlenek gyakorta meg próbálák karjoknak sulyát. és hiteknek buzgoságát.

Az esztendő el telvén. és fogadásokot bé töltvén. hajora ülének. hogy galliában viszá terjenek. egy néhány napig igen jó szelek volt. de egy szers mind irtoztato szélvész támada a tengeren., ugy anyira.²⁰ hogy a halált bizonyosnak tartották. és nem is gondolkodának az életről. a midön a rettentő habok. afrikában a palmari szélyekre ki veté a hajot. azt a földet. a hi-[86b:]tetlenek birják. a hajot tsak hamar környül vévék. mind a tolvajok. mind a saracenusok. és mint hogy a hajo töredező félben volt. azért senki nem is oltalmazhatá magát.

²⁵ A grof ponthiö. a fia. és thibolt. rabságban esének. és a tömlöczben tevék öket., ugy a többit is. kik keresztények valának. már vasban lévő. egyik veszedelemből alig szabadulának ki. hogy a másikában esének. és még nagyobbban. ezek a vitézek a halálhoz készülének., mind keresztényi. mind vitézi²¹⁵ modon.

³⁰ A hitetlenek mind azon által. meg akarák hagyni életeket. mind addig a napig. a melyen. a pálmériai sultánnak születése napját szokták ülleni. a szokás pedig abban az országban a. hogy fel áldozák a keresztényeket azon az innepen. vigasságnakokáért.

³⁵ Az a nap el érkezvén. és sorsot vettetvén a rabokal. hogy melyik halna meg előbször. a ponthiö grofra esék a sors. de a fia. és thibolt. azon kezdének vetekedni. hogy ök mennének először a halálra.

²¹⁴ és <aitatoságokot.> vitézségeket.

²¹⁵ vitézi modon. [v — megkezdettt m-ből javítva.]

de a grof arra rea nem álla. hanem tsak éppen arra. hogy el kísérhetik ötöt a helyig. a hol fog szenvedni.

Az egész udvara a sultánnak jelen volt ezen adolgon. és maga is jelen volt a királynéval. a kinek szépségit mindenek tsudálták, azokat az uri [87a:] rabokat hogy elé állították. a királyné mint egy meg dobbana magában, látván ponthiönak fejedelmi ábrázattját. és maga viselésit, a kit is még tsak távul láthatta, azö tisztelendő öregségit, és hogy mitsoda bátran meg vetné. halálra valo menetelit. mind ezekre valo nézve. parancsolá hogy közeleb vinnék hozzája, és az orcáját bé fedé. mivel abban az országban az aszonyok bé fedik orcájokat az idegenek előtt,

De²¹⁶ mihent ponthiö hozzája közelgete a királyné nagy meg háborodék magában. jól meg szemlélvén pedig a grofot. észre véné annak titkos okát. és meg türköztetvén magát. kérdé a grofot hogy ki volna, honnét jöne, és hogy eset rabságba valo esése.

A királyné kegyes szava. meg hatá agrof szívét. és azonal mondá, hogy ö francia volna a ponthiö grof. egyedül vagyé it kérdé a királyné. az én szerencsétlenségemnek két társa vagyon itt királyné, felelé a grof. az egyik az én vejem. a második a fiam, mindenikét had hozák ide parancsolá a királyné, mivel hogy mindenik közel volt. azért tsak hamar elé állították őket is. [87b:]

Ez a szép királyné. mindenikét meg szemlélé nagy figyelmeséggel. és mikor látá hogy meg nem tsalatkoznék gondolattában., nagy siettséggel a sultán lábaihoz borulván mondá. hogy ha valaha kegyelmeséget nyertem előtted. és ha szeretetedet meg akarod hozzám mutatni. kérlek enged meg nekem ennek a három rabnak életeket, ezek az én hazámból valok., szánakodással vagyok hozzájok, és reménlem, hogy hozzád kötelezvén őket. ate kegyelmeségedet meg hálállyák érdemekel.

A sultán a ki igen szerette a királynét. fel emelé. és mondá, hogy ha aszonya vagy az én sorsomnak. hogy ne lennél az, ezeknek az idegeneknek. bányál ugy vélek a mint tettzik. néked adom, és semmi közömöt nem tartom hozzájok. a királyné ezt meg köszömvén, tudtára adá rabjainak ezt a jó hirt, és nem akarván jelen lenni. a több Ceremoniákon, parancsolá a raboknak. hogy ötöt követnék.

Midön a maga házában volt tsak egyedül vélek, nagyon meg türköztetvén szívének indulatit. és magát királyné modra rea tartván,

²¹⁶ De <minh> mihent

mondá nékik, én meg mentettem életeteket., és azt tudgyátok. hogy annak a kinek arra anyi hatalma volt, arra is lehet anyi hogy viszá tehet a veszedelemre. azért felellyetek **[33a:]** meg nékem mindenre. arra pedig készüllyetek reá holnapig. akarom tudni neveteket, honnét
5 valok vagytok, nemzettségteket, és hogy mitsoda tsudálatos dolog vezetet titeket ide. ha igazán meg feleltek. mindent várhattok kegyelmeségemtől.

Thibolt nem mérvén reája vetni szemeit mind addig még a sultán előtt valának., de különösön lévén véle. nagyon kezdé tekingetni.
10 és a vékony fátyol által.²¹⁷ szemiben tünék szépsége. és olyan indulatokat kezdé szivében érezni, a melyeket nem érzet volt. a miolta el vesztette volt feleségit. a szerelem akarattya ellen fel gerjedvén szivében. és nagy tisztelettel kezdvén lenni ahoz a szép királynéhoz. a lábaihoz borula. és mondá. aszonyom nem a haláltol valo féltembe
15 fogom néked elé beszélleni szerencsétlenségimet, mint hogy azok olyan félek., a melyekben én²¹⁸ soha sem találhatok könnyebülést, azért, ha én nekem szabad volna az életemet meg röviditenem. mindent el követnék azért hogy el végezem. nem hogy még azt meg hozsabitanám. a té rajtunk valo szánakodásod meg mentette életünket, és ha azal valamely háláadásal lehetünk hozád. hogy szerencsétlenséginket néked elé beszélljük, bizonyos lehetz a mi igaz voltunkban **[33b:]**

A királyné igen nehezen tartoztatá meg magát. ezekre a hathato szokra. de erőt vévén magán. mondá néki. kely fel, mert a te sorsod
25 engemet inkább illet, és abban több részt veszek mint sem gondolod., a király tsak hamar bé fog jöni. menyetek ki, és semmi fogyatkozástok nem lészen. se semmitől ne tarttsatok, a sok faradcságtok után nyugodgyatok és holnap meg tudgyátok parancsolatomot.

Ezekre szolittá egyik rab leányát. akiben egész bizodalma volt.
30 mondá néki. saida. vezesd le őket, és tseleked meg a mit mondtam. arra inté nékik hogy el mehetnek, a kik is engedelmeskedének, és követék a rab leányt, ki mentekben pedig hallák. hogy a királyné nagy suhajtásokat tett. és ök is suhajtának. thibolt a kinek nehezen esék a királyné elől valo ki menetele. nem álhatá meg hogy viszá ne
35 tekintsen. és látván hogy a királyné a keszkenőivel törölné szemeit. ő sem türköztethé meg magát a sirástol.

²¹⁷ [Sorvégen:] ál- [új sor elején:] által.

²¹⁸ és [íráshiba én helyett.]

sáida a szállásokat meg mutatá nékik, a mely közel volt a királyné palotáihoz. a szállások mellett egy hoszu bolt volt; a hol tartották a királyné asztalára valo gyümölcsöt, saida mondá nékik, minden hivatalotok a lesz., hogy a gyümölcsre vigyázatok, a királyné azért
5 térszen ebben a hivatalban. hogy közel lehessetek hozzája, és szolgálhassátok, arra gondotok legyen, hogy min-[39a:]den nap igen szép rendel, az arra rendeltetet kosárban tegyetek ebből a gyümölcsből. és azt fel vigyétek mikor eszik, ilyen szin alatt közel lehetek a királynéhoz szálva. és rabok is léznek, kik néktek szolgálnak. és
10 senkitől mástól nem függetek, tsak a sultantól., és a sultánnétól. ihon ezeket parancsolta hogy meg mondgyam néktek. és el hagyá őket, ök pedig nem gyöznek vala eleget tsudálkozni mind ezeken a mit láttak.

A midön tsak magok maradának. thibolt nem rejthetvén el magában, a sok féle gondolatit. a grofot nagy szeretettel meg ölelé, és
15 mondá, mitsoda aszony, uram. mitsoda aszony ez a királyné, mit tselekedtünk érette hogy ilyen uri gondviselésel légyen hozánk, oh, uram azö szanakodása meg hatotta szivemet. és a nekem veszedelmes, oh kedves fejdelem aszonyom. tsak egyedül te gerjesztesz vala az előtt, ilyen indulatokat az én szivemben

20 Én nem tudhatom. felelé a grof, hogy mire válik még a mi sorsunk, és mi legyen szándéka ennek a királynénak. az ö joságáról én más képpen gondolkodom mint magad. a ki még iffiu vagy, és a te szivedben meg maradot aza szerelem, a mely sok indulatokra viheti. nem ugy mint engemet. mind azon által azt néked. [39b:] meg vallom,
25 hogy a szivemben atyai szeretetet érzettem hozzája, és mikor hallottam beszélni. ezerszer jutot eszemben a leányom. ihon ezek azén gondolatim. talám en jobban ki fejtem az enyimeket, mint te. a tiéidet. és igen tartok attól. kedves thiboltom. hogy duplán. el ne veszedd szabadságodat ebben a veszedelmes helyben., thibolt erre semmit sem felele. szoval. hanem tsak suhajtásal. és mint hogy.
30 enniek. vittének. a beszélgetést félben kelleték hagyni.

A királyné pedig. aki azon a napon történt. dologért. nagy nyughatatlanságban. esék, alig várá. hogy magánosan lehetne a kedves saidal.²¹⁹ akor magát egészen a szive indulattyinak el hagyván.
35 az ö szép orczáját. bövséges köny hullatásokal meg áztatá.

sáida látván nagy keserüségit. tsudálkozni kezdék rajta, és a lábaihoz ülven. meg fogá kezeit. és kérdé hogy mi okozná keserüségét.

²¹⁹ saidal. [saidaval.]

nem ezek az idegenek háborították fel tsendes elmédet, mindenkor azt a kegyelmeségedet mutattad hozám. hogy meg hitt szolgálod voltam. hát most nem tudhatomé meg okát szomorúságnak.

oh kedves saidám, mondá a királyné, meg tsalod magadot az én
5 köny hullatásim iránt, mivel nem a keserőség, hanem az öröm, a szeretet. a természet, és a félelem. okozák köny hullatásimot, az én kedves férjem. akiről beszéltem már anyiszor néked, egyik a rabok közül, a kinek meg mentettem életét, a másika az atyám. a har-**[90a:]** madika az ötsém. irtozásal kelleték látnom, hogy az atyámot meg
10 akarák kinezni. olyan népnek mulattságára. a melynek én királynéja vagyok. ez ugy meg hatá szivemet, hogy azon tsudálkozom, hogy másodsor is az elmém meg nem haborodot. ugyan azon veszedelemben látván a férjemet. a kinek is az ő szomorúsága, az ő nagy maga meg alázása, a melyben volt előttem, az ő szerelemel valo tekintete.,
15 a melyben volt az előtt minden örömem. mind ezek igen meg haták és meg sebesítették szivemet. nem is mértem magamot meg üsmértetni vélek. meg akarom elsöben tudni az ő gondolatyokot, és mint hogy magamot oly igen kelleték. meg türköztetnem előtök, az okozza amostani sirásomot. tarsd meg titkomot kedves saidám. és ne tégy
20 engemet arra. hogy ismét rettegjek azoknak életekért. a kikhez²²⁰ vagy azén életem kötözve.

Ne kételkedgyél aszonyom az én hüségembe felelé saida, mert a meg változhatatlan., a vallásom. a hozám valo mindenkori joságod. és az előtted valo hitelem, holtig hozád kapcsolnak engemet. ezeket
25 az igereteket a királyné kedvesen véné, és együt el végezék, hogy miképen beszélhessen más nap **[90b:]** szabadságal, azokal az uri rabokal.

A sultant hogy meg hallák jöni, félben kelleték hagyni. oly nagy kedves dologrol valo beszélgetéseket; ebben a sultanban. tsak az a
30 fogyatkozás volt. hogy keresztény nem volt. aki is a királynéhoz közelgetvén. örömel. mondá néki, királyném. kételkedelé még. hozád valo szeretetemben., és lehető azal hizelkedni magamnak. hogy a mit tselekedtem, el üzi belölled azt a szomorúságot a mely már régtöl fogvást nem hágy tegedet nyugodalomban. és a mely az én boldogsá-
35 gomot akadályoztattya, mindennel tartozom neked. felelé a sultanné, és mindenben azon igyekezem, hogy meg mutathassam hozád valo hálá adoságot

²²⁰ a kikhez [h—k-ból javítva.]

A sultán nagyon örülvén azon, hogy kedvit találhatta. egy kevesé még beszélgetvén véle. azután tudtára adá. hogy éppen akkor tartot tanácsot. amelyben azt végezték el, hogy keményen ellene állyanak valamely szomszédságban lévő fejedelemnek. a ki az ő országában bé ütöt. és hogy a hadakozás bizonyos volna közöttök. erre a hire valo nézve. a királynénak egy gondolat juta elméjiben, a mely végben is ment. és akarván elni az alkalmatosságal, a melyben látá hogy a sultán semmit sem tagadna meg tőlle. mondá. a²²¹ mellyek, rend kívül valo kedvezést mutatnak hozám mivel modot adnak abban. ¹⁰ hogy meg hálálhatom hozám valo²²² joságodot. [91a:]

uram, arabok közöt. a kiket nekem adtál. vagyon egy a ki leg vitézeb a maga országában, és bizonyos vagyok a győzedelemben hogy ha néki meg engeded hogy ellenségidre mehessen, a sultán mindgyárt azt az akadályt találá hogy más félevalláson vagyon, és hogy a kereszténynek igen keveset hihetni. a királyne erre hirtelen mondá. én ő érette felelek, és hogy bizonyosab lehess. a más két rabot meg tartoztatom mellettem. hogy zálogul legyenek azén fogadásomnak.

A sultán mindent meg ada néki. és mindent reá hagyá. és a házában mene, nem léven anyi nyughatatlansága. a hadaközáson. mint öröme ²⁰ azon. hogy kedvit találhattya, ez a szép királyne kedves nyughatatlanságban tölté el az éttzakát, aszerelem ujjab²²³ eröt vett szivében. a természet., a mely némelykor ellene fel támada. a midön esziben jutot hogy mitsoda kegyetlenül bántak volt ő véle. ujjab hatalmában veté, és tsak attol tartot hogy ha nem szeretik, nem is üsmérnek reája ²⁵ örömel

A grof ponthiö. és thibolt. hasonló nyughatatlanságban valának, thibolt uj szeretetet érezvén. [91b:] magában, arrol magát meg feddé, és magát nem tartá oly vétkesnek lenni, a midön meg gondolá. hogy a királynénak. minden maga viselése. termete. és szava. hasonlítana az ő fejedelem aszonyához. ezt a kettöt. oly hasonlonak találá egy máshoz., hogy tsak azö hasonlatóságoknak tulajdonittá szeretetit.

³⁰ A Grof hasonló bajban volt. noha tudta hogy nem a szeretet okozta, abban bizonyos volt. hogy el vesztette volt a leányát, azt nem gondolható hogy valamely tsuda képen. meg szabadulhatot volna.

²²¹ a <my> mellyek, [Törlés a sor végén; *ll*—*n*-ből javítva.]

²²² [Sorvégen:] ho- [új sor elején:] <zád valo> zám valo

²²³ ujjab [*b* — javítva olvashatatlan betűből:] eröt vett szivében. [*szivében* *e*-je helyén más betűt kezdett írni;] a természet., a mely <nel> némelykor ellene fel támada. a midön esziben [*esziben* első *e*-je *a*-ból javítva.]

mind azon által azon atyai szeretetet érzet a királynéhez. mint a melyet érzet volt az előtt leányához. ilyen sok féle gondolatokban tölték el az éttzakát. és viradtakor fel kelvén. a gyümölcsöt el készíték. várván a királyné parancsolattyát.

⁵ De nem kelleték sokáig várni, mivel a hü saida hozájok mene. és mondá. hogy a királyné hivatná őket. és vinnék fel a gyümölcsöt. a parancsolatot mindgyárt végben vivén, azon kívül is a belső indu-lattyok. nagyon sürgeti vala őket.

saida bé vivé őket a királyné házában. és a gyümölcsöt. egy jáspis
¹⁰ kö asztalra rakák, a sultánné czifra kereveten ülvén. igen²²⁴ drága öltözetben. a mely rakva volt sok számu gyémantokal. és az ábrázattya tsak félig volt bé fedve. a rabokra tekint-[92a:]vén. mondá nékik. el végeztéteké hogy mit felellyetek nekem. haszontalan volna előttem valamit el titkolni. mivel jól tudom hogy kik vagytok.,
¹⁵ felely nékem grof ponthiö mutatván reája, és mond meg nékem, mi ök vezetet tegedet ide.

A grof azon el tsudálkozik hogy neviről szolították. és látván hogy semmit sem kellene el titkolni, meg beszéllé igazán minden historiáját. de a midön a leányáról kezdte szollani, nagy sirása miat. sokszor
²⁰ félben kelleték hagyni beszedit. semmit el nem hagyván. azt is meg vallá hogy miképen vettette volna a tengerben. de oh' mely rettentő keserü fajdalmakot nem szenvedtem attol a naptol fogvást., minden hozája valo szeretetem meg ujult szivemben. és száma nélkül kíván-nám ez életre valo viszá jövetelét²²⁵ hogy had láthatná meg az én
²⁵ nagy fájdalmimot. azután elé beszéllé, hogy mitsoda fogadást tettek volt a szent²²⁶ földre. el menni, ót meddig voltak. onnet mikor viszá akartak térni. mitsoda szélvészbe voltak., a habok hogy vetették őket abban az országban. hogy estek rabságban, és hogy akarták őket meg ölni.

³⁰ Ihon királyné a mit meg akartál tudni. ezek a [92b:] mi nyomoru-ságink. de akár mely nagyok legyenek azok. immár azokat könnyebben el visellyük. mint hogy láttyuk, hogy azokban részt méltoztatol venni. a mint hogy a királyné. nem is szolhatot nagy sirása miat.

Nem titkolom el előtted mondá néki. hogy a te beszedit meg hatot-ták szivemet, és igen szánom leányodot. a ki is mint hogy még iffiu
³⁵ volt. az elméje még viszá terhetet volna néki. és azö férjének nemesi

²²⁴ igen [g helyén először más betűt kezdett írni.]

²²⁵ jövetelét <ha ládhán nám meg.> hogy had láthatná meg

²²⁶ a szent <a> földre. [...] maga visélese [ékezethiba.]

maga viselése, viszá térítette volna hivatalyára. a mennyek meg büntették kegyetlenségedet már most haszontalan erről többet szolni. de azt mond meg nékem. mi képpen tekintened azt a fejdelem aszonyt. hogy ha valamely tsuda által el kerülté volna a halált. oh mondá a
5 grof. ugy tekinteném. mint egy olyan atya. aki egész életét tsak arra forditaná. hogy ötet boldogá és szerencsésé tehesse. hát te mondá thiboltnak. a kinek bövségél folytak könyvei le az orczáján. szeretnéde meg ugyan azon feleségedet, meg botsátanádé neki esztelen tselekedetit. viszá adnádé néki szivedet. egy szoval szeretnéde most
10 ugy mint az előtt, királyné felelé thibolt. tsak az ő jelen valo léte. tehet engem boldogá.

Öleld meg hát ötet. mondá a királyné. magához szoritván. és fel fedvén egészen az orczáját. [93a:] most látod szerencsétlen feleségedet. ez a te leányod futván az attyához. a ki ért anyi köny hullatást
15 ejtettel,²²⁷ üsmerd meg uram ötet, és meg üsmervén, hozaja valo szereteted azért meg ne kisebedgyék.

Ki mondhatná ki örömekeket ezeknek az uri személyeknek.²²⁸ az ő szemek akor kinyilának. és meg üsmérék ki feleségét, ki leányát, thibolt lábainál lévén, kezeit tsokolgatá. és köny hullatásával öntözé.
20 a grof az öleben tartván. egyebet nem mondhata, leányom. édes leányom, az iffiu grof a köntösét tsokolgatta, saida mind ezeket nagy álmelkedással látván, nem leheté²²⁹ hogy ne sirjon.

Végtire az álmelkedásnak. és ennek a néma beszédnek vége lévén. a szeretetnek, és a természetnek nyelve meg nyilék. a szép királyné
25 ujontában meg ölelé thiboltot. és meg ujitá hozája valo szeretetit. az el végezvén az öttsét. az iffiu grofot meg ölelé és noha nem²³⁰ üsmérte. mind azon által. nagy atyafiságos szeretetit mutatá hozája.

Mind ezek egy kevesé meg tsendesedvén. akirályné mondá. már most ideje vagyon hogy elé beszélyem én is az én historiámot,
30 most a sultán., a hadakozásra²³¹ valo készületben foglalatoskodik. és szabadoson [93b:] beszélgethetünk, nem tarthatunk attol hogy háborgassanak. akor le ültetvén őket. és saida az ajton kívül álván. hogy vigyázna, a szép királyné eképpen kezdé beszédit, tekintvén a grof ponthiöra

²²⁷ ejtettel, <m> üsmerd meg

²²⁸ [Sorvégen:] szemé [új sor elején:] <sz> lyeknek.

²²⁹ nem lehe [Íráshiba *nem leheté* helyett.]

²³⁰ noha üsmérte. [A *nem* nyilván íráshibából maradt ki.]

²³¹ hadakozás<ban>ra [Törlés a sor végén.]

Nem akarom előtökben adni ismét halálomnak okát, se az eszem meg tebolyodását. mind ezek szomorú dolgok, hanem azt meg mondhatom, hogy észre vettem azt azután, hogy a nagy szeretet háborította volt meg az elmémet. és azt gondolván hogy nem lehetek érdemes férjemhez. mindenkor úgy tettzet mint ha szememre hánta volna szerencsétlenségemet.²³² az elmém. mind ezekre való nézve. anyira el hagyot volt. hogy halálát kívántam. nem gondolván más képpen nyugodalomba való léteemet.

Az ilyen gondolatok anyira el foglalták volt elmémet. hogy mikor a halálra ítélenék., azt gondolám. hogy annak mind ő volna az oka, és anyira fel háborodot volt az elmém, hogy nem figyelmeztem irtoztato állapotomra. rea emlékezhetel uram arra. hogy leg kisseben sem oltalmazám magamot; azt nem tudhatom mely felé tartot az én veszedelmes hajom, de azt jól tudom, hogy egy szers mind. egy valóságos hajóban találám magamot. igen sok emberek között. a kik mind azon igyekezének. hogy eszemre jöjjenek. de a mi leg tsudálatosab. leg előbször is, az eszem. és az elmém jövének helyre. [94a:] valamit tselekedtem. vagy mondottam volt. mind eszembe jutának. és olyan vétkesnek találám magamot mind hozzád atyám. mind a férjemhez. hogy iszonyu sok köny hullatásokat ejték, azután az én meg szabadoim, annyi orvoságot adának. oly nagy gondviseléssel valának hozám. hogy ha nagy keserűségben voltam is. de az életemet nem félhették.

A hajóban lévő emberek egy szép leányt tettek volt mellém. a ki oly gondviseléssel volt hozám. hogy barátságál kezdék hozzája lenni. és mint hogy a hajóban töb aszszony nem volt nálunknál. azért hozzája is kellették adni magamot.

A midön látá hogy nagyob tsendeségben volnék tudtomra adá hogy flandriai kereskedőkel volnánk. kik afrikában mennének kereskedni. mint hogy az en rend kívül való koporsomot látták a habok között, azt gondolák. hogy abban valamely gazdak portékát fognak találni, azt²³³ fel huzván hajojokban tsak el tsudálkozának rajta, hogy abban egy Czifrán öltöztetet aszonyt találának., eleinte mindigárt azt gondolák. hogy meg holtam volt. mivel igen fel puffadot volt az egész testem. de a hordobol. ki vévén. az uj áerre, meg érzék a szívem dobogását. és reménlék hogy meg segethetnek. azért sok féle

²³² szerencsétlenségemet. <ez> az elmém.

²³³ azt azt fel huzván

orvoságo-[94b:]kot adának, hogy az életre viszá hozzassanak. látván hogy igen használna orvoságok, és valamely szépséget is sajditván bennem. el végezék magokban hogy el adgyanak, mint hogy nem találtak más gazdagságot a hordoban

⁵ Ugyan ebben a szándékban is megyünk most áfrika felé. hogy pálmériában érkezvén. ót a sultánnak el adgyanak tégedet, mondá az a szép leány. vagyon már hat holnapja hogy gallia ország szélyiről el loptak engemet., ugyan azon szándékal. de aszonyom előre el látom hogy a te szépséged meg ment engemet a sultán ölelgetésitől.
¹⁰ de mint hogy elnem kerülhetem arabságot, kérlek azon, hogy had ne válaszanak el engemet tölled., a palméri sultán meg fog tegedet venni, minden bizonyal. tselekedgyed azt., hogy had vegyen meg engemet is veled együt; had visellyem a rabságnak lántzát melletted.

A szívem meg esék ennek a leánynak szavain. és az igen nagy
¹⁵ könyebségemre lévén. hogy hazámbéli leány volna mellettem, meg igérem néki, hogy akár mitsodás sorsom lenne., de abban részesülne. mind azon által. amit nékem mondot volt, azon igen kezdék nyughatatlankodni. és izenék annak a ki első volt a hajoban. hogy kérem. ne sajnálya hozám jöni.

²⁰ Mindgyárt azon kezdém el beszédemet, hogy meg köszöném néki hozám valo gondviselésit., és biztatni [95a:] akarván ötet ajutalomal. az igérem néki hogy több jutalmat venne. mint sem gondolná. ha galliának a²³⁴ széllyin ki tenne engemet, azt felelé reá. hogy nem kételkedik a jutalomban. se abban hogy nagy familiából valo nem volnék.,
²⁵ de nem követheti ebben szándékját. eleget tévén kérésemnek, mivel számot kell néki adni mindenről. a több társainak, a kik is el tekéltetek magokban hogy engemet el adgyanak. a leányal együt. a palmériai sultánnak, a nékik bizonyos nyereség volna, az én ígéretem. pedig nékik bizonytalannak láttzik lenni. és nem akarván többet
³⁰ beszélleni velem, a többi társaihoz mene.

Lehetetlen vala meg változtatnom szándékát. és el kellették magomat hagyni arra, a mire rendeltettem volt., mentől inkább kezdé az elmém helyre jöni, annál nagyob szeretetet kezdék érezni fejdelmemhez. minden részeit érezvén nyomoruságonnak, mértékje nem lett volna
³⁵ az én keserűségemnek. az én iffiu társamnak. okos. és vigasztalo beszédi nélkül, a kinek akár mely nagy gondgya volt is reám, de nagy lankadságban esém. a melyen a kereskedők meg ijedének. tartván

²³⁴ a <szre> széllyin

attól, hogy ha az ábrázatom meg változik., jó árron el ne adhassanak. végtire pálmériában érkezvén. nagy siettségel a sultán-[95b:]hoz vivének minket. a ki is már üsmervén őket, jól fogadá. és kedve szerént találván, a rabjokot., sokal többet fizete. saidáért,²³⁵ és érettem., mint

⁵ sem reménlették volna

Azután, a sultán haremjiben vivének minket. ahol az aszonyai laknak. és tsak hamar hozánk jöve magais, és oly szerencsétlen valék hogy²³⁶ tsak hamar meg kedvelle. és oly mód nélkül. hogy ugy tették. mint ha az a fejdelem leg nagyob boldogságának kezdé tartani hogy

¹⁰ magát töllem szerettesse. és szomorúságimot velem el felejtse.

Én azt szerencsétlenségnek nevezém. a mi mást nagy szerencsésnek tehette volna, mivel meg kel vallanom a sultan felől azt az igazat. hogy tellyes érdemel. és nemesi jó erkölcsökel, de mint hogy keresztény vagyok. és olyan hajlandóság volt szivemben, a mely más hajlandóság-

¹⁵ nak helyt nem adhatot, azért hozám valo nagy szorgalmatoságít ugy tekintetem, mint leg nagyob szerencsétlenségimot. a sultán látván hogy mely nagy barátsággal volnék a leányhoz. a ki velem volt, nékem adá, és én saidának nevezém. hogy a maga nevét el titkolyam. azután atób aszonyaitol. külön tett engemet. és ugy szolgálatot, valamint

²⁰ egy királynét.

Mind ezek a nagy tiszteletek nékem nagy bajt okozának., mind azon által a sultánnak hozám valo [96a:]tisztelete.²³⁷ reménlteté velem. mint hogy erővel nem akarna maga-akarattya alá vetni. talám idővel el felejtene, és más valamely ujhoz ragaszzkodnék.²³⁸ de meg tsalám

²⁵ magamot, mert szeretete minden nap nevedék. és akar mely idegenséget mutattam is hozája. de hozám. valo tiszteletit., minden maga viselésiben meg mutatá.

Egész bizodalomal valék saidához, a kinek. elé számlálván. minden nyomoruságimot. és tudtára adván. hogy mitsoda nehezen venném a sultánnak. hozám valo nagy kedv keresésit, de végtire nem szenved-

³⁰ hetvén tovább a maga népinek zugolodását. a ki nem hagyá helybe. hogy oly nagy tisztelettel legyen egy keresztényhez. hogy ha tsak arra nem erőlteti hogy a vallását meg változtassa. erre el tekéllé magába hogy egy kevesé keményebben bányék velem. mint addig. esztendeig

²³⁵ fizete. <saidert> saidáért,

²³⁶ hogy <ta> tsak hamar

²³⁷ tisztelete. [Elírás.]

²³⁸ ragaszzkodnék. [g—k-ból javítva.]

vivém, hogy minden akarattyának ellene állottam. és azt gondolá.
hogy anyi ideig eléggé meg láthattam hozám valo tiszteletit.

Egy szer a többi közöt. hozám jöve. és nagy keserüségben talál-
ván. mondá. szivesen bánom hogy által kel hágnom azt a tzelt a
5 melyet fel tettem volt magamban, hogy magamhoz hajtsam szivedet.
de reá kell arra szánnod magadot [96b:] vagy a kezemet el vegyed.
vagy a vallásodot meg kel változtatnod. mindenek láttára, az én
hatalmom meg nem menthet tégedet attol a törvénytől. a mely arra
kénszeritté azokat az aszonyokat kik az én kastélyomban vannak. bé
10 zárva. hogy kövessék törvényinket. én tegedet szeretlek, és noha
tartoznám azal., hogy kénszerittselek arra a változtatásra. azt fogadom
néked, hogy arra nem erőtetlek ha el veszed a koronát melyet néked
akarok adni. az én népem. és az én udvarom el hitetik magokal hogy a
mi vallásunkra állottál. ha férjednek akarsz el venni. és ennél nagyobb
15 bizonyásgot nem kívánok, és szabad lész titokban azt a vallást követni,
a melyet félsz el hadni. ennek nintsen más modgya hogy magadot
meg menthessed olyan népnek haragjától, a ki még a fejdelmét sem
tekinti a midön fel indul. azt akarnám. hogy inkább a hozád valo
szeretetem tselekedtetné meg veled ezt a dolgot. mint sem a félelem.
20 de²³⁹ reménlem hogy idővel még azt az indulatot láthatom szivedben.,
a melyen áll az én boldogulásom.

A súltánnak ezekre a szavaira nem tartoztathatám²⁴⁰ meg magamot,
hogy köny hullatásokat ne ejtsek mivel mind a két dolog rettentőnek
tették nekem. uram. felelém néki. leheté hogy annyi sok szép. szemé-
25 lyekek közöt kik hatalmadban vannak, ne talály tsak egyet is közüllök.,
a ki méltób légyen nálamnál a tiszteletre. a [97a:] melyet velem akarsz
tenni. ha hozám nem kötötted volna magadot. a te néped semmit sem
tudna felöllem. gondold el uram mitsoda ditsőséges dolog volna a néked.
ha meg gyöznéd szeretetedet. és ha azon igyekezénel hogy meg lát-
hassam hazánod, mitsoda boldogságban élhetsz. egy olyan aszonyal.,
30 a ki tsak kételen. és²⁴¹ félelemből engedelmeskedik neked, és a ki tsak az
attyafiai, és szabadsága utan valo suhajtásban fogja tölteni életét.

A sultán meg mosojodék. ezekre a szokra. a látni valo dolog. mondá.
hogy nem üsmered sorsodot,²⁴² úgy tud meg. hogy itt örökösön vagy,
35 a ki egy szer én hozám bé jöt, haszontalan már annak a ki menetelre

²³⁹ de <m> reménlem

²⁴⁰ tartoztathatám [Első a—á-ból javítva az ékezet áthúzásával.]

²⁴¹ és <eröv> félelemből

²⁴² sorsodot., [r—s-ből javítva.]

valo reménség., azt tud meg. hogy hálá adásal lehez hozám a tisztetért. a melyet meg tartottam eddig hozád. ura lévén sorsodnak.

Arra kéréim. hogy adgyon három napot a válasz adásra. azt meg engedé, az imádságban töltém azt a három napot. de végtire latván
5 hogy minden segedelem nélkül vagyok, azt sem reménlhettem hogy hazámot meg láthassam. a hol halálomot bizonyosnak tartották. és semmi modom sem volt abban hogy tudosithassalak, másként is el hitettem volt magamal, mint hogy halálomra igyekeztl, azért nem is kívántál volna többé meg látni, ugy tekintém magamot. mint olyat.
10 aki vég képen el hagyatot mindenektől hogy pediglen vallásomot követhessem titokban. azért a [97b:] sultán akarattyára állék.

Harmad nap mulva hozám jöve. és mondám néki, hogy ha meg esküszik nekem²⁴³ arra. hogy nem fog vallásomban háborgatni. kész vagyok kezemet oda adni néki. erre az öröme igen nagy volt. és noha
15 maga látta hogy nem tselekedhettem más képpen, mind azon által. meg köszöné nekem, és a maga vallására meg esküvék,²⁴⁴ hogy titokban bizvást követhetem vallásomot, de igen el titkolyam magamot.

Ez a hir tsak hamar el terjede pámeriában, és mint hogy arra rendeltettém vot, hogy mindenkor akaratom ellen valo hüségtelenségben
20 essem. engemet meg koronázának. és királynénak kiáltának. igen nagy pompával, a mely másnak tettzhetet volna, ezen Ceremonia alat a thibolt képe mindenkor eszembe volt, véle beszélttem, tölle botsánatot kértem, mint ha jelen lett volna

A mi pedig tegedet illet uram. tekintvén az attyára, sokszor a
25 szemedre hánytam kegyetlenségedet. a mely a veszedelemre tett volt engemet; egy napot el nem mulattam kilencz esztendőtől fogvást. hogy igen sok köny hullatást ne ejtettem volna, és hogy felöletek nem emlékeztem volna a hü saidaval

A sultán pedig meg tartotta fogadását., az egész udvara azt gondollya
30 hogy a vallásomot el hagytam. tsak egyedül ő tudgya az igazat, az ő tisztelete. és kedv keresési,²⁴⁵ minden nap ujjab ujjab volt hozám. és azt magatok láttatok, hogy mitsoda hatalmom vagyon rajta. [98a:] a midön meg nyerém életeteket. én titeket mihent meg láttalak mindgyár meg üsmértelek. és még tegnap meg üsmértettem volna magamot
35 veletek, de elsöben meg akarám tudni. hogy ha szeretteké még engemet

²⁴³ nekem [k—n-ből javítva.]

²⁴⁴ esküvék, [e—v-ből javítva.]

²⁴⁵ kedv keresési, [i—e-ből javítva.]

Ihon ez az en szerencsétlen életem. mondá ismét a sultanné, de emég nem elég édes fejedlem tekintvén thiboltra. mert hogy viszá adhasam feleségedet. és szabadságodot. szükséges²⁴⁶ hogy az életedet uj veszedelemre tegyem. szóly és mond meg. ha vagyé abban a szándékban. hogy hartzoly. és ki végy egy hatalmas társadnak kezeiközül, és ha ate szereteted fogé tegedet segiteni. leheté abban kételkedned. hogy meg ne sérts, felélé thibolt. hogy ha te éretted kel hartzolnom. senki²⁴⁷ az én bátorságomat meg nem gyözheti, mivel ésküszöm. és fogadom azt neked fejdelem aszony, hogy soha olyan szivesen nem szerettelek mint most szeretlek., ezért tsak mond meg szándékodot., mivel tiéd a életem.

A sultanné nagy örömel halgatá mind ezeket, és mint hogy senki idegen nem volt jelen. meg ölelé azö férjét, azután elé beszéllé nékik, hogy mit mondot volna a sultánnak felölle, a nékünk teilyeséggel szükséges mondá néki. hogy valamely nagy dolgal kedvit találhassad. azért hogy a szándékom véghez mehessen. a sultán már egy nehány hartzot el vesztet a tisztei tudatlanságok miat, hogy ha te ö érette fogsz hartzolni. bizonyos vagyok a gyözelemben. a midön fegyverben fog tegedet látni. akor²⁴⁸ tudom hogy betsülni is fog. ugyan²⁰ akor is vihetem [98b:] végben, a mit fel tettem.

A grof és thibolt, helyesnek találak a királyne tselekedetit, az iffiu ponthiö arra kéré a királynét. hogy had mehetne el öis thiboltal. a táborban, de a királyné mondá. hogy most nem kedvezhetne azö bátorságának, mivel meg ígérte volna a sultánnak, hogy mind magát,²⁵ mind az attyát. thiboltért zálogul meg tartaná.

Minek utánna még sokáig. beszélgettenek volna egymásal. a sultánné el küldé őket. nem akarván hogy a sultán vélek talállya.²⁴⁹ a mint hogy a sultán tsak hamar oda érkezék. és kérdé tölle. hogy ha a vitéz rabja. reá állanaé akarattyára. igen is uram felelé a sultánné.³⁰ igen nehezen várja, hogy néked meg mutathassa hüségit. és meg halálhassa kegyelmeségidet.

A sultán erre kéré. hogy hivatatná fel mind hármat., a midön jelen voltak. a sultán a ki még jó formában reájok sem tekintet volt, kedvesen nézé az ö szép termeteket. a grofhoz, öregségiért, tisztelettel

²⁴⁶ [Sorrégen:] szükség- [új sor elején:] szükséges

²⁴⁷ neki [Elírás.]

²⁴⁸ akor [k — javítva más betűből.]

²⁴⁹ talállya. [t — javítva a-ból?] a mint

lön. az iffiu grofnak szépségit tsudálá. de thibolthoz. az ő nemesi ékes termetiért, és szép férfiu abrázattyáért, különösön valo betsülettel volt

5 Es mondá nékik. a sultánné hozám valo nagy hüségéből. és hozátok
valo jó akarattyából., mentette meg életeteket. azt is akarja hogy
veszedelemre is tegyed azt érettem, azért készüly. hogy meg indulhass
holnap után. az én tanácsom arra reá állot. hogy te légy feje hadamnak.
az én népem annyira meg unta már a sok hartz vesztést. hogy nem²⁵⁰
[99a:] fogja illetlen dolognak tartani ha én rend kívül valo modot
10 keresek arra. hogy helyre állithassam dolgomot. és ha szinte keresztény
vagy is. de az én hadam örömel fog néked engedelmeskedni. ha a te
vitészséged meg egyezik. az ő reménségekel.

Thibolt mindenekre ajánlá magát a sultánnak, mind nagy szorgalmatoságára. mind nagy hüségére. azután a sultán eleiben ada néki
15 mindeneket. hogy mit tsekedgyék, és a maga házában mene,

A ki is alig mene ki a házból. hogy a királyné thibolthoz fordulván.
mondá néki. a hitetlenek ellen mégy hartzolni, emeg egyezik a mi val-
lásunkal. de édes thiboltom egyeztesd meg csendeségemet bátorságod-
dal, hartzoly a győzelemért. és nem azért hogy meg haly. ne kiméllyed
20 ellensegedet, de kiméllyed életedet, mivel tudod hogy attol füg az
enyimnek minden boldogsága. és azt tud meg. hogy azert szerencsél-
tetem életedet hogy jobban meg szabadithassalak, thibolt ezeket a
kedves szavait szivesén meg köszönvén. meg ígéré néki. hogy tsak azért
fog hartzolni. hogy mindenkor véle lehessen

25 Mint hogy már ideje volt, azért mindnyájan a szállásokra menének.,
oda érkezvén. thibolt őt találá egy uri köntöst. és egy drága kardot,
a melyeket a sultán küldötte néki. ajándékban. mindgyárt fel is véné.
a köntöst, és a kardot fel kötö. és a sultán udvarlására mene., a ki
ked-[99b:]vesen látá ötöt. azután sokat beszélgetének együt. a hadako-
zásrol. és a sultán látván ahadakozásra valo nagy értelmét. tsak nem
30 bizonyos lett a győzelemben, azon napot, és a másodikát. a hadak
készületiben tölték. mint hogy pedig thiboltnak meg kellett indulni.,
saidát a király néhoz küldé. hogy had butsuzhasson el tölle magánosan,
a király né²⁵¹ aki ezt ugy ohajtotta valamint ő. maga. éttzakára
35 halasztá a butsuzást. azért a midön mindenek nagy tsendeségben
valának saida a sultánné házába vivé thiboltot.

²⁵⁰ nem [99a:] nem

²⁵¹ a király né <ezt> aki ezt

Abban a szerencsés órában kezdék ezek a házasok egy máshoz való szereteteket meg ujitani. és egy masnak sok fogadásal való szereteteket meg bizonyítani. és el felejtván mindeneket. tsak az egymással való gyönyörűségben valának és nem vigyázzván az időre, a nap együt találta volna őket. hogy ha tsak saida tudtokra nem adta volna. hogy ideje egy mástól meg válni., a sultánné sok köny hullatásokat ejte. és thibolt²⁵² nagy szív fajdalomba volt, de az okoság mindenikét meg erősítvén. meg ölelék egy mást. és el butszuzának egy mástól. könnyörögvén azon. hogy egy mást meg láthassák. thibolt titkosen viszá téré szállására. és senki észre nem vette hol való létit.

Más nap thibolt. igen sietteté el indulását, gondolván. hogy hamaréb viszá térhet. és meg ölelvén a grofot. és a fiát, el butszuzék töllök.. és kéré hogy sultánnéra vigyázna. azután a sultánhoz mene hogy parancsolattyát venné. és nagy reménségel meg indula

¹⁵ A még thibolt oda volt. addig a sultánné²⁵³ alatom-[100a:] ban sokakat hodita maga mellé. akik készek valának ő érette mindent tselekedni. a grof is sokaknak szolgálta, a sultán előtt. mivel anyira meg szerette volt ötet. hogy nem lehete nála nélkül. mint hogy a grof vadász volt, és a sultán is azt igen szerette. azért a grof mindenkor véle volt.
²⁰ a sok hír a melyet vettek egyikét a másik után. a thibolt győzedelméről. igen okozá, hogy a sultán. nagyob tekintettel kezdte lenni az uri rabjához.

Illyen formában töltének el három holnapot., a mely alat a királyné igen munkálodot. alatomban hogy meg szabadulhasson, a sultán
²⁵ pedig várta dolgainak ki menetelét. de mitsoda örömmel hallá. a midön érkezék a hire. hogy thibolt meg harczott volna az ellenségel., egész győzedelmet vett. rajtok, a fejdelmeket maga vágta volna le. és ahada, egészen el veszet volna és még annak a fejdelemnek a tartományát is meg hodoltatta a sultán hűségére.

³⁰ Ezt a győzedelmet palmeria városában nagy vigasságal tisztelék. és mindenek nagy ditseretet adnak vala. a győzhetetlen rabnak

Thibolt pedig látván hogy már semmi ellenség nem maradt volna. a nyert erősegekben hadakat tett, és azokban jó gubernatorokat., és nagy ditsőségel. [100b:] viszá téré pálmeriában. a sultán ugy fogadá
³⁵ ötet. mint gond viselő istenét.

²⁵² thibolt [i—e-ből javítva.]

²⁵³ sultánné [é—l-ből javítva.]

A királyné amit meg jövendölt volt magában²⁵⁴ a. meg történék. mivel a sultán thiboltot fel szabadittá és arra sürgeté. hogy az országban lévő első²⁵⁵ tisztséget venné fel. meg változtatván vallását. de thibolt nagy alázatosággal meg köszöné, és meg érteté véle. hogy azt a⁵ hozzája valo kegyelmeségit ő el nem vehetné, de arra ajánlya magát. hogy mind addig maradna udvarában. a még öreája szüksége lenne. a sultán nem hogy ezt nehezen vette volna tölle. de még inkább betsüllé. de olyan nagy betsületben volt thibolt. asultán udvaránál. hogy minden tsak az ő tanátsa szerént ment végbe.

¹⁰ A királyné látván hogy mindenek kívánsága szerént mennének végben, egészen el akará végezni szándékát. ugy téteté mint ha terhes volna. és hogy a palmeriai áer néki nem jó volna, egy hite szeget doktor a kit már a királyné meg nyerte volt. asultánnak azt tanácsolá. hogy a királyné ha meg nem változtattya az áert. az élete veszedelembé¹⁵ forog. a sultán ezen meg ijedvén. maga kéré arra a Doktort. hogy választana olyan helyt az ő jországiban. a hová a királyné el mehessen

A királyné maga neveze néki egy helyet,²⁵⁶ a mely atenger parton volt, de szárazon nem lehetet oda menni. [101a:] a sultán mindgyárt egy gályát készítete néki. a királyné pedig mind olyan embereket²⁰ tétete a gályában, a kik hűségel valának hozzája

A midön már minden készen volna, arra kéré a sultánt. hogy engedné meg, had kísérje el ötet thibolt. és had vigyázon reája. a grofot. és a fiát. nem kellett kérti. mivel övéi valának azon kívül is. a sultán mindent meg engede néki. a királyné a gályában az attyával, az²⁵ öttisével,²⁵⁷ a ferjével. és a sultántol valo. két esztendös fiával. és a hü saidával, egy kis csecs szopo leánykáját. pedig a sultánnak hagyá.

A menyek segittséget adván azö szándékának. alig menének jól bé a tengeren. hogy a mi vitezink²⁵⁸ a királyné embereivel arra kényszeritték a rabokot. hogy olosz ország felé²⁵⁹ vonnyák a gályát. az idő igen kedvezvén. szerencsésen Civita vechia városában érkezének a hol a fejdelem aszony fel szabadittá a keresztény rabokot., és helyettek sok sarracénus rabokot véve, a kiket a gályával viszá küldé. meg parancsolván. hogy a sultánnak keziben adnák a következő levelet

²⁵⁴ magában [b—n-ből javítva.]

²⁵⁵ első [Beszúrás.]

²⁵⁶ helyet, [Második e—a-ból javítva.]

²⁵⁷ öttisével, <és> a ferjével. és

²⁵⁸ vitezink [Első i—e-ből javítva.]

²⁵⁹ velé [Íráshiba, felé helyett.]

A ponthiö fejdelem aszony a pálmériai sultannak²⁶⁰ [101b:]

Hogy ha tsak. ate nemesi jó erkölcsöd ellen kelletet volna viaskodnom. tudtodra adtam volna el szaladásomnak²⁶¹ okát, gondolván hogy te azt még inkább siettetted volna. mint sem meg gátoltad volna,
5 de ate szereteted. és a te vallásod. igen nagy akadályok lévén. szükséges volt hogy tsalárdságal éllyek, hogy ki mehessen az országodbol. nem alhatatlanságbol hadlak el. tégedet. mivel én a ferjemet. atyámot. és az ötsémet követem, akik is azok a három rabok a kiket nekem adtál volt. az én férjem veszedelemre tévén életét éretted.
10 és országodért. eleget tett érettem. mind azokért a köteleségekért. a melyeket néked tartozom. és keresztény lévén. és fejdelem aszony. még annak előtte minek előtte tiéd lettem volna. azért látod hogy az én rendem. és hitem mire kötelez engem. soha el nem felejttem a tiszteletet a melyel voltál hozám, és hozád való
15 háláadásom holtig való lészen. a leanyomot neked hagyom, a kit kételen voltam kicsinysége miat el hagynom. tekintsed atyai szeretettel ötet. minden féle boldogságot kívánok néked. és kérem szívesen a menyet hogy azokat az Isteni világóságokat adgya meg néked a melyek szükségesek a te jó erkölceidhez

20 A ponthiö fejdelem Aszszony. [102a:]

A sultánnak a gályálya. viszá érkezvén. a fejdelem aszony levelét vevé. erre a hirre való nézve., ki mondhatatlan nagy keserűségben esék. de az ő elméje. és okossága. mindeneket meg győzvén., vigasztalását keresé kis leánykájában.

25 Azonban a mi uri szabadult rabjaink. romában érkezvén. a pápa nagy tisztelettel fogadá őket. és minek utánna. viszá vette volna a fejdelem aszonyt. és saidát. a keresztényi hitre, onnét sok ajándékokkal meg indulának. és ponthiöban érkezének. ahol ezt az uri társaságot oly örömel láták. hogy nem lehet ki mondani.

30 kevés idő mulva a grof ponthiö meg halván. minden tartományi a fiára szálla., de ez az iffiu fejdelem. keveset élvén. a fejdelemségit²⁶² a nénnyniek hagyá. a ki is a ferjinek adván. nagy ditsőségben, és egyeségben éltenek mind holtig, a sultántól való fia a fejdelem aszony-
nak, egy igen. gazdag és nagy familiából való leányt vett el.

35 valérius el végezvén historiáját. az egész társaság szépnék találá.

²⁶⁰ sultank

²⁶¹ el szaladásom<ot.>nak okát.

²⁶² fejdelemségit [l—s-ből javítva.]

Más nap ebéd után ki ki a szokot helyre gyülvén, a játékot el kezdék. a melyet a szép victoria veszté el a ki is mondá. éppen szerencsémre ma találtam egy historiára. a melyet jó hogy mindgyárt le irtam. és a zálagot valérius kezében adván. e szerént olvasá el historiáját

A DONA ELVIR DE ZUÁRÉ HISTORIÁJA

⁵ Minek utánna. az álbiai hertzeg a spanyol korona alá hodoltatta volna portugalliát. a második philep. azon volt. hogy ötet mind szeressék, mind tölle féllyenek a portugalliában lévő nagy familiák, a kiket már közöttök. leg hatalmasabnak gondolta lenni, és a kik igen nehezen adták magokot alája. némelyek azok közüil. azért engedelmeskedének. mert²⁶³ nem lehetet más képpen. és némelyek. tsak az elő menetelért. ezek közöt leg nevezeteseb volt, dom baltazar de láma. ez az iffiu ur. mind szép termetü. mind vitéz lévén. az ő elei. minden jószágokot. a portugalliai királynak szolgálattýában költötték volt el. [103a:]

¹⁵ Ennek az iffiu urnak szerencséje. nem egyezet meg az ő nagyra vágyó kívánságival. és örömel tekinté ezt a változást. a melyben gondolá hogy helyre hozhatná házát, hogy pedig azt el érhesse, mindeneket el követe. hogy a spanyol királynak. és a nagy uraknak kedvében lehesen. a mely buzgoságot. és hüseget mutata ehez a királyhoz. azért²⁶⁴ ²⁰ nagy betsületben esék az albiai hertzeg előtt, a ki is oly jó emlékezetel volt felölle. a királynál. hogy eza fejdelem nagy tiszttségekben tevé. a melyekben hasznosan el járt.

Dom baltazar. mihent abban anagy uraságban látá magát., a melyet oly igen suhajtotta, mindgyárt azon gondolkodék. hogy szerencséjít ²⁵ állandová tehesse. valamely jó házaság által. mint hogy pedig tsak a nagyra vágyás uralkodot szivében. és hogy a szeretetnek semmi része nem volt az ő házaságra valo szándékjában. azért. elegendő idöt is ada arra magának., hogy olyat választhasson a ki bé tölthesse²⁶⁵ nagyra valo vágyásit.

²⁶³ mert <leh> nem lehetet

²⁶⁴ azért <oly> nagy

²⁶⁵ bé tölthesse <v> nagyra. valo vágyásit.

Erre valo²⁶⁶ nézve. mint hogy dona elvir de [103b:] zuarét, portugaliában a leg nagyobb familiának minden jóságai illeték, és a kinek ritka szépsége²⁶⁷ meg haladá gazdagságát. azért dom baltazár is. csak ő reája tzelezo, dona elvir tizen nyolcz esztendő leány volt. és apja mikor meg. holt. a maga öttsinek. dom pedre. de zuare tutorsága alá hagyta volt., és mint hogy ennek semmi gyermeke nem volt dona elvirt igen szerette. a kit is igen nagy szorgalmatosággal nevelte volt fel.

Mint dona elvirnél az országban nem volt gazdagab leány, azért dom pedre mellet. szüntelen csak a sok kérő vólt. a kik közül egyet meg különböztették. nem csak azért. hogy annak az iffiu urnak mása nem volt érdemre, hanem azért. is. hogy az elvir annya ötöt választotta volt. még mikor gyermek volt., a ki is nagy szeretettel volt a dom sebastien de suza annyához. ugyan ez a neve annak az iffiu urnak., és ez²⁶⁸ a két anya. az ő férjeknek engedelmeiből. a gyermekeket abban aremenségben nevelték. hogy még esze adgyák őket,

Ez a két gyermek alig tudtak szolni, hogy már egy mást szerették. de mint hogy ezek igen iffiak valának az midőn a dona elvir atya. és annya meg holtanak. [104a:] azért esze nem adhaták őket. mind azon által. dom pedre hasonlo szeretettel. és szándékal lön dom sebastienhez, etsak két esztendővel volt idősebb dona elvirnél. de mindenek tsudálták az ő szépségeket. és jó erkölcsöket. az ő szeretetek együt nőtt vélek. és nagy ohajtásal. várak, hogy esze adgyák őket.

A mint is hogy a házaságra valo napot. már el is végezte volt. dom pedre a sebastien anyával., a midőn. a nagyra vágyo dom baltazár. akadályt tön közöttök. tudván azt hogy mitsoda egyeségben élnek egymásal. ez a két személy. és hogy dom pedre. esze akarná őket adni: de igen bizván a spanyol udvarnál lévő betsületiben. könnyen el hiteté magával. hogy ő még dona elvirt meg nyerheti. azért mindgyárt udvarlani kezdé dona elvirt, és nagy szorgalmatosággal. látogató dom pedret, hogy²⁶⁹ néki a spanyol udvarnál nagy betsületivolt és azon kívül is nagy familiából valo. azért dom pedre. mindenkor nagy betsülettel volt hozzája. minek utánna dom baltazár. egy néhány napok alatt. nagy barátságát mutatta volna. dom pedrehez. nem akará tovább halasztani szándékát.

Erre. valo nézve. dom pedret. valamely kertbe sétálásra ki vivé. és

²⁶⁶ Erre valo <nz> nézve.

²⁶⁷ szépse [Elírás.]

²⁶⁸ ez a [e-a-ból javítva.]

²⁶⁹ hogy <ho> néki

mikor egyedül lettenek volna, nagy bizodalomal mondá néki. uram,²⁷⁰
azal biztatom maga-[104b:]mot. hogy a kérésemet meg nem fogod
vetni, amitsoda hasznodra válik még a. gondolom hogy örömel el²⁷¹
fogadod. én elvirt szerefem., és ötet kérem. azt tudod hogy oly szeren-
5 csés vagyok. hogy kedviben estem a spanyol királynak, az ő jó tété-
menyei. és a melyek még hátra vannak, olyan valóságos bizonyági a
hozam valo joságának, mind azért a melyet tselekedtem érette. itéld
el abbol hogy mit tselekedhetem, de a még a té hasznodra válik., hogy
mi egyesek legyünk., portugalliában, a mi familiánk leg előb valo.
10 ezen szövetség által, a mely el hiteti philep királyal. hogy a te hozzája
valo hűséged hasonló az enyimhez, mi annyi tiszteletet. és jószágot
szerezhetünk familiáinknak, hogy anélkül. ezeket el nem nyerhetnék.

Nem lehet ki mondani. mitsoda bajba esék. dom pedre. ezekre a
beszédékre. az okoság azt hozta magával., hogy semmit olyat ne-
mondgyon a mely meg bánthatná. olyan embert., a kinek boszu állásá-
15 tol lehetet tartani. a betsület meg arra kényszerítette ötet, hogy meg
tarttsa fogadását dom sebástiennek, ez a két nagy dolog egy kevés
ideig agondolkodásban veté; és látván hogy dom baltazár, várná
válaszát., mondá. uram mi igen szerencsétlenek vagyunk, elvir és én.
20 hogy az uri dom baltazár. eléb tudunkra nem adta szándékát. abban
[105a:] bizonyos lehet. hogy mindeneknél előb el nyerte volna de uram
most már nincsen ideje annak. Elvir magát. dom sebastienhez köte-
lezte. én is már oda ígértem. és azt tudod. hogy az olyanok közöt.
mint mi. a fogadást meg kell tartani. Elvir. és Sebastien. egy másnak
25 rendeltettek.

Még gyermekségektől fogvást ebben a remenségben neveltettek fel.
ugyan azon időtől fogvást is szeretik egy mást. a te nemesi elméd.
meg nem engedné néked, hogy²⁷² el kívánnjad választani. azt a két
egyed szivet egy mástól. mind azon által uram. ha ebben a szándékban
30 lettel volna ennek előtte egy néhány esztendővel. a midön még semmi
ígéretet nem tettem volt dom sebastiennek., minden örömel azon
lettem volna., és arra kényszerítettem volna Elvirt hogy akezit néked
adgya, de mostanában a dolog másként vagyon azt tudom magad
sem kívánod hogy a betsületnek törvénye ellen tselekedgyem. és
35 viszá vonnyam ígéretemet

²⁷⁰ uram, <g> azal

²⁷¹ el <veszed.> fogadod. [Törlés a sor végén.]

²⁷² hogy <azt> el kívánnjad [Törlés a sor elején; el — <azt> elé írva a margóra.]

Az én szándékom sem a felelé dom baltazár. mérges mosolygásal.
 de dom pedre lehet abban modot találunk, hogy semmit se hányna-
 nak szemünkre.²⁷³ és midön, a fellyeb valo parancsolatnak kételen
 valaki [105b:] engedelmeskedni. akor nem tartozik fogadását meg
⁵ tartani, gondolom hogy érted mit akarok mondani. és nem szükséges
 hogy erről többet mondgyak., és hogy arra kénszerittselek. hogy
 addig Elvirt. férhez ne ad. valamég a király arra neked szabadságot
 nem ád, azután el válának egymástol. és ki ki²⁷⁴ a maga házához mene.
 Dom pedré aházához érkezvén. nagy örömbe találá. együt. Elvirt.
¹⁰ és dom sebastient., akik minden órán várták. egy másal valo házasa-
 gokot. dom pedre látván az ő örömeiket. a nagy szomorúság meg hatá
 az ő szivét. ugy anyira. hogy még az ábrázattyán meg tettzet néki,
 és ez akét személy azon meg ijedének. és kérni kezdék hogy mondaná
 meg okát szomorúságának, mint hogy azt nékik meg kellett mondani.
¹⁵ vagy egyszer.²⁷⁵ vagy mászor. azért. meg²⁷⁶ mondá nékik. egészen, a
 dom baltazáral valo beszélgetésit. dom sebastient., noha Elvir. nagy
 szerelemel kezdé is vigasztalni. de ő erre, igen nagy keserúségben esék.
 és előre el látá minden szerencsétlenségit., nem kételkedvén abban
 hogy dom baltazár. nálánál nyerteseb ne légyen., mivel az udvarnál.
²⁰ néki nagyob hitele volna., azért. más modot. nem látot abban hogy
 ezt el kerülhesse, hanem azt. hogy dom baltazárt. [106a:] meg ölyye,
 erre., a gyűlölség, a szeretet. és a féltés. a szivét el hatván. tegyük
 ezekhez. az iffiuságnak hamar valo fel indulását. az ő nagy familiából
 valo letit. és nagy bátor szivét, mind ezek anyira fel gerjeszték. hogy
²⁵ mindgyárt. dom baltazárhoz akara menni. hogy tölle meg kérdgye az
 okát. a bestelenségnek. a melyet rajta akar tenni.
 Dom pedre minden képen azon volt. hogy meg tsendesittse haragját.
 és a szerelmes Elvir nélkül, az a nap bizonyosága lett volna. a dom
 baltazár. vagy a dom sebastien halálának. de ez a szép leány, látván.
³⁰ hogy meg nem tartoztathattya. dom pedre ötet. azért az ajto közi
 álla, és mondá nagy bátorságal. ki ne meny dom sebastien, és mint
 hogy a dom pedre okos szavai meg nem tartoztathatnak tégedet.,
 tudd meg az én szándékomot. és ha olyan vak merő vagy. hogy dom
 baltazára meny, hogy²⁷⁷ veszedelemre tegyed életedet és az én melto-

²⁷³ szemünkre. [Szóvégi e — javítva olvashatatlan betűből.]

²⁷⁴ ki ki <na> a maga

²⁷⁵ egyszer. [g—sz-ből javítva.]

²⁷⁶ meg [Beszúrás.]

²⁷⁷ hogy <szeren> veszedelemre

ságomot., olyan egy másal valo verekedéssel., amelyet mind az okoság. mind a dolognak ki menetele tilttyák. de mind ezekre ha még is nem hajtasz. ésküszöm. néked. hogy Elviről ne is gondolkodgyál többé.
[106b:]

⁵ Hogy hogy aszonyom. fel kialta. dom sebástien. hát a dom baltazár. élete már is olyan kedves előtted. hogy engemet a halálra ítély, ha ötet meg ölhetem?

Én gyülölöm Dom baltazárt. felelé Elvir, de tégedet még is inkább szeretlek mint ötet gyülölöm, az ő halála. meg nem vigasztalna engemet a halálodon.,²⁷⁸ akár győzedelmes légy. akár meg győzetet. de a te veszedelmed bizonyos., ezt mind tsendeseb, mind bizonyosab modal lehet meg orvosolni., én nekem kel azt végben vinnem. és te néked kel. nékem engedelmeskedned. abban az egy dologban. a melyben meg mutathatod hogy vagyon hatalmom rajtad. mit kellesék hát tselekednem felelé erre keservesen dom sebastien. és mit parancsolsz nékem.?

Azt, mondá néki Elvir. szerelemel tekintvén reája. hogy engemet szeres. és várj dom pedrétől. és fő képen az én hüségemtől. azt pedig tellyeséggel meg tiltom néked, hogy semmit ne várj a fegyveredtől.
²⁰ olyan állapotban vagyunk egy másal. a mely nem engedi hogy el titkolyam²⁷⁹ hajlandóságimot, az szüléimtől vettem azt a parancsolatot hogy tégedet szereselek., és hogy abban vessem minden boldogságomot. dom sebás-[107a:]tien. nyujtván néki kezét. senkié nem lé-szek tsak tiéd, ez az ígélet tsendesittse meg haragodat. üze el félelmidet.
²⁵ és tégyen arra alkalmasá. hogy együt. olyan modot találhassunk a mely el szélesze, ezt a fel indult szélvész.

Ennél nem kelleték²⁸⁰ több. a szerelmes dom sebástiennek. és azt követé a mit kívántanak tölle. és az elvir lábaihoz borulván, szászor kére botsánatot. tölle, és meg anyiszor fel fogattatá véle. hogy másé
³⁰ nem lé-szen. tsak az övé.

Dom pedre. . a ki mind ezeket látta. a szive nagy keserüségben volt rajtok. azt igeré nekik. hogy minden tehettségével. azon lenne. hogy dom baltazár szándéka véghez ne mehetne, erre valo nézve. hárman tanátsot tartának, és azt végezek el. hogy a két részről valo
³⁵ atyafiaikat mind esze gyűttsék. és akiknek elejekben adgyák, hogy

²⁷⁸ a halá<d>lodon., [Törlés a sor elején, elválasztás után.]

²⁷⁹ el titkolyam <ind> hajlandóságimot, [Törlés a sor végén.]

²⁸⁰ kelletéb [Íráshiba.]

mitsoda akadályt akarna tenni dom baltazár. az ő házasságokban, és hogy minden erejekel. annak ellene kel állani.

Mint hogy ez a két familia. magában foglalta. mind azt. a mi leg nevezeteseb volt az országban., azért kön-[107b:]nyen el lehet itélni.

⁵ hogy ha együt fogják adolgot hogy nyertesek is lesznek egy olyan emberen, a ki noha nagy familiából valo. de a ki minden elő menetelet. az ország szerencsétlenséginek tulajdoníthattya. dom pedre, hogy időt ne veszessen. más nap a két részről valo atyafiaikat esze gyűjté

Az atyafiaik²⁸¹ mind együt lévén, dom sebástien elejekben terjesztvén a maga dolgát. olyan nemesi bátorságal. és okoságal beszéle nekik., hogy mindenek az ő részére állanak., a zuáre familia. az az az Elvir atyafiai. mindnyájan meg esküvének hogy ellene allanak a dom baltazár szándékának és hogy mindnyájan. a spanyol. király lábaihoz²⁸² fognak borulni. és azon kéri. hogy meg ne gátollya. az elvir. dom sebastiennel²⁸³ valo házasságát.

Mind ezeket hogy el végezték volna. azt jonak találák. hogy a dolgot mind addig titokban tartanak, valamég látnák. hogy dom baltazár. mint fog a dologhoz: dona Catherina, a dom sebastien anyja pedig azon volt. hogy továbbra ne halaszák,²⁸⁴ ha nem mindgyárt²⁰ tsinállyák meg a házasságot., és azután dom baltazárnak semmi modgya nem lesz az artásra. de erre nem állanak reá. az Elvir atyafiai, mondván. hogy dom baltazár, akirály nevét emlegette [108a:] volna a dom pedrével valo beszélgetésiben. azért az okoság hoza magával. hogy semmit ne hirtelenkedgyenek. de sőt még. nagy készülettel kellene²⁵ lenni alakadalomhoz. azért hogy had láthassák meg mindenek, hogy annak előtte már jóval el volt végezve a hazaság. és hogy semmitől sem tartanak, minek előtte el bomlanék ez a gyűlés, mindenik arra igéré magát. hogy a végezés mellől el nem állanának.

Az alat pediglen. dom baltazár. a maga dolgaiba igen fáradozot, és³⁰ mint hogy látta volt a dom pedre feleletiből hogy semmit sem reménlhetne tölle, azért mindgyárt ugyan azon²⁸⁵ napon meg indult., és a spanyol udvarhoz ment., a hol oly jól tudta folytatni dolgát hogy a király nem tsak jóvá hagyá. az elvirel valo házasságát, de még indiában vicé

²⁸¹ atyafiaik [t—f-ből javítva.]

²⁸² lábaihoz [z — javítva.]

²⁸³ sebastiennel [Második s—n-ből javítva.]

²⁸⁴ hogy továbbra ne halaszák, <hogy> ha nem

²⁸⁵ ugyan azon <a> napon [azon — <a> fölé írva.]

királyá tevé. és goa városának gubernatorává,²⁸⁶ ezel a nagy titulusal. lisbonában viszá érkezék., és a fő présidensnek. parancsolatot is vit. hogy kenszerittse dom pedrét az engedelmességre.

dom baltazár lisbonában érkezvén. meg tudá hogy mitsoda nagy
5 készülettel volnának az elvir [108b:] és dom sebastien lakadalmához. igen kezdé sürgetni a fő presidenst. a ki is mihent vévé a király parancsolattyát. azonal hivatá dom pedrét. és eleiben adá a király parancsolattyát. hogy elvirt. dom baltazárnak adgya. és hogy minden tett igéretit vegye viszá.

10 dom pedre. mindeneket eleiben tén aprésidensnek. atöbbi közöt. hogy az a dolog neki bestelenségire válnék, hogy az a két személy egy mást mint szeretné, és hogy már a lakadalomnak is meg kellene lenni. de mind ezekre neki tsak azt felelék. hogy engedelmeskedni kell aparancsolatnak., dom pedrének meg esék a szive. ezen az erőszak
15 tételen. és mint hogy nem akart semmit is el mulatni., akét részről valo familiát. ismét esze akará gyűjteni. adom sebastien atyafiai hozája el menének. de a maga atyafiai közül. tsak kevesen menének hozája. a kik oda mentenek is. azt mondák néki. hogy ök dom baltazár ellen ígérték volt hogy állanak. de nem a király parancsolattya
20 ellen., és hogy a familiának abban nagy haszna vagyon, hogy dom pedre elvirt. dom baltazárnak adgya., a ki vicé királyá indiának, es goa városának gubernatorja.. [109a:]

Akor dom pedre látván. hogy a maga atyafiai arra itélnék ötet. hogy meg szegje fogadását., a dom sebastien panasziara egyebet nem
25 felelt. hanem tsak a király parancsolattyát mutatta néki. el lehet itélni. hogy mitsoda nagy keserűségben volt az a két személy. az egészváros szánta öket, de senki nem mérte meg akadályoztatni. a szép Elvir. igen szomorú állapotban volt, kételen volt el szenvedni. hogy dom baltazár hozája járjon, és dom sebastien tölle el rekesztessék. szüntelen
30 tsak arrol gondolkodék. hogy miformában távoztathatná el azt a házasságot.²⁸⁷ a melyet ugy tekintette mint halálát

Dom pedre. meg nyerte volt a fő presidenstől hogy nyolez napig. halaszák el a lakadalmat, olyan szin alat, hogy²⁸⁸ azon idő alat. azon igyekezik hogy Elvirt rea vehesse arra a házasságra, de valójában,²⁸⁹
35 tsak arra valo volt hogy időt adhasson néki. hogy az alat. valamely

²⁸⁶ gubernatorává, [g—b-ből? javítva.]

²⁸⁷ házasságot. [a—á-ból javítva az ékezet áthúzásával.]

²⁸⁸ hogy <addig.> azon idő alat.

²⁸⁹ [Sorvégen:] valo<ba> [új sor elején:] jában,

akadályt találhasson. amint is hogy Elvir mindent elkövetet. hogy dom baltazár²⁹⁰ szándékát le tétethesse. a ki is, mentől inkább látá hogy eleiben adnák nagy vétkes tselekedetit. azért hogy két. olyan személyt a kik²⁹¹ egy mást szeretnék. el akarja választani egy mástól.

⁵ ő meg annál hami-[109b:]sab örömel igyekezet rajta.

Dom sebastien. pedig el tekéllé magában. hogy inkább meg hal. mint sem. azt a bestelenséget el szenvedgye. de ezt a szándékát. nagy figyelmeteséggel. igyekezők eltitkolni Elvir előtt,²⁹² a kihez is tsak olyan időben ment. a mikor gondolta hogy őt nem találja dom baltazárt.,
¹⁰ Elvir látván tsendes maga viselésit. nem kezdte annyira tartani, és végben akará vinni, amit fel tett volt²⁹³ magában, gondolván azt. hogy lehetetlen volna. egy betsület szerető embernek olyan leányt elvenni, a ki maga meg vallaná hogy mást szeretne., azért el végezte volt magában. hogy mindent félre téssen. és el nem titkolya dom baltazár előt. szive hajlandóságát. Elvir erre nehezen adá magát., de látván. hogy a mások szovára semmit sem hajtana, gondolá. hogy ha ugyan magától meg tudná hogy miben vagyon a dolog., akkor betsületesen szándékát nem követhetné; erre valo nézve. hogy dom baltazár. hozája ment volna. és mások nem lévén a házban tsak a leányi. dom
²⁰ baltazár pedig sürgetvén. hogy mondaná meg szándékát. mivel a nyolc napnak tsak el kellene telni. erre Elvir mondá. uram örökös ditséretre valo dolgot tselekednél. hogy ha örökösön el halasztanád szándékosodot, mivel azt tudhatod: [110a:] hogy én másnak rendeltetem az én szüléim választásokbol. és a magam hajlandóságából., ha szinte ugy
²⁵ tétéd is magadot hogy ezt nem tudod, de a keserűség a melyben vagyok tudtodra adgya, az egész lisbona tudgya, miért titkolnám azt el előtted, tud meg azt azén számbol urám. mondá pirulva,²⁹⁴ hogy én szeretek, és engemet szeretnek, és senki más, dom sebastien kivül az én szivemet nem birhattya, ez olyan hajlandóság a mely velem
³⁰ születet, és holtig meg is tartom. mitsoda ditsőséget. és gyönyörűséget fogsz találni.²⁹⁵ az olyan házaságban, a mely erőszakosan menyen végben és a mely olyan feleséget ad elődben,²⁹⁶ a kinek minden idegen-

²⁹⁰ [Sorvégen:] baltazár⟨r⟩ [új sor elején:] ral [a második a—á-ból javítva.]

²⁹¹ a kik [A szóvégi k — utólag beszúrva.]

²⁹² előtt, ⟨és⟩ a kihez

²⁹³ volt [Beszúrás.]

²⁹⁴ pirulva, ⟨gy⟩ hogy

²⁹⁵ fogsz találni. ⟨a mely erosz⟩ az olyan házaságban, [Törlés a sor végén.]

²⁹⁶ elődben, a⟨mely⟩kinek

sége. tegedet fog tekinteni. és minden. szerelmes gondolati, a te társadot., és aki az erővel való tiszteletivel., szüntelen a szemedre hannya hogy te vagy oka. szerencsétlen életének.

oh! uram kérlek. vizsgálj meg. hogy mitsoda irtoztato az ilyen
5 kötél. mentsd meg magadot annak gyalázattjától. gondold el. hogy²⁹⁷
az egész világ azt meg tudgya. hogy tégedet nem szeretlek, hogy tégedet
soha sem szerethetlek. és hogy az én szeretetem holtig való lesz.
a te társadhoz. ezek uram az én szí-[110b:]vemnek titkai. nem akarom
azokat el titkolni előtted, ne hogy ezeket a szememre hányjad akor.,
10 a midőn már le nem teheted azt a veszedelmes kötelet. hadd el hát
szándékodot, üsmérd meg annak igasságtalanságát. és ne kényszeríts
engemet olyan dolgokat. tselekednem. a mely idővel, inkább meg
sértené a te bűnsületedet mint sem az enyimet.

Akár mely jó gondolattal volt is maga felől dom baltazár. de lehet-
15 tetlen vala neki. ezekre a beszédekre. el titkolni a maga neheztelésit;
ő ezekre. meg tüzesedet, el haloványodot. és szászor félben akarát
hagyni a beszédet., de nem tudá mit mondani, és azon mód nélkül
tsudálkozik.²⁹⁸ hogy egy olyan iffiu leány mint Elvir., a kinek még a
szemérmessége nagyob volt a szépséginél. ki mérje²⁹⁹ nyilatkoztatni
20 szívének titkát. olyan embernek. a ki el akarná venni.

De mint hogy ő természet szerént kevély. volt,³⁰⁰ és nagyot állítot
maga felől., azért haragal is akara felelni. de meg gondolván. hogy nem
volna még annak ideje. hogy ugy beszéllyen néki mint férje. azért el
titkolá magát. hogy észre ne venné gondolattját., és kedvetlenségel
25 tekintvén [111a:] Elvire. mondá néki. aszonyom. akár ki más tarthatna.
attól. hogy mi követheti házasságát., ate titkod meg vallására³⁰¹ való
nézve, de mint hogy üsmérem jó erkölcsödöt, azért semmitől sem
tarthatok. még igen iffiu vagy, magadot nem üsmérheted, te azt
szeretnek gondoltad lenni, a mit³⁰² engedelmeségből tselekedtél. dom
30 sebastiánért. te néked azt parancsolták volt hogy ötet szeresed, és azt
kötelesség alát vitted végben, mostanában pedig azt parancsollják
néked. hogy néki mondgy ellene. és légy az enyim,³⁰³ ugyan azon

²⁹⁷ hogy <avilág> az egész világ

²⁹⁸ tsudálkozik. [o—ó-ból javítva az ékezet áthúzásával.]

²⁹⁹ ki mérje <s> nyilatkoztatni szívének

³⁰⁰ volt, [Beszúrás.]

³⁰¹ vallására [Szóvégi a — javítva;] való nézve, [v—n-ből javítva.]

³⁰² a mit <eg> engedelmeségből

³⁰³ enyim, <a> ugyan azon

kötelesség viszen erre. és fog arra is kényszeríteni. hogy azon szeretettel légy hozám. mint a melyet gondolod hogy érszetz³⁰⁴ hozája.

Meg vallom, örülök annak. hogy mitsoda álhatatoságal. akarod végben vinni szüléidnek akarattyokot, mert abbol el ítélfhetem. hogy mitsoda szorgalmatosságal tartod meg. a jó erkölcsü aszszonynak híréf. és nevét. nem hogy házáságunkban valamely ellenkezöt látnék. betsüfletemel. de söt abban. tsak boldogságot. és szerentsét lá-**[111b:]** tok, ne keres hátt heában valo okot. arra, hogy meg változtassam szándékomot., mentöl kedveseb vagy dom sebastien előtt, annál³⁰⁵ inkább annak tartalak lenni, fel kelvén helyéböl Mondá, nem hogy szándékomot meg változtatnám. de aszszonyom ne bánnyad, ha mindgyárt el megyek, és sürgetni fogom,³⁰⁶ azt az szerencsés orát a melyben birhassalak, ezekre a szokra. nagy terdet hajtván néki, ki mene aházból., és nagy keserüségben hagyá elvirt. aki is valamely keserves állapotra fokadot volna, hogy ha tsak szerencsejire³⁰⁷ ot nem találkozot volna lenni. az aszszony aki néki dajkája volt,

Elvir mind azon által. magában szálván. és valóságos nemesi szive lévén néki. fel tevé magában³⁰⁸ hogy inkább egy klastromban menne. mint sem dom baltazárhoz, akinek tsufolo beszédfít meg gondolván, tsak szerencsétlen sorsot ígérhete magának olyan természetü emberel, azért semmi időt nem akarván el vesztetni. mondá a dajkájának. eleonora szükséges hogy hozám segifftségel légy, az atyám fiaf mind el hagytak engemet, mutassuk meg nékik hogy mint kellett volna tsefledkenni. és ne legyünk soha másé, hogy ha nem lehetünk, a szeren-³⁰⁹ **[112a:]**tsétlen dom sebástiáné.

Erre, arra kényszeriffé eleonorát, hogy segifftse³⁰⁹ ötet. hogy had szökhessék abban a klastromban., a melyben eleonorának volt egy attyafia. meg hagyván néki. hogy senkinek meg ne mondgya hóf letiff, még dom sebastien se tudgya. azért hogy mások is had lássák, hogy semmi része f nincsen el szokésében. dom pedre is ezt látván. munkáfol hatik jó akarójival., akik pedig parttyát fogják dom baltazárnak. ebböl észre vehetik, hogy mitsoda gyüfölségal vagyok hozája,

³⁰⁴ érszetz [érsesz helyett.]

³⁰⁵ annál [l—k-ból javiffva;] inkább <annak> annak [annak — <annak> fölé írva.]

³⁰⁶ fogom. [Második o—g-ból javiffva.]

³⁰⁷ [Sörvégen:] szerencse<tlen>jire [jire — <tlen> fölé írva; új sor elején:] <séfi>re [<séfi> — a margóra írva.]

³⁰⁸ magában [magában-ból javiffva az ékezet áthúzásával.]

³⁰⁹ hogy segifftse <ho> ötet. hogy [Törlés a sor végén.]

Eleonora minden képen azon kezdte lenni. hogy meg változtassa szándékát. de látván. hogy semmit sem nyerhetne, fel fogadá néki, hogy meg tartaná titkát, mint hogy a nyolcz napbol, tsak kettő volt még hátra. el végezék magokban, hogy más nap estve lenne az el szaladás.

Eleonora mindeneket tudtára adván, az attya fiának, ez az apátza pedig mindeneket meg igére éléonorának. hogy ugy el rejténé elvrt. hogy senki semmit nem fogna rolla tudni.

10 Mindenek el lévén rendelve. más nap estve. a midön mindenek alunának, Elvir, éléonorával együt [112b:] egy titkos gráditson a kertben lemene., amelynek egy kis ajtaja igen félre valo helyre nyílék. ót elvir egy székbén üle, és el butszuzék eleonoratol, a kinek is a ³¹⁰ háznál kellették maradni. és ugy tétetni, mint ha semmit nem tudna adologban.

15 Ezt a szép személyt. egy székbén, két ember a klastromba vivék. minden szerencsétlenség nélkül. éléonora pedig viszáa menván a házhoz, a kert ajtaját nyitva hagyá. és az elvir házában valo ablakra egy lepedöt köte,³¹¹ mint ha azon ereszkedet volna le. és a maga házában menván, várta az orát. a melyben elvir fel szokot kelni. hogy akor tudtára adgya mindennek el szökésit.

20 A szegény Elvir. mihent a klastromba volt. mindgyárt egy³¹² levelet ira. a fő presensnek. és az apátza magára vállalá. hogy olyan alkalmasóság adattya meg a levelet.. hogy a titok ki nem nyilatkozodik.

25 Azomba pedig dom baltazár. és dom sebástien. nem voltanak nyugodalomban., dom baltazár a dona Elvirel valo beszélgetése után. akit igen meg szerette. a fő presidenshez ment., és kérte. hogy minden halogatás nélkül a király parancsolattyát vigye végben, és tegyen. napot a lakadalomra, ezt néki mind [113a:] meg ígérék. és azután.

30 tsak azon volt³¹³ hogy mi képpen kereshesse kedveket az Elvir attya fiainak. akik is hizelkedő barátságál kezdének hozzáa lenni.

Hogy pediglen meg mutassa hozzájok valo jó akarattyát, nagy örömel meg köszöné dom antoniusnak, hogy meg akarná ötet vendégelni. a vendégségnek pedig más nap kellett meg lenni. valamely joszágában lisbonátol két mély földnire. dom sebastien pedig végire

³¹⁰ a kinek is a <ke> háznál kellették [Törlés a sor elején.]

³¹¹ köte, <h> mint ha

³¹² egy [g-l-ből, vagy b-ből javítva.]

³¹³ volt <h> hogy

menvén mindeneknek, hogy³¹⁴ mi formában lenne az a vendégség. véghez akará vinni annak előtte való fel tett szándékját:

Ugyan azon anapon, a melyen volt a vendégség. a fő presidens az asztalán. találá az Elvir. levelét. de nem tudhatá meg ki tette volna
5 oda. fel nyitván a levelet. ezeket a szokot találá benne.

Uram, az igasságtalan való erőszak tétel, a melyet akarnak ten ni az én hajlandóságomon, erőltetvén engemet arra. hogy azt a hit et adgyam dom baltazárnak. a melyet mindenek tudtára. meg ígérte m dom sebastiennek, ugyan ekénszerit engemet arra. hogy vég képen el
10 hagyam avilágot, minden féle utot meg próbáltam. minek. előtte. erre adgyam magamot., de mint hogy semmi **[113b:]** sem engesz- telheti meg. az én üldözőimet. és azt akarják, hogy meg szegjem. mind az Isteni, mind az emberi törvényt. meg másolván. szent ígé- retimet. azért én is alábaihoz borulok annak, akiért. egyedül. azo-
15 kot által hághatom. kérek. arra, hogy az én el szaladásomot. ne tulajdonítsad senkinek is.³¹⁵ mivel azt nékem el kellett rejtennem, hogy meg ne gátolják. az én rejtékemnek helyét. tsak akor tudgy ák. meg, a midön szabaddá hagynak engemet. vagy a mikor halálomnak hírét hallják.

20 dona Elvir de Suaré.

A midön a fő presidens olvasta ezt a levelet. az eleonora házánál. igen nagy sibomgás volt, mivel éleonora a töb leányokkal az Elvir házába menvén hogy fel öltöztessék. nagyot sikota. hogy nem találá, és a többi. észre vévén a lepedöt. az ablakra kötve. még inkább kez-
25 dének sikotani. dom pedre meg halván az ő sikotásokot. hozzájok mene, és igen tsudálkozóék adolgon., eleonora pedig oly jól toda magát el szinelni. hogy dom pedre. el hiteté magával. hogy semmit sem tudna. az elvir el szökésében.

Ez a hir. a dom pedre házától. tsak hamar el terjede az egész város-
30 ra, és a nagy urak. mindnyájan, a dom pedre házahoz gyülenek, és ót ki ki. **[114a:]** meg mondván a maga gondolattyát., azt hiteté el magokal. hogy dom sebastien lopta volna el Elvirt. dom pedre mind- gyárt futa a házához, de tsak az annyát. dona Catherinát találá, aki is

³¹⁴ hogy <f> mi formában

³¹⁵ is. <h> mivel

meg esküvék néki. hogy azon az éttzaka a fia sohult nem volt., hanem jó réggel. tsak maga ment ki lovon.

Erre a hire valo nézve. mindenek bizonyosnak tarták. hogy ő rejtette volna el. némelyek keresőjében indulának. azért. hogy kedvit
5 talályák dom baltazárnak. némelyek pedig hogy meg segítsék dom sebastient, ezekel, dom pedre is el mene. gondolván, hogy ha ötet meg talályá. meg tudgya azt is. hogy hol volna Elvir.

De a szerentsétlen dom sebastien, éppen nem gondolta azt. hogy olyan ítéletben legyenek felölle. de boszut akarván állani, azt tudta.
10 hogy mitsoda orában kelletet menni dom baltazárnak, a dom antonius házahoz, azért ment volt ki hogy várja uttyában, és el veszesse vagy az ő életet vagy a magáét, nem is várakozék sokáig mivel tsak kevesed magával látá jöni feléje dom baltazárt., a kinek eleiben menván, haragosan köszönté, és mondá néki, dom baltazár. én neked nagy dol-
15 [114b:]göt akarnék. mondani. vagyé abban a szándékban hogy meg halgass.? abban is vagyok. hogy neked meg felellyek. mondá dom baltazár, a ki is látván hogy miben volna adolog. mondá az embereinek hogy ne mennének utánna. ezek mind a ketten nyargalvást menének egy völgyben a hol senki nem láthatta őket, ót. szembe menév egy másal
20 a pistolyokat egy máshoz ki lövék. de tsak alovokot találák. a kikről leugordván. kardot rantának. és nagy méregel kezdének egy másal hartzolni. mindenik. iffiu, erős, és bátor léven. a nyereségért sokáik viaskodának. leg előbször dom baltazár esék sebben., de mint hogy dom sebastien keveset vigyázot magára, ő is sebbe esék, de véreket
25 látván. még annál nagyob sebeségel. voltak egy másra, ugyan meg is ölték volna egy mást, hogy ha dom antónius, aki avendégivel együt ment dom baltazár eleiben. és a ki a tseléditől meg tudvan a dolgot, nagy hamarságal. nem ment volna hozzájuk, gondolván. hogy dom sebastienel verekednék.

30 A midön a helyre érkezének. éppen akkor vagdaltak egy mászhoz leg keményeben., dom antonius nagy sebesen közikben³¹⁶ nyargala. és el választá őket. [115a:]

Ugyán abban az orában. dom pedre. is oda érkezék. mind azokal. a kikel kereste dom sebastient. és igen tsudálkozni kezdének a sebeseken,
35 a dom sebastien jó akaroi körül fogák ötet³¹⁷ a dom baltazaré is hasonlot tselekedének. de dom pedre. és dom antonius. olyan okoságal

³¹⁶ közikben [k — javítva, talán b-ből?]

³¹⁷ ötet <d> a dom baltazaré

vivék végben adolgot. hogy ez a két rész. semmit nem kezdte egy más ellen., az egyik. rész viszá vivé lisbonában dom baltazárt, a másik rész³¹⁸ is hasonlot tselekedék. dom sebastienel.

Dom pedre. nem kerülheté el. hogy dom baltazárt ne köszöntse.
5 és egy szers mind meg ne üsmértesse véle. hogy mint bänná atörtént dolgot, tudtára is adá néki. az Elvir. el menetelét., a ki is erre nagy haragban esvén. alig ada időt arra aborbélynak hogy bé kösse sebé. nagy sietségel ment igasságot kérni. vádolván dom sebastient azal., hogy ő rejtette volna el elvirt.

10 Azonba, dom pedre jó akarojival. dom sebastient mene segíteni, és meg tudván hogy nem volna halálos a sebe., mondá néki nagy keserűségel: dom sebastien. nem szolhatok az ellen semmit is a mit tselekedtél, mi-[115b:]vel³¹⁹ ugy tettzik hogy a betsület kénszeritet arra, de azt a szép tselekedetet., nem kellett volna meg homályosítani. az
15 Elvir el rejtésivel, a meg kisebitette az ő betsületit. a melyet meg nem engedhetek néked, hogy ha tsak viszá nem adod még ma ötet,

Én rejtettem el Elvirt. fel kiálta erre dom sebastien. ah. uram mit hallok tölled, és mitsoda vétekel mersz engem vádolni, akoron mások is bizonyíták néki. az elvir el menetelét. ő ezen igen tsudalkozni
20 kezdék. ugy anyira, hogy akik őt voltak el hitetek magokal. hogy nem ő rejtette volna el Elvirt.

Mihent lisbonában érkezének, dom sebastient a házához vivék. a kit is az anya. dona Catherina. nagy keserűségel fogadá. előre el látván, hogy az Elvir el szaladása, és a dom baltazáral valo meg
25 verekedése a fiát nagy veszedelemben hozná. dom baltazár is mihent lisbonában viszá érkezet. mindgyárt a fő presensnek panaszt tet. és olyan formában tévé eleiben ezt a dolgot, hogy ez a minister.³²⁰ kénszeriteték. ugyan azon napon meg fogatni dom sebastient. aki noha ártatlan volt de erős fogságban tevék.

30 Mint hogy mindenek szerették, azért mindnyájan is a nagy urak igyekezének meg szabadulásán. magais dom pedre., mindeneket el követet azért, [116a:] mind azért. is. hogy meg tudhassa az elvir hol létit.

De az alat. a még az egész lisbona városa.. ilyen zenebonába volna. a szerencsétlen Elvir. mindeneket meg toda eleonorától, és ki mond-
35 hatatlan keserűségben volt, azt is tsak hamar meg érté. hogy a dom sebastien verekedésit, gyilkoságnak tartanak, hogy azal is vádolnák.

³¹⁸ rész<t> is [Följebb:] ez a két. semmit [ti. két rész.]

³¹⁹ mi-[115b:]<m>vel

³²⁰ minister. [A második *i*—*s*-ből javítva.]

hogy ő lopta volna el őtet, és hogy azt is beszéljenek felőle, hogy még a fejét is el vesztetheti. ezekre való nézve Elvir gondolá. hogy ha ki nyilatkoztatná magát a dom sebastien ártatlanságát azal meg bizonyítaná. azért tudtára adá a fő presensnek, dom pedrenek, és az atyafiainak,
5 ezek az utolsok. mindgyárt hozzája menének. és meg mondván nékik okát. el szaladásának. arra kéré őket. hogy szabadítsák meg dom sebastient.

De mint hogy a ministereknek meg volt parancsolva hogy mentől hamaréb való igasságot tegyenek. és mint hogy adom sebastien ellenséginek minden igyekezetek tsak a volt hogy el veszesék őtet, azért. tsak azal vádolták. hogy ő lopta volt el elvirt. és az ő verekedése gyilkosság volt. noha elvir mindenek előtt meg vallotta. hogy semmit sem tudot volt el szökésiben. és noha minden atyafiai. és jó akaroi. érette munkálodtanak., de kivált az anyja, aki köny hullatási-[116b:]val
15 öntözte lábokat. a bíráknak. de már egyéb nem volt hátra, hanem hogy a halálos sententiát mondgyák ki reája, dona Elvir látván. hogy nem volna reménség meg szabadítani azt az életet, a mely ő előtte oly drága volna, és minek utánna sokat küszködöt volna. a szerelem között. a melyel volt hozzája, és a félelem között. amelyel volt haláláért,
20 és el tekéllé magában. hogy magát fel áldozza, tsak őtet meg szabadíthassa, mint hogy az idő szorgos volt., és a dom sebastien halálának orája közelgetet, azért meg maradván ezen szándéka mellet. dom baltazárhoz küldte, kéretvén. hogy menne hozzája.

oda menvén, meg esék a szive a mitsoda állapotban találá. az ábrázattya halovány volt. a szemei veresek a sok sirás miat. de még is olyan szép. hogy nem lehetet látni. őtet. és nem szeretni. és mihent meg látá mondá. uram. már most nem az a kevély. és bátor Elvir. szól hozzád, aki az előtt, arra akart kénszeríteni. hogy ne szeresed őtet. hanem, az engedelmes. és haldoklo Elvir kér kegyelmet. egy uri szerentsétlennek. és aki,³²¹ annak élete meg tartásáért. néked ajánlya szívét, és hitét, igen is uram, mondá nagy suhajtva, szabadisd meg a dom sebastien életét, és azt fogadom. hogy tsak tiéd le-[117a:]szek, hogy ha az igaz hogy tsak a szeretet kerestet engemet veled, bizonyisd meg azt nékem ezen tselekedetteddel. a mely oly igasságos, arra
35 hatalmod vagyon. abirák. tsak te általad. és tsak éretted tselekesznek végy győzedelmet haragodon. ha szerentsédnek tartod győzedelmet venni szívemen., a mit mostanában tselekeszem, ne tulajdonítsad. annyira

³²¹ és aki, <az ő élet> annak élete

a dom sebastienhez valo szeretetemnek, mint³²² a hozád valo tisztelet-
temnek, ezt az utolso jelít akarom hozája mutatni. szerentsétlen
szeretetemnek, és ezt az elsöt merem kívánni a te szeretetednek. egy
szoval. uram mivel kénszerithesselek arra inkább, mint azal, hogy meg
5 lássad. dona elvirt. meg ölelni térdeidet köny hullatásimal.

Ah! aszonyom fel kiálta dom baltazár. és fel emelvén ötet. mit kel
látni egy olyan embernek aki tégedet szeret; mitsoda ditsöséses adom
sebástien sorsa., és mitsoda keserves az enyim, hogy tsak olyan élet-
nek árráért birhassalak. amely talám szerentsétlenné tészí az enyimet.
10 de mit tselekedgyem mivel ellene nem álhatok. és a mit³²³ ígérsz, az
el felejtet mindeneket velem., majd lehetetlen dolgot próbálok hogy
kedvedet tölttsem, hád ne tsaladkozam meg **[117b:]** az én várásom-
ban. és a te várásodat., siettségel el megyek bé tölteni.

Megnem tsalatkozol uram. felelé néki., akezét nyujtván, a menyek bi-
zonysági. az én igazán valo szavaimnak., ezekre. a szokra dom baltazár.
nagy örömel meg tsokolá kezét. és el mene. hogy munkálodgyék olyan
szorgos dologban. alig mene ki a házbol. hogy dona Elvir. aki magán
nagy eröt vett volt. az, aszivét anyira el fogta, hogy az éléonora
karján el ájula, mindenek segittségére futának, és két ora mulva.
20 nagy nehezen hozhaták helyre.

Az ájulás után, nagy forro hideg lelésben esék. de nem akara az
ágyban le fekünni. azért hogy dom baltazár azt ne gondollya. hogy
azért teszi magát betegé, hogy fogadását bé ne tölttse. dom pedre,
nagy változást látván ábrázattyán, igen meg ijede. de annak okát
25 meg értvén, azon meg örüle. és igen meg ditséré szándékát, és vigyázna
egésségére. és életére,

En tsak azután. vigyázok a magam életére. felelé néki, a midön bizo-
nyos leszek a dom sebastien életében. és mindeneknek meg hagyá.,
hogy el titkolnák az ő betegségit. azért tsak titkon is kellették véle
30 orvoságot vétetni.

Azonba. dom baltazár, a ki magában tudta **[118a:]** a dom sebas-
tien ártatlanságát. azon lén hogy meg szabadithassa. mihent pedig
láták aministerek hogy szorgalmatoságal. akarná meg menteni életét.
a dolgok meg változának. és azoknak más szint adának, már nem
35 szollának³²⁴ az elvir el lopatásáról. se a gyilkoságról, és a halálra valo

³²² mint <ho> a hozád valo

³²³ a mit <igesz> ígérsz,

³²⁴ már szollának [A kéziratban a *nem* kimaradt.] [A következő sorban:]
kegyetlen sentia. [*sententia* helyett.]

kegyetlen sentia. a melyet már ki akarták reája mondani, meg változék, és meg parancsolák, hogy dom sebastient el bötásák, de mint egy arestumban. valamely jóságában menyen lakni,

De ezt aparantsolatot, a dom baltazár kérésire titokban tarták.
5 mind addig még az ő házasaága meg nem lett, hogy pediglen. meg mutassa elvirnek. hogy már nincsen mitől félni, arra kéré a fő presenst. hogy mutattatná meg ezt a parancsolatot³²⁵ dona Catherinának. meg izenvén. néki, hogy azt tsak akor fogják ki hirdetni. a midön a baltazár elvirel valo házasaága végben megyen. ez az uri aszony. meg látván
10 ebből. hogy a fia életét tsak annak köszönye, hogy elvir fel áldozta volna magát érette, atitkot maga is jó-[118b:]nak találá lenni. azért hogy dom sebastien meg ne tudhassa szerencsétlenségit. maga is helyre hagyta., hogy addig meg ne szabadulyon a fogságból., valamég a lakadalom ceremoniája végben nem megyen. hogy ne okozhasson
15 leg kiseb. zenebonát is.

Dona Catherina nagy háláado szivel lévén Elvirhez mindgyárt maga mene hozája. meg mondani néki ezt a hirt, és hogy nagy szerelemel meg köszönye. néki azt a nagy dolgot. amelyet az egész nemzettségének, Elvir, a kit már dom baltazár mindenekről tudositot volt, tsak
20 azt várta hogy még dona Catherinától is meg halhassa ennek a dolognak bizonyítását. a kit is mihent meg látá, igen nagyon el keseredék százszor is meg ölelék egy mást. az egyik mindenkor leányának nevezte. a másik azt felelte rea, hogy már. nem lehet az avigasztalása. hogy annyának nevezhesse.

25 Nem nem, kedves Elvirem. felelé néki dona³²⁶ Catharina. a menyek olyan igasságosok., hogy nem fosztnak engemet ilyen kedves jómtól. meg áldgyák életedet. és meg jutalmaztattyák. és ha azt rendelték. hogy tsak a fiamal legy szerencsés. meg egyesitnek véle.

[119a:] Már ezután. nem szabad nekem, hogy illyen reménségem
30 legyen. felelé elvir. a kemény köteleség ellene fog állani, az én leg artatlanab gondolatimnak is. emár aszonyom meg vagyon. dom sebastien. élni fog. de mi már egy mást meg nem láttyuk.

Ezekre a szokra le tsordulának könyvei szemeiből és nem is szolhata dona Catharina. minden képen kezdé³²⁷ vigasztalni. de látván. hogy

³²⁵ pa⟨p⟩rancsolatot [Törlés elválasztás után, új sor elején.]

³²⁶ dona ⟨ch⟩ Catharina. a menyek olyan igasságosok., hogy meg ⟨m⟩ nem [Törlések a sor elején.]

³²⁷ kez⟨de⟩dé [Törlés új sor elején, tollhiba miatt.]

mind jelen való léte, mind beszedi nagyobitanák keserüségét. el válek tőlle, és utollyára meg ölevén ötet, mondá. Isten hozád drága Elvirem. méltó vagy hogy szerentséseb sorsod légyen, azért azt remelheted is, arra nem kényszeritlek. hogy rollunk meg emlékezed, azt néked tilttya
5 jó erkölcsöd, de a miénk nekünk azt parancsollya., hogy néked azt fogadgyuk hogy soha téged el nem felejtünk.

Aszonyom, felelé Elvir. ate hozám való szeretetednek jelei, én nálam minden koron drágák lésznek. és soha azokat el nem felejtem. hanem
10 arra az egy dologra kényszeritlek, hogy légy minden modon azon., hogy a szerencsétlen dom sebastien engem el felejttsen, és kényszerit-
tsted arra, hogy tarttssa meg. [119b:] azt az életet, a melyért. én fel-
áldoztam az enyimet.

Ezekre egy mástol meg válának nem vihetvén már tovább, keserves
beszélgetéseket. dom baltazár is dom pedrevel, és más urakal. tsak
15 hamar oda érkezék, és ezen szomoru házasságról való levelet ugyan
azon a napon meg irák., és más nap a nagy pompával való lakadalom
is véghez mene, a szomoru Elvirt az oltár eleiben vívék. és onnét. a
férje hazához, mind ezen Cérémoniák alatt való szomorúsága. meg
mutatá. szívének állapottyát.

Azomba pedig dom sebastien. aki tovább tiz napnál. hogy ezek adol-
gok történtenek. semmi hirt nem halhatot. és aki egy nehany vallatási
20 után. halálát tsak közel valonak gondolta, eleget nem tsudálkozhaték
azon, hogy az ellenségi, sőt még ajó akaroi is anyira el felejtették volna,
az egész rabsága alatt, minden nyughatatlansága tsak avolt. hogy
25 elvir hová lett el. és nem kételkedvén abban., hogy tsak a hozzája való
hüségért rejtette volna el magát, de ha nem tudta is hol létit, leg
azal vigasztalta magát, hogy atársáé sem lészen. azután tsudálta az ő
hüségét. alhatatoságát, és tselekedetit. és ugy beszéllet hozzája. mint ha
jelen lett volna. és szászor is meg köszönte néki [120a:] napjában.
30 hozzája való szeretetit.

De a midön látá, hogy az idő telnék. és se haláláról, se szabadulásá-
ról. nem gondolkodnáának. akor nagy nyughutatlanságban kezdte esni,
és igen nagy kívánságal. ohajtá meg tudni hogy miben vannak adol-
gok. erre való nézve, azon igyekezék. hogy valamelyiket az örzői
35 közül. meg nyerhesse. és a mellette lévő egy szolgáját ki küldhesse.,
de a parancsolat oly nagy volt., és az örzök azt oly keményen véghez
vitték, hogy lehetetlen volt egyiket is meg nyerni,

Illyen keserves állapotban volt, mind addig valamég egy éttzaka.
rabságának huszadik napján, és az Elvir házasságának első napján, a

háza ajtait hallotta meg nyitni, mint hogy azö nyughatatlansági nem engedték hogy az álomnak adgya magát, azért mindgyárt fel költ, és arra ment. a. honnét azörgést hallotta, egy szers mind az annyát, dona catherinát látta a hazában bé menni. fáklyával, és egy⁵ nehány attyafiaival.

Fiam mondá néki dona Catharina, akezt nyujtván néki. a király tudgya ártatlanságodat., és szabaddá tészen, jövel utannám. másut többet mondok néked. [120b:] dom sebástien semmit sem monda, hanem engedelmeskedék. de igen nagy keserüségben volt. az anyával, a¹⁰ hintoban üle, észre vévén pedig, hogy olyan utra vinnék, a mely a városbol ki vinné, kérdé, aszonyom hová visz engemet.? nem leheté meg tudnom, hogy dona Elvir. hol vagyon, és dom pedre. miért nintsen veled, tudgyáké hová megyünk, vagy ót talállyuké a hová megyünk. dom sebastien, sokat akarsz. egy szers³²⁸ mind meg tudni, meg nem felelhetek néked addig. valamég dom lajosnak házánál nem leszünk. a hová most vizlek tégedet. most pedig elégedgyél meg azal, hogy Elvir lisbonában vagyon. és hogy egyedül. néki köszönnyed életedet. igen nagy okok. a melyeket tsak hamar meg tudod, kénszeritnek arra, hogy lisbonából ki meny, és oda viszá ne meny, hanem tsak²⁰ bizonyos idő mulva, most többet ennél nem mondhatok. hanem légy tsendeségben. és ne háborítsad. örömemet. amelyet érzek, a veszedelemből valo meg szabadulásodért.

Ezek a beszédek igen nagy nyughatatlanságba veték dom sebastient. minden képen azon volt, hogy még többet vehesen ki, de az anya²⁵ tellyeségel nem akara többet mondani. elsőben jó helyre akará vinni. és azután meg mondani. hogy miben vagyon dolga. mint hogy a dom lajos háza tsak egy mély földnire. [121a:] volt a várostol., tsak addig választotta volt ezt., a még a fia rendelést tenne dolgairol. annál a háznál pedig tsak négy napig engedték hogy maradgyon. azt is hogy³⁰ lisbonában ne menyen. és négy nap mulva, a távul lévő jóságában menne.

Mint hogy a hinto erősen ment., azért tsak hamar is adom lajos házához érkezének. a ki is mindeneket el készítvén. várta őket sok vendégivel. akik is mind attyafiai, vagy jó akaroi valának dom sebastiennek. hogy oda érkezének, alkalmas idő telék abban a még egy mást³⁵ köszönték. egy másnak örömeiket meg mutaták. és üdvezlék szerentsés

³²⁸ egy e<szr>sz mind [Elírás.]

meg szabadulásáról. dom lajos. aki tiszteletes öreg ember³²⁹ volt. és aki nevelte volt fel. dom sebastient. különös házban vivé ötet dona Catherinával. és minek utánna meg öelte volna ötet. dom sebastien mondá néki. mind eddig oly jól viselted magad előtt, familiádnak
5 ditsőségit. reménlem hogy az ellen soha semmit nem tselekeszel. abetsületért való tselekedeted. tsak nem el veszteté veled életedet. egy bátor tselekedetnek, meg kel. azt néked tartani, való hogy nagy sebet ejtek sziveden. de a mentől nehezeb. annál nagyob batorsággal kell vened. Elvir már nem a tiéd, a te életednek árráért,³³⁰ hitét másnak
10 [121b:] adta, ő minden nyugodalmát, boldogságát. életedért adta, egy szoval. más képpen meg nem szabadithatot. hanem dom balta-zárhoz kellett menni. immár azö felesége.

Azt nem mondom. néked, hogy el kell oltani a reménség nélkül való tüzet, hogy a szeretet akár mely helyes és igasságos legyen is. de vétkes
15 léssen. hogy ha annak határt nem vetnek, eszerént beszélnek rend szerént, az én időm béli emberek az olyan iffiaknak mint magad, de én más utat követek, és leg nagyob haládatlannak tartanálak, ha Elvirt nem szeretéd, holot mit tselekedet éretted. szeressed, de okos, tiszteletes és hálaado szeretettel., szeressed. dom sebastien, és tarsd
20 meg azt az életet, a melyet³³¹ ő oly drágán fizette meg.

Dom sebastien alig halhatá ezeket az utolso szokot., hogy el haloványodék, és fél holtán esék a dom lajos karjára., azután le fekteték, és más nap későn tére magához. azután olyan szánakodo és keserves szokot monda. hogy a kik mellette voltanak, sirtanak,

25 Dona Catharina. mellette ült, és sok szép kegyes beszédivel vigasztalta, mind azok a kik körülötte voltanak ki egyel. ki másal kívánta volna [122a:] vigasztalni. de a neki még nehezeb volt. azért mindeneket kére, hogy hagynák. egyedül, tsak egyedül egy meg hit alvaré nevű szolgáját hagyá maga mellet. a kiben egész hitele volt.

30 A midőn egyedül marada. mondá. alvaré én fel tettem azt magamban hogy meg halyak, de azt akarom, hogy a kegyetlen Elvir bizonyosága légyen halálomnak. én viszá akarok menni lisbonában. ha valóságos hűségel vagy hozám. keres nékem modot abban. alvaré. ezen igen meg ijede. és mindent meg monda néki valamit az okosság az elméjire ada,
35 hogy szándékáról³³² el fordithassa. de dom sebastien fel ülven nagy

³²⁹ embert [Íráshiba, ember helyett.]

³³⁰ árráért, <mag> hitét másnak

³³¹ a melyet <néki> ő [et — beszúrás.]

³³² szándékáról [r—b-ből javítva.]

haragal. meg esküvék, hogy magát meg öli. ha abban³³³ neki nem szolgál, alvára meg ijedvén. rea álla de azután a volt a kérdés, hogy mennek ki a házból, hogy meg ne lássák, és lovakot hol talállyanak, tudván azt, hogy dom lajosnál nem adnának, álvárának kellették⁵ tehát kettőt valahol szerezni. és az is szükséges volt., hogy dom sebastien, az egész napot. néki adgya arra. hogy mindent el készíthessen. a dolog pedig vegben mene, valamint ök azt magok között el végezték volt. és mint hogy Elvirt reménlette meg latni. azért a többet is hasz-
[122b:]nála mint akár mely orvoság

¹⁰ Ebéd után sokal jobban érezvén magát. fel kele, és fel öltözék,³³⁴ azután az anyához mene, és mondá. aszonyom, botsánatot jövök tölled kérni. a tegnapi dologért, az én nagy szeretetem, és a kár amelyet vallottam meg menthetnek engemet; nagy keserűségben vagyok, de már el szántam magamot. és kérlek azon: hogy mond meg nékem.
¹⁵ egészen miben vagyon szerencsétlenségem, és hogy mit kellesék tselekednem.

Élni kell. fiam mondá dona Catharina, Elvir ezt neked parancsollya, és abetsület azt hagyta. azután mindeneket meg beszéle néki. és hogy mi okra valo nézve nyerte volna meg. mind a szabadságot. mind az
²⁰ életet. mind ezek a beszédek igen meg haták az ő szivét. de azt el titkola, hogy el titkolhassa szándékát is., és mondá hogy kész volna engedelmeskedni. azután az anya mondá, hogy még két napot kellene várni. hogy az egészsége³³⁵ jól helyre jöjjon. mivel a jóságga. a hová kel menni igen mesze vagyon, dom sebastien külső képen mindeneket reá
²⁵ hagyta. azért. hogy szabadá hagyák, mivel azt meg sejdítette volt, hogy igen vigyáznak reája

A mint is hogy, dom lajos, látván tsendeségben valo letit, nem kezdé anyira attól. hogy valamit ne tselekednék. dom baltazár ellen., meg is kellették néki in-[123a:]dulni igen jó regel a harmadik napon:
³⁰ de³³⁶ álvára két lovat tartván készen. éttzaka a háztól nagy titkon ki menének. és lora ülven, meg viratta előtt lisbonában érkezének, és álvárának egy attyafiához szállának., ahol dom sebastien igen el rejté magát. az ő hiv szolgája pedig el mene hogy valami modon beszélhesen éléonorával.

³³³ abban <nekk> neki

³³⁴ és fel öltözék, <és> azután

³³⁵ egészsége [ge — beszúrás.]

³³⁶ de <éttzaka.> álvára két lovat tartván készen. éttzaka

A dom lajos házánál pedig az el indulásnak ideje lévén. dona catharina.³³⁷ meg izené a fiának. hogy már ideje volna meg indulni. és tsak ötet várják. de mint meg ijede azon., a midön akit hozzája küldött volt egy levelet ád neki kezében. a mely az asztalon volt. nagy siet-
5 tséggel fel nyitá és ezeket találá benne.

Aszonyom.

Mint hogy szám ki vetésben küldöttek engemet. arra nem kel vigyázni hogy én mely felé veszem utamot. minden féle föld egy aránsu egy bujdosonak, az én földem. közél vagyon ahoz. a³³⁸ kiért
10 kesergek., és még meszeb megyek, hogy el végezem azt az életet; a melyet tsak azért tartották meg, hogy azt nagyob gyötrődésel töltsem.

Dom Sebastien³³⁹ de Suza.

[123b:] Dona catharina mindgyárt meg mutatá ezt a levelet dom
15 lajosnak. és az atyafiaknak. mindgyárt tanácsot tartának. és azt végezék. hogy el kellene. ezt a dolgot titkolni, akár lisbonában ment volna dom sebástien, akar az országból ki ment volna. ne hogy gyanakodásban vegyék dolgát. és ismét meg ne fogják. a mely meg történnék. ha meg találának. hanem azt kell hirdetni. hogy a parancsolat szerént a-
20 szágában ment, dona catharina pedig magais arra felé indulna., és az utyában késedelmeskednék. azért, hogy ők néki tudtára adhassák, ha valamit halhatnak dom sebastien felől. akit titokban kerestetni fogják.

Ezt az okos tanacsot mindnyájan jóvá hagyák, dona catharina³⁴⁰ mondá mindenek előtt. hogy a fia előre el ment volna. és ő is utánna
25 menne. a mint is tsak hamar. nevetve a hintoban üle. noha a szive nagy nyughatatlanságban volt. és meg indula, dom lajos. atöb atyafiakal. viszá tére avárosban. hogy alatomban tudakozodgyanak.

Azonban pedig álvaré. sokat keringe a dom baltazar háza körül. hogy beszélhetne eleonorával. nem mervén senkitöl is kérdezni, vég-
30 tire az ablakban meg látá ötet arostélyon által, és integetni kezde néki, de eleonora nem tudván mire inte-[124a:]getnek néki. nem üsmervén meg mindgyárt. a legényt, közeleb mene az ablakhoz. akor

³³⁷ catharina. [Az első *a* — megkezdett *h*-ból javítva.]

³³⁸ a<kihez>kiért

³³⁹ Sebatien [Íráshiba *Sebastien* helyett.]

³⁴⁰ dom catharina [*dom* — íráshiba *dona* helyett.]

meg. üsmeré, és inté néki hogy mindgyárt. viszá térne, és el mene az
ablaktol. egy kevés idő mulva. egy papirosat vete le néki, a melybe evolt
irva. eredgy, várj meg engemet a szent ursula templomában. álvaré
nagy siettségel. és félelemel. el mene attol a helytől. és oda mene, a
5 hová mondották hogy menyen. alig várákozék ót egy oráig, hogy látá
eleonorát a templomba bé menni, ót elő beszéllé neki hogy miért kül-
detet volna. hogy az ura mitsoda nagy keserűségben volna, aki
tellyeségel fel tette magában. hogy az elvir lábaihoz borullyon. okos
eleonora. mondá néki. én abban bizonyos vagyok., hogy ha szemben
10 lehetne véle, meg is változtatná veszedelmes szándékít. kényszerítlek
arra. hogy juttasd szembe véle, a mitsoda veszedelemre tette magát.
hogy lisbonában viszá tért. én azért rettegek. ki sem megyen innét
addig amég nem láttya dona Elvirt. és azt tudom. hogy minden féle
veszedelemre³⁴¹ veti magát. ha ezt meg nem engedik néki.

15 ¶ Eleonora erre igen nagy gondolkodásban esék. nem tudván mit
felelni, mivel azt jól tudta. hogy az [124b:] aszonya soha. azt meg nem
engedi. ha kérik tőlle. ugy kellett hát dom sebastient³⁴² hozzája vinni,
hogy ne tudgya, és a meg nem lehetet nagy veszedelem nélkül, mind
ezeket hogy mitől tartana. meg mondá álvárénak. és azt jóvállá néki,
20 hogy verje le az ura elméjít az ilyen nehéz dologrol. de álvaré tudván.
hogy mint szereti az urát. addig reménkedék néki. hogy végtire eleo-
nora réá álla., és mondá néki. hogy két naptol fogvást. az aszonya az
ágyban fekünnék. és mint hogy dom baltazár. véle nem fekszik. hogy
néki ne alkalmatlankodgyék. azért abban könnyeb mód is lehet hogy
25 bé vigye dom sebastient hozzája, hanem mihent jól bé estvéledik. hoza
el magával. és a kert ajtaját nyitva talályák. és ót a lugos alat vonnyák
meg magokot. a többit bizák réája.

Álvaré nagy siettségel vivé ezt ahirt az urának aki is nagy nyug-
hatatlansággal varta, és mindeneket meg beszéllé néki. és az esvéig
30 valo időt abban tölté. hogy miket mondgyon Elvirnek.

Elvir pedig két napot, és két éttzakát nagy nyughatatlanságban
töltvén el. azutan könnyebben érzé magát. és egy nehany oráig alut.
az alat pedig dom baltazár egy nehány szor volt nála, hogy lássa
mint vagyon. eleonorának pedig dom sebastien lévén az elméjiben. el
35 [125a:] felejtette volt az aszonyának meg mondani hogy dom balta-
zár egy nehany szor volt látogatásán a még alut de a több leányok meg

³⁴¹ veszedelem [veszedelemre helyett.]

³⁴² dom sebastient [d—f-ből javítva.]

mondották. és elvir tudtára adatá a férjinek hogy nem alunék. aki is mindgyárt hozzája mene. dom pedrevel. és töb jó akaroival. és ót marada setét estig. eleonorának pedig, addig dolga nem lévén az aszszonya mellet, ahoz adologhoz láta. a melyet el végezet volt

⁵ álváréval.

Dona Elvir pediglen. egyedül³⁴³ akarván maradni. igen nagy nyughatatlanságot kezdé érezni. nem tudhatván annak az okát. ugy anyira hogy mások is észre vévék, erre valo nézve mindenek fel kelének, és ki menének, dom baltazár. magais mint hogy igen későn volt. el

¹⁰ butszuzék³⁴⁴ tőlle, mondván hogy nyugodni hagyja. és tsak más nap regel. jöne látogatására. remélnvén. hogy egésségben fogja találni.³⁴⁵ a midőn el ment. eleonora aki igen félt azon hogy elvir házában ne hályon. Elvir mellé mene. és monda, aszszonyom, igen kedvesé lett előtted Dom baltazár.³⁴⁶ mivel a neked nehéz. ha egy kis ideig el

¹⁵ távozik is tölled.

Ej, felelé néki. azt akarnám hogy az igy volna, nem is volnék abban az állapotban a melyben vagyok, de eleonora miért hanyod azt nékem szememre. [125b:] a mit teneked kellene nékem jovallani, nem neked kellene engemet kötelességemben segitened. oh! uram fel kiálta.

²⁰ egyedül vagyok. a ki dom baltazárt akarom szeretni, látom eleonora. hogy felőlle kedvetlenül beszélsz. hol voltál az eléb mikor nálam volt. és miért nem mondtad meg nékem., egy szoval. mit tselekedtem. hogy nem akarod. hogy én tsendes napokat szerezek magamnak.?

Éleonora, aki, amég Dom baltazár a feleségivel volt., dom sebastient addig a maga házában bé vitte volt vétkesnek érezvén magát.

²⁵ és nagy bajba lévén az iránt is. hogy mi formában vigye az aszszonya házában. egy kevés ideig nem tudá mit felelni. az ő halgatása, pirulása, és félelme. a melyet könnyü vala észre venni. igen fel haborították elvirt. a ki is mint ha³⁴⁷ előre érzet volna valamit magában. kérdé

³⁰ tőlle. Eleonora mi lelt tégedet, mond meg. semmit ne titkoly el.

Eleonora. erre, meg bátoritván magát mondá. Aszszonyom. én nagy dolgot akarok néked mondani. de enged meg had küldgyem ki parancsolatodból mind a szolgálóidot, had zárjam³⁴⁸ bé házadot, hogy

³⁴³ egyedül <a> akarván [Tollhiba.]

³⁴⁴ el butszuzék [s(f)—z-ből javítva.]

³⁴⁵ találni. <az> a midőn

³⁴⁶ Dom baltazár. [D—b-ből javítva.]

³⁴⁷ mint ha <valamit> előre érzet volna valamit

³⁴⁸ százzam bé [íráshiba zárjam bé helyett.]

senki se bé ne jöhessen. se ne halgathasson ezeket véghez vivén. elvir mellé térdepele.³⁴⁹

[126a:] A ki is mind ezeket látván nem tudta mit gondolni, és meg ijede magában. éppen nem is gondolkodott arról hogy oly közel volna dom sebástienhez. eleonora térden lévén mellette mondá.
5 aszonyom tudom hogy haragodban esem. de lehetetlen volt más képpen tselekednem. és meg kellették álvárénak ígérnem, hogy hozzád hozom, az életiben jár az urának, szükséges hogy veled beszéljen., és másnak meg nem mondhattya titkát tsak néked, én már a házamban bé hoztam., tsak a parantsolatodot várja.
10

Oh! Istenem. fel kiálta Elvir. álvaré.! lisbonában vagyon álvaré. de sőt még a házam mellet el rejtve. esztelen eleonora mitsoda állapotra tész engemet.

Elvir erre nem mondhatta többet. és a sok sirás a szovát meg állítá.
15 a dajkája. látván. hogy nem aharag, hanem a keserűség okozná sirását. élvén az alkalmatoság. eleiben. adá hogy mitsoda nagy kegyetlenség volna szembe nem lenni. véle, mivel semmitől nem tarthatna,³⁵⁰ és hogy mindeneket úgy vit végben hogy senki arról semmit nem tudhatna, egy szoval olyan hathatos szokál beszéllé reá. hogy a keserves
20 Elvir nem tudván mit tenni; mon-[126b:] dá néki. segitts had kellyek fel az ágybol mivel az ágyban nem beszélhetek azal az emberel. de had jöjjön szaporán. és had menyen el szaporán. mond meg neki, hogy levelet nekem ne vádgyon mert el nem veszem., ezt mondván. egy karos székben üle. és várá hogy eleonora hozzája vigye a tsalárd álvárét.

Dom Sebastien.³⁵¹ hasonlo nyughatatlanságban volt a ki is akertből. az eleonora házában menvén. egy szot nem szolhatot. úgy tettzet eleonorának hogy nem egy élő embert. hanem egy halált viszen a házában. és azt sem tudta hogy mit tsinál. a midön az elvir házában vivéék,
25

A kit is nagy keserűségben látván. aszive azon meg esék. és a földre esvén. a térdeit meg ölelé. és a sok suhajtási miat. nem szolhatta.
30

Dona Elvir pedig, aki egy keszkenöt tartot a szeme előtt. azt gondolá hogy álvaré. tiszteletből. és szomorúságából tselekedné aztot. mondá, álvaré, a mitsoda állapotban látz. a beszél helyettem. mond meg azt
35 annak a ki küldöt, hogy ha a meg vigasztalhattya ötet. de semmit³⁵²

³⁴⁹ térdepele. [d—p-ből javítva.]

³⁵⁰ [Sorvégen:] tarthat [új sor elején:] <ha.>na, [na, — <ha.> fölé írva.]

³⁵¹ Sebastien.<t.>

³⁵² semmit nekem [s—n-ből javítva.]

nekem olyat nemondgy a mi meg sérthetné kötelességemet., mivel azon kívül is már az ellen vétettem. azal. hogy előmbé bortsátottalak.

[127a:] Nem álváréhoz. mutatod ezt a kegyelmeségedet mondá dom sebástien. hanem olyanhoz aki leg szerencsétleneb avilágon. és azki ezt a kegyelmeségedet tsak arra fordittya. hogy meg halyon szemeid előtt.

Oh' hol vagyok. kérdé elvir. tekintvén reája. oh Istenem kit látok, oh' tsalárd eleonora. és vak merő dom sebastien. akkor el taszítván magátol. és fel akarván kelni helyéből, mondá. dom sebástien. mint hogy azt végben vittem. hogy fel áldoztam nyugodalmamot te éretted, hiddel. véghez viszem azt is, hogy az életemet inkább³⁵³ el vesztem. tsak meg tarthassam ditsőségemet, te engemet gyalász. el vesztesz, más féle hálá adásnak jelít vártam volna tölled, kegyetlen. felelé dom sebastien.³⁵⁴ meg tartoztatván helyeben. és aki ezekre ígen fel indult volt. mitsoda hálá adásal lehetek, meg gátoltad haláalomot. azért hogy magad öly meg engemet. ha az ellenségim öltének volna meg, azal meg nem elégedhettél³⁵⁵ volna, hanem ugy elégszel meg, ha kezéd által halok meg, háláadatlan. miért nem³⁵⁶ engedted hogy fejemet fegyék. leg-[127b:]aláb abban a gondolatban lettem volna haláalomkor hogy hü vagy hozám. holot tsak azért hagyta meg életemet. hogy a más birtokában láthassalak. én azt az életet a melyet meg tartottál szerencsére vetem. azért hogy egy szem pillantásig láthassalak. és panaszolkodhasam szerencsétlenségemen. te pedig engemet gyűlölségel tekintesz. és a nagy pirongatásal vagy hozám. én tégedet, mondod. gyalázlak.³⁵⁷ és bestelenittelek. Éj aszonyom. fel emelvén tüzes szemeit. meg kel néked mutatnom hálá adásomot. mint hogy annak jelít kívánod. viszá adom néked azt az életet. a melyet meg szabadítottál. és azt annak szerencséjére áldozom., akit nálamnál nagyobra betsültél

Ezeket el végezvén. a dákosát ki huza. és akeztét fel emelé. hogy magában verje. és azt véghez is vitte volna. ha a keserves Elvir hirtelen rea nem ugrot volna. és ha, eleonora segittségével ki nem fatsarta volna kezéből a dákost. a szeretet és az ijedség erőtt adot volt neki.³⁵⁸

³⁵³ inkább [Beszúrás.]

³⁵⁴ dom baltazár. [Elírás *dom sebastien* helyett.]

³⁵⁵ elégedhettél [Első *e—é*-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

³⁵⁶ nem [Beszúrás.] engedted hogy fejemet fegyék. [!]

³⁵⁷ gyalázlak. [*z—l*-ből javítva;] és bestelenittelek. [első *l—s*-ből javítva.]

³⁵⁸ adot volt neki. [*t—n*-ből? javítva.]

Dom Sebástien. szégyenelvén hogy meg fosztották volna fegyverétől. mondá. tekintvén szomorúan Elvire. mit vársz., és miért nem sietz halálomal. dom sebástien. mondá elvir. könyves szemekel. a mitso-**[123a:]**da állapotban látlak, az, az én más félelmit el üzi. a

⁵ te nagy keserüséged.³⁵⁹ én nekem nehezeb pirongatásidnál, mert a te keserüséged eszemben juttattya. hogy mitsoda jót vesztettem. el. ate pirongatásodot pedig nem érdemlem. de még is azt meg tselekszem, hogy erőt veszek magamon éretted; egy kis ideig el akarom felejteni, hogy ki légyek. és hogy mivel tartozom magamnak, és elődben ter-

¹⁰ jesztem szívemet., tudom dom sebástien, hogy hitelt adez beszédemnek. mivel szeretz. és ate nagy haragodban is. bizonyos vagyok. hogy belső képpen igasságal itélsz föllem. és nem kételkedel ártatlanságomban. mind azon által. mint hogy magamnak kel. arról bizonyoságot tennem., arra is reá állok. de az én igazán valo meg vallásomért.

¹⁵ két dolgot kívánok tetölled. az első a, hogy a magad halálára ne igyekezel. életedet tarsd meg, visgáld meg hogy mit akarál tselekedni. a mely tselekedet nem illik. egy nemes szívhez. és egy olyan emberhez. a kinek engedelmeskedni kell. az Isten rendelésének. a második a, hogy tsendeséggel halgasd meg beszédimet és hogy énnekem szeretetdről semmit ne szóly. mivel már most én azt meg nem halgathatom.

²⁰ **[123b:]** ha ezt a két dolgot meg tartod., én sem titkolom el előtted, a mi a szívemben vagyok, és most utollyára ugy tekintvén tégedet., mint olyat a ki énnekem leg drágáb a világon. annak minden titkát elődbe teszem. felely erre dom sebástien. rea állaszé erre a mit kívánok

²⁵ tölled.

Elvir ezeket a szokot oly ékeséggel. igazságal mondá ki, hogy a szerentsétlen dom sebestien. a ki a szemeit rolla le nem vette., tsudálkozásal halgatá. és egy kevés ideig nem felelhetvén. minden haragja el mulék. a lábaihoz esék. és mondá. érzem hogy nem érdemlem az életet., de oh! mitsoda okosságot kívánhatz egy olyan embertől. aki örökösön el veszt tégedet., mind azon által. látom az én igasságtalan pirogatásimot. és azt: hogy mitsoda engedelmeséggel kel a te akaratodnak engedelmeskednem igen is³⁶⁰ aszonyom. mondá nagy suhajtva. fogadom hogy azt tselekeszem amit parancsolsz nékem. akar mi legyen

³⁰ a. és az időre, a szeretetre. és a keserüségre hagyom el végezni azt az életet., a melyet ujontában néked ajánlom.

³⁵⁹ keserüséged. [Íráshiba.] [Alább néhány sorral:] hitelt adez <sz> beszédemnek.

³⁶⁰ is [Későbbi beszúrás a két szó közé.]

Akor a szép dona Elvir maga mellé ültetvén. egy kis gondolkodás után mondá. dom sebastien! a mit néked akarok mondani. a nehéz a jó erkölcsömnök. de könnyü a szívemnek, mivel meg szogtam³⁶¹ volt [129a:] tégedet szeretni.; természet szerént valo dolog azt néked³⁶² meg mondanom. de nem szabad már azt meg vallanom. mind azon által arra eröltetz. és hogy másodsor is meg menttsem életedet., azért vallom ezt meg utollyára néked. és vég képpen. igen is. dom sebastien. olyan kedves vagy ma nékem. mint a mely voltál. a midön parancsolták hogy szereselek. és a menyek az én bizonyágim. hogy ha az életedet meg szabadithattam volna. életemel., sokal keveseb keserüséggel választottam volna a halált., mint azt az állapotot a melyben vagyok.³⁶³

De még többet is mondok. mert én sürgettem magam házáságomat., mivel attol tartottam. hogy mentöl továbbra halad. annál hamaréb vége lesz életednek, és mentöl inkább siettettem szerencsétlenségemet. annál bizonyosabnak gondoltam lenni életedet. egy szoval. magamot el felejtettem. és tsak rollad gondolkodtam. a dolog ugy kivánta. hogy én magamot fel aldozam. azért. hogy ate életedet fel ne áldozák. az egészlibona tudgya ezt az igazságot. lehetetlen hogy te ne tudgyad.³⁶⁴ [129b:] A szeretetem vezérlet engem. a hüségem meg nem változot. és az artatlanságom. meg³⁶⁴ ment engem. és bizonyságot teszen rolam. ilyen vallásim után., nem kételkedhetel. kegyetlen állapottyárol szívemnek. de mint hogy nem tudod az én végső szándékomot., ha tsak tudodra³⁶⁵ nem adom. tud meg tehát azt. hogy mentöl kedveseb voltál nekem. annál inkább igyekezem azon hogy ki rekeszthesselek. emlékezetemből. erre mind a nyugodalmom. betsületem., köteleségem. kénszerit. azt ne tudakozad, hogy ha végben vihetemé³⁶⁶ azt? ezt a titkot tsak nekem kel tudni, hanem azt tud meg. hogy szükséges azt végben vinnem, söt még ate tiszteletedet sem érdemleném meg, ha más képen tselekedném. már énnekem se a nem szabad hogy lássalak, se ahogy halgassalak, és arra nem koteletzhetz, hogy ha gyalázatomat nem kívánod. ha engemet szerettél. vagy ha engemet még szeretz. a betsületemnek olyan drágának kell néked lenni. valamint magamnak.

³⁶¹ meg szogtam volt [*meg szoktam*]

³⁶² néked [*d-m-ből javítva.*]

³⁶³ vagyok. [*k-n-ből javítva.*]

³⁶⁴ meg <nem val> ment engem.

³⁶⁵ tudodra [*Íráshiba? tudodra helyett.*]

³⁶⁶ vihetemé <én> azt?

meg ne homályosítsd tehát azt. haszontalan tselekedetiddel. igyekezel
 azon, hogy győzd meg szeretetedet. és abból meg látom hogy szeretettel
 engemet, de megintlen. az én igyekezetem hogy tégedet el felejthesse-
 lek., az én jó erkölcsömet bizonyítsa meg neked, és nem hűségtelen-
 5 ségemet; ély. és hadd [130a:] legyen az a vigasztalásom szerentsétlen-
 ségemben. hogy én mentettelek meg ahaláltól, egy szóval. tarsd meg
 azt az életet, a mely nékem oly drágában telik., és ne ted veszedelemre.
 abban a helyben ahol vagy. hadd el³⁶⁷ azt örökösön; vagy pediglen
 tsak akkor jöj viszá. a midön a szerentsétlen elvir el végezi életét., akkor
 10 meg engedem hogy eszedben jussak., hogy szeretetemel magadnak
 hizelkedgyél. és hogy magadot meg vigasztallyad halálom után.
 eredgy, mondá néki sebes köny hullatásával. meny el innét³⁶⁸ siettségel.
 és el távozásodal. viddel rettegésimet.,³⁶⁹ én nekem ne felely. mert én
 azt magamnak mind meg mondom. a mit akarnál nekem mondani.,
 15 mind tudom amit gondolsz., és a meg hatotta szivemet. tekinds meg
 szivemet hogy mitsoda állapotban vagyon. valamint én meg tekintem
 a tiédet. és az én rajtad valo hatalmomnak.³⁷⁰ adgyad azt az utolsó
 jelét. hogy engedelmeskedgyél nekem. és többet nem szolhata. dom
 sebastien pedig, nagy szeretettel. és keserüsegel. fel emelé szemeit.,
 20 és a térdeihez borula, a kezét meg fogván. meg tsokolá. és a köny
 hullatásával ásztatá. és úgy tették. mint ha mind a kettő halálán
 volna. de a jó erkölcsü Elvir. inte éléonorának, a melyet [130b:] dom
 sebastien. észre vevén. fel kele. és keserüségében nem szolhatván,
 éléonora után mene.³⁷¹ a ki szerencsésen ki vivé a kertből. és ugyan
 25 szerencsésen is érkezék szállására álváré pedig nagy halgatással kisére.
 Mikor a szállásra³⁷² érkeztenek. Dom sebastien. nagy keserüségében
 sokáig setált a házban. egyet sem szollot. álváré pedig mellette volt.
 végtire meg állapoték. és mondá. ennek így kell lenni, Elvir azt
 akarja. engedelmeskednem kel néki, mint ha álváré hallotta volna az
 30 ő beszélgetéseket., álváré élnem kell. nem azért hogy el felejttem.
 hanem azért. hogy szeresem. és tisztellyem mind holtig.

Ez a hű szolga meg örülvén ezeken a szokon és észre vevén hogy mi

³⁶⁷ el [Beszúrás.] [A 129b végén:] migintlen [*g—n*-ből javítva, de az *é* ja-
vítatlan maradt.]

³⁶⁸ menyel el innét

³⁶⁹ rettegésimet., [A második *e—é*-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

³⁷⁰ hatalmomnak. [*n—k*-ből javítva.]

³⁷¹ mene. <és> a ki

³⁷² szállásra [szállásanból javítva.]

mondattya véle, ejöl vagyon uram mondá néki, de ki kel lisbonából menni., és a veszedelmet el kel kerülni. ha elvirnek akarsz engedelmeskedni.

⁵ Kedves álvárem. felelé néki. tselekedgyed azt amit akarsz. töllem tanátsot ne kérj. azt sem tudom mi vagyok., mit mondok. sem azt hogy hová kel mennem, read hagyom magamot, meg hagyom életemet, azt meg ígértem. többet ne kívány töllem.

¹⁰ [131a:] Alvaré ennél többet nem kívánt, hanem mindgyárt. mindeket el készite.³⁷³ és tudtára adván néki, a lora ülteté, maga. és az attyafia hasonló képen lora ülének, dom sebastien semmiről nem tudakozdot tsak reájok hagyta. a városbol ki menvén. a leg első faluban. alváre a lovakot viszá adván az attyafiának. az urat posta lora ülteté. és hamarságal a jországában érkezék a hová dona catharina tsak három napal érkezék azután. nem gondolván azt. hogy oda. olyan ¹⁵ öröme érkezék.

Elvir pediglen. mihent dom sebastient aveszedelemen kívül láta lenni. azon nagy könyebséget érze magaban. hogy ki nyilatkozthatta volna szive titkát. azt is gondolá magában. hogy kevesebet nem tselekedhetet. egy olyan emberért. akit sok ideig ugy tekintette., ²⁰ mind jövendő béli férjét. erre valo nézve. éléonorának is meg botsáta. de ugy hogy., többé abban avétekben ne essék. azon az éttzaka sokat beszélgetének egy másal. és elvir. tsendes szivel. léven. le feküvék. és tsendesen nyugodot

²⁵ Más nap pedig már későn volt. mikor éléonora fel költé. és mondá néki, hogy dom baltazár egy nehány szor volt nála. de mindenkor aluva találta. azt is hirdetnék a háznál. hogy dom baltazárnak. parantsolattya jöt volna ud-[131b:]vartól. elvir mindgyárt tudtára adatá hogy kívánná látni

³⁰ Dom baltazár. mindgyárt hozzája mene, és tudtára adá hogy parancsolatot vett volna udvartol. amely parancsolatban avolt., hogy mentöl hamareb. indiában, avicé királyságában menyen, és a hajok már készen várnák. mondván azt. is. hogy arra nem sürgeti hogy véle el menyen. hanem a midön az egészsége jó lészen., akor utánna mehet, ezeket a szokot pedig olyan idegenségel. mondá ki., hogy Elvir azon ³⁵ meg haborodék. és nagy kegyeségel felelvén néki. azon kéré hogy vinné el magával. mivel ő véghez viheti azt az utat. és ha az áert. változtattya. még annál jobb egressége lészen.

³⁷³ készite. [i—e-ből javítva.]

dom baltazár pedig mindenkor tsak a betegségit hozván elé, meg nem halgatá kérésit. és el hagyá. mondván. hogy az uttyárol kell rendelést tenni, ezen az idegenségin. igen tsudálkozék Elvir. és mint hogy azt tudta bizonyoson. hogy a dom sebastienel valo szembe létit.
5 nem tudhattya, azért nem is tudá mire vélni. éléonora. a ki gyülölte dom baltazárt. által látá az okát változásának, dom baltazár. monda az Elvirnek. tsak azért akart férjed lenni. hogy magat jó rendbe tehesse. a te sok joszágodot. szintén anyira kívánta ő. valamint ate szépségedet. és az indiai vicé királyságot., tsak a veled valo házaságáért
10 adták meg néki. mindent el-[132a:]követet. hogy azt véghez vihesse. és meg nyerhesse, már mostanában hogy véghez vitte a mit kívánt, a nagyra valo vagyása. ismét uralkodni kezd benne. és a szeretet meg gyengül,

Ezeket a beszédeket igen helyesnek találá Elvir. semmi. felelé erre.
15 suhajtva. szeresen. ne szeresen. a magam köteleségit követem. az alat. a még ez a szép aszszony. ilyen nemesi szándékal volt. dom baltazár. nagy nyughatatlanságal várta hogy uralkodhassék. és tsak a nagy készületben foglalatoskodék. az egész lisbona városa.³⁷⁴ elmene ötöt köszönteni. hasonló tiszteletet adának dona Elvirnek, akiben nem
20 lévén anyi nagyra vágyodás mint a férjében. nagyob méltoságal is fogada mindeneket

Éléonora valósággal ki találta volt. a dom baltazár természetét. aki is látván mitsoda nehezen juthatna³⁷⁵ dona Elvirhez., a szeretetet, az ő nagyra vagyó kívánságihoz kaptsolta volt,³⁷⁶ de a mikor látá hogy
25 ohajtási bé tellyesedtenek., a feleségit úgy tekinté mint más egyebeket, és az ő uj méltóságában. nem gondolá szükségesnek. hogy magával olyan társat hordozon., a kivel szükséges. [132b:] hogy külső képen magát okosan visellye. a mely nem igen egyeznek meg. a gyönyörűségel. a melyre. hajlando volt az ő iffiusága.

30 El hitetvén azt is magával, látván Elvirnek titkos szomorkodását. és egészséginek meg bomlását. hogy mindenkor hajlandoságal léssen dom sebastienhez. és meg elégedvén azal. hogy dom sebastient. mesze földre el küldhette. élni akart ahasznokal. melyeket házasága szerzet néki, nem akarván. azokat közölni Elvirel. akitől vette volt. erre valo
35 nézve. lehetetlen is vala Elvirnek. végben vinni hogy el vigye magával. noha se kérésit. se köny hullatásit. azért el nem mulatá

³⁷⁴ városo. [Nyilván elírás *városo*. helyett.]

³⁷⁵ juthatna <dol> dona Elvirhez.,

³⁷⁶ valt, [Talán először *vala*-t akart írni?]

Dom baltazár tellyeségel nem engede kérésinek. és meg akarván mutatni elvirnek. rajta valo hatalmát. parancsolá. néki hogy az ő kastélyában menne. amely lisbonától. egy néhány mély földnire volt. el vévén mellőlle a régi szollgáloit. tsak eleonorát hagyá meg. és olyan⁵ öreg aszonyokot ada melléje. kik reája vigyáznának. dona elvirnek meg esék aszive az illyen tselekedetin., de álhatatos lévén köteleségében. az el rendeltetet sorsa alá veté magát., nem mutatván leg kiseb boszonkodást. se azért leg kiseb panaszt nem tett. igazágtalan férjének. a ki is harmad napal meg indittá maga előtt. és a mikor meg tudá¹⁰ hogy a kastélyba [133a:] volna el zárkozva. a hajora üle. tele lévén elméje a nagy méltóságal. és hejabanvalóságal.

Indiában. goa városában érkezvén. őt a gubernátorságot kezéhez vévé. és a maga³⁷⁷ tisztséget. oly fent és kevélyen kezdé viselni. hogy nem kezdének jó szivel lenni hozzája. kevés idő mulva hogy oda.¹⁵ érkezék. az Áson királynak egy öttse. és huga. goa városában menének. hogy el szaladgyanak a bátyyok előtt. és a portugaliai királynak oltalma alá adák magokot., a kiket dom baltazár³⁷⁸ nagy betsülettel fogadá; annális³⁷⁹ jób szivel. hogy ez a fejdelem aszony. tsak hamar a maga rabsága alá veté. ez az indiai leány. akit beliznek hitták. igen szép.²⁰ volt. szerelmes ábrázattya fekete³⁸⁰ égő. szeme a szivet meg hatották. dom baltazár is érzé magában. hogy addig soha semmit sem szeretet

Az ő sebes szeretete. nem marada sokáig titokban az előtt. a ki azt fel gerjesztette volt., mint hogy ő szép termetű. és bator volt. és beliza. se vak., se hideg természetű nem volt. azért tsak hamar meg adák magokot., és tellyeségel a szerelemnek adván. magokot. azt nem is kívánták el titkolni.²⁵

A szerelemnek. vagyon mindenkor valamely tzéllya. a beliza tzéllya avolt. hogy keresztényé legyen. és [133b:] el vétesse magát dom baltazáral. ezel sokáig hizelkedék magának. senki nem mérte néki meg mondani., hogy azt nem reménlheti. de egy szer nagy szerelmében. arra kényszeríté dom baltazárt., hogy ugyan valójában mutatná meg hozzája valo szeretetét. erre dom baltazar: tovább nem titkolható el. hogy mitsoda nagy akadályá volna aző meg egyesüléseknek. erre a hire. beliza oly

³⁷⁷ maga [A szóvégi *a* utólagos beszúrás.]

³⁷⁸ baltazár [*b*—*d*-ből javítva.]

³⁷⁹ annális [*is* — későbbi beírás, szorosan a szó mellé.]

³⁸⁰ fekete [*te* — beszúrás a sorvégi margóra, világosabb tintával;] égő szeme [*zeme* — keresztel jelölt beszúrás a sorelőtti margóra, világosabb tintával.]

nagy keserűséget mutata. hogy a hitit meg tagado dom baltazár, meg igéré néki hogy minden képen azon leszen. hogy azt a kötelet el szakasza a mely ellenkezik aző³⁸¹ meg egyesülésekkel.

5 Ez az indiai leány. erőszakos. mérges. és irigy lévén. egy néhány féle hamis modot ada dom baltazár eleiben. hogy azt véghez vihesse, de ő, vagy a betsületből, vagy hogy alkalmatosága nem volt., időt kére tőlle arra. hogy kedvit tölttse, holtig valo szeretetit fogadván néki.

10 A még ezek a dolgok így mennek vala végbe goa városában. és mindenek zugolodnak vala dom baltazár ellen. addig a szomoru elvir igen magános életet él vala, és tsak a természet urának lábainál kereste minden vigasztalását. a kinek szüntelen ajánlotta szenvedését. dom baltazár alkalmas ideig el nem mulatta nekie irni., a³⁸² melyekre ő mindenkor meg felelt, és min-[134a:]denkor azon kérte. hogy had
15 mehessen utánna, de idővel tellyeséggel nem vévén semmi tudositását, azon valójában meg ijede, azt is gondolá. hogy köteleségiben járna. hogy azt meg tudna hogy mit tsinálna férje. vagy ha valami nem történté. rajta. dom baltazár. pedig oly erősen meg hagyta volt mind³⁸³ azoknak kik mellette voltak hogy senkit hozzája ne botsá-
20 sanak, hogy a kastélyban még alegg közeleb valo³⁸⁴ attyafiait sem botsátották. ez is okozá. hogy semmit meg nem tudhatot. mind azon által. joságával, és kegyeségivel. magához hódította volt mind azokat akik örzötték. meg is szánták, hogy egy olyan³⁸⁵ iffiu és szép aszszony. olyan életet elne., a mely meg nem egyeznék. se rendével. se jó
25 erköltsével. azért mindenekben jó szivel kezdének lenni. hozzája, és mindenekben kezdének néki tettzeni. azon az egyen kívül. hogy senkit sem botsátottak a kastélyban. de egyebben. azon igyekeztek hogy mulathassák magok közöt. és a közönséges hireket meg kezdék néki mondani,

30 Egyik a többi közül, aki néki leg több hirt vit. és aki leg inkább kíváná kedvit keresni. és akiben éléonorának is töb hitele volt. tudtára adá. hogy lisbonából jött emberektől hallotta volna. hogy őt az a hire. [134b:] hogy az indiai vicé király. egy fejdelem aszonyt venne el.

³⁸¹ aző <eg> meg egyesülésekkel.

³⁸² a<ki> melyekre

³⁸³ mind [Beszúrás a sorvégi margóra;] azoknak kik mellette voltak [voltanak — t betűje n-ből javítva.] hogy <fel> senkit

³⁸⁴ valo [Beszúrás.]

³⁸⁵ olyan [Beszúrás.]

mint hogy a meszenün jöt hir. sok kézen forog. azért azt vagy meg szaporították. vagy meg kissebitik. a dom baltazár. szeretete. lisbonáig mar enyire szaporodot volt.

Dom baltazárnak pedig eza tselédgye. aki ezta hirt hallotta. tellyeségel el is hitte. látván hogy elvirt el hagyta az ura. azért nagy keserüségel is kéré éléonorát hogy mondaná meg az aszszonyának ezt a hirt. hogy had visellyen gondot magárol. fogadván azt. hogy eletét veszedelemre. teszi. tsak valamiben szolgálhason néki.

Eleonora meg, köszöné jó akarattját. és arra inté. hogy lenne mindenkor ebben a szándékban. és mindgyárt elvirhez mene. hogy meg mondaná néki ezt a hirt. remenlvén. hogy ha az aszszonya szabad lesz magával. meg is menekedik annyi sok³⁸⁶ nyughatatlanságtol.

De ez a hir, mind ellenkezö dolgot okozza. mint sem ö gondolá. mivel Elvir figyelmeteségel halgatván ezt a hirt. mondá a dajkájának. Eleonora, én jobban által látom ezt a dolgot mint sem gondolod. én azt jól tudom hogy dom baltazár el nem ronthatya a mi házasságunkot. attol nem tartok, de abban nem kell kételkedni. hogy ez a³⁸⁷ hir. olyan dologtol ne eredne amelyben részt nem kellene vennem. az én köteleségem azt hozza magával. hogy azt elne halgassam. hanem a fér-[135a:]jemhez mennyek. és néki meg mutassam, hogy gondom vagyon reája.

Én el akarok indulni. goa városában akarok menni, és abban semmit sem mulatok el. hogy hozám valo szeretetét. viszá ne hozam. hogy hogy aszonyom. mondá eleonora tsudálkozva, te ötet nem szereted. ö tégedet el hagyot. és még is utánna akarszé menni?

Nem nem eleonora. felelé erre Elvir. én ötet nem szeretem. de a köteleségem arra viszen hogy magamot szeretessem. és betsültessem. mindent el kel követni azért. hogy egy álhatatlan férjet viszá hozhasunk. és nem akarván többet halgatni, parancsolá néki, hogy hiná hozája aki magát anyira ígerte néki. a pedig mint egy gondviselő volt a kastélyban. a tselédek mind tölle függöttek.

Eleonora nem mervén többet mondani. oda hívá azt az embert. akinek neve volt felix. és az aszsonya házában vivé. dona Elvir elé beszélteté véle mind azt a mit adajkájának mondot volt., és látván azokbol., hogy szándékát véghez kellene vinni. meg esküté a maga hüségére. és azután meg mondá néki szándékját.

³⁸⁶ sok <h> nyughatatlanságtol.

³⁸⁷ ez a <dolo> hir. olyan dologtol

Hogy jobban még magához köteleze. egy szép gyémántos gyűrűvel meg ajándékozá, és arra kéré. hogy segítené ötét [135b:] had mehessen ki a kastélyból. és had ülhessen olyan hajóra. a mely goa városában megyen. parancsolván eleonorának hogy adna neki elegendő pénzt. a melyel mindent el készíthessen mentől hamarébb. ez az ember mind az ajándékért, mind pedig valójában akarván nékie szolgálni,³⁸⁸ meg ígéré nékie. hogy a második éttzaka lisbonában viszi. és őt hajóra ülteti.

Meg is tartá ígéretit. ugyan azon a napon esze gyűjté mind a tselédeket. és mondá nékik nagy titkoson., hogy a vicé király olyan parancsolatot küldöt néki. hogy Elvirt. egy bizonyos klastromba vinné. a vicé király akarattya pedig a. hogy ő kívülötte. a tselédek mind úgy tétessék. mint ha semmit sem tudnának adologban. és nyolcz napig semmit se szollyanak, de azután azt hirdessék. hogy utánna ment volna. azért hogy senki meg ne tudhassa, hogy a klastromba vagyon. és hogy az ő hűségéért mindeniknek jó ajándékot adna. a tselédek mindnyájan szánakodának elviren. de az ajándékért. mindent felixre hagyának.

A második éttzaka pedig felix., Elvirt éléonorával a hintoban ülteté. és maga kotsis lön. lisbonában vivé szerencsésen., Elvir ennek a gondviselőnek. házánál. a hintoból ki szálla. és őt marada mind addig valamég a hajó³⁸⁹ készen nem volt. harmad nap. [136a:] mulva a hajó készen lévén. Elvir eleonorával a hajóban üle, és a midön a tengeren mesze volnának. Elvir a hajos kapitánnak tudtára adá hogy ki legyen. mondván hogy tsak titkon akarna aférje után menni. erre mind a kapitány, mind mindenek nagy tisztelettel valának hozzája.

Az alat amég Elvirnek minden tselekedetit aköteleség vezérelé, a szerentsétlen dom sebastiennek minden lépésit a szerelem igazgatá; azt már meg mondtam volt. hogy az annya előtt. három napal érkezet volt a jóságában, könnyü el hinni hogy mint el tsudálkozék. és mint meg örüle a midön meg látá a fiát. holot gondolattyában sem volt. hogy őt talállya, aki is mindent elé beszéle az anyyának, az annya³⁹⁰ jóvá nem hagyá tselekedetit, de azután száná, és szép oktatásokal vigasztalá.

³⁸⁸ szolgálni, <h> [?vagy<k>] meg ígéré

³⁸⁹ haja [Íráshiba *hajo* helyett.]

³⁹⁰ annya [A második *n—y*-ból javítva.]

De az ő-szomorkodása. anyira nevekedekek, hogy igen kezdék felteni. hogy az, az életet meg ne rövidítettse, azonba pedig ő is meg hallá hogy dom baltazár. mitsoda leányt szeretne. és hogy elvir el indult volna indiában. annyin mentenek hozzája látogatására lisbonból.,
5 hogy tsak hamar meg tudta volt a dom baltazár el³⁹¹ indu-[136b:]lását, és azt is, hogy Elvirt egy kastélyban hagyta volt.

Dom Sebastien. száma nélkül meg akara indulni. hogy goa városában. és meg verekedgyék dom baltazáral. el is indult volna, ha az anyja meg nem tartoztatta volna. eleiben adván szépen. hogy ha
10 azt tselekeszi. örökösön el veszti Elvirt, mivel Elvir soha sem menne aző férjének gyilkosához. aki is mentől szerentsétleneb, annál inkább el hiheti hogy gondolkodik felölle.³⁹² és ha dom baltazárnak halála történnék. semmi meg nem akadályoztatná szerencséjít. az ilyen helyes beszédekel. tartoztatá meg egy néhány szor a fiát. de a mikor
15 dom Sebastien meg hallá a dom baltazár álhatatlanságát. és az dona elvir el indulását., akkor lehetetlen volt el halasztani meg indulását.

Abban a gondolatban volt. hogy egy olyan ember, a ki, érdemes. és méltó feleségít el árulhattya. arra is alkalmazatos leszen, hogy valamely roszt tselekedetet műveljen. és előre érezvén magában
20 valamely szerencsétlenséget, mód nélkül kezdé félteni az Elvir életét. és veszedelemben gondolá ötet lenni. egy olyan országban. és udvarnál. a hol a dom baltazár akarattyát követik. azért mind addig nem is nyugovék valamég dona catharinát arra nem vevé. hogy szabadságot adna néki az el menetelre. ezen [137a:] mindgyárt meg ijede az
25 anyja.³⁹³ nem gondolhatván azt, hogy a fia el kerülhesse a dom baltazár boszu állását. a midön meg fogja látni. hogy indiában is utánna ment a feleséginek. söt még olyan országban ahol ő parancsolna. erre valo nézve mindeneket el követe hogy ki verje a fiának³⁹⁴ ezt a vak merő, es veszedelmes szándékját.

30 De dom Sebastien., éjjel napal. tsak a szomoru gondolatokban lévően. el nem hagyá kerésit. hanem mondá az anyjának. ne félts engemet. aszonyom., én nem igyekezem a dom baltazár halálára. tsak az Elvir életét akarom meg menteni, azon is leszek hogy minden tselekedetére vigyázhassak az ő férjének, ugy el fogom magamot titkolni. hogy se egyik, se a másik meg nem fog üsmérni, az életemet
35

³⁹¹ el <d> indulását,

³⁹² felölle. [ö—e-ből javítva.]

³⁹³ anyja. [Második n—y-ből javítva.]

³⁹⁴ a fiának <el> ezt [Törlés a sor végén.]

veszedelemre nem teszem., de azon leszek, hogy meg oltalmazhassam az Elvir életet. mivel azt a szép személyt, akár imettem. akár álmodban, ugy látom., mint ha a kést vernének belé. vagy mint ha étetöt adnának innya. egy szoval aszonyom, meg ölelvén az anyya térdeit.

⁵ halálo mot kívánod., ha el menetelemet nem akarod. semmit nem mondván néked. el szökhettem volna másodszer is mellölled, de a hozzád valo tiszteletem. szeretetem. és a nyughatatlanságot a melyet néked okoznék arra kényszeritnek hogy ezt néked meg [137b:] mondgyam. ebből meg láthatod. hogy nem fogom a veszedelmet keresni. a
¹⁰ melyet még el kerülöm, és meg fogsz még engemet látni, ha szinte nem ugy is a mint ohajtom, leg aláb tsendeseb elmével.

Dona Catharina. egy kevés ideig halogatá az engedelmet, de látván hogy ugyan szem látomást. kezdene veszni, rea. álla kérésére., dom sebastien erre igen meg örüile, és az anyya. ezt a³⁹⁵ jelt. szerencsés uttyára magyarázá. azután el butszuzának. sok köny hullatásal egy másol. és anyya, a hü álváré gondviselése alá bizá. el válván egy másol. dom Sebastien titkon lisbonában érkezék. és hajora üle, két hét mulva.³⁹⁶ elvir el indulása után,

Elvir pedig három holnapig érkezék indiában. és a vicé király
²⁰ udvarában érkezvén, mindenek nagy örömbe valának. dom baltazár pedig ezen a hiren igen meg ijede. és meg szomorkodék. mind azon által el titkolá. az udvara előtt. és nem tselekedhetvén más képpen. eleiben mene minden udvarával. dona Elvir pedig nagy tzifrán fel volt öltözve. hogy annál inkább tessék férjének. a mint is hogy, min
²⁵ denek tsudálák az ő ékeségét, és szépséget

Dona Elvir pedig nemesi szemérmeteségel menvén a férje eleiben. mondá néki. uram meg botsás. ha elődben [138a:] merek jöni, parancsolatod nélkül, nem álhattam ellene az utánnad valo³⁹⁷ ohajtásimnak. az erötelenség a melyben voltam mindenkör. el jöveteleedtől fog
³⁰ vást, remélteti velem. hogy a mely aerrel élsz, ugyan azon. nékem is hasznomra fordul.

Nem láttzik aszszonyom. felelé néki dom baltazár kedvetlenül. hogy az én távul valo létem nagy kárt tett volna egésségdben. söt³⁹⁸ még azt gondolom. hogy a nyugodalom. és a magános élet, néked

³⁹⁵ a [Beszúrás.]

³⁹⁶ mulva. <hogy> elvir

³⁹⁷ valo <suh> ohajtásimnak. az erötelenség [az — er-ből javítva.]

³⁹⁸ söt <azt> még azt

szükségeseb volt, mint sem az én jelen létem. ezek a boszontó szok igen meg sérték a vicé királynét. de azt el titkolá és a férje a kezit nyujtván néki bé vivé a maga házaban

5 ót tsak magok lévén. elvir nem tartozkodhatá tovább magát nagy sirásra fokada. el keseredvén azon hogy a férje mint fogadta. esziben jutának, az el mult szomorusági. és hogy még mit várhat. azért folyini hagyá könyveit. végtire mondá. hogy hagytaal volt el uram engemet. miképpen fogadtál. meg érdemlettemé ezeket, és ezeket fogadtad volté nekem, nem azért jöttem ide hogy valamit a szemedre
10 hányyak. hanem azért jöttem, hogy eszedbe juttassam hogy engemet szerettél. hogy betsülete-[138b:]det. meg érdemlem. és hogy elődben adgyam azt, hogy betsületedben jár, hogy egy olyan kevés esztendőji aszszony mint én vagyok, ne legyen olyan sokára el válva olyan férjétől mint magad vagy.

15 Meg vallom aszszonyom. felelé néki dom baltazar, hogy tsudalkozhatom az ilyen szorgalmatoságodon. vagy igen meg változtál, vagy igen jól tudod magadot el titkolni, de én azt nem keresem hogy mi vagyon szivedben, te se vizsgáljad az enyimet, sokal jobban tselekedted volna ha az országban maradtál volna, mivel a volt azén akaratom:
20 de onné ki jöttél parancsolatom ellen, és hogy azt véghez vihessed, szükséges. volt. hogy azokat meg csallyad. akikre biztalak volt., az ilyen tselekedet. nem olyan ditséretes amint gondolod. és helyes gyanakodásra indithatna engemet,

Mind azon által hogy azt el kerüllyed. légy itt engedelmeseb nékem,
25 hogy ha haborgás nélkül akarsz élni azokal. atiszteletekel., a melyeket itt igéred magadnak. ezekre. a szokra ki mene a házból. még reá sem tekinte. se feleletit meg nem várá.

Semmi nem boszszonthatya ugy egy olyan aszszonyt aki mindent fel áldoz köteleségének, és a kinek a jó er-[139a:]köles igazgattya
30 minden tselekedetit., mint ha láttya. hogy azokat ugyan a tarttya vétkeseknek. akiért azokat tselekeszi. a szerencsétlen Elvir érzé abban az órában hogy nagy szüksége volna egész bátorságára hogy meg gyözhesse boszszonkodását, és hogy ne fordittsa olyanra gondolatit. aki jobban meg érdemlené. az ő hűségít, mint sem az ő hitit meg
35 szegő férje. de kivetvén az elméjiből minden boszszonkodásra valo gondolatokat., el tekellé magában hogy minden igyekezetit arra fordittsa. hogy a férjit magához viszá térítettse. hogy magát szerettesse, és magais szeresse ha lehet. és hogy ezeket el kezdgye., üsmerettséget akara tenni az indiai fejdelem aszszonyal.,

- A³⁹⁹ még ilyen ártatlan gondolatokban foglalatoskodék. addig az irigy indiai leány nagy nyughatatlanságban kezdte lenni el érkezéséért. fő képpen szépségiért. dom baltazár. el hagyván elvirt. beliza házában mene, akit nagy sirásban találá, dom baltazár. azt látván. nem tudá mit tsinálni. szánakodásában. és ez az ember. akinek a szive meg nem eset. egy igen szép aszonymak. okos. és helyes keserüségin, úgy tették néki. mint ha a szivét által verték volna. hogy keserüségit látá. olyan szerető-[139b:]jének. a ki erőszakos. és mérges volt. és akinek szeretete rendeletlen. valo volt.
- 10 Dom baltazár. lábaihoz borulván meg ölelé térdeit és mondá. szeretetre méltó beliza. mitsoda szerentsétlenség történt rajtad, hogy a⁴⁰⁰ természetnek oly szép munkáját kesergeted. kitsoda szomorított meg tégedet. kész vagyok boszut állani éretted. ha kívántatik. arra esküszöm hogy életemet is fel áldozom éretted,
- 15 Beliza ezekre a szokra. úgy téteté mint ha meg tsendesedet volna, de mint hogy a szive olyan hamis. volt, valamitsoda szép volt szemé-lyiben, és nem akarván adom baltazár szivet másal meg osztani. azért minden modon azon. volt. hogy arra kényszeritse,⁴⁰¹ hogy mentené meg ötet Elvirtől. erre valo nézve. a szeretethez foglalván mesterséggel a haragot, mondá néki szerelmes tekintetekel., tsak épen rajtad kel egyedül boszut állanom. tsak te egyedül gyalász engemet. és tsak egyedül. te tettél abban az állapotban a melyben vagyok, az én társam ide⁴⁰² érkezet. ő itt abban a szerencsés állapotban lészen, a mely engemet illet, már te tsak ötet fogod tekinteni.
- 20 és azon idő alatt. amelyben mindenkor tsak véle lészesz. az én napjaim. a sirásban. és a szomorúságban telnek el. és tsak a halál. veti⁴⁰³ végít kinaimnak. a melyet nekem készitesz⁴⁰⁴ oh [140a:] kegyetlen. ne gondollyad azt. hogy én tsendeséggel tekinttsem az ő gyözedelmét. ez a hancsár., mutatván azt a melyet az öviben hordozot. meg ment engemet attol, és az a vigasztalásom lészen, hogy meg halván. nem lészek bizonyosága hálá adatlanságodnak, ezekre a szokra úgy téteté magát. mint ha ki akarná magát vonni kezeiközül, hogy véghez vigye a mit mondot: a lágy dom baltazár ezen igen meg ijede. és el veszté

³⁹⁹ A <ilyen> még ilyen

⁴⁰⁰ a <sze> természetnek oly szép

⁴⁰¹ kényszerittse, <ötet,> hogy mentené meg ötet

⁴⁰² ide <ke> érkezet.

⁴⁰³ veti [t — javítva olvashatatlan betűből.]

⁴⁰⁴ készitesz [i—e-ből javítva.]

egészen okosságát. és meg kapván ötöt. meg ölelgeté. és azt fogadá néki, hogy elvirt gyülné, és az ő jelen valo⁴⁰⁵ léte. néki is nehéz volna. és hogy ezt oly nyilván meg fogja nékie mutatni. hogy abban nem kételkedhetik. mivel ő mást nem szeretne. és tsak ő érette⁵ akar élni. hanem tsak arra kéri hogy néze meg hogy mint fog elvirel banni. és arra esküszik, hogy ha. azal meg nem. elégszik. ugy bánik véle.⁴⁰⁶ valamint ő akarja., erre az fogadásra beliza meg tsendesedék. fel tévén magában. hogy tsak hamar véghez is viteti, addig is azt kíváná töllé. hogy ő ne lássa a vicé királynét. és hogy annak semmi¹⁰ szabadsága ne légyen udvaránál.

Dom baltazár. erre semmit nem felele. de mindgyárt engedelmeskedék. és hivatván egy tisztit. meg parancsolá néki, hogy Elvirt távul szállittaná az ő házá-[140b:]tol. a kinek is meg volt parancsolva. hogy soha a házából ki ne mennyen engedelem nélkül, de mint hogy¹⁵ leányokat kellették melléje adni. meg engedé. hogy beliza maga adgyon ötöt a rableányi közül melléje, ugy hogy ő mindent meg tudhasson azoktol.

Ez igy lévén. a szerencsétlen elvir. üsméretlen leányokat láta maga körül. a kiket még nem is érthette. jól, ezt a rendelést pedig²⁰ nagy keményen vivék végben. de söt még⁴⁰⁷ attol avigasztalástol is meg foszták. hogy eleonorával lehesen. mivel dom baltazár meg izente néki, hogy mennyen ki az udvartol, és a leg fővebik rab leány legyen helyette. eleonora tsak⁴⁰⁸ nem meg hala keserüségeben. és az elvirtól valo meg válása igen keserves volt de kételen volt enegedelmeskedni.²⁵

A vice királyné rabságban volt a maga udvaraban. olyan emberek⁴⁰⁹ és leányok. szolgálták és örítették. a kikben egész hitele volt belizának. ez a jó erkölcsü aszony békeséges türevel szenvedé mind ezeket. nem akarván. hogy azt mondhassak, hogy leg kisseb panaszt is³⁰ tett volna a férje ellen. de söt még azon igyekezék. hogy a kegyeséggel hozhassa viszá. erre valo nézve. meg érteté. a leg főveb rab leányal, hogy az irás nem volna meg tiltva azért keri hogy adgya meg levelét

⁴⁰⁵ valo <ne> léte. néki

⁴⁰⁶ véle. [é-a-ból javítva.] <m> valamint

⁴⁰⁷ még. <hogy> attol

⁴⁰⁸ tsak <meg> nem meg hala

⁴⁰⁹ emberek <szolgálták.> és leányok. szolgálták és örítették. a kikbe₁₁ [a kikben — második k-ből javítva.] egész hitele volt belizának. ez a jó <aszszony> erkölcsü aszony

a vicé ki-[141a:]rállynak. ezt a leányt thamárnak hitták, és ha rab leány volt is, de sokal nemeseb természet volt benne, mint sem belizában, noha fejdelem aszony volt.

Az Elvir szépsége, kegyesége, és szomorúsága anyira meg hatotta
5 volt szívét, hogy igen meg szerette, és hozzája kívánta magat kötelezni, de megintlen, üsmervén jól, a beliza természetit, igen el kellett néki titkolni az Elvirhez való hajlandóságát, mivel még az is meg volt néki hagyva hogy durván bányék a vice királynéval, semmi szabadságot nem adván néki, élete el vesztése alatt, azért az elvir kérésire
10 nem tudta mit felelni, mind azon által, kedvit akarván tölni veszedelem nélkül, mondá néki, hogy⁴¹⁰ arra szabadságot kérne, belizától, mivel anélkül, a levelet el nem viheti, erre Elvir nagyot suhajta, és thamar belizához⁴¹¹ mene, akinek tudára adá hogy mit kívánna tölle a vice királyné, én aszszonyom mondá néki, el nem vettem a levelet,
15 elsöben a te parancsolatodtól vártam, de még azt is tudodra adom, hogy mit gondolok én ez iránt, én nekem ugy tettzik hogy néked igen szükséges meg tudnod hogy mi lesz a levelben, az én tanátsom a, ha jóvá hagyod, hogy had irjon, és minek előtte meg adgyam a vicé királynak, elsöben néked meg mutatom., hasonlo-[141b:]képen
20 bánom a válaszal is, és azokbol meg láthatod mit kel tselekedni.

Ezt a tanácsot beliza igen jóvá hagyá, és igen kíváná látni, az elvir levelét, azért parancsolá thamárnak, hogy soha egy levelet se adgyon meg Dom baltazarnak,⁴¹² minek előtte ő hozzá nem vitte volna, de mindenek, felet elvir meg ne tudgya, hogy ő a leveleit el olvassa,
25 arab leány mindeneket meg ígére neki, de olyan szándékal, hogy meg ne tarttsa ígéletit, és elvirhez menvén, de a választ tsak akor mondá meg, mikor le feküt volna, mert olyankor tsak egyedül volt véle, és nem akará hogy a többi meg halyák, mikor atöbbi fekünni mentenek, ő az elvir agya mellé térdepelvén, mondá, mindenek
30 másnak aszszonyom, meg esnék a szive belizánon, és a vicé királyon kívül, a te állapotodon, ezek szabadok, és nagy nagy familiából valok, de igasságtalanok és kegyetlenek, én pedig rab lévén, a szivem szánakodo, a te szerentsétlenségedben én részt veszek, de ide okóság kívántatik, és igen nagy vigyázással kel el titkolni ahüséget
35 a melyel akarlak szolgálni, azutan mind elé beszéllé néki, hogy mit végezték volna el belizával, a levelei iránt.

⁴¹⁰ hogy <hogy> arra [Törlés a sor végén.]

⁴¹¹ belizához [o—a-ból? javítva.]

⁴¹² Dom baltazarnak. [D—b-ből javítva.]

Mit art a tenéked. ha beliza láttya leveleidet tsak a vicé király olvassa el. soha belizáról emlékezetet [142a:] ne tégy, semmirol egyébről ne panaszkodgyál. tsak rollam. és az én durva tselekedetim-ről. de söt még. kérjed, hogy vegyenek el engemet mellölled. és annál⁵ inkább itt hagynak. és inkább meg mutathatom hozád valo hüségemet. ha a leveledet el vettem volna a beliza hire nélkül. mindgyárt azt gondolta volna hogy kedvedet akarom keresni. engemet meg büntetet. és el üzöt volna mellölled, de igy hitelt nyertem magamnak előtte, és nagyob dolgokban is szolgálhatok neked.

¹⁰ thamár ha még tovább beszélt volna is, de elvir félben nem hagyatta volna. véle, mint hogy nem várhatta ezt a vigasztalást, azért anyira el tsudálkozék rajta, hogy sokáig.⁴¹³ kelleték. halgatni. szemlélni is kezdé a rab leányt, hogy ha nem láthatnaé valamit olyat az ő szemeiben⁴¹⁴ ha az a külső jószág. nem fedezné el valamely árulást.¹⁵ de mint hogy a rab leány mind iffiu, mind rendes ábrázatu volt. és hogy vidám orczával beszéllet néki. nem ugy mint rend szerént. azért nem annyira kételkedek benne.

Mind azon által mondá néki. talám probalni akarsz engemet, olyan nehezen hihetem el. hogy belizának. egy kedves szolgálója.²⁰ valamely reszt vegyen az én szomorúságimban, valamely nehezen hihetem el a mit mondasz., valo hogy semmit olyat nem látok benned. a miért gyanakodhatnám, de a mi-[142b:]tsoda állapotban vagy. beliza mellet, ameg nem egyezik beszédidel. és nem tsuda. ha abban kételkedem. de akar mely szándékban légy. az én szándékom nem²⁵ a hogy beszéllyek rolla levelemben. azért oda adom néked leveletem. akár hová vid azután nem bánom, tsak a férjem kezihez jusson.

Aszonyom, felelé erre thamár. én azt jól tudtam hogy ilyen hihetlenségel lész hozám. én nekem vagyon abban modom. hogy azt el hagyassam veled. és tsak akkor hidgy beszédimnek, a midön meg³⁰ látod. hogy azt tselekeszem, a mit mondok, de mindenek felet irj a mint mondoztam., erre fel kele mellölle. és le feküvék, a szép vicé királyné. pedig a háláadásban tölté el egy részt az éttzákanak., hogy nyomoruságában. az a segittsége lett néki. és azon is gondolkodék. hogy mit irjon hit nélkül valo férjének.

³⁵ A midön fel ebrede. thamár mindent vive néki. a mi kivántatot hogy irhasson. és mondá. irj addig a még tsak magunk vagyunk.

⁴¹³ sokáig. <halgatni> kelleték. halgatni.

⁴¹⁴ szemeiben <hogy> ha [Törlés a sor elején.]

mivel tsak hamar belizához kell mennem, Elvir meg irá a férjének igen kegyes szokal. hogy igen bánnya hogy kedvetlenségiben eset azért. hogy melléje jöt. kérvén botsása meg azt néki. mivel azért tselekedte. hogy semmi hirit nem halhatta arra is⁴¹⁵ kéri hogy legyen szembe vele. mivel a néki leg nehezeb. és ugy könnyebben is el szenvedí athamár illetlen⁴¹⁶ [143a:]ségeit. kéri mind azon által. hogy azt visgálya meg. hogy olyan familiából valo. a melyért. olyan illetlenségeket. nem kellene néki szenvedni. el végezvén levelit azt fogadá néki, hogy akár mint bánnyék véle. de ő soha azt el nem mulattya. amivel néki tartozik.

A levelet bé petsételvén, oda adá⁴¹⁷ thamárnak. a ki is mindgyárt yivé belizának. ez a fejdelem aszszony nem látván semmit is olyat aleyélben. maga meg adá dom baltazárnak, és azon örüle, hogy thamár. oly jól véghez vinné parancsolatit, dom baltazár. pedig alig¹⁵ olvasá el alevelet. hogy viszá adá belizának. mondván, én nekem. minden szeretetem, gyönyörüségem tsak te benned vagyon. azután meg tiltá thamárnak hogy többbe levelet neki ne vigyen.

Ez a kevély fejdelem aszony. igen örült magában hogy kívánsága szerént valo állapotban láttya a dom baltazár szivét. az udvarnál pedig tsak²⁰ ⁴¹⁸ a sok táncz, és vendégség volt azt pedig tsak aző tiszteletire tselekedték. világosságra tévén mind egyike, mind a másika vétkes szereteteket; semmit el nem titkoltanak az udvar, és a nép előtt. azonban pedig a vicé királyné suhajtozot a rabságában. nem lévén mas vizasztalása. hanem tsak a melyet thamár adot néki.²⁵ a kinek is mások elöt., kenényen [143b:] kelleter magát hozzája viselni.

Egy hólnapja volt már. hogy Elvir oda érkezet,⁴¹⁹ és rabságban volt. de az alat semmi képen a férjit meg nem nyerheté. se az ő szeretetének leg kisseb jelét nem látá. azonban pedig. az irigy beliza³⁰ látván. hogy békeségel szenvedné nyomoruságát. és hogy annak élete. meg akadályoztatná az ő kívánságát. el tekéllé magában. hogy azt az életet is el venné tölle. minden uton modon.

⁴¹⁵ is [Sorközi beszúrás.]

⁴¹⁶ illetlenségeit. [Első *t-n*-ből javítva.]

⁴¹⁷ odá [Elírás *oda adá* helyett, vö. a 125. sz. jegyz.]

⁴¹⁸ tsak [*t-a*-ból javítva.] a sok táncz, és vendégség volt azt pedig <m> tsak aző tiszteletire tselekedték. világosságra tévén mind <mi> egyike, mind

⁴¹⁹ érkezet, <volt.> és rabságban volt. [Törlés a sor végén.]

A hit nélkül való⁴²⁰ dom baltazár. szintén olyan unalomal lévén. az elvirel való házaságában., tsak éppen az emberi tekintetért. ne álla⁴²¹ azokra a modokra. a melyeket beliza minden nap eleiben adgya vala néki. hogy attol meg szabadulhason, mondván. hogy veszedelemben forogna. ha meg találják tudni. hogy halálát okozta. beliza pedig ezeket igen gyenge menttségeknek találván, azon gondolkodék. hogy mi formában ronthassa el ezeket is. erre való nézve. olyan szomorunak tevé magát. hogy a mulattság a melyet dom baltazár szerzet néki. nem hogy azt el üzte volna, de még meg nagyobította. dom baltazár. ezen igen meg ijedvén. szüntelen⁴²² azon sürgeté. hogy mondaná meg néki az okát szomorúságának. bizonyságul híván. a menyet. és a földet, az ő hozája való. hü szeretetiről. mind ezekre az álnok beliza. tsak a sok köny hullatásokal feele, kényszerítvén ar-[144a:]ra. hogy szeresse ötet. egy szoval. az ő beszélgetések. egyiknek. tsak a sirásából állot. és a másikanak esküvéséből. beliza látván hogy mitsoda nagy keserűségben volna érette, ugy téteté magát. mint ha már a nyavalya erőt vett volna rajta., az ágyra. dőle, mint ha mindgyárt meg halna. dom baltazár azt látván. reszketve melléje fut. minden mai nagy dolgait el hadgyá és sok ilyen illetlen⁴²³ tselekedetekel. a melyek meg nem egyeztenek rendével,⁴²⁴ akará néki meg bizonyítani. hogy az ő élete együt jár az övével, akor beliza mint egy haldoklo formára. néki nyujtá kezét. és mondá. nem uram. nem. én nekem kel meg halni egyedül. hogy eleget tegyek avétekért. a melyben az én kevélységem ejtet engemet., méltónak gondolván magamot szeretetedre. dona Elvir arra méltob nálamnál. mivel ő él, ennekem pedig meg kel halmom. de ha méltob is. nem azért hogy tégedet inkább szeretet volna. mivel azt nekem meg vallottad. hogy soha sem szeretet, oh! monda néki. egy nehány köny hullatásal ki szerethetne ugy tégedet. mint a szerentsétlen beliza. ugyan eza nagy szeretet is téssen engemet a koporsóban., te egészen enyim nem⁴²⁵ lehetek. és én nem élhetek. ha tied nem leszek. az Elvir halála szükséges hogy belizának adhas-[144b:]sad magadot. a beliza

⁴²⁰ való [v—b-ből javítva.] dom baltazár.

⁴²¹ ne álla [nem álla helyett.]

⁴²² [Sorvégen:] szün [új sor elején nem folytatja; a. m. szüntelen vagy szüntelenül]

⁴²³ illetlen [len — beszúrás.]

⁴²⁴ rendével, [v—l-ből javítva.]

⁴²⁵ enyim nem nem lehetz.

halála is szükséges. hogy viszá térhes Elvirhez. az igasságos dolog. uram. hogy én áldoztassam fel. boldog volnék, hogy ha az én halálom szerentséssé lehetnél,

Mitsoda szok valának ezek egy olyan embernek. a kit gyöttröt
5 a szerelme. ugyan ezek meg is haták dom baltazárt. valamint a kegyetlen beliza azt ohajtotta, ah! már esok aszszonyom, fel kiálta dom baltazár. ha azal meg lehet menteni eletedet., hogy néked áldozam az elvirét. akezedben adom. vid végben akaratotod. parancsoly. minden inkább veszen el. mint sem az én fejdelem asznyom. mely
10 kedves előttem ez a fel indulatod. mondá beliza. és emeg hoszabithatná napjaimot, ha olyan igazán valo volna. mint a mely szerelemel valonak láttzik lenni, mit kell hát tselekednem kérdé dom baltazár, hogy meg bizonyítsam néked, a kell. felelé beliza. hogy had ream elvirt. hagyad jóvá szándékomot. segíts annak végben vitelében., és
15 tégy szerencsésé engemet. engemet el vévén. dom baltazár. olyan vak szeretettel volt ehez a fejdelem aszonyhoz. és az ő szeretete olyan ellenkező volt az okoságal. hogy mást nem tekintvén. tsak azt hogy kedvit kereshese. és szeretetit meg bizonyithassa. mindenre rea álla. ujontában meg esküvén néki. hogy jóvá hagyja tseleke-[145a:]detit.
20 és segíteni is fogja ha kívántatik, a kegyetlen beliza. örömel. és hizelkedő szokal meg köszöné néki. és a sok. helytelen öelgetésivel. anyira vivé. ötet, hogy dom baltazár az elvir haláláról. oly könnyen beszélt véle, mint ha valamely játékról beszéllet volna

De az alat. amég arra bizonyos utat modot keresnek vala hogy el
25 veszesék elvirt, magok veszedelmek nélkül, a menyek. akik néki gondgyát viselték, segítségire vivék azt, a ki⁴²⁶ vigyázot az ő életére. mivel dom sebastien. a ki ő utánna ült volt hajora, jó szele lévén, tsak hamar elvir után érkezet⁴²⁷ goa varosaban. aki is álváréval. egy üsmeretes sidohoz szálla, aki rabokal is kereskedet,⁴²⁸ dom
30 sebastien tudván hogy az olyan embereknél az haszon keresés leg elől jár, azért az aranyait kezdé előtte villogtatni. és azután böv ajándékal. arra kényszeríteni. hogy el rejtené ötet házánál, mind addig még meg látnák hogy mit kellene tselekedni.

A sido látván hogy mitsoda hasznos volna neki a vendége. valóság
35 gal hozája adá magát. és meg ígéré hogy mindenekben szolgál néki, mint hogy a sidó drága kövekel is kereskedet, és azért. mind a vice

⁴²⁶ a ki <m> vigyázot

⁴²⁷ érkezet <volt> goa varosaban.

⁴²⁸ kereskedet., <tud> dom sebastien tudván

királyhoz. mind belizához gyakran járt, azért dom sebastien.⁴²⁹ arra kéré. hogy [145b:] tudná meg mind azt valami történt volna dom baltazárnál. a vicé királyné el jövetelétől fogvást, és hogy mi képpen elnek egymásal. ezért nem volt⁴³⁰ szükséges hogy a sido ki mennyen

⁵ házátol. mivel ha azt az egész város tudta. ő néki inkább kellett tudni. mivel gyakorolta. a vicé király udvarát. azért mindgyárt is elé beszéllé néki. hogy fogadta a vicé király dona elvirt, és hogy bánt véle,⁴³¹ elé beszéllé fogságát, hogy mitsoda személyyeket tett melléje, azt sem felejté el. hogy a dajkáját is ki üzték. az udvarbol.

¹⁰ Dom⁴³² sebastien mind ezeket irtozva halgatá. de mint hogy azt el vegezte volna magában. hogy semmit olyat nem tselekeszik⁴³³ a mi veszedelemre tehetné elvirt. azért meg tsendesedék. és kérdé a sidotol. hogy ha nem találhatná fel azt az aszonyt. akit udvartol ki üztenek. a sidó felelé. hogy a néki könnyü volna. mivel az az aszszony nála kereset volt. szállást. de mint hogy a nem lehetet. égy üsmerőjéhez ment lakni. dom sebastien erre mindgyárt kéré asidót, hogy estvé. hiná hozzája azt az aszonyt, a sido mindgyárt el mene. és mondá eleonorának., hogy valamely nagy dolgot akarna néki mondani. azért kéri hogy jöne hozzája. éléonora reménlvén. hogy

²⁰ valamely vigasztalásra valot mondana néki, el mene véle., akit is a sido a [146a:] dom⁴³⁴ sebastien házában vivé., dom sebastien mihent meg látá hozzája futá. és meg ölelé. eleonora ezen el tsudálkozék magában, de fel fedvén orczáját. és reája vetvén szemeit ő is ölelgetni kezdé. és bövséges köny hullatásokat ejte örömében. ah! uram.

²⁵ mitsoda tsuda által veszem a menyből ezt a váratlan vigasztalást, oh' kedves éléonoram felelé dom⁴³⁵ sebastien. én neked igen keveset adhatok, söt még azért jöttem, hogy tölled várjam avigasztalást. eleonorának ezekre, esziben jutván az Elvir sok szerentsétlenségi. tsak köny hullatásával felele. a sidonak esze lévén gondolá hogy

³⁰ mind ezekben lehet valami titok el rejtve. és hogy dom sebastien⁴³⁶ valamely nagy okbol kívánja magát el rejtteni, és talám. a vicé

⁴²⁹ sebastien. [a—e-ből javítva.] arra kéré. hogy [145b:] hogy

⁴³⁰ nem volt <ho> szükséges hogy

⁴³¹ bánt véle, [b—v-ből javítva.]

⁴³² Dom <baltazár> sebastien [sebastien — <baltazár> alá írva.]

⁴³³ tselek [íráshiba.]

⁴³⁴ dom <baltazár> sebastien [sebastien — <baltazár> fölé írva;] házában vivé., dom <baltazár> sebastien [sebastien — <baltazár> fölé írva.]

⁴³⁵ dom <baltazár> sebastien. [sebastien — <baltazár> fölé írva.]

⁴³⁶ sebastien [Első s—b-ből, első e—a-ból javítva.]

királynét is tekintené; azért. látván hogy együt akarnának beszélgetni, szabadságban hagyá őket. alig mene ki, hogy eleonora kérde dom sebastientől. hogy mit keresne. olyan helyt. ahol veszedelemben volna.

5 Ez a hü szeretője Elvirnek mindeneket igazan meg monda neki, és a többi közöt. hogy mitsoda rettegésben volna. az Elvir élete felől. meg valván néki azt., hogy az ő szándéka a volna, hogy valamiképpen be színelye magát a [146b:] vicé király udvarában, hogy Elvirt meg segíthesse. vagy hogy ötet ki vegye a fogságból. ha lehetne, 10 eleonora ennek egy részit jóvá hagyá. de azt nem jóvallá⁴³⁷ hogy a vicé király udvarában menyen. nem az ő udvarában lehetz hasznára Elvirnek, öt semmit nem tudnál meg. amit meg kellene tudni., és még talám reád is üsmernének., és mint hogy minden szándékod tsak hogy a vicé királyné életére vigyáz, az én tanácsom a volna. hogy 15 valami formában ály a beliza szolgáltyára, minden tanácsok, végezések. ő nála mennek végben, ugyan azö parancsolattyából viszik is azokat végben. nagyob része a beliza rabjainak, Elvir mellet vannak. ezek minden nap hozája mennek. és számot adnak néki mindenről. és ezeknek parancsollya. hogy mint bánnyanak véle. 20 a lágy dom baltazár. tsak az ő akarattyán jár. a sidó isák. a kinél vagy szálva. sokat szolgálhat néked. ő igen bé jár belizához. aki sok titkos dolgokat is biz reája.⁴³⁸ őt nem lévén üsmeretes. reád sem üsmérnek. mindent is ki tanulhatz. üsmerettséget vetvén a rab leányokal. kik elvir mellet vannak. és akik jönnek s'mennek. a vicé 25 király udvarából. a fejdelem aszony udvarában. de mindenek felet. azt jóvallom hogy barátságot tégy⁴³⁹ abeliza kedves rab leányával., és akit thamárnak nevezik., ez Elvir mellet vagyon. és feje a többinek. de még gondolom hogy a könnyü lészen. mivel már egynehány szor elől találván. mikor senki sem láttya. nekem mindenkor integet. 30 de én. [147a:] láttatlanná tettem. félttem hogy el ne árullyon, de már melléje megyek. mihent meg látom.

Dom sebastien. igen helyesnek találván. az eleonora tanátsát.⁴⁴⁰ azon kezde gondolkodni hogy mi modon mehetne a beliza udvarában., azt találák fel. hogy erről. a sidotol kellene tanátsot kérni. és bé

⁴³⁷ jóvallá [j—r-ből javítva.]

⁴³⁸ reája. [á—g-ből javítva.]

⁴³⁹ tégy [Beszúrás:] abeliza kedves rab leányával., [leányával., — első l betűje j-ből javítva.]

⁴⁴⁰ tanátsát. [s—y-ből javítva.]

is szollitták. akinek dom sebastien így szolla. haszontalan volna előttem el titkolnom. hogy igen nagy okok visznek engemet arra. hogy jól végire menyek. a vicé király. és a beliza szereteteknek. hogy pedigen azt jobban ki tanulhassam. és veszedelem nélkül azt magam
5 meg láthassam. a te segittsegedhez folyamodom. hogy engemet abeliza szolgálattýára tégy. és tégy néki olyan ditséretet felöllem. hogy én mind hasznos. mind szükséges lehetek néki. sok dolgokban de úgy el akarnám. magamot változtatni ha lehetne. hogy egy lis-
10 bonai portugallus se üsmérhetne meg engemet. ha nekem ezt a⁴⁴¹ szolgálatot végben vihetet. légy bizonyos holtig való hálá adásomban. a sidó mint hogy már meg próbálta volt. adom sebastien böv kezü-
ségi. azért nem kételkedék ígéletiben. a⁴⁴² sido, mind hüségére, mind titka meg tartására ígervén magát. monda hogy a mit kíván. a könnyü
15 dolog, mivel. azon atartományban. olyan fü terem, a melynek a leve, a fejr bört. feketére festi. és oly igen meg változtattya az ábrázatot. hogy még álvaré sem üsmerné ötöt meg, ha nem tudná. és ilyen formában. belizához. viszi, mínt olyan⁴⁴³ rabot. ki néki sokat szol-
gálhat.

[147b:] Dom sebastien ennek igen meg örüle, annál is inkább hogy
20 az indiai nyelvet jól tudta. mivel nagy famaliabol lévén, azollyanok meg taníttýák. avégre. hogy ha nagy tiszttségekre találýák öket el küldení indiában. hogy ne legyen szükségek a tolmácsra,

Nem akará tehát tovább halasztani azt a titkos változást, a mely-
röl⁴⁴⁴ a sidó szollot neki. azt mindenek tudýák. hogy indiában böv
25 az olyan fü, a melynek aleve oly igen meg hattya a bört. hogy a ter-
mészet szerént való színét el veszi, és feketévé teszi, ilyen tsalárd-
ságal. igen élnek az oda való kereskedök, kik rabokkal kereskednek, mivel ót a ki legg feketéb. a legg szebb, éléonora pedig azon kezde
30 törödni. hogy lehetne dom sebastient azután ismét fejeéré tenni. de a sidó erre mondá. hogy volna néki olyan vize, amely az orczát ismét meg fejeérríti. a mikor akarja. emeg vigasztalá eleonorát.

A sidó azonnal hozza olyan füvet. azt meg töré. kifacsará, és a levi-
vel meg kené dom sebastient. a ki is a leg fejeéreb emberből leg feketéb
szerecsenné lön. ez annyira is meg változtatá ötöt. hogy se eleonora.
35 se álvaré semmiképen nem félték, és ez a hü szolgálta semmi némü álla-

⁴⁴¹ ezt azt [Íráshiba ezt a helyett.] szolgálatot végben vihetet [!]

⁴⁴² a <mi> sido, mind [Törlés a sor elején.]

⁴⁴³ olyan [n-t-ből javítva.]

⁴⁴⁴ a mélyről [Az e fölötti ékezet bizonytalan.]

pottyában az urának. nem akarván tölle meg valni. ő is meg festeté magát, hogy véle lehessen. imár tsak a volt a kérdés hogy menyenek be-
[148a:]lizához.⁴⁴⁵ a melyet még igéré nékik más napra a sidó, azután.
dom sebastien és eleonora. magok közöt el végezek, hogy egy másnak.
5 mindent tudtára adgyanak, és a sidó házához gyüillyenek esze, azután
meg válának egy mástol.

Noha mind ezek nem láttzottanak is valamely nagy dologra menni,
mind azon által dom sebastien igen nagy örömben volt, látván hogy
közlele lehet Elvirhez. és minden orában halhat valamit felölle.,
10 olyan nagy reménség is szállá meg azö szivét. hogy annak⁴⁴⁶ ambár
okát nem tudhatta is. de a néki tettzet.

A valóságos szeretet hamar meg ijed. és magának könnyen hizel-
kedik. egy semmi kétttségben ejti. és egy semmi meg vigasztallya.
dom sebastien is örömel gondolkodot azon, hogy valamit akor tsele-
15 keszik. azt mind Elvirért tselekeszi. és noha azö tselekedete masnak
ok nélkül valonak tettzet volna is. de ő néki a szükségesnek láttzot
lenni. Eleonorának hasonló gondolati válának, és ugy tettzet néki.
hogy már nem félthetné Elvirt. mivel dom sebastien goa városában
volna. azért nagy tsendeséget is érze szivében. hanem tsak a volt
20 az elméjiben., hogy mi képpen beszélhessen thamáral. hogy meg
láthassa miért [148b:] integetet néki. eza jó rab leány pedig vévén
észre. hogy Elvir nem volna tellyes bizodalomal hozája. ő pediglen
azt egészen meg akarván nyerni, azt tette volt fel magaban hogy
eleonorával. beszéllyen. és irason véle az aszonyának. a kinek az had
25 légyen valamely kevés vigasztalására. ugyan ezen okbol is integetet
eleonorának, de látván hogy nem felene⁴⁴⁷ néki. azon igen meg szomo-
rodék. ugy anyira hogy még elvir is észre vette szomorúságát.

Elvir pedig azt nem magyarázá⁴⁴⁸ ugy a mint kellett volna, hanem
annak más okát adá. és még inkább meg tartoztatá magát thamártol.
30 ennek a leánynak pedig igen éles elméje lévén, által látá az Elvir
gondolattyát, és meg akarván nyerni hitelét. tellyeséggel. feltévé magá-
ban. hogy minden uton modon tsak fog eleonorával beszéllyeni,⁴⁴

⁴⁴⁵ be-[148a:]zához. [Íráshiba *belizához* helyett;] a melyet még igéré nékik
[még — íráshiba lehet *meg* helyett; *nékik* szóvégi *k* betűje *g*-ből javítva.]

⁴⁴⁶ annak <al> ambár

⁴⁴⁷ felene [*felelne* helyett.]

⁴⁴⁸ magyarázá [Elírás.]

⁴⁴⁹ beszéllyeni, [Ékezethiba; a második *e* fölött vessző volt, de áthúzta,
tévesen.]

más nap. éppen azon a napon. amelyen dom sebastient belizához vitték. és a városra mene. hogy eleonorát valahol elől talállya.

Mint hogy⁴⁵⁰ eleonorának is. hasonló szándékja vala. öis ki mene az udvar felé hogy láthassa thamárt. mint egy egy mást keresék. tsak hamar meg is találák, és egy máshoz közelgetvén. eleonora mondá.
5 ugy tettzik mint ha akartál volna velem⁴⁵¹ beszélni nem tsaltamé meg magamat, vagy lehetőké valami hasznodra? igen is le-[149a:]hetz felelé thamár. hogy meg bizonyithassam a vicé királynénak. hogy olyan hü vagyok hozája mint magad. az ő nyomorusági meg hatoták
10 szivemet; belizát tsak kételenségből szolgálom. az ő szeretetit. utálatoságal tekintem. és akár mely veszedelmes légyen. szivemben ilyen gondolatot tartanom, de azt el nem tagadom előtted, és hasznodban jár., hogy azt el titkollyad. én mindenekben kivannék szolgálni Elvirnek. de mit tsinállyak azért., hogy ha nem tudhatom a szive
15 titkát, és hogy tudhatom azt meg, ha nagyobb bizodalomal nem lesz hozám., tenéked kel hát okos eleonora bizonyiságot tenni néki az én hozája valo hűségemrol. tselekedgyed had legyen az a vigasztalása. hogy vehesse leveledet., írj néki. ad ide leveledet és válasz⁴⁵² hozok reája. akkor mindenitek meg fogja látni. hogy hihettek a hü thamárnak.,
20 ha szinte igazságal nem beszélsz is hozám mondá éléonora. de meg tselekeszem a mit kívánsz. mivel a természet szerént valodolog. hogy meg irjam annak, a kit fel neveltem. hogy mitsoda keserüséget szenvedek tölle valo távul létemért. és hogy már többet nem tselekedhetnek velem. a mit tsele-[149b:]kedtek. de hol talállyalak. hogy a
25 levelet oda adgyam? thamár gondolkodván egy kevésé. felelé. keresd fel⁴⁵³ az sidot isákot. ötet mindenek üsmerik. ad oda néki, beszéllek én véle. az iránt. Isten hozád. tovább nem beszélhetünk egymásal, ne hogy valaki egy másal kapjon. és el válának egy másol. eleonora örüle azon hogy a sidot isákot nevezte volna néki. és a szállá-
30 sára mene hogy irjon Elvirnek, thamár a beliza udvarában érkezvén. ót találá isákot. a két rab legényel, aki várta hogy belizához mehessen., thamárnak pedig meg akada a szeme⁴⁵⁴ a rabokon. és jól meg tekintvén őket. mondá a sidonak. tsak lassan. e mindenik szép két szerecsen.

⁴⁵⁰ hogy [Beszúrás.]

⁴⁵¹ velem [Hibás ékezés lehet.]

⁴⁵² válasz hozok [Mikesnél szokatlan az efféle ragtalan tárgy. A *t* íráshibából maradhatott el.]

⁴⁵³ fel [Beszúrás.] az <a> sidot isákot. [!]

⁴⁵⁴ a szemé<n> a rabokon. [Az *é* ékezetét nem törölte; helyesen: *szeme*]

hol vetted őket. és mit keresnek it. isák, hogy még⁴⁵⁵ thamárt jobban
 hozzájuk hajoltassa. monda néki. szép thamár. e mindenik érdemes
 legény, ezek. a musikát tudgyák. sok nyelveken beszéllenek, és leg
 5 iffiabik igen jól tud. serbet. és a csokoládé tsináláshoz. mint hogy
 tudom hogy a fejdelem aszony az ilyenekre igen reá vágy. azért
 jöttem volt. hogy segíts magad is. had vegye el őket töllem. ezért
 az ajándékert. egyebet nem kérek. hanem hogy szollyon mellettem
 a vicé kiralynak, hogy fogja [150a:] pártomot a kereskedésemben.
 igen oltsón adod őket felelé erre thamár. nevetve. úgy tettzik nem
 10 lesz szükséges hogy szollyak mellettek. az ő szép termetek.. szollanak
 mellettek. de isák. ha azt akarod hogy én is szollyak mellettek. szol-
 gály nékem is egy dologban., egy személynek akarnék irni gyakorta.
 és válaszáat venni.. tselekedgyed azt. hogy ved el az ő levelét és ad
 ide nekem, de titkon. te már hozá szoktál. az ilyen szolgálathoz.
 15 és nem tsudálad. ha nékemis vagyón valamely titkos dolgom. isák
 mindgyárt fogadá néki.. gondolván. hogy öis fog szolgálni a két
 titkos szerecsennek., azonnal tudtára adák hogy bé lehetne menni
 a fejdelem aszonyhoz. thamár egyedül bé mene, és minek utánna
 sokat beszéllet volna néki Elviről.. igen kezdé ditsérni. hogy mitsoda
 20 ajándékot akarna néki adni a sido. ez a kegyetlen fejdelem aszony.
 mindgyárt azt gondola. hogy az két új rab. hasznos lehetne. az ő
 szándékára. parancsola hogy hinák eleiben; mihent meg látá őket.
 mindgyárt meg tették mindenik neki. és mondá a sidonak. hogy
 mindenikét bé veszi szolgálattyában. dom sebastien. már a fejdelem
 25 aszony szolgálattyában lévén. olyan szolgálatban. hogy néki csoko-
 ládet készittsen. [150b:] a sidó pedig minek előtte el hagyá őket.
 elejekben adá hogy mi képpen kellene thamárnak kedvit keresni.
 de aző lettzkéje nem volt szükséges. mivel. a természet jób lettzkét
 ada erre álvárenak, hogy kedvit talállya, mivel alig látta meg.⁴⁵⁶
 30 ezt az iffiu rab leányt. hogy rabjává lön néki. és hasonló szeretettel
 kezde lenni hozzája, mint a melyel volt dom sebastien elvirhez. thamár
 is hasonló hajlandóságot kezde hozzája érezni., noha annak előtte,
 inkább szerette. a fejéreket. mint sem a feketeket. de el nem kerül-
 heté azt. a kinek rendeltetet volt., de mint hogy igen okos volt. nem
 35 akará magát mindgyárt meg gyozetni. és elsöben. meg akará üsmerni
 azt a két szerecsent. dom sebastien. kedvit kezdé keresni. és arra

⁴⁵⁵ még <jo> thamárt jobban

⁴⁵⁶ látta meg. ezt [m—e-ből javítva.]

kéré hogy oktatóná meg ötét. mind arra. miben kedvit találhattya a fejdelem aszonynak., thamar ezt meg ígéré, és elvirhez mene. a kinek elé beszéllé az eleonorával valo beszélgetésit., és hogy minden nap híret fogja néki hallani. minden veszedelem nélkül. aszonynom
5 ezt a modot gondoltam ki arra, hogy hozám valo hiteledet meg nyerhesem. és ha arra alkalmatoságot találok. hogy veled szembe juttassam. azt sem mulatom el.

[151a:] Elvir igen kedvesen vevé thamárnak kedv keresésit. aki is más nap meg adá néki az eleonora levelét. és ezel meg mutatá
10 hozája valo hűségít amint is hogy Elvir nem kételkedhetvén azután hűségében. és igazságában. olyan barátságában vevé ötét. hogy az eleonora leveleit meg mutatá néki. és idővel minden szerentsétlen-ségít meg mondá neki. a jó szívü thamar ezeket nem halgathatá köny hullatas nélkül. és aző szánakodásaért oly kedves lön a vicé királyné
15 előt. hogy minden gyönyörűsege tsak a volt azután, hogy minden titkait néki ki mondhatta. thamárnak nagy kedve lévén keresztényé lenni., és remenlvén. hogy az elvir attyafiai meg halván lisbonában. hogy mit szenvedne. azon fognak igyekezni hogy ki vegyék a vesze-delemből. azért. még előre arra kéré elvirt. hogy had mehetne el
20 véle. mikor el hagyná goa városát. dona elvir örülvén aleány szép indulattyának. meg ígéré neki. noha nem látta. mi formában lehetne a meg.

Azonban. pedig eleonora minden nap irt a vicé királynénak. és válaszáat is vette. asidó által, dom sebastien pedig igen⁴⁵⁷ meg hagyta
25 volt néki. hogy semmi emlékezetet ne tegyen felölle a levelében. azért nem is irt felölle, ez a két új rab. anyira meg szeretetéek magokot a beliza tselédivel. [151b:] hogy mindenik nagy barátságot mutatá-nak hozzájok. thamar. pedig. aki gyakorta beszéllet. vélek. nem lehete néki el kerülni. hogy nagy tisztelettel ne lenne dom sebastien-hez⁴⁵⁸ de álváréval nem tartoztatá meg anyira magát. és az ő vig természetiért, nagyob barátságban esék. mint hogy pedig thamar tsak azon igyekezet. hogy vicé királynénak⁴⁵⁹ kedvit találhassa, és hogy beliza igen ditsérte. a csokoladét. a melyet dom sebastien főzöt neki, esziben jutot. hogy meg kostoltassa. Elvirel. egy szer atöbbi
30 közöt. magánoson lévén álváréval. mondá néki. nevetve. ate társad-nak olyan fejdelmi ábrázattya vagyon. hogy nem mérek véle szollani

⁴⁵⁷ igen meg hagyta [n—m-ből javítva.]

⁴⁵⁸ sebastienhez [i—e-ből javítva.]

⁴⁵⁹ királynénak [királynak-ból javítva.]

mikor akarnék. azért tégedet kérek, hogy szoly néki, had tsinályon olyan Csokoládét mint a fejdelem aszonynak, a vicé király udvarában vagyon egy jó akarom. azt akarnám meg vendégleni véle, arra ninesen szükséged. szép thamár. felelé álvaré hogy az én társamot ⁵ másal kéresed arra, mivel ő azt nagyob gyönyörüséggel meg tselekeszi éretted. mint sem gondolod. de engemet is, mondá néki. miért nem forditasz valamely szolgálatozdra.? nem volnéké én hozád olyan hüséggel mint a sidó isák, thamár el hüle ezekre a beszédekre., hogy hogy, felelé néki. isák engemet el árult? nem felelé álvaré, és mint ¹⁰ hogy meg kel néked. [152a:] mondanom atitkomot. én tégedet⁴⁶⁰ tisztellek., és reád nem nézhettem szerelem nélkül, se nem szerethetlek. hogy ne félttselek. én azt meg sajditottam hogy isák néked levelet hordozot. én néki ez iránt szollottam. ő üsmervén engemet⁴⁶¹ meg vallotta hogy ki levelei azok., én nekem könnyeb mint önéki. hogy ¹⁵ neked meg adgyam a leveleket., éléonora, magais meg írja neked. hogy egész hitellel lehetz az én társamhoz. és hozám, olyan dologrol beszélsz. felelé⁴⁶² erre thamár. és ugy elegyitted aközi szeretetedet. hogy nem mutathatom meg néked haragamot. arra pedig akor fogok néked meg felelni. amidön meg mutatad nékem,⁴⁶³ hogy meg felelhetek. minden tartalék nélkül. ezekre el hagyá ötet. és elvirhez ²⁰ menván. tudtára adá néki hogy éléonora. üsmerettséggben volna. a beliza uj rab legényivel. és álvaré meg jelenté dom sebástiennek. a thamáral valo beszélgetésit.

Illyen állapotban valának adolgok. amidön. amint meg mondám ²⁵ beliza el végezte volt hogy dona Elvirt el veszesse. és a vicé királyt is arra kényszerítette volt hogy rea álljon. egy néhány napal az előtt. hogy el végezték volt miképpen vessessék el, eleonora meg irta volt a vicé királynénak. a dom sebastien akarattyából., hogy a sido isák. hozzája hüsé-[152b:]gel volna. és a két szerecsent, azért tette volna ³⁰ beliza mellé, hogy segittsék athamár jó szándékit, és ne kételkedgyék benne. ez a rab leány észre vevén. hogy a beliza betegsége.⁴⁶⁴ tsak tsalárdság volna. és gyanakodván hogy azon hogy valamely nagy dolgot akarna véghez vinni.⁴⁶⁵ meg jelenté álvarének. hogy mitől tar-

⁴⁶⁰ tégedet [d—g-ből javítva.]

⁴⁶¹ engemet <v> meg vallotta<m> hogy

⁴⁶² felelé erre [j—e-ből javítva.]

⁴⁶³ nékem, [m—d-ből javítva; utána megkezdett, de félbenmaradt betű.]

⁴⁶⁴ betegsége. [b—n-ből javítva.]

⁴⁶⁵ vinni. <azt> meg jelenté

tana, dom sebastien pedig annál nagyobb szorgalmatoságot⁴⁶⁶ mutatá belizához. hogy valamit meg sejdithessen szándékában ez a szorgalmatoság anyira meg tették belizának. hogy ötöt választá. annak végben vitelire. és el végezvén dom baltazaral. hogy meg étessék elvirt, azt
5 gondolá, hogy a jobban meg nem lehetne mint a csokoládében, mivel⁴⁶⁷ beliza minden nap ivut csokoládét. hogy ha pedig ugy talalna történi. hogy valamit észre vennének. könnyü lesz néki a rab legényt fel áldozni. és tsak ötöt vádolni azal, mint hogy tsak ő főznie egyedül a csokoládét. az okóság nem követi rendszerént avétket. és ugy
10 tettzik mint ha. az Isten rendelése. meg homályosittaná azoknak gondolatit. kik azt követik. azért hogy meg⁴⁶⁸ ne láthassák. okoskodásoknak fogvatkozását.

Beliza. nagy türehetlenséggel várván. az Elvir veszedelmét. magának nem ada anyi időt. hogy mindeneket jól meg vizsgálja, és tsak
15 a maga gondolattját tekintvén. hivatá dom⁴⁶⁹ sebastient, és különös házban vivén. mondá néki. Zelim, ate hozam való jó szolgálatodért. egesz hitellel vagyok hozád, ate szerencséd bizonyos. hogy ha enge-[153a:]delmeséggel viszed végben akaratomot. és ha a titkot meg tartod. esküdjél meg Zélim nekem. elsöben. minék előtte meg
20 mondgyam szándékomot. dom sebastien vévén mindgyárt észre⁴⁷⁰ hogy miben volna a dolog. fel fogadá néki. hogy mindenekben fog néki engedelmeskedni. beliza ezen meg örülvén, mondá néki. ihon végy ebből a porból, a keziben adván. egy kis arany skatulyát. és vessed a csokoládében holnap. és magad elviszed oda, ahová thamár
25 fog tégedet vezetni. mindenek felet. vigyaz hogy bé vegye az, akihez küldelek, mind ezeket tarttsad titokban. és légy bizonyos. igen nagy jutalomban.

Dom sebastien el hitetvén magával. hogy thamár. egy értelemben vagyon belizával, és hogy a vicé király néhoz fogják ötöt vinni.
30 azért mindgyárt is magára vállalá ezt a rettentő dolgot. azért hogy azt meg gátolhassa. és minden⁴⁷¹ igérvén a fejdelem aszonymak. a skatulyát kezéből el vevé. és nagy örömbe hagyá. alig mene onnét ki.

⁴⁶⁶ szorgalmatoságot [Első *g*-*n*-ből javítva;] mutatá [az *u* más betűből javítva.]

⁴⁶⁷ mivel <elvir> beliza [*beliza* — <elvir> fölé írva.]

⁴⁶⁸ meg [Beszúrás.]

⁴⁶⁹ dom <baltazart> sebastient,

⁴⁷⁰ vévén mindgyárt észre [*észre* — beszúrás.]

⁴⁷¹ minden [Íráshiba? *mindent* helyett.]

hogy a sidóhoz szalada. és mindgyárt hivatá éléonorát. a kinek min-
 deneket meg beszéle. és mondá néki, hogy mindgyárt irna Elvirnek.
 és adná néki tudtára mitsoda veszedelemben forog. és hogy ne innék
 a csokoládéból, a melyet thamár adatna néki a belizá rab legényivel,
 5 eleonora ezeket [153b:] irtozva halgatá., és hamarságal ira, áldván
 a menyet., a ki goa városában vitte volna dom sebastient. isák vevé
 alevelet és thamárnak vivé, a ki is mindgyárt dom sebastien után.
 ment volt bé a fejdelem aszonyhoz. azért kellették várokozni a sidónak.
 mihent beliza meg latá thamárt. nem titkolhatá el néki örömét.
 10 és meg ölevén mondá. kedves thamárom., a te fejdelem aszonyod
 holnap. kivant örömeben lészen. azután parancsolá néki, hogy vinné
 zelimet dona elvirhez. hogy csokoládét adgyon néki, ezekre a szokra
 tsak nem el hala thamár. és mint hogy beliza. többet nem monda.
 néki, azt gondolá hogy talám zelim nem tudná egészen. hogy mit
 15 biztanak reája. ő is örömet kezdé mutatni a fejdelem aszony előtt.
 de alig mene ki a házából., hogy a sidó alevelet oda adá⁴⁷² néki.
 thamár hogy dom sebastienel beszélhesen⁴⁷³ mindgyárt a sidóhoz
 mene, meg örüle hogy őt találá éléonorával egyut, de nagy keserü
 halgatásban találván őket, gondolá. hogy ők is azon nyughatatlanság-
 20 ban volnának valamint ő. de a zelimet amitsoda állapotban látá,
 azon anyira el tsudálkozóék hogy meg állapoték egy kevés ideig
 az ajtoban., az ajtó pedig nyitva lévén. thamár. azon bé mehetet.
 hogy ők. meg nem hallották, dom sebastien a keretven ült, a fejét
 akezére hajtotta, és ugy hullatta könyveit. eleonora pedig által
 25 elleniben [154a:] ült: a szemeit⁴⁷⁴ bé fedte egy keszkenővel. thamár
 ezt látván. sok féle gondolatok jövének az elméjiben. és mentől inkább
 szemlélné zelimet, annál keveseb⁴⁷⁵ rab abrázatot láta rajta. és hogy
 az ő orczája. nem olyan volt. mint a szerecseneké szokot lenni. ezt
 ő annak előtte is észre vette volt. de akor jobban meg vizsgálván.
 30 gyanakodásban esék. és mint hogy eleven természetü volt dom sebas-
 tienhez közelgete. a ki is mint az álomból fel serkenvén. reája veté
 szemeit.

Akor hirtelen fel kele, ugy eleonorais. és mondá szép thamár.
 mitsoda szándékban jöttel ide. és mitől vagyon. hogy isák tudtunkra
 35 nem adta, én hamaréb jöttem ide mint ő felelé thamár. és azt kérdem

⁴⁷² oda néki. [oda adá helyett.]

⁴⁷³ beszélhesen <a> mindgyárt a sidóhoz

⁴⁷⁴ szemeit [t-n-ből javítva.]

⁴⁷⁵ keveset [Íráshiba keveseb helyett.]

tölled hogy⁴⁷⁶ mitsoda szándékal akarja. beliza. hogy holnap. csokoládét vigy a vicé királynénak., és mit parancsolt néked ez iránt. azért hogy had adgyam tudtodra a veszedelmet a melytől félek. és a melyet gondoltam hogy talám nem tudod. de én vagy igen meg tsalom
5 magamot. vagy az Elvir élete előtted olyan drága valamint én előttem, ne titkold el előttem., az a szerencsétlen uri aszony. ennekem minden szerencsétlen-[154b:]ségít elő beszélette. azért en gyanakodom azon. hogy te⁴⁷⁷ annak az embernek képibe vagy itt. akit ő el nem felejthet, ha az ugy vagyon igyekezünk mindnyájan azon hogy tart-
10 tsuk meg életét, de mindenek. felet semmit el ne végy a beliza kezéből, se semit ugy elvirnek⁴⁷⁸ ne adgy. hogy elsőben meg ne próbályad, egy szoval. hogy ha azon fekete ábrázat alat nem te vagy dom sebastien. valamint arrol gyanakodhatom. látván uri természetedet., leg aláb legy annak szándékában. és szabadisd. azt a leg drágáb,
15 és leg szerencsétleneb személyt.

Dom sebastien halván ezeket. egészen hitelt ada néki, és gondolván hogy nem kellene titkolodni olyan leány előtt, aki néki oly szükséges volna. mindeneket meg valla néki. és elé beszellé néki a beliza parancsolattyát. a port melyet adot néki. és hogy azal mit kellene tselekedni.
20 thamár viszá adá eleonorának⁴⁷⁹ a levelit. mondván. hogy irjon más formában felölle a vicé királynénak mivel nincsen ő nálánál senki hibe hozája.

Azonban pedig egyenlő akaratbol el végezék hogy egészen a beliza parancsolattyát kellene követni. és hogy had lehesen dom sebastien-
25 nek az a vigasztalása, hogy láthassa a vice királynét; de olyan formában. hogy ne [155a:] tudgya. hogy ő volna dom sebastien. és hogy elvirt. arra is kellene kénszeríteni. hogy a mérget meg probalván. és abban bizonyos lévén.⁴⁸⁰ azután dom baltazártol meg vallyék. és az udvartol igasságot kérjen,⁴⁸¹ azért. a mitsoda roszul bánnak véle,
30 és minek utánna mindenek elvégeztek volna magok között. elválnak egy másol.

thamár pedig azon igen kezde örülni hogy a kihez titkos szeretettel vagyon a keresztény volna. és hogy a hü álvárérol. elvir nékie sokat

⁴⁷⁶ hogy <hogy> mitsoda

⁴⁷⁷ te <itt vagy> annak az embernek képibe vagy itt. [Törlés a sor elején.]

⁴⁷⁸ elvir- ne adgy. [A -nek rag elmaradt a sor elejéről.]

⁴⁷⁹ eleonorának [Második n-t-ből javítva.]

⁴⁸⁰ lévén. <hogy> azután

⁴⁸¹ kérjen, [Beszúrás.]

emlékezet., meg adván az eleonora levelét elvirnek. arra kéré. hogy mentől hamaréb olvasná el. ezek valának benne irva.

Ugy tettzik mint ha az Isten rendelése. tsak azért hozta volna evilagra ate ellenségednek uj rabját. hogy meg menttsen a haláltól. a melyet el sem kerülted volna. ha másra bizta volna szándékát. kövessed aszonyom. a thamar, és zélim szerecsennek. tanácsokot.

Erre Elvir mondá thamárnak. hogy magyarázná meg néki ezt a levelet, erre ő mindeneket elé beszéle, nagyon is kezdé néki dicsérni a szerecsent.⁴⁸² annak hozája valo hüségit. azt hiddel aszonyom hogy ha meg nem tartoztattuk volna azt szerecsent. kész lett vol-[155b:]na meg ölni férjedet, nem gondolván a maga halálával. tsak tégedet meg szabadithasson

Dona elvir erre köny hullatásokat ejte, halván hogy aző férje mint igyekeznék halálára. mind azon által kételkedék.⁴⁸³ hogy a férje abban részes volna. és thamáral azt akará el hitetni. hogy egyedül tsak a beliza dolga volna. ez a szép leány. nem verheté ki az elméjiből. ezt a férjihez valo jó gondolatot. akit is mentegetni kezdé. mind azon által meg ígéré thamárnak. hogy bé nem venné amit néki akarnának adni. és hogy azt a mérget másra fordittya, nem arra a melyre beliza reméni., azon nap, tsak a nagy nyughatatlanságban telék el. beliza látván valamely szomorúságot a vicé király abrázattyan, nem akará néki tudtára adni. hogy a holnap nap. utolso napja lenne elvirnek. tartván attol hogy meg ne másollya igeretit. dom baltázár is érezvén valamely nehézséget a szívéen, azért. hogy olyan dologra reá állot volna. ő sem hozá azt elé. hogy esziben ne juttassa. gondolván. hogy idövel. ki verné az elméjiből és hamaréb is el⁴⁸⁴ mene belizátol. mint sem rend szerént. az elméje nagy hankodásban esék, nem tudhatván annak okát. éttzaka sem nyughaték. sok szászor. [156a:] fel kellett ébredni. és mikor el alut is. ijesztő dolgokat látot álmában, a melyből észre vevé, hogy a vétek ijesztő dolgokal szokot járnai. és tovább nem maradhatván az ágyban. fel kele még viradta előtt. olyan szándékban. hogy belizát arra vegye. hogy elégedgyék azal. a⁴⁸⁵ mint eddig bánt a vicé királyneval. és ne igyekezek halálán.

Az alat. a még dom baltázár. a betsulettel. szeretettel. és a szána-
kodásal viaskodék. az orája annak el. érkezék hogy dom sebástient

⁴⁸² szerecsent. [sz—cs-ből javítva.]

⁴⁸³ kételkedék. <abban> hogy a férje abban

⁴⁸⁴ el <be> mene belizátol.

⁴⁸⁵ a<mit> mint [Törlés a sor végén.]

elvirhez vigyék. de minek előtte oda menyen. beliza hívátá., és meg hagyá néki hogy végben vigye. a mit nékie fogadot; ujontában meg igére néki. és elvirhez mene. thamár jelen lévén, avicé királyné az ágyában volt,⁴⁸⁶ mint hogy az ágyban is szokta volt meg inya⁵ a csokoládet. és a szokás szerént akarának tselekedni, azért hogy mások semmiben ne kételkedgyenek

Dom sebástien. olyan közel látván. magát ahoz. a ki ért egyedül kívánta életét. érzé magában hogy minden teste reszketne. és alig álhatot az ágy mellet, elvir észre vévén, gondolá. hogy az mit reája¹⁰ [156b:] biztak. az inditaná benne azt reszketést. mondá néki, tsak lassan. hogy mások meg ne halyák ne fély semmit. mert⁴⁸⁷ akár élyek. akár halyak, meg oltalmazlak. a veszedelemtől. a melyre teszed magadot érettem. nem félek aszonyom a haláltól. felelé néki. rosz portugallus nyelven. hanem atíedet akarom meg gátolni. azután¹⁵ azt a rettentő italt kezdé el készíteni. elvir pedig thamáral előre már mindent el végezet volt. és minek utánna csokoládéval meg töltöt volna egy nagy⁴⁸⁸ finsát. avicé királyné mondá néki, belizának. mindenkor tekészitted a csokoládét, mind azok akik körülöttem vannak. az ő hivei. gyanóságban kel vennem mind azt valami az ő udvarából jö. azért meg akarom ezt is próbálni., vevé a finsát. és egy kis kutyával meg itatá. aki is mindgyárt meg döglék. akik ezt láták. nagy halgatasban valának. tamár, és zelim ugy téteték naint ha azon tsudálkoznának. tsak egyedül elvir volt tsendeségben és szollani akara, amidön nagy zaj hallaték akülső házakban. és egy²⁵ szersmind avicé király a házában érkezék. sokad magával. el lehet itélni hogy ezen mint meg ijede elvir, de lehetetlen ki mondani hogy mitsoda állapotban volt dom baltazár.

Dom baltazár a mint már meg mondotam nem lévén nyugodalomban a lelke üsmérete miat. idején belizához [157a:] ment volt. hogy³⁰ le verje szándékárol. mint hogy már thamár. és zelim annak előtte el vitték volt a csokoládét. beliza gondolá. hogy már végben ment volna szándéka. azért mihent avicé királyt látá a házában be menni. mindgyárt mondá néki. nagy örömel, immár uram nem lesz másé tsak az enyim. a mostani ora meg szabadit minket attol. akit gyüüll-³⁵tünk. ezekre a szokra dom baltazár olyanná lön mint aholt. és az ő

⁴⁸⁶ az agyában volt, <a> [vagy <m>?] mint hogy az agyban [ékezethiba.]

⁴⁸⁷ mert <mind> akár [Törlés a sor végén.]

⁴⁸⁸ nagy <cs> finsát. [Alább:] egy szermind <1> [!]

szívit sok gondolati meg változtatván. irtozva hallá a beliza szavait. és nagy siettséggel ki menvén a beliza udvarából. futva ment a maga udvarában és mindgyárt elvirhez⁴⁸⁹ érkezék abban a szempillantásban a melyben meg próbálta volna a csokoládét.

⁵ A midön elvirhez érkezék. látván hogy mindenek. félelemben. és halgatásban volnának. a kutya dögölve a ház közepin. a fincsa mellette. mind ezek olyan rettentő állapotban hozák. hogy az egész teste reszketni kezdte. és tovább nem⁴⁹⁰ bírván magát. egy székre üle mondván. oh Istenem. mit látok, és mit tselekedtem.

¹⁰ Dona Elvir magához térvén. mondá. botsásd meg uram ha meg nem akartam halni. tudván azt hogy nem ate parancsolatodból⁴⁹¹ let volna halálom, azért oltalmaztam meg [157b:] életemet, hogy abból egyedül tsak te parancsoly. nem áldozhatom fel életemet. a kegyetlen belizának. de te néked kész vagyok fel áldozni, ha szükséges néked. szoly uram. mivel a veszedelmes⁴⁹² italban. amelyet beliza készítet nekem, vagyon még anyira valo, hogy meg mutathatom néked, hogy ditsőségemet abban tartom. hogy néked engedelmeskedgyem

Dom baltazár Elviről. a szemeit el nem fordítván, sokáig nem felelhete néki, végtire erőt vévén magán hogy meg győzhesse. keserűségi. mely köny hullatásit okozá, mondá, mind azoknak kik aházban valának. menyetek ki. thamárt, és Zelimet meg marasztá. és mikor tsak négyen maradtak volna a házban mondá a vicé királynénak, aszonyom. haszontalan volna. nekem menttséget keresnem. mivel semmi meg nem mentheti vétkemet, én tégedet. nagyon meg gyaláz-
²⁰ talak, eleget kel nekem tenni mindenek láttára, mind azokért., a melyeket meg bántottalak tégedet., igen akarnám, ha boszut álhatnék éretted, de tegyed az eddig valo békeséges türeseedhez a botsánatot. a melyel meg botsás. annak a fejdelem aszonyoknak a ki eléggé meg büntetődik. reménségének. elvesztésével, de ő helyette. fel áldozom
²⁵ néked. ezeket a két rabjait, hogy had tanulyák meg mások hogy olyan dolgot magokra ne válallyanak. én pediglen érzem. hogy a meny. meg boszonkodot a nyomoruságokért, melyeket [158a:] neked okoztam, időt arra nem ád. hogy azokat helyre hozam és az én halalom léssen egyedül az a boldogság. a melyet néked. fogok szerzeni.

⁴⁸⁹ elvirhez <ment> érkezék

⁴⁹⁰ nem [n-m-ből, e-a-ból javítva.]

⁴⁹¹ parancsolatodból <volt> let volna [let volna — <volt> fölé írva.]

⁴⁹² veszedelmes <ital. am> italban. amelyet

Ezek a szok⁴⁹³ igen meg haták. az Elvir szívét. és gyönyörű kegyes tekintettel tekintven reája mondá, oh! uram, ha életemet akarod, kívány élni is velem együtt. nem tsak meg botsátok belizának. de azt fogadom hogy soha meg sem emlékezem. ate eltávozásodrol. a mi ezeket a rabokot illeti. mutatván, thamára. és zelimre. ezek mentettek meg a haláltól, ezek ártatlanok kérlek is arra, hogy oltalmazd. meg őket. a beliza haragjától. erre inté thamárnak. hogy mondáná meg a vicé királynak hogy beliza mi formában akarta ötet meg étetetni Zélímel. thamár azt elé beszelle nagy okoságal. dom baltazár. azt figyelmeteségel halgatá. és a mikor annak vége volt. mondá a vicé királynénak. had maradgyanak tehat melletted. és a mitsoda rendelést teszek felölled, ök is bátorságban lehetnek melletted.

Ezekre dom baltazár ki mene aházból. és thamár. nyughatatlan lévén dom⁴⁹⁴ sebástien iránt. a kiröl Elvir leg kisebet sem gyanakodék. hogy ki volna. arra kéré elvirt. hogy engedné meg, had maradhatna isáknál [158b:] mivel,⁴⁹⁵ öt tsendesen lehetne. ezt meg engedé elvir. és meg parancsolá néki. hogy goa városából ki ne menyen hire nélkül. dom sebástien erre meg hajtván magát. felelet nélkül ki mene a házból. és a sidóhoz mene. ahol. alváré, és eleonora igen várták ötet. azután mindeneket elé beszélle nekik, de a dom baltazárnak elvirhez valo viszá térése nagy nyughatatlanságban veté szívét.

Azonban pedig dom baltazár. mihent elvirtől kiment. mindgyárt. örizöket renделе. beliza mellé. olyan szin alat. hogy a portugallusok tudván hogy meg akarta volna étetni a vicé királynét. hogy valamely gyalázattal ne legyenek hozzája. és egy szers mind azt is meg izené elvirnek hogy szabad volna udvarában. és parancsolhatna akarattya szerént. azokat a házakot foglallya el magának. a melyek. tettzenek, és hogy hivassa⁴⁹⁶ viszá maga mellé eleonorát. akit is mindgyárt maga mellé hivatá. a vicé királyné élvén a szabadságal. a melyet a férje ada néki, mindgyárt hozzája mene, akit éppen⁴⁹⁷ akkor tették volt az ágyban, mivel. az ő fel háborodási. igen kemény hideg lelést okozának néki. dona. Elvir. valóságos szánakodással lévén hozzája. igen meg ijede. és mindenkor mellette volt. dom baltazár ezt látván. nagy háláadásal volt azért hozzája. és meg szánván vétkit. szüntelen botsá-

⁴⁹³ szok [Elírás.]

⁴⁹⁴ dom <baltazár> sebástien [*sebástien* — <baltazár> fölé írva.]

⁴⁹⁵ mivel, <mivel> öt

⁴⁹⁶ hivassa viszá [//— /z-ből javítva.]

⁴⁹⁷ éppen <az ágy> akkor tették volt az ágyban, [Törlés a sor elején.]

natot kért tőle. kérvén ar-[159a:]rais, hogy ne legyen gyűlölségel hozzája. az ilyen beszédek igen meg haták dona elvirt. és ha a szeretetre. ellenkezőt érze is magában, de a kötelességit. szeretettel vivé végben negyedik napján pedig betegségének annyira nevedekék
5 nyavalyálya. hogy maga érzé, hogy nem vihetné sokáig. a⁴⁹⁸ doktorok. ezt meg jelentették volt Elvirnek. aki is az ágya mellett szüntelen valo sirásban volt. thamár és eleonora szüntelen mellette lévén. szolgálták amiben kívántatot szomoru szivel.

A vicé király vévén észre az ő sirásokrol., és a maga nyavalyályárol.
10 hogy semmi reménsége nem lehetne kéré hogy eleonora had⁴⁹⁹ közelgetne az ágyához. hogy had halya mind azt, a mit akarna néki mondani., eleonora az ágyhoz közelitvén. az vicé király mondá Elvirnek Aszonyom. ebben akis ládában, mely az asztalon volt. meg találod. az én utolso akaratomot, de kérlek. hogy azt tsak lisbonában nyissad
15 meg. ahová kérlek hogy sies el menni, mihent az idő meg engedi. hogy hajora ülhes, én ezt a ládácskát eleonorára bizom. parancsolván néki. hogy kezedben addig ne adgya, hanem dom pedre, dom sebastien és töb jó akaroid előtt. akkor parancsolá eleonorának hogy [159b:] venné kezéhez a ládácskát. annak pedig költtsát a vicé királynénak
20 adá. meg fogod aszonyom abban látni az én hozád valo tiszteletemet; reménlem, és magamnak azal hizelkedem. hogy az én utolso oráim., meg nem engedik.⁵⁰⁰ hogy az emlékezetemhez. gyűlölségel légy. ezeket a szokot alig mondhatá ki. hogy el nehezedeék. és többet nem szolhata. és egy kevés idő mulva senkit nem üsmervén. az elvir karján meg
25 hala

Elvirt mellölle elvivék. thamár és eleonora aházában vivék. aki is⁵⁰¹ olyan nagy keserűségben volt mint ha azt vesztette volna el. ami leg dragábja a világon. de mint hogy a férjében, olyan embertől vált volna meg. aki oka volt minden nyomoruságinak, amidön el mulának az első szomoruságok., a melyeket a szánakodás okozá. és a mely
30 oly természet szerent valo. egy jó szívünek., akkor elvirnek nagy oka volt a maga meg vigasztalására. nem is kellették arra sok idő. az alat a még dom baltazár beteg volt, beliza egy néhány szor irt néki. kérvén⁵⁰² arra. hogy had lehesen szembe véle. de thamár. és eleonora

⁴⁹⁸ a <dokrok> doktorok.

⁴⁹⁹ had <kos> közelgetne

⁵⁰⁰ engedik. [g—d-ből javítva.]

⁵⁰¹ is [Beszúrás a két szó közé.]

⁵⁰² kérvén <ah> arra. hogy had lehesen

nem engedék meg. hogy a követtje eleiben menyen. mint hogy maga is nem tett semmi emlékezetet felölle. azért nem akarák esziben is juttatni. ez a mérges fejdelem aszony látván adom baltazár. változását.⁵⁰³ és meg értvén halálát, egy néhány szor meg akará magát ölni. ⁵ és tsak nagy nehezen oltalmazták meg. Elvirnek nemes szive lévén, meg halván nagy keserüségit. meg izené néki. hogy szabad volna goa [160a:] városában, valamint annak előtte.

Ez a szép özvegy. nagy pompával temeteté el a férjét. és a midön mind ezeknek vége volt. az elindulásáról gondolkodék. és mindent ¹⁰ el is készítete. de el nem felejtvén. hogy mitsoda nagy hűségel volt hozzája a szerecsen zelim. parancsolá thamárnak. hogy keresné fel. és hozná eleiben. az igen könnyü volt. mivel dom sebastien mindenkor a sidónál volt és mind ezen a dolgok alat. hol. thamár. hol. eleonora ment hozzája. és mindeneket tudtára adtanak. álvaré, és thamár azt ¹⁵ kezdék neki jovallani. hogy már most kívánsága szerént valo állapotban lévén. üsmértesse meg magát elvirel. de jól üsmervén az elvir természetit. és látván hogy a nem volna helyes. sok okokra valo nézve. azért. arra az időre hagyá. a midön portugalliában léznek. hogy semmiben meg ne sertödgyék a vicé királyné betsülete, de söt ²⁰ még fogadást tétete. thamáral is hogy el titkolná ötet.

Dom sebastien a királyné eleiben menvén. de mint hogy előbször olyan állapottyában látta. hogy meg nem vizsgálhatta. azért igen kezdé ötet szemlélni. noha ugy tekintete ötet mint olyan embert. aki meg mentette volna a haláltól, de tsudálkozni kezdék rajta, és ha feketé volt is. ²⁵ de az orezája formáján valamit üsmert rajta. addig tekinté, és szemlélé. hogy dom sebastien juta eszében, és arra meg tüzesedék. az [160b:] alat pedig dom sebastien sem vette el szemeit rolla. és a feketé köntösben⁵⁰⁴ is olyan szépnek tették neki. hogy egy nehányszor⁵⁰⁵ meg akará magát üsmértetni. de még is meg tartoztatá⁵⁰⁶ magát. ³⁰ elvirnek a dom sebastienről valo gondolat anyira el foglalta volt elméjit. hogy sok ideig halgatásban volt. ugy anyira hogy thamár. melléje közelitvén. mint ha álmából. akarná fel serkenteneni mondá, aszonyom. zelim itt várja aparancsolatodot. jól látom felelé néki nagy suhajtva. zelim mondá ismét neki., néked köszönöm életemet. háláadatlan nem vagyok, jövel el velem lisbonában, és ót szerencsésé tész-

⁵⁰³ változását. <meg> és meg értvén

⁵⁰⁴ köntösben [íráshiba *köntösben* helyett.]

⁵⁰⁵ egy nehányszor [*szor* — beszúrás halványabb tintával.]

⁵⁰⁶ meg tartoztatá [*o*—*a*-ból javítva.]

lek, és hogy még előreis meg mutassam hozzád való hálá adóságomat. veddel ezt a gyemántos gyűrűt, a melyet az újárol huzá le. és elégyen. bizonyosága ígéretemnek, zelim nagy tisztelettel el vevén a gyűrűt. nagyon meg hajtá magát. és ki mene előlle.

⁵ Elvir mindenkor örömmel látván ötet, nem titkolható el. thamar és eleonora előtt. hogy mitsoda nagy hasonlatoságot látna. zelim. és dom⁵⁰⁷ sebastien között.

Én nem szollok néktek. az ő meg indulásának idejéről, se az ő uttyarol, hanem tsak azt mondom meg. hogy hajora ülvén szerencsésen lisbonában érkezének, a hol az⁵⁰⁸ udvar. meg tudván avicé király rendeletlenségít. és a feleségével való roszul bánását, a kinek is [161a:] az attyafiai. boszut akartak állani. és a király viszá akarta eppen akor hivatni. a midön elvir meg vivé halálának hírét,

Az egész lisbona városa eleiben ment nagy örömel. és mindenek¹⁵ köszönték. azután a maga házához kísérek, és leg előbször is dona catharina jöve köszöntésére. remélvén, hogy valamit halhatna a fiáról. akiről semmit sem tudhatot. el menetelétől fogvást. dom pedre. és dona catharina olyan nagy szeretettel való örömet mutatának a vicé királynénak. és anyi köny hullatásokat⁵⁰⁹ ejtének mind az el mult²⁰ sok nyomoruságiért, mind⁵¹⁰ azokból való meg szabadulásáért. hogy a vicé királyné örömel latá.⁵¹¹ mitsoda kedves volna előttök

Dona catharina nem akarván mindgyárt a fia felől tudakozodni semmit arrol nem szolla, dona elvir. gondolván hogy a kötelesége arra kénszeriti. hogy rolla ne tudakozodgyék. azért. csak a nevét sem²⁵ meré említeni. eleonora pedig nagy nyughatatlanságal várván. hogy mind ezeknek a sok féle dolgoknak vége legyen egy szer. esziben juttatá Elvirnek mind azok előtt kik jelen valának dom baltazárnak az utolsó szavait. eleiben adván hogy sietségel kellene azt végben vinni. mivel⁵¹² mind azok a személyek jelen volnának a kik előtt.³⁰ fel kel nyittani a ládácskát., dona elvir egy ne-[161b:]hány napokra akará még azt el halasztani., de az attyafiai, és jo akaroi oly igen kívának azt meg tudni, hogy továbbá nem halaszthatá. és kedvetket kellették tölteni., meg nyitták tehát. a ládacskát. és a vicé királynák.

⁵⁰⁷ dom <balt> sebastien

⁵⁰⁸ az <király> udvar. [z — utólag beszúrva.]

⁵⁰⁹ hullatásokat [a—á-ból, á—o-ból javítva.]

⁵¹⁰ mind <az att> azokból

⁵¹¹ latá. [Beszúrás.]

⁵¹² mivel [Beszúrás.]

a leg drágáb. köveivel együt. a maga keze irását is ót találák, amelyben fel teszi hogy azokat adrága köveket⁵¹³ Elvirnek hagyja. akinekis jó erkölcséről bizonyosat teszen, vétkesnek valván magát a véle valo házaságának. szándékáért, adom sebastien ellen valo tselekedetiért, és a belizához valo szeretetiért. amelyekért⁵¹⁴ bótánatot kér elvirtől. dom sebastientől. és dom pedrétől. kénszeritvén arra az özvegyét. hogy ne várja a gyászolás idejének végit, hanem adgya hitét dom sebastiennek., mihent lisbonában érkezik, azért hogy az ő emlékezete ne légyen oly gyűlölséges. azok előtt, akiket meg bántot.

¹⁰ Ez az irás meg hatá a sziveket mind azoknak akik jelen valának. Elvir nem halhatá sirás nélkül, dona catharina nem titkolá el amagáét, és mindenik ellene monda a gyűlölségnek. a melyel volt dom balta-zárhoz. dona. catharina⁵¹⁵ gondolá hogy már ideje volna tudakozodni a fiáról. és nagy keserüséget⁵¹⁶ mutata. nem tudván hová lett volna a

¹⁵ fia. a mioltátol fogvást. goa városában indult. meg mondván dona elvirnek mindenek hallottára, hogy mi okbol indult volt el a fia.

Ez a hir igen nagy nyughatatlanságban veté a [162a:] vicé királynét. a szerescen zelim aki meg⁵¹⁷ mentette volt aző életét. annak. ábrázattya. de mindenek felet. ahoz valo hajlandosága el hiteték vele,

²⁰ hogy valamely titok volna mind ebben. erre parancsolá hogy mindgyárt hinak Zelimet., ennek a parancsolatnak okát másoknak meg nem mondván. dona Catharina ezen fel haborodék., zelim pedig mindgyárt ót termet az attyafiai. és jó akaroi között. és az annya előtt. de senki ötet meg nem üsmeré; mint hogy pedig fel tette volt magában. hogy

²⁵ tovább magát el ne titkolya. le tevé minden félénkségit. a melyel addig meg akarta tsalni Elvirt. és elő vevén aző természet szerént valo előbbeni maga viselésit. mindenek kezdék tsudálni a szerescsent.

Dona elvir igen fel háborodva mondá neki, Zelim amit érettem tselekedtéel., abbol el gondolhatom hogy azt a szép tselekedetedet el nem rontod, és el nem titkolod. hogy mitsoda ók vit tégedet arra. tudom hogy egyedül a szánakodás vihetet arra. de olyan dolgokot is láttam hogy tselekedtéel. a melyekből észre vettem hogy más ók

⁵¹³ köve<t>ket [ket — beszúrás.]

⁵¹⁴ [Sorvégen:] amelye [új sor elején:] <lyért>kért [kért — <lyért> fölé írva.]

⁵¹⁵ catharina [Első a—h-ból javítva; szövégi a—á-ból javítva az ékezet áthúzásával.]

⁵¹⁶ keserüséget [Első s—r-ből, második s—t-ből javítva;] muta. [íráshiba mutata helyett.]

⁵¹⁷ meg mentette [meg — beszúrás.]

is vit arra. mond meg igazán. a betsületemben jár. Aszonyom felelé néki. a lábaihoz borulván. az én előttem olyan drága hogy azért életemet sem szánom [162b:] még többet is akart volna mondani, de a szova, a melyet el nem titkolá. meg hatá a szivét. Elvirnek, és dona Catharinának úgy hogy mindenik fel kiálta egy szers mind. oh Istennem. edom sebástien.,

Igen is⁵¹⁸ ő felelé erre, a ki az életét neked köszömvén. azt tsak arra akarta fordítani, hogy a tiédet meg tarthassa, a kik jelen voltak. ezen⁵¹⁹ mind tsudálkozni kezdének és nem hagyák szollani, hanem mindenik ölelgetni kezdé. nagy örömel, az alat pedig thamár. és eleonora dona Catharinának. mindeneket elő beszéllének. úgy elvirnek is, a ki ezen igen tsudalkozván. érzé magában a hozzája valo szeretetének nagyobodását., el gondolván magában. hogy mitsoda tisztelettel volt hozzája. nem akarván magát meg üsmértetni véle., azért hogy¹⁰ mások azt ne gondolhasák hogy egyet értenek. olyan nagy dolognak is tették ez Elvirnek. hogy kegyes hála ado szokal meg köszöné nékie.

Vegtire hogy sok időt töltöttek volna a sok kérdezésben. és feleletben. hivaták álvárét,⁵²⁰ a kinél volt a viz mely meg fejeirttse őket. dom sebástien meg mosta az orezáját véle, és olyaná lett mint⁵²¹ annak előtte volt dona Catharina. és dom pedre. sürgetni kezdék. elvirt. hogy vinné végben a dom baltazar akarattyát. de ez a jó erkölcsü aszony a ki a maga köteleségit mindennél eléb tette., nem [163a:] akara reá allani. és arra kéré dom sebástient hogy ne zugolodnék. ha még el halasztaná. azonban az udvar meg tudván mind ezeket. fel¹⁵ szabadítá dom sebástient, és parancsolá a szép és jó erkölcsü Elvirnek. hogy ne várná vegit a gyaszának.. azért⁵²² eza hazaság meg lön. mindeneknek örömére, thamár pedig keresztényé lett. és az ő hüségit igen meg jutalmaztaták mind Elvir. mind dom sebástien. és álvaréval⁵²³ esze adák.

³⁰ És a szép Elvir a dom sebástienel valo házaságában meg üsmeré. hogy,⁵²⁴ ha a köteleséget tsak egyedül a jo erkölcs vezetí. a nagy tisz-

⁵¹⁸ is [Beszúrás a két szó közé.]

⁵¹⁹ ezen [n—k-ből? javítva.]

⁵²⁰ álvárét, <is.> a kinél volt a viz <meg> mely meg fejeirttse őket. [fejeirttse — j betűje r-ből javítva.]

⁵²¹ mint [t—d-ből javítva.]

⁵²² azért [a—e-ből javítva.]

⁵²³ álvaréval <me> esze adák. [Új bekezdésben:] És a szép Elvir [a — beszúrás.]

⁵²⁴ hogy, <ha> ha <mely> a [a — beszúrás.]

teletet ád. de a mely kötelességet a szeretet vezet. a kut feje avalosá-
gos gyönyörűségnek.

Victoria el végezvén a historiáját. azt mindenek szépnek találák,
de kivált valérius nagy sohajtva mondá. hogy mind szeretné ha dom
5 sebastien helyet lehetne. erre felelé victoria nevetve, légy hát olyan
hűségel victoriához. mint ő volt Elvirhez.

Péntek.

Más nap az egész uri társaság a szokot helyre gyülekezvén. a játé-
kot el kezdék. a melyet. julius veszté. el. és a zálagot hiláriának adá.
aki is mondá. [163b:] fogadom hogy soha sem lesz dom sebastien.
10 julius erre meg mosolyodván. így kezdé el historiáját.

AZ ÁNGLIAI KIRÁLYNAK. ETELREDNEK HISTORIAJA

Anglia annyi változásban volt a sok hadakozások, és egyenetlenségek
miat. amióltától fogvást a saxok azt hét országra osztották volt.,
azt el mondhatni, hogy tsak a tizedik saeculumnak. a kezdetén.
ádelstán király alat kezdte meg ujulni. és tsendes békeségben élni.,
15 ez nagy hadakozó. és nagy elméjű király lévén. a hét országból. egyet
tsinala, és mint hogy azon igen igyekezett. hogy a gallia szellyiről való
népeket amaga országában vonhassa. akiknek is földet osztogata.
azért kevés idő mulva az országában akereskedést fel állitta. és gaz-
dagá tevé.

20 Ez az ország meg marada ebben a boldogságában. mind addig
amég eza király uralkodék., akinek is helyében holta után. Etelred
következék. 1004. esztendőben. ezt a fejdelmet a menyek meg ál-
dották volt minden féle királyi jó erkölcsökel. és boldogab lett volna
más királyoknál. hogy⁵²⁵ ha a szeretetre való hajlandóságát meg
25 győzhette volna. vagy ha az állandóság⁵²⁶ követte volna szivében a
szerelmet,

Ezt a fejdelmet egy Egrád nevű atya fia nevelte volt fel, a kinek
böles, és okos tanácsi. meg tartoztatták⁵²⁷ [164a:] minden indulatiban.

⁵²⁵ [Sorvégen:] hogy [új sor elején:] hogy ha

⁵²⁶ állandóság [a—á-ból javítva.]

⁵²⁷ meg tartoztatták [164a:] <ezt a fejdelmet> minden indulatiban.

égrád azt gondolá hogy az ételred jó hajlandosági meg nem változnak

Ételred már olyan időbe⁵²⁸ kezdte lenni. a melyben akuüő gyönyörűségek. már kedvesek kezdenek lenni: és a korona reá szálván. a nép örömel látá. hogy⁵²⁹ husz esztendő korában arra igen méltó⁵ volna. amint is. az igasságot, és a kegyességet igen szerette. de sőt még jó akarokat is értelemel tudot⁵³⁰ választani. és a többi közül olyat valasztá egyet. akiben egész bizodalomal volt. ezt az iffiu urat korknak⁵³¹ hitták. és ennek a sorsát. annál is inkább nem irigyelék. hogy azt meg érdemlette

¹⁰ Égrad. akihez a király mindenkor valóságos barátságát meg tartotta, és akinek tanácsát úgy vitte végben mint a még király nem volt. örült magában ő maga viselésin. mind eddig ételred semmi máshoz valo ragaszkodását nem mutatá.. noha azö udvara tele volt nagy uri aszonyokal, és fejdelem aszonyokal akik tsak azt keresték hogy tett¹⁵hessenek

De az ő szabadsága elvesztésének. ideje el érkezék, és⁵³² londonum városában volt el rejtve az a személy. a ki tölle azt el vívé tsudálatosan egy szer atöbbi közöt. ez a fejdelem, lovon⁵³³ avároson menvén által az udvarával, az uttzára valo ablakok tele valának népel, kik nézték el²⁰ me-[164b:]netelét.⁵³⁴ akirály abban gyönyörködöt, hogy a népe, azt a szeretit⁵³⁵ mutat hozzája. és olyankor lassabban is léptette lovát. hogy jobban láthassák. maga is tekéngetet az ablakokra. és egy közönséges háznak az ablakán. oly szép személyt látá hogy azon tsak el álmélkodék. és annál lassabban menvén., a semeit el nem veheté rolla, és a²⁵ szemei rabságban ejték a szivét.

A leány pedig vévén észre hogy akirály igen tekingetné. meg tüzesedék. és a királynak annál szebnek tették, és a mikor tovább kelleték is menni. egy nehány szor hátra néze. és örömel látá. hogy a leány is hajolt volna az ablakon hogy tovább láthassa ötet, végtire ki kelleték³⁰ menni avárosbol. és a mezö, a hová magát ment volt mulatni. tsak⁵³⁶ szomorúságot, és unadalmat okozta neki. mindenkor tsak esziben

⁵²⁸ időbe [be — beszúrás.]

⁵²⁹ hogy <sz> husz

⁵³⁰ tudot [Szóvégi t—d-ből javítva.]

⁵³¹ korknak [Középső k — javítva a-ból, vagy d-ből?]

⁵³² és <a> londonum

⁵³³ lovon [Beszúrás.] avároson menvén által az udvarával, <mint> az

⁵³⁴ me [164b: margóra:] netelét.

⁵³⁵ azt a szeretit mutat [!] hozzája.

⁵³⁶ tsak [t—c-ből? javítva.]

lévén a mit látot volt. azon kezdé gondolkodni hogy miképen láthatná még meg. azért semmi gyönyörüséget nem találván a mezön., sokal nagyob sietséssel tére viszá a városban mint a melyel ki ment volt igen kezdé keresni szemeivel mind a házat, mind az ablakot a honnét a szivit meg lötték volt. ugyan azon nép meg mutatá magát az ablakokon, a lovát tsak lassan lépteté. minden felé tekintet. és végtire meg üsmérvén a lako helyét annak a szép személynek. sokat tekingete az ablakra de senkit nem láthata. és tsak egyedül annak. ahaznak ablakja volt. üres, atöbbi mind [165a:] tele voltak.

¹⁰ Ételred ezen igen meg keseredék, és azt el nem titkolhatá, az ábrázattya meg változék. azt nagy szomorusag boritá el. és kork. aki reája figyelmezet azt észre vevé, és közeleb menvén hozája. kérdé ha nincsené roszul. a király mint ha mély álombol serkent volna fel. reája tekinte. es mondá.

¹⁵ Ha haza érkezünk kork. akkor meg mondom néked. erre a király alovát szaporábban kezdé léptetni, kork pedig könnyen észre vevé ezekből a szokbol. hogy valamely rend. kívül valo dolog volna az ételred elméjin. és mint hogy kimentekkor észre vette volt hogy mint tekingette azt a szép leányt. a kit ő is meg nézte. és hogy az oltátol fogvást tsak gondolkodásban láttya. azért gyanakodék valamiben.

²⁰ A király alig érkezék az udvarában., hogy amaga házában mene. kork is utánna, a király le ülven. egy keves ideig halgata. azután korkra vetvén szemeit mondá néki, bizhatomé hüségedben, és a különös hozád valo joságomért. vagyé olyan hüséggel hozá n, hogy

²⁵ énnekem⁵³⁷ szolgálj egy nagy dologban.
felséges király felelé kork, terdre esvén előtte. a hozád valo hüséget nagyon meg sérted, ha abban kétel-[165b:]kedel, szolgálatom, faradságom. vérem, életem. a tied. mind ezekből parancsolhatsz, mit kellesék tselekednem. mond azt uram nékem. és had ne legyek

³⁰ sokáig ebben a nyughatatlanságban. látván.. hogy mitsoda állapotban vagy
oh' felelé a király. ez énnekem olyan új dolog. hogy azon nem tsudálokozom. ha észre vetted. és mint hogy ahoz nem szoktam, azért el sem titkolhattam. kork. én szeretek. de olyan de olyan⁵³⁸ nagy szeretettel.,

³⁵ hogy annak mása nincsen. de szerencsétlenségemre. nem tudom, kit

⁵³⁷ én⟨nek⟩nekem [nekem — ⟨nek⟩ fölé írva.]

⁵³⁸ de olyan de olyan nagy szeretettel., [Az egyik sorvégen, a másik sor elején. Nem dönthető el kétségtelenül: az ismétlés íráshiba, vagy érzelmi nyomósítás-e ?]

szeretek., azután elő beszéle neki mindeneket. és hogy mitsoda keserűségben volt. hogy ismét nem láthatta azt a személyt. mikor háza előtt el ment. néked kel hát. kedves korkom azt fel keresni, fel találni. és nekem meg mondani. hogy ha az a szép személy, az országom bélié,
5 ha a városban lakiké. egy szóval. neked kel arra modot találni. hogy láthassam. néki meg mondgyam szeretetemet, és hogy szeretessem magamot tölle.

kork meg tsendesedék, látván hogy a kiraly szomorúságát. az uj szeretet okozná. minden képen vigasztalni kezdé. és reménséget ada
10 néki.⁵³⁹ mondván. felséged abban bizonyos lehet hogy azért minde-
neket végben viszek. hogy kedvedet tölttsem, és talám még estvéig
is⁵⁴⁰ meg tudhatod a mit akarsz tudni; de uram légy tsendeségben.
és azt visgáld meg, hogy senki ugy meg [166a:] nem érdemli a szere-
tetet mint Ételred. és aki a szépség mellet olyan rendben. vagyon,
15 akinék. a világon lévő szépek. ditsőségeknek tarttyák engedelmeskedni.

A király erre. nem felele. hanem tsak meg mosolyodék. de hogy
valamely bizonyost tudhason a maga sorsáról. kezdé sürgetni korkot
hogy menne el a dolgában fáradozni. és meg hagyá néki. mind a titkot.
mind a szorgalmatosságot. kork mind a kettőt meg igérvén. az udvar-
20 bol ki mene. fel tévén magában. hogy addig vizsá nem térne. a még
végire nem menne mind⁵⁴¹ annak a mit meg akarnak tudni.

kork olyan szorgalmatosságal. mene mindenektől végire. hogy sokára
meg tudá. hogy az a személyt, a ki oly nagy szeretetet gerjesztet a
király szívében Ételgívának nevezik. anya nincsen. az apja mester
25 ember lévén. egy klastromban neveltette volt fel. tizen ött esztendő
koráig. és hogy valamit nyert. mestersége után., azt mind a leányára
költötte. hogy jól neveltethesse. de meg szegényedvén, ót tovább
nem tarthatta, és két esztendőtől fogvást. a klastrombol ki hozván. a
háznál. igen magános életet élne. és magát. tsak az áitatos. és a háznál
30 lévő [166b:] dolgokban foglallya, más mulattsága nintsen, hanem
egy leány attyafia. aki szép, és okos lévén. igen szép egyeségben élne
véle.

kork ezekre végire menvén. az Etelgíva üsmerőitől. gondolá hogy
már az is szükséges, hogy az mester ember házához menyen, és hogy
35 maga is meg lássa. amit mondottak volna felölle. kork oda menvén

⁵³⁹ néki. <f> mondván. felséged

⁵⁴⁰ is [i-m-ből javítva.] meg tudhatod

⁵⁴¹ mind <addi> annak

hozája. olyan szin. alat hogy valamit dolgoztasson véle, beszédben erede véle. és tudakozodni kezdék, tselédíröl. és munkájáról. a mester ember látván. hogy Czifra köntösben volna., szemérmetségből. tsak egy néhány szoval felele néki. kork azt észre vévén. beszélteni akará.
5 és mondá néki. tudom hogy emberséges ember vagy., és hogy szegénységben vagy. ne titkoly semmit el előttem. azt mondgyák hogy egy leányod vagyon. és egy atyád fia mellette. akiket jól nevelted; de a tehettséged nem engedi. hogy jól el helyheztessed őket. ha ez így
10 vagyon, azért kétttségben ne esél. mivel olyan királyunk vagyon a ki a népit szánnya, ha tudná ate szegénységedet tégedet meg segítene. anyival hogy jól férhez adhatnád leányodot

Ah' uram., sok dolgok volna akirályoknak, ha boldogoká akarnának tenni mindeneket., akár mely szánakodo legyen a miénk. de hogy remélhetném én azt. hogy [167a:] kivenne a szegénységből. mivel
15 én néki soha semmi szolgálatot nem tettem. leg aláb valo lévén az országában. a leányom. és az onokám valo hogy elég szépek. de okosok. és nem akarnak senkivel is üsmerkedni

Mind azon által. mondá kork. én akarnám őket látni. énnekem elég üsmerettségem vagyon udvarnál., és én őket valamely nagy uri
20 aszony mellé tehetném, a kinél ajó erkölcsöt gyakorolhatnák. hogy pedig meg mutassam néked, ki huzván egy erszényt tele aranyal. hogy szolgálni akarok néked. veddel el az erszényt.⁵⁴² és segítettsd magadot, addig a még én őket el helyheztetem.

A kork kérésin. és az ő nagy ajándekján. el hűle a mester ember. és
25 sokáig nem tudá hogy mi tévő lenne. kork azt látván. mondá néki. ne fély. nem azért jöttem ide. hogy a leányidot meg tsallyam. én előtted akarok vélek beszélteni. amit tselekeszem veled, tsak a szánakodás viszen arra.

Ez a beszéd meg bátorittá az öreg embert. és látván korknak okos
30 ábrázattyát. és szép beszédit., hitelt ada szavainak. és minek utánna nagyon meg köszönte volna ajándekját. égy kis parasztos házban vivé ötet. ahol találá Etel-[167b:]givát, és a társát,⁵⁴³ kik a varrásban foglalatoskodtanak. Etelgiva ha igen közönségesen volt is öltözve, de az ő szépsége. a kork szemeiben tüdőklék. és soha annál szeb⁵⁴⁴
35 személyt nem látot volt., és a kis fejér és piros ábrázattyával. kék és

⁵⁴² azt erszényt. [Íráshiba.]

⁵⁴³ a társát, <a>kik a varrásban

⁵⁴⁴ szeb [b—p-ből javítva.]

fényes szemeivel. uri és magas⁵⁴⁵ természetével. felyül haladta mind azokat kiket annak előtte látot volt., és annyira kezdé ötöt tsudálni kork. hogy nem szolhata. és a szép Etekgiva fel kelvén előtte. meg pirula. látván. hogy mint tsudálkoznék szépségin.

⁵ A kork ábrázattya nem volt tellyeségel üsméretlen előtte., mivel titkos okokbol. az elméjiben tartotta mind azoknak képeket, kik a király mellet valának. és mint hogy ugyan azon köntösben. is volt azon a napon, azért könnyen reája emlékezheték. mind azon által⁵⁴⁶ nem tudván hogy ki volna. ugy tekinté ötöt. mint a király udvarában valót:

Ha kork tsudálkozot az ő szépségin. ez a szép leány nem aláb való képen tsudálkozik az ő⁵⁴⁷ látogatásán., és egy kevesé fel háborodék rajta. az attyára is tekinté. hogy meg kerdgye. tölle. ki hozta volna ötöt hozzája. kork ezt észre vévén és nem bánhatván véle ugy mint egy mester ember leányával, és közeleb menvén hozzája. olyan tisztelettel. mint ha egy királyné lett volna. mondá né-[168a:]ki. botsásd meg aszonyom, az én vakmerőségemet, mint hogy igazán ki szoktam mondani adolgot, azért el sem titkolom hogy azt akartam meg látni. ha az a mit felölled mondottanak ugy vagyoné. de már látom hogy sokal fellyeb valo a te szépséged annál. a mit ennekem arrol mondottanak. én ezt meg viszem a királynak., és abban bizonyos lehetz, hogy a jó erkölcsöt annyira szereti., hogy azt szerencésébbé is teszi.

Uram. felelé erre Etekgiva szemérmes maga reá tartásával. mi igen alá valok lévén azt nem érdemelyük. hogy a király, és azok kik mellette vannak., tsak reánk is tekinttsenek: mind eddig a menyek el nem hagytanak minket. a szegénység meg nem ijeszt bennünket. talám még a szükséges is a mi okoságunkra. és ha merném, mondá néki pirulva. jutalmát kérni tölled annak az engedelmeségnek. a melyel azatyám volt hozzád. tsak azt kérném, hogy a királynak semmiről ne szóly, és többé had ne legyen aza szerencsénk. hogy it lássunk.

³⁰ A te parancsolatidhoz felelé kork. mindenkor nagy engedelmeséggel leszek. de a lehetetlen hogy meg ne mondgyam a királynak a mit láttam, és kételen vagyok az ő parancsolattyából. mászor is néked alkalmatlankodnom. [168b:] de oly nagy tisztelettel léssen a. hogy ³⁵ reménlem, hogy keveseb tartásod. és több bátorsággal lesz.

⁵⁴⁵ magas [s—v-ből? javítva.]

⁵⁴⁶ által [Első l—t-ből, t—a-ból javítva;] nem tudván hogy ki volna. ugy tekinté ötöt. mint [ötöt ö-je m-ből javítva.]

⁵⁴⁷ az ő <sz> látogatásán.,

Ezekre⁵⁴⁸ a szokra nagyon meg hajtá néki magát. és a gazdával. le menének. a ki is mikor a mihelyében voltak. vissza akará néki adni az erszényt, de kork olyan szokot monda néki. hogy ketelen vala el tenni. az erszényt. azonban pedig a szerelmes Etelred nagy nyughatatlansággal várja vala korkot. és soha egy nap sem tettzet néki oly hoszunak, már bé is kezdé⁵⁴⁹ est véledni. a mikor meg látá. a kedves korkot a kinek az ábrázattyáról meg üsmeré. hogy nem járt volna tellyeséggel hejában.

Mihent magánosan lelete vele. a maga házában hívá ötet. és öt nagy siettségel kérdé tőlle. hogy mit vit volna végben. kork. valóság. szépnék tartván azt aleányt, egészen eleiben adá annak szépségit. azután meg mondá mint ment hozzája. mit⁵⁵⁰ tselekedet. és hogy mitsoda beszélgetése volt. Etelgivával.

A még ezeket beszéllé. kork. adig⁵⁵¹ Etelred nem tudá mit tsinálni. örömeben. és szerelmében. Etelgivanak pedig alacson rende. és szegénysége. tsak nem bizonyos reménséget adván néki. a korknak tet szemérmes feleletire is tsak anyiban⁵⁵² vigyáza. hogy tsudálá az ő esztét [169a:] azután tanácsot kére korktól hogy miformában láthatná meg azt a leányt, azt találák fel magok közöt. hogy a lehetetlen volna azoknak a szegény embereknek házánál; hanem más helyre kellene őket tenni., a hová a király járását, az udvar meg ne tudhassa.

Ételred. a kinek a szerelem meg frisitette volt elméjét. reá emlékezék, hogy a városhoz közel lévő erdő mellett látot volna egy szép házat, a melynek igen szép kerttye is volna. mindgyárt parancsolá korknak, hogy azt venné meg. és a házakot fel ékesítené illendő képen. kork nagy szorgalmatosság. egy hét alat. mindeneket végben vive. és mindeneket el készítete., akirály azután vadászni mene. és tsak egyedül korkal. a házhoz mene öt mindenekről rendelést tet. nagy örömel. meg gondolván hogy kiért tselekeszi.

Az alat a még akirály ezekben fáradozék. a szép etelgiva. nyughatatlanság nélkül nem volt, a midön korkot meg látá. az ő sziviben. meg ujjulának azok az indulatok. a melyeket azö okossága. és jo erkölce. meg akarák győzni. ennek előtte egy darab idővel, az Etelgiva [169b:] apja. el vitte volt ötet magával. hogy meg mutassa

⁵⁴⁸ Ezekre [Szóvégi e—a-ból? javítva; a javítás helyén a tinta összefolyt.]

⁵⁴⁹ kezdé <s> est véledni.

⁵⁵⁰ mit <mo> tselekedet.

⁵⁵¹ adig [d — javítva olvashatatlan betűből.]

⁵⁵² anyiban [b—r-ből javítva.]

néki. akirályt. és mint hogy a valamely nevezetes nap volt. azért Etelgiva akirályt egész fényességében láta. és a szivét meg sértve érzé. a képe anyira el foglalá elméjít, hogy tsak etelred volt esziben, tsak rolla beszéllet,⁵⁵³ és gondolkodot. abban az idő sokal⁵⁵⁴ iffiab

⁵ lévén., nem figyelmezet arra hogy gyönyörüséggel gondolkodnék a királyrol. de az ő atyafia Édita. egy kevesé időseb lévén nálánál. anyiszor kezdé boszontani a királyal. hogy észre vévé⁵⁵⁵ magát. és meg üsmeré szomorúságal. hogy hajlandóság volna szivében.

Azután magára sokszor meg haraguvék nagy kevélységiért, a mely,

¹⁰ az ő királyára merné véle emeltetni szemeit. de akár mely keményen bánt is magával. de azt tsak érzé magában. hogy a szive. fellyeb valo rendénél. és az Etelredhez valo hajlandosága. még nevedeknék. látván maga is helytelen hajlandóságát. nem leheté hogy azt ki ne nyilatkoztassa Editanak. kérvén arra ötét, hogy azt verje ki az elméjiből. és mondá néki. én ezt soha sem vallottam volna meg neked,

¹⁵ hogy ha te fellyeb valo rendü emberekhez járhatnál, mint mi vagyunk., és ha jól üsmérem is hozám valo barátságodot. de meg nem mondottam volna néked esztelenségemet. [170a:] de mint hogy tsak egyedül vagyok. gyámol. és jó akarok. nélkül. és tudom hogy szeretz engemet,

²⁰ azért reménlem hogy meg szánod esztelenségemet., és okos beszédidel. el hagyatod hajlandóságomat

A szép Etelgiva. eszerént beszélget vala gyakorta, az atyafiával, a ki is minden modon azon igyekezek. hogy azt ki verje az elméjiből. amint hogy már azt gondolta volt mindenik. hogy azt végben vitték. a mint hogy már emlékezetet sem tettek egy más között a királyrol. Etelgiva már a nevét sem említette., a mikor, az ablaka alatt el ment. a mint már meg mondottam. de a sok ló dobogásra. a nagy zajra. hogy hallotta, az ablakra futot. és el ijede, hogy meg látá Etelredet. a ki is sokal szebnek tettzet néki. mint annak előtte tettzet

²⁵ volt; az ablakot nem meré bé zárni. vagy is inkább. arra anyi ereje nem volt. és⁵⁵⁶ abban az órában a király hogy igen kezdé szemlélni ötét. azért mind el felejté azt, amit fel tett volt magában.

Az ablakban maradván. a királyt kíséré szemeivel. és szivével, mind addig amég láthatá. és azt is észre vette. hogy a⁵⁵⁷ király egy

⁵⁵³ beszéllet, [b—v-ből javítva.]

⁵⁵⁴ sokal iffiab [l—b-ből javítva.]

⁵⁵⁵ észre vévé<n> magát.

⁵⁵⁶ és abban

⁵⁵⁷ a [Utólagos sorközi beszúrás.]

nehány szor viszá tekin-[170b:]tet volna feléje. aki is mesze lévén. a szomorú Etelgiva, az ablakot bé zárá. könyves szemekel, Edita, fel kiáltá. kedves Editam, hová leszék én.? kedves Etelgivám felelé néki. várjad az időtöl és ajó erkölcsötöl a gyógyulást. a mely oly szükséges nyugodalmodra. és szüntelen a legyen elmédben. hogy az a szép ábrázatu, és szép termetü Etelred, a leg nagyob fejedelmek közül való. mi pedig az ő népe között. leg aláb való vagyunk és hogy az a fejdelem. fejdelem aszonyoknak rendeltetet.

Ezt én mind igen jól tudom. felelé erre Etelgiva. és az én szeretete-
met se reménség. se kívánság nem követi. és ha az a király. a ki előt-
tem oly kedves. anyira találna szeretni., mint én szeretem ötet, azal
szerencséséb nem lenne. soha. és az ő nagysága. hatalma. és a magam
szeretete. el nem felejtetik velem. a maga betsületit. nem akarom
hogy szeresen, és én sem akarom tovább szeretni. az első könnyen meg
gátolhatom, de a másikat talám véghez nem vihetem. de semmi.
kedves Editam. ne beszéllyünk többet felölle. és ha meg nem gyöz-
hetem hajlandóságomat, leg aláb ne ketsegtessük, tellyeségel. [171a:]
el kerülöm az alkalmatoságot, hogy⁵⁵⁸ láthassam azt a fejedelmet,
avárosban viszá fog térni. de azt hitesd el magadal. hogy nem leszék
azok között. kik ötet fogják nézni.

Ezt Etelgiva véghez is vivé. és mikor hallá hogy a király viszá
térne. még a hazában is el rejtezek, hogy a kísértet meg ne gyöze.
ugyan ezen okból. nem láthatá ötet akirály viszá téríben. azt is
gondolá. hogy talám egészen el is felejtheti akirályt. és magát meg
gyözheti; ebben a reménségben lévén. kora éppen akkor mene eleiben.

A kit is hogy meg látá el hüle magában. annak beszédit jól által
látá, és azon meg haborodék. esziben jutván hogy a király mitsoda
figyelmeteségel tekingette ötet, azért abban nem is kételkedék.,
hogy a kora látogatásában valamely el rejtet dolog ne volna. mind
azon által, meg tudván magát gyözni, igen nagy okoságal felele
korknak. a ki is alig ment el a háztól. hogy az atya meg mutatá néki
annak az urnak ajándékát.

Ételgiva ezt látván. annál inkább meg erősödek gondolattyában, hogy
a mind ötet tekintené. és tisztelettel az atya eleiben adá hogy nem
kelletet volna el venni⁵⁵⁹ [171b:] a pénzt. és mondá néki. az udvari
embereknek ajándékok mérges. és meg sértik tiszteletiben. és betsü-

⁵⁵⁸ hogy <h> láthassam

⁵⁵⁹ el ven-[171b:] a pénzt.

letiben azokat, kik azt el veszik, ha leányok vagyon. a kiknek szegénységek, tsak a betsületek kárával orvosoltatik meg. mit nem fognak mondani. a midön meg tudgyák. hogy egy udvari urtól pénzt vettél, és hozánk hoztad. a nevét nem tudom., se azt hogy mitsoda
5 rendben vagyon. de azt tudom, hogy ő volt egyik. a ki leg közeleb volt akirályhoz, mikor a mezőre ment. ebből el lehet itélni hogy betsületben vagyon előtte., az olyan látogatás gyalázatunkra vagyon. mert tsak bestelenségunkre valo oka lehet annak, mint hogy igen alacson renden valok vagyunk azért nem is keresnek minket illendő
10 képen.

Ez a gondolat könyhullatásra indittá a szép Etelgivát, de azattya, akiben nem volt ilyen nemesi gondolat. mondá. hogy ő nem tartaná azt szükségesnek hogy mindenkor a nagy szegénységben maradgyon. azért. hogy mások ne beszéljenek felőlle. anagy renden lévőkhöz
15 illik meg segíteni a kitsideket, a kik pedig rolla fognak beszélni, azt irigységből tselekeszik. anem példa nélkül valo dolog. hogy lássunk olyan szánakodo urakat kik meg segítsék a szegény leányokat. de azal bestelenségekre nem igyekeznek. az az ur is ő néki semmit olyat nem [172a:] mondot hogy rossz szándékban volna. egy szoval ő élni akar. annak. mind jó akarattyával. mind segítségével.
20

Etelgiva látván hogy arrol nem tehetne. nem felele néki. de a midön egyedül marada editával, meg mondá néki, mind azt a mitől tartana. edita is hasonló gondolatban volt., és nem kételkedék abban. hogy azaz ur nem az ő szépségiért jött volna hozzájuk. vagy magáért. vagy
25 a király parancsolattyából. mert ugyan is. azt láttam hogy az a fejdelem. nagy figyelmeteséggel tekingete reád. és minden bizonyal. azon vagyon⁵⁶⁰ hogy tegedet jobban meg üsmérhessen. azt az urat⁵⁶¹ pedig nem láttam hogy leg kisebb szerelmet mutatot volna., és a mint akirályrol. beszélle. könnyen el hihetni. hogy parancsolattyából⁵⁶² jött
30 volt

oh! ugyan ettől is félek én. felelé erre Etelgiva. de mitsoda gondolatnya lehet a királynak., mit akar. ? egyebet abban nem látok. hanem hogy gyalázatoma igyekezik. hiszedé kedves Editam. hogy eza gondolat meg kisebbiti hozzája valo szeretetemet, Ételred nem szerethet
35 egy olyan leányt mint én, hogy azt betsülhesse is. az ő szeretete,

⁵⁶⁰ vagyon <vagyon> hogy

⁵⁶¹ urat [urát-ból javítva az ékezet áthúzásával.]

⁵⁶² paranco<latra> [vagy: <latbol>?] lattából [a tinta szétfolyása miatt nem olvashatók ki pontosan a törölt betűk.]

amely⁵⁶³ igen dicsőséges volna egy olyan személynek a ki hozája⁵⁶⁴ hasonló volna, az énnekem⁵⁶⁵ gyalázatos, én tudom ki vagyok. tó-[172b:]váb nem nézek tsak a mint kell. de ha szinte alaton renden valo vagyok is,⁵⁶⁶ mind azon által az én gondolatim annyira⁵⁶⁷ felyül haladgyák állapotomot., hogy tsak ugy tekintem mint a semmit. az olyan nagyságot., a melyben nem részesülhetek igasság szerént. Etelred király lévén. nem lehet az én férjem. de soha Etelgiva azó szerete sem leszen

10 Ilyen beszélgetésekben tölté el a nyolcz napot ez a szép leány., a melyek alat mint hogy nem látá korkot. azt reménlé. hogy el is felejtették volna, de a kilenczedik napon. az apjával együt látá bé menni hozája korkot leányom mondá a mester ember. akirály parancsolattyára el kel hagynunk⁵⁶⁸ hazunkot., ez az ur hozta a parancsolatot. és azt még ma kell végben vinnünk, készüly és engedelmeskedgyél.

15 Ételgiva erre tsak el hüle, és semmit nem mondhata, kork ezt észre vevén mondá. aszonyom ne fély, a király parancsolattyán meg nem ijedhetz. ő néked⁵⁶⁹ jodot keresi, a mitsoda lako helyt rendelt néked. a tiéd. ennekem parancsolta hogy oda vezeselek., az atyád veled léssen. ugy a szép Edita is. és ezután egyébire nem leszen gondod
20 hanem hogy vigyáz arra az életre, amelyet a király szerencsésé akarja tenni.

Etelgiva egy kevesé magához tervén mondá. uram. meg vallom hogy nehéz nem tsudálkoznom ezen adolgon. [173a:] mi nem érdemelyük a király kegyelmeségit., és olyan alá valok vagyunk. hogy ha az ábrázatodrol nem latnok hogy egyenes szavu⁵⁷⁰ vagy. nem adhatnánk hitelt beszédidnek., mind azon által látom hogy engedelmeskedni kell, én uram kész vagyok az apámot követni. ahová akarod ötet vinni

30 kork vigyázván aleányra. észre véve hogy a leány. által látta hogy mi végre. tselekeszik mind ezeket ő érette. de azt is észre vette. hogy

⁵⁶³ a<ki>mely [mely — <ki> fölé írva.]

⁵⁶⁴ hozája <f> [azaz <s>] hasonló

⁵⁶⁵ én énnekem [Elírás.]

⁵⁶⁶ is, <de> mind azon által

⁵⁶⁷ [Sorvégen:] annyi- [új sor elején:] felyül haladgyák [a -ra rag íráshibából elmaradt.]

⁵⁶⁸ el kel hagynunk [h — javítva más betűből.]

⁵⁶⁹ néked [néki-ből javítva; e-i-ből javítva, d — beszúrás halványabb tintával.]

⁵⁷⁰ egyenes szavu<vu> vagy

a leánynak azért töb keserősége volna mint öröme. és anyira ki tettzet belölle a jó erkölcs, hogy még előre által látá, hogy ehez a nyereséghez. nagy bajjal jutna a király. ugyan ezért nagyobra is betsüllé Etelgivát, és fel tevé magában. hogy mindenekben fogja
5 segíteni tanácsával., azonban pedig meg jelenté néki. hogy estve kellene meg indulni, azután különösön vévé amester embert. akinek is. ismét egy erszény aranyat ada, meg hagyván néki. hogy végeze el a városon minden dolgát. ugy hogy ne kellesék. viszá jöni. mivel akirály parancsolattya. a, hogy többé a mesterségit ne üze. a⁵⁷¹
10 mester ember ennek a kedves parantsolatnak ellene nem álla. és azt fogadá hogy mindenbé bé tölti a király paransolattját. azért tsak hamar⁵⁷² él is rende-[173b:]lé kevés dolgait. kork pedig el hagyá ötet.

A meg indulásnak ideje eljövén. a mester ember, abban az uttzában vivé a leányát. és editát. ahová kork mondotta volt⁵⁷³ néki. ót egy
15 hintot találának. és belé ülteték őket. mint hogy az út hoszu nem volt, azért tsak hamar is el erkezenek, és a sok gyerttya világnál. leg előbször is korkot üsmeré meg Etelgiva. a ki is a hinto mellé menvén. a kezét nyujtá Etelgivanak. Etelgiva pedig szépen a kezit adván néki. mondá. uram. haazt akarod hogy nyughatatlanság nélkül
20 vegyem a betsületet melyet velem tselekeszel. mond meg azt nekem. ha egyedül vagyé itt. ? kork észre vevén hogy mit tennének ezek a kevés szók. és a néki rendeltetet házban vivén ötet., mondá néki, itt már aszonya vagy ennek a háznak., én itt tsak azért vagyok hogy meg mutassam néked az házakot senki én velem nincsen. és az. aki
25 nyughatatlanságal varja itt lenni. tsak olyankor fog ide jöni. amidön semmitől nem tarthatz. uram felelé néki keményen méltoztassál gondviselőm lenni a mellet. tudom hogy mitsoda tisztelettel tartozom néki. a szükséges hogy meg tudgya. hogy ha. király is. tisztelettel tartozik az ártatlanságnak.

30 tiszteletre méltó Etelgiva. felelé neki kork, akirály tégedet igen szeret. tsak holnap látod meg ötet, ő [174a:] néki is kell néked meg mondani szándékát, de azal által nem hágom parancsolattját. ha azt mondom néked. hogy⁵⁷⁴ magának nintsen anyihatalma magán. mint neked vagyon rajta., és hogy tsak rajtad áll. hogy magadot
35 tisztelessed: véle.

⁵⁷¹ a <m> mester ember [ember r betűje n-ből javítva.]

⁵⁷² hamar [Második a—e-ből javítva.]

⁵⁷³ volt [t—n-ből javítva.]

⁵⁷⁴ hogy <maga> magának

Azután oda szolítván az apját. és editát. mondá. nékik. ez a ház. es a mi benne vagyon EteIgiváé. it fel találhatya mind magának. mind néktek. a mit kívánhat. a mely aszonyokat itt fog találni. azok szolgái. és atöbbröl olyan rendelést tegyen. amint néki tettzik.

⁵ Ezekre⁵⁷⁵ a szokra el butszuzék töllök, és szabadságban hagyá öket. hogy gondolkodhassanak szerencsejek változásán. alig mene ki a házbol. hogy Edita arra kéré EteIgivát hogy néznék meg aházakat; EteIgiva rea álla. és a midön a házakat kezdék jární. feles tselédeket találának. akik mindenüt⁵⁷⁶ el hordozák öket. a ház nem volt nagy,
¹⁰ de igen alkalmas. és drága öltözetekel⁵⁷⁷ volt fel ékesítve;

EteIgiva a maga hazában találá az aszonyokat., és a melyik azok között első volt, az EteIgivát olyan kis házban vivé. a hol⁵⁷⁸ sokféle köntösököt, és vég matériákat [174b:] mutata néki. más ezeknek örülhetet volna, de ÉteIgiva ugy tekinté mind ezeket. mint olyan
¹⁵ keIpezeket, a melyekben akarják⁵⁷⁹ ejteni azö jó erkölcsét.

Edita noha igen okos volt., mind azon által nem gondolkodot olyan formában. és mint hogy soha életében olyan nagy alkalmaságban nem volt mint akor, azért örülni kezdé. és mondá. mitsoda szép dolog akirályság., aki ilyen Czifra dolgokat tseIkedhetik. a ki anyomorultakot meg segítheti. a ki a szegényt gazdagá teheti.
²⁰

Ha mind ezek az ajándékok felelé EteIgiva. más szándékbol volnának,⁵⁸⁰ valo hogy szerencsések volnánk. de kedves Editám. a szeretet annak kezdöje. és az el törli minden érdemít., edita látván hogy tsendeseb elmevel volna, kérdé tölle. hogy miért volt mind addig olyan nagy halgatásban. EteIgiva felelé erre.⁵⁸¹ mert mindenkor attol tartot hogy tsak azon igyekeznek hogy a király kezében adgyák. és ha oda érkezésekkor. a királyt öt találta volna. már azt fel tette volt magában hogy ettzaka valamely klastromba szökjék, fö képpen, ha⁵⁸² látta volna. hogy valamely illetlen dolgot kívánt volna
³⁰ tölle.

⁵⁷⁵ Ezekre [E — javítva egy másik megkezdett nagybetüből, új bekezdésben.]

⁵⁷⁶ mindunüt [Elírás.]

⁵⁷⁷ öltözetekel <fe> volt fel ékesítve; [ékesítve; — k betűje s-ből javítva;] <EteI> [új bekezdés:] EteIgiva

⁵⁷⁸ a hol <féle> sokféle [sokféle — kereszttel jelölt beszúrás a lap alján.]

⁵⁷⁹ akarják <meg> ejteni

⁵⁸⁰ felelé EteIgiva. más szándékbol volnának, <felelé EteIgiva.> valo

⁵⁸¹ erre. <mind> mert mindenkor [Törlés a sor végén.]

⁵⁸² ha<g> [a—o-ból javítva;] látta volna. hogy

Nem úgy bánik velünk felelé erre Edita., hogy azt gondollyuk hogy
ö illetlen dolgot tselekedhessék. azt könnyü látni. hogy tsak a jó
akarattyával akar, tégedet meg nyerni, és azt gondold meg. hogy
talám [175a:] az életét is el vesztené az apád. ha el szöknél. mindgyárt
5 ötet kezdenék vádolni, én azt hallottam hogy a mely szeretet haragra
változik. attol inkább félhetni, mint sem agyulölségtöl.

Ugyan ezis tartoztat meg engemet monda Etelegiva. és ha azt meg
erhetem. hogy a király több betsülettel legyen hozám. mint sem szere-
tettel.. azt el hiheted hogy esztelen⁵⁸³ nem vagyok hogy meg gátollyam
10 nemzettségem szerencsét. a midön azt betsületem kára nélkül
meg szerezhetem. de azt is tud meg. hogy meg tudom vetni⁵⁸⁴ azt a
szerencsét, hakarával kellene lenni annak abetsületnek. amelyet én
nagyobra betsüllem. avilág birodalminál.

Alig vegezé el beszédit. hogy tudtára adák hogy az asztalon volna
15 az étek. ez a vatsora. pedig olyan különbözö volt attol. amelyhez⁵⁸⁵
ök szoktak volt. hogy más Etelegiván kívül. nem tudta volna mint
viselni magát, de oly nemesi szivel születet volt. hogy úgy tettzet,
mint ha. abban abövségben neveltetet volt

Az alat amég Etelegiva., akar mere fordullyon mindenüt tsak a
20 király hozája valo szorgalmatoságának. [175b:] jelit láttya, ez a király
elé beszélteté korkal. hogy mint lett volna a házhoz valo érkezése
Etelegivának, ez az okos ur, leg kisseb dolgot is elé beszélla néki. és
semmit olyat el nem felejte., a mi néki meg bizonyíthatná, hogy annak
a leánynak vagon anyi esze, mint szépsége: Eteled, akinek hová
25 továb nagyobodék szeretete. nagy nyughatatlanságban tölté el az
éttzakát. és ha tudta volna. az Etelegiva gondolatit.⁵⁸⁶ nem lett volna
talám oly nagy nyughatatlanságban

Más nap Eteled el végezvén a⁵⁸⁷ külsö dolgait a szerelmiröl gondol-
kodék, és a vadászatnak ideje⁵⁸⁸ el jöven. nagy örömel meg indula,
30 és amidön gondolá az erdőben. hogy az udvara észre nem venné
korkal egyut el távozek töllök, és az Etelegiva háza kerttyének kapuja
felé tarta.

Etelegiva pedig az apjával és Editával. sétálván akértben. tudták

⁵⁸³ esztelen [eszten-ből javítva.]

⁵⁸⁴ vetni [t-g-ből, n-i-ből javítva.]

⁵⁸⁵ amelyhez [h-b-ből? javítva.]

⁵⁸⁶ gondolatit. <még nagyobbba> nem

⁵⁸⁷ a [Későbbi beszúrás a két szó közé.]

⁵⁸⁸ ideje [je — beszúrás.]

hogy a királynak oda kellene érkezni. és mesze látván két lovast, gondolák hogy a király és kork volnák.⁵⁸⁹ amint hogy ugy is volt. és a király látván hogy eleiben⁵⁹⁰ jönének, sietve le szálla a lorol. hogy meg előzze Etelgivat. aki is nem akarván királyának meg vetni kegyelmesé-
5 [176a:]git. a Czifra köntösökből vett volt magára. és az anyira fel. ékesíté az ő szépségit, hogy nehez volt ötet latni. s' nem szeretni. Etelred. azt tsudálni kezdé, és vévén észre hogy Etelgiva alábaihoz akarna borulni meg előzé ötet. és maga borula aző lábaihoz.

És tsak egyedül az Etelgiva apjának engedé meg. hogy lábaihoz⁵⁹¹
10 borullyon. akihez is kegyeségit mutatá. azután kezit adván Etelgivának a ház felé indula véle. és mondá néki, látod szép Etelgiva azt a fejdelmet. akinek minden sorsa egészen terajta áll. ugy tettzik nem szükséges azt tudodra adnom hogy mint szeretlek. mindent valamit tealekedtem. meg mutathatta néked szeretetemet. és nem találók
15 olyan szót a melyel elődben tehesem nagy szeretetemet.,⁵⁹² tevagy az első. aki fel gerjesztetted bennem ezt a nagy szeretetet, ugyan teis vagy egyedül arra méltó.

felsőleges király. felelé néki Etelgiva. méltatlan volnék arra hogy a nap engem világositson, ha szivesen nem venném a felséged kegyel-
20 meségit, olyan kevés idő alat, annyi sok jó téteményiért. mindenkoron nagy halál⁵⁹³ adásal. és tisztelettel leszek felségedhez de felséges uram. alábai-[176b:]hoz akarván borulni, és a melyet meg nem engedé néki., botsás meg az ártatlan Etelgivának. ha nagyobra meri betsülleni abetsületét., a felséged minden ajándékinál., a szeretet, a melyet fel-
25 séged ígér nekem., az örökösön⁵⁹⁴ meg homályosította., a jó erkölcs, egyedül valo jó. amelyet vettem a mennyektől. ugyan abban is áll az én születesem. és rendem, és ha más. fejdelem, a felséges Etelreden kívül,⁵⁹⁵ a kinek nagy tisztelettel tartozom. a szerelemről beszélt volna nekem, egyebet a meg vetésnél. nem nyert volna tőlem.

30 Nagy keserőséggel látom, hogy az én állapotomnak meg változásáért, mitsoda gondolattal lesznek felőlem. nem hogy én abban kevélykedném. de én abban. tsak gyalázatra, és meg alázásra valot látok.,

⁵⁸⁹ volnák. [Íráshiba lehet *volnának* helyett; *k—n*-ből javítva.]

⁵⁹⁰ eleiben <mennének.> jönének,

⁵⁹¹ lábaihoz [*l—b*-ből, *á—o*-ból javítva.] borullyon.

⁵⁹² szeretetemet., <va> tevagy az első. aki <be> fel gerjesztetted bennem

⁵⁹³ halálá adásal. [Elírás.]

⁵⁹⁴ örökösön [*on* — beszúrás.]

⁵⁹⁵ kívül, <nek> a kinek

mentől aláb valo vagyok, annál többet fognak rolam rosztat mondani. ne gondollya azt felséged., hogy én arra töb okot adgyak; Etelgivától, ne is várjon egyebet. hanem azt a tiszteletet, engedelmeséget. amelyekkel minden tartozik az ő királyához. ezeknél kedvesebet felséged nem
⁵ nyér fáradsági után. amitsodásnak ma tettik néked Etelgiva, olyan léssen ezután is. és ha felségednek valamely más szándéka vagyon irántam. kérem hogy vegye viszá ajándékít, és hagyja meg ártatlanságomat. Etelred oly igen el tsudalkozék ilyen beszé-[177a:]
¹⁰ din egy olyan leánynak mint Etelgiva. hogy nem lehte félben hagyatni véle beszédit, és aző szemérmetes. ábrázattya. el hiteté véle mind azt. amiket mondot néki. és⁵⁹⁶ aző okoságal valo jó erkölcsiért. anyira⁵⁹⁷ kezdé ötöt betsülleni. valamenyire szereté. egy kevés ideig tsak reája nézet. nem felelhetvén néki. vegtire mondá. tsudálatra melto Etelgiva. egy olyan erős szeretet. mint az enyim. nem veszi
¹⁵ mindenkor kalauzul az okoságot meg vallom, hogy azokbol az érde midből. amelyeket benned szeretek. azt ki vettem volt, a mi ellenire lehetet volna szerencsémnek, noha atészi a többit is betsesebbé. azért nem hogy el távoznám szándékomtól. de még inkább meg erősíttem,⁵⁹⁸ az a jó erkölcs. a melynek akarod áldozni az én jó tétéményimet,⁵⁹⁹ ugyan az is tölt bé tégedet azokal, és oly igen vigyazván ate ditsőségedre, valamint a magaméra. és olyan figyelmeteségerl. szorgalmatoságal. és tisztelettel. akarom a szivedet meg nyerni. mint a melyet várhatnál akár kitől mástól., egyebet nem kívának
²⁵ tölled, hanem hogy azokat ugy vegyed. nem ugy mint királyodtól. hanem mint olyan embertől. aki anyira szereti jó erkölcsödöt. mint szépségedet

[177b:] Enged meg had tölttsem bé azt a kedvemet hogy had tegyelek szerencsésé tégedet, had lassalak, szereselek, és hadd adhassam minden órában jelit szeretetemnek. ennél egyeb jutalmat nem
³⁰ várok.

Ah! felséges király.⁶⁰⁰ felelé Etelgiva, aki is nagyon meg türköteté magát. hogy el titkolhasa szive indulattyát., nem volna evilágon hozám hasonló szerencsés. hogy ha ilyen szándékid volnának. de nem illik én hozám az én királyomnak akarattya ellen tusakodnom.

⁵⁹⁶ [Sorvégen:] és [új sor elején:] és

⁵⁹⁷ anyira [anyirá-ból javítva az ékezet áthúzásával.]

⁵⁹⁸ meg erősíttem, <ugyan> az [<ugyan> — sor fölötti beírás.]

⁵⁹⁹ jó tétéményimet, [Második t—m-ből javítva.]

⁶⁰⁰ király. <fel kiálta> felelé

felséged szabad magával. és reménlem. hogy az idő meg üsmértetvén
veled szívemet, el is olttya benned azt a szerelmet. a melynek gyakor-
lása igen kevés kedv töltésire léssen akirálynak ezekre a szokra apa-
lota ajtajához érkezvén, be menének. a hol is fejedelmi Collatitot
5 talalyán. az Etelrednek igen tették. és azt akará hogy kork. edita.
és az Etelgiva apja asztalhoz ülnének.

Az ilyen mulattságot a királyok is szeretik. és szabadságban lévén.
meg tartozkodás nélkül, meg mutattyák hogy ha anagy hatalomban
vannak is⁶⁰¹ öltöztetve. de tsak emberek. és Etelrednek is olyan mulatt-
10 ságára volt az az ora, hogy azt anyira hozsabitá a menyire lelete.

A kedves Ételgiva noha szüntelen vigyázot is magára, hogy ki ne
nyilatkoztassa ami a szivén vagon. de minden tselekedetében, anyi
kedvet. és eszt mutata. hogy a [178a:] király nehezen válhaték meg
tölle, de végtire tartván attol. hogy ne keresnék. és őt ne találnák.
15 el butszuzék Etelgivától, kérvén arra. hogy engedné meg. had jöhetne
gyakorta hozája. erre ő, szemérmetesége szerént felele., és rea nem
álván keresére, meg érteté véle. hogy hejában ellenzené ő azt,
mivel az a király akarattyán áll. azután kegyes szokal szolla Editá-
hoz., és látván hogy Ételgiva nagy szeretettel volna hozája. arra kéré
20 ötet. hogy gyakorta beszélene felölle Ételgivának, edita erre okosan
felelvén. a királyt ki kísérek, aki is lovára fel üle. anyi tsudálkozásal.
amenyi szeretettel. és nem gyöze eleget beszélteni. korknak az Etel-
giva szépségéről. és eszéről. a király pedig az udvarához érkezvén,
senki nem meré kérdezni hogy hol járt volna. és azután avárosban
25 viszá mene. fel tévén magában. hogy más nap ismét Etelgivához
menne.

Etelgiva pedig mihent egyedül lelete. Editával. elé beszélle néki
minden szavait akirálynak. és azt is hogy mint meg türköztette magát.
hogy akirály észre ne vegye szive indulattyát. oh ! mitsoda mél-[178b:]
30 tó az a király a szeretetre mondá ismét. miért ő király. vagy miért
vagyok én egy semmi.

Mitsoda történet az. amely oly igen meg egyezteti akét szivet. a⁶⁰²
kik egy mást nem birhattyák. és mitsoda haszna. lesz. enyi sok szor-
galmatoságnak, és szeretetnek.?

35 De mint hogy, felelé erre edita, akirály egyebet nem kíván. hanem
hogy tegedet szerethessen, miért magad is hasonló gyönyörüséget

⁶⁰¹ is [Beszúrás.]

⁶⁰² a<melyek> kik [kik — <melyek> fölé írva.]

nem tsinál:z abbol magadnak lehetzé mindenkor ebben atürköztetésben., gondolodé azt hogy ha meg vullanád néki szeretetedet, hogy az inkább el ragadná szeretetiben ?

Minden bizonyal azt gondolom felelé Etelgiva. ha azt észre találná
5 venni hogy szeretem, mindgyárt azal. hizelkednék magának. hogy⁶⁰³ gyözdelmet vehet gyengeségemen. és tsak azon igyekeznék. hogy azt el érhesse, azt hid el Edita., hogy azt soha meg nem vallom néki, ha meg kellene is halmom. és ugy fogom magamot viselni. hogy soha meg nem tudgya aszivem titkát; hát mit várhatz, ezért a kemeny-
10 ségedert. kérdé tölle Edita. azt, felelé néki Etelgiva. hogy magában szallyon, én töllem el tavozék. és adgya másnak azt a szeretetet,⁶⁰⁴ a melyet se elnem vehetek, se el nem kell. vennem

A királynak pedig minden nyughatatlansága tsak [179a:] avolt, hogy miképpen titkolhassa el szeretit⁶⁰⁵ az udvara előtt. de fő képpen
15 Egrad előtt. a kinek okos tanácsi. nem kezdének anyira tettzeni néki, és⁶⁰⁶ noha Ételred betsülettel volt hozzája. de igen tartot tölle. az Etelgivához valo szeretetiért. hogy ha azt meg találná tudni.

Erre valo féltiben igen vigyázot magára és noha gyakorta ment vadászni. és tsak nem minden nap látta azt a szép leányt. de olyan
20 formában igazgatta dolgát., hogy azt sokáig észre nem vették., azonban pedig igen kevés hasznát latván minden szorgalmatoságának. nem tudta mit gondolni. gondolván azt is. hogy akár mely jó erkölcsü legyen egy személy, de nem keménykedhetik sokáig egy⁶⁰⁷ olyan ellen. a kit szeretne. ő pediglen. nem hogy azt el erhetné., de keserü-
25 ségel láttya hogy leg kisebb előmenetit⁶⁰⁸ sem láttya kívánságának.

Mivel Etelgiva mindenkor. okos, szemérmetes. és magát el titkolo lévően. tsak háláadoságot, és tiszteletet mutatot. a nagy szorgalmatosága. nyughatatlansága. sok drága ajándéki. Etelrednek még addig semmi hasznára nem voltanak, és azt is gondolá hogy talám
30 Etelgiva mást valakit szeretne., és attol jöne. ahozája valo idegensége.,

Egy szer a többi közöt Etelred, minek utánna min-[179b:]deneket mondot volna néki, a mi a szeretetre indithatnák. és látván hogy

⁶⁰³ hogy <meg> gyözdelmet

⁶⁰⁴ szeretet, [Elírás.]

⁶⁰⁵ szeretit [Rövid alak vagy elírás; vö. 535. sz. jegyz. is. Alább:] szeretetiért.

⁶⁰⁶ és [s—n-ből javítva.]

⁶⁰⁷ egy <ollen> olyan ellen. [<ollen> o-ja e-ből javítva.]

⁶⁰⁸ előmenetit [Elírás? első t—l-ből javítva.]

még a szovát, is nehezen halgatná: mondá néki. e már sok. látom már most honnét jö szerencsétlenségem. és haragos szemekel tekintvén reája. Etelgiva te szeretttz., de nem Etelredet. erre a váratlan vádolasra. Etelgiva. el haloványodék. meg pirosula, szép szemei meg nedvesedének,⁶⁰⁹ és fel emelvén szemeit mondá. oh Istenem., nem volté az elég. ilyen nagy próbára vetni jó erkölcsömet, hanem még gyanakodni is felöllem. olyan méltatlan dologal Etlred látván halgatását. és az orczáján⁶¹⁰ valo fel háborodását. oly igen meg esék aszive⁶¹¹ rajta, hogy botsánatot akarván tölle kérni. a lábaihoz esék és mondá

¹⁰ Kedves Etelgivam. az én gyanakodásomat. a mely meg sértet, netulajdonittsad másnak tsak anagy szeretetemnek. de nem szeretettélé valakit. minek előtte engemet üsmertél volna. talám olyantol választottalak el. aki szerencsébe nálamnál. mert ugyan is minek tulajdonittsam másnak idegenségedet

¹⁵ Felsőges király felelé Etelgiva engemet tsak magamtol választottál el, az én szivem⁶¹² soha senkihez azt nem érzette. a mivel vádolsz. és soha még olyan vakmeröt nem láttam. aki szeretetéről szollot volna nékem. a meny hihető. nekem tartotta volt meg azt a keser-
[180a:] ves ditsőséget hogy fel gerjeszem szeretetedet, de az ameny,
²⁰ olyan nemes szivet is adot nekem, hogy meg vetem az olyan nyereséget, a mely aláb valo náladnál; az én rendem. meg nem egyezteti szeretetedet jó erkölcsömel, egy szoval felsőges király,⁶¹³ meg ölelvén néki térdeit. határozd meg a magam baját. és a magadét. azt nem kérem hogy vegyed viszá jó téteményidet. azokra szükségem vagon., hanem
²⁵ tsak arra kérlek. hogy segits had mehessek valamely klastromban., és mutasd meg ezel az utolso tselekedetedel. a szerencsétlen Etelgivának. hogy valóságal szeretted.

Én, ! felkiáltá a király. ijedtében, hogy meg vályyam tölled, hogy nálad nélkül élyek. oh kegyetlen Etelgiva meg gondoltadé jól azt.
³⁰ amit kívánsz töllem. és leheté hogy az én életemet oly semminek tartttsad. hogy annak oly tsendeségel lássad végit, felsőges uram felelé erre sok köny hullatásokal. örömel el vesztem életemet tsak meg tarthassam életemet., de a betsületemet fel nem áldozom.

⁶⁰⁹ meg nedvesedének, [s—d-ből javítva.]

⁶¹⁰ orczáján [j—n-ből javítva.]

⁶¹¹ aszive <hj> rajta, hogy [...] a lábaihoz esék [Ékezethiba.]

⁶¹² szivem <hogy> soha

⁶¹³ [Sorvégen:] ki- [új sor elején, a margóra:] rály, meg ölelvén [meg ölelvénből javítva az ékezet áthúzásával.]

Hát eddig felelé akirály. mit kívántam tölled olyat ami azal ellenkezet volna. ? bántamé veled kegyetlenségel. az én nagy szeretetem. tselekedtetetté valamely erőszakos dolgot velem, mitsoda haragbol. vagy⁶¹⁴ mitsoda igasságtalanságért érdemlettem meg hogy el kívány⁵ hagyni. és töllem örök-[180b:]sön el távozá. még többet is⁶¹⁵ akara mondani., de látván nagy változást az Ételgiva orczáján, meg ijede hozája futa. és szollittá Editat is a ki korkal beszélgetet.⁶¹⁶

Hozája közelitének. de nagy ájulásban találák. akirály azon igen el ijede., mind azon által anyit orvosolák hogy magához tére.¹⁰ de azután tsak hamar. igen nagy hideg lelésben esék. azután az ágyban tévék. és akirály. nem akará el hagyni. és magát kezdé vadolni. hogy ő adot volna okot betegségére. a szép Ételgiva pedig, akinek betegségit. a maga meg türköztetése okozta, el akarván rejteni szívének indulatit. látván akirály szomorúságát. aszive meg esék¹⁵ rajta

De meg nem türköztethetvén annyira magát. hogy el titkolhassa a fejdelem előtt, mitsoda szivel venné hozája valo jó akarattyát. mondá néki. felséges király ate jóvoltod meg hatotta szívemet, én rajtam meg ne ijedgy.⁶¹⁷ mert azt fogadom hogy gondom lesz arra az²⁰ életre, amelynek mindenkor ura lész. Ételred vévén eszere. hogy szabadságban kellene hagyni kork is sietetvén hogy térjen viszá avárosban. viszá térvén., el nem titkolhatá anyira magát. hogy az udvariak észre ne vennék nyughatatlanságát, de fő képpen Egrád fejdelem észre vévé. és meg akarván tudni annak okát minden képen azon lett.²⁵ hogy meg vizsgállya a király járásit.

Az Ételgiva betegsége tudtára adá néki tsak ha-[181a:]mar. a mit meg akara tudni. mivel kork minden regel oda járt. ebéd után pedig a király korkal el nem mulatta meg látogatni. fő képpen harmad napig hogy a betegsége leg nagyob volt. a király sok jövésinek. és³⁰ menésinek.⁶¹⁸ okát. végtire meg tudák.

Az egész udvarnál el terjedvén ez a hir. mindenik örömmel hallá Ételgivának okosságát. és szépségit.

De az alat. amég az egész udvarnál tsak ő volt a beszedben. és hogy a király is nem titkolá anyira hozája valo menetelét. mind

⁶¹⁴ vagy [vala-ból javítva.]

⁶¹⁵ is [Beszúrás.]

⁶¹⁶ beszélgetet. [Első e—é-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

⁶¹⁷ meg ne ijedgy. [Íráshiba meg ne ijedgy. helyett.]

⁶¹⁸ menésinek. [Második n—k-ből javítva.]

egyikének, mind amásikának. elméjekben⁶¹⁹ tsudalatos gondolatok forgának.

Ez a szép leány harmadik napján betegséginek a melyben igen nagy veszedelemben volt., fel tévé magában, hogy minek előtte meg halyon.
5 akirálynak meg valya szivének hozája valo hajlandóságát. a mely mint egy jutalomul lenne. a király hozája valo szeretetének.⁶²⁰

A király is latván hogy semmi gyözedelmet nem vehetne rajta. olyan formában, amint eleinte gondolta volt. fel tévé magában, hogy minden uton modon azon lesz. hogy szerencsés lehesen. de a
10 midön Etelgivához mene., olyan roszul találá ötet. hogy Ételgiva nem viheté véghez szandékát. se a király meg nem mondhatá neki akarat-[181b:]tyát, és azt a napot arra rendelvén.⁶²¹ magokban. hogy meg mondgyák egy másnak sziveknek szandékát. ugyan. azt tsak a szomoruságban tölték el. és tsak éjfél tályban kezdé Etelgiva sokal
15 jobban lenni. azutan mind jobban kezdet lenni. és akkor ismét fel tévé magában hogy titkát ki nem nyilatkoztattya Ételred pedig még annál inkább meg erősödék szandékában. de nem akará senkinek is meg mondani. és azt vára hogy egészen meg gyógyullyon és akkor nyilatkoztassa ki.⁶²²

20 A király pedig meg engedé sokaknak az urak közül hogy elmehetnének az Ételgiva látogatására., és mindnyájan olyan nagy ditsérettet⁶²³ mondának felölle. hogy az uri aszonyok magok kérék a királyt. hogy az udvarhoz hozatná ötet, a mely kérés semi nehézségére nem lön akirálynak. mivel ugy, minden orában láthatná ötet. de minden
25 mesterségét arra kellették fordítani. hogy Etelgiva arra rea ályon aki is eleiben tévé a következendő dolgokat;⁶²⁴ amaga méltóságának meg sértésit, hogy mitsoda dolgokat nem fognak rolla. mondani. egy szoval. mindent elé monda. a mivel gondolhatá. hogy le verje a királyt szandékárol.

30 Ne gondollyad felelé néki akirály., hogy azért vigyelek udvarhoz, hogy ót a sok példára valo nézve, énnem⁶²⁵ engedelmeseb légy. a

⁶¹⁹ elméjekben <g nagy> tsudalatos gondolatok [*tsudalatos* — <g nagy> fölél írva.] [Két sorral lejjebb elírás:] veszedelemben volt.,

⁶²⁰ szeretetének. <aki-> [Új bekezdésben:] A király [törlés a sor végén.]

⁶²¹ rendelvén. <hogy> magokban. hogy

⁶²² nyilatkoztassa ki. [Utána, kissé távolabb + jel; ennek szerepe homályos.]

⁶²³ ditsérettet [*ditsérettel*-ből javítva.]

⁶²⁴ dol(gol)gokat;

⁶²⁵ énnem <énnem> engedelmeseb

mit itt különösen az én szeretetem meg nem nyerhetet tölled. az udvarom [182a:] között, ahoz, annál keveseb reménségem leszen, ót olyan magános eletet élsz.⁶²⁶ amint akarod., edita. és atöb aszonyok melletted fognak lenni, nem akarodé soha semmiben is kedvemet tölteni,⁶²⁷ én nekem arra nagy okaim vannak hogy az udvarhoz jöj. azokat⁶²⁸ rövid idő alatt meg tudod. és abban bizonyos vagyok. hogy jóvá hagyod szándékomot.

Etelgiva nem akarván tovább ellent tartani akarattyában. mindenekben engedelmesgít igéré. akirály néki london városában uri palotakot készitete. és kornak kelleték. ötet oda kísérni. aki is azt uri modon vivé végben. a szép Etelgiva.⁶²⁹ Edita, és az apja. london városában viszá jövének., és sokal más állapotban. mint mikor onnét ki mentek volt., ez a szép leány, keves idő mulva. hogy avárosba érkezék, az udvarhoz mene, azö szépségít, kegyeségít. szemérmeteségít. mindenek tsudálák, és amidön meg kezdék az ö szivinek joságot üsmérni. mindenek jó szivel kezdének hozzája lenni.

Ételred. nem tudá mit tsinálni. örömében. a midön látá. hogy az ö szerelmes Etelgivája. az egész udvarnak ékesége, az ö szeretete végtire anyira nevedék. és az Etelgiva jó erkölcsé olyan meg változhatatlannak látték néki. hogy nem akará tovább halasz-[182b:]tani fel tett szándékját, mint hogy elég ideje volt azt jól meg vizgálni. azért arra is elegendö volt. hogy abban meg gyarapodgyék, érzvén tehát azt magában, hogy semmi attol el nem fordithattya, azért egy náp az Etelgiva házához menvén, és senki nem lévén más véle tsak Edita. a király ötet le ülteté. és maga. által ellenibe üle, és mondá.

Etelgiva, végtire ate jó erkölcsöd gyözedelmet vett, mind azon. a mit magamnak ígertem volt mind eddig látom hogy szeretetemnek. jelit. idegenséggel veszed. és hogy minden tselekedetedet. tsak a tisztelet igazgattya. és nem a szeretet. de mint hogy a más képen nem lehet., leg aláb én azért olyan jutalmat akarok néked adni. amely meg bizonyittya hogy mint betsüllek. azért szép Etelgiva én neked egy férjet adok. aki mind nagy nemzettségből mind nagy renden valo., és aki nem méltatlan a szeretettre. így ate szerencsédet bizonyosá teszem. és magamnak olyan tsendeséget szerzek., amelyben nem lehetek

⁶²⁶ élsz. [sz-n-ből javítva.]

⁶²⁷ tölteni, [te-le-ből javítva;] én nekem arra nagy okaim vannak [vannak — első n-je javítva olvashatatlan betűből.]

⁶²⁸ azokat [Első o-t-ből, k-r-ből javítva.] rövid

⁶²⁹ Etelgiva. [v-a-ból? javítva.]

azon házasság nélkül, ezek a szok, amelyeknek értelmét Ételgiva meg nem értheté. annyira meg haták szivét. hogy nem birhatván az első indulattyaival fel kiáltá. hogy hogy felséges király. hát nem szeretn már engem?

- ⁵ Etelgiva, alig mondá ki ezeket a szókot. hogy el-[183a:]tüzesedék. akirály mindgyárt észre véné. hogy meg bánta volna mondásit. kérdé tölle, szép Etelgiva. lehetné a. hogy az Etelred szivét bánnád el vesztetni. felséges király. felelé ez a szép leány. én sokat is mondottam, de ugyan is már régtől fogva titkolom azt az indulatot. amelyért már
- ¹⁰ meg nem pirulhatok, mint hogy meg győzted szeretetedet, az ilyen győzedelemért bizonyos vagyok jó erkölcsodben. és az enyém nem forog már szerencsétlenségben ha azt meg vallom is. hogy a mérész Etelgiva az ő királyára mérte volt vetni szemeit. még annak előtte. hogy a magaét reája vetette volt meg vallom felséges király. hogy
- ¹⁵ szerettelek., és szeretlek azal az erős szeretettel. amelyel. szerethet egy olyan leány. aki kedvelli a jó erkölcsöt. tartoztam ezt meg vallani mind azokért. amelyeket tselekedtéel érettem, azén hozám valo szorgalmatosságidot. anyi szeretettel vette a szivem mint tisztelettel., a jó erkölcs. amelytől soha el nem akarok távozni., azt el rejtette volt
- ²⁰ szivemben és a magam meg türköztetéséért⁶³⁰ kevésben mulék, hogy életemet el nem vesztettem. mivel szüntelen előttem látni. egy szép és nagy fejedelmet, azt szeretni., szánni. részt venni szeretetében. és még is néki meg nem mondani. olyan kin, a mely igen meg büntetet engemet vak merőségemért. mind azon által, még most sem tudtad
- ²⁵ vol-[183b:]na meg. hogy ha ezt irántam valo⁶³¹ szandékodot meg nem mondottad volna

Felsőges király ne tsudálljad tehát. ha el nem vehetem akit nékem szántál, azt könnyen el itelheted. hogy egy olyan személy,⁶³² a kinek tellyes a szive Etelredel. a másnak nem adhattya magát.

- ³⁰ Valtoztasd el felséges király ezeket ajeleit jószágodnak. azzá. a mire már kértelek volt. és enged meg, had vonnyam el magamot, az idő, atávu valo létel. és a jó erkölcs, győzedelmet vesznek szivemen, én meg vallottam a szivem titkát. mint egy jutalomul ate jó erkölcsodnek, ad meg mostanában az enyimnek azt a jutalmat. amelyel néki

⁶³⁰ türköztetéséért <mulék> kevésben mulék, [Törlés a sor végén; *mulék*, — beszúrás.]

⁶³¹ valo [*volna*-ból javítva.]

⁶³² személy,<nek> a kinek

tartozol, és amelyet el nem⁶³³ veheted tölle. igasságal. igen is,⁶³⁴ fel kiáltá erre a király. a lábaihoz esvén, igen is meg adom azt a jutalmat. amelyet oly igen meg érdemled, de kedves Etelgiva nem egy szomorú helyből fog állani aza jutalom. hanem a királyi székből,
5 és egy királyból, egy szóval Etelredből. meg ne tsald magadot kedves Etelgiva. meg fogván kezeit és meg tsokolván. én szeretlek tégedet., és más férjet nem adhatok⁶³⁵ néked, hanem magamot már én ezt régen fel tettem magamban., tsak azért is hoztalak az udvarhoz. hogy szoktassam néked meg adatni azt a tiszteletet, a melyre tegedet
10 szántalak.

[184a:] Etelgiva. kedves Etelgivám, mely szerencés vagyok én, te engemet szeretz., és olyan állapotban teszek, a melyben⁶³⁶ azt nekem mindenkor meg mondhatod. türköztetés,⁶³⁷ és szégyen nélkül, Edita., hozzája. fordolván. ihon az én királyném, ihon atied, örüly
15 velem együt.

A király olyan nagy örömbe volt. és az anyira fel indította volt. hogy nem tudta mit szollyon. vagy mit tselekedgyék. Etelgiva is sokáig nem találá időt afeletre. veltire mondá. emár sok felséges király. és ha lehetne még nagyob szeretettel lennem., egészen oda adnám a szívemet. hogy meg fizethessem ezt a nagy szeretetedet. de a még ilyen nagy dítsőségben akarsz engemet tenni, ne bányad ha én gondolkodom atiedről. mivel ate dicsőséged.⁶³⁸ olyan drága nekem. valamint amagamé.

Felséges király én szeretlek. már azt meg mondtam. holtig azt is
25 fogom neked mondani., nem tarthatok már egy olyan fejdelemtől., aki tsak hite adásával akar rajtam gyözedelmeskedni. az meny az én bizonyságom. hogy mitsoda nagy boldogságomnak tartanám en azt, hogy ha hozzá érdemeseb rendben születtem volna. vagy ha téged aláb való rendben tett volna, soha a királyi székre. [184b:] szemeimet
30 nem emeltem. tsak Etelredet tekintettem. tsak rolla gondolkodtam. tsak ötet szerettem egyedül.

De király vagy, ugyan arrais születél. és ez a felséges rend. arra kénserit hogy szüntelen vigyázál aleg kisebb tselekedetidre is. olyanal

⁶³³ el nem <vonhatod> veheted

⁶³⁴ is, [Későbbi beszúrás a két szó közé.]

⁶³⁵ adhatok <magam> néked, hanem magamot

⁶³⁶ a melyben [Első e—a-ból javítva.]

⁶³⁷ türköztetés, <ne> és szégyen nélkül,

⁶³⁸ dicsőséged.<e> olyan

kel szövetségét vetned, aki hozád. méltó legyen. fejdelem aszonyoknak kel azt a nagy helyt el foglalni. a melyet nekem akarsz adni. a szereteted. és a hatalmad. bé hunyattják a választásra szemeidet. a melynek alacson valo rendét. a szemedre hányhattyák,⁶³⁹ én pedig len. akinek mind a tehetetlenség. mind alacson valo rend. nem anyira homályosították meg szemeimet., ha szinte aszeretetem nagy is. de előre látom a keserőségeket. amelyekben ez a házasság vethet tégedet.

Nem tudom azokat az okokat, a melyek az ország igazgatása szerent vannak, mivel alacson rendben neveltetem, de látom azokat, amelyek az okosság és az értelem adnak előmben. az udvarod, amely oly igen ditséri ma. bennem szeretetedet. amely engem tisztel. nekem hízlekedik. és kedvemet keresi. tsak azért⁶⁴⁰ tselekeszi mind ezeket, mert engemet úgy tekint. mint olyan szeretődöt. a kinek szerencséje. oly hamar el mulhatik. valamint kezdődöt.

Ha nagyob rendben lészek, meg vetnek. és gyűlölni fognak. és az olyan a ki ma ditséri szeretetedet. hol-[185a:]nap gyalázni fogja. ate néped tudgya. hogy engedelmeskedni kell, de azt is tudgya. hogy fejdelmeknek kell nékie parancsolni. mit nem fognának mondani. ha nékik olyan királynét adnál. a ki egy szegény mester ember leánya, minden gyamol nélkül, a kinek minden gazdagsága tsak egy kevés jó erkölcsből áll. a mely is igen kicsid ékesség. az udvariak előtt.

Botsásd meg felséges király. ha elődben merem tenni alacson voltomat. de semmit sem kel el mulatnom azért. hogy a királyom akit anap világánál inkább szeretek. és akiért eletemet adnám. olyan véteekben esék a mely meg homályosítsa életét. az alat a még Etelgiva beszéle. akirály lenem vette rolla szemeit. amidön el végezé szavait monda aszonyom., ate szived mindenkor olyan nemesi szivnek tettzet nekem. azért tudtam⁶⁴¹ hogy ezeket az akadályokat veted előmben., de én azokra reá készültem. és abban bizonyos lehet., hogy ha olyankor ajánlottam néked az országot, a midön tsak éppen tisztelettel gondoltam hogy vagy hozám. most hogy tudom hozám valo szeretetedet. annál inkább meg nem változtatom, szándékomot. mentől érdemetlenebnek tartod magadot [185b:] a királyi székhöz,⁶⁴² annál inkább közelitesz ahoz.

⁶³⁹ hányhattyák, <ennekem> én pediglen. [Törlés a sor elején.]

⁶⁴⁰ azért <szer> tselekeszi

⁶⁴¹ azért tudtam [Beszúrás.]

⁶⁴² székhöz, <annak> annál inkább közelitesz ahoz. [ahoz z-je l-ből javítva.]

Az én szeretetem azt kívánnya hogy birjalak, ate okosságod azt nékem tilttya, mint egyike. mind a másika a koronámot. és a hitemet adgya néked. ne ály hát ellene az én fel tett szándekomnak., azt senki meg nem változtathattya. és tud meg azt. hogy tsak a halál. választ-hat el EteIgivától. erre a király kimene. hogy szándékának végben vitelében munkáIodgyék, a szép EteIgiva pedig maga maradván Editával. gondolkodni kezdék életéről, és hogy az Isten rendelése. mitsoda tsudálatos uton vezette volna az ő dolgát. meg alázván magát a királyoknak királya előtt. és az uraknak ura elöt. egészen gondviselése alá⁶⁴³ ajánlá magát. el felejtván akirályt az EteIredel való házáságát tekinté, amely eleget tenne mind szeretetének. mind jó erkölcsének. magát ugy tekinté. mint leg szerencséebbet evilágon. azután meg tiltá editának. hogy a király szándékát senkinek ne mondgya.

A király pedig viszá térvén a maga kastélyában. vidám abrázatal. a melyet mások is észre vévék. de kívált kork a ki hozája leg nagyob köteIeséIgel volt és mint hogy a király sokáig volt EteIgivánál. azért ő akirály örömét olyanra magyarázá. amelyben semmi része nem volt annak a szép leánynak, ÉteIred a maga különös házában menvén, hivatá korkot és nagy örömel tekintvén reája. kork én leg szerencsé-seb vagyok evilágon

[136a:] Felséges király felelé kork. én abban soha sem kételkedtem hogy az⁶⁴⁴ allandoságod. végtire meg ne jutalmaztassék. de azt meg valIom hogy⁶⁴⁵ tartottam attol hogy az EteIgiva jó erkölse. továbbra ne halasza agyozedelmet és mint hogy így vagyon igen örülök.

Nemondgy többet kork. mondá akirály. látván hogy mit gondolna, ne tegy bal itéletet. EteIgiva mindenkor azon jó erkölcsü leány. semmi gyozedelmet nem vettem rajta, söt még ő gyozedelmeskedik rajtam. Egy szoval. ő engemet szeret és én el veszem.

kork noha okos udvari. volt de el nem titkolhatván tsudálkozását. akirály szemében kezdé nézni. ha ugyan valóságal beszéllé., de akirály nem akarván hogy abban kételkedgyék. se hogy felellyen, elé beszéllé néki szorol szora az ÉteIgivával való beszélgetésit. és mindgyárt parancsolá néki hogy menne hozája. és mutatná meg néki azért. hozája⁶⁴⁶ való örömét.

⁶⁴³ alá [I—j-ből javítva.] ajánlá

⁶⁴⁴ az <fels te> allandoságod.

⁶⁴⁵ hogy <az EteIgiva jó erkölse.> tartottam attol hogy az EteIgiva jó erkölse.

⁶⁴⁶ hozája [Beszúrás.]

kork az alat magához térvén. tsudálkozni kezdé okosságát annak aleánynak. de akirály méltóságát is meg⁶⁴⁷ gondolván. ugy tekinté azt a házasságot., mint olytat. amely meg fogja moeskolni azö dicsőségét; és eleibe akará adni hogy a mitsoda kisebségire lenne. de akirály⁵ félben hagyatván véle.⁶⁴⁸ mondá néki haragosan. kork. ne tekints. [186b:] mást, hanem tsak azt tekintsed hogy mitsoda betsület a néked. hogy az udvariam közül, te vagy az első, a kinek ki nyilatkoztattam titkomot., és hozám valo hüségedet, tsak az engedelmeségben mutassad meg. kork. a ki nem⁶⁴⁹ hallotta volt még a királyt¹⁰ olyan keményen szollani hozája. gondolá hogy a halgatás job volna. és azután Etelgívához mene akinek is még jobban meg látván okos elméjit., a király⁶⁵⁰ szándékára hajola. és azt itélé magában. hogy ha a születésére valo nézve királyné nem lehetne is. de az érdemére valo nézve, arra méltó.

¹⁵ Azonba pedig Etelred akarván közölni ezt a dolgot a királyi vérből valo fejdelmekel. és a⁶⁵¹ töb nagy urakal. magához hivatá Egrad fejdelmet. nem kételkedvén abban hogy⁶⁵² ennek tessék az ö szándéka. és hogy ne igyekeznek azon. hogy azt el ronthassa, de mint hogy evolt a fő tanács ur. és hogy enelkül semmit sem tselekedheték, azért hozája²⁰ is készüle. hogy mit felellyen néki. Egrad el érkezvén a király igen nagy barátságát mutatván hozája. mondá néki. kedves Egradom. tudom hogy tsudálkozhattál⁶⁵³ egy néhány időtöl fogvást. az én magam viselésin. azért minden titkaimot meg akarom neked vallani. és az által meg láthatod. hogy mitsoda betsülettel. és bizodalomal.²⁵ vagyok hozád. reménlem hogy erre meg felelsz és ugy tekintvén tegedet mint leg jób barátomat. azt meg is bizo-[187a:]nyitod, kívánságom szerint.

Egy ilyen hizelkedő előljáro beszéd. nevivé⁶⁵⁴ az Egrad elméjit arra, amire akarák ötet venni, mint hogy ö nevelte volt fel akirályt.,³⁰ azért igen is szerette. és felelé néki, hogy szabad volna tselekedetivel., és azt nem kellene menteni ö előtte, hogy ha pedig szamot akarna⁶⁵⁵

⁶⁴⁷ meg <tekintvén> gondolván. ugy tekinté [Törlés a sor elején.]

⁶⁴⁸ félben hagyatván féle [féle — íráshiba véle helyett.]

⁶⁴⁹ nem <nem> hallotta volt

⁶⁵⁰ a király <a> szándékára [Törlés a sor elején.]

⁶⁵¹ a [Beszúrás:] töb nagy urakal. <ki> magához hivatá [törlés a sor végén.]

⁶⁵² hogy <ne> ennek

⁶⁵³ tsudálkozhattál <az> egy néhány [Törlés a sor elején.]

⁶⁵⁴ nevivé [névivé-ből javítva az ékezet áthúzásával; a. m. *nem vivé*]

⁶⁵⁵ szamot akarna <t> adni tselekedetiről.

adni tselekedetiről. ő azt meg halgattya. inkább engedelmeségből.
mint sem más ókból.

Ez a válasz. valamely reménséget adván a királynak. elé beszéllé
néki Etelgivel valo historiáját. kezdetitől fogva, mind addig. minek
5 utánna. nagy ditséretet tenne. az ő szépségéről. eszéről. jó erkölcséről.
és nemesi szivéről, azon vegezé beszédit hogy ő elvegezte volna⁶⁵⁶
magában. hogy el vegye. és mint hogy ő volna feje atanácsnak.
ő benne is bizot. hogy ezt jóvá hagyattya másokal.

Egrád ezeket mind eddig tsendeségel halgatván. de tovább nem
10 türköztethetvén meg magát. fel⁶⁵⁷ kiáltá én bennem. király én bennem.
hogy olyan dolgot hagyasak helybe. ? hogy hogy mondá fel háborodva.
annyi királyoknak amaradékja. a felséges Ételred, akarjaé⁶⁵⁸ amaga
székiben ültetni egy alá valo mester embernek⁶⁵⁹ aleányát. ? gondol-
kodolé király⁶⁶⁰ az ilyen szövetségnek méltatlanságán, mit fog a
15 [187b:] néped mondani. mit fog mondani akörülötted lévő nemesség,
a midön meg⁶⁶¹ láttják hogy anyira lenyomod a királyi felséget.,
mitsoda veszedelmet nem hozsz fejedre ?

El felejtettedé az olyan fejdelmeknek példáit. a kik mint magad a
szeretetnek adták magokat. menyit nem láttz olyat, akik esztelen
20 szeretetekért. el vesztették. méltóságokat, országokat. és életeket.⁶⁶²
magad még inkább félhetz. szomszédid irigységektől, kik nehezen
láttják virágjában lévő országodot, avér béli fejdelmeknek⁶⁶³ nagyra
vagyásokat. akik azon örülnek. hogy vétekben esél. hogy a népet
ellened fel indítsák. támadásra gerjeszék. amelyre igen hajlando az
25 országod.

Oh felséges király nyisd fel szemeidet. válazd el egy kevés ideig az
embert, akirálytol. ugy mint király tekinsd meg mitsoda királynét
akarsz nekünk adni. mitsoda familiát akarsz a magadéhoz elegyíteni.
tudom meg pirulnál. hogy ha⁶⁶⁴ azt jól meg gondolnád, szály magad-
30 ban. gondold meg hogy mind a koronád. mind a hited fejdelem aszonyt

⁶⁵⁶ volna <beszédit> magában.

⁶⁵⁷ fel <a> kiáltá

⁶⁵⁸ akarjaé [j—a-ból javítva.]

⁶⁵⁹ embernek [m—b-ből javítva.]

⁶⁶⁰ kirány [Elírás.]

⁶⁶¹ meg látt<yátt>yák

⁶⁶² életeket. <t> magad

⁶⁶³ fejdelmek [Rövidítésjellel; a. m. *fejdelmeknek*]

⁶⁶⁴ ha [Beszúrás.]

illeti, távoztasd el Etelgivát. kéresd meg a dániai király leányát. a kitől tarthatz és adgyad annak azt a helyt. amelyet a néped közül. aleg alá valonak szántál.

[133a:] Egrád el végezvén beszédit, akirály mind el⁶⁶⁵ halgatá
5 beszédit., és el várá hogy az ő fel indulattya el mullyék. azután tsendes
elmével tekintvén reája, mondá néki, kedvetlenségel, semmit énnekem
olyat nem mondasz, amit Etelgiva már nékem meg nem mondotta
volna; azt el ítélned. hogy azt véghez nem viheted, a mit ő véghez
10 nem vihetet. de úgy mint ember. eleget akarok tenni kívánságomnak,
és úgy mint király. azt akarom hogy nekem engedelmeskedgyenek.,
olyan bizonytalan veszedelemért. nem akarom magamot meg fosztani
a bizonyos szerencsétől. ha az én szomszedim. vagy az én nepem⁶⁶⁶
az ország tsendeségit fel akarják háborítani. vagyon annyi batorsagom
15 hogy az elsőkön győzedelmet veszek, és atöbbi rettegni fognak hatal-
mamtol. én nem azért mondtam meg néked szándékomot. hogy
tanácsot kérjek tölled., hanem hogy azt jóvá hagyassad. és noha akar-
nám ha arra rea állottál volna., de azal nem törödöm. ha ellent tartasz
is benne.

És talám ate segittséged nélkül is meg értethetem.⁶⁶⁷ a népemel.
20 hogy mitsoda engedelmeséggel tartozik akaratomhoz. ezekre ki mene
a házából és őt hagyá Egrádot oly. [133b:] nagy keseriüségben. hogy
házához menyén nem szolhata senkihez is.

Etelred pedig nem mutatván semmi változást orczáján. és estve
tsak nem⁶⁶⁸ mindnyájan a tanács urak udvarlásán lévén. hol egyikének,
25 hol a másikának hizekedő szokot monda és azon volt hogy magához
édesittse őket. azután parancsolá nékik., hogy más nap esze gyülnének
bizonyos nagy dologra, a melyet meg fogja nékik mondani.

Ez akirály meg változhatatlan lévén szándékaban tsak éppen az
Etelgiváért valo nyughatatlanságban tölté el az éttzakát. Egrad
30 fejdelem pedig mind más gondolatokban vala az ő öregsége., amely
nem tekinteté véle annak a leánynak szépségit tsudálkozni is kezdék
azon. hogy lehet ötet annyira szeretni. hogy ő érette veszedelemre
adgya magát., aleánynak okosságát. és jó erkölcsét igen hejában valo
ékességnak tartá olyan királyi széken, a melyhez tsak a nagy renden
35 valok méltók, azt is gondolá magában. hogy Etelgivában. töb mesterség

⁶⁶⁵ el <hagyá> halgatá [Törlés a sor végén.]

⁶⁶⁶ nepem [*p*-*m*-ből javítva.] az ország <beke> tsendeségit

⁶⁶⁷ meg értethetem. [Szóvégi *t*-*m*-ből javítva.]

⁶⁶⁸ nem [Beszúrás.]

volna mint sem jó erkölcs, és hogy tsak azért nem adta meg. magát. hogy a királyt. arra vehesse. amire vette.

És az Etelred⁶⁶⁹ gyengesége. annál is vétkesebbnek tették előtte, hogy magavál. az el hiteté. hogy tsak [189a:] anagyra⁶⁷⁰ vagyás⁵ vezérelné minden tselekedetét Etelgivának és a maga kevélységét. az ország hasznához tévén.⁶⁷¹ irtozva gondolkodék azon. hogy királyne-jának kellene tartani egy olyan leányt, a ki aleg aláb valo renden születet. ilyen gondolatokban tölté el az éttzakát. és fel kelvén. fel tevé magában hogy mindent el követ azért hogy meg gátolhassa¹⁰ a király szándékát.

Más nap az orája el érkezék. a melyben ahoz anagy dologhoz kezd-gyenek. a király a tanács házban menvén. mind őt találá atanács urakot. az egy Egrádon kívül. Etelred azon meg örüle magában., gondolván hogy a többi annál nagyob kedvezésel lesznek szándékához.¹⁵ és midön látá hogy várnák mit mondana nékik. így kezdé beszédit. leg előbször is azon kezdé el. hogy ditsérni kezdé azt a tsendeséget. a melyben volna aző országá. mitsoda szorgalmatoságal igyekezet⁶⁷² mindenkor azon. a miolta uralkodik. hogy azt meg tarthassa. mi kép-pen viselte magát. azokhoz, kik szövetségiben vannak. és azután a²⁰ maga népihez, a kinek. azon igyekeznek. hogy adhassa ujjab.⁶⁷³ ujjab jelit hozája valo szeretetének. azután ismét mondá. hogy minek utánna anyit. [189b:] fáradozot volna anépe boldogságáért. olyan idős korá-ban, a melyet mások tsak a gyönyörüségre fordítyák. azzal biztatná magát., hogy nem fogják rend kívül valo dolognak tartani. ha a maga²⁵ kivánságának elég tételiről is gondolkodik. az ő szive nem adhattya arra magát hogy olyan házaságot szerezen magának. amely tsak a hasznot tekintse. azért olyan aszszonyt választot magának a kinek szépsége, elméje, és okosága a nagy rend helyet volna.

De söt még gondollya, hogy azal nagy szeretetinek jelit mutattya³⁰ népéhez. hogy közüllök veszen magának társat. és azal biztatná magát. hogy a szép Etelgiva, aki mindennel tudta magát szeretetni udvarnál. ugyan olyan könnyen is el. nyeri hozája valo tiszteleteket. alig mondá ki ezeket a szokot hogy nagy zaj támada á gyűlésben. és nem követheté beszédit.

⁶⁶⁹ Etelred [E—e-ből javítva.]

⁶⁷⁰ anagra vagyás [Elírás.]

⁶⁷¹ térén, [Nyilván íráshiba *tévén* helyett.]

⁶⁷² igyeke<t>zet [zet — beszúrás.]

⁶⁷³ ujjab [b — javítva olvashatatlan betűből.]

Azután ki ki le fordítván szemeit. mindenik szomorúságban esék és a nagy zaj után. igen nagy tsendeség lön. ki ki gondolkodván azon. hogy mikép lehetne el távoztatni. olyan illetlen szövetség a nagy tsendeség közben pedig érkezék Egrad fejdelem.

⁵ Az ő érkezésin a király⁶⁷⁴ meg ütközék, de a tanács azon meg örüle. gondolván. hogy melletek lészen.

[190a:] A szomorúság az egész gyülekezetet el lepvén., Egrad fejdelem azt mindgyárt észre véve. és noha által látá annak okát. de meg kérdé annak okát, egyik a tanács urak közül⁶⁷⁵ mindeneket¹⁰ elé beszéllé néki. bocsánatot kérván a királytól., ha azt az egész tanács nevével meg vallaná hogy mitsoda keserűségben volnának hogy szándékára nem álhatnának mivel mind az ő ditsőségének. mind az országnak haszna. azt meg nem engedné nékik

Egrad fejdelem. valóság. szeretvén akirályt. és féltvén mind¹⁵ azoktól a veszedelmektől.⁶⁷⁶ a melyekbe ejtheti az a házasság. eleiben adá ékes beszédekkel mind azt. valami rosz követheti az olyan féle házasságot. azután sok féle példakal. meg erősíté beszédét, se kérésit, se köny hullatásit nem kiméllé. és olyan igen kezdé sürgetni akirályt. hogy hagná el szándékát hogy a király nem tudá mit felelni néki.,²⁰ de a szeretet⁶⁷⁷ nagy lévén benne. nem engedhete a győzedelemnek azért el is rontá a gyűlést. mondván. gondolkodni fog. és tudtokra adgya

Egrad fejdelem gondolván hogy talám meg változtathattya, és még előre kezde vigadni magában, a midön tsudálkozásal hallá., hogy a²⁵ király alig menyén ki atanácsbol. hogy az egész udvarának tudtára adá. az Etelgivával valo⁶⁷⁸ házasságát, és hogy sokáig volt különösön. a dur-[190b:]hámi püspökel, a mint is hogy Ételred látván, és halván. hogy szépen véghez nem vihetné szándékát., ahatalmát⁶⁷⁹ vevé elő, hogy minden akadályt el üzne. azért a Durhami püspököt hivatá³⁰ hogy készülyön az Etelgivával valo meg⁶⁸⁰ eskütesre., és korkra bizá. hogy a nagy pompával menyén végben

⁶⁷⁴ a király [r—t-ből javítva.]

⁶⁷⁵ közül [ü—e-ből javítva.]

⁶⁷⁶ veszedelmektől. [m—e-ből javítva.]

⁶⁷⁷ szeretet [Első t—d-ből javítva.]

⁶⁷⁸ valo [Sor alatti beszúrás, a lap alján.]

⁶⁷⁹ a(halmát)hatalmát [hatalmát — <halmát> alá írva, világosabb tintával.]

⁶⁸⁰ meg <üs> eskütesre.,

Ez a hír olyan nagy haragra indítá⁶⁸¹ Egrad fejedelmet, a ki azon kívül is haragos volt. hogy nem tekintvén. tsak a maga hüségit akirályhoz és az országhoz, nagy siettségel mene az Etelgiva házához. hogy szemire hánya néki minden mesterségit a melyel el áltatta volna

⁵ Etelredet Etelgiva pedig egyedül⁶⁸² volt Editával. mikor ez a fejdelem hozzája mene; tudván hogy mitsoda rendben volna udvarnál. ez azur. a király elöt valo nagy betsületit, és látván öregségit. azért igen nagy tisztelettel is fogadá ötet.

De eza fejdelem még előre rosz gondolatokal lévén felölle. és meg

¹⁰ nem visgalván. neki kegyességit. és szemérmetségit. a melyel fogadta ötet. mindgyárt a szemére kezdé neki háyni. nagyra vagyását: és meg sértő szokal eleiben tenni alacson nemzetségit. minden⁶⁸³ gyalázatos szokot kezdé ellene mondani. és valamit ki gondolhata ellene. azt ki mondá. az ilyen beszélgetés. és látogatás, nagy tsudalkozásban

¹⁵ veté ezt a szép leányt, de látván hogy a fejdelem egészen ki beszéllette volna magát. mondá néki.

[191a:] Uram., Etelgiván⁶⁸⁴ kívül más. amitsoda állapotban most vagyok., talám olyan tsendeséggel nem halgatta volna azokat agyalázatokot, a melyeket tölled meg nem érdemlették.,⁶⁸⁵ de én. a ki előtt

²⁰ akirály ditsősége szinten olyan drága, valamint előtted. és a ki tiszteli az Egrad fejdelemben a királyoknak vérit. és azt⁶⁸⁶ a hüséget, a mely arra erőlteti. hogy engemet gyalázon, az ő vadolásira egyebet nem felelek. hanem eleiben teszem a szivemnek titkát. és reménlem hogy annak ártatlansága meg mutatya néki magam viselésit., amelyért

²⁵ inkább fogja betsülni. mint sem gyalázni.

Az ő kegyes. és nemes szavai meg kezdék enyhíteni ennek a fejdelemnek haragját. és meg kezdé banni hirtelenségit. Etelgiva ismét mondá néki, azt nem tagadom uram mert a királyt szeretem. és a nagyra vagyás. amelyel⁶⁸⁷ vádolsz olyan távul volt töllem hogy soha sem kerestem hogy engemet szeresen immár esztendötöl fogvást, egyéb jutalmát nem vette hozam valo szorgalmatoságinak. az idegenségnél. és tiszteletnél. valo hogy igen el kellett magamot titkolnom de nem

⁶⁸¹ indítá <Erg> Egrad fejedelmet,

⁶⁸² egyedül <lévén> volt [volt — <lévén> fölé írva.]

⁶⁸³ minden [en — beszúrás.]

⁶⁸⁴ Etelgiván <m> kívül más.

⁶⁸⁵ érdemlették., [Inkább érdemlette]

⁶⁸⁶ azt [z — javítva megkezdett h-ból, vagy más hosszúszerű betűből.]

⁶⁸⁷ amellyel [el — beszúrás.]

azon okból tselekedtem. a melyet a szememre hánsz.⁶⁸⁸ hanem azért, hogy el hagyasam véle azt a szerelmet. a melyben. egyebet nem láttam gyaláztatnál.

Ha én akirálynéságra tzeleoztam volna. nem let [191b:] volna nékem szükséges anyira el titkolnom szivem hajlandóságát, sőt még azt ki kellett volna nyilatkoztatnom., és nevelvén akirály szeretet. meg nem engedvén a mi azt el olthatta volna. sokal könnyebben vettem volna arra a mit most akar akaratom ellen, mihent pedig meg tudtam szándékát. mindent el követtem hogy arrol le verjem. tudom én azt¹⁰ hogy ki vagyok. azt is tudom hogy mitsoda⁶⁸⁹ királynétoznak kell lenni. mint hogy nagyob ditsőség el nem venni egy királyi szeket mint sem abban ülni. mindent el követtem. hogy arra fel ne menyek, ezek uram az én gondolatim és szándékim, a nagyra vágyás. és a mesterkedés. olyan tsuda. a melyeket nem üsmérem., az ártatlanság vezeteli lépésimet.¹⁵ és az igazság mondattya szavaimot Etelredtől meg nem tagadhattam szivemet., de soha sem vágytam arra, hogy a király felesége legyek., eleget igyekeztem azon. hogy azudvart el hagyhassam. de nem volt haszna

Mind azon által uram. lássad. ha találhatzé⁶⁹⁰ abban valami modot²⁰ hogy meg változtassa szándékát. én arra reá állok., és azt meg fogod látni. hogy örömel fel áldozom szeretetemet, szerentsémet, életemet. az ország, és a király ditsőségére. Etelgiva el hagyván beszédit, Egrad fejdelem nagy tsudálkozásál néze ötét. [192a:] és mondá. aszonyom, mitsoda szokal, mitsoda tselekedetekel. és mitsoda szolgálattal hozhatom helyre a vétket mellyet most tselekedtem. hogy lehetne néked²⁵ azt meg bostátani. ha hatalmomban volna mindennek az akarattját ate reszedre hajtánám. de aszonyom én nekem nem hinnének, és magam is olyan nehezen hitethetem el magamal amit látok, hogy a nem volna tsuda ha nem hinnék szavaimot.

Meg mutathattya egyedül az idő az országnak. hogy mit érsz, a mennyek adgyák. hogy soha ate jóérkölesöd⁶⁹¹ meg ne változék. nem tsudáalom immár a király szándékát. és látom magam. hogy tégedet jól üsmervén. halálát kivánnák. ha el akarnák tölled választani. abban bizonyos légy aszonyom. hogy ate szerencséden annyi örömem³⁵ lészen. valamitsodás szomorúságom volt. azon. tsak ennek előtte

⁶⁸⁸ hánsz. [n—sz-ből javítva.]

⁶⁸⁹ mitsoda <mitsoda> királynétoznak

⁶⁹⁰ találhatzé [A szövégi a—á-ból javítva, az ékezet áthúzásával.]

⁶⁹¹ jóérkölesöd [e—r-ből javítva.]

egy orával is; ate nagy szépséged, eszed, és okosságod olyan méltová
tésznek arra, hogy mindenkor bánni fogom a mit a helytelen. hűség
tselekedtetet velem

Etelgiva ezekre a ditséretekre nem tudta mit felelni, mind azon
5 által. igen kegyes szokál arra kéré. hogy segiténé tanácsával, és
tellyeséggel meg nyéré magának ezt a fejedelmet

[192b:] Azonban pedig akirály nagy nyughatatlansággal várta hogy⁶⁹²
Etelgivához mehetne., amint hogy mindgyárt is oda mene mihent⁶⁹³
rendelést tett a lakadalmi Cérémoniákrol. és szinte akkor mene bé
10 hozzája. amikor Egrad fejdelem onnét ki ment, a király azon tsudál-
kozni kezdék., és meg álván előtte. kérdé tőlle. mitsoda okbol jöttél
ide?

Felsőges király felelé Egrad. sokal más féle gondolattal jöttem ide.
mint a melyel ki jöttem. és azal el mene. az király nem tudván mit
15 gondolni ezen látogatás felől. égy kis nyughatatlansággal mene bé
Etelgivához., akit is vidám ábrázattal találván. azon meg örüle és
kérdé tőlle hogy Egrad miért jöt volna hozzája. és mit mondot

Ez az okos leány. gondolván hogy valamely kárt tehetne annak a
fejdelemnek ha meg beszéllene⁶⁹⁴ mindeneket a királynak. azt el titkolá.
20 akirály pedig mindeneket tudtára adván Etelgivának. olyan szeretit
mutatá hozzája. ez a szép leány is olyan kegyeséggel vevé azt a királytol.
hogy a király sietetvén alakadalmát. egy néhány nap mulva meg is
esküvék véle. mindenek láttára. akirály pedig nagy pompás lakadal-
mat tsináltata. ugy anyira hogy az egész nemeség jelen volt és mind
25 addig valamég a lakadalom tartta. észre nem vevék. hogy volnának
ollyanok kik va-[193a:]lamely zenebonát akarnának indittani.

De mihent avendégségnek vége lön. az udvar pusztá lön. ki ki amaga
joszágában mene. a nagy uri aszszonyok. udvarhoz nem menének.
és tsak azok maradának akirály. és a királyné mellet. a kiknek⁶⁹⁵
30 tellyeséggel ot kellett maradni. tiszttségek miat és kevesen ollyanok.
kik Etelgivát⁶⁹⁶ jól üsmérték. ezek között volt Egrad, és kork.

Ételred el érvén azt a szerencsét a melyet ohajtót nem sokal gondola
anemeség kevélységével. és minden gyönyörüségit abban tartá. hogy
Etelgivának kedvit keressesse. akirályné pedig leg kiseb szomorúságot

⁶⁹² [Sorvégen:] hogy [új sor elején:] hogy

⁶⁹³ mihent <ren> rendelést

⁶⁹⁴ meg beszéllene [Második e—é-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

⁶⁹⁵ a kikk [Rövidítésjellel.]

⁶⁹⁶ Etelgivát [á—ü-ből javítva.]

sem mutata azért., hogy mint egy meg vetették volna ötet az udvariak, meg elégedvén azal. hogy a király kedvében volna., és azal nem törődöt hogy a⁶⁹⁷ nép nem akarta ötet királynénak hini. és nem hogy azért reája meg neheztelt volna, de szüntelen azon volt hogy reájok hintse
5 akirály jó tétémenyit akik pedig hűségel voltak hozzája. eleget nem tsudálhaták az ő tsendeségel valo türestit és jóságát. leg nagyob hűségel pedig Egrad fejdelem volt hozzája

A menyek meg áldván házását egy fiat hozza [193b:] evilágra, akit a király edmondnak nevezé. és sokan is kezdének már jo akaratal
10 lenni a királynéhez, amidön a hire érkezek. hogy Jermerland. és koerfort grofok inditást támasztottak volna., akik látván, hogy egy része az anglus nemzetnek, el hajlot volna Etelredtől. a házásátért, azt gondolak hogy ki tehetik Etelredet a királyságbol.

Ez a hir meg szomoritá⁶⁹⁸ az udvart. de a király, vitéz. és királyi
15 batorságal lévén. azon meg nem ijede. és olyan parancsolatokat ada ki a hadak gyűjtésére. hogy tsak hamar ellene álhata arebelliseknek és amidön minden készen volt, az indulásrol⁶⁹⁹ gondolkodék. Etelgiva igen nagy keserűségben esék ezért a meg válásért., és tudván az okát a fel támadásnak. inkább is tartot másoknál. mind azon által szeretvén
20 a király ditsőségét., azért el is titkolá előtte keserűségét, és tsak a nagy szeretetét mutatá hozzája. Etelred a ki mód nélkül szeretete ötet. arra kéré hogy az életére vigyázon, és hitesse el azt magával. hogy ha az egész világ fel támad is ellene. de tsak egy szem pillantásig sem változtatthattya meg hozzája valo szeretetét. és hűségít.

Mint hogy pedig ez a szeretetre méltó fejdelem [194a:] aszszony
25 terhben valo létit érzette, azért az Égrad gondviselése alat hagyá.

A király london városából meg indula ahadával együt és anglíanak az észak felöl valo részére érkezek. ahol esze gyülekeztek volt arebellisek, akirály közel szálván az ő táborokhoz⁷⁰⁰ minden képen ahartzhoz
30 készüle. de előre látván hogy ahartzkor, sok ember halál lenne., azért meg izené arebelliseknek. hogy grátiát adna nekik. elejekben advak gyengeségeket, hogy a győzedelem veszedelmes volna az ország-
nak akarmely felöl lenne., és ő ugy tekinti őket. mint a maga népit. ha ellene fel tamadtanak is. de a rebellisek ezeket nem halgaták meg
35 is bánák.

⁶⁹⁷ a [Beszúrás.]

⁶⁹⁸ meg szomoritá <akirályt.> az udvart.

⁶⁹⁹ az indulásrol [rol — utólag beírva a sorelji margóra, elválasztás után.]

⁷⁰⁰ táborokhoz <és> minden képen [A bekezdés végén:] a rebellesik [elírás.]

Mivel más nap akirály az ő sántzokot ostromoltatni kezdé. es azt meg vevé; arébellisek. jól kezdék eleinte magokat viselni, de vegtíre meg⁷⁰¹ bontották őket. és az Ételred vitézsége meg szalasztá őket., az⁷⁰² előttök valojok mind el veszének, és akirály meg nyervén ahart-
5 ztot. parancsolá hogy ne üznék a szaladokot, azután grátiát igérvén mindennek.⁷⁰³ nagy ditsőséggel viszá tére london városában. Etelgive.⁷⁰⁴ a ki addig tsak a templomba töltötte volt az időt nagy szives örömel fagadá; Ételred [194b:] pedig ugy tekinté ötet, mint ha tsak akkor kezdené szeretni.

10 A király viszá térésiért valo öröm. még nagyob volt. egy nehány holnap mulva. mivel Etelgiva. meg egy más fejdelmet is hozá evilágra, akit nevezék Eduennek, a nép látván az Ételgiván valo áldását az Istennek. és az ő nagy jó erkölceit, el végezék⁷⁰⁵ magokban hogy királynéjoknak usmerjék. hasonló szandékban valának a nagy urak is
15 iránta. Egrad., aki igen nagy hűségel volt akirálynéhoz nagy siettségel mene hozzája hogy meg vigye néki ezt a jó hirt. de óh mitsoda állapotban találá. a szemeit egy⁷⁰⁶ keszkenővel fedte bé. és egy asztalon könyökölván. anagy keserűségben merült volt el

Egrad fejdelem ezt látván. a szive meg esék rajta. de akarván tudni
20 annak az okát. mondá: aszonyom mit látok. mi háborithatta meg a felséged boldogságát.? erre el vévén szemei elől a keszkenőt. mondá néki. oh. uram mely szükségesek nékem mostanában a te tanácsid. abban bizonyos lehetz aszszonyom. hogy semmit sem mulatok el a
hozád valo hűségemben, de meg nem foghatom keserűségednek okát.
25 mivel, minék utánna meg győzted volna az Etelred szivét. a népedét is meg győzted. és mindenek királynéjoknak akarnak tégedet üsmerni. mi vagyon már töb hátra akirály igen szeret. [195a:] Nem uram. nem felelé néki. a király már nem szereti Ételgivát már egy holnaptól fogvást. az ő szeretete. idegenségé változot, ez az én keserűségemnek
30 az oka, a mely tiszteletről szollasz nékem. a nekem semmi vigasztalás. mivel nagy változást látok Etelredben. az ő szive. és szeretete nélkül pedig, tsak a halálra vagyon szükségem.

701 meg <bonták> bontották

702 az <fe> előttök valojok

703 mindennek. <azután> nagy

704 Etelgive [Ez a francia alak: másutt mindig *Etelgiva*]

705 el végezék <napr> magokban

706 egy <sz> keszkenővel

A királyné olyan formában mondá ki ezeket a szokot. hogy Egrad el hiteté magával.⁷⁰⁷ hogy szivből beszéllene., de meg nem foghatván. hogy olyan nagy szeretetet az alhatatlanság követhetné; a királyban is semmi változást nem tapasztalt. etelgiva pedig huszon két esztendő
5 lévén. a leg nagyob szépségiben volt végtire minden képen kezdé vigasztalni Etelgivát. és el bucsuzván tőlle. meg ígéré néki. hogy a királyrol. jobb hirt fog néki hozni

Ezt a jó erkölcsü királynét. semmi meg nem vigasztalhatá. és az ételred magaviseléséről. mindeneket előre el látá. a mint is hogy egy
10 darab időtől fogvást.⁷⁰⁸ nem volt hozzája azal a szerelmes szorgalmatoságal., egy udvarnál lévő aszony meg kezdé ötet unatni, véle. Ételred. már Etelgivára nehezen nézhetet, és meg báná házasságát a melyet el nem ronthatá. és az uj szeretetit. igen el titkolá.

[195b:] Egrad pedig el nem hitethetven⁷⁰⁹ magával. a király változását. a királyhoz mene. hogy valamit ki tanulhasson ez iránt, a király
15 tsak magánosan lévén korkal., mihent meg látá ötet. mindgyárt hozzája fordula haragosan. és mondá Egrad mit mondasz egy olyan udvarirol a ki olyan vak merő hogy nem akar nékem engedelmeskedni., Egrad. mondá ismét. én valójában gondolkodtam azon. hogy Ételgiva
20 mitsoda rendben vagyon itt. látom hogy ötet nem jó kedvel tekintik., mind hogy pedig vétettem abban hogy el vettem, arrol már nem tehetek. de leg aláb az udvaromnak abban kedvit akarom keresni., hogy el küldöm magamtól. korkot akarom ezel aparantsolattal hozzája küldeni. és ő meri magát mentegezni.

25 Hogy hogy felséges király mondá Egrad, el akarodé magadtól üzni a királynét., kívánodé halálát annak afejdelem aszszonynak aki oly. igen szeret,⁷¹⁰ a kinek az ország annyival tartozik akét fejdelemért. kik oltalmazoji lesznek abirodalomnak, és akihez a néped oly nagy tisztelettel kezd lenni., kérvén tegedet arra én általam., hogy
30 tegyed koronádöt afejére.⁷¹¹ mivel mindnyájan egy akaratal királynéjoknak üsmérik, és anyira meg hatotta sziveket. aző jó erkolcse, hogy igen nagy keserüségel fogják látni változásodot.

Ételred meg ütközék. ezeken a szavain Egradnak, de [196a:] már az okoságot nem halgathatá., se az értelem. nem vezeté tselekedetit.

⁷⁰⁷ magával. [magában-ból javítva.]

⁷⁰⁸ fogvást [Beszúrás.]

⁷⁰⁹ hitethetven [Szóvégi e—a-ból javítva.]

⁷¹⁰ szeret, <és> a kinek

⁷¹¹ afejére. <mind> mivel [Törlés a sor végén.]

a rosz erkölcs el foglalta volt a jónak ahelyét, az alhatatlanság, meg kostoltatá véle aveszedelmes gyönyörüségeket, és ha mérte volna. Egrad. fejdelem meg érzette volna haragjának mi voltát. de még is meg türközteté magát. és minden haragját korkra fordítván, aki nem akara magára vállalni oly kegyetlen parancsolatot, maga elől. és az udvartol is el küldé. és nem akarván halgatni Egradot, mást hivata, akinek parancsolá hogy menne meg mondani Etelgivának az ő akarattját.

Egrad fejdelem, előre el látván. hogy mitsoda zenebonát indittana ez a dolog, nagy keserü szivel ki mene akirálytol., és nem veheté magát arra, hogy a királynéhoz menyen addig. még meg nem tudgya szerencsétlenségit. azudvar azt meg tudván. mindnyáján szomorúságban valának. és ezt a királynét. akit annak előtte tsak nem mindenek el hagyák, nem találkozák akor egy is aki ne szánta volna és rosznak nem tartotta volna a király változását; de eza király nem hajtván⁷¹² senki tanácsára. se beszédire. a szerencsétlen Etelgivának el küldé aparantsolatot, hogy a király palotáit hagyná el. és hogy menne ahoz a házhoz amelyet adot volt⁷¹³ néki. házasságok előtt.

[196b:] A fő renden lévő aszszonyok mindnyáján melléje mentek²⁰ volt., hogy segittsék., és vigasztalják. mihent pedig a parancsolatot vévé. azon a hirtelen. és meltatlan⁷¹⁴ változásán a királynak, az szive anyira meg ütöközék., hogy közöttök el ájula, asok orvoság után. két ora mulva tére magához.

De akor is mint ahol olyan volt, mihent pedig szolhata, a királyt²⁵ kivaná látni. és kéré mindeniket hogy hoznák eleiben. az aszonyok nagy siettséggel menének a királyhoz. és kérék hogy adná azt avigasztalását. a haldoklo királynénak, de ételredet arra nem veheté.. és az ő kegyetlen keménysége. és uj szeretete. nem engedék. hogy a királyné látogatására menyen, akinek hogy azt tudtára adák. láta³⁰ hogy nem kellene semmit reménleni;⁷¹⁵ azután Egradot hivatá. a gyermekeit maga eleiben⁷¹⁶ hozatá. Egrad fejdelem, valóságos keserü szivel mene hozájá, akit is mihelyt meg látá akirályné. mondá. uram. ha valamely vigasztalást vehetnék a mostani állapotomban, ate hozám valo jo akaratod, és az egész udvarnak jó akarattya. nékem

⁷¹² nem hajtván <seki> senki

⁷¹³ adot volt néki. [Második o—e-ből javítva.]

⁷¹⁴ meltatlan [lan — sor fölötti beszúrás.]

⁷¹⁵ reménleni; [m—n-ből javítva.]

⁷¹⁶ eleiben <vi> hozatá. [Törlés a sor végén.]

nagy könyebségemre volna arra esküszöm néktek.⁷¹⁷ tekintvén mindenekre, kik körülötte voltak. hogy én tsak a ti betsületedeket, és barátságotokot kívántam. és hogy minden nagyra vá-[197a:]gyásom avolt. hogy első jó akarotok. és⁷¹⁸ gyakorlatok lehesek. nem az en
⁵ vakmerő gondolatimot bunteti ameny a mai napon., hanem a királyhoz való nagy szeretetemet., a mely talám ötet meg bántotta. de az én halalom el törli vétkeket. uram tekintvén Egrádra, gondviselésed alá ajánlom fiaimot. az ő sorsok kétttség nélkül. nem lészen szerencséseb. mint az anyoké. de ha gond viselésed alá veszed. azt ígérhetem
¹⁰ magamnak. hogy ajo erkölcsnek segítségével. amelyre őket tanítod. meg gyozeptik azokat az akadályokat, melyeket találhatnak az attyok szivében, lehessen néktek. meg ölelvén gyermekeit, drága zálogi az igen kegyes. de igen roszul. jutalmaztatot szeretetnek. lehessen esze szedni magatoknak az Ételred szivében. azt a szeretetet melyet nekem
¹⁵ fogadot volt. tarthassátok meg hozzája azt a tiszteletet és szeretetet. melyet mindenkor meg tartottam, és kénszerithessétek arra valaha, hogy bánkodgyék. a szerentsétlen Etelgiva után, kezedben adom uram⁷¹⁹ ezeket a szerencsétlen fejdelmeket, el ne hagyad őket. azután ismét meg ölelé őket. és látván hogy senki sem szolhatna hozzája a nagy
²⁰ sirás miat. vegit akará vetni annak a szomoru gyülekezetnek,⁷²⁰ és parancsolván hogy meg akarna indulni. a hintójában. üle. és az uri aszonyok meg akarván tsokolni kezeit, meg nem engedé. hanem min-[197b:]deniket meg ölelé. ahintoban tsak Editával volt, a mely aszszonyok pedig szolgálattyában voltak. azok előre el mentek volt
²⁵ a házhoz hogy ót készen várják.

Egrád fejdelem. a ki keserüségében egy szót sem szolhatot. maga is el kisére a házáig akirálynét. a ki is mikor a házahoz érkezék. egy kis udvart találta ót. akiknek hüségeket. igen kedvesen vevé, de főképpen a fejdelem jó akarattyát. egy kis idő mulva roszul kezdvén magát
³⁰ erezni. le kellették fekünni.

Ez a fejdelem erőt vévén szomorúságán. az ágya mellé mene. és mondá tsak lassan, nem igyekezem azon hogy vigasztallyalak, mivel tudom hogy a⁷²¹ haszontalan volna. hanem ved elé azt a bátorságot.

⁷¹⁷ néktek. [*néked*-ből javítva;] tekintvén mindenekre [első *t—m*-ből javítva.]

⁷¹⁸ és [*s—g*-ből javítva.] gyakorlatok

⁷¹⁹ uram <öket.> ezeket

⁷²⁰ gyülekezetnek, <p> és parancsolván

⁷²¹ a <h> [-ből javított] <o>[?] haszontalan volna.

és azt a jó erkölcsöt a melyekért. az egész. ánglia tsudál. és tud meg, hogy az ilyen állapotban szükségeseb azokat ki nyilatkoztatni mint sem akkor mikor arra a rendre, mentél volt, a melyhez oly méltó voltál.

Uram, felelé Ételgiva. az Isten rendelésire hagyván magamot,
5 semmit olyat nem tselekszem a mi⁷²² meg rovidithetné életemet; azt sem ígérhetem néked hogy élni fogok, mert rajtam nem. áll,⁷²³ de azt fogadom néked. hogy holtig valo háláadásal lészek. minden hozám valo jó akaratódért. Egrad el butsuzván. tölle. meg ígéré. hogy minden nap eljöne hozzája. Etelred pedig egész szabadságban
10 lévén a miolta el távoztatta volt Etelgivat maga mellől. minden [198a:] féle rendeletlenségekre adá magát. a melyek nem illettenek. akirályi méltósághoz.

Etelgiva pedig magános. és szomorú életet élvén, magában siránkozot. ennek a királynak rendeletlenségén. Egrad fejdelem pedig
15 látván. sok féle változó szeretetít., gondolá hogy még viszá fogna térti akirálynéhoz, és hogy mind addig volna reménség, valamég oly alhatatlanságal lenne másokhoz, Etelgivat is sok szor biztatá ilyen reménségel, a ki is igen ohajtotta volna viszá térésít. de tsak hamar olyan hirt. halla. amelyből egészen meg látá szerencsétlenségít.
20 és reménséginek végít.

Normándia. leg közeleb lévén angliához. könnyü volt Ételrednek. meg hallani anormandiai hertzeg⁷²⁴ hugának szépségít. ez az álhatatlan fejdelem tsak a hirre⁷²⁵ valo nézve is kezdé hozzája hajolni, mihent pedig annak képít meg hozatá. a szerelem fel gerjede benne;
25 akor kezdé leg inkább az Etelgivával valo házáságát meg utálni.⁷²⁶ és mint hogy gyermekei valának tölle. azért egészen. nem is lehetet meg válni tölle. amelyért olyan nagy haragban és bánatban volt. hogy a maga gyermekeire sem nézhetet

Ételred el üzé magátol, gyalázatosan minden szeretöit. a keserüségnek adá magát. és más vigasztalása nem volt, hanem a normandiai fejdelem aszonyinak aképe. [198b:] akár miként akarák is el titkolni Etelgiva előtt, akirálynak ilyen tsudálatos szerelmit, de azt meg tudá. és látván reménséginek végít, abban a nagy nemzettségü. és szépségü

⁷²² mi [Beszúrás.]

⁷²³ áll, [Beszúrás.]

⁷²⁴ hertzeg <leányá> hugának [hugának — <leányá> fölé írva, sorvégen.]

⁷²⁵ hirre [Második r—i-ből javítva.]

⁷²⁶ meg utálni. <mi> és mint hogy [hogy — beszúrás;] gyermekei valának tölle. azért egészen. [egészen é-je y-ból javítva.]

személyben, azt már tovább nem viheté, nagy forro hideg lelésben esvén, a doktorok semmit nem segíthetének rajta. és meg tudván halálának bizonyos voltát. áthatatoságal vevé. az alat a még másokot láta sirni körülötte, ő tsendeségben volt és másokot vigasztalt. elejekben tévén. hogy mennyi keserüségtől mentené meg ötet ahalál.

Halála elöt egy néhány orával: egy hoszu levelet ira akirálynak, a melyet bé petsételvén. Egrad fejdelem kezében adá. hogy adná meg akirálynak. azután mindenét el osztogatá Editának, és azoknak. kik mellette voltanak mint hogy Ételred semmijét sem vette volt el tölle. azért bővön is adhata minden tselédinek, és az utolso oráiban az örökké valóságrol gondolkodván, igen szép áitatoságal. mulék ki evilágbol. huszon három esztendő korában. és leg szebb voltában. és akit mindek szánák.

A szomoru Edita.⁷²⁷ mihent el temeté a kedves Etelgíváját. egy klastromba mene. és ellene monda avilágnak, Egrad fejdelem pedig nagy keserüségben lévén. végben vivé amit reája bizot volt ez a jó erkölcsü királyné és könyves szemekel adá meg levelét a királynak. a ki is már tudván ezt a szomoru hirt. nagy idegenségel tekin-[199a:]té Egradot.

A ki is oda adván az Etelgiva levelét a királynak. el vevé tölle. és azt se el nem olvasván. se tsak reája sem tekintvén. egy kis ládácskában veté. amelybe szokta⁷²⁸ tartani holmi köves portékáit; egy szot nem szolván Etelgíváról. más dolgokrol kezde Egradal beszélteni. a ki is meg haraguván magában. ezen keménységín. tsak hamar magánosan hagyá.

Ételred pedig még is emberi tekintetből. egy néhány napokig el halasztá szándékát., de mint hogy sebes akaratu volt mindenben, tsak hamar mindennek tudtára adá hogy a normandiai fejdelem aszonyt el akarná venni. és mindgyárt követtségben küldé kent nevü grofot. a normándiai hertzeghez.

Ez a követ nagy pompával. tsak hamar. ratomágiában érkezen, (vagy is ruánban) mihent szembe lön a hertzegel, azonal meg kéré a hugát, és azt meg nyervén., egy néhány napok mulva. Etelrednek vivé Emma fejdelem aszonyt, aki is igen szép lévén. a kiraly nagy pompával fogadá. és a durhámi püspök. meg esketé őket, a lakadalmi⁷²⁹ vendégségek egy holnapig tartának

⁷²⁷ Edita [d-t-ből javítva.]

⁷²⁸ szokta <volt> tartani [Törlés a sor végén;] holmi [holni-ből javítva.]

⁷²⁹ lakadalmi [k-d-ből javítva.]

Emma királyné pedig meg tudván minden dolgát. [199b:] és jó erkölceseit Etelgivának azon a szive meg esék, annál is inkább. hogy maga is Emma. mind szép. mind jó erkölcsü volt, és szeretettel emlékezt Etelgiváról., akinek⁷³⁰ is gyermekeit a maga gondviselése alá vevé. és anyok helyet akart nekik lenni. de főkepen az⁷³¹ elsöt. Edmondot igen meg szereté.

Az első esztendőben. Emma egy fejedelmet hozza evilágra. akit a király. Alfrednek nevezé., ezt ugy is kezdék tekinteni. mint a kire kellene szálni a koronának a második esztendőben. ismét⁷³² egy fia lön. ezt Eduárdnak nevezék.

Abban az időben. anglia. igen nagy békeségben volt⁷³³ és nagy tsendeségben. a nép jól volt. az urak egyeségben voltak, a királyné pedig az egész udvarnak gyönyörüségére volt. mint hogy az Etelgiva fiaihoz szeretetét mutatta. azért mindenek, inkább szerették ötét,¹⁵ Edmond fejedelem egészen hasonlítván az anyához. azért gyakortáb is emlékeztenek felölle,⁷³⁴ és gyönyörködve látták. hogy Emma mint szeretné fiait, aki is semmiben nem akarván meg különböztetni ezeket a maga gyermekeitől. egy aránsu gondviseléssel⁷³⁵ volt hozzájuk, egy szoval. minden segítettte az Etelred szerencsét., hogy ha amaga²⁰ álhatatlanságával. fel nem zavarta volna azt a tsendeséget.

[200a:] Ételred, egy szers mind anyira meg kezdé utálni akirálynét, hogy nem is nézhetet reája.. a királyné. a ki igen jó. és kegyes volt. az alatta valóhoz., igen. kevély volt a⁷³⁶ hozzája hasonlokhoz, panaszolkodni is kezdé Ételrednek meg változásáért. annak az okát meg kérdé,²⁵ és arra kéré, hogy meg vetésivel. olyan dologra ne kénszerittse. a mely néki ártalmas lehetne; Etelred pedig nem hogy erre felelt volna és mentette volna magát. hanem még nagy idegenséggel. és meg vetéssel el fordula tölle. a melyet a királyné el nem szenvedhetvén. meg is mondá néki, és meg is irá az bátyjának. a normandiai hertzegnek.⁷³⁷³⁰ a ki is igen parttyát fogván a hugának. követeket küldé Etelredhez. hogy meg üsmértetnék véle. rosz tselekedetét.

⁷³⁰ akinek [Első *k-n*-ből javítva.]

⁷³¹ az elsöt. [*z-l*-ből javítva.]

⁷³² ismét [*i-e*-ből javítva.]

⁷³³ volt [Beszúrás.]

⁷³⁴ felölle, <egy> és

⁷³⁵ gondviseléssel [*o-g*-ből, vagy *y*-ből? javítva.]

⁷³⁶ a <véle> hozzája [*hozája* — <véle> fölé írva.]

⁷³⁷ hertzegnek. [Középső *e-é*-ből javítva azékezet áthúzásával.]

De azok a követek olyant fent beszélének néki, hogy nem hogy meg enyhítették volna, de söt még nagyobb haragra ingerlék a királyné ellen. a kivel hasonló képen bánék valamint Etelgívaival, el üzvént ötet, mind ágyától, mind udvarától, és azután meg nagyobb rendeletlenségekben⁵ esék szeretőivel, és gyalázatosan kezdé beszélteni a királynéről, és a normandiai hertzegről, és [200b:] a gyűlölség anyira el árada, hogy az udvar két felé hasonlék, egyik a király részit tartotta, a másika a királynéjét.

Ebben az időben Etelred két dániai urat, kik angliában laktanak,¹⁰ bizonytalan vádolásra meg fogatá, törvényt láttata reájok, és meg öleté, egyike a kettő közül, közel való attyafia volt a dániai királynak, aki is ezt meg halván, meg esküvék hogy boszut⁷³⁸ fog allani anglián érette, és minden késedelem nélkül, nagy erővel hajokra üle, és 1013. dikban⁷³⁹ angliában ki szálla, és sok tartományokat meg hodoltata.

Etelred, bátor és vitéz léven, sok hadát esze gyűjté; az ellenség eleiben mene, hartzot ada néki, és egészen meg vereté, és el szaladván, londonba viszá⁷⁴⁰ téré, ebben a szerentsétségiben, nem tudván hová lenni a királynéhoz folyamodék, a kinek szive meg esék szerencsétlenségin, és el felejtvént vétkit, ira mellette a normandiai hertzegenek és meg békélteté őket., anormandiai hertzeg, a hugáért, meg engedé Etelrednek, hogy normandiában szaladhasson, ugyan el is vivé a királyné oda ötet, minden gyermekeivel.¹⁵

A normandiai hertzeg, a huga kérésére, nagy tisztelettel fogadván Ételredet, meg is igéré néki, hogy siettséggel [201a:] meg is fogja segitteni., az Etelred oda való érkezésének hire, el terjedvén galliában, mindenünnen, sok urak., nemes emberek, és vitézek gyülének melléje, ugy annyira hogy Ételred láta, hogy anyi segittségel viszá nyerhetné az országát, annál is inkább, hogy a dániai király londonban meg holt volna, erre való nézve, igen sietteté is meg indulását, és hajokra²⁰ ülvén, más nap angliában ki szállottak, és igyenesen⁷⁴¹ london felé tartottak.

A dánusok kik eleiben menének, leváगतának, azután a dánusok mind esze gyülvén., hartzot állának, de azt el vesztvént, igen kevés téré viszá bennek dániaiban.

⁷³⁸ boszut <folg> fog allani

⁷³⁹ dikban [Kereszttel jelölt beszúrás, a sor alatt.]

⁷⁴⁰ el szaladván, londonba viszá <sza> téré.

⁷⁴¹ igyenesen [en — későbbi beszúrás.]

Etelred nagy örömbe lévén. dicsőség⁷⁴² mene bé londonban, a királynét fiaival együt. vizzá hozatá londonba. és azt remenlé magában. hogy anyi fáradcsága után. tsendeségben fog lenni. de a szivinek tsendeségit olyan háborittá fel. a melyről nem is gondolkodot

⁵ Egy szer, holmi köves portékával akarván meg ajándekozni a királynét a kis ládáját meg nyittá. és az Etelgiva levele még petsételve a szemiben akada. és fogván a levelet. suhajtásal. meg nyittá. és alig olvasa el egy nehány szot. hogy még tovább is kíváná olvasni. a szerelmes szánakodás el fogván szivit. le üle. és tsokolgatni kezdé a levelet, és azt mind végig el ol-**[201b:]**vasá. a melyekben ezek a szók valának.

A hü és szerentsétlen⁷⁴³ Etelgiva. az ő uranak. és királyának. Etelrednek. akit igen szerettenek

Felséges király.

¹⁵ Ha, a halálomban bizonyos nem volnék., nem mértem volna a szemeid eleiben tenni azokat a betüket. a melyek már nem kedvesek előtted, de a mitsoda állapotban vagyok. a meg menti vakmerőséget, és el nem kelet⁷⁴⁴ venedd a haldoklo Etelgivától. azt a vigasztalást., hogy néked el mondhasa utollyára. hogy tégedet szeretet., és szeret. ha szinte anyit szenvedtettél is véle.⁷⁴⁵

²⁰ Nem azért veszem a pennát a kezemben. hogy panaszolkodgyam., még a hüségtelenségedet is tisztelem. és nem annyira okozom szivedet. mint a magam szerencsétlenségit. nem lévén anyi érdemem., hogy meg tarthattam volna szivedet

²⁵ Enged meg király nékem azt a kegyelmeségedet., hogy az én emlékezetem., előtted ne légyen gyülölséges. minek⁷⁴⁶ utánna. oly kedves lett volna előtted., és meg ne éreztessed azokkal a szerencsétlen fejedelmekel. azt ameg vetést. a melyel voltál. az ő boldogtalan anyokhoz. ha valamiben hozam találnak ütni. azt kívánom hogy tsak a felségedhez valo szeretetben és tiszteletben üssenek, tudom rövid idő mulva angliának egy királynét. adcz. a ki valóságal méltó lesz arra a helyre.,
³⁰ a melyet én nem érdemlettem. örömet néki hagyom a királyi **[202a:]** székét. a melyre nem vágytam, de ha meg nem hálnék. néki nem engedhetném szivedet, de király én meg halok. és senki meg nem gátol-

⁷⁴² <i>d<ö>icsőség

⁷⁴³ szerentsétlen [Második *t-g*-ből javítva.]

⁷⁴⁴ el nem kelet venedd [*kelet* — *et-je*: beszúrás.]

⁷⁴⁵ véle. <n> [Új bekezdésben:] Nem

⁷⁴⁶ minek <elöt> utánna. [Törlés a sor végén.]

hattya⁷⁴⁷ házaságodot. lehesen szerencséseb mint az enyim. örökös boldogságal is fogsz élni. ha magadot ujjab veszedelmes dolgokra nem adod

Emlékezel meg király. hogy semmi részem nincsen beszédimben. tsak egyedül ate ditsőségedet. és nyugadalmadot tekintem, ki szeret-het tégedet ugy mint Etelgiva szeretet, ő tsak tenéked élt. te ötet el hagyta. meg is hal. Isten hozád király az eröm fogy, és a szeretetem nem kisebedik. többé tégedet meg nem látlak, hiremet többé nem hallod. és az életet el hagyván. tsak az a reménségem sem lehet, hogy
10 valaha meg emlékezel

Etelgívárol.⁷⁴⁸

Ez a levél igen nagy keserűségben veté Etelredet. azután esziben juta néki aző szépsége. kegyessége., ez a hozzája valo szeretetét benne fel ébreszté., és a keserűség. hogy ő véle oly kegyetlenül bánt. halálát
15 okozta. és hogy soha többé meg nem latthatya. anyira el fogá szivít. hogy patakal⁷⁴⁹ folyának szemeiből könyvei. alevélet egy néhány szor el olvasá. és mind anyiszor hányá a maga szemére. maga viselésit, azután azis esziben juta hogy mint volt Emma királynéhoz. mitsoda gyalázattal illetet kétt olyan jó erkölcsü királynéket, aző türesek és⁷⁵⁰ kegyeségek, az elsőnek engedelmesége, szeretete, [202b:] és halála. a másodikához pedig mitsoda köteleséget. volna. mind ezek olyan állapotban tevék ezt a királyt. hogy méltó volt a szánásra⁷⁵¹

A királyné nagy egyességben lévén akor a királyal. bé mene akirály házában tsak lassan., és háta megí kerülvén. a székire könyököle
25 tsendesen, jól el olvashatá a király keziben. az Ételgiva levelét. amely anyira meg hatá szivét. hogy el felejtvén. hol volna, sirni kezdé., és a zokogásira a király hátra tekintvén. kérdé. áh. aszszonyom mit láttál.

király felelé ez a szép királyné. ne tsudálljad ha sirok. nem a méltatlan irigység tselekedtetí azt velem. hanem az emlékezete, és szeren-tsétlensége. annak a szeretetre méltó aszszonynak. meg nem érdemel-ném azt a helyet amelyet nekem. hagyot, ha helybe nem hagynám. rolla valo emlékezetedet

⁷⁴⁷ gátolhattya [g-t-ből javítva.]

⁷⁴⁸ Etelgívárol. [r-l-ből javítva.]

⁷⁴⁹ patakal [ta — beszúrás.]

⁷⁵⁰ és <és> kegyeségek,

⁷⁵¹ szánára [Elírás.]

Ezek a nemesi szok. vizsá vivék Etelredet az előbbeni jó erkölcsire, meg utalá minden tselekedetit. és elébeszélvén akirálynénak hogy mint járt volna azal a levélel., meg vallá néki hogy az a levél fel gerjesztette volna szivében, az Etelgivához valo szeretetit., de aszonym.⁵ mint hogy már most az a szeretet tsak egy panaszolkodo árnyékhoz vonson., én azt ezután veled fogom közölni, és jobban helyre nem hozhatom azt a meg bántást a melyel voltam ahoz a szerentsétlen fejdelem aszonyhoz mint ha egészen neked adom magamot. te is lész helyet-[203a:]te a tzélya, annak a szeretetnek és hüségnek.¹⁰ a melyel néki tartoztam. és mint hogy vizsá nem hozhatom ez életre., azon leszek hogy élyen te benned, az én⁷⁵² hozád valo álhatatos köteleségemel.

Felséges király felelé akirályné. igen nagy örömel veszem szeretetednek jelit, mind Etelgiváért. mind magamért., légy bizonyos annak a szép fejdelem aszonymnak. fiaihoz valo szeretetemben. és előttem olyan kedvesek lésznek. mint a magam gyermekei. és semmi külömböztetést nem teszek köztök. ezek a nemes szavai akirálynénak,⁷⁵³ egy kevesé meg tsendesítették Etelredet. meg is köszöné néki. és holtig valo hüségit igéré néki.

Mind azon által, eza király. akár mint beszélt is de a szive tsendeségben nem volt, és az Etelgiva képe mindenkor elméjiben volt, a levelit a kebeliben hordozta. és szüntelen suhajtozot utánna. és noha nagy egyeségben élt is akirálynéval. de Etelgiva birta szivét, és azö belső keserüsége. mind az ábrázattyán. mind az egéssége⁷⁵⁴ meg gyengülésén. ki kezde tettzeni. azonban pedig hirit hozák néki, hogy kánut. a dániai király. ujontában készülne ellene. Etelred is erre valo nézve. kezde készülni. [203b:] hadát meg szaporittá. és el nem mulata semmit is hogy elleniben álhasson az ellenségnek.⁷⁵⁵ a ki is tavaszal 1015. dikben anglia szélyihez gyülekezék. igen sok hadi hajokal. és ki is szálla angliában mint egy hatvan ezerig valo dánus. Etelred pedig nem akarván véle hartzot állani és szerencsétlenségben vetni az országot. tsak las-sanként akará öket el fogyasztani. de azö hadát mindenüt meg verék. és az ellenség közelgetni kezde. london városához. ez a király látván ezt a szerencsétlenségit. és azon kívül is szüntelen furdalta szivét akegyet-

⁷⁵² én <alha> hozád valo álhatatos

⁷⁵³ [Sorvégen:] akirály<nak.> [új sor elején:] nénak,

⁷⁵⁴ egéssége [*ge* — sor alatti beszúrás.]

⁷⁵⁵ az ellenség<be>nek. a <ta> ki is tavaszal 1015. dikben [*dikben* — be-szúrás.]

len keserűség és az Eteľgiva képe és szeretete., igen nagy hidegteleben esék. amelyben. egy néhány napok mulva meg is hala. szüntelen szá-
jában lévén az Eteľgiva neve. az országot. és a familiáját. igen nagy
rendeletlenségben. és haboruságban hagyá. és mint hogy az Eteľgiva
5 első fia. Edmond volt egyedül arra alkalmas hogy uralkodgyék. azért
az ország egyenlő akarathol királynak kiáltá. így végzödék tehát élete
Eteľrednek, aki ha leg álhatatlanab nem let volna leg inkább meg
érdemlette volna a szeretetet

Alig végezé el julius ezt a historiát hogy az egész társaság nagy di-
10 tséreteket monda felöl-[204a:]le, kivált a kis aszonyok., a kik egy
néhány szor köny hullatásal halgatták az Eteľgiva szerencsétlenségit,
meg mondám én azt még előre. mondá hilária. hogy julius soha sem
leszen dom sebastien, és ki tudgya még társa leszen⁷⁵⁶ Eteľrednek ju-
lius ezen el mosolyodék és felelni akara reája de hilária nem adván
15 időt arra mondá. ez a historia anyira meg hatotta szivemet, hogy talám
soha sem fogok többé nevetni. és ha még ilyeneket fogok hallani,
anyira meg változtattya. vig természetemet hogy szomorú. és gondol-
kodová téssen. ezen mindnyáján el fokadának a nevetésre. és ki ki
fel kelvén helyéből. a kertben sétálának vatsoraíg.

Szombat

20 Más nap az uri társaság mindnyáján esze. gyűlvén a szokot helyre. el
akarák kezdeni a játékot. de julius mondá atársaságnak, ez olyan nap
a mellyen viszá kellene térni a városban ennek az uri gyülekezetnek,
tudom hogy honoria tovább is meg akarná tartoztatni a társaságot, de
25 azt is tudgyuk hogy a kis aszonyoknak tsak a⁷⁵⁷ mái napig tart [204b:]
a szabadságok a kün valo letélre, azon kívül is holnap vasárnap. lévén.
az Isteni szolgálatot senki el. nem akarná mulatni. ha szinte honoria
meg akarna is tartoztatni., azért ha a nemes gyülekezet reá ál taná-
tsomra. azt mondom, hogy a ki még nem mondot. vessük birságul
30 arra., /intvén szerelmes szemekel. hiláriára, / hogy mondgyon már most
az utolsó napon egy szép historiát. hilária révén észre hogy fölele
volna a szó., mondá. en nem vonogatom magamot, mivel az igaz-
ságos dolog. hogy én is valamiben mulathassam a nemes társaságot

⁷⁵⁶ társa <leszek> leszén [Törlés a sor végén.]

⁷⁵⁷ a <maig> mái napig

azon kívül⁷⁵⁸ is vagyon már egy hete. hogy a historiámot a sebemben hordozom. tsak vártam hogy reám kerül a sor.⁷⁵⁹ talám most sem került volna, ha büntetésül nem adták⁷⁶⁰ volna reám. azért ki ki légyen nagy figyelmeteséggel.

[A CLEODON HISTORIÁJA]

⁵ *A Cleodon historiája*, a ki is maga eszerent írja le a historiáját.

Én nemes. és gazdag atyától. és anyától születvén, a nagy apám két fiat hagyta maga után. agénort. és timánt, akiket a barátság anyira kaptolta volt esze. valamint az atyafiság., mint hogy pedig [205a:] gondolák. hogy volna anyi jószágok hogy abból bövséggel élhetnének. ¹⁰ azért el is végezék magok közöt. hogy egy mástól meg ne vállyanak., mindenik szerette a mulattságot. és költést. és noha Agenor szerette a tudományt., és a tanulást. de kedvit akarván timánnak. mindenben. azért nem igen gyakorolta azokat

Azonba pedig a jóság el széllyede. a házakot el adák. a jövedelem ¹⁵ meg kissebedék,⁷⁶¹ agenor pedig. a ki nem a jóságért, hanem a hajlandóságért vett volt egy feleséget hét esztendő mulva feles gyermeket látá⁷⁶² maga előtt. és igen kevés jószágot. akor amulattságot el üzé magától., és helyiben helyhezteté a tudományokhoz való szeretetét. de a keserü gondolatok. tsak hamar követvén ezt változást. az ágenor ²⁰ szomorúsága is szaporodék. a gyermekeivel együt. mind addig tsak leányokot látot maga⁷⁶³ előtt. de a midön engemet látá evilágra jönöm. ha azon örüle hogy egy fia let azon⁷⁶⁴ meg szomorkodék. hogy annak semmit sem hagyhatna

²⁵ A⁷⁶⁵ szerencsének meg változása. meg nem változtatá mind azon által. a két atyafi közöt való szeretetet; soha egy másra nem panaszkodának, és soha egy másnak nem tulajdonitták a nyomoruságot a melyben estek volt, timánt [205b:] okos lévén, vévé észre. hogy ő

⁷⁵⁸ kívül [ü—ö-ből javítva.]

⁷⁵⁹ sorr. [sors-ből javítva.]

⁷⁶⁰ adták [k—n-ből javítva.]

⁷⁶¹ kissebedék, [d—ö-ből javítva.]

⁷⁶² látá [Beszúrás.]

⁷⁶³ ma előtt. [Íráshiba.]

⁷⁶⁴ azon <is> meg szomorkodék.

⁷⁶⁵ [Új bekezdésben:] <Mind> A szerencsének

volna a leg főveb oka annak, hogy az atyám olyan szükségre jutot
 volt. és mint hogy feleség nélkül volt., azért senki más ahazájában
 ugy nem tartoztatta. mint az Agenoral. valo egyesége., el is tekéllé
 magában, hogy valamely más mesze földre menne meg halni, vagy
 5 helyre hozni azt a kárt,⁷⁶⁶ amelyet a sok költéséért tett agenornak.,
 aki is egy szer a többi⁷⁶⁷ között hogy a tanulásban foglalatoskodék. és
 abban keresné vigasztalását, timánt hozzája mene, mint hogy pedig
 azö szándéka változást tett volt az ábrázattyán. Agenor azt eszre vevé.,
 és gondola hogy valamely szomorúsága volna de timánt⁷⁶⁸ által látván
 10 gondolattyát. mondá neki meg ölevén kedves agenorom ne fély mert
 nintsen semmi olyas szomorúságom. de kedves bátyám. ideje végít
 vetni, a mi közös nyomoruságunknak. a hozám valo barátságod el
 vesztet tégedet., az igasságos, hogy a hozád valo barátságom, vala-
 mely modot adgyon nekem hogy végít vessem annak a nyomoruság-
 15 nak., olyan aszonyt vettél el, akinek jó erkölse fénylet a nyomoruság
 között. a ki tsak arra vigyáz,⁷⁶⁹ hogy néked tessék. aki minden gond-
 gyát tsak arra fordította. hogy jól nevelhesse gyermekeit. anyira is
 szeret tégedet. hogy el felejtí azt a nyomoruságot. a melyet el kerül-
 hette volna, ha⁷⁷⁰ hozád nem ment [206a:] volna. szeretvén mind azo-
 20 kot., a kiket te szeretz. olyan barátságát mutattya hozám. mint
 ha én azt meg érdemleném., el is titkollya előttem. sürgös szüksé-
 geit. hogy keserüségre ne inditson, tudván azt hogy azal néked is ke-
 serüséget okozna. tudom hozaja valo szeretetedet. és hogy mint szere-
 titek gyermekeiteket, atya nem vagyok. de atyai szivem vagyon
 25 A te irántam valo magad meg türköztetése. a te jó erkölcsü feleséged-
 nek hozám valo maga viselése., és a Cleodon születése. kötelességemre
 tanyítottak engemet. kedves Agenorom én el akarok indulni. más
 idegen helyt akarom fel keresni azt a szerencsét., amelyet az én esz-
 telenségem vesztetet el veled. minden jószágom egy kevés földből
 30 állot. én azt el adtam. egy részit az árrának, kereskedni valo portékára⁷⁷¹
 fordítottam., a második részit. az utamra meg tartottam., a harmadik

⁷⁶⁶ kárt, [á—e-ből, vagy é-ből javítva;] amelyet [á — beszúrás.]

⁷⁶⁷ a többi <hogy> között hogy

⁷⁶⁸ timánt <eszre vévén> által látván [által látván — <eszre vévén> fölé írva.]

⁷⁶⁹ vigyáz, <ot.>

⁷⁷⁰ ha [Beszúrás;] hozád nem ment [206a:] <vén> volna. [ment t-je utólag beírva; volna — <vén> fölé írva.]

⁷⁷¹ portékára [k—r-ből? javítva.]

részit ide hoztam neked. hogy addig ved hasznát a még viszá térek. vagy leg aláb még hiremet hallod.

Agenor halván ezeket a szavait timántnak, a szive meg esék rajta. és azon igyekezek hogy olyan veszedelmes uttyárol le verje. és látván⁵ hogy tsak haszontalan volna minden tudományát arra forditá. azután. hogy arra vehesse., hogy had⁷⁷² mehessen el véle együt. és legyen része neki is aveszedelemben., akar mely okokat⁷⁷³ ada is elei-[206b:]ben, de timant erre sem álla rea, azután el butszuzván az atyámtól., az anyámtól⁷⁷⁴ is el butszuzék.

¹⁰ olyan nemesi indulatból volt az el menetele. hogy még annál nehezebbnek tették az én atyámnak., és sok sirással válának meg egy más-tól., timánt azután olyan hajora üle. amely indiában igyekezet., az atyám. mihent ezt a vigasztalását el veszté. egy kis jóságocskájában mene., a mely még meg maradt volt a sok jóságítól.

¹⁵ oda. érkezvén. az atyám minden tehetségít arra forditá. hogy engemet jól nevelhessen, minden ideit, a tanulásra. és én ream fordította, ilyen formában tölték el tizen ött esztendő. nem halván semmi hirt timán felöl Agenor. szüintelen beszéllet nékem felölle, és a hozzája valo szeretetre intet, de mindenek felet azt hagyta, hogy igen nagy hálá-adással legyek szivemben hozzája azért. hogy el hagyta volna hazáját atyafiait és jó akaróit, és mindenét. azért. hogy kereshessen anyyra valót a melyel. engemet szerencsésé tehessen,

Mert ugyan is azt tud meg. hogy timant⁷⁷⁵ még tsendeségben élhetet volna., ha bövségben nem let volna is., se felesége. se gyermeke nem²⁵ volt, hogy ha én meg huzván magamot. türhető képen éltem az én tselédimel. ő sokal jobban lehetet volna mint. én, egyedül. [207a:] lévén., mind azon által a gyermekeimhez valo szeretétiért. veszedelem-re tette magát. az a nagy kívánság., hogy a gyermekeimet abban az állapotban láthassa, a melybe lehettek volna. hogy ha jóságinkot. el nem tekozoltuk volna, olyan utra vitte ötet, a melynek hoszaságától³⁰ meg kellett volna ijedni. hogy ha valóságos barátttsága nem let volna,

Az ilyen sok szori beszélgetési az atyámnak. igen ohajtaták velem hogy meg üsmérhessem azt jó, és ritka atyafit. értésére is adám némelykor az atyámnak. hogy mitsoda kedvem volna utánna menni.

⁷⁷² had [Beszúrás.]

⁷⁷³ okokat <is> ada is

⁷⁷⁴ anyámtól [n-t-ből javítva.]

⁷⁷⁵ timant <t> még tsendeségben

az atyamnak⁷⁷⁶ is nagy kedve lett volna. arra. de mint hogy abban modgya nem volt azért azon igyekezet hogy azt ki verje az elméből. mint hogy pedig olyan tanulásban foglalatostkodtam. a mely hozám illendő volt tsak anyiban kivántam a timán után valo menetelemet,
5 amenyiben érzettem hozzája barátságomot, én pedig már tizen hat esztendős lévén. aző elmenetelinek volt már tizen ött esztendeje., azon idő tályban. agenornak, hírét hozák hogy egy hajo érkezet volna indiából. a mely hajo mind hirt hozot volna timánt felől. mind pedig sok joszágot küldöt volna ahajon., az atyam mindgyárt
10 postára ült. és azon városban ment. ahová érkezet volt ahajo. és mindeneket ugy találá. amint mondották volt néki., a hajos kapitány jo akaroja⁷⁷⁷ levén timántnak, mindeneket igazán. ke-[207b:]zében adá az atyámnak. a miket küldöt volt tölle.

Azután. elé beszéllé néki, hogy timánt sok joszágot gyűjtöt, ót meg is házasodot egy anglus leányal. és viszá⁷⁷⁸ akarván térni galliában, egy hajora rakta volt minden gazdagságát, a feleségit is ugyan azon hajora tette volt terhesen. meg parancsolván néki, hogy agenorhoz menyen lakni. de sokáig nem⁷⁷⁹ halván hirit se feleségének. se joszáganak., sokára meg tudá hogy az a' hajo elveszet volna és tsak két hajos szabadult volna meg., akik ezt a szomorú hirt vitték meg néki.

A kapitány ismét mondá. hogy timánt azon igen nagy keserűségben volt. de az Isten rendelése alá vetvén magát. ismét a kereskedésre adta volt magát. és négy esztendő mulva olyan gazdagá lett., valamint annak előtte. az joszágát pedig ismét galliában akarván külden. az ő
25 hajójára rakta., mint hogy timántnak régi jo akaroja, azért bizot is benne. hogy agenor keziben adgya joszágát. amint hogy igazán. oda is adgya. ő pediglen rövid idő mulva ismét viszá fog térni indiában. timántnak pedig szándéka a. hogy addig onnét meg ne indullyon, valamég ő viszá nem tér. Agenor ezen a hiren igen el keseredék, szána-
30 kodván timánton.. hogy feleségit. és gyermekit egy szers mind vesztette volna el. azután az atyám kéré a ka-[208a:]pitányt. hogy meg ne indulna hire nélkül. és a portékával viszá tére házához. nagy örömel, az anyám pedig igen siratá a timant feleségit. én is látván az ő sirását. olyan keserűségben valék. hogy agenor látván örömel hogy én is
35 kesergek a más nyomoruságán. meg ölele. és szivetitkát meg mondá.

⁷⁷⁶ atyamnak [*y-á-ból*, második *a-m-ből* javítva.]

⁷⁷⁷ jo akaroja <volt> levén [*levén* — <volt> fölé írva.]

⁷⁷⁸ viszá<n> akarván térni

⁷⁷⁹ nem [*m-l-ből* javítva.]

Fiám látván szerelmedet az én szerelmes ötsémhez. gondolom hogy nem fogsz ellent tartani az én szándékomban. az én ötsém. mindent szerencsére vetet. és mindent el vesztesz érettem. igazságos hogy én is szerencsére vessem azt az egy jóságomat aki nékem drága. és kedves. 5 azt fel tettem magamban. hogy el küldgyelek azon ahajon indiában, már most olyan korodban vagy hogy azt az utat végben viheted, abban⁷⁸⁰ modot is adot az ötsém az ő féleségit akarta hozám küldeni. én a fiamot küldöm hozzája. a kapitányal el fogsz indulni. reménlem hogy a meny. meg segitti jó szándékomat.⁷⁸¹ és szerencsésen el vezérel., fiui szeretetedet mutassad tímánthoz., tekinttsed ötet úgy mint atyádot. igyekezzél. szorgalmatoságotal, engedelmeségedel. és kedv kereséssel meg mutatni néki háláadoságotot. és magadot méltová tenni. ahoz a jósághoz. amelyben reszesletet tegedet.

El hiheti akárki., hogy ha szinte hajlandóságom⁷⁸² nem lett volna is 15 az atyám akarattját követni., de iffiu lévén. el gondolám hogy én mitsoda országokat fogok látni. [203b:] nem lehet hogy szándékát. jóvá ne hagyam.⁷⁸³ meg is köszöném néki, és értésére adám, hogy ha⁷⁸⁴ szomorkodnom kel tölle valo meg válásomért. nem lehet azon nem örülnöm, hogy olyan atyám fiát megyek látni. akihez nagy kötelességgel 20 vagyok.

Azt elő nem hozom mi történt el indulásomig hanem tsak azt mondom hogy a kapitány akivel az atyám nagy barátságban eset volt. tudtára adá hogy⁷⁸⁵ tsak hamar meg indulna, engemet melléje ada. és a tenger⁷⁸⁶ szellyin valo városba vive. a hol volt már készen a 25 a hajoja. azután a hajora⁷⁸⁷ ülénk. és utunkba semmi szerencsétlenség nem történt. mikor el indultam közel voltam tizen hét esztendő. indiában pedig tsak nem tizen kilentz esztendő koromba érkeztem.

két esztendeig valo utozás atengeren, igen hasznos egy olyan iffiu-nak.⁷⁸⁸ a kít nemesi modra neveltek fel. valamint engemet; a kapitány

⁷⁸⁰ abban [arra-ból javítva;] modot is adot az ötsém az ő féleségit [féleségit l betűje r-ből javítva; a. m. feleségit]

⁷⁸¹ szándékotot. <esf> és

⁷⁸² hajlandóságom <l> nem lett volna [Törlés a sor elején.]

⁷⁸³ jóvá ne hagyam. <és> meg is köszöném

⁷⁸⁴ ha <azon> szomorkodnom kel tölle valo meg válásomért. nem lehet <nem> azon nem örülnöm,

⁷⁸⁵ hogy [h-n-ből javítva.]

⁷⁸⁶ tenger [r-n-ből javítva.]

⁷⁸⁷ hajara [Íráshiba hajora helyett;] ülénk. [é-n-ből? javítva.] és <h> utunkba

⁷⁸⁸ iffiuinak. [nak — beszúrás.]

tudtára adatá timántnak el érkezését. és hogy olyan személyt is hozot volna magával. aki hirt mondhat néki Agenor felől. timant nagy sietségel ahajozhoz jöve, akapitányal esze ölelkezének, a kiis szollitván engemet. mondá néki. ihon ehez az iffiuhoz kel már tzélozni szeretet-⁵tednek., mivel véle együt abátyád fiát látod

Hát, fel kiáltá timánt. meg ölelvén enge-[209a:]met. eCleodon az én kedves bátyamnak a fia. az örömben valo köny hullatásiért többet nem mondhatta, és tsak a sok ölelgetést vihette végben. én pedig valo-¹⁰ságos örömet érzettem magamban, hogy meg látthattam azt az atyám fiát. a kit anyira tsudáltam, és ojhajtottam. fiui szeretettel felelék néki. és meg mondám néki. az agenor szives izenetét. amidön. mind ezek az első indulatok el mulának, igen kezde engemet szemlélni. és szerencsémre kedviben esém neki. és olyan nagy barátságál lén hozám. hogy avolt minden vigasztalásom. és mostanában az a boldogságom.

¹⁵Timánt oly kevésre betsüllé azt. a mit agenorért⁷⁸⁹ tselekedet, és olyan nagyra azt. hogy engemet reája bizot volna. hogy nem gyözte. azt nekem⁷⁹⁰ eléggé köszönni., azt akarta hogy a házánál ugy parancsollyak valamint ő. és nem akarván. hogy félben hagyam tanulósmot, olyan hazám béli embereket kerese, akiktől ugy tanulhattam,²⁰ valamint hazámban tanultam volna

Az oda valo érkezésemért. timant fel tevé magában. hogy még három esztendöt el töltene indiában azt pedig tsak azért. hogy még többet keresvén. jobban meg mutathassa a bátyának. hozám valo szeretetét. a három esztendő eltelvén., arra kénszerittém hogy térne²⁵viszá galliában. [209b:] erre reá álla. de igen nagy vigyázással akarván bánni a dolgal. abbol meg lehetet volna látni. ami rajtunk történék. egy hajora rakatá minden jóságát., és más hajo után várakozék. hogy azon mi menyünk., mondván. hogy nem kellene szerencsétetni egy hajon. a jóságot és az életet, hogy ha a hajo a melyen minden³⁰gazdagsága vagon, el talál. veszni. a mi életünk⁷⁹¹ meg vigasztallya agenort, és ha mi el veszünk, és a jóság szerencsesen el érdekik., olyan állapotban teszi agenort. a melyben nem lesz oly méltó a szánásra.

Erre valo nézve. mi hat holnapal indulánk el azután. hogy minden jóságát el küldötte volna galliában. hogy hajora ülénk. sok napokig⁷⁹²³⁵olyan jó szelünk volt. hogy remélhettük. hogy hazánkot minden

⁷⁸⁹ agenorért [n—re-ből javítva.]

⁷⁹⁰ nekem [k—n-ből javítva.]

⁷⁹¹ életünk [Az é ékezte javítva.]

⁷⁹² napokig [g—k-ből javítva.] <a> olyan

szerencsétlenség nélkül meg láttyuk. két hólnapot eltölténk ilyen
 reménségben. amidön az idő egy szers mind meg változék., az ellenkező
 szelek reánk rohanának. úgy tettzet mint ha a⁷⁹³ meny. és a tenger. egy
 akaratban volnának hogy minket el vessessenek, olyan rettentő⁷⁹⁴
 5 szélvész jég eső, meny dörgés. jöt reánk. és olyan nagy habok között
 voltunk három nap. és három éttzaka. hogy a kormányos. minden
 mesterségivel. meg nem oltalmazhata a hajo töréstől. a negyedik
 napon reggel a mihajonk darabokra törvén, egészen két felé válék. és a
 10 [210a:] mi benne volt atengernek adá. lehetetlen meg mondani hogy
 mi akor mit gondoltunk., timont. és én. de azt tudom. hogy minden-
 künk. tsak egy mást féltettük ahaláttól., és azt valóságál. el mond-
 hatom hogy az egy máshoz valo nagy szeretetből, mi tsak egy mást
 igyekeztük meg szabadítani. nem⁷⁹⁵ gondolkodván magunkrol., a ten-
 gerben uszkálván., azt vigyáztuk hogy mi képpen segíthessük egy
 15 mást mindenkor egy másra vigyáztunk és a kezemel. egy darab desz-
 kára akadván., tímánt felé taszitottam., a ki. is egy darab deszkán⁷⁹⁶
 hozám sietet hogy meg segítsen. az ilyen egy máshoz valo szeretetet
 szoval ki nem lehet mondani, és az olyan állapotban a szó lehetetlen.
 örülvén magunkban azon hogy egy más mellet uszkálhattunk. nagy
 20 bajal. és fáradságál végtire kö sziklákat érénk. és a magosabikra⁷⁹⁷ fel
 mászánk. nagyob szerencsével mint sem reménlhattük. ót mindgyárt
 meg ölelök egy mást. örülvén azon. hogy egy másból meg nem váltunk

Ugy tettzet mint ha a mi hajo törésünk tsendesítette volna meg a
 szélvészt. atenger azonal meg tsendesedék. az idő fel tisztula. és a
 25 nap nagy fényességben volt. a midön a ferő fényen⁷⁹⁸ meg száraztottuk
 volna ruháinkot a közeleb valo nagy kösziklákat kezdém tekéngetni.
 észre véven. hogy könnyen lehet arra fel mászni. mivel [210b:] helyel,
 helyel természet szerént valo lyukak voltanak rajta., grádit formára;
 azt tanácsolám tímántnak hogy mennék fel a kösziklára. hogy had
 30 láthatnok meg mivolna azon tul. rea álla szomra

A kösziklának tetéjére fel menénk, de mint el tsudálkozánk azon,
 hogy a kö szikla más felől szép menedékes lévén. igen könnyü volt le
 menni egy völgyben a mely nekünk a kösziklárol. gyönyörüségesnek

793 a [Beszúrás.]

794 rettentő <me> szélvész-<ben, voltunk> jég eső,

795 nem <gold> gondolkodván

796 deszkán [n-m-ből javítva.]

797 magosabibra [Íráshiba *magosabikra* helyett.]

798 ferő fényen [verő fényen helyett.]

látték lenni. mindgyárt leis menenk. és amidön alat voltunk, azon igen kezdék tsudálkozni, hogy a koszikla a melyről le jöttünk, olyan szélyyes. és magos volt., hogy el fedezhette előttünk azt a nagy földet.

Noha kívántuk volna meg tudni hogy mitsoda helyt vagyunk,⁷⁹⁹ de
5 más naprá hagyok hogy el járjuk mint hogy pedig a helyen igen sűrű fák valának. a melyeket mi nem üsmértük, a leg sűrűb helyt választok magunknak. a nyugalomra., sok fák is valának ollyanak. a kiken gyönyörűséges gyümölcsök valának. leszakasztánk belőlök szükségünkre valot., a valo hogy mind a szomjuságunkot mind az éhségünköt meg enyhítették.

Az álom azután reánk szálla. és noha szomorúságban voltunk állapotunk iránt, de ollyan tsendesen el nyuguvánk. hogy már a nap jól fent volt mikor fel ébredénk. noha még le nem nyugodot volt. mikor le feküttünk. **[211a:]** fel kelvén helyünköl. semmi fáradcságot nem
15 érzünk. és fel tevök magunkban. hogy el járnok a mi rendkívül valo lako helyünket. a tenger parttyatol. annyira bé mentünk. a menyire lehetet. de leg kisseb emberi lako helyet nem láttunk. hanem sok üsméretlen madarakot láttunk. a sok vadat kik előttünk futottak., sok tót, forrást. és egy néhány száz féle gyümölcsöt.

²⁰ Timant mind ezeket nagy halgatásal vigyazta. én pedig tsak tsudáltam., végtire tímátnak eszében juta hogy volna nála mind mágnes kö., mind ahoz valo eszköz hogy ha csak a sebiből ki nem eset volna. de meg találván. elévévé. és meg vizsgálá hogy mitsoda helyt volnánk. de fel emelvén kezeit az ég felé. mint ha segítségit kérné. mondá. ked-

²⁵ ves Cleodonom. mi az australis földnek egy kis szegeletin vagyunk.,⁸⁰⁰ a mi sorsunk annál is nyomorultab. hogy a mint veszem észre. ezt a földet senki sem lakja. és tsak készülyünk, it végezni életünket., mind. azon által hogy az Istennek törvényit kövessük., vigyük végben mind azt, a mivel életünket meg nyujthassuk. és hagyuk a többit
30 az Isten rendelése alá; hálákot adván néki. hogy minket meg mentet a veszedelemtől, a mely meg nem engedte volna, hogy magunkrol gondolkodhattunk volna **[211b:]** ezen áitatos intés után, azon gondolkodánk., hogy valamely jó lako helyt keresünk magunknak., a fővénybe olyan hegyes köveket találánk. a melyekel fa ágakot vágánk, és
35 egy tágas kalyibát tsináltunk., olyan gyümölcsöt is találánk. a melynek ahaja jó volt vizet hordani: azután földből két ágyat tsináltunk.,

⁷⁹⁹ vagyunk, [*u—o*-ból javítva, *k* utólag beírva.]

⁸⁰⁰ vagyon., [Nyilván íráshiba *vagyunk* helyett.]

azokat bé terítettük fa murhával. amidön a mi paraszt házunk el készüle, az életről gondolkodánk; nyilakot tsinálánk. és azokal lövöldöztük a vadakat tüzet könnyen tsinálhattunk kovát mindenüt. találtunk. a fa levelinél meg sütöttük avadhust.

⁵ Egy szoval azt tudgya ki ki., hogy az olyan állapotban⁸⁰¹ minden mesterséget elékel venni. tsak éppen a köntös dolgában lehattunk szükségben, de látván hogy az a föld nem olyan hideg. és nem lévén senki más kettünkön kívül. meg vigasztalok magunkot. ha szinte meztelen kellene is járnunk.

¹⁰ E szerént tölténk el három holnapot, hogy leg kiseb jelit sem láttuk. hogy valaki lakná azt a földet. ugy történék egy nap. hogy vadászni sokal meszeb találtam volt menni a lako⁸⁰² helyüinktől. mint rend szerént, azon a helyen mi még nem jártunk volt, az a hely pedig nékem meg teczván. még tovább is akarék menni., a midön egy szers

¹⁵ mind egy leányt láték ki jöni. a kösziklák közül. a leányon hoszu gyapot köntös volt meg Czifrázva sok féle színü madár tollal. a karjai meztelenek voltak. feke-[212a:]te hoszu haja., a hátán egy tegez. és a keziben egy néhány nyil.

Ha azon tsudálkoztam, hogy ötet láttam., az ő szépségin még inkább
²⁰ kezdék tsudálkozni amidön közeliték hozzája. azt gondolám hogy álmomba látom.⁸⁰³ ha keresztény nem volnék. valamely isten aszony-nak gondoltam volna lenni ötet, annak az ő nagy fekete szemei. hoszu kerekdéd ábrázattya, szép magos termete kartsu dereka és más több ilyen ékességit. igen kezdém tsudálni. és látván hogy ő is tartalékal közelgetne felém. térdre esém előtte. és így vártam hogy közel
²⁵ jöjjön,⁸⁰⁴

A midön tiz lépésnire volt hozám. igen kezde szemlélni, és egy néhány szor hátra tekintvén. éppen mellém közelíte. a nyilának végít a föld felé fordittá mint egy jelül a békeségnek., én is hasonlot tselekedém. és nagy tsudalkozással kezdém tekinteni. és mondám. mitsoda okbol bírhattya, ez avad hely. a természetnek. leg szebb munkáját. és félben hagyatván beszédemet, egy néhány szót monda nékem. de nem érthettem, hanem tsak azö gyönyörü szozattyában gyönyör-

⁸⁰¹ állapotban [*ban* — beszúrás.]

⁸⁰² a lako <k> helyüinktől. mint rend szerént, <olyan> azon [*azon* — <olyan> fölé írva;] a [utólag beírva a sorelőtti margóra.] helyren [*helyre*-ből jav.] <találtam menni. a hol> mi még nem <voltunk.> jártunk volt,

⁸⁰³ látom. <az> ha

⁸⁰⁴ jöjjön, [*n*—*j*-ből javítva.]

ködhettem. azt is látám. hogy ő sem értette volna meg beszédemet, a melyért vevém észre., hogy⁸⁰⁵ nehesztelne magában, hogy nem ért-[212b:]hetet, a beszédit el végezvén. egyik kezét. a szájamra tevé. mutatván. hogy én is hasonló képen tselekedgyem.

⁵ Nem tudván ezt mire vélni, azután észre vevém szándékát. de nem lehet. hogy meg ne tsokolgassam szép kését., a melyen mint egy meg ütökzék. de semmi haragot nem mutata., azutan nézegetvén azén tegzemet. és nyilamot, meg mosolyodék rajta. és a maga tegzét. és nyilait nekem adá. és az enyimet el vevé helyében. ezen Ceremonia¹⁰ után. inté hogy kelnék fel. és fel kelvén. sokáig⁸⁰⁶ néze a szememben., nem tudom ha észre vevée azokbol a szivem⁸⁰⁷ indulattyát. de nekem ugy tették. mint ha örömel nézet volna reám.

E meg lévén. inté hogy mennék el tőlle. én is intém néki, hogy el akarnék véle menni, ezen igen meg ijede. és nagy hamarság. ért-¹⁵semre. adá.. anyilat a melyihez fordítván., hogy az életiben járna. de én azon el ijedék. gondolván hogy talám magában akarná⁸⁰⁸ ütni a nyilat. a kezit meg is fogám neki. de örölködvén azon hogy magát jobban meg értettesse velem. arra kezdé mutatni ahonnét lattam volt ki jöni. és meg érteté velem, hogy ugyan ót ölnék meg., ha el mennék²⁰ véle., én is engedelmeskedém néki. és el akarék tőlle butszuzni, amidön kegye ábrázattal egy kezét fel emelé az⁸⁰⁹ nap felé. és a másikával. a helyre mutatot a hol voltunk, meg akarván velem értetni. hogy más nap ugyan olyan tályban mennek arra a helyre.

[213a:] Én is sok féle jeleket el butszuzám tőlle. öis intvén hogy²⁵ távozom el tőlle, el fordulék tehát tőlle., de tellyes volt a szivem tsudalkozásal és szeretettel. a mi lako helyünk felé kezdék viszá térni. de egy néhány szor viszá⁸¹⁰ nézék hogy láthassam. örömel látám hogy ő is utánnám nézet. timánt nagy nyughatatlanságban találám. azért hogy sokaig oda voltam. de noha igen szerettem ötet. de el titkolam előtte adolgot. tartván attol., hogy meg ne engedgye hogy ismét⁸¹¹ meg láthassam a szép vad leányt. és azal kezdém magamot mentegezni hogy tovább mentem volt vadászni. mint sem rend szerént.

⁸⁰⁵ hogy <a> nehesztelne

⁸⁰⁶ sokáig [g—k-ból javítva.]

⁸⁰⁷ a szivem <akarattyát> indulattyát.

⁸⁰⁸ akarná <verni> ütni

⁸⁰⁹ az <e> nap felé.

⁸¹⁰ viszá <vis> nézék

⁸¹¹ [Sorvégen:] ismét [új sor elején:] <mét> meg láthassam

Ezt a titkot hamar meg üsmérte volna, ha vigyázot volna az én új tegzemre; de tsak arra vigyázot hogy láthatot, sok beszélgetésink után le feküvénk. de a szép vad leány mindenkor az eszembe volt, arrol kezdék gondolkodni hogy lakhatnék. olyan pusztá helyen, ki nevelte

⁵ volna fel., de fő képpen., mitől félt akor. mikor el akartam kísérni. fel is tévém magamban hogy mind ezekről végire megyek. de eszembe jutván. hogy nem tudok vele szollani a nekem igen nehezen esék. mind azon által. minden reménségem a volt hogy meg tanyithatom a magam nyelvére,⁸¹² mivel öis úgy születet volt vala [213b:] mint mások, sok féle gondolatokban töltvén el az éttzakat.⁸¹³ jó regel fel kelék. és el hagyám timánt. hogy észre ne vehesse az én új fegyveremet, még eleinte, hogy azon a helyen kezdénk lakni. azon igyekeztem hogy olyan madarat foghassak a kinek a tólla igen tsudálatos volt én⁸¹⁴ azt meg tanítottam volt holmi mulattságos dologra, és az a kis

¹⁵ állat olyan szelid volt. hogy nap estig a karomon hordoztam., azon a napon elis vittem volt magamal. hogy a szép vad leánynak⁸¹⁵ ajándékozam.

Mind addig is vadásztam, a még gondoltam hogy már a várt idő el jött volna. a hely felé menvén. egy fa alat látám ülni azt a szép

²⁰ leányt. a ki is mihenyt meg láta, a helyéből fel kele. és felém kezdé jöni. nagy siettséggel. és mikor közel volt. a kezét nyujtá nekem és a lako helyünk felé kezdé vinni. egy szép helyt válaszván maga. inté nekem hogy le üllyek melléje. ő le ülvén, én eleiben le térdepelék.,⁸¹⁶ és holmi szokot kezdé nekem mondani, de nem érthettem. azután tsudálkozni kezdék a madaramon hogy mint repesne rajtam. a⁸¹⁷ kezit nyujtá nekem, hogy nékie adgyam, a mitsoda kis mesterségekre tanítottam volt a madarat. azt meg mutatám neki, és azután néki, adám. ő is azután hasonló képen. el követeté azt a madáral. [214a:] ezel magát sokat mulatá. gyönyörü mosojgással. intéam azután néki. hogy nékie

³⁰ ajándékozom a madarat., azt igen örömel vévé. és a szivére tévé kézét. mutatván azal. hogy szivesen veszi. minden tselekedetiből észre vévén eszét és okosságát. gondolám hogy könnyü volna a nyelvem meg tanyítani.

⁸¹² nyelvére, <mint hogy> mivel [mivel — <mint hogy> fölé írva.]

⁸¹³ [Sorrévén:] ét- [új sor elején:] <tz> [vagy <z>[?]] tzakat.

⁸¹⁴ én <ve> azt

⁸¹⁵ leánynak [Második n — javítva.]

⁸¹⁶ térdepelék., [d—p-ből javítva.]

⁸¹⁷ a <kezd> kezit

Erre valo nézve. mint hogy közel vit volt a mi lako helyünkhöz. kérém intésemel arra. hogy jöjjön oda.⁸¹⁸ velem. egy kevés ideig inté hogy a nem lehetne. azutan egy szers mind fel kelvén. helyéből, sok féle mutatásokal. meg érteté velem. hogy más nap el jöne, azután⁵ meg tsokolgatá a madarat., egy kezét a számra tevé. a másikával a lako helyünk felé integete. mutatván. hogy el kellene tölle mennem, ez a meg válás ugy tettzet olyan volt, mint ha a lelkem vált volna meg atestemtől. a mely kis orácskát töltöttem volt pedig véle. ugy tettzet hogy soha annál kedvesebbet nem töltöttem, el is kezdém¹⁰ felejteni hazámot atyámot. timántot. a hajo törést mikor véle voltam. de a midön el kellett hagynom száz féle szomoru gondolatok jöttek elmében, mind azon által meg válék tölle. valamint annak előtte valo napon. alig is valék száz lépesnire tölle. hogy tsak el tűnt **[214b:]** előllem., és elől találám⁸¹⁹ timánt. a ki engemet kereset; látván pedig¹⁵ gondolkodo ábrázatot. az uj tegzemet, és nyilaimot. és nem látván a madarat. gondolá hogy valamely rend kívül valo⁸²⁰ dolog történt rajtam.

Azután kérdé mint egy keményen, honnét jösz Cleodon. mitsoda tegzed. és nyilad vagyon néked, és hol vagyon amadarad? mint hogy²⁰ nem tudék mit⁸²¹ felelni. mondá. ah.' fiam. mit gondolhatok mind arrol amit látok, egész éttzaka tsak suhajtoztál. alig viradot meg hogy nagy siettségel el hagyttál engemet a mely nem volt szokásod. most szomoru. kedvetlen vagy. és olyan tegzedet latom. a melyet még nem láttam., mond meg fiam mind ezeket nekem. és el ne titkold. tsendesisd²⁵ meg elmémet

Ezek a szavai meg haták szivemet., és mindeneket meg mondék uram., a mi az én szivemben vagyon. a tsak nékem árt. és mint hogy meg kell vallanom, ezt a helyt lakják. de nem tudom kik. mivel tsak egy leányt láthattam., de mitsoda leány a. soha annál szebbet nem³⁰ láttál. olyan nyelven beszél. amelyet nem értek, sem ő nem érti azenyimet. ő adta nékem ezt a tegzet. ugyan néki is ajándékoztam a madaramot. ugyan annak is adtam uram magamot mind holtig

[215a:] Látván tsudálkozását, egy szers mind elé beszélém néki mind azt a mi velem történt. és a mitsoda szokal adám eleiben azt az

⁸¹⁸ hogy jöjjön oda. <h> velem. [Törlés a sor elején.]

⁸¹⁹ találám [A második *l—m*-ből javítva;] timánt. [előbb és alább *timántot* alakban is.]

⁸²⁰ gondolá hogy [Elírás.] valamely rend kívül valo [*valo* — Beszúrás.]

⁸²¹ mit [*t—n*-ből javítva.]

üsméretlen személyt. azokból által látá hogy mitsoda nagy szeretettel
volnék hozzája. látom én azt mondá timánt. hogy nincsen se nyomoru-
ság, se idő. se hely. a szeretet előtt, a szívünket. mindenüt magunkal
hordozuk. de azt meg vallom hogy nem vártam volna azt, hogy ilyen
5 vad pusztaságon inkább kellesék féltenem nyugodalmadot. mint sem
életedet. mind azon által. mutasd meg nékem azt a személyt, a ki
veszedelmes szépségivel el tudta veled felejtetni. hogy nem azért
vagyunk itt. hogy szeressünk, hanem hogy meg halyunk

Meg ígéréim néki hogy más nap meg mutatom néki. azt is észre
10 vévém akkor., hogy mitsoda nagy könnyebség. mikor a titkot meg lehet
valakinek mondani. és timántnak meg mondám minden szivem titkát.
avad leánynak minden okos tselekedetit elé beszéllém, és rea hagyá
velem együt. hogy a leány hasonló hajlandoságot érez hozám. noha ő
azt ugy nem üsméri. de ismét mondá timant, mint hogy ezt a helyet
15 lakják. honnét vagyon hogy mi soha egy lakost sem látunk? hová
rejtik el magokot, honnét vagyon, hogy egy ember nyomot sem látunk
[215b:] és ha emberek nincsenek, hogy lehet itt olyan szép leány a mint
mondod?

Én ezekre meg nem felelhetek mondám néki, én ezekbe semmit sem
20 tudok., a mit töllem kérdesz. én engedelmeskedtem annak aleánynak.
aki is el tavoztatot a lako helyétel. meg értetvén velem hogy veszedele-
lembe volna, ha hozzája mennék. tehát én azal bé értem., hogy ötet
nézem, tsudállyam. és szeresem. én egyebet ennél nem tudok. timánt
ennél többet nem kérdezkedvén olyan nyughatatlanságal várá amás
25 napot. valamint én. noha más féle okbol. avárt ora el érkezvén. a fel
tett helyre kezdék menni, a szép vad leány is oda érkezék. de másal
látván engemet. meg állapodék. és sok jelekből észre vévém. hogy azon
meg ütközöt volna, erre kérém timánt hogy maradna helyiben mind
addig a még nem mondanám. én pedig hozzája közelitvén.⁸²² leterdeplék
előtte. mutatván neki. hogy a ki velem vagyon. az is hasonló tisz-
30 telettel lenne hozzája

Nem tudom ha meg értetteé vagy nem., de kezit nyujtván nékem,
timánt eleiben mene., a kinek is látván uri termetét szep öregségét.,
nagy tisztelettel kezdé hozzája lenni, meg hajtván egy térdit előtte.,
35 a tselekedet., a melyet nem vártuk volna tölle, köny hul-[216a:]la-
tásra indittá timánt. fel emelé a leányt. és valamely belső titkos okbol.,
a leányt meg ölelé nagy szeretettel., a mellyen el ijedék magamban

⁸²² közelitvén. <egy> leterdeplék

A szép vad leány., ártatlan örömel vevé ölegetését. erre a szívem egészen fel indula. el felejtém hogy ki volna timánt., eszembe nem juta hogy a vad leány még igen iffiu lévén. az ő együgyü neveltetése miatt nem tudhatná azt, a mire taníttják aleányokat

⁵ Az irigységem és féltésem anyira fel gerjede ezekre., hogy nem állhatván boszut olyan drága két személyen, egészen magam ellen fordítottam. és a⁸²³ nyilat magamban akarám ütni. timánt azt meg látván. nagyot kiálta. a szép vad leány is arra hasonlot tselekedék. a ki is mihent észre vevé, hogy mitsoda szándékban volnék. a nyilat ki ragadá.¹⁰ kezemből. és a végít a szívére tevé. mag akarván mutatni. hogy meg akarna halni velem együtt.

Mit tsinálsz mondá timánt. és mitsoda méltatlan gyanúság szállotta meg elmédet? térj magadban. Cleodon.⁸²⁴ meg tudod szándékomot, és abban bizonyos légy. hogy nem fog ártani a tiédnek, szényenelvén a¹⁵ magam hirtelenkedésit., alábai-[216b:]hoz borulék ennek a két drága személynek. botsánatot kérék timántól, ugy hasonló képen a szép leánytól is. mint hogy pedig esztelenségemel. fel háborítottam volt őket. és hogy a leáynak is el kellett menni, inté nekünk hogy men-
nénk el. és hogy más nap viszá jöne. minek előtte meg vályunk. egy²⁰ darab fa haját ada kezemben, a melyeken holmi betűk voltak rajzolva, el vevém tőlle azt az ajándékát. nagy örömel. azután timánthoz közelgete. és nagy tiszteletel meg ölelé. azután kezét nyújtá nekem. vevén észre⁸²⁵ hogy azal nekem kedves dolgot tselekednék., azután viszá térénk alevelés palotánkban., a hol timant reám tekintvén.²⁵ mondá. hogy hogy kedves Cleodonom. leheté az. hogy töllem félttsed azt a leányt. üsmérd meg jobban timánt. nem hajlando már azö szive a szeretetre mint atíéd, azt meg vallom. hogy az a vad leány olyan indulatokal. indította fel szívemet a melyeket még soha sem éreztem, az ő iffiúsága, ártatlansága. és alázatosága. amelyekel előmbe jöt. meg³⁰ haták szívemet, én ötet szeretem kedves Cleodonom. de ugy szeretem mint leányomat., és ugyan atyai szánakodásal is vagyok hozzája. és noha azt érzem hogy ő énnekem magáért kedves. de azt hitesd el magadal. hogy még kedveseb azért. hogy ötet szereted. és azért az ártatlan szeretetért. a melyel vagyon hozád. mind azon által hogy³⁵ vihessük el innét. és hogy vihessük el magunkot is.

⁸²³ a [Beszúrás;] nyilat [a—á-ból javítva az ékezet áthúzásával.]

⁸²⁴ Cleodon [C— c-ből javítva.]

⁸²⁵ vevén észre <az> hogy azal

[217a:] Ezek a gondolatok köny hullatásra indították., és hogy szomoru gondolatit el üzem, oda adám néki a darab fa héjakot, a melyet a leány adta volt nekem. el vevé a kezemből, és látván hogy a felyül valo betük. hasonlittanának azö nevéhez. meg nézegetvén jól a
5 fa hejakot. látá hogy el olvashatná a mi rajtok volt irva. de mint el tsudálkozóék azon. hogy anglus nyelven volt az irás. mint hogy értette azt a nyelvet, álmélkodással is olvasá ezeket a szokot

Noha⁸²⁶ mostanában. tsak a köszikláknak beszélyek is. és a hihető. hogy ez az irás tsak it fog el veszni. mint hogy többen is eshetnek abban
10 a nyomoruságban a melyben én estem. és hogy azok közül valaki erre a vad helyre jöhet. azért szerencsére le irom ezekre a fa héjakra a magam szerencsétlenségít., talam valaki el olvassa.⁸²⁷ vagy ha senki el nem olvassa. leg aláb az enyhiti keserüségemet. engemet hinak leonidának a ferjemet timantnak.⁸²⁸ óh Istenem fel kiálta erre timánt könyves szemekel, és ismét olvasá. az én kedves férjem indiában⁸²⁹ hajora tett. hogy galliában küldgyön. de a mi hajonk egy nagy szélvészben esze
15 döredezvén. valamely üsméretlen föld mellet. el merült. azt nem tudom hová lettem. de tudom hogy sok ideig tarto áju-[217b:]lásom után. tsudálatos formáju aszonyok közöt találám magamot, a kiknek
20 nyelveket nem értettem, és olyan nagy gondgyok volt reám, hogy tsak el hitettem volt magamal hogy kereszttyének, de a midön tellyeségel⁸³⁰ magamhoz tértem volna, észre vévém hogy vad emberek-nél volnék., a hely a hol voltam. a föld alat volt pincze formára. egy néhány volt olyan. egyikéből a másikában mehettek és mindeniknek
25 felyül. lyukat tsináltak. hogy világos legyen

Ez a lako hely engemet igen meg ijeszte. akor tekintvén jól az aszonyokra kik körülöttem voltak látám hogy tsak vad aszonyokal volnék. ezek az aszonyok fel költének helyemből. hogy járnék azokban a szomoru házakban., és olyan pintzében vivének⁸³¹ ahol egy
30 néhány vad embereket láték két hajos mellet. a kikre reá üsmerék. azon meg örülvén. melléjek menék. ezek a nyomorultak meg valanak kötözve egy oszlophoz. tudván hogy a vad emberek minket nem érte-

⁸²⁶ [Új bekezdésben:] Noha <Mint hogy> mostanában.

⁸²⁷ el vossa. [Elírás *el olvassa* helyett.]

⁸²⁸ timant. [Íráshiba *timantnak* helyett.]

⁸²⁹ indiában [Második *i-a*-ból, vagy *á*-ból javítva.]

⁸³⁰ tellyeségel [*el* — beszúrás.]

⁸³¹ vivének <ho> ahol [Törlés a sor végén;] egy néhány vad embereket [*el* — beszúrás.]

nek, kérdém töllök, hogy miért bánnak így vélek. és mitsoda helyen volnánk.

Azt felelék nékem, hogy mikor a hajonk esze töredezet, minden tehetségével azon voltanak hogy engemet meg szabadítsanak.
5 engemet a karjok alá vévén, a partra ki vittének, üsmervén pedig jól a tengereket, és a helyeket, olyan kegyetlen⁸³² vad emberek keziben estünk, a kik az embereket, meg ölik. [218a:] és meg eszik, és hogy azö veszedelmek bizonyos volna, erre én el fokadék sirva, a vad emberek azt észre vévén, hogy meg mutassák hogy semmitől nem kell,
10 félnem, mind térdre esének, és nagy ordítással tiszteletet kezdének hozzám mutatni, erre meg bátorodván, intém nekik hogy oldának el társaimot, hogy pedig⁸³³ jobban meg érthessék akaratomot, magam akarám el oldani őket, de a vad aszszonyok mindnyájan⁸³⁴ előmbé rohanának rut kiáltással.

15 A kik is viszá vivének engemet., a magam pintzéjiben, a hol a keserűségnek adám magamot, de tsak hamar más féle dolgot kellett látanom, a vad emberek, karon fogva, egy nagy mezőre vivének, a hol két nagy fa volt, a melyekhez, az én nyomorult társaim voltak kötözve., a vad emberek pedig kerékben, körülöttök voltak, az aszszonyok
20 hátok meget fent álva, egy közüllök a ki már fejek volt az egyik hajosnak a szivében lövén, erre atöb vad emberek, mind réája lövének., és egy szem pillantás alatt, az egész, teste el volt boritva nyilakal

25 Ettől akegyetlen Ceremoniától anyira meg ir-[218b:]tozám, hogy elájulék, és szerencsémre nem láthatám a másikának halálát, azután az aszszonyok viszá vivének engemet, mint hogy pedig a nyelveket, meg nem érthettem azt sem tudakozhatám meg, hogy miért volnának olyan kegyetlenek, tsak azt vártam, hogy hasonló képen bánnyanak velem is valamint a hajosokal, de meg tsalám magamot, mivel tsak
30 a sok tiszteletet vettem töllök, és így nem félhetém életemet, a midön a szülésemnek ideje eljött, és így nem félhetém életemet, hogy bizonságok lennének., a szülés meg lévén, egy leányt hozék evilágra, akit a vad aszszonyok,⁸³⁵ nagy örömel hozák előmben, amelyen el tsudálkozám, nem tudván mire vélni azt, de egy néhány holnap mulva,
35 holmi idegenek, hajo töresben esvén valamint én, és erre a veszedelmes

⁸³² kegyetlen [len — beszúrás.]

⁸³³ hogy pedig <hogy> jobban

⁸³⁴ mind<gy>nyájan

⁸³⁵ aszszonyok, [a—e-ből javítva.]

helyre jöven. a férfiakot mind meg ölték. tsak eppen egy aszonyt hagyának meg. a ki vélek volt.

Mind ezekből észre vevém. hogy ezek a kegyetlenek. tsak éppen a férfiakot ölik meg, és eszik meg azután. és az aszonyokhoz tisztelettel
5 vannak, ugyan ezen okért is örülének a vad aszonyok hogy leányt szültem volna, és nem férfiat a kit minden bizonyal meg ették volna, azért hálákot is adék amenynek hogy leányt adot volna, immár esztendőtl fogvást hogy it vagyok a leányomot., a vad leányok modgyára kel nevelnem

10 [219a:] Timánt itt meg allapodék. mivel azon a fa hajon nem talála több irást. azután kezdé nézegetni a többit is ha találhatna valami irást rajtok. a mint hogy az egyiken még ezek a szok valának irva. igen nehezen is lehete el olvasni öket.

Mindeneknek. ura teremptöje most mar esztendő mulva meg halok.
15 és mindenkor segittségül híván tégedet. vegyed gondviselésed alá. az ártatlan Félidat., ezek az utolso szok. tellyeségel elhitétek timántal⁸³⁶ hogy a szép vad leány bizonyosan az ő⁸³⁷ leánya volna, mivel ebből az irásbol. világosan ki tettzenék. azután. fel vetvén esztendeit. mint egy tizen ött. vagy tizen hat esztendősnek találá.

20 Énnekem olyan örömem volt ezen hogy el nem titkolhatám timánt előtt. meg ölelvén térdeit és szászor atyámnak nevezvén. kérék. hogy lenne kedvezésel hozám. nem vigyáztván arra, hogy olyan helyt voltunk. a hol másrol is kellett volna gondolkodnom., timánt meg igéré hogy ha valamely nagy szerencséből meg szabadithattyuk felidát.
25 és magunkot is ebből a helyből. a lészen leg nagyobb gyönyörüsége. hogy esze adhasson minket.

Erröl az írásról eleget beszélgeténk más napig. és ugyan akkor. az fel tet helyre is el menénk., és látok hogy férida is jöne mi felénk, timánt nem tartoztathatván [219b:] meg se köny hullatását. se magát.
30 eleiben futá. hogy meg ölellye. de eza gyönyörü leány. meg gondolván. hogy én mit tselekedtem volt. az előtte valo napon. inté neki hogy én azért meg haragunnám. én közeleb menvén. hozája. értésire adám hogy én azon meg nem haragunnám, a leány azon meg örüle, és anyi tiszteletet. és barátságot mutata timántnak, mint ha ugyan tudta
35 volna hogy ő az attya., timánt a mi lako helyünkhöz vivé., és felida azt mindenüt jól meg vizsgálá. timánt azután le ülteté. és fa hajra a

⁸³⁶ timántal [*i*-*a*-ból? javítva.]

⁸³⁷ az ő <va> leánya volna,

betüköt le rajzoló. és fel szoval. el mondá előtte. és félidával meg érteté, hogy ő is mondaná utánna. a ki is egy nehány szor el mondván. az attya után. azután magánosan is⁸³⁸ el mondá oly jól. hogy tsudálkoztunk rajta. a napot tsak nem egészen a tanulásban tölteté véle. és a betüket meg üsmérteté velé.⁸³⁹ a ki is igen nagy figyelmeteséggel vigyázot mindenre

Azonban pedig ideje lévén hogy viszá térjén. értésünkre adá. hogy más nap ismét el fog jöni., látván hogy már mitsoda közünk volna hozzája. sokal nehezebben válánk meg tölle mint annak előtte. és mesze. el is kísérok., eszerént tölténk el két hetet, és az alat. felida oly erősen adá magát atanulásra, hogy leg alab. egy holnap alat. tudot anyit. hogy minket meg érthetet. és egy kevesé. ki magyarázhatta magát is.

[220a:] Timánt látván, hogy mitsoda könnyen tanulna. eleget nem tsudálkozhaték rajta. amint is hogy mind eleven. elméje volt mind jó emlékezete.⁸⁴⁰ a mit egy szer meg hallot azt nem kellett többször mondani néki.

Timánt látván hogy már értene annyira. hogy meg mondhatná néki familiáját., és hogy mitsoda okbol neveltetet fel azon a helyen. felida az anyáról halván beszélteni sok köny hullatásokat ejte; az ő tselekedeti. és azok a kevés szok a melyeket ki mondhatot. anyi kegyeséget, és jo érkölesöt mutatának benne. hogy timántnak szeretni kellett volna ötet. ha szinte leánya nem lett volna.

Mint hogy hová tovább többet értet. és jobban felelhetet, timánt tudakozodék tölle. hogy az oda valo lakosoknak mitsoda törvények volna., és hogy miért ölnék meg a férfiakot., és tisztelnék az aszonyokot. azt felelé. hogy az olyan dologhoz keveset tudna., hanem. hogy a vad emberek azt tarttyák. hogy régenten olyan emberek ütöttek volt az ő lako helyekre. a kiket ök nem üsmérték. és a midön a történék.⁸⁴¹ akkor tsak az aszonyok és a leányok találkoztanak a lako helyekben. a férfiak mind kün voltak, a hol ök anagy gyülest tartották. hogy magoknak. fejet válaszanak, ez a Ceremonia egy nagy mezön megyen végben. igen mesze az ő lako helyektől. a hová az aszonyok nem mehetnek.

⁸³⁸ is [Beszúrás.]

⁸³⁹ velé. [Ékezethiba.]

⁸⁴⁰ emlékezete. [Szóvégi e — későbbi beírás sötétebb tintával. A következő bekezdés elején:] nevel-[új sor elején:] tet fel [a. m. neveltetet fel]

⁸⁴¹ történk. [Elírás történék helyett.]

[220b:] Azok az aszonyok pedig mind jó nyilasok lévén, szembe akarának állani azokkal az üsméretlen emberekel. de azoknak tsudálatos fegyverek lévén, igen sokat meg ölének közüllök. a többi nagy sikoltással. oda futának. a hol a nagy tanácsot tartották. és hirt adának avad embereeknek

Azok ki bottal. ki nyilal a ellenségre sietének. de mint hogy ezek igen felesen valának. azért tsak hamar meg birák ellenségeket. a kiket mind meg ölék. meg süték, és meg evék. mint hogy pedig igen sokan vesztették volt el feleségeket. azért meg is esküttek. hogy így fognak bánni mind azokkal., akik hasonlittanak azokhoz azidegenekhez. és akik oly vak merők lesznek. hogy az ő földgyökre ki szállyanak., mint hogy pedig azon alkalmaságban. az aszonyok igen keményen viselték volt magokot., azért az aszonyokhoz való tiszteletet meg tartották fiurol fiura.

Félida ismét mondá. hogy tudván mind ezeket. ugyan azért nem akarta hogy ötet a lako helye felé kísérjük.

Egy néhány napokot. eszerént töltöttünk volt el. a midön félida értésünkre adá hogy mitől tartana. mondván hogy a vad emberek igen nagy vadászathoz készülnek egy néhány nap mulva., és hogy igen félne attol., hogy a mi lako helyünket észre nevegyék.⁸⁴² rettegván érettünk. arra kére bennünket, hogy ron-[221a:]tanok le kalyibánkot, úgy hogy leg kisseb jele se maradjon. és olyan helyre fog minket vezetni., a mely igen nagy tiszteletben vagon a vad embereknél. és közel sem mérnek menni ahoz, amióltatol fogvast egy rettentő zápor eső el borítván azt ahelyt. a lakosokot tsak nem mind el veszté

A vad emberek pedig igen babonások lévén, reszketve mennek azon hely felé. de sőt még azon helynek a nevét is emliteni. tartván attol⁸⁴³ hogy a gonosz lélek őket is el ne veszesse., mint az attyokot

Ez a beszéd nekünk igen okosnak tették lenni., azért le is rontok kalyibánkot. és félida. idejébben⁸⁴⁴ jöven hozánk mint rend szerént. és azon helyre vive minket. a melyről szollot volt; az egy nagy völgy volt. a melynek a közepin. egy folyo⁸⁴⁵ viz. ment a tengerbe. két magas hegy közöt, alat pedig egy néhány barlangok vagy is pintze forma vermek valának. az egyikében belé költözénk. a szép félida látván hogy bátorságosab helyt volnánk. tsendeseb elmével volt; és egy nap

⁸⁴² nevegyék., <igen> rettegván [Törlés a sor végén.]

⁸⁴³ attol <a> hogy a

⁸⁴⁴ idejébben [Első e—é-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

⁸⁴⁵ flyo viz. [Íráshiba.] <ment> ment

sem mulatta. el., hogy hozánk ne jöt volna, meg vigasztalni unadalmas lakásunkot. az én unadalmom annal is nehezebb volt hogy a szeretetem minden nap nevedeket., de sőt még tímánt is. avigasztalásomnak egy részitől meg fosztot volt. [221b:] meg értetvén félidával. azt a szemérm⁵et., a melyre igen kell vigyázni egy leánynak. azt meg nem tiltotta volt hogy ne szeresen, de úgy el rendelte volt minden beszédit, és tselekedetit. hogy azután olyan tartozkodva viselte magát hozzám. hogy a nekem nehéz volt., nem mértem ezért panaszt tenni tímántnak,⁸⁴⁶ a ki is egy szer ki fordulván egy kevés ideig felidanak a lábaihoz,⁸⁴⁷ esém. és szerelemel tekintvén ötöt. mondám, mitől vagyon hogy olyan idegenséggel vagy hozzám, el felejtettedé azt, hogy én voltam első aki tégedet szerettelek

Felida felelé nékem, éppen nem érdemlem panaszidot. leg elsőben is azt tanultam meg, hogy tégedet szereselek. hogy változhatnám már most meg. hogy egy kevesé tudok veled beszélteni. de sőt az olta anyi érdemet látok benned., hogy holtig való álhatatosággal leszek hozzád.

De meg üsmervén érdemidet. a tanulásom. arra is meg tanyított., hogy meg üsmérjem magamot, azt is meg mutatta. hogy ami ártatlan volt. a vad leányba. a vetkes lenne felidában. ezek a szók. szemérmetesség. és jó erkölcs. a melyeknek nem üsmértem erejüket. fel nyitották szemeimet. hogy meg lássam. mitsoda veszedelmes volna a szeretetnek adni magamot ilyen helyen mint e, mint hogy könyeb⁸⁴⁸ a meg esés, attól inkább tartok., de azal a szeretetem meg nem kissebedik., ezt a szót pedig, tímánt [222a:] meg mondotta nekem hogy ne is mondgyam de azal az ártatlansággal mondom, a melyben eddig voltam.

Noha felida igen nehezen mondhatta ki amaga gondolatlyát. mind azon által anyi kegyeséget elegyitet az ő szokása szerent való beszédiben, hogy ha leg tisztábban beszéllet volna, is, nagyobb gyönyörüséggel nem lehetet volna halgatni. és mondám. néki, ha leg elsőben is azt tanultad meg hogy engemet szeres. arra is emlékezhetel. hogy olyan tiszteletet mutattam hozzád, a melyet mind eddig követtem. ezt várhatod ezután is egy olyan embertől., a ki tégedet úgy tekint mint annak leányát. a kinek háláadásal tartozom. és mint olyan személyt., akivel egy akarok lenni holtig. hogy ha a meny utat nyit nekünk arra. ne tarts hát szép félida attól. a ki leg nagyobb tisztelettel vagyon hozzád,

⁸⁴⁶ tímántnak, <de egy szer,> a ki is egy szer

⁸⁴⁷ lábaihoz [l—b-ből javítva.]

⁸⁴⁸ könyeb [e—ö-ből javítva; az ö ékezetét nem törölte.]

ennél többet nem mondhaték. timánt közinkbe jöve. közel volt fél
esztendeje., hogy abban a szomoru életben éltünk. timánt mind addig
egyébről nem gondolkodot. tsak ót valo halálrol. de azó kedves
leányára valo nézve. igen kezdék a meg szabadulás után suhajtani.
5 soha egy napot sem mulatot el. hogy a hegyre fel ne ment volna vagy
engemet fel ne küldöt volna ahonnét mesze el lehetet látni atengeren
[222b:] de egy szer a többi közöt látván hogy felida a letzkéjiben
foglalatoskodnék. timántal, tsak gondolkodásbol. a hegyre fel menék.⁸⁴⁹
a tengere oly mesze nézék a menyire el láthaték. ugy is⁸⁵⁰ tették mint
10 ha latnék egy hajot.

Az idő igen szép volt; a tenger igen tsendes, egy nagy fa ágat le
törék. és a hajo felé kezdék integetni véle. azt észre vevék, ugy is
tették mint ha a kis hajocskával jönének felém. arra örömben
mindgyárt le futék és meg mondám félidának. és timántnak. mit lát-
15 tam volna és nem varván feleleteket a folyo viz szélyire vivém. mely a
két hegy közöt volt., alig valánk ót. hogy meg láták a kis hajocskát
akor ismét integetni kezdénk., akik benne voltak. meg látván ben-
nünket. tsak könnyen oda jöve akis hajocska ahol voltunk., mi min-
den idő vesztés nélkül a kis hajocskában menénk. ót örömel fogadának.
20 és tsak hamar a hajohoz érkezénk.

Mind azok akik a hajoban voltanak, nézésünkre a hajo szélyire
gyültenek. leg inkább felidának szépségit. iffiuságát. és köntösét kezdék
tsudálni. timant mene fel leg előbször ahajoban. azután én a szép
leányával, a hajos kapitány felénk jöven [223a:] nagy tsudálkozásál
25 fel kiáltá mit látok, timantot. és Cleodont; a szovárol meg üsmertük
és⁸⁵¹ mitsoda örömben valánk, a midön Agenor ölelgetni kezde
bennünket., soha egy dolgon⁸⁵² nem tsudálkozhattak annyit, mint
mi tsudálkoztunk a miénken. és soha a szeretetet is jobban ki nem
mutathaták., az egész hajoban a nagy zajgás volt. tsak a mi nevünk
30 volt mindennek a⁸⁵³ szájában

Végtire Agenor minket a házban vivén.⁸⁵⁴ meg parancsolá hogy
gallia felé tartanának ahajoval., azután ismét ölelgetni kezde. és nem
gyözzvén eleget nézni félidára. kéré timánt. hogy mondaná meg néki

⁸⁴⁹ fel menék. <és> a tengere

⁸⁵⁰ is [Sorközi beszúrás;] tették mint ha latnék [latnék a-ja e-ből javítva.]

⁸⁵¹ és <es>[?] mitsoda

⁸⁵² dolgon [n-t-ből javítva.]

⁸⁵³ a <szal> szájában

⁸⁵⁴ vivén. <és> meg parancsolá

hogy hol vette volna azt a szép személyt., timánt mind az egész historiáját elébeszélle néki., és amidön meg tudta volna hogy aza szép személy. a timánt leánya volna, a kezét nyújtá néki. és hálákat ada amenynek., hogy azon személy által, meg szorosab egyeségben lenne.
5 oly kedves atya fiával.

Timant mindeneket elébeszélvén Agenornak mondá néki. kedves timántom, könnyen el itélheted. hogy valamit látod hogy tselekedtem. azt mind a barátság tselekedtettem velem. a második hajonak el érkezése. a melyre minden jóságodot tetted. tudtomra [223b:] adván. rövid
10 idő alatt való el érkezésedet. amelyet ki nem mondhatom. mitsoda nyughatatlansággal vártam. de semmit nem halván felölled, és tudván hogy indiában nem volnál. a lako helyeden. el tekellém magamba hogy egy hajot veszek., és azal el járom atengereket mind addig a még fel talállak vagy híredet halhatom.

15 Azt is meg vallom hogy Cleodonnak nagy része volt nyughatatlanságimban. és az a fiu, akit hozád való háláadoságomból tettem volt a veszedelemre. szüntelen az elmémre jöt, és nem leheté. hogy meg ne bánnyam, hogy olyan veszedelmes utra küldöttem volt.

A te jó akarod, a hajos kapitány, nagyon segített szándékomban.
20 ate jóságod pedig módót adván abban hogy egy hajot vehessek, azt minden képen el készíttem és meg rakám. a mi kívántatik oly hoszu uttra. és meg indulék india felé

vagyon immár. négy vagy ött esztendeje. hogy atengeren vagyok. az
alatt pedig egy néhány hajot találtam előll indiából jöni. a kik mind
25 azt mondák hogy nem vagy indiában,⁸⁵⁵ és azt gondolják. hogy el vesztél volna., ezt a szomorú hirt. egy néhányan meg bizonyították nekem, azután nem is kívánék indiában menni, hanem parancsolám. hogy semmi bizonyos utat ne tartanának., hanem imede amoda járjunk atengeren., remenlvén hogy valahol fel-[224a:]találhatlak, vagy
30 valahol el veszek. őt holnapot fogvást. egy kösziklát el nem hagytam hogy meg ne vizgáltattam volna. egy sziget sem volt. a melyben ne kerestelek volna.

Az oltától fogvást még egy holnapot tölték el., és már kéttségben
kezdék esni. a midön immár annak negyed napja., rettentő szélvész
35 jövéen reánk, erre a tengerre hozza bennünket. akaratunk ellen. a szél meg szülvén, tegnapi reggel kezdém látni azokat a magos hegyeket a melyek mellet voltatok. és mindgyárt kezdék tudakozodni a kormá-

⁸⁵⁵ indiában, [indiából-ból javítva.]

nyostol., a ki is felelé, hogy azok a kö sziklák. olyan föld szélyin volnának. a⁸⁵⁶ melyet ő nem üsméri. mindgyárt a kis hajocskát el küldém három emberel, hogy keresnének olyan helyt. a hol ki lehetne szállani., a három ember vissza jövéen mondák.⁸⁵⁷ hogy a két hegy közöt. olyan folyo
5 viz menne el. a melyen könnyü volna fel menni. és ha még más kis hajot akarnék vélek el küldeni. a kiben fegyveres emberek legyenek, hogy meg segítsék. ha kivantatik. ők azon a folyo zizen bé mennek abban atartományban. erre tanácsot tartánk. mind azon által.⁸⁵⁸ valamely belső indulat vont engemet arra. hogy el ne⁸⁵⁹ távozam attol
10 a helytől; a hajomot a hegyék felé fordítatám. és azokrol el nem vehetém szemeimet., ma regel jól meg vizsgálván **[224b:]** azokat. ugy tettzet mint ha valamit láttam volna egyiknek a tetején. azutan perspectivával nézetém. és ugy találák, hogy volna valaki a ki⁸⁶⁰ jeleket mutogatna, arra mindgyárt el küldém a kis hajocskát., meg parancsolván
15 hogy hoznák el mind azokat, a kik segítséguinket kéri.

A többit már magad is tudod kedves timántom. mondá agenor. de azt nem tudhatod. mitsoda örömmel látom én azt. hogy a meny azért vezetet engemet ide hogy meg szabadittsam eleteket azoknak. akik leg drágabák előttem evilágon. és hogy azal meg is hálállyam egy
20 részit annak., amivel tartozom néked. agenor el végezvén beszedit., és az ölelgetéseket ismét el kezdék.

A szép félida. meg értvén. hogy azatyám bátyya volna azö attyának. igen nagy örömet, és tiszteletét kezdé hozzája mutatni, a még mind ennek az nagy örömmek köszönetnek és tudakozodásnak vége lön,
25 addig a mi hajonk sokat haladot, minden kedvezet nekünk. az idő. atenger, a szél, és szerencsés tsendes utat ígérheténk magunknak., a midön kezdék kiáltani. fegyverre mindnyájan.

Mindgyárt ki futánk. és látok hogy tolvaj hajo volna utánnunk, lehetetlen volt el kerülni. azért **[225a:]** meg kellett véle verekedni.,
30 el lehet itélni hogy ágénor. timánt. és én mitsoda gondolatban valánk., ágénor kész volt életét⁸⁶¹ le tenni azokért. a kiket meg szabaditot tímant szaszor is⁸⁶² meg holt volna hogy meg menthesse leányát arab-

⁸⁵⁶ a <m> melyet [Tollhiba.]

⁸⁵⁷ modák. [Nyilván elírás *mondák* helyett.]

⁸⁵⁸ által. [Beszúrás.]

⁸⁵⁹ el ne <va> távozam

⁸⁶⁰ ki [Beszúrás.]

⁸⁶¹ életét <m> le tenni

⁸⁶² is <h> meg holt volna hogy meg menthesse <életét> leányát

1. Mikes-kéziratok

LES
JOURNÉES
AMUSANTES.
 DEDIEES AU ROY.

Par Madame **DEGOMEZ.**

Troisième Edition, revue, corrigée & enrichie de Figures en Taille douce.

TOME PREMIER.

A PARIS,

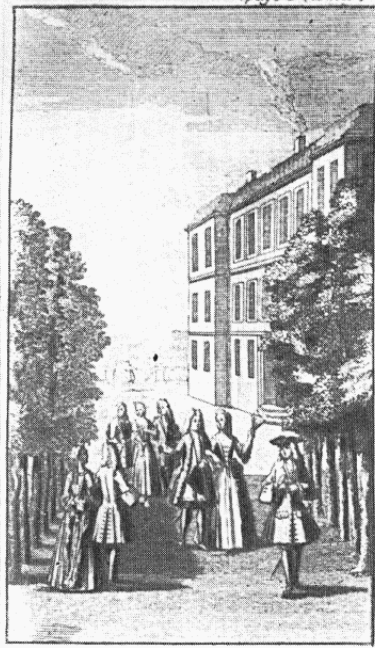
Chez **CHARLES LE CLERC,** Quay des Augustins, à la Toison d'or.

M. DCC XXXVII.

AVEC PRIVILEGE DU ROY.

1737.

page 1re tom. P.^{re}

LES

JOURNÉES
AMUSANTES.

PREMIERE JOURNÉE.

SIX personnes unies par l'esprit & par le cœur, & possédant tout ce qui est nécessaire pour se passer du reste du monde; enuyées du tumulte d'une des plus belles Villes de l'Europe, firent partie d'aller se renfermer pour quelque temps dans une Maison champêtre, & d'en relever la rusti-

Tome I.

A

3. Les Journées amusantes, cím lap és címkép; első nap

T. B. Scriver Sculp.

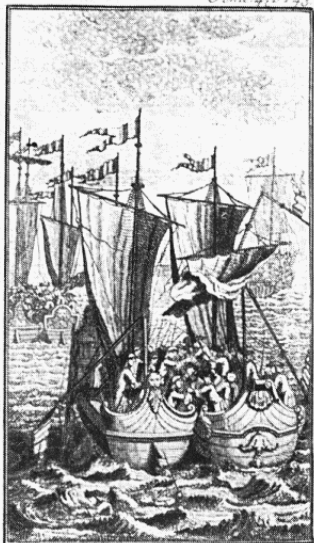
SUITE
DES
JOURNÉES
AMUSANTES
TOME TROISIÈME.

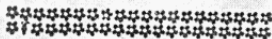
A PARIS,
Chez CHARLES LE CLERC,
Quay des Augustins, à la Toison d'Or.

M. DCC. XXXVII.

Avec Approbation & Privilège du Roi.

AMUSANTES. 43
& j'attendois que vous eussiez quelques momens d'ennui pour essayer de vous en divertir. Sur ce pied-là, Madame, dit Alphonse, nous ne l'aurions jamais entendue ; ainsi nous vous demandons en grace de ne pas retarder cette augmentation aux plaisirs que nous goûtons en ces lieux. Uranie ne se fit pas prier davantage, & tirant à l'insfant son Manufent, elle y lut ces paroles.

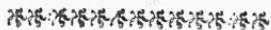

HISTOIRE
DE LEONORE DE VALESCO.

Nouvelle Espagnole.

APRÈS que l'Usurpateur Olivier Cromvel eut affermi sa puissance par la mort de Charles I. Roy d'Angleterre son Souverain, il chercha les moyens de se faire craindre de ses voisins, & de profiter des

58 LES JOURNEES
 jusqu'au souper, ajouta Florinde,
 pour vous écouter sans interrup-
 tion. Toute la compagnie avant ap-
 prouvé ce que disoient Hortense
 & Florinde, & ayant prié Thela-
 mon de lui donner la satisfaction
 qu'elle attendoit de lui, il ne s'en
 fit pas presser davantage, & voyant
 qu'on lui prêtoit attention, il com-
 mença en ces termes.

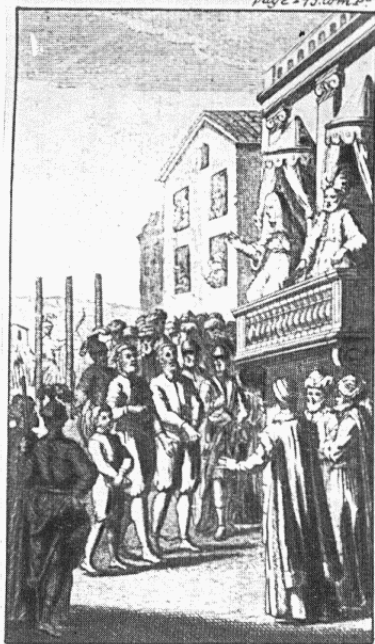

HISTOIRE DE RAKIMA
 & du Sultan Amurat IV.

JE ne m'engage pas à vous faire
 un récit de la vie d'Amurat, de-
 puis son enfance jusqu'à sa mort,
 puisque personne ici n'ignore les
 événemens généraux de l'Empire
 Ottoman, & que mon unique des-
 sein est seulement de satisfaire la cu-
 riosité de l'aimable Camille, en vous

page 275. tome 2^e

AMUSANTES. 275

HISTOIRE
 DE LA PRINCESSE
 DE PONTHEIU.

ENTRE tous les Seigneurs
 qui brilloient en France sous
 le Regne de Philippe I. les Com-
 tes de Saint Paul & de Ponthieu ;
 se faisoient le plus distinguer,
 sur tout le Comte de Ponthieu,
 qui étant possesseur d'une éten-
 due de terre considérable, sou-
 tenoit le titre de Souverain par
 une magnificence inconcevable.
 Il étoit veuf, & n'avoit qu'une
 fille unique, dont l'esprit & la
 beauté, soutenus des grandes qua-
 lités de son pere, rendoient sa
 Cour galante & superbe, & y

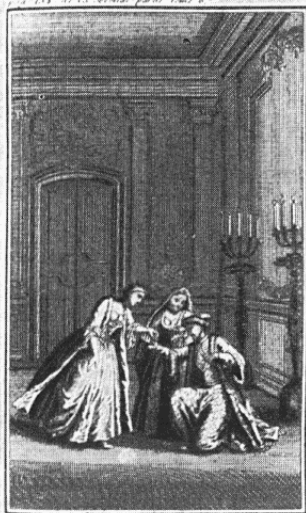
138 LES JOURNÉES
bli dans ce beau séjour, & quoi-
que je sçache parfaitement que je
ne puis le remplir assez dignem-
ent, j'espère que mon obéissan-
ce me tiendra lieu des charmes
de l'éloquence.

Alors ayant un moment rêvé
à ce qu'il avoit à dire, il parla
ainsi.

HISTOIRE
DE
DONA ELVIRE
DE ZUARES.

APRE'S que le Duc d'Albe
eût assujetti le Portugal à
la Couronne d'Espagne, Philippe
II. employa toute sa politique à se
faire aimer & craindre des famil-

AMUSANTES. 147

HISTOIRE D'ETELRED ROY
d'Angleterre.

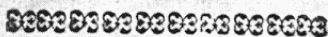
L'Angleterre avoit été agitée
par tant de guerres & de dissen-
sions depuis la conquête des Saxons
qui l'avoient divisée en sept Royau-
mes, qu'on peut dire que ce ne
fut que sous le regne d'Adelstan, au
commencement du dixième siècle
qu'elle prit une forme nouvelle, &
jouit d'une paix tranquille. Ce Roy
brave & grand politique, la réu-
nit en un seul Royaume, & par les
soins qu'il prit d'y attirer les pou-
ples des côtes des Gaules, & dis-
tribuant les terres à ses nouveaux
sujets qui les mirent bien-tôt en
valeur, il rétablit en peu d'années
le commerce dans cet Etat, & le
rendit riche & florissant.

La bonté du pays, & la com-
Nij

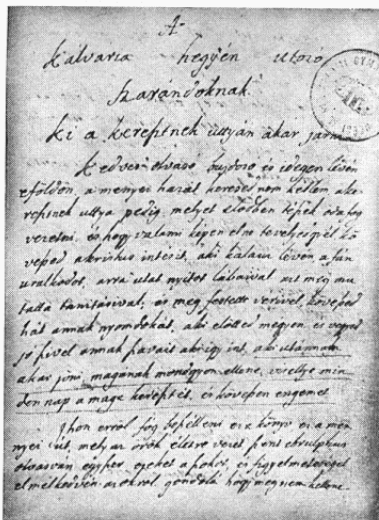
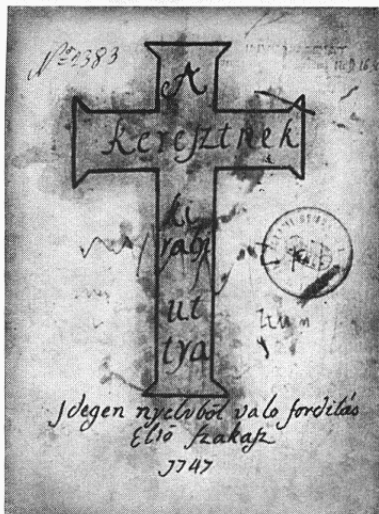
66 LES JOURNÉES

grand, il avoit la taille bien prise ; la jambe belle , l'air extrêmement noble, les yeux noirs & touchans , le teint brun, le nez aquilin, la bouche belle , les dents très-blanches, l'physionomie ouverte, quoiqu'un peu mélancolique ; avec cela, il regnoit dans toute sa personne un air de grandeur & de franchise, qui prévenoit les cœurs en sa faveur ; pour de l'esprit, la façon dont il conta son Histoire, prouva à la Compagnie, qu'on ne pouvoit gueres en avoir davantage. Lorsqu'il vit que l'on se préparoit à l'entendre, il prit la parole en ces termes, en s'adressant à Uranie.

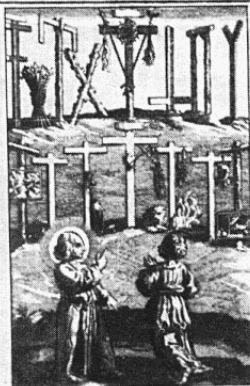

HISTOIRE DE CLEODON

IL est nécessaire, Madame, pour l'intelligence de ce que j'ai à vous dire, que je vous parle de ma famille; quoique Thelamon la con-

7. Histoire de Cleodon. — A KeresztKirUttya címnapja és 2. r.

A szentek sok nyomorúságban voltak
p/33 20

La parole de la croix est une folie
pour ceux qui se perdent. 1. Cor. 1. 18

A keresztől való tudomány azoknak akik
elvéstnek bolonbág 1. Cor. 1. 18

Le Pecheur sera expose à un grand
nombre de peines. Psal. 32. 10

A bűnös sokféle büntetés alá vetetik
p/34 10

C'est par beaucoup de peines et d'afflic-
tions que nous devons entrer dans le
Roiaume de Dieu. Act. 14. 21.

Sok nyomorúságok által kel nekünk az-
isten országában mennünk
act. 14 - 21

8. A KeresztKirUttya illusztrációiból (15, 48, 54, 216. v.)

ságtól. ez a három személy pedig olyan drága volt előttem. hogy csak az ő veszedelmekre kellett vigyáznom

Agenor és timant. rendelést kezdenek tenni. és olyan bátorsággal várok az ellenséget, hogy azon mások meg ijedtek volna, ezeken a tolvajokon kívül. elsőben álgyukal. azután flintákból egymáshoz lövénk. a hajók egymáshoz horgolák egymást. és akkor kezdődék el a hartz. és mindenikünknek. egy egy ellenséggel volt baja.

Én leg inkább az ellenség kapitányára vigyázék. a ki is már a mi hajonkba akart volna ugrani. és közelitvén hozzája, sokáig hartzolánk egymással, egy máson egy néhány sebet ejténk, de az utolsó a melyet ejték rajta., ugyan el is végeze életét., és le esék halva. a kor a hajójában ugrám., és utánam jövének timánt és agenor., a kik is sokat megöltek volt. az ellenség [225b:] közül.

Az⁸⁶³ ellenség hajójában menvén. kiáltok. hogy egyet se hagyjanak meg életben., de a kapitányok halála igen meg⁸⁶⁴ rettentette volt őket. és csak nem nagyobb része halvais fektet. a többi kegyelmet kérvén tőlünk, meg kegyelmeznék nekik.

A hajót meg vizsgálván igen drága predát találánk benne; agenor egy reszit el osztogatá a tolvaj hajon⁸⁶⁵ lévő raboknak akiket is a mi hajonkban hozatá, részt ada belőlle. a tolvajoknak is. akiknek a hajót is viszá adá. olyan szabadsággal. hogy oda mehetnének. a hová szeretik és a töb⁸⁶⁶ nyereséggel a hajonkban viszá térénk. addig amég az atyám ebben foglalatoskodék., és timánt pedig abban, hogy a⁸⁶⁷ holt testekről., és a sebesekről rendelést tegyen, én addig a házban futék, ahová zárták volt felidát. ki sem mondhatom mitsoda állapotban találám. és szüntelen csak azon igyekezet. hogy meg szabadulhason kezek közül azoknak. kik mellette voltak., ah kedves Cleodonom. mondá. mihent meg láta. lehetővé neked azt meg engedni., hogy a te felidádot bezárják. a midőn veszedelembe forogsz.⁸⁶⁸ ágenor, és timánt. csak olyan keveset tartanaké azén bátorságom felől. gondollyáké hogy en nem verekedtem volna úgy mint ők.? hogy meg oltalmazam az ő életeket. és a tiédet.

⁸⁶³ [Új bekezdésben:] Az [A—E-ből javítva;] ellenség [H—n-ből javítva.]

⁸⁶⁴ meg [Utólag beszúrva a sor előtti margóra;] rettentette volt őket. és csak nem nagyobb [ob — beszúrás.]

⁸⁶⁵ hajon <k> lévő [Törlés a sor elején.]

⁸⁶⁶ a töb <predav> nyereséggel

⁸⁶⁷ hogy a <hogy> holt testekről.,

⁸⁶⁸ forogsz. [Második o—g-ből javítva.]

Felida olyan nagy hirtelenséggel mondá ezeket [226a:] hogy nem felelheték néki. gyönyörűséggel látván abban a haragjában. hozám való szeretetét., bennem is fel indulván ugyan azon hozája való szeretet., olyan nagy haborodást tselekedék bennem. hogy a sebeimből való vér egészen el lepe., és az ajulás miat. melléje le esém, erre nagyot kiáltván. agenor és timánt oda jövének. és eszemre térék. azután bé köték sebeimet. és egyiket sem találák halálosnak, agenor. és timánt. azután meg tsendesítették. mondván néki., hogy mind a szokás. mind a hozája való szeretete. nem engedte meg. hogy veszedelemre tegyék. Agenor meg szálla aleg első portusban. hogy hamaréb meg gyógyulhassak., mihent jól kezdék lenni onnét meg indulánk. és szerencsésen galliában érkezünk. agenor ki rakatván minden jóságát a hajjából. a hajót is tsak hamar el adá. őt keveset mulatván a házukhoz érkezünk. ahol. tellyeséggel meg vigasztalok az anyámat

De mitsoda örömel, és szeretettel fogadá felidát. a kit is kevés idő mulva meg tanítván mind arra a mire kívántatott, meg keresztelteté., és a kereszttséget tsak hamar követé. a mi esze való adásunk. Agenor [226b:] meg akarván timánthoz való igasságot mutatni., számat ada néki mindenekről, valamit küldöt volt néki. kérvén. arra. hogy azt arra forditaná a mire néki tettzenek. timánt annak a jóságának egy kis reszecskeit magának meg tartá. és a leányával. bövséggel való jóságot ada, arra kényszeríté agenort. hogy a⁸⁶⁹ meg maradot részt., venné el. a gyermekei számokra mivel ő néki az a szándéka. hogy velünk együtt tölttse életét.

Ezt a szép historiát alig végezé el hilária. hogy mindenek igen igen kezdék dicsérni. a kis aszonyok sok jót mondanak felidáról. aző együgyü jó erkölceiről de a férfiak az éjig magasztalák. a két atya finak egymáshoz való nemesi barátságokat, ki tettzik ebből. mondá julius hogy a jó erkölcs nélkül. se atyafi szeretet. se valóságos barátság nem lehet. és hogy a jó erkölcs nélkül agazdag is szegény. de azal. a szegény is meg gazdagodik. valamint agenor. és timánt. ez a nemes társaság még több ditséreteket is mondot volna. de honoria meg izenven hogy egy ora mulva az el indulásnak ideje leszén, azért leg először is. hilária [227a:] kelvén fel helyéből mondá. aző tudom hogy rövid nap mulva. mind Eleonorák. mind felidák lesznek közöttünk, de azt nem tudom ha leszneké. dom sebastienek. és Cleodonok. azon igyekezőnk mondá válerius. hogy legyenek

⁸⁶⁹ a <többit> meg maradot

Azután ez a nemes társaság csak hamar el indula, és el hagyá azt a kies lako helyt. a hol oly gyönyörüséggel töltötték volna el a hét napot és a városban érkezvén a honoria házához., a hol mindnyájan meg köszönék honoriának, az ő hozájok valo jó akarattyát. jó szivel valo látását. azután el butszuván honoriától és a vig hilariától.⁸⁷⁰ két napok mulva jószágokban ki menének., a hol, az el végezés szerént alakadalmok.⁸⁷¹ egy nap ment végben.

Vége

⁸⁷⁰ hilariától. <egy> két [*két* — <egy> fölé írva.]

⁸⁷¹ alakalmok. [Elírás.]

A KERESZTNEK KIRÁLYI UTTYA

Idegen nyelvből való fordítás

Első Szakasz

1747

[KEDVES OLVASÓ!]

[2a:] A kálvária hegyén utozó
Szarándoknak.

ki a keresztnek uttyán akar járni.

Kedves olvasó. bujdosó és idegen lévén e földön. a menyei hazát
5 keresed. nem kétlem. a keresztnek uttya pedig. melyet elődben tészek.
oda fog vezetni. és hogy valami képen el ne tevelyedgyél. kövessed
akristus intését. aki kalauz lévén. a fán uralkodot. arra utat nyitot
lábaival. azt meg mutatta tanításival. és meg festette vérivel. kövessed
hát annak nyomdokát. aki előtted mégyen. és vegyed jó szível annak
10 szavait aki előtted mégyen. és vegyed jó szível annak szavait aki így
int. *aki utánnam¹ akar jöni. magának mondgyon ellene. visellye minden
nap a maga keresztét. és kövessen engemet*

Ihon erről fóg beszélni eza könyv. ez a menyiei út. mely az örök
életre vezet. szent ebrulphus olvasván egy szer ezeket a szokot. és
15 figyelmeteséggel elmélkedvén. azokrol. gondolá hogy meg nem kellene.
[2b:] vetni ezt a tanácsot. mivel nem egy királyi ember. hanem Isten
s' ember adná ezt nékünk: erre valo nézve az udvart mindgyárt el
hagyá. azal együt gazdagságát. és jó akaroit. és egy pusztá helyre mene
lakni. hogy ótt. a meg feszitetett kristusnak. valóságos tanítványa
20 lehetne. szent silvester. a silvestriánusok fundátora kik a szent
Benedek réguláit követik. hasonló képen ezeket a szokot halván. a
pusztában mene lakni. el hagyván avilágot.

Erre valo nézve. akristusnak. ezeket a szavait akarván bővebben
ki terjeszteni. a kristus maga fog erről beszélgetni dialogus formára
25 storophilával. és az öttseivel. ebben pedig szent Agostont. szent
Chrysostomust. és a nagy szent gergelyt követem. akik sok féle dol-
gokrol irtanak ilyen formában. abizonyos hogy az ilyen beszélgeté-
seket nagyob kedveséggel lehet olvasni. mint sem az ollyan könyveket.
a melyekben² adolgok egy más után folyvást mennek

30 Azért is tselekedtem. hogy valamenyire kedvessé tehessem azt;
a mi a keresztől és a nyomoruságtól el idegenithet. és azért is hin-

¹ utánnam [m—k-ből javítva.]

² a melyekben [k—b-ből javítva.]

tettem el. helyel. helyel. holmi. [3a:] kedvre indító dolgokat., hogy egy kevesé meg vidámíthassam az olvasót

Egy néhány féle példákot is hoztam elő. azért hogy uti társakat adhassak a mi utozóinknak, sőt még kalauzokot is., akiknek követ-
5 hessék nyomdokokat, mert az emberek inkább hisznek a szemeknek., mint sem fülöknek., a jó erkölcsnek uttya. amelyre a parancsolat., és az oktatás tanít minket., az igen hoszu. és nehéz. a melyet pedig a példa. mutat nekünk, a sokal rövideb. miért engedi meg az Isten, hogy a szentek nyomorúságokat szenvedgyenek, hanem azért, hogy
10 az olyanok. kik azokban esnek, tekintvén azokat a békeséggel tüő példákat, magoknak, mind vigasztalást, mind enyhítést találhassanak azokban, ezért is mondgya a szent írás hogy az Isten azért engedte meg ezt a³ kísértetet. hogy az ő békeséggel való tüő példaül lenne maradékinak valamint a szent jóbé.

15 A mi pedig ennek a munkának a stilusát illeti az egy néhány féle. annak ugy is kelletet lenni; mert noha mind a találmány, mind a rend töllem legyen. mind azon által sok helyen fel tettem, a szent Írásnak. a régi. és a mos-[3b:]tani auctoroknak szavait. és értelmes mondásit. nem tettem ki ezeket az értelmes mondásokat. tsak nyersen. és külön külön. mivel igen szárazok lettenek volna. hanem esze
20 foglaltam. és kötöztem őket, gyakorta adván azokhoz magamtól.

Valo hogy sok jó auctorok., mind régiek, mind mostaniak munkalodtak hasznal. ezen a materián. igyekeztem is őket követni; noha távul, de nem hogy őket el érhessem., nem is akartam más dolgot
25 írni. hanem a melyet ökk. de más formában akartam írni mint ökk, nem tévén azal semmi rövidséget az ő munkájoknak. valamint egy kis hajo nem tészen, ha egy nagy hajó után megyen atengeren. közön- ségesen azt jonak tarttyák. ha sokan sokat irnak egy féle dologrol., valo hogy különböző stilusal kel annak lenni. de nem különböző
30 hittel. ugy hogy egy néhányan tanittsanak egy dolgot., egyik egy féle képen. a másik más képen

Valo hogy azt vethetné valaki szememre, hogy hol vagyon az az erő. az a tüő, és tekéleteség., a melyeket meg mutattál volna magad viselésiben, vagy tselekedetidben. te a ki a másoknak. valo
35 tanács. és letzke adásban ártod magadot.? magamra szabom [4a:] azokat. a melyeket mondot Tertullianus, ilyen alkalmatoságban meg vallom tehát az én uram Istenem előtt. az én vakmerő esztelenségemet.

³ a <f> [vagy <ſ>?] kísértetet.

a melyel merek irni a keresztrol, es a tueresrol, hogy en arra nem vagyok alkalmas. meltan is szegenylenhetem hogy az en tselekedetim meg nem egyeznek a dologal. a melyrol akarok irni, adgya Isten. hogy ez a szegeny meg orvosollya⁴ az en roszasagomot. es hogy a mire masokat⁵ tanitok magam is kovessem

[4b:] AZ ELSŐ SZAKASZNAK TÁBLÁJA.

Első könyv.

Hogy mitsoda készülétkben kell lenni azoknak. kik akereszt uttyára akarják adni magokat.

Első rész. elől járo beszéd. 1 [6b]

¹⁰ *Második rész.* hogy a kereszt amenyeknek uttya, minden tartozik azon járni. 8 [9b]

Harmadik⁵ rész hogy mi légyen a kereszt. és hogy hány féle. 15 [15a]

Negyedik rész. hogy a kristus minden féle keresztet hordozot. 27 [21a]

¹⁵ *ötödik rész.* hogy hordozni kel keresztünket. valamint⁶ a Boldogságos szüz tselekedék. 34 [24b]

Hatodik rész. hogy miért szükséges akereszt.⁷ 42 [29b]

Hetedik rész hogy az Isten kinek kinek erejéhez képest adgya akeresztet. 52 [34b]

²⁰ *nyolczadik rész* hogy el tekéllat akarattal kívánnyia akristus⁸ hogy hordozák azö keresztét. a midön azt mondgya. 58 [38b]

kilentzedik rész hogy azok akik agyönyörüséget szeretik. a keresztöl futnak. 66 [42b]

[5a:] *10. rész* hogy azok kik a tiszteletet ohajttják. meg vetik a keresztet. 75 [49a]

²⁵ *11. rész* hogy a kristus kereszténél. sokal nehezeb keresztet viseltet azördög abünösökel. 85 [55a]

12. rész hogy a mértékletlenek, fősvények. nagyra vágyok, és az udvariak. nintsenek kereszt nélkül. 91 [58a]

13 rész A házások keresztéről. 100 [62b]

³⁰ *14 rész* hogy a magunk ellen valo mondás. igen jó készülétk a kereszt hordozásra. 108 [66b]

15 rész az első könyvnek. bé fejezése. 120 [73b]

⁴ meg or<o>vosollya

⁵ Harmadik [*Harmakból* javítva, *di* beszúrásával.]

⁶ valamint <34> a Boldogságos szüz tselekedék. <42> 34

⁷ akereszt. <52> 42

⁸ [Sorvégen:] a [új sor elején:] akristus

Második könyv

A kereszt hordozásnak, legg jobb modgyárol.

Első rész. hogy akeresztet fel kell venni, és azt hordozni kell, minden halogatás nélkül. 122 [74b]

⁵ *második rész* hogy mindennek amaga keresztét kel viselni, és nem kel abban válogatni. 129 [79a]

Harmadik rész hogy a keresztet nem maga után kell, vonni, hanem hordozni kell, és nem kell gondolni a gyalázatal, mely azal jár. 137 [84a]

¹⁰ *negyedik rész* hogy a kereszt viselésben, el kel kerülni ahejában valóságot. 147 [90a]

ötödik rész hogy a ki a keresztet hordozza, annak akristus után, és nem előtte kel járni. 155 [95a]

[5b:] *Hatodik rész.* hogy a keresztet jól lehesen hordozni, a kristus példáját kel követni. 159 [98a]

¹⁵ *Hetedik rész.* hogy igasságtalan valo dolog panaszkodni a keresztnek hoszas, vagy sulyos voltárol.. 165 [102a]

Nyolczadik rész hogy a keresztet minden nap kel hordozni, és azt soha le nem kel tenni. 172 [105b]

²⁰ Az első szakasz táblájanak vége.

[6a:]

A KERESZTNEK KIRÁLYI UTTYA

ELSŐ KÖNYV.

Hogy micsoda készületben kel lenni azoknak, kik a kereszt uttyára akarják adni magokat.⁹

Első Rész.

²⁵ E mint egy elöl járó beszéd.

Ez a nagy és széllyes siralomnak völgye, a mely magát világnak neveztetni, minden koron lako helye vala az ádam fiainak, akik alig jönnek evilágra., hogy már arra rendeltettek, hogy hordozák az Isten kemény boszu állásának sullyát, az ő attyoknak bünök el töröléséért.,

⁹ [Alatta lapszélességű aláhúzás. — Két sorral lejjebb:] siralomnak [l—r-ből, n megkezdett k-ból javítva.]

ezek ót¹⁰ nyomo-[6b:]ru, és szomorúságal tellyes életet élnek, mert amiolta. az embereknék ez az első attyok. akarattal valo hamiságbol. az Isten törvényétől el tavozot; az oltától fogvást, szám kivetésnek helyivé változtatá hazáját, ezt a kedvés lakó helyét. ezt a gyönyörüségnék paraditsomát. pusztá földé, a mely is tsak korot. és töviset terem. ebizonyára keserves dolog, és méltó¹¹ hogy minden koron sira-sák. ez atavaszt irtoztato téllé változtatá, a lengedező szeleket északi alkalmatlan szeleké, arosákat töviseké. a jó magot konkollyá. a szabadságot rabsággá, és a menyeknek kapuit bé zárátá.

¹⁰ Ennek a szerentsétlen atyának maradéki eszekben juttatván. azt a boldogságot a melyből ki esének. és enyhíteni akarván keserüségeket; erre valo nézve, egyenlő akarattal., és nagy költségel, egy nagy várost építének, a melyet thársir városának nevezék. az az. gyönyörüség, és vigaság lako helyének, ezen város lakosinak pedig, minden foglalatosságok, és szándékok, tsak abban áll, hogy viszá hihassák ¹⁵ azt a gyönyörüséget mely őket el hagyta. és ha-[7a:]tsak az árnyékával is élhessenek annak a jónak, a melyet el vesztek.

Vala pedig ebben avárosban, egy philétus nevü nemes ember. akinek elegendő jószága volt; a felesége meg halván. három leánya ²⁰ marada. akik közül a nagyobik. mind szebb, mind elméseb vala atöbbinél. ennek neve storophila, az az, kereszt szerető, a mely nevet azért adták volt reája, hogy kereszt fel találása¹² napján születet. a másodikat neveztek. hiláriának. és a harmadikat. honoríanak. ezek a nevek eppen illettek reájok., mivel hilária. természet szerént ²⁵ szerette a gyönyörüséget. és avigaságot, honoria pedig igen vagyot a betsületre, és a förendre.

Ezek a leányok gyakran mennek vala az attyok házához, a mely egy kis mély földnire volt a várostol. és ót rend szerént. két vagy három napot töltötenek. ugy történek egy szer, hogy tavasznak a ³⁰ kezdetén., a mikor az egész természet meg ujul: a fák leveleznek., a mezők virágoznak.

Midön oly kedvesen. szolnak a madarak ugrándoznak vigan, pásinton a nyájak. kedves nedveségi. a gyenge szellőknek ³⁵ bőv termékenységet, adnak a mezőknek.¹³

¹⁰ ót [t — javítva olvashatatlan betűből.]

¹¹ méltó <a> hogy [Alább az új bekezdésben:] maradéki<,>

¹² fel találása [Utolsó l—s-ből javítva.]

¹³ a mezők<re>nek.

[7b:] Ugyan azon napon, a melyen az anyaszent egyház ülli a szent kereszt fel találását, ez a három leány az attyok házához kívánkozik menni. hogy magokat mulassák., az attyok kedvezvén nékiek. örömmel el bocsátá őket. midön már utban volnának storophilának eszében
5 jutván hogy azon a napon mitsoda innep volna. és hogy ő is olyan napon születet volna., erre valo nézve. áitatoságbol. nagy kedve lett volna bé térti a szent kereszt kápolnájában, mely az uton kívül nem mesze volt építve. egy erdőben, kezdé kérni tehát a más kettőt, hogy tselekednék azt a¹⁴ jót., és mennének el véle a kis kápolnácskáig.
10 de a kettő reá nem álla., söt még azt felelék néki. hogy az olyan áitatoság nem volna helyes, hanem jobb volna oda menni ahová az attyók küldi őket. akeresztnek szeretője pedig helyes okokkal. minden képen azon vala hogy oda vihetné őket. végtire még fenyegetni is kezdé őket az attyokal., mondván hogy az ilyen könnyü áitatos tselekedetben.
15 a nényeknek szavát nem akarták fogadni, de mind ezel is semmit nem nyerhete rajtok akik is tsak követék uttyokot., felevén a nények panaszozkodására. hogy öma-[8a:]ga egyedül el mehet oda. a hová a buzgosága vezetí. ök el lehetnek nála nélkül. hogy ha nem akarja magát vélek mulatni tisztéségesen, hanem még oly rendeletlen áitatoságal fáraszttya őket. storophila ezen el szomorodván, egyedül el indula a kapolnácska felé., mondván az öttseinek, hogy ebéd tályban ö is a háznál léssen.

De mint hogy az erdőben az utat nem igen jól tudta, nagy sürüben mene. és a kápolnácskát el hagyá, ugy anyira, hogy mentöl bellyeb
25 ment. annál meszeb hagyta a helyt melyet kereset., el tévelyedvén ilyen formában az üsméretlen utakon, sok ideig meg nem tudhatá hogy hol volna. az öttsei pedig a házhoz érkezvén. egy darab ideig várakozván utánna. ebédhez ülének, ez a szegény leány pedig tévelyegvén., hol egy felé. hol más felé., és senkit nem találván a pusztá erdőben. a kitől meg kérdhesse az utat. igen nagy bajba vala.¹⁵
30 nem is láthatá modgyát meg szabadulásának., de a mi még nagyob az estve is el közelgete. és nagyob nyughatatlanságban, és félelemben esék., eszerént is kezde panaszozkodni, nagy sirással. mitsoda nyomorult vagyok én: [8b:] azért jöttem ide hogy a keresztet imádgym,
35 és imé magam tsináltam magamnak egyet., a mely igen nehéz, valyon mitsoda jó angyal vezet ki engemet ebből a pusztá erdőből, semmi

¹⁴ a [Beszúrás.]

¹⁵ vala. <m> nem is láthatá modgyát

lako helyet itt nem látok, azt sem látom mely felé kel tartanom. ha tovább it maradok. talám avad állatok is meg esznek. de ha szinte azoktól meg menekedem is. a bizonyos. hogy keserves éttzaka lesz enékem. még többeket is monda illyeneket,¹⁶ mivel többet is kellették

⁵ szenvednie. a midön egész éttzakát a nagy esőben kellették el tölteni. Ebben anyomorult állapottyában. békeséges türesem kellették lenni, az éhség, és a keserűség erejét el vévén, egy fának atövire keteleniteték le ülni, ót a menyiben lelete, magát bé takargatá,¹⁷ hogy egy kevesse nyughassék. való hogy a szomorúság, és a sok fáradság miat egy kevese

¹⁰ el szunyada. de addig is sokszor fel serkene ijedségében. és nagy rette-gésel vala, a sok gondolatok közöt a melyek elméjit el fogák, leg inkább ezen elmélkedék leg többet, mondván valamiképpen hogy én el tévelyedtem a kápolnátol, és mentöl többet keringettem. annál¹⁸ meszeb távoztam attol., szintén ugy el tévelyednek evilágban az [9a:] olyan

¹⁵ lelkek. kik az üdveségnek uttyárol el térnek. és soha meg nem találhatták, a menyekben vivő igaz utat.

Az illyen gondolatok anyira meg haták az ő elméjit és szivét, hogy inkább kezde nyughatatlankodni az üdveségéről, mint sem az erdőből való ki meneteléről. és tsak az után suhajtozék. hogy az igazán

²⁰ való életnek uttyát meg találhassa. ezek a gondolatok fel gerjesztvén szivét fel kele, és nagy sohajtásal. és buzgoságal. mondá ezeket a szokot.

Uram Istenem. örökös ura vagy életemnek., ihon elődben borul szolgálod. hogy e földön vagyok, annak egy nehany esztendei vannak.

²⁵ mit tudok abban ha jól töltöttem el szolgálatodban. már egy nehányat léptem a pálya futo helyben, a melyben az emberek futnak, de azt nem tudom ha üdveségemre, vagy veszedelmemre futotamé. eddig, és hová leszek., ha az igazságnak uttya helyet. a hejában valoságnak uttyát találtam követni, *mivel vagyon olyan út. mely az embernek egyenesnek tettzik, mind azon által annak avége. a halálra vezet. prov. 16. 25. talám el tévelyedtem, mint az el tévelyedet juh, tudom uram hogy az embernek uttya nem az emberen áll, és hogy az ember nem jár, és nem vezet lépésit magától. jér. 10. 23. hanem a mint a [9b:] böles mondgya, az ur igazgattya az embernek lépésit, és kitsoda az az ember. aki meg*

³⁰ *foghassa. hogy mitsoda uton jár. prov. 20. 24. nézd meg hát uram. ha találattiké bennem a hamiságnak uttya, és vezess engemet azon az uton;*

¹⁶ illyeneket, <m> mivel

¹⁷ be takargatá, [k—g-ből javítva.]

¹⁸ annál [l—k-ből javítva.]

a mely örökké való. ps. 138. 24. mutasd meg nékem azt az utat. a melyen kell járnom. mert fel emeltem hozzád lelkemet. 142. 8.

Storophila több ilyen szép¹⁹ gondolatokat is monda sok köny hullatásal., szívének buzgoságabol., és fel is tévé magában. hogy új életet élne. szívet és elméjét a földről el venné. és buzgo kívánsággal ragaszkodnék a menyekhez.

Második Rész

Hogy a kereszt a menyeknek bizonyos uttya,
minden tartozik azon jární.

10 Itt az út. járjatok ezen az uton. Isa 30. 21

Az aki figyelmez azoknak könyörgésekre kik ötet segítségül híják. igazságban. nem leheté hogy meg ne halgatná a storophila imádságát., ezokáért. meg akarván ötet vigasztalni. meg jelenék neki. egy iffiu embernek formájában. nagy fényeségl. sto-[10a: üres]

15 [10b:kép] Itt az utt. járjatok ezen az uton. Isai 30. 21

[11a:]rophila azon meg réműlvén, és tsak nem a földre esvén ijed-
tében. egy szót sem szolhata. de az ur nagy kegyeségl kezdé biztatni
ilyen formában.

A kristus. *Ne fély leányom. én vagyok az örökké való bölcseség. én
vagyok az út, az igazság, és az élet* azért jöttem hogy kívánságidot bé
töltsem, buzgó szívből való imádságod fel hatot hozám mint ajó
illatu füst, azért kedves is volt előttem, nem is kívánhatz soha jobbat,
halgassad mit mondtottam prophétáim által, *ályatok*²⁰ az utakon.
kérdezték meg arégi ösvényeket, hogy meg üsmérjétek a jó utat. jer. 6. 16.
25 ugyan azért is hajtottam le az egeket. és le szálottam ate könyörgé-
sedre. hogy az üdveségednek uttyára. tanithassalak. a melyet is oly
buzgosággal kíván ate lelked. a keresztnek szeretője ezeket örömel és
tsudálkozással halgatván, felelé.

Storophila. *uram mitsoda az ember hogy meg emlékezel. rolla, ps. 8. 5.*
30 *és honnét vagyon enékem hogy az ur jőjjön hozám. luk. 1. 43.*

A kristus. Nem²¹ ate érdemid tselekedték azt. hanem magam aka-
rattyából. szálottam le hozzád, mert az. [11b:] emberek fiaival lennem
nékem gyönyörüség. prov. 8. 31.

Storophila. Alazatosággal való hálákot adok neked kegyes édes Jesu-
35 som. hogy nem sajnaltottad meg tekinteni szolgálodnak. alávalóságát.

¹⁹ szép gondolatokat is [szép... is: beszúrások.]

²⁰ ályatok [ályatokból javítva az ékezet áthúzásával.]

²¹ Nem [N—n-ből javítva.]

és meg nem vetted a szegénynek könyörgését. kérlek azért. hogy legyen nekem ate beszéded szerént., és taníts meg engemet az igazságnak uttyára., és ösvényire.

A kristus. Leányom, halgass hát engemet, és tanuld meg az örök életnek beszédit, a midön az emberek élete meg romlék. és el távozek az igazságnak uttyától, le szállék az égből, *hogy új, és élő utat szentellyek nékiek, a kárpit²² által, az az, az én testem által, hebr 10. 20* mert valamint hogy a test bé zárta vala amenyeknek uttyát, és meg akadályozá azokat. kik bé akarának menni, így az én testemnek kárpittya által a melyel az emberek üdveségéhez valo szeretetem bé fedeze engemet, új utat nyitottam., a melyen én jártám. leg előbször, és hatalmat is adtam ahiv lelkeknek, hogy engemet követhessenek.

Storphila. De uram én nem látom, melyik légyen az az új, és élő út, amely életet ád azoknak kik²³ arra mennek. és az örök életre is vezet i őket.

A kristus. Ez az út. hogy egy szoval meg mond-[12a:]gyam. nem más, hanem a keresztnek uttya, nem hallottadé azt az Evangyéliumból, *aki fel nem veszi az ő keresztét, és úgy nem követ engemet, nem méltó az én hozám, matth. 10. 38.* gyakorta elő hoztam én ezeket a szokot, azért hogy minden meg tudhassa., és hogy senki magát ne menthesse hogy nem halotta, és valaki azt ne gondolja²⁴ magában. hogy ezeket nem másoknak, hanem tsak az apostolimnak és a tanítványimnak. mon-dottam, egy más Evangyelista világosan ki tészí hogy mindennek szollottam. *mondván. mondgya vala pedig mindeneknek,²⁵ ha valaki akar engemet követni, tagadgya meg magát. és minden napon. vegye fel az ő keresztét. és kövessen engemet. luk 9. 23.*

Márk hasonlot mond még világosaban. és minek utánna ki tenné beszédimet. melyeket mon-dottam. az én tanítványimnak szénvedésimről. ezt is mondgya. *Es mikor elő szolltá a sokaságot ő tanítványival egybe. mondá nékiek. valaki engemet akar követni, tagadgya meg magát, vegye fel az ő keresztét, és úgy kövessen engemet mark. 8. 34*

[12b:] Ezt az utat jóvallottam tehát kedves storophilám közön-ségesen mindennek. mivel ez az uttya²⁶ az életnek. aditsőségnek, és annak a szent városnak, a melyben kell laknod; az üdveség a kereszt-

²² kárpit [r—p-ből javítva.]

²³ kik [Szóvégi k utólag beszúrva a két szó közé, a sorban.]

²⁴ gondolja [Első o—a-ból javítva.]

²⁵ minde⟨n⟩eknek,

²⁶ uttya ⟨mindennek.⟩ az életnek.

ben vagyok. az élet akersztben vagyok. abban találsz bizonyos oltalmat, ate ellenséged előtt. abban is találod fel a kegyelemnek gyönyörűségét, a léleknek erejét, az elmének örömét, a jó erkölcsnek tekkéleteségét. és a szenttségnek bövségét. tsak a kereszttben találod fel a lelkednek gyogyulását. és az örök életnek reménségét.

Ezekre a természetel ellenkező szokra storophila nagyon²⁷ meg réműle, és meg ijede. hogy tsak akersztről beszéllenének nékie. és mondá.

10 Storophila. uram ugy tettzik hogy ezek igen kemény szók, és nagy bajt adnak elmémnek, mivel tsak ki mondani is ezt a szót keresztt, olyan mint ha már is érzénem mind azokat a keserüségeket. a melyeket okoz. annál is inkább hogy azt tölled hallom. a nékem még nagyobb remülést szerez.

15 A kristus. hogy hogy lehet a, hogy el [13a:] réműlsz azon hatsak a keresztről hallasz is szollani, leányom igen gyenge vagy, ha a kereszttnek még tsak a neve is meg ijeszt., tudodé hogy vétesz neved ellen, a mely tész a kereszttnek szeretőjít. tudodé hogy ezt az életet a siralom völgyének nevezik, és hogy nem vigasságnak., se nem gyönyörüségnak lako helye, hanem a munkának, és a keserüségnak. ki gondolta valaha 20 le irni a jó erkölcsnek uttyát tövis nélkül. nem kétlem tudod, hogy az Isten engemet ugy adot az embereknek mint doktort. hogy őket az igazságra tanítsam, és ugy mint mestert. hogy őket avalóságra hozam. valamint is ezt az atyám tudtára adá mindeneknek. a thábor hegyén, mondván. *ez az én szerelmes fiam, kibén meg nyugodtam ötet halgassátok.* 25 *matth. 17. 5. ti engemet mestereteknek. és uratoknak hívtok. igazán mondgyátok, mert a vagyok. joa. 13. 13. mivel én bennem vannak a bölcséségnék. és az esméretnek tellyes kincsei el rejtve. Colos 2. 3. mit tanítottam tehát egyebet ezen avilágon, hanem a kereszttnek uttyát, mondván. valaki nem hordoza az ő kereszttit, és nem követ engemet., nem lehet az én* 30 *tanít-[13b:]ványom. luk. 14. 27.*

Storophila. Édes Jesusom. kegyes és jó mesterem. kérlek bortsás meg ily új tanítványodnak, a ki még keveset tud titkaidhoz, aki tsak²⁸ nem egészen el felejtette volt ezt a letzkét. a melyet oly gyakorta hallot volt.

35 A kristus. Nem elég azt hallani, hanem még azt meg is kell tartani és követni, amely időt adot az Isten néked e földön, arra adta.

²⁷ nagyon [on : beszúrás.]

²⁸ tsak nem [t—n-ből javítva.]

hogy meg tanulhassad. a keresztnek tudományát, a halál avigálásnak ideje; akoron el vetem az ollyat magamtól mint méltatlant, aki nem fogja tudni a keresztnek uttyát, mivel meg fogják látni az égen a keresztnek jelét. amidön avilágot fogom itélni, ez a jell külömbözteti
5 meg az utolso napon ajuhokot. agödölyéktől, én bíró lévén meg fogom üsmérni ezt a jelt. aválasztatimban. és fel lévén ékesítve halálomnak köntösével. azörök²⁹ életel valo meg koronázásra fogom őket hini, mondván, *jertek el én atyámnak áldotai, birjátok az országot. mely el készítetet néktek, még e világ kezdetétől fogva.* matth 25. 34 akoron a
10 kereszt baráti kik életekben engemet követtének., nagy bizodalomal mellém fognak állani. erre valo nézve, ha tanítványom akarsz lenni, jó szível és zugolodás nél-[14a: üres]

[14b: kép] Az igazak sok nyomoruságokra tétettek. ps. 33. 20.

[15a:]kül. kel járnod a keresztnek keskeny és nehéz uttyán. mivel
15 senki nem lehet ez életben kereszték. és szomoruságok nélkül. vigyáz hát kedves storophilám, hogy el ne távozá. valamely haszontalan félelemből, az üdveségnek uttyától., a melynek kezdete nehéz. és sulyos. de a mely annál könyeb lesz, a mennél tovább haladnak ajó erkölcsben. és a hitben; ugy hogy az Isten parancsolatinak uttyán. nagy
20 örömel futnak.

Storophilának. meg hatván a szivét ezek a beszédek, fel kiálta. bizodalomal valo batorságal mégyek a keresztnek keskeny uttyára. tsak azon kérlek uram, hogy légy az én eröm. segittségem., gondviselőm, s' oltalmom.

25 A kristus.³⁰ légy erős bizodalomal leányom abban bizonyos lehet hogy el nem hagylak. valo hogy az én parancsolatom sürgető. de példa adásomal én mégyek mindenkor elől. mivel soha sem parancsolnám.³¹ hogy utánnam járjanak. hogy engemet kövessenek. ha én magam elől nem járnék. és ha veled nem volnék. minden nyomoruságidban.

30

Harmadik Rész

Hogy mi légyen a kereszt, és hogy hány féle.

[15b:] Az igazak sok nyomoruságokra tétettek. ps. 33. 20.

Storophila. Rea álván mind arra, a mit³² a kristus mond vala nékie, mind azon által. még többet is akarván tanulni. mondá., mint hogy

²⁹ azörök <életnek> életel

³⁰ kristus [kistusból javítva.]

³¹ parancsolnám. <hogy utánnám> hogy utánnam

³² a mit [t—r-ből javítva.]

el kezdettem. még is szollok az urnak. noha tsak pór és hamu vagyok, kérlek tanisd meg szolgálodot. miképen kel érteni ezeket a szókot. *hogy vegye fel keresztét.* szükségesé hogy mindenikünk. fa keresztet hordozon, és hogy arra legyünk szegezve. valamint magad voltál.?

- ⁵ A kristus. *ugy beszélsz mint egy aszony, akinek értelme nincsen.* jób. 2. 10. és a ki az irásokat nem tudgya., a keresztények kereszttye nem tsak fábol vagyon tsinálva, nem tsak fábol áll. hanem abbol. hogy keményen fel tegye keresztényi életet élni. és ajó erkölcsöt követni, egy kereszténynek élete mondgya szent ágoston. serm. 32.
- ¹⁰ de sanct. aki az évangyélium szerént akar élni, tsak keresztnek, és szenvedésnek kel lenni. nem tsudalkozom én ate kérdéseden. mivel valának mások is olyan együgyűek mint magad. sőt még a szerzetesek között akik nagy buzgoságal. valának az Istenhez, de az a buzgoság nem vala atudomány szerént, ugy magyarázák valamint magad ezeket.
- ¹⁵ **[16a:]** a szokot., *a ki fel nem veszi az ő keresztét. és ugy nem követ engemet. nem méltó az, én hozám.* matth 10. 36 azért fa keresztet tsináltatának. és azokat kezdék hordozni, mindenüt. a melyel a népnek nem áitatoságot hanem nevettséget okozának. erről meg fedde őket, és el hagyatá vélek serenus abbás. mint olyanokal kik a
- ²⁰ betünek nem az értelmét, hanem a betüt magát követték, nem tsak azt a keresztet parancsolom én néked hordozni. a melyre fel feszitettem. hanem még azt is a melyet fel vész egész életednek jártában., aleg nehezeb jó erkölcsöknek tselekedetével. és a kemény sanyargatásokal. hát azok amartirumok. kik engemet követték fel feszitetteké. mind-
- ²⁵ nyájan? vagy szükséges volté. hogy azok a szüzek kik valamint az apocalypsis mondgya követik mindenüt a bárányt. a keresztre fel feszitesenek.? az én apostolom pál. fel feszitetett volté midön azt mondgya. *távul legyen pedig én³³ töllem hogy másban dítsekedgyem. hanem tsak ami urunk jesus kristusnak keresztében. ki által nekem evilág*
- ³⁰ *fel feszitetett, én is evilágnak.* galat. 6. 14. akeresztet tehát³⁴ hordozni nem egyéb, hanem a rosz kívánságokat el **[16b:]** kel oltani, arosz erkölcsöket el kell hagyni, ahejában valóságot el kell kerülni, és ellene kell mondani atévelygéseknek.

- ³⁵ Storophila. Észre veszem magamban. hogy az igazságnak világo-sága, el szélyesztette az én elmémnek. setéttségit. mely a tévelygésben vetette vala. mind azon által ne sajnályad uram azt nékem meg

³³ én [Beszúrás.]

³⁴ tehát <nem> hordozni nem egyéb, [Törlés a sor végén.]

mondani hogy ha azok ajó szerzetesek kik együgyüségből a keresztet hordozták. azért nem érdemletteké valamit nálad.?

A kristus, miért nem. ? ha áitatos együgyüségből ök azt gondolták., hogy én olyan formán parantsoltam nékik, *mivel ha ate szemed együgyü, mind az egész tested világos lészen*, matth. 6. 22. így ha a szándék jó, a tselekedet sem lehet rosz. nem hallottalé valaha beszélleni egy bizonyos kereszt hordozo miklosról. a ki mindent el hagyván, az Istennek szentelé magát. a szent lukáts klastromában; ez a szent ember gyakorta halván ezeket a szokot., hogy a kik engemet akarnak követni, a keresztet hordozák. azt gondolá magában. hogy ezt a parancsolatot úgy vihetné végben. hogy ha tölgy fábol valo nehéz keresztet viselne a vállán.³⁵ ezt magával el hitetvén. **[17a:]** a több társaitol el butszúék, és varosrol városra kezde jární, egy nagy keresztel avállán. először olosz országban tarentumban. az után het-ruriában. ment, szamtalan sok gyermeket gyűjte maga után. a kik nevetve örömet követik vala. azokal³⁶ atemplomokot el járta; szüntelen énekelvén a kyrie eleisont. az egész város azt tsudállya vala. némellyek az ő együgyüségít bolondságnak tartották. némellyek pedig igen rend kívül valo aitatosságnak., ezt az új dolgot apüspöknek híré adák. a kinek is nem tették eza tselekedet, azért magához hivatván a szarándokot. kérdé tölle, hogy mitsoda szándékall³⁷ volna, és hogy miért tsínálna olyan nagy zenebonát a városan. ? én az ur parancsolattyát akarom végben vinni, felelé a szarándok. nem tsak a szivemben., hanem még a hátamon is akarom hordozni a keresztet. valamint ő maga is tselekedte; ha eneked nem tettzik., és nem akarod hogy fogadásomot bé tölttsem. más országban megyek, a hol nagyob szabadságal viszem végben buzgoságomot; a püspök értelmes ember lévén. észre vevé,³⁸ hogy nem volna ha-**[17b:]** miság a szarándok tselekedetében, söt még hogy nagy buzgoságbol tselekedné azt. mondá néki, távul legyen hogy meg akadályoztassam áitatos szándékokot. söt még azt akarom, hogy hozám jöj minden nap ebédre. a szegény miklos ezt igen kedvesen vevé apüspöktöl. de nem sokáig élhete jó akarattyával., mivel egy néhány napok mulva, nagy hideg lelésben esvén. és halálát érezvén, a gyermekeket eleiben hivatá. és nékik hagyá testamentumba a keresztét. mint valamely gazdag joszágot: és minek

³⁵ vállán. [n-l-ből? javítva.]

³⁶ azokal <el> atemplomokot el járta;

³⁷ szándékall [a-b-ből? javítva.]

³⁸ észre vevé, hogy [vevé e-je o-ból javítva.]

utánna. sok jokat kívánna nékik., az égben mene hogy ót el venné azt a jutalmat, a melyet meg ígértek azoknak. kik kereszteteket hordoznak eföldön. baronius supr an. 1094.

De hogy ismét viszá térjek arra. a mit el kezdettem vala mondani néked.³⁹ midön én azt parancsolom hogy a keresztet kell hordozni, nem fábol valo keresztett értek, hanem mind azt valami bajt adhat. mivel a deák nyelven. ezen a szón kereszt. minden féle szenvedés értődik, *Crux a Cruciatu, aut Certé Cruciatus a Cruce.* akeresztet hordozni tehát a, hogy szenvedgyed én érettem a világi nyomoruságokat. és [18a:]
5 így a halált is örömet kell szenvedni én érettem. ha az alkalmazóság hozza magával. az ó embert magadban meg ölni. magadot minden féle veszedelemre tenni, midön az én szolgálatom kívánnya., és a földi állapotoktól magadot el kell forditanod.⁴⁰ ez az igazán valo kereszt hordozás. ha engemet akarsz követni, avilági fenyegetések.⁴¹
10 hizelkedések, és mindenek felet a mi a hajlandóságodal ellenkeznek. ezek kereszt helyet legyenek néked, és szenvedgyed, hordozad ezeket. békeséges türesem,

Strophila Ezeket figyelmeteséggel halgatván. nagy halgatásban marada, és elméjében forgatá ezeket a szavait az ő szent Mesterének,
20 a ki is kérdé tőlle, akarodé leányom hogy meg mutassam néked., hogy nem tsak egy féle akereszt. a melyet akarom hogy visellyék. gyere tsak velem erre a jób felöl valo ösvényre, majd egy nagy rakás kereszteteket mutatok néked. a melyeket az én Atyám, akarattya szerént. osztogatt az ő választatinak. strophila örömet kisérvén szent mes-
25 terét., nyughatatlansággal várá. hogy meg láthatná azokat a sok féle kereszteteket, együt menvén tehát. egy hegy mellé érkezenek. a hol kétt. [18b:] nagy domb vala. akét domb pediglen bé vala ültetve. erdő formára. rettentő sok keresztel., valamint nagy magos fákal. látodé mondá a kristus, ezt a sok keresztet, melyek az emberek üdve-
30 ségére vannak rendeltetve, látodé aleg magosabb dombon rendiben aleg közönségeseb kereszteteket. gondolom hogy meg üsméred azok közöt az enyimet. mivel fel vagyon ékesitve egy tövis koronával. egy láncával. és egy spongyiával. mert az illendő és méltó. hogy az a szent fa. a melyen én élet lévén. szenvedtem, és meg holtam. hogy az,
35 atöbbinél felyeb légyen emeltetve.

³⁹ néked. <hogy> midön én azt parancsolom hogy

⁴⁰ el kell forditanod. [*fordítaniból* javítva; *o-i-ből* jav. a pont meghagyásá-
val.]

⁴¹ fenyegetések, [*t-g-ből* javítva.]

Storophila. Igen is uram jól látom, azt az egész emberi nemzet üdvességének eszközét. azt a győzelemnek jelét mely az ördög hatalma ellen állítatot fel. de mond meg uram azt nékem, mitsoda az a második kereszt., a mely tsak anyiban különbözik atiódtól, hogy⁵ fel vagyon fordítva.?

A kristus. az. az én Apostolomé péteré, akit is hasonló halálra ítéltek volt mint engemet, de alázatoságból., nem akará hogy ugy szegeznék a kereszthez valamint engemet., hanem azon kéré a bírót., hogy lábál fel kötnék akeresztre.

¹⁰ Storophila. kérlek uram. ne sajnályad nékem meg mondani hogy mitsoda féle keresztetek atőbbi, a melye-[19a:]ket látok?

A kristus. hát nem üsméredé azokat, nem látodé azt a mely olyan mint egy X. és a melyet szent andrás keresztének nevezik. az után meg láthatod, mitsoda forma keresztetek tsináltak arégiek. jáponiában mitsodást tsinálnak, és a többi rend szerént valo keresztetek, akasz-

¹⁵ to fák,

Storophila. Kérlek uram botsásd meg nékem hogy ha ismét azon kérlek hogy mond meg nékem. mitsoda keresztetek azok az aláb valo renden. mivel mint ha irásokot látnék rajtok. ugy tettzik mint ha²⁰ nagy titkok volnának azok?

A kristus. Ugyan különb, különb féle szenvedéseket is jelentnek azok. a melyeket látogattatik meg az elme. vagy atest, az a kereszt, a melyen egy szív által vagyon szurva, jelenti azokat a⁴² szenvedéseket, a melyek az elmét gyöttrik. ez a kereszt az, a mely meg sebesité az én²⁵ boldog Anyámnak szívét, valamint siméon meg jövendölte vala; ugyan ezis az,⁴³ amelyet az én apostolom érzet, midön mondgya. *az én szívemnek. szüntelen valo gyötrelme vagyon* rom. 9. 2. ez a szeretet, és szánás. kereszt helyet vagyon, mivel aki a más nyomoruságán törődik. a maga szívében hordoza akeresztet. az ilyen kereszthez³⁰ kell tenni anyughatatlanságot, izetlenséget. szomorúságot kedvetlenséget, keserüséget. és más egyéb belső szenvedéseket az ilyen keresztetek gyakorta oly nehezék., hogy Dávid ha⁴⁴ [19b:] Szent volt is. de érzette azoknak sulyoságakat,⁴⁵ midön mondgya. *uram a ki Istene és kezdője vagy üdvességemnek., kiáltottam hozzád, napal és éttzaka, . . . mert*

⁴² a <belső> szenvedéseket, [Törlés a sor elején.]

⁴³ a, z,

⁴⁴ ha <szin> [19b:] Szent

⁴⁵ sulyoságakat. [sulyoságát.-ból javítva; t betűt k-ra javította, második ákezetét törölte.]

azén lelkemet el nyomta a nyomoruság, és hogy az én életem közel legyen a pokolhoz. ps. 87. 1. 4.

Storophila. A valo. mert egy jó szívü. leg nagyob nyomoruságnak tartaná azt, ha leg kisebbben is meg bántaná az irgalmaságnak attyát, és avigasztalásnak Istenét. de kérlek uram. magyarázd meg nékem atöbb keresztetket is a melyeket itt látunk

A kristus. A kereszt a melyen kardot. botot lántzot, kötelet, veszőt. és ostort látz, jelenti a martyrok szenvedéseket, némelyeknek bőrök meg feszitetet. nem gondolván a szabadulásal. hogy drágáb fel támadást nyerhetnének,⁴⁶ némelyek tsufságokat. ostorozásokat szenvedtenek.⁴⁷ kötözéseket. és tömlőczöt., meg köveztettek. fűrészellettek, ketté vágattak, kísértettek, fegyverel le vágatván meg holtanak. bujdostanak juhoknak, és ketskéknék bőrökben, kik el hagyatattak, szorongattattak, nyomorgattattak, kikre nem volt méltó evilág. pusztában bujdostanak, hegyeken.¹⁵ barlangokban. és a földnek hasadékiban. hebr. 11. 35. 36. könnyen meg üsmérheted a betegségnek keresztét, a mely hasznos. és némelykor szükséges. midön az Izraéliták jól valának, könnyen el felejtik vala az Istent, de a midön az ő nyavalyájok meg szaporodik, nagy sebeségel futának, és a midön az Isten⁴⁸ halált. [20a:] botsátot reájok. keresik vala²⁰ ötet, és nagy sietségel mennek vala hozzája. ps. 15. 3. ps. 77. 38. menyi vagyon olyan, a kinek atesti betegség. lelki egésséget okozot., és így abban bizonyos légy, hogy abetegség nem egyéb. hanem egy hasznos oktatás. a mely meg vetteti velünk atesti dolgokat, és mind azokat. a melyek mulandok, és veszendők. úgy hogy a menyieikben foglallyuk²⁵ magunkot., a mely keresztben pedig egy fa tsészét látz, az, a szegénységet jelenti, mivel ki nem tudgya azt. hogy ez egyik fő eszköze ajó erkölcsnek. a ki azal jól tud élni, agazdagság keresés sok munkával jár. annak meg tartása félelemel. vagyon, és az elvesztést, nagy keserüség követi.

³⁰ Storophila. De mit jelent a koporso a mely más felöl vagyon?

A kristus. Az, azt a szomoruságot jelenti. a melyet érzünk az atyánk fia halálán, noha azt. olyan engedelmeségel kell szenvedni, valamint atöbbbit. mert ha szinte nehéz is atermeszetnek azt el veszteni amit szeretünk, mind azon által azt el kell felejtenuink. ugyan is mit

⁴⁶ nyerhetnének, <neme> némelyek [Törlés a sor végén, tollhiba miatt.]

⁴⁷ szenvedtenek. <annak> kötözéseket. [Törlés a sor végén;] és tömlőczöt., meg kö<töz>veztettek. [vez : <töz> alá írva;] <fur> fűrészellettek, [k—tt-ből jav.]

⁴⁸ az Isten <t> halált.

vészen el mi töllünk az Isten, ami övé nem volna, ? menyin vannak olyanok. akiknek hasznok-[20b:]ra fordult hogy meg fosztattak jó akarojoktól, akik is őket éltekben. az Istentől. el fordittyák vala.

5 Storophila. Ezeket tsudálkozásal halgattya vala, és gyakran veté szemeit valamely tsufos öltözetre, a kristus azt észre vévén, hogy meg akarná tölle kérdeni, mi volna a, meg előzé ötét mondván. látom hogy azon a tsufos köntösön tsudálkozol., meg is akarnád tudni. hogy a mit jelent, a leányom atsufságna sulyos kereszttye. a melyet hordozák avalóságos penitentzia tartok. nem hajtván arra én érettem, 10 hogy a világ őket eszteleneknek tarttya, noha ameg vetésnél, alig vagyon nagyob szenvedés, elegen vannak olyanok, kik az Istent akarják. szolgálni. tsak hogy meg ditsértessenek az emberektől, sokan szeretik vagy gondollyák szeretni az alázatoságot. de a meg alázásrol. nem is akarják hogy beszélljenek. se avilági betsületben semmit el 15 nem akarnak.. hadni⁴⁹ el veszteni, abékeséges türésnek. érdemét szeretnék tsak valamely bestelenséget ne kellene szenvedniek.

Storophila. Mit jelent aza két. ember képe, kik tsufságbol egy más ujját huzák, és egy másra pökdösnek. ?

20 A kristus. Ez a részek. az én hiv szolgaimnak. a [21a:] kiknek életek bolondságnak tettzik lenni avilág előt, akik bestelenséget, káromlást, rágalmazást. fognak szenvedni, és ezek anyi rosztat fognak okozni azoknak. kik ezeket szenvedtetik vélek, valamenyi hasznot azoknak, kik békeséges türéssel szenvedik. mivel az Isten azokat választtya magának., akiket avilág meg vétte, és rend szerént ez a 25 meg vetés. az embert magában szálittyta. az én apostolom jól mondgya, hogy az Istent szolgálni kell *a ditsőség, és gyalázat között. a szidalom és ditséret között. úgy mint hitetők. maga igazak. mint esmértenek., maga esmértesek* 2 Cor. 6. 8.

30 A tsomoban esze kötöt sok kereszt. jelenti, hogy némelykor egy személy sok féle nyomoruságokat szenved egy szers mind. az Isten ezeket⁵⁰ meg engedi. söt még reája is küldi az ö üdveségére

Negyedik Rész

Hogy a kristus minden féle keresztet hordozott.

35 Storophila. Tsudálkozásal halván azt. hogy egy személynek némelykor egy néhány keresztet kellene hordozni, egy szers mind, fel kiáltá,

⁴⁹ el nem akarnak.. hadni el veszteni, [*hadni el* : beszúrás.]

⁵⁰ ezeket <reája> meg engedi. söt még reája

hát uram, nem eléggé [21b:] tsak egy keresztnek ezek közül a földre le nyomni a leg erősebet is, kitsoda hát az. a ki anyi sokat hordozhasson?

A kristus. Mit⁵¹ beszélsz leányom. soha sem hallottadé. hogy mitsoda nyomoruságokat szenvedet az én szolgám jób. és hogy mitsoda sok féle keresztet kellett hordozni egy szers mind, először minden féle marháit el veszté, minden gyermekeit a ház meg ölé, és az után magais irtoztato sebben esék. tetétől fogva talpig, úgy hogy aganéra kellett ülni, és ot egy darab cserépel vakarni le magáról a rothattságot, de a mi néki leg nehezeben esék, ahogy, mind a felesége. mind a jó akaroi. sok féle dolgokat hányának a szemére. de mit tselekédék. és mit felele mind azokra eza szent ember, *ha az ur kezéből el vettük ajót. miért ne vennök agonoszt is. mindent az ur adot volt, mindent az ur is vette el töllem tsak úgy lett a mint ő akarta. legyen áldot*
15 *az urnak neve., jób. 2. 10. 1. 21.*

Storophila. Ez a békeséges türés tsudálatra méltó, de hol vagyon az az ember. aki hozzája hasonlítottson, és ki ád nékem anyi erőt. hogy meg ne tántorítottson a szélvész, a mely ezt az életet hánya veti.⁵²

A kristus. Jobb tanácsot nem lehet adni. se jobban a lelket meg
20 erősíteni, mint ha engemet tekintesz [22a:] *mivel én vagyok a hitnek kezdője. és el végezője.* hebr. 12. 2. atöbb okok között. a melyek a szenvedésre vittek. legg főveb avolt, hogy példát adhassak ajuhaimnak, az egész kereszték és nyomoruságok között. a melyeket parancsoltam szenvedni, nincsen egy is, a melyet én Isten lévén nem szenvedtem
25 volna leg előbször, azért hogy meg mutathassam. az embereknek, hogy hamissan tarttyák azt. hogy a szenvedés, nyomoruság. ugyan is kedves storophilám. az egész kereszték között. a melyeket láttál, nintsen egy is, a melyet nem hordoztam volna.

Storophila leheté kedves üdvezítettöm hogy anyi féle keresztet viseltél volna?⁵³

A kristus. A nincsen külömben. azt tudod hogy mitsoda formában mentem ki a pilátus házából. akeresztet magam után vonván, és hogy mi képpen meg aláztam magamot. *engedelmes voltam. mind haláláig, és a kereszt fának haláláig.* philip. 2. 8.

⁵¹ Mit [M — valószínűleg f-ből javítva.] beszélsz leányom. soha sem

⁵² hánya veti. [hány veti.-ből javítva a betoldásával.]

⁵³ Storophila leheté kedves üdvezítettöm hogy anyi féle keresztet viseltél volna? [Csillaggal jelölt beírás a lap alján.]

Storophila. Ezt mi keresztények mindnyájan így hiszük, de a más féle keresztiek nem tettzenek ki oly világosan

A Kristus. Azt is meg tselekeszem, csak rövideden előben adom. atöb keresztieket is melyeket szenvedtem: nem szenvedtemé a belső keresztet. a midön az olaj fák kertében nagy keserüséggel mondtam ezeket a szokot. *szomoru azén lelkem mind halálíg.* az után az én szolgaimnak vigasztalásokra, kik olyan állapotban eshetnek. úgy akartam lenni mint. [22b:] ha el hagyattam volna az Atyámtól, mivel mitsoda szorongatásban gondolod hogy volt az én szívem, akoron. a midön haldoklo szoval fel kiálték, az atyamhoz, *Én Istenem. én Istenem, miért hagytaal ell⁵⁴ engemet.* mitsoda nagy keserüséggben nem vala az én szívem, látván hogy mely nagy vétkekben valának az emberek világ kezdetétől fogvást., magamra válalám hogy azokat el törölyem. noha macula nélkül valo barány valék. és ámbár semmiképen vétkes nem valék, de érettek kezes lettem. az atyámnak. hogy az ő igazságának eleget tegyek, érettek, és *hogy meg fizessem. a mivel nem tartoztam,* ps. 68. 6. jól láttam én azt. hogy mitsoda⁵⁵ nagyon meg bántotta őket avétek, azt is keservesen láttam. hogy mitsoda irtoztato az örök kárhozatnak nyomorúsága, a melyben eset volna ádámnak minden maradéka. a vétékért., ezeket én jól meg vizsgálám. és fontolám. mind más képpen. mint sem egy teremtet állattal a lehetne, ettől vagyon. hogy egy auctor azt mondgya, hogy csak egyedül ennek a keserüséggnek elég let volna ezerszer el venni életemet, ha annyira valo hatalmas lehetet volna rajtam. lessius. de perfect.⁵⁶ div. libr. 12. c. 17. hogy ha [23a:] a fő pap héli. a frigy ládának elvesztéséért valo keserüséggében hátra esvén azonal meg hala. ki kételkedhetik abban hogy a keserüség a melyben voltam. vétkeitekért. hasonló állapotban nem hozhatot volna engemet, mivel embernek. nem lehet olyan keserüséggben lenni, mint a melyben én voltam, ez a szomorúság pedig fogantatásomnak orájában kezdődék. és életem fottáig tarta.

Storophila. oh! angyaloknak öröme. soha sem hihetném hogy ez a keserüség oly nagy lett volna. ha csak magadtól nem halanám. ugyan ezért is nagy kívánságom volna meg tudni atöbb keresztieket is a melyeket hordoztál.

⁵⁴ hagytaal ell engemet. [l—n-ből javítva;] mitsoda nagy keserüséggben <ne> nem vala [törlés tollhiba miatt a sor elején.]

⁵⁵ mitsoda <irtoztato> nagyon meg bántotta őket [k—t-ből javítva;] [...] mitsoda irtoztato [mitsoda o-ja d-ből jav.]

⁵⁶ perfect. [Első e—r-ből javítva.]

A kristus. Elé beszéllem hát néked atesti kinaimot is. a melyekről talám hallottál már valamit. nem kötözték meg engemet, nem hurztoltaké az utzákon nagy kegyetlenséggel. taszigáltak, és vertek szánakodás nélkül. az után meg ostoroztak, és a tövisel meg lyuggatták fejemet, nem szenvedtemé akkor egy néhány féle keresztet egy szers mind; úgy hogy az én fájdalmam. mindenkor előttem volt nékem. ps. 37. 18.

[23b:] Mi szükség hogy a betegségnek kereszttyéről szollyak.⁵⁷ mivel talám tudod. hogy Esaiás azt mondgya felöllem *hogy tele vagyok fájdalommal. a szenvedést meg szoktam.*,⁵⁸ és igazán magamra vettem nyomoruságot. 53. 3.

A mi a szegénységet illeti, azt szerettem, és kerestem. születésem-től fogvást. mivel tudod, *hogy gazdag lévén. szegényé lettem. éretted, hogy azén szegénységemel. meg gazdagulhatnál.* 2 Cor. 8. 9. visgáld meg az én születésemnek szegény szegény voltát, világ teremtője lévén, még is mitsoda házat választottam., istáloban születtem, ágy helyet, jászolyban fekütem, holmi rosz rongyal fedezték bé személyemet, noha király voltam, a szegénységem nem engedte, hogy valamely tseléd szolgálhason, se elegendő nem lett volna akevés költtségem táplálásokra,

sőt még tanítványokat is szegényeket választék. és a szegénységem olyan nagy vala, hogy se ágyam. se egy házam nem volt ahová el vonhattam volna magamot., azért is mondgya az évangelista. *hogy arokáknak vagyon barlangjok, a madaraknak fészkek. de azember fiának nintsen hová le tenni fejét.* matth. 8. 20.

[24a:] Nagy szánakodásal voltam a mások szerentsétlenségeken. és nyomoruságokon. sokat sirtam jérusálemnek veszedelmén, az emberek halálan szomorkodtam. és egy néhányat meg akarván vigasztalni, a halotakot fel támasztottam, alázár halálán a szívem meg eset. és sirattam. úgy hogy⁵⁹ még a sidok is mondák. nézétek mint szerette. sok gyalázatokat. és bestelenségeket szenvedtem. ellenkedéseket beszédimben, és tselekedetimben. tsufságokat kinaimban. és káromlásokat halálomkor. nem hánytáké azt a szememre hogy tobzodo és részeges vagyok. baráttya a bünösöknek, hogy káromló és tsalárd vagyok, magamnak tulajdonitván az Istenséget. és mint ha, mind ez

⁵⁷ szol(sz)lyak. [Törlés elválasztás után, a sor elején.]

⁵⁸ meg szoktam., [k-g-ből javítva.]

⁵⁹ hogy [Beszúrás:] még a sidok [a-á-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

elég nem lett volna, nagy gyalázzal. bolondnak és esztelennek tartottak lenni, én aki az Istennek böltsesége⁶⁰ vagyok. a szemeimet bé kötötték, és tsapásokal illettek, mondván, tanáld ki. kitsoda az. aki tégedet artzul vere. hérodes az egész udvarával⁶¹ meg vete engemet. és⁵ tsufságból fejr ruhában öltöztete. a királyi korona helyet, töviset tének fejemre. és a királyi páltza helyet, egy nád szálat adának kezemben, storophila, mitsoda féle kereszt vala még hátra a melyet nem szenvedtem volna, ? el szenvedtem én mindenikét te éretted., azért hogy te is *meg gondollyad kitso-[24b:]da légyen az, a ki ilyen ellene*¹⁰ *valo szídalalmazásokat szenvedet a bünösöktől, hogy elmédben el fogyatozván. el ne járadgy.* hebr. 12. 3. hanem szemeidet a kristusodra vetvén. nagy buzgoságal mondgyad. ha a zöldellő fával így bánnak. hová⁶² leszek én a ki száraz fa vagyok. és érdemes az örökké való tüzre.

15 *Ötödik*⁶³ *Rész*

Hogy hordozni kell keresztünket. valamint a Boldogságos Szüz tselekedék.

A⁶⁴ te lelkedet által hattya az éles tör. luk. 2. 35.

²⁰ Anyi sok szenvedésnek elő számlálása meg hatván a storophila szívét, igen kezdé sirni. mind azon által erőt vévén magán. ezeket mondá a kristusnak.

Storophila. hálákat adok néked édes Jésusom hogy életedel példát mutattál nékem akerszt hordozásra, és hogy meg mutattad miképen kellesék azt hordozni. ki segít engemet. hogy hűségel járván, a békeséges türésnek és alázatosságnak uttyán, a kristushoz érhessek. maga a²⁵ kristus által, valo hogy⁶⁵ ez az út nehéz, nagy alkalmatlanságal., és nehéz munkával jár, a szomoruságnak. és a keserűségnek felhöi. azt bé lepik. fel tamadnak azon a félelemnek fergetegi. az ellenség azon tört vett minden felé. és azon. a hatalmasoktól fenyegetést. és a kevélyek-

³⁰ [25a:üres]

[25b: kép] A te lelkedet által hattya az éles tör.. luk. 2. 35.

[26a:]től meg vetést kell szenvedni, mind azon által erősen bizom,

⁶⁰ böltsesége [é megkezdet g-ból? javítva.]

⁶¹ udvarával [Első a—á-ból javítva az ékezet áthúzásával.]

⁶² hová [o—á-ból javítva.]

⁶³ Ötödik [d—k-ból javítva.]

⁶⁴ A<nyi> te lelkedet [Az alatta levő sorban:] Anyi

⁶⁵ hogy <ez> ez [Tollhiba;] az ut néhez, [ékezethiba.]

hogy malasztod segittségével ezeken az akadályokon által megyek.,
tudván azt. hogy azokat nem kel el kerülni. hanem meg kell gyözni.
ez uram nékem minden kívánságom., és tsak ezt is suhajtom.

5 A kristus, kedvesen veszem mesteredhez valo háláadoságodot. nem
is lehet semminek jobban ujjab kegyelmet nyerni, mint avett kegye-
lemért valo háláadásnak..erre valo nézve ujjab indulatot tészek
ehez, a mely fel gerjesze szeretetedet. akerszt hordozására. de előb-
ször⁶⁶ azt akarom. mond meg nékem. miképpen jártál anapokban.
10 midön köntösnek valot akartál vásárolni. storophila erre meg mosolyo-
dék. és felelé.

Storophila. Nem látom uram az okát. hogy miért kérded azt
töllem. és hogy mitsoda hasonlatosága lehet ennek a keresztel.?

A kristus. Meg látod az után. hogy nem haszontalanul. kérdem.

15 Storophila. sokáig vetekedtem a kalmáral az árráért. gondolván
hogy talám. sokal drágábban akarja nékem adni mint sem a mit ért.
végtire sok alkuvás [26b:] után. mondá nékem, hitesd el magadal,
hogy az anyám a ki ide nem mesze lakik anyit fizetet érette, ha nem
hiszed meg kérhdted tölle. az után meg látod hogy felettéb sokat
nem kérek tölled.

20 A kristus. tsak éppen erre akartalak hozni. meg akarván mutatni
néked, hogy mitsoda igasságos a menyország el nyerésére, és az
üdvesség keresésére akerszitet hordozni. az én atyám árruban bo-
tsáttya a meny országot. és más árrat azert nem kíván, hanem önnön
magadot. és fellyeb valo árron azt el nem adgya. hanem⁶⁷ a menyit
25 magad érsz, hogy pediglen azt birhassad. egyéb nem kell. hogy valo-
ságal. nékie adgyad magadot, a kereszitet hordozván. és engemet
követvén. de miért ütözöl meg az árrán. mint ha olyan sok volna,
nem kellett szenvednem ezeket, és ugy mennem bé azén ditsőségemben.
luk. 24. 26. tekinsd meg kérlek. ha az én anyám. nem azon az árron
30 vette meg az örök lako helyet., noha ő ártatlan volt. a földi dolgokat
nem kedvelte, hanem szüntelen a menyieikről gondolkodot, ha vala-
kinek meg kellett volna engedni, a boldogságban valo menetelt keresz-
tel nélkül. gondolodé hogy azt meg nem engettem volna az anyámnak,
aki azon ki-[27a:] vül is oly szent volt. de az atyam ezt így rendelte. és
35 a soha meg nem változik., mivel sok nyomoruságok, és szenvedések
által kell a meny országban menni, act. 14. 21.

⁶⁶ előbször <mo> azt akarom. mond meg

⁶⁷ henem [Íráshiba.]

Storophila. Mind azon által igen szeretném hallani ate szent Anyád-
nak keresztit, és nyomoruságit, ugy hogy olyan nagy példára valo
nézve. jobban követhessem az én uramot, és üdvezítőmet.

5 A kristus. örömet eleget tészek olyan igasságos kívánságnak., és
ennek okáért elődben tészem egy tiszta teremptet állatnak példáját.
azért hogy ne mondhassad, hogy nem volt tsuda ha én annyi nyomoru-
ságon mentem által, mivel az Isteni erő segített engemet. és azért is,
hogy különösön tisztellyed az én Anyámot., és légy különös tisztelettel
aző fájdalmaéhoz. a melyel volt halálomkor,

10 Storophila. A nékem leg nagyob gyönyörüségem. mivel már régen
hogy én nálam akedves. valami ahoz a szent szüzhöz valo áitatoságra
vezethett.

A kristus. halgassad hát azt figyelmetességgel. a mit ez iránt mondok
néked, együvé szedem minden fájdalmit, és keresztit. és mint egy
15 bokrétában. elődbe teszem. mitsoda fájdalmit gondolod hogy érzet.
ez a [27b:] menyeknek királynéja, és az angyaloknak aszonya, a
midön a vendég fogadoban egy nyugodalmas helyt nem találván.
ennek a gyenge szüznek. egy nyomorult istáloban kelleték fiát szülni.
mitsoda szánakodással nem vala. hozám. a midön anagy hidegben.,
20 még a sem vala, mivel bé polálhatna ajászolban. mint hogy még előre
tudta. minden szenvedésemet, mitsoda szorongatásban nem vala a
szive. mindenkor. valamikor bé polált engemet látván azokat akezei-
met. és lábaimat. akik a keresztben által lesznek szegezve. mitsoda
keserüségben nem volt az ő lelke. a midön kedves fiát. véresen látá
25 a környülméletésekor. és a midön meg tudá. hogy herodes az egész
kis gyermekeket öletteti. mitsoda nyomoruságot. és fáradságot nem
szenvede az uton, a midön éttzaka kelleték el hagyni hazáját. és
egyiptumban szaladni, a hol hét esztendő kelleték tölteni. olyan
pogány nép közöt. aki szüntelen valo káromlásával vala az Istenhez.
30 Szükségésé elé hozni mitsoda nagy nyughatatlanságot szenvedet,
a midön én harmad napig atemplomban maradtam vala, mivel ha az
iffiu tobiásnak anyira anyira siratá fiát. aki sokáig késék, hát hogy
ne sirt. és keserget volna én érettem az. aki gondolá el veszteni, nem
mondom tsak fiát. hanem az Istenét. mitsoda [28a:]da szomorúságban
35 nem vala szive. a midön meg hallá hogy az ő attyafiát keresztelő
Jánost, meg fogták. és meg ölték. hát még mitsoda keserüségben⁶⁸
esék. az ő férjének josefnek halálán.

⁶⁸ keserüségben <nem> esék.

Strophila. minden kétség nélkül nagy és nehéz kereszteteket visele szent szüz Anyád, és soha sem hittem hogy anyit szenvedet volna az üdveztöm szenvedése előtt.

A kristus. De mind ezek a szenvedések. tsak kezdeti, és elől jároi⁵ valának azoknak. amelyek az után reája todultának,⁶⁹ jól tudta mind azt. a miket nekem kellett szenvednem, azokat előre által látta ajövendölésekből, mitsoda állapotban gondolod hogy vala. a midön meg hallá hogy engemet. szívének minden vigasztalását., meg fogtanak, és utzákrol. utzákra hurtzoltanak. valamint egy¹⁰ latrot. mitsoda fájdalmat nem szenvedte, mikoron engemet tsapdoztanak. vertenek. tövisel koronáztanak. és a keresztet a vállamon vittem, véresen, de a leg kegyetleneb fájdalom mely azö szívét által veré., akkor volt. amidön a keresztre látá hogy fel feszítének. helyesen is irták ezeket a verseket felölle.

¹⁵ Kereszt alat, kin vétünkért.

szent szenvedte. emberekért. [28b:]

ót szüz anya nagy sirásban

vala nagy, szomorúságban.

nézé fiát, keseregve,

²⁰ szive vala igen sértve,

oh! keseregés, mint kinozta,

azt a szivet, mely oly tiszta,

hogy menyeci, király Anyya,

annyi kinon. jelen volna.

²⁵ És hogy véres, fán szoritva,

látná fiát. haldokolva,

Imadásra, méltó fiát.

látá mehe. szent virágját.

háládatlan, sidó népért,

³⁰ veretetni, joságáért,

az életét. fel áldozni,

kegyetlen kinban. meg halni,

⁶⁹ todultának, [todulának,-ból javítva a t beszúrásával.]

Storophila. meg nem türköztethetvén tovább magát. nagyon kezdé sirni. és mondá.

Leheté, hallani, ezeket s' nem sirni.
kitsoda ki szívét. meg nem hagyta hatni.
5 midön szent anyádro, hallunk beszélteni,
kinek szent fiával, anyit kell szenvedni,

A kristus. valo hogy igen nagy keserüségben va-[29a:]la, és⁷⁰
ha születésemkor fájdalmat nem éreze,⁷¹ halálomkor abban elég
része lett, arról nem is szollok. mitsoda ujjab keserüségben esék.
10 a midön levevének akeresztről. és meg ölelvén. sebeimet meg látá.
Storophila. oh uram Istenem, tselekedgyed velem azt a kegyelmet.
hogy mélyebben meg tekinthessem. meg fontollyam. és elmélked-
gyem fájdalomról szent anyádnak.

A kristus. meg foghatodé azt hogy mit nyom atü, és hogy mitsoda
15 nagy volt. az én hozám valo szeretete, akoron az ő nagy fájdalmát
is. egy kevésé meg foghatod, gondold meg ennek az anyának nagy
voltát. és a fiunak méltóságát. aki az egész világnak teremője, abból
meg láthatod. hogy mitsoda nagy lángal égő szeretetnek kellett
annak lenni. mivel a keserüségnek. a szeretet a mértékje. midön
20 valamit⁷² el veszünk. annyiban szánnyuk azt. a menyiben szeretettel
voltunk ahoz, mind ezekből ki tettik. hogy lehetetlen meg fogni,
és ki mondani az én anyámnak fájdalmat.

Mind ezeket leányom. azért akartam egyenként elődben adni.
hogy meg láthassad, hogy az én anyámnak is kellett a keresztet
25 hordozni, és eszerént. sete. se soha senki attól ment nem lézen, jól
tudta ezt az [29b:] én apostolom. azért is mondotta. *hogy senki meg ne
indullyon nyomoruságokon. mert ti magatok tudgyátok. hogy mi erre
rendeltettünk.* 1 tess. 3. 3. kellé ez után azt tsudálni. hogy ez életben,
keresztetek. és nyomoruságokat szenvednek. bizonyára egy kereszt-
30 tény. aki arra születik hogy szenvedgyen. nem mondhattya magát
kereszténynek. ha semmit nem akar szenvedni. salvianus Contra
paganos.

⁷⁰ és [Javitva azból?]

⁷¹ nem érez, e,

⁷² valami<k>t

Hatodik Rész

Hogy miért szükséges a kereszt.

A kereszthez való szeretete storophilának, a szívében nevekedvén, az ő fel tett szándékais gyarapodék. akristus., és az ő boldogságos
5 Annyának példájára való nézve, a kik oly türesem., és bátorsággal. hordozták akeresztet, azon kívül is látá. hogy semmiképpen magát attól meg nem menthetné; mivel azt hallá magától akristustól. hogy egy kereszténynek élete, meg válhatatlan a nyomoruságtól. bátorságot vévén magának, kérdé ezeket akristustól.

10 Storophila. Ne bánnyad szenttséges mesterem had terjeszem elődben. az én elmémnek kételkedésit. kérlek mond meg azt énekem, miért akarod hogy nyomorgattassanak ez életben választattid. és hogy egyiket sem foga-[30a:]dod bé az atyádnak országában. hogy ha nem viselik akeresztnek jelit?

15 A kristus. leányom. azt néked elég meg tudnod. hogy az. az én atyámnak akarattya. és más okát annak nem kellene keresni; ezen meg is kellene nyugodnod: mivel mindenre elegendő ók. az ő Isteni akarattya. és hogy az ő parancsolattyanál., nincsen soha semmi igazságosab, mind azon által meg felelek kérdésedre, agyenge elméknek.

20 a használhat.

Storophila. ugyan arra való nézve is tettem uram. ezt a kérdést, mivel én abban soha sem kételkedtem., hogy valamit, olyan jó. és bölcs Isten tselekeszik. vagy meg enged, hogy azok ne legyenek építve az igazságos ókra.

25 A kristus. halgassad leányom figyelmeteséggel. az Istennek irgalmaságos tanátságából vagy on tehát a. hogy ezen bujdosó időben. aválasztattaknak életek. tellyes nyomoruságokkal. a mostani élet, a menyei hazának uttya. és azért is vagy on. hogy az Istennek rendelésiből. az emberek anyi nyomoruságokra tétettek, hogy a hazájok helyet,
30 a melyet suhajtaniok, és ahová igyekezniek kell. az uton meg ne állapodgyanak. és az úthoz ne ragaszkodgyanak, ettől vagy on hogy evilágon lévő útt. tele kó-[30b:]roval. és tövisel, hogy az emberek meg ne szeresék ez életnek. nyugodalmát, és hogy inkább ne szeresék az uton maradni. sokáig. mint sem hamar el érkezni. a fel tett helyre.

35 és hogy igen meg kedvelvén, az utat. el ne felejtsték hazájokot.

szükséges volt tehát. meg elegyíteni keserűségel ez életnek, édeségit, ne hogy az emberek boldogságnak tarttsák evilági édességet, mivel ha Isten mindenben kedvezne néked; minden féle kívánságidot bé töltené. és meg adná, ha minden féle jobban bővölködnél, és ha ez

halando életben semmi szomorúságot. és nyomorúságot nem szenved-
nél. azt gondolnád magadban. hogy ezek, azok az örökös jók. melye-
ket az Isten készít azoknak, kik ötet szeretik. és szolgálják, és ezeket
meg elégedvén., másokat nem kívánál. ezért elegyíti meg tehát az
5 Istennek rendelése ez életnek. izetlen édeségit anyomoruságoknak
keserüségével, hogy az emberek kénszeritessenek más életet keresni.
és kívánni, a melyben állandó jókat. és igazán valo gyönyörüségeket
lehesen nékiek meg kostolni. oh' mely nagy az emberi nyomorúság,?
10 avilág tele keserüséggel, még is azt szeretik, hát még mint nem szeret-
nék. ha őt tsak édeséget. találának, avilág tele haborodással., még is
abban kedvesen lagnak. hát még mi volna **[31a:]** ha abban, szüntelen
valo nyugodalomban.⁷³ és bekeségben maradhatnának.

Storophila. Amint látom. . a kereszték és nyomorúságok nem tsak
hasznosok, de még szükségesekek is., mivel azok nélkül, az emberek
15 olyan esztelenek lettek volna, hogy az urnak hagyták volna az eget.
és ő magok. meg elégedtek volna, a földön valo lakásal.

A kristus. a leányom nincsen külömben. de terjeszük továbbra ezt
az igazságot. nem hiszedé azt, hogy az Isten vehetetlen jó., és hogy
az Isten⁷⁴ nagy bölcseséggel osztogattya kinek, kinek ajót. és agonoszt,
20 küldvén némelykor az emberekre. az áldásokat. meg mászor anyomo-
ruságokat. és ezeket olyan formában. igazgattya, hogy akár. mi-
némüiek legyenek a jók ez életben. de másokat kell várnunk ajövendő
életben. ugyan ezt is akarta mondani az Évangalista. amidön ábra-
hámál ezeket⁷⁵ a szokot mondattya a gazdagnak. *fiam emlékezel*
25 *meg rolla, hogy te, ate javaidot el vetted ate életedben., hasonló képen*
lázár is az ő nyavalýáit. mostan pedig⁷⁶ e vigasztaltatik. te pedig gyöttre-
tetel. luk. 16. 25. mely rettenetes az Istennek rendelése az emberek
fiain, ki ne retteg-**[31b:]**ne féltében, látván ezt a nyomorult gazdagot.
akit akényes élet, vetette az örökké valo tüzre, mivel azt nem mond-
30 gyák. felölle, hogy valamely más vétekért vettetet volna. a mélység-
ben., hanem a földön valo. puha, és kényes életiért., a földi boldogság.
gyakorta vétek tehát Isten előtt, aki azal roszul áll. és ahoz ragasz-
kodik, el nem kerüli a kárhozatot., ez így lévén, aki ezen avilágon
semmi keresztet nem hordozot., a másön örökké valo kint fog szen-
35 vedni.

⁷³ nyugoda(lmat)lomban.

⁷⁴ az Isten [Beszúrás.]

⁷⁵ ezeket [et : beszúrás.]

⁷⁶ pedig. <te> e vigasztaltatik. te

Nem mondtamé ezeket arettentő szokot. agazdagokrol. *jaj néktek gazdagoknak. mert meg vagyon ati. vigasztalástok., jaj néktek, kik most meg elégedtetek,*⁷⁷ *mert éhezni fogtok, jaj néktek. kik most nevettek. mert sirni, és jajgatni fogtok.* luk. 6. 24. 25.

⁵ Storophila. nem tudom uram hogy hól vagyok., mert mind ezek abeszédek. fel háborították elmémet, ha azt nem hinném, hogy az Isten gond viselése rendel ezen a világon mindeneket; véghetetlen bölcseséget., nehezen foghatnám azt meg. hogy az Isten így bánnyék az embereket.

¹⁰ A kristus., Miért azt. hiszem ezt még apogányok is így tarttyák,⁷⁸ mert kérlek. mit jelent a homerus ket hordoja. a melyeket jupiternek ad. a melyek közül az egyik [32a:] tele világi jókál, a másika pedig nyomoruságokál. hogy azokat egy más után osztogatya,⁷⁹ az embereknek, salvia. de timor. dei. l. 2. C 33. socrates nem mondgyaé azt. hogy a fájdalom és a gyönyörűség úgy öszve vannak kötve. hogy szükség képen, egyik amásikát követi, valamint a kutban a veder. hogy egyik fel jó, a mikor a másik le megyen, kedves storophilám. eszerént folynak tehát a dolgok. senkinek nem lehet meg kostolni ez életben, és a másikában is. anyugodalomnak kedveségit. miért tsudáloed tehát

²⁰ az ilyen rendelésit az Istennek, mivel az emberi dolgokban, tsak nem mindenben., kevés olyan örömet láthatni, a melyet vagy meg ne előzné, vagy ne kísérné a szomorúság. az Evangelium azt mondgya *hogy az aszszonyi állatnak, mikoron szül, fajdalmavaygon. mert el jöt az ő orája. de mikor szülte az ő gyermekét az után nem emlékezik meg*

²⁵ *az ő fájdalmárol. mert örül hogy ember születet evilágra* joan. 16. 21. abizonyos, hogy a mely örömet meg előz akeserűség., az az öröm. az után kedveseb lészen. így az egésség is kedveseb a hoszas betegség után. mint sem amikor mindenkor jo egésségben, vagynak., egy olyan munkás a ki nehezen mun-[32b:]kálodta földét. kedvesebben. varja az aratást. és a reménség a melyel várja a bö⁸⁰ termést, el felejteti véle. sok fáradságít. ezért mondgyák közönségesen. hogy a keserűség, az édességet követi. és hogy a rosa. el rejti a tsipkét.

Storophila. meg világosítottad uram az én homályos elmémet.

⁷⁷ meg elégedtetek, [Második t—k-ból javítva;] mert <e> éhezni [törlés tollhiba miatt a sor elején.]

⁷⁸ tart(o)tyák, [tartották-ból javítva; az y-t beszúrta a betűk közé. Egy t betű fölösleges, de nincs törölve.]

⁷⁹ osztogatya, [osztogassából javítva; ty—ss-ből jav.]

⁸⁰ bö [b—/ből? javítva.]

mind azon által. ha vagyon még ez iránt valami szóllód hozám, kedveséggel meg halgatom.

A kristus. követem tehát beszédimet. és elődben tézsem a szent írásnak holmi szavait. a mely is ezeket mondgya. *ati uratok Istene-⁵tek kísért titeket, hogy meg tudgya ha szeretiteké⁸¹ ati uratokat Istenete-
ket, tellyes szívetekből, és tellyes lelketekből, deut 13. 3. hallottadé valaha, hogy a fazakasnak, edényit. akatlan próbállya meg, és a nyomoruság próbállya meg azigazakat, eccli. 27. 5. ajokot nem tarttya az Isten kényeségben. hanem meg próbállya., és a fáradságra szoktattya
10 őket, készítvén arra, a mire rendelte; ellenben nagy nyomoruságokat tart azoknak. agyenge, és kényes életűeknek, akiket mostanában meg hágy. nem olvastadé valaha. hogy mit irnak az igazakrol. kik üldöztetnek. mivel hogy az Isten meg kísértette őket, és ő hozzája méltonak találta, mint az aranyat akeménczé-[33a:]ben. meg próbálta őket, és
15 mint azégő áldozatot kedvelte. sap. 3. 5. 6. ellenben pedig az, aki fel nem veszi az ő keresztét, és úgy nem követ engemet; nem méltó az én hozám. matth. 10. 38. bizonyára méltó is az a szánásra. a ki mód nélkül kesereg midőn nyomoruságban esik, az által meg mutattya. hogy nem méltó az Istenhez.*

20 Storophila. de mire valok ezek a próbák, mivel az Isten azt jól tudgya. azon kívül is hogy kinek. kinek mitsodás ereje vagyon. ha szinte nyomoruságot nem küld is reája.?

A kristus. avalo hogy az Isten azt jól tudgya nem is azért próbállya az embereket, hogy az által valamit tanulhasson ki. hanem azért.
25 hogy meg mutassa másoknak, a nyomoruságban lévő igazaknak békeséges türesekét, azért is mondgya az irás tobiásrol. *mert mint hogy az Isten előtt kedves voltál, szükséges vala. hogy a kísértet meg próbállyon 12. 13. és hogy meg mutassa. nem az Istennek. vagy is tobiásnak. hanem másoknak, ennek a nagy embernek a szenvedésekben lévő. bátorságát. avilágiaknak, leg nagyob része. nem tudgya hogy mire tzeloznak a szentek, az Istenhez valo szolgálattyokban, gyakorta tsak azt gondollyák. hogy. [33b:] ez életben valo boldogságrért tselekszik azt, de világosan meg mutattya a keresztnek, és anyomoruságnak proba köve, hogy mitsoda formában szeretik az
30 Isten. ugyan ezért is mondá az ördög, hogy jób tsak a haszonért szolgállya az Isten, mint hogy semmit mást nem mondhata ezen szent ember felöl, ezel kezdé káromlani. mondván. *kát tsak semmiért szol-**

⁸¹ szeretiteké [i—e-ből, vagy é-ből javítva.]

gálé tegedet jób, nem vettedé környül ötet, az ő házát. és valamije vagyon.

1. 9. és így nem lehet tsudálni, ha agazdagságot amelyet bir, úgy tekinti mint szolgálatodért való jutalmat, de mit tselekedék az. ur, meg akarván mutatni ebben a szent emberben, hogy azö szenttyeit.
5 szolgálatokért, nem a világi ajándékokal. szokta meg jutalmaztatni, azért el vevé mindenit jóbna, nagy szegénységben veté. és irtoztato betegségben engedé esni, a midön tele volt gazdagságal, nem leheté ötet jól meg üsmérni, de mihent mindeniből ki fosztaték. mint valamely köntösből. nagy bátorságal mene mezitelen. a viaskodo helyre,
10 és nagyon tsudálák ötet. akik láták, úgy anyira hogy még az angyaloknak ura is meg ditséré békeséges türesiért. és gyözedelmes voltáért.

Storophila. Látom már most uram, hogy mi-[34a:]tsoda szükséges az ilyen példa, azért hogy azt kövessük.

A kristus. E még nem⁸² elég. még mást is mondok néked, azt hogy,
15 a békeséges türes a vallásban legg nagyob jó erkölcs. a melytől meg foszthatnék az igaz ha nem volna mit szenvedni, mivel abékeséges türes nem egyéb, hanem tsendeségel. és zugolodás nélkül szenvedni azokat a szomorúságokat, és nyomoruságokat., a melyeket mások okoznak mi⁸³ nekünk. vagy a melyekben mi esünk, másként is az Isten atyai szivel vagyon a jókhoz, és kettség nélkül. inkább szereti azokat.
20 mint sem másokat, és azért is kesergeti őket. egy nehány féle nyomoruságokal. hogy ujjab erőt, és bátorságot adgyon nékiek, valamint hogy a fa annál erősebben vagyon a földben. mentől inkább éri a szél. mert a mozgás segitti hogy mélyen botsása gyukereit., úgy a jó
25 erkölcs is, a melyet meg nem próbál a nyomoruság. erő nélkül való. és nem lehet tudni mire alkalmas, mind addig. valamedig abékeséges türes. bizonyságot nem téssen erejéről.

Storophila. azt tudom hogy az Isten atyai modra szeret minket. de mind azon által. az ő karja. némelykor igen sulyos, rajtunk,
30 ugyan is példának okáért, ki szenved-[34b:]hetné el egy mostoha atyának. szüntelen való rosz kedvü haragját, és más egyéb ilyeneket, a melyeket nehéz el szenvedni,

A kristus. látom én azt leányom. hogy te tsak az anyádnak. ölegetését akarnád el szenvedni, tsak annak szárnyai alatt lenni nyugodalomban, minden baj és munka nélkül lenni, egy szoval semmit
35 nem szenvedni, tudodé azt, hogy abékeséges türes. annak örül, midön

⁸² nem <el> elég. [Törlés tollhiba miatt.]

⁸³ mi [Beszúrás.]

probára tétetik, hallottadé valaha. ezeket a szavait, az irgalmaság attyának. *meg feddem, és meg dorgálom azokat, akiket szeretek.* apoc. 3. 19. az Isten hasonló képen bánik azö választatival., valamint a mester az ö tanítványival, aki is többet kíván attól. akit alkalmazatosabnak lát lenni, egy szóval. az Isten azért küldi reád. a kereszteteket, hogy meg szaporítsa koronáidot, és jutalmidot. mert mentöl nehezab a szenvedes, annál nagyob ajutalom. söt még ez az utolso meg haladgya a másikat, mivel *a melyeket mostan szenvedünk. nem hasonlitan-dok a ditsőséghez. mely nekünk meg jelentetik.* rom. 8. 18.

10

Hetedik Rész

Hogy az Isten kinek kinek erejéhez képest adgya
a keresztet.

Az urnak itéleti meg vannak fontolva prov. 16. 11. [35a: üres]
[35b: kép] Az urnak itéleti meg vannak fontolva. prov. 16. 11.

15 [36a:] Storophila. Uram ne bánnyad ha azt kérdem te tölled. mi-képpen lehet a, hogy az emberi erő nem lévén egy aránsu, ugy anyira hogy a mi egynek könyü. az amásikának igen nehéz, még is minden hordozhattya a keresztet, holot sokan vannak akik gyengék. betegek, akik még magoknak is terhekre vannak. de hogy lehet kívánni, hogy
20 a gyenge szüzek, gyermekek. és az iffiu leányok hordozhassák a keresztet.?

A kristus. Igen meg tsalod leányom magadot, nem tudodé azt, hogy az Isten önnön maga abölcseség. és azt meg sem kel gondolni hogy az emberek erejek felet valo keresztet hordoztasson. nem
25 olvastadé⁸⁴ hogy az Isten igaz, ki nem hágy titeket fellyeb kísértetni annál, a mint el szenvedhetitek, söt a kísértettel egyetemben a szabadulásra utat nyit. hogy azt el szenvedhessétek, 1 Cor 10. 13. hogy ha az emberek az oktalan állatokra nagyob terhet nem téznek, mint sem kellene. gondolodé azt, hogy az Isten anyi keresztet és nyomoruságokat küld
30 az emberekre. hogy meg haladgyák erejeket? ahajos tudván, hogy menyi terhet bir el az ö hajója. anyira valot rak reája. a menyi szük-séges. hogy a szél⁸⁵ vagy a habok, ide, s tová ne hányhassák hajo-[36b:]ját. de anyira sem terheli meg. hogy el merüllyön. ugy az Isten is kereszteteket küld azokra. akiket szeret. azért hogy a világi boldog-ság
35 ságnak szele. arosz hajlandóságok után ne vigye őket, és hogy bizo-

⁸⁴ olvastadé [d—t-ből javítva.]

⁸⁵ a szél <ide s'tová> vagy a habok, ide, s tová [Törlés a sor elején, lap alján.]

nyosabban érkezhessenek az örökös ditsőségnek rév parttyához.

Storophila. meg valloam uram az én tudatlanságomat, de kérlek meg ne unyad együgyüiségemet meg világositani, mivel. *boldog uram az, a kit te oktatz, és akít törvényedre tanyitasz.* ps. 93.⁸⁶ 12.

- ⁵ A kristus. *az Isten. akinek bölcsesége egyenlő igazságához, mindene- ket modal., rendvel, és mértékel rendelt el,* sap. 11. 21. ő azt jól tudgya. hogy kinek kinek. mit lehet, és mit nem lehet hordozni, ezért is meg méri a szenvedéseket. és a nyomoruságokat igaz mértékel, és nem ad senkinek, igen hoszu. vagy igen rövid keresztet, fel számlállya, hogy ¹⁰mitsodás kel ennek. mitsodás amannak. és hogy mitsodás rendel kell azokat küldeni, az ő bölcseségének igazan⁸⁷ valo fonttyával. meg méri mindenik keresztet. és annak erejét. akinek azt kell hordozni. és azt olyan bölcseséggel intezi el. hogy semmi nem találhatik erején felyül valo. *a mi köny hullatásinknak kenyerével táplálsz minket,* ¹⁵*és sűrásinknak vizét itatod velünk.* [37a:] mértékel. ps. 19. 6. az Isten mértékel küldi anyomoruságot, és nem⁸⁸ annál többet, mivel az emberek igen meg terheltetnének. és azt el nem viselhetnék. ha mértékel nem osztogatná, a szent irásban az meg volt hagyva, hogy a vétek-
hez intéztessék azütésnek száma, deut 25. 2. de az Isten nem akarván ²⁰az emberek akarattyokra hagyni ezt a számot, meg parancsolá hogy a negyvent meg ne haladgya. mitől félhetz hát kitsiny hitü ember; *ate fejednek haj szálai meg számláltattak.* luk. 12. 7. *és az Isten akarattya ellen. egy haj szál sem vész fejedről.* luk. 21. 18. ő veti fontban a keresztet. hogy az égben, ahoz képest adhassa ajutalmat. *mivel a mi* ²⁵*nyomoruságunknak, egy szem pillantásig valo könnyüségé. a ditsőségnek. felette igen igen örökké valo állandóságát szerzi mi bennünk 2.* Cor. 4. 17. mind ezek után, lehető még is olyan aki merjen panaszol-
kodni hogy a terhe többet nyom erejénél. meg engedném az ilyen panaszt az olyanoknak. a ki nem tudná. hogy⁸⁹ mitsoda erőt ad az ³⁰Isten annak a ki szenved., de ha tudgya igen nagy vak merőség, és háláadatlanság. olyan panaszt indítani. a mely nem illik. az Isten-
nek se joságához. se böltcsességéhez.

- [37b:] Storophila. ezeket uram én így hiszem, de mit tehetünk arrol. hogy a test mindenkor zugolodik. és panaszolkodik, hogy ³⁵többet szenved mint sem kellene.

⁸⁶ ps. 93. <121.> [?] 12.

⁸⁷ igazan <val> valo

⁸⁸ nem <azon> annál

⁸⁹ hogy <hogy> mitsoda [Törlés a sor elején.]

A kristus. a testnek bölcsesége nem egyéb. hanem halál, és soha sem ítél igazán az Isten jóságáról. hallottadé azt, hogy a viaskodoknak birái nem engedték. meg mindennek akár ki ellen viaskodni. hanem elsöben meg vizgálták az ideit, atestit. és az erejét a személynek, a gyermeket, gyermekel viaskodtatták. és az embereket., az embereket. azt el kel hinned, hogy az Isten is hasonló képen bánik azokkal. kik ez életben viaskodnak., kinek, kinek. az ő erejét meg tekinti, és úgy rendeli el, hogy ez, anyi ideig viaskodgyék atest ellen, hogy amaz, ellene ályon egy olyan kísértetnek, a fazakas nem mind egyaránt próbállya meg az edényeket. avastagab edényeket. erősebben üti meg, mint sem avékonyakat. a gyenge kristály edényhez igen gyengén nyul az éveges, de az ezüst pohárt pörölyvel verik, eszerént bánik ate menyei atyád az embereket. gyengében bánik azokkal. kik olyanok. mint a kristály. és keményebben azokkal. kik már ajó erkölesben.. meg próbáltattak. nem kell hát attól félni. hogy valamelyik. mód nél-[38a:]kül meg terheltessék, mivel mindenik kereszt. az Istennek, annak ajó atyának kezéből jó.

Storphila. mind azon által uram. valahány szor valamely beteghez megyek, vagy valamely nyomoruságban lévökel beszéllek, mindenkor tsak aszt⁹⁰ hallom töllök. hogy az Istennek karja. igen sulyos rajtok. és hogy már nem birhattyák annak terhét.

A kristus. mert az emberek, mindenkor emberi modon beszélnek. tsak a magok érzékenységekre vigyáznak, és fel nem emelkednek az Istenhez. aki meg engedi, vagy küldi reájok a nyomoruságokat. soha nem is vigyáznak arra, hogy azok egy böles, kegyes, és mértékletes atyától jönnek. gondolodé. hogy⁹¹ ilyen atya. el hagyta magát ragadtatni ahirtelen haragtól: úgy hogy nem tudgya, nem láttya, vagy nem vigyáz arra akit ostoroz. nem így storophila. nem így szokot ő bänni, ő senki ellen haragra nem indul, se senkit a ki hozzája tartozik meg nem vétt, hanem mindeniknek az erejét meg fontollya, ő azt által látta öröktöl fogva. hogy ilyen nyomoruság szegénység, fájdalom. hasznos lészen ennek, vagy amannak, hogy ilyen eszten-döben. ilyen holnapban, ilyen napon. olyan nyomoruságban [38b:] fog esni, a mely üdveségire szolgál⁹² es fordul. ne fély leányom tehát semmit is, ne mondgyad keménynek vagy kegyetlennek. az olyan atyát. aki tégedet anyi jóságál vigasztal. és aki ezeket mondgya

⁹⁰ aszt [Mikes csaknem mindig *aszt* alakban írja.]

⁹¹ hogy <egy> ilyen atya.

⁹² szolgál es [Beszúrás.]

néked aproféta által, *ne fély mert meg váltottalak. tégedet, a te nevedről neveztelek tégedet, enyim vagy te, mikor avizen által menendesz. veled lészek, és a⁹³ vizek el nem borítanak tégedet, mikor atüzön járandasz. meg nem égsz. és a láng meg nem persel tégedet. mert én vagyok ate*
5 *urad Istened, az Izrael szente, ate üdvezitöd. Isai. 43. 1. 2. 3.*

Nyoltzadik Rész

Hogy el tekéllat akarattal kívánnya akristus. hogy hordozák
az ő keresztét. amidön azt mondgya

10 Ha ki akar én utánnam jöni. tagadgya meg magát. és vegye fel
az ő keresztét. és kövessen engemet. matth. 16. 24.

Storphila. látván hogy az ő szent mestere kedvezéssel volna hozzája. azon meg batorodék, és kérdé, honnét vagyon uram a, hogy minden- nek jovalván akeresztet, mondád. ha ki akar engemet követni, tagadgya meg magát, és vegye fel aző keresztét., mivel a kereszt oly
15 szük-[39a:]séges tellyeséggel. hogy attol senkinek nem lehet meg menteni magát. nem jobb volnaé inkább azt mondani. hogy minden ember hordoza azt. vagy akarja, vagy sem.?

A kristus. avalo, de nem akartam senkit is kénszeríteni, és nem
mondottam. vagy akarjátok., vagy nem de szenvedni kell, hanem azt
20 mondottam., ha ki akar én utánnam jöni. mivel senkit sem erőltetek. mindent a maga akarattyára hagyok, ő lássa, ha akarja. érettem hordozni a keresztét; ugyan ezért is mondom, ha ki akar engemet követni, mert valamint hogy az olyan. aki mindent erőszakal akar, inkább el idegeníti magától mint sem magához, vonya,⁹⁴ hasonló
25 képen az. a ki. szabadságban hagyja halgatoit., hogy azt tselekedhes- sék amit akarnak, ugy inkább magához vonnya őket, mivel az édes beszédeknek. töb erejek vagyon az elmén. mint sem az olyanoknak, kik parancsolás formában vannak, vigyáz hát arra storophila. hogy midön én a keresztéről. nyomoruságról. szenvedésről szollok. nem az,
30 az én szándékom. hogy valakit erőltessek. hanem hogy azokat joval- lyam, mivel azoknak. nagy jutalmok vagyon., és az a jutalom olyan nagy, és olyan féle, hogy kétség nélkül az emberek arra sietni fog- nak. mert valamint hogy az, erőszakot nem tészén., aki valami jutalmat ígér va-[39b:]lakinek, hogy valamit meg mivellyen: ugy
35 azt is el mondhatni, hogy annak nem tésznek erőszakot, akinek eleibe

⁹³ a [Beszúrás.]

⁹⁴ vonya, [Beszúrás.]

teszik jutalomul. az örökké valo menyei jókót, az ideig tarto⁹⁵ szenvedésért, és ha találkoznak olyanok. kik nem igen kapnak azokon a ki mondhatatlan jokon., azt el mondhatni. felöllök, hogy nem érdemlik azokat birni.

⁵ Storophila. ugyan mindenkor abban agondolatban is voltam én, hogy senki meg nem vetné. keresztedet ha annak üsmerné érdemes voltát. mert az, *aki tégedet követ, nem jár a setlétségben, hanem életnek világa leszen ő nála.* joan. 8. 12. mit kereshetnének az emberek, hogy azt benned⁹⁶ fel nem találnák. kívánnnyáké a tiszteletet, és a ditsőséget, *az urat követni örökös ditsőség.* eccli 23. 38.

A kristus. Nem mindnyájan fogják meg ezeket a beszédeket, és sokan vannak, (a mely szánakodásra méltó.:) olyanok, kik panaszolkozás nélkül hordozák a fősvénységnek kemény, és keserü terhét, és a kiknek nehéz az én⁹⁷ kedves terhemet viselni, inkább szeretik hogy a vétkek terhe alatt le nyomatassanak., mint sem nyakokot meg hajttsák terhem alatt. a mely őket fel emelhetné menyekben.

¹⁵ Storophila.⁹⁸ valo hogy a bünösök eszerént tsele-**[40a:]**kednek, de ate hiv szolgálid kik áitatoságban élnek. másként viselik magokat., én gondolom hogy jó kedvel viselik keresztedet.

²⁰ A kristus, abban. bizonyos lehetz leányom. hogy sokan vannak olyanok. kik szeretik az én ditsőségemet, és az én országotom., de kevesen vannak baráti keresztetnek, sokan vannak olyanok kik sohajttyák. az én vigasztalásimot. de részt nem akarnának venni szenvedésimben. sokan kívánnak az én asztalomhoz le ülni, de ²⁵ kevesen vannak kik részt akarnának venni böjttölésimben. mindnyájan akarnának vigadni én velem. de kevesen akarnak szenvedni én velem, sokan kísérnek engemet a vacsorára. és a kenyér meg szegésére, de kevesen akarnak inya szenvedésemnek poharából. sokan tisztelik tsuda tételimet, de kevesen követnek keresztetnek gyalázatos ³⁰ voltában. mely kevesen vannak leányom akik valóságal kívánnyanak⁹⁹ engemet követni. noha nincsen egy is aki nem akarna hozám jöni, mindnyájan akarnának engemet birni, de nem engemet követni, igen akarnának velem uralkodni, de nem velem szenvedni. azt akar-

⁹⁵ az ideig <va> tarto [tar <va> fölé írva, második t—l-ből javítva. Először valo volt.]

⁹⁶ benned [d—k-ből javítva.]

⁹⁷ az én <terhemet> kedves terhemet

⁹⁸ Storophila. [r—p-ből javítva.]

⁹⁹ kívánnyanak <en> engemet [Törlés tollhiba miatt a sorvégen.]

nák hogy keresetlenül találhatnának meg engemet utánam¹⁰⁰ nem igen kívánnak jöni, de szeretnék. ha el érhetnének.

Storophila. Uram, honnét vagyon mind é?

[40b:] A kristus. attol, amint az irás mondgya, hogy arest akarja⁵ is, nem is, értedé ezt mit tészen, azt hogy arest akarna. parancsolni. velem, de nem engedelmeskedni mint én, ajutalmat szeretnék, de nem aviaskodást. azt akarná hogy meg koronáztatnék, hartzolás nélkül, szeretné aditsóséget munka nélkül, és a meny országot, kereszt. és nyomoruság nélkül. st hier. supr. Cap.13. in prov.

¹⁰ Storophila. honnét jö tehát ez az ellenkező akarát. a melyet látunk az emberekben., talám onnét jö, hogy mindeniknek két akarattya vagyon., az egyik akarát akarja, a másika nem akarja, hogy lehet egy részint akarni valamit, és más részint nem? mivel az elme. mihent valamit parancsol a testnek, azonal engedelmeskedik. az elme pedig¹⁵ havalamit parancsol magának, nem engedelmeskedik. az elme parancsollya akéznek meg mozdulni, azonal meg mozdul, noha az elme¹⁰¹ különbözik a kéztől: az elme parancsol magának., és meg nem tselekeszi. noha egy az aki parancsol, azal akinek parancsol., honnét vagyon hát e, ? mivel az elme a ki magának parancsollya. hogy valamit²⁰ véghez vigyen; azt a dolgot már akarja, nem is parancsolná hanem akarná, mitől vagyon tehát, hogy végben nem megyen. st. aug. Conf. l. 8. C. 9.

A kristus. E. nem tsuda leányom, az attol vagyon hogy az elme tsak félig parancsol., mert tsak félig is akar valamit, mint hogy²⁵ akarja is, nem is. azakarát a [41a:] melyel kívánnya hogy valami véghez menyen, a parancsoltat véle, de az akarattya a mely nem akarja hogy meg legyen, meg gátollya¹⁰² a végben vitelt. és így tsak félig parancsol., ugyan ezért is nem megyen végben, ez a meg hasonlás az akarásban, a mely egy részint akar valamit. más részint azt nem³⁰ akarja, nem egyéb hanem aléleknek betegsége. a melyet le nyomván a szoktatásnak nehézsége, tsak félig emelheti fel felé azigazság.

Szintén ugy. valamint mikor az örök boldogságról való gondolat a mi elménket. az ég felé emeli, és azt amulando gyönyörűség a föld felé le nyomja. ezeknek egyikét. ugyan azon egy lélek kíványa, de³⁵ azt nem kívánja tellyes és egész akarattal., azért is sokszor nagy

¹⁰⁰ utannám [Ékezethiba.]

¹⁰¹ az elme <meg> különbözik

¹⁰² meg gátollya <hogy> a végben vitelt.

szomorúságban¹⁰³ és küszködésben vagyok. mivel az igazság sohaj-
tattya véle az egyikét, de a rossz szokási, nem engedik hogy meg-
vályon a másikától.

Storophila. E. gyakran történik uram rajtam, sőt még midőn
5 az akaratom valamely jó dologban foglalatoskodik, valójában azt
nem tudom mi formában., de úgy történik. hogy vagy azt egészen
el mulatom. vagy más időre halasztom, úgy anyira hogy az én jó fel-
tett szándékim.¹⁰⁴ ritkán mennek végben.

A Kristus. Az, az emberi álhatatlan elmétől vagyok., a mely is
10 változob az időnél. ezt az álhatatlan aka-[41b:]ratot a jóra, a mely
csak valamenyire kíván valamit. de azt buzgósággal nem követi,
inkább mondhatni árnyéknak, mint sem igazán való akarataknak., mi-
vel sok héja vagyok annak, hogy azt valósággal akarja, amit láttzik
akarni. mondgyuk inkább, hogy ugyan valósággal nem akarja, nem
15 lattadé valaha a hercules., köből ki faragot képit, akinek egy nagy
botot adnak kezében, a melyel úgy tettzik mint ha mindent el ron-
tana, noha senkinek kárt nem teszen, senkit meg nem ütt, még csak
senkihez sem érr, mind azon által úgy tettzik mint ha haragudnék,
ez a kép ki mutattya. egészen, hogy mint viselik magokat az olyan
20 restek. az jó erkölcsnek tselekedetében, akiknek csak fél akaratom
vagyom. vagy hogy úgy mondgyam akaratoçskájuk, úgy tettzik az
olyan mint ha indulna. de mindenkor meg áll. azt mondanák hogy
megyen, és sokat halad, noha többet nem halad egy képnél, tanul
meg hát azt leányom. hogy a leg nagyob, és elsőbb gondod. a légyen.
25 a keresztnek uttyában, a melyen akarsz járni, hogy jó szivel, és erős
akarattal, akarj utánnam jöni mivel annak. aki hozám akar jöni.
nem szükséges a hajó. sem a szekér, se aló, csak akarat kívántatik
ahoz, de tellyes, és egész akarat légyen az,¹⁰⁵ és nem fél, a mely csak
maga ellen küszködgyék. kövessed az Izraéliták példáját. a kik ditsé-
30 retet érdemlének, a [42a:] midőn egyenlő akarattal keresték azurat,
öket meg is segítette, és azur. minden felől nékiék. nagy jó tsendeséget
adot. paral. 15. 15. az ő hűségetek. meg jutalmaztatta, és minden
jokal meg áldotta, e szerént kell néked tselekedned.

Storophila. Szenttséges Jesusom., kívánva kívánta az én lelkem
35 ate igazságidót minden időben. ps. 118. a keresztnek uttya a melyen

¹⁰³ [Sorvégen:] szomorúságban <va> [új sor elején:] <gy> és küszködésben
vagyom.

¹⁰⁴ szándékim. [i—o-ból javítva.]

¹⁰⁵ a, z,

akarok járni, valo hogy az üdveségnek uttya, de ki ád nékem anyi kegyelmet arra. hogy még erősebben akarjak. és hogy végben vigyem azt, a mit akarok.?

A kristus. leanyom. *semmit nem tselekedhetel nálam nélkül.* joan. 5. 5. . és soha hozám nem érhetez, ha utánnam nem jársz, még ugy is szükséges hogy segittselek.

Storophila. nem kívánok szenttséges mesterem semmit is ugy, mint azt. hogy a te beszédid bé tellyesedgyenek, mivel azt mondád az évangyéliumban., *mikor fel emeltetem. e földről, mindeneket én hozám vonszok,* joan. 12. 32. vony magadhoz uram engemet. hogy hadd jár hassak azon az uton amelyet előmben adtál. adgyad hogy kövessem példáidot. és nyomdokidot, és mivelhessem azokat a jó tselekedeteket. a melyekre oktattál. adgy kegyelmet nékem, hogy nyomdokidon jár hassak. és hogy mindenüt követhesselek, vond magadhoz ezt a [42b:] párt ütöt, és engedelmes léssen hozád, vond magadhoz ezt a tunyát, és restet, hogy hadd fusson, vony magadhoz engemet. és utánnad futunk, nem tsak engemet, hanem az ötséimet is velem együt, mivel azon léznek hogy őket is ide hozhassam, és hogy együt hordozhassuk kegyes terhét szent keresztednek.

A kristus mit mondál. storophila. várhatzé valamit ate ötséid-től, akik nemakarának tégedet ide kísérni, ök azokai hogy az erdőben el tévelyedtél. még is azt gondolod hogy ök holtig fogják a keresztet hordozni, storophila még előre mondom, hogy abból semmi sem lesz.

Storophila. mind azon által uram. azt reménlem, hogy a midön meg fogják hallani mind azt, a mit szolgálodnak mondottál, rea térnek az én beszédimre.

A kristus. eredgy nem bánom, próbáld meg, de bizonyos vagyok abban. hogy semmit nem fognak hajtani beszédidre, mivel üsmerem kemény sziveket. de eredgy hozd ide őket ha lehet. ugyan ezen helyre el várlak holnap tégedet, hogy még ujjab oktatást adhassak néked, akeresztnek uttyárol, ezek aszok után a kristus meg válék storophilá-tol, ugy hogy nem láthatá, aki is azután. az attya házához érkezék.

Kilentzedik Rész

Hogy azok a kik a gyönyörüséget szeretik.
a keresztől futnak.

Sokan vannak. kik akristus keresztének ellenségi phi. 3. 18.

[43a: üres]

[43b: kép] Sokan vannak kik a kristus keresztének ellenségi. philip 3. 18.

[44a:] Azon idő alatt, a melyben a kristus beszélgete storophilával, az ő öttsei igen nagy nyughatatlanságban valának iránta, az egyike tartá attól, hogy el tévelyedet. volna az erdőben. a másika azt gondolá hogy haragjában viszá tért¹⁰⁶ avárosban. panaszt tenni reájok az attyoknak. ilyen formában. beszélgetnek vala egymással, a midőn storophila ahához érkezék, a melyen meg örülének, és kérdezék tőlle hogy hol volt azon idő alatt. amiolta el váltanak tőlle, és hogy miképpen érkezet ahához. storophila menteni kezdé magát. leg jobban amint tőlle lehete. és holmi helyes okokkal el fedezé titkát,¹⁰ nem akarván egészen meg mondani adolgot atselédek előtt, hanem az öttseit külön vévén. egészen meg mondá nékiek, hogy mitsoda formában tévelyget az erdőben, és hogy mitsoda képen jelent meg néki a kristus. mitsoda kegyes beszélgetése volt véle, hogy mint tanyította ötet az örök életnek uttyára. és hogy mitsoda ki mondhatatlan gyönyörüséget, és tiszteletet fognak meg¹⁰⁷ kostolni azok kik hiven járnak azon az uton, azutan meg vallá nékiek hogy tsak azért jött volna viszá hogy őket is részeltethetné boldogságában. és őket is arra az utra vihesse a mely az igazságra. és az életre vezetí azokat, kik azon járnak.

[44b:] A két leány ezeket halván. kezdék magokat mentegezni. mondván. hogy az ilyen ígéretek, a melyekel őket biztattyá. haszontalanok. vagy is bizonytalanok. és hogy tsak olyan mint az álom látás, végtire ki mondák. hogy nem akarnának olyan uton járni. storophila ezt keserúséggel halgatván. arra kényszeríté őket, hogy²⁵ leg aláb azért menyenek el véle., hogy meg láthassák azt a menyei iffiat. akinek oly kegyes beszélgetése vagon. ök is hadd beszélhessenek véle, aki még meg változtathattyá sziveket., végtire sok ilyen beszéde után, aket leány meg ígére¹⁰⁸ hogy el mennének véle. és el kísérnék ötet ahelyre., leg aláb azért. hogy még is kedvit töltenék³⁰ nényeknek.

El menének tehát mind a hárman ahelyre, a fel tett órában, ahol a kristus fényeséggel meg jelenék nékiek. és elejekben adá rövideden, a meny országban lévő gyönyörüségeket, utánna tévén, hogy oda. tsak a keresztnék uttyán lehet menni, és őket arra inté, hogy mentől³⁵ hamaréb. mennyenek abban az utban., mivel az. az örökké való jókra vezetné őket. és olyan gyönyörüségeket szerezne., a melyeket

¹⁰⁶ viszá tért <volna> avárosban.

¹⁰⁷ meg<kostoll> kostolni [A törölt szó első l betűje s-ből javítva.]

¹⁰⁸ meg ígére [Elírás.]

szem nem látot, sem fül nem hallot. azembernek is gondolattjában nem mentek 1 Cor 2. 9.

[45a:] A kristus. töb ilyen dolgokot is monda nékiek, de hilária félben hagyatávéle beszédit mondá., ezt még előre meg tudtam volna
5 mondani, hogy itt tsak szomoru és mord dolgokrol valo beszédeket fogok hallani. ne tares olyan együgyünek tekintvén akristusra, hogy én el hadgyam ez életben valo gyönyörüségeket, a jövendő béli bizonytalan boldogságért. soha sem szerettem más féle keresztet az arany keresztén kívül., de hogy én más féle hoszu. és nehéz keresztet
10 viseljek., a nem lehet. mert az én természetem igen gyenge..

A kristus, hogy hogy leányom, hát nem¹⁰⁹ akarnádé magadot meg menteni az örökké valo szenvedéstől. egy kevés ideig tarto kereszt által? lehetneé a, hogy egy kis ideig tarto fájdalmat nem akarnál szenvedni, ate lelked üdveségéért, nem láttjuké azt minden nap.
15 hogy atestet metélésre. égetésre adgyák, tsak valamely nyavalyából. meg gyógyulhasson. a nagy szomjuságokban a viz italtol magokat meg tartoztattják. hogy az egészégnek ne árttson. alélékért pedig aki sokal drágáb atestnél. semmit nem akarnak szenvedni. hogy találhatod hát sulyosnak az olyan keresztet. a mely meg szabadittya
20 mind testedet, mind lelkedet?

[45b:] Hilaria. *kemény beszédek ezek., kitsoda halgathattya ezeket?* joan. 6.¹¹⁰ 61.

A kristus avalo, de még ezek a szók sokal keményebbek. menyettek el én töllem átkozottak. az örökké valo tüzre. matth 25. 41

25 Hilaria. job reménségem vagyón nékem, mivel nem hejában hiszek az Istenben. azon kívül meg is vagyok keresztelve, és az anyaszent egy ház vallása szerént neveltetem fel.

A kristus. meg tsalod magadot. e mind haszontalan., *mivel ahít tselekedet nélkül meg holt.* jacob. 2. 20. de ha keresztény vagy. amint
30 magad mondod., miért irtozol a keresztől, mivel az én szolgaim közül. mindeniknek kell szenvedni, hogy ha el akarod kerülni a szenvedést, még keresztény nem vagy.

Hilaria, még is azt mondom. hogy a szenvedés, a kereszt, mind ez. igen kemény dolog.

35 A kristus. Nem a, hanem hogy igen gyengének tartod magadot, és hogy nem szoktál semmit is szenvedni.

¹⁰⁹ nem <nem> akarnádé

¹¹⁰ joan.6. <60.> 61.

Hilaria, az is valo. de nem vagyok egyedül, mivel kevesen találkoznak olyanok., akik a szenvedésre adnák magokat.

A kristus. leányom légy a kevés számuak közöt, mert [46a:] *sokan vannak ahivatalosok, de kevesen aválasztottak.* és azoknak számok akiknek a menyei atya adgya országát, igen kevés. matth. 20. 16.

Hilaria. mindenkor tsak egy féle dologal kezdé magát mentegeetni. mondván, énnekem nintsen nagy bátorságom. a békeségel valo türes bennem nem tart sokáig, aleg erősebbet is le nyomja a szenvedés, mit tehetek én többet. a természet a mitsodásnak tett, olyannak kel lennem.

A kristus. ne okozad a természetet., mivel az nagy érdemü embereket nemzet. gyözd meg atermészetet, hogy erőszakal nyerhessed el az eget. miért mondod azt hogy semmit sem tehetz. mondgyad inkább hogy semmit sem akarsz mindent tehetz az Istenben atégedet segít. menyi gyenge gyermekek, iffiak, iffiu leányok. öreg emberek mondottak ellene nemesen. a világi hejában valo reménségnek, kik a keresztet meg ölelvén bátorságal., amenyekben mentenek, a nyomoruságoknak uttyán, miért a nem lehetne te tölled is., ami azoktol meg lehetet., valyon. magoktol tselekedtéké amit tselekedtek. és nem az ő uroknak Isteneknek hatalmas ereje általé, miért támaszkodol magadhoz nem látodé, hogy ő ate támaszod, az Isten akezét nyujtgya [46b:] néked, hajtsad bátran az ő kebelében magadot, bé fogad tégedet, és meg gyogyittya gyengeségidet.

Hilária. Nem tudom azok a nagy érdemü emberek honnét vették azt az eröt és bátorságot., de én fel tettem magamban hogy a keresztet el kerülöm. amenyiben töllem lehet. söt még tsak hogy arrol¹¹¹ beszélsz is anékem nehéz és unodalom.

A kristus Lehető hogy anyira kerüllyed üdveségedet. és el hagyad az arra vivő utat. és hogy a kereszt olyan irtoztatónak tessék néked., hogy tsak annak a neveis fel háborit. tanuld meg kérlek hogy sz andrás. az én apostolom meg akarván mutatni mint kedvellené akeresztet, mit monda. és mit tselekedék. a midön fel akarék feszíteni., még¹¹² meszire hogy meg látá a keresztet. melyet néki készítettek vala. az ő orczája azért el nem halványodék. az ő szovában változás nem lön. se tagjai nem reszketének. hanem szivének szeretetében. és buzgoságában fel kiálta. oh! kereszt mely régen sohajtok utánnad.¹¹³

¹¹¹ arrol <sz> beszélsz

¹¹² még <me> meszire [Tollhiba.]

¹¹³ utánnad. [d—k-ból javítva.]

tölsd bé kivánságomat, nem félelemel, hanem vig szivel. jövök hozád, fogadgy magadhoz engemet, mint annak tanítványát, akit magadhoz fogadtál vala. mert tégedet mindenkor szerettelek, és buzgosággal kívántalak meg ölelni.

⁵ [47a:] Hilaria. kérlek angyal volté az.? aki így beszélle, vagy valamely más teremtet állat, mivel atalám nem lehet ember?

A kristus. anem angyal. hanem ember vala, valamint magad. a szenvedések alá volt vettette, valamint magad, és a szenvedést érzette, noha örömmel.

¹⁰ Hilária honnét jöhetet annak az a nagy öröme. az az, állandosága. az az erős lélek, az a buzgo szivel valo szeretete.?

A kristus. bizonyára. az az erő nem magától volt. *hanem onnét felyül volt, és a világoságnak attyától szállot alá.* jacob. 1. 17. attol jöt a ki egyedül tselekeszi a tsudákat, a lélek segítetté az ő gyengeségét.

¹⁵ ugyan azon lélek által. hatotta meg az Isteni szeretet az ő szivét. amely szeretet erősebb ahalálnál, mivel az Isten lelke. édesebb améznél, ugy anyira hogy a halálnak keserüsége, a mely minden féle. keserüséget meg halad, de ennek a léleknek édességit meg nem változtathattya

²⁰ Hilaria. mint hogy az ilyen lélekben nékem részem nincsen, nem tsudáalom hát hogy oly igen kerülöm mind azt, amit szenvedésnek, és keresztnek hinak.

[47b:] A kristus. ugyan azért kellene azon lenned hogy meg találhatnád azt a lelket,¹¹⁴ mert a ki keresi meg talállya. és a tellyeséggel szükséges. *mivel a kibén nintsen akristus lelke. a nem az övé.* rom.

²⁵ 8. 9.

Hilaria. én tellyeséggel nem üsmérem, és igen keveset törödöm azon hogy meg üsmérjem. azt a lelket. aki tsak a fájdmakra., keresztekre, és a nyomoruságokra int minket, kívánnya, és várja azt. akinek tettzik, de én abban semmi örömet és gyönyörüséget nem látok, hanem tsak a sok szomorú gondolatot, sanyargatást. maga ellen valo mondást, és a halált, azért nem is akarok ezekről többet hallani, ezek a szok után el mene., és storophilát nagy keserüségben hagyá.

³⁵ A kristus. hát Storophila nem mondottam valaé meg ezt néked még előre., tudom én azt, hogy kevesen vannak olyanok kik erőszakot vegyenek magokon. hogy a keskeny ajton bé mehessenek. hallottadé azt valaha, hogy mit kérde egyszer töllem egy iffiu. mond-

¹¹⁴ lelket. [t—d-ből javítva.]

ván. *mitsoda jót tselekedgyem hogy az örök életet el nyerhessem, de midön ezeket hallá töllem. ha tekkilletes akarsz lenni, eredgy ad el minden marhádot,*¹¹⁵ *és osztogassad a szegényeknek, és kintsed léssen meny országban. az után jere. és köves engemet.* matt. 19. 16. [48a: üres]

⁵ [48b: kép] A keresztről való tudomány. azoknak akik el vesznek bolondság. 1 Cor. 1. 18.

[49a:] nagy szomoruán el mene töllem, mert gazdag vala, amint is hogy nehéz agazdagoknak, és azoknak kik a gyönyörüséget szeretik. meny országban menniek.

¹⁰ Storophila. hát uram. az én ötsém. örökösön el kárhoziké. azért hogy meg vetette a keresztet. és nem leheté valamely reménsége az üdveségre.

A kristus. miért kérded azt töllem. kérdezd meg az én apostolomot. hogy az iránt mit mond. és köny hullatásal. fogja felelni ezeket néked,

¹⁵ *sokan járnak kik felöl gyakorta mondottam néktek, mostan pedig sirva is mondom. hogy a kristus keresztének ellenségi. kiknek végek a veszedelem. kiknek Istenek az ő hasok, és az ő ditséretek ő magoknak gyalázattyokra vagon., kik a testiekben böltsek.* philip.¹¹⁶ 3. 18. tudé miért ellenségi a keresztnek, azért hogy a gyönyörüséget szeretik. az ő hasok az ő

²⁰ Istenek és tsak a földi dolgokrol gondolkodnak. nem hajtván¹¹⁷ a menyieikre., ebből mit hozhatz ki egyebet, hanem hogy kárhozat lesz avégek, és így aki istent tsinál ateremtet állatbol, nem fog élni ateremtövel. noha a volna azö egyedül, és igazán való jova., minden végít, és reménségít abban kellene teni. hogy azt birhatná.

²⁵ *Tizedik Rész*

Hogy azok kik a tiszteletet ohajtyják meg vetik
akeresztet

[49b:] A keresztről való tudomány. azoknak a kik elvesznek bolondság. 1. Cor. 1. 18.

³⁰ Storophila. az ő szenttséges mesterének szavain meg ijedvén, nagy sohajtásokal mondá. a második ötsének. kedves honoriam, kérlek ne kövessed annak az el szökötnek példáját, a ki is nem anyira a keresztöl távozot el, mint a kristustol, és a maga üdveségetöl, kérlek tekintsed meg nemesi születésedet. és vedd fel bátran a keresztet. hogy had részesülhess. a menyei ditsöségben.

¹¹⁵ marhádot. [t—d-ből javítva.]

¹¹⁶ philip. [Második i—p-ből javítva.] 3.18 tudé [vö. a 404. sz. jegyz.]

¹¹⁷ hajtván [t — beszúrás.]

Honoriam. mit beszélsz nénémm, azt meg vallodd hogy uri nemből való leány vagyok. még is azt kívánod hogy egy kis aszony a vállára vegye azt az utálatos fát, arabok kinzo eszközét., a halálnak fáját. nem olvastadé azt hogy testel gondolatal. szemmel, és mindennel el⁵ kel távozni egy romai városi embernek. akersztnek tsak a nevéttől is, mivel nem illik egy szabad emberhez. hogy tsak arrol hallyon is beszélteni, hogy kívánhatod tehát, hogy ugy hordozam a keresztet, mint valamely drága gyöngyös nyakra valot.?

Strophila. oh miképpen beszélsz honoriam. és miért hozod elő¹⁰ apogányokot., jól tudod azt hogy a kereszt nagyon fel ékesitetet. az üdvezítő halála által, nem is tekintik az olta a keresztet ugy mint a halálnak utálatos fáját. sőt még az anyaszent egy ház, annak fel magasztalására. [50a:] ezeket a szókót énekelem.

Vexilla regis prodeunt. fulget Crucis mysterium.

Lehető honoriam nyomorultnak nevezni azt a fát. melyet az anyaszent egy ház boldognak nevez. olyanokot hosz elő, akik nem üsmer¹⁵ték. a keresztényi titkokot mint magad., való hogy azok gyalázatos akasztó fának hiják a keresztet. én azt tudom. hogy akik a keresztet nem szeretik azok előtt a bolondság, de valamint az apostol mondgya²⁰ *a keresztnek igéje. az el veszöknek bolondság ugyan; azoknak pedig a kik üdvezülnek. az az, nekünk, az Isten ereje,* 1 Cor. 1. 18. mire való az a hejában valóság. a melyet kereszt, a te nemes voltodban. és familiádban. mivel szent ágotha szerént. az igazán való nemeség abban áll. hogy a kristusnak, valóságos szolgálói legyünk.

Ez a tiszteletes szüz, nagy familiából lévén. nagy betsületnek²⁵ tartá. a midön a leg aláb való embertől., atömlöczben hurtzoltaték. és nagy örömmel kezdé mondani én¹¹⁸ a kristus szolgálója vagyok. és azt akarom, hogy meg tudgyák. hogy én azt ditsőségnek tartom. mivel a keresztényi szolgálat., és alázatosság. minden kétttség nélkül.³⁰ betsüséb a királyok méltóságánál., és gazdagságánál. nézd meg tehát mostanában kedves ötsém. hogy kinek akarsz szolgálni. a kristusnaké, vagy az ördögnek, a jó erköles-[50b:]neké, vagy a véteknek. mivel, valaki bünt tselekszik, szolgálja a bünnek. joan. 8. 34.

De kitsoda az, aki nem vétkeznek. *mivel sok dolgokban meg esünk³⁵ mindnyájan.* jacob. 3. 2. ez igy lévén ha szinte más ók nem volnais. tsak a, hogy minden nap meg esünk, az az ók elegendő volna. magunkal el hitetni. hogy a kerestől magunkot el nem vonhattyuk, és ha

¹¹⁸ én [és-ből javítva.]

régenten a szököt rabok vagy a tolvajok, akiknek a meg érdemlet büntetést el engedték. kételenek valának gyalázatbol bizonyos színü jeleket varratni köntösökre, a kiket keresztseknek nevezték, hát mi, akik¹¹⁹ a minden napi vétkeinkért. meg érdemlettük az örökké
5 valo kint, miért ne hordoznok az ideig tarto keresztet. annál is inkább, hogy ez életben lévő kereszt. meg ment minket a más életben valo kintől. a melyet kellene szenvednünk.

Honor. bizonyára, édes néném. igen igen alkalmatlan prédikátorné vagy, tsak hejában, mert akár mennyit prédikály. de engemet
10 arra nem vész. magad légy kereszt hordozó, fel feszitetet., a keresztnek tanítványa, de bezeg ám én nem adom magamot olyan gyalázatra.

Ezt ki mondván, nagy kevélyen kezdé¹²⁰ tapodni egy keresztet, amely ellen ezer tsufságot monda, söt még. nagy orczátlanságal. reája is pökdöse. de a kristus aki [51a:] könnyen el felejtí a midön meg bánt-
15 tyák, és fizetvén irgalmaságal. aháláadatlanságeért. ezeket mondá néki.

A kristus. ha jól meg gondolnád. ezt atitkot. a szeretetnek, és a buzgoságnak titkát. és ha azt meg tekintenéd. hogy én az Istennek fia, lévén, mit tselekedtem az emberek üdveségekért, talám mas képpen¹²¹ gondolkodnál akereszttről. kérlek tehát, valamint az én
20 apostolom hogy azon indulat legyen bennetek, mely volt én bennem. mivel. az Istennek formájában lévén. nem állítám ragadománynak lenni az Istenel valo egyenlőségemet. hanem magamot meg alázván., szolgálai formát vevék magamra. hasonlatossá levék az emberekhez. phi. 2. 5. és így az én alázatosságomat¹²² nem kel meg vetni. avilági gazdagoknak, és a nemesek azért nem pirulhatnak, mivel akár mely nagy
25 légyen avilági méltóság. de soha sem kell nékie azt szégyennek tartani, a mit én Isten lévén. nem ítéltem illetlennek hozám. mire valo hát nemeségedel. valo kérkedésed, és az a hejában valo mentséged,¹²³ mivel a királyoknak királya, és uraknak ura lévén, akeresztet választottam. azért hogy annak ereje által, el töröllyem az ördögnek hatalmát. és uralkodását. és hogy az én győzedelmes¹²⁴ aláza-[51b:]tos-
30 ságom. győzedelmeskedgyék. avilági kevélységen, akeresztnek terhe alá

¹¹⁹ aki [Íráshiba akik helyett.]

¹²⁰ kezdé [kezdéből javítva az ékezet áthúzásával.]

¹²¹ mas képpen(t)

¹²² alázatosságomat [ot helyén javítás nyoma látszik;] nem kel meg vetni [meg e-je javítva.]

¹²³ men(t)tséged, [Törlés elválasztás után, új sor elején.]

¹²⁴ győzedelmes <uralkodásom.> alázatosságom.

vettem vállaimot, és azt mindenek láttára hordoztam. azért hogy példát adgyak azoknak. kik engemet kívánnak követni. tsudálatra méltó dolog látni, hogy egy Isten s' ember akersztet hordgya, külömb külömb féle képen is tettzik ez a dolog, mivel egy istentelenek. ⁵ agyalázatosnak tettzik, ha pedig egy Istenes tekinti azt. abban annak hite ujab erőtt talál, a mit az Istentelenek meg vetnek, azt a szentek ditsőségesnek tarttyák, ki ne hordozhatná tehát akersztet mivel aditsőségnek királlya azt gyalázatnak nem tartotta, nem esztelenségé a. hogy egy kis féreg, kevélységgel tekinti üdveségének eszközét. ¹⁰ amelyen az örökös nagy méltóság meg alázta magát, jó akarattyából: st. aug 117. tract. in st joan:

Storophila. és honoria. ezeket a beszédeket valo hogy hallák. de nem egyenlő szivel, amint eki tettzik. mivel honoria ezekre még jobban fel indulván. nagy tsufságal el mene onnét. storophila pedig ¹⁵ töredelmes szivel. lévén, nem tudá mit felelni egyebet., hanem az emberi nyomoruságot veté okul.

Storophila. kitsoda uram az, aki nagy¹²⁵ nemből lévén. az emberek tsufságira adná magát.?

[52a:] A kristus. nem tudodé azt leányom. hogy mit felele Dávid ²⁰ a feleséginek, a ki tsufságal illeté ötet, buzgo tselekedetiért, *ez után is tántzolok az ur előtt, sött menyivel inkább meg alázom magamot., és menyivel aláb valo lések az én szemeim előtt, annyival ditséreteseb leszek a leányok előtt. akikről te szóllasz.* 2. reg. 6. 22. az anyaszent egy házamnak egy doktora, még ezeket is mondattya dauidal. ²⁵ jad-zani fogok, hogy mindenek előtt játék lehesek, az után mondgya ez a doktor, oh! hasznos játék, amelyet mikol meg nem üsmérhete. játék. amely az¹²⁶ emberek előtt nevettség. de az angyalok előtt kedveség, st. bern. epist 87. ugyan is a mi tselekedetink nem tettzeneké játéknak. és tsufságnak. avilágiak előtt, amidön azt kerüllyük ³⁰ amit ök keresnek, és azt keresük, amit ök el kerülnek.

Storophila. ez igen szép példa, de igen régi. és amostani szokásal ellenkezik. és abban bizonyos vagyok. hogy többen vannak olyanok, kik a mikol kevélységit követik. mint sem olyanok. kik a dávid alazatosságát.

³⁵ A kristus. avalo, mind azon által, az utolso saeculumokban. találunk olyan nemes személyeket., a kik magokot meg alázták, erről szép

¹²⁵ aki nagy <e> [?] nemből lévén.

¹²⁶ az <e> emberek [Tollhiba.]

példát látunk egy nagy királynak életében. a melyet méltó követni. Eduardus, angliai király idejében vala avárosban. egy nyomorult ember, akinek a [52b:] két lába anyira fel sugorodot volt. hogy a hátát érte. és tsak a két kezint kellett mászkálni, ez a szegény nyomorult látván. mellette el menni a királynak egy ház örző inasát, mondá néki, nem tekintesz el szánakodással reám, és nem könyörülész rajtam. látván mitsoda nyomorult állapotban vagyok, mi jót tehetnék veled kérdé aház örző inas. immár hatszor voltam. romában. felelé a szegény. ahol az apostolok templomiban voltam. hogy egészséget nyerhetnék. 10 valo hogy az apostoloknak fejedlme., azt töllem tellyeséggel meg nem vonta, hanem tsak el halasztotta. akarván azt. hogy eduardus király is eszköze lenne a tsudának. mivel áitatósággal vagyon ő hozzája. ezaz apostol azt parantsolta nékem, hogy hozzája menyek. és mondgyam meg néki. hogy vegyen a hátára. és ugy vigyen a kastéllya mellet 15 valo szent péter templomában. azért ha a király. ezt a kegyelmeséget tselekedné. velem. minden bizonyal meg gyógyulnék, ezeket a ház örző inas meg jelentvén akirálynak. az Istennek hálákot ada, és parancsolá. hogy hoznák eleiben azt a szegényt, akirály. azon szennyesen, és motskoson, a maga hátára téteté, és a templomban vivé. 20 akik azt láták, némellyek tsufságnak tarták, nemelyek tsudálák a király alázatoságát. mihent pedig akirály a templom felé indula aterhével., azonnal az a nyomorult [53a:] béna, érezni kezdé hogy az inai meg lágyultanak. és alábait mozgatni kezdé, ugy anyira, hogy a midön a templomban érkezék akirály, a sántának lábai meg gyógyulának, a kit is az oltár előtt letévén. az Istennek, és szent péternek ajánlá ötet, és az után hazájában egészségesen visza küldé,¹²⁷ storophila mit mondasz erről a királyrol Aelred vit. st. Eduard.

Storophila. az illyen alázatoság nagy ditséretre méltó. de azt tudom. hogy a mely időben élünk, a világi emberek az ollyat bolondságnak tartanak. 30

A kristus. azt leányom jól mondod; az én apostolom is eszerént beszélt. mert a keresztről valo tudomány, mondgya az apostol. azoknak jóllehet akik el vesznek bolondság; mi nékiünk pedig kik meg tartantunk. Istennek hatalma, atyámfiai ti közöttetek. a kiket az Isten a hitre hívut., kevesen vannak bölttek test szerént. kevesen hatalmasok, és kevesen nemesek. 1 Cor. 1. 18. akiket az Isten választot volna a keresz-

¹²⁷ visza küldé, <ötet.> [Törlés a sorvégen;] storophila mit mondasz <er er> erről [tollhiba.]

titkának hirdetésére. *hanem azokat választotta akik bolondnak állítanak világon. hogy a börtönöket meg szégyenítse. és azokat választotta. akik e világon. erőteleneknek állítanak. hogy meg szégyenítse az erőseket. és a kik nemtelenek világon, és semminek állítanak. azokat választá.,*
⁵ *és azokat kik semmik valának [53b:] hogy a leg nagyobakat el töröllye. hogy ő előtte ne dítsekedgyék egy test is. ne kerüllyed tehát storophila a keresztet azért, hogy avilágiak azt meg vetik, és tsufságna tarttyák. mivel nagy börtönség. esztelennek tartatni az Istenért, és ezt mondani az apostolal. mi bolondok vagyunk akristusért, és lettünk tsudája világnak. az angyaloknak, és az embereknek. I Cor. 4. 9. moyses nem akara a farao leányának fiává lenni, hanem inkább szereté az Isten népével nyomorgattatni. mint sem méltóságban lenni. tudván azt hogy az Isten szolgájának gyalázattya, drágáb az egész egyiptumi gazdagságnál, és így a hatalmaságot kerülvén. hatalmasá lett, tselekedgyél*
¹⁰ *eszerént leányom., vesd meg a világi nagyságot, és igyekezel azon. hogy nagyobra betsülhessed. az ur szenvedésinek gyalázattya. avilág gazdagságínál. had nevesék a tsufolok. akereszt hordozokot, el jö még az idő, a melyben ditsérni fogják. az ilyen böles bolondságot, és valóságos bolondságnak fogják tartani a magok börtönségeket.*
¹⁵ *de akor késő lészen. mert a midön a hamisak a ditsőségben fogják látni az igazakat ahamisak azt látván meg haborodnak iszonyu félelemel, és tsudálkozna a véletlen szabadulásnak hirtelenségén, mondván, magokban. bánkodván. és a lélek szorongatása miat johászokodván: ezek a kiket valaha tsufnak tartottunk. és szídalom hasonlatoságának.,*
²⁰ *mi balgatagok az ő életeket bolondságnak állittyuk vala. és az ő végeket tisztelet nélkül. [54a: üres]*
[54b: kép] A bünös. sok féle büntetés alá vettetik ps 31. 10.
[55a:] *imé mint számláltattak az Isten fiai közé, és a szentek között az ő sorsok. sap. 5. 2.*

Tizen eggedik Rész

³⁰ *Hogy a kristus kereszténél, sokal nehezeb keresztet viseltet az ördög a bünösökel.*

A bünös, sok féle büntetés alá vettetik. ps. 31. 10.

Storophila. El nem felejthetvén. akét öttse aszonyának el meneteleket, ez a gondolat szüntelen az elméjiben vala, azért nem türköztethet meg magát, hogy ilyen kérdést ne tenne a kristusnak, uram nem szollok mostanában. a más életben valo kinokrol. hanem tsak azt akarnám meg tudni. ha aza két szököt leány. el kerüllye ez életben

akeresztet. és a nyomorúságot. mivel mindenik tsak azért ment el innét, hogy agyönyörüségben, és a betsületben élhessen.?

A kristus. mind más képpen lészen még a leányom. akár mit tselekedgyenek de azt el nem kerülük. mert aki nem akar engemet követni akeresztnek uttyán., azt követni fogja a kereszt és a nyomorúság mindenüt. akár hol legyen., ez életben nem lehet kerülni a szenvedést. valamint ahalált. midön valaki meg hal a keresztet előtte viszik, aki pedig evilágra jó, annak azt hagyák hogy viselje keresztét. *nagy nyomorúság rendeltet minden embereknek, és nehéz*
¹⁰ **[55b:]** *íga vettetet az ádm fiaira, annyok mehétöl fogva, mind a napig, a melyen a mindeneknek annyokhoz meg térnek.* Eccl. 40. 1. ne hizelkedgyél storophila magadnak, mivel tele az élet nyomorúságokkal, úgy anyira, hogy lehetetlen volna egy embert találni aki tellyeséggel ment lett volna a szomorúságtól; akár minémü állapotban¹²⁸ legyen
¹⁵ az ember; de mindenkor talál valami alkalmatosságot a szenvedésre, az egyik a feleségitől szenved, a másik a gyermekétől, tseléditől. némelykor egy jó akaro meg szomorit. egy szomszéd keserüséget okoz., mások jószágokat el vesztek, egy szoval kitsoda az, aki anyomoruságot meg nem kostolná ez életben.

²⁰ Storophila. E mind valo. de a világiak elég gyönyörüséget kostolnak, a melyek közöt. a nem leg utolsób, hogy a magok akarattyokat követhetik, és így az ő kereszték nem igen nagy terhekre vagon
²⁵ A kristus. legyen ámbár minden kívánságok szerént, de menyí ideig gondolod hogy a fog tartani., minden oda lészen valamint a füst, és azok akik mostanában leg boldogabbaknak láttatnak lenni, el fogják felejteni még az emlékezetit is az elmult gyönyörüségeknek, de sött még életekben sem kostollyák meg azokat, keserüség, unadalom., és félelem nélkül. és gyakorta, az ő örömök, keserüséget okoz nékiek., azén igasságom bünteti őket eszerént, mivel az igasságos, hogy ugyan azon gyönyörüségben talállják kinokot, amelyet akaratom ellen keresnek, mivel az Istennek. meg változhatatlan törvénye, és rendelése szerént, minden rendeletlen elme fel **[56a:]** találya a rendeletlenségben azö büntetését, amelyet érdemel.

³⁰ Storophila. úgy tettzik mind azon által, hogy a császárok. királyok, fejedelmek, és más örökös urak, akik végben vihetik akarattyokat,
³⁵ hogy azoknak, nem sok részek vagon akeresztben?

¹²⁸ állapotban <volt az> legyen az ember; [*legyen <volt az> fölé írva.*]

A kristus. meg tsalod magadot. ha ilyen gondolatban vagy, mivel azoknak is anyi részek vagyon abban. valamint másoknak, egy királynak élete. tellyes sok gondol. és nyughatatlanságal. a mely nékie nehéz kereszt, nem kell tekinteni az ő koronáját. se királyi páltzáját, se azt a körülötte lévő fényeséget. hanem azt tekintsed mitsoda iszonyu sok gondol kelletet a koronát meg szerezni, és meg tartani. ne nézed az ő fényes palásttyát, hanem az ő elméjét. a mely mindenkor homályos, az ő sok felleges törődések miat, azö szive mindenkor nyughatatlanságban vagyon. ne tsak azokat atest örzököt tekintsed. a kik mindenkor kísérik, hanem inkább azokat a sok számu keserüséget nézed, a melyek őket el nem hagyák.

Storophila. ugy látom uram, hogy akiket kereszt nélkül gondolunk lenni. még azok nagyobakat hordoznak másoknál. ?

A kristus. mint felellyek erre leányom, hanem hogy az embereknek élete szüntelen valo hartzbol áll. jób. 7. 1. és hogy mind a bövség. mind a szegénység. gyakorta. alkalmasóság a vétekre. akor. a midön agazdag fel fuvalkodik. [56b:] kevélységből, vagy a midön a szegény zugolódásra adgya magát. ez igy lévén. mindenik rendbe fel talál-tatik akereszt. és abaj, a jó szerencsében valo létel, nyomoruság. mert mindenkor félelemben kell lenni, a szerentsétlen állapotban valo létel is nyomoruság. mert nagy nyughatatlanságal ohajtattya a jó állapotot. mitsoda tehát az ember élete eföldön. hanem szüntelen valo hartz, és kísértet.

Storophila. valo uram hogy ez a kísértet gyakorta valo veszedel-mes eséseket okoz. de a bünösök, nem tarttyák azt keresztnek, hanem kedveségel valo foglalatoságnak.

A kristus. avalo, de más képpen fognak gondolkodni a más életben, tudodé mit fognak mondani az Istentelenek. *el fáradtunk a hamiságnak, és a veszedelemnek uttyán. keserü utakon jártunk, és nem tudtuk az urnak uttyát.* sap 5. 7. halgassad mit mondok én azoknak akik engemet követnek, az én igám gyönyörüséges, és az én terhem könnyü, matth. 11. 30. és azoknak, akik azt hordozák, lelki nyugodalmokra leszen, avétkeseknek pedig terhek. olyan valamint egy ónból valo nagy oszlop. a melynek nehézsége le nyomja őket, ugyan rollok is mondgya az irás. *hogy éjel napal. olyan idegen Isteneknek szolgálnak. a kik semmi nyugodalmat nem adnak nékiek.* jéré. 16. 13 mivel minden véték, minden rosz tselekedet. az ördögtől származik. [57a:] aki is soha nem ád nyugodalmat. hanem mindenkor ujjab vétekre ösztönöz, mind addig valamég amérték meg nem telik, nézd meg, mely jól ki

tettzik avétkesek fáradságok. a sámson személyében, aki is meg
gyözetvén. a felesége hizelkedésével, aki el vága néki ahajját. amelyben
vala néki minden ereje. a filisteusok meg fogák. a szemeit ki szurák.
tömlöczben veték. a malom követ forgattaták véle. valamint egy
5 oktalan állattal. így lészen dolgok mind azoknak, a kik nagy kedvezé-
ssel lésznek dáililájokhoz. az az. atesthez. mert ez a kegyetlen ur. meg
foszttya őket lelki erejeből. és az ellenség keziben adgya őket. tudni
illik, avilágnak, atestnek, és az ördögnek rabságában, ebben a nyomor-
rult állapotban. mit nem szenvednek azoktól akegyetlenektől, meg
10 foszthatnak a lelki világóságtól. tekinsd meg kérlek életét egy bünösnek.
és meg látod hogy hasonlít az olyan lohoz. aki a malom kerekét
forgattya. mert valamint hogy annak az álatnak bé szokták kötni
a szemét. ugy az olyan bünös. akit a véték meg vakított. mindenkor
nagy tévelygésben kereng. környül lévén vétetve, rosz kívánságinak
15 homályával, st. paulin. epist. 4. a bizonyos hogy a bünösök kemény
utakon járnak, és nem tudgyák mikoron esnek el, tekinsd [57b:]
meg mimodon mocskollyák el magokat azon a rut uton a mértéklet-
lenek. a fősvények a kövekben meg ütköznek, a nagyra vágyók. azon
igen fíraszttják magokat. a haragosok atövisben meg sértik magokat,
20 az irigyek. rosz kívánságoknak setéttségében járnak, a hizelkedők
egy mást szorították, és taszigályák, arestek. a nehéz útt miat, hátra
maradnak, egy szóval. az olyan út. tele vagyon bajal, és nyomor-
ruságal.

25 Storophila. látom uram hogy a bünösök elég keresztet, és nyomoru-
ságot viselnek. mind azon által ugy tettzik. hogy oly nyugalom-
ban élnek, mint ha a büntetéstől nem kellene félniek. ?

A kristus. azt jól mondád hogy ugy tettzik. mert a tsak tettzik,
és a dolog magában¹²⁹ más képen vagyon. mivel az a belső féreg, a
mely őket emészti, semmi nyugalmat nem ád nékik.

30 Storophila. avalo hogy a nyughatatlan lelki üsméret, kegyetlen
kin. mivel szüntelen kinoza az elmét

A kristus nincsen külömben. mivel nem lehet egy embernek. nagyob
szenvedése, és kinya, mint ha alelki¹³⁰ üsmérete furdallya, ötet, mert
ha a lelki üsmérete egésséges. akár mely baja érkezék. tsak szállyon
35 magában, ót az Istent fel talállya,¹³¹ hogy ha pedig a lélek üsméret,

¹²⁹ magában <va> más képen vagyon.

¹³⁰ aleki üsmérete [Íráshiba.]

¹³¹ fel talállya, (hogy ha pedig a sok vétkek miat,) hogy ha pedig a lélek
üsméret, a sok vétkek miat.

a sok vétkek miat. melyek az Istent el távoz-[58a:]tatták. nyugodalomban nincsen., hová léssen az ember.? kihez folyamodik. és kitől várhat vigasztalást, haszontalan lesz néki egyik jóságából amásikában menni, mulandóságot kereszni. magát el rejtteni, mert
5 a keserűség mindenüvé el kíséri ötet, nem találván tehát nyugodalmat magában, magán kívül kell lenni. és nem tud kihez folyamodni. akár hová menyen magát fel talállya. hová szaladhat tehát, mivel¹³² mindenüt magával hordozza magát. aki is néki semmi nyugodalmat nem ád, és szüntelen kinoza, mitsoda elme volna az, a mely tsendeséggel
10 szenvedhetné az ilyen kinokot. a melyek mint egy. elől jároi. az örökké valo kinoknak, mondgyad hát ez után is storophila. hogy azok akik leg gazdagabbak. leg hatalmasabbak. és azok akik leg nagyob gyönyörűségben élnek, hogy az olyanok leg boldogabbak. ne gondolkodgyál eszerént, mert nem lehetnek boldogok, valamég az ő lelki
15 üsméreték furdallya őket, a mely is. lassanként, az örökké valo halálra vezetí őket.

Tizen kettődik Rész

Hogy a mértékletlenek. a fősvények., nagyra vágyok.
és az udvariak, nincsenek kereszt nélkül.

Storophila. mely nagy nyomorusággal jár a bünösök kereszttye.!
20 könyörűly uram rajtam. mivel tellyes vagy irgal-[58b:]masággal. és ne engedgyed hogy soha is azt meg próbályam.

A kristus nem tsak egyedül abünösök hordozák a keresztet, hanem mindnyájan az emberek, akár mely állapotban. és renden legyenek. nem volt, nem is lesz soha evilágon olyan. a ki baj nélkül,
25 vagy munka nélkül lehessen, mivel minden féle rendben. vagyon. valami szenvedésre valo. nem is tudgyák azt azok. akik nem próbálták. akarodé meg tudni mit mond ez iránt salamon. király, a kinek is része volt mindenben. és aki minden féle gazdagságokat. és gyönyörűségeket meg próbált vala, ihon ezeket mondgya., látam mind azt.
30 valami az égg alat vagyon, de mind a hejában valóság, és nyomoruság. eccli. 1. 14.

Storophila ez uram olyan dolog. a melyet nem minden foghatt meg, azt meg valloim hogy magam sem foghatom jól meg. kérlek tehát ne¹³³ sajnályad velem meg értetni ezt az igazságot.

¹³² mivel [*v—m*-ből javítva elvlasztás után, a sor elején.]

¹³³ ne [Beszúrás.]

A kristus. halgassad leányom mit mond az én kedves apostolom. minden valami evilágban vagyon. atestnek kívánsága, a szemeknek bujálkodások,¹³⁴ és az életnek kevélysége. I joan. 2. 16. mivel avilágiak, vagy a gyönyörüséget, vagy a gazdagságot, vagy a tiszteletet keresik, a mi a gyönyörüséget tekinti, a bizonyos hogy abban több keserüség

⁵ vagyon. mint édeség, erre valo nézve is mondgya egy bölc, hogy a természet nem adot az embereknek veszedel-[59a:]meseb mirigyet. atesti gyönyörüségnél. a mely is mentől nagyob. annál inkább meg fojttya az elmét.

¹⁰ Storophila. miért nevezik tehát uram azt gyönyörüségnek. ha abban semmi kedveség nincsen., és hogy ha atelleyes keserüséggel.?

A kristus. olyan nyomorult a gyönyörüség. hogy magával ellenkezik. tsudáalom is hogy azt a nevet adták nékie. mivel magában disztelen. a leg sebeseb folyo viz, nem mossa a partot olyan sebeséggel,

¹⁵ mint a testi gyönyörüség ronttya az egésséget.

A mértékletességgel valo étel. mondgyák a doktorok. az egésségnek anyja, ellenben pedig a mértékletlenség. kut feje. abetegségeknék. mert abbol származnak tsak nem minden féle nyavalyák. hogy ha pedig meg tekinted az elmének betegségeit. meg látod, hogy a fösvény-ség. tunyaság resttség. és több efféle. tsak atorkoságtol vagyon. ebből azt hozhatom ki. hogy az olyanok kik tsak az ételt. és azablodást keresik. nem különböznek. az oktalan állatoktól. mivel nem hajtván az egésségekre. nagy nyavalyákat okoznak magoknak. azért hogy szájoknak eleget tehessenek., nem is szollok arról a kegyetlen mulatt-ságról. mely el veszti mind a testet. mind a lelket., mivel [59b:] azt minden tudgya, hogy a ki paráználkodik. amaga teste ellen vétkezik I Cor 6. 18.

Storophila. uram amely keresztet, és nyomorúságot okoz agyönyörüség, arról. örömetst hallok beszélleni.¹³⁵ azért azt ezután, nem is fogom ugy keresni mint eddig.

A kristus, Igen okoson tselekeszed leányom. mivel mit tanálhatnál abban valami jót. holot aza fertelmes gyönyörüség. sok nyughatatlanságot okoz. azt a keserüség, és a bánat követi. ezek is annak a véteknék gyümölsi.

³⁵ Storophila. hát uram agazdagság okozé anyi keresztet és szenvedést, mint a testi gyönyörüség.?

¹³⁴ bujálkodások, [l-s-ből javítva.]

¹³⁵ beszélleni. [i-e-ből javítva.]

A kristus. abban ne kételkedgyél leányom. mivel az irás azt tövisnek nevezi, mert valamint hogy a tövis ragado, és fájdalmat okoz, úgy a gazdagságot. nehéz munkával keresik. még nagyobb félelemmel viselik gondgyát. és ha el vész. nagy keserüséget okoz. ⁵ ekinoza tehát a fősvényt, akinek is szüntelen nyughatatlan az ő elméje. hogy ha történetből a kutya ugat. azt gondollya hogy a tolvaj jár aházában, hatsak egy egér. valami zörgést tsinál is, már az ő szive dobog félelmében. mindent gyanoban veszen, még tsak egy kis gyermeket is., midön agyermekei egy kevesé nagyok, úgy tekinti ¹⁰ őket, mint olyanokat. a kik mint ha mindenéből ki fosztanak ötet, tekinds meg még leányom, mit szenvednek az olyan arany, és ezüst szeretők. kik minden féle tengeri¹³⁶ ve-[60a:]szedelemre örömet adgyák magokat, a szélre, és a tenger habjaira bizák életeket, a melyek is tsak nem a felhögik¹³⁷ emelik őket, és némelykor a nagy mélységben ¹⁵ mennek le, egy szoval az ő életek. szüntelen valo változásban vannak. és sok féle veszedelemben forognak. el is mondhatnák aranyoknak. és ezüstöknek. mindennap aveszedelemben forgunk éretted. ps. 13. 24. söt még éttzaka¹³⁸ is nincsenek nyugodalomban. mert a sok féle gondolat mindenkor emészti őket. és nem engedi őket nyugodni. ²⁰ úgy anyira hogy el mondhatnák. *kitsoda választ el minket az arany szerelmétől. anyomoruságé. keserüségé, vagy az üldözésé.* rom. 8. 35. Storophila. ezek a kinyai és szenvedési a fősvénynek bizonyal egyeznek. avalóságos martyrumságal., mind azon által az a nagy különbség vagon, hogy a fősvény nem tsak érdem nélkül szenved, ²⁵ de söt még veszedelemre teszi lelkét, és üdveségét.

A kristus. E nintsen külömben. mivel *akik meg akarnak gazdagulni. a kísértetbe. és törbe esnek. és sok balgatag és veszedelmes kívánságokban. melyek az embereket. ahalálos veszedelembé*¹³⁹ *vetik.* 1 tim. 6. 9. *mert könnyeb atevének atő fokán által menni, hogy nem agazdagnak. az* ³⁰ *Isten országában bé menni.* luk. 18. 25 ugyan is azok a törödések. és nyughatatlanságok., a melyeket okoz a fősvény-[60b:]nek¹⁴⁰ agazdagság. igazán képzelik apokolbéli gyötrödéseket. mivel éhezik még agazdagságban is, ezer nyughatatlanságban vagon. tele lévén

¹³⁶ tengeri [i-t-ből javítva.]

¹³⁷ felhögik [Íráshiba, helyesen: felhögig]

¹³⁸ éttzaka <s> is

¹³⁹ veszedelembé <te> vetik.

¹⁴⁰ a fősvény<ség.>[60b:]nek agazdagság. igazán [z-g-ből javítva.] képzelik <ak> apokolbéli

rosz kívánsággal., attól ides' tová vezettedik. ha lehetne mindent ösze gyűjtene. és egy szoval. gazdagságot, gazdagságra gyűjtén, magát oly haszontalan munkával emészti. és annak végit nem láttya

Storophila. nagy igassággal mondot tehát uram az Évangélium anyi átkot a gazdagra, mint hogy azö állapottya oly nyomorult. nem tsak ezen. de söt még a más világon is.

A kristus. még enem elég leányom., azokrol is kel neked szollanom, akik oly igen szeretik aditsőséget. kik rabjai a betsületnek, és a nagyra vágyásnak. ezeknek is elég részek vagyon. ezéletben valo nyomoruságokban mert mennyi szomorúságon. és nyomoruságon kel által menni azoknak. kik a betsületet¹⁴¹ keresik, amég azt el érhetik, azok a kik atisztségeket sürgetik. leg gyakortáb orczátlanok, a sok bajt és fáradságot semminek tarttyák. tsak meg nyerhesék amit kívánnak, arra nem vigyáznak, hogy mitsoda kárt tehetnek. mind testeknek. mind lelkeknek. nem hajtanak a minden napi szégyen vallásra, bestelenségre, tsak eléb vihessék dolgokat. mitsoda illeten alázatosság alá nem vetik magokat. a földig hajttyák le magokat. azok előtt, akiktől valamit várnak, tsak azokat ven-[61a:]dégelik.¹⁴² akiktől reménlenek. valamit, és így egész életekben rabjai azoknak, akikre¹⁴³ szükségek vagyon, meg fosztván magokat a szabadságtól. mely mindennél drágáb, szélhez hasonló kis betsületért., oh! menyi bajal és szomorúsággal. jár abetsület. és a tisztség keresés, a nagyra vágyó, a ki másnak akar parancsolni., kételen elsőben másnak engedelmeskedni, minek előtte urrá légyen, szolgának kell lenni. egy szoval a méltoságra, igen nehéz utakon kell menni. miért ment pompéus áfrikában. és észak felé,? mi vivé mitridátest. örmény országban.? és ásiának minden részeiben. hanem az a rendeletlen kívánság, hogy az országát nagyobra terjesze. a melyet is ö egyedül kevésnek tartá lenni., ki kénszeritté Caesárt arra, hogy mind a maga, mind a republica romlását kerese, hanem aza nagyra vágyás hogy másoknál fellyeb valo legyen., hogy ha pedig a nagyra vagyót ugy nem betsüllik a mint ö kíványa, mitsoda nagy kin a nékie. mardokaéus az ásvérus kapuja előtt ülven amán előtt fel nem kell vala. akiért enagy haragban esvén. semminek tartá minden méltóságát, noha második vala a király után, mind addig valamég mardokaéus ugy nem tisztelné ötet, valamint a többi, eza boszuság anyira vivé ötet

¹⁴¹ betsületet <szereitk,> keresik,

¹⁴² [Előző lap alján, őrszó: dégelik]

¹⁴³ akik<től>re

hogy akasztó fát parancsolá tsináltatni. a melyre fel akasztas-[61b:]sa mardokaéust. de mint hogy ez a beszélgetés lassanként minket a királyok udvarához vezetet., mennyünk bé, és lássuk meg, hogy mitsoda dolog vagyon őt, mivel én azt tartom hogy sok keresztet.
5 és bajt fogunk őt látni.

A közönséges nép, közönségesen tsudálja a királyoknak boldogságokat., de azt nem tudja. hogy mitsoda veszedelemben forognak., valaki a tengeren akar utozni, a sok veszedelemre, és szélvészekre kel magát adni, hasonló képen az olyan aki az udvarban mégyen.,
10 a szerencsének sok féle változása alá kell magát vetni, mihez is lehet jobban hasonlítani az udvariakot mint a pénzhez. a melynek az árrát hol fel verik, hol aláb szál, így vagyon dolga azudvari-
nak,¹⁴⁴ aki némelykor kedveségben vagyon, némelykor számki vetés-
ben esik. a mint az urának változó természete hozza magával, menyi
15 volt olyan. aki aszerencse kerekén ülvén, fel fuvalkodot kevélységgel.,
de arrol le esvén, mindenek nevelték. és tsufolták. úgy anyira hogy még az ellensége is szánakodással nézte., menyit látunk olyat,
aki minek utánna nagy hivatalban lett volna. aszerencse el fordulván
20 tölle, abból gyalázatosan ki rekesztetet, mint ha a szerencse ki pökte
volna,

Strophila. most látom azt az igazságot. amelyet sokszor hallottam mondani. ha okos vagy. had el akirályok ud-[62a:]varát. mert őt a sok gond, baj, nyughatatlanság, kereszt. és még ahalál alá is lesz vettetve,

25 A kristus. nincsen külömben. és a mi leg tsudálatosab, a, hogy az udvariak nem szánnyák fáradságokat. tsak a hejában valoságnak könyü füstével jól lakhassanak. azért is szüntelen valo munkában. és vigyázásban vannak, mindenkor kell fárasztani. vagy az elméjeket. vagy atesteket. mindenkor tartani kell. aváltozástól, az irigység-
30 töl. és a haláltól.

Az elme, és a testi sok fáradságok. és szenvedések. martyrumság helyet volna nékiek. hogy ha azokat Istenért szenvednék, de a szánakodásra méltó hogy avilágnak martyrumi, és hogy tsak annak szokásit, és hejában valoságit követik. hogy az udvarnak tanítványi,
35 és az ördögnek vitézi, és akik, sok munkájok. és fáradságok után, tsak a kárhozatot fogják érdemleni, mondgyad tehát ezután.. hogy az udvariak nem hordoznak keresztet. és abban bizonyos légy hogy a

¹⁴⁴ azudvari(ak)nak,

világnak mártyrumi sokal többet szenvednek, mint sem szenvedte-
nek a valóságos mártýrumok. az Istenért. és az üdveségekért.

Storophila. hogyha így vagyon. gyakorollya bár az udvart a kinek
tettzik. de en nagyobra betsüllöm a kedves nyugodalmat. ahejában
5 valo reménségnél. és el mondom egy régi auctoral. [62b:]

Nem bánom kerese. akár ki nagyságát,
erövel, vagy másként. udvar méltóságát,
Én akarok venni, kis lako helyemben.
10 távul mindenektöl, részt a bölcseségben,
Öt se szomorkodni. se nem kell tartani.
csendeséget nézem, a napot fel jöni,
Öt az esztendöknek, szemlélem forgásit.
és tsendesen várom. magam öregségit.
15 Eképpen töltvén el. az én napjaimot,
tartás nélkül nézem, végső oráimot,
Öregségben iszom. meg a halál mérgét.
Ugy temetnek el mint, idegen remetét,¹⁴⁵
Mely boldogtalan a. halála oráján,
20 ki¹⁴⁶ nem gondolkodik, most a nagyob dolgán,
Mindenek üsmérik. de tsak meg kell halni.
mit használ a hogy ha, magát nem üsméri.

Tizen Harmadik Rész

A házások keresztéről.

A kristus Nem beszélettünk még avilágiaknak minden féle¹⁴⁷
keresztokröl. vagyon hátra oly rend, a melyben a keserüség, szomorú-
25 ság. nyughatatlanság. egy szoval minden féle kereszt nagy bövséget
vagyon., értem azon a renden. aházáságnak rendét, amit pedig az én
apostolom [63a:] mondot., a meg marad, és soha a meg nem válto-
zik. *ha feleséget vészesz. nem vétkezel. ha a szüz leányzo férhezmegyen.
nem vétkezik, de az illyeneknek háboruságok leszen atestben.* 1 Cor 7. 28.

30 Storophila. oh! uram mit hallok, én ahoz adologhoz nem tudván,
azt gondoltam hogy leg aláb atest talál valamely nyugodalmat a
házaságban., hogy ha pedig azok kik meg házasodnak nyomoruságo-
kot találnak a testben a melyben gyönyörüséget gondoltanak találni,

¹⁴⁵ remetét, [Második e—é-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

¹⁴⁶ ki(nek) nem gondolkodik,

¹⁴⁷ minden féle keresztokröl. [f—k-ból javítva.]

mi leszen még a végről a melyért meg házasodtanak, mivel a mely nyomoruság az elmét. és a lelket¹⁴⁸ háborgattya, atestet sem hagyta a nélkül.

A kristus. a bizonyos. hogy a mit leg kedvesebbnek tartanak a házásban, avagyon leg inkább meg elegyítve méregel, atöbbi közöt, azt kedves dolognak tarttyák. az egy mástól való el válhatatlanságot. mivel *akit az Isten esze adot, azt az ember el ne válasza.* matth. 19. 6. mondgya¹⁴⁹ az évangyélium. ez így lévén. a kötelelet, és a lántzot. akedves dolgok közü kellene tenni. mivel a házóság igazán esze köti aházásokat, ezért is mondgya az én apostolom. *az aszonyi állat meg köteleztetet törvényel., még az ő férje áll.* 1 Cor. 7 39. meg másut. *feleséghez köttetéle, ne [63b:] keres el válást.* ibid. 27. valamint hogy a gályán lévő raboknak. alábokon lévő vason kívül. még olyan lántzot is kell hordozni, amely őket esze köti. közönségesen, hogy egyik a másikatól meg ne válhason, és el ne szökhessék, st.¹⁵⁰ chrisost. de virgini. úgy a házások is. nem tsak azt az egy kötelelet viselik. a mely köteleldezi őket. az egymásra való gondviselésre., de vagyon még ezen kívül más is. tudni illik, hogy a háznál lévő szükséges dolgokra gondviselés legyenek. ugyan ez is foszttya meg a ferfiat, és az aszszonyt, a magok szabadságotól. mivel akötelelet egyaránsu, és azt, egyik a másikára nem adhattya, mitsoda nagy rabság azért é.? mivel a rabságból némelykor tsak meg lehet szabadulni, de ebből nem. mert ha szinte a leg haragosab aszszonyt venné is el. kel szenvedni. mivel nincsen abban más mód, hogy attól meg szabadulhasson. az aszszony-
nak állapottya nem jobb, azt gondolja. hogy avéle adot gazdagságal. férjet veszen magának. noha nem férjet. hanem urat veszen. és a szabadságból. szolgálóságban esik. úgy hogy egy kis gyönyörüséért. meg foszttya magát. a természet szerint való szabadságtól., és a férhez menésével, sok féle bajt, és keserüséget szerez magának. st basil. libr
de virginitate.

[64a:] Storophila. mind azon által uram. mint hogy az a kötél, közönséges a férfiu, és az aszony közöt. egyik amásikát segitti, és így az olyan terh., mely két felé vagyon osztva, sokal könyeb.

A kristus. az épen mind más képen vagyon., mert az olyan aszony. aki szerencséjére valamely jó férjre talált. szüntelen fél hogy el ne

¹⁴⁸ lelket [Második l—k-ból javítva.]

¹⁴⁹ mondgya [a — beszúrás.]

¹⁵⁰ <n> st. chrisost de virgini.

veszesse, és özvegységre ne jusson. és ilyen formán, akár jelen. akár távul legyen az ura. mindenkoron nyughatatlanságban vagyon. az elméjiben forgatván szüntelen valamely veszedelmet, hogy ha ellenben valamely erkölcstelen férje vagyon. egész élete szenvedésből áll. mint hogy pedig akereszténység nem engedi. néki¹⁵¹ hogy a férje halálát kívánja. más felöl nem menekedhetvén. attól a keserűségtől. a melyet okoz arosz társaság. és így meg orvosolhatatlan nyomorúságban kell lenni. st. basil ibid

5
10 Storphila. ugy tettik hogy jobb a férfiak dolga, ökk nem szenvednek anyi bajt.

A kristus. meg tsalod magadot. leányom. a férfiu állapottya, nem jobb az aszszonyénál. mivel ö nékie kel gondot viselni atselédre, abizonyos hogy akár mely [64b:] kedves légyen az aszszony az ura előtt, de még is sok bajt okoz nékie, és a szeretet. melyel vagyon hozája, nem lehet törődés nélkül. hogy ha pedig jól meg tekinted az aszszonyinak elméjít. és természetit., aki rend szerént haragos, meg látod hogy a szegény férfiunak holtig valo gyötrődésben kell lenni. nem ók nélkül mondgya az irás. hogy *jobb a pusztában lakni, mint sem a veszekedő és haragos aszszonyal.* prov. 19. 21. meg másut. *nintsen hamisab fő. a kígyó fejénél. se mérgeseb haragos¹⁵² az aszszony haragjánál. jobb egy oroztlányal lakni. mint sem egy hamis aszszonyal.* eccle. 25. 22. ilyen természetü aszszonyal lakni tehát éjel. napal. olyan mint ha. a tövisen laknék a férfiu. a ki is igen nagy bajban lehet. mivel tsak a halál szabadithattya meg attól.

20
25 Storphila. gondolom hogy a férfiak nem találnak mindenkor olyan rosz természetü aszszonyokra. sokan vannak olyanok. akik értelmesek. és tsendesek.

A kristus. ha vannak is olyanok, de azok igen ritkák. halgassad ez iránt mit mond salamon, a kinek töb volt ezer feleséginél. *üsmértem, hogy az aszszony keserüb a halálnál. ezer férfiu között találtam egy jót. de az egész aszszonyok között, egyet nem találtam eccle.*¹⁵³ 7. 27. 29. [65a:] mint ha azt mondaná. hogy igen bajal talaltam egy igaz emberre, de az aszszonyok között. egyre sem talaltam:

30
35 Storphila. leg aláb aházásoknak. tsak vagyon vigasztalások. a gyermekekben., a kiket is ök szeretik, és gyönyörködnek. neveltetésekben. ?

¹⁵¹ néki [né — sorvégi margóra, ki — új sor elejére írva.]

¹⁵² haragos [os — beszúrás.]

¹⁵³ eccle. [Szóvégi e—i-ből? javítva.]

A kristus. söt még agyermekek. okozák nékiek aleg nagyob szomorúságokat. mivel valamenyi gyermek születik. mind anyi kereszt az, a szüléknek. a midön az aszszony nem férüu gyermeket szül. a férje azon meg szomorodik. fiu gyermeket szülté, talám valamely
5 kocsibás. és félszeg léssen.¹⁵⁴ a fiu, és a leány gyermekek. szép termetüeké. annál nagyob gondviselés kel reájok. adajka keziböl mikor ki veszik, ujjab baj és nyughatatlanság érkezik, aneveltetésért. midön a gyermekek egésségesek. abetegségtöl féltik őket. ha betegek, nagy félelemben vannak hogy meg ne halyanak. hogy ha meg hal-
10 nak, azután attol félnek, hogy más ne legyen helyetek. hogy ha pedig meg gyógyulnak., ujjab nyughatatlanság. mivel az után azon törödnek, hogy hol vehessenek anyi költtséget, hogy őket tanitathassák. idején kel még rollok gondolkodni, hogy mitsoda tisztességes rendbe tehessék őket. hogy hová házassítsák., hogy mit adgyanak
15 nékiek házasságokra, mitsoda josszágot adgyanak az egyikel. [65b:] hogy a másikat meg ne szomorítsák. hát leányom mit mondasz mind ezekre.?

Storphila. bizonyára keserves dolog. hogy a szegény szülék. bővsé-
sével valo szomorúságot találnak ót, ahol. vigasztalást kellene szedniek.
20 A kristus. anincsen külömben, mivel szintén annyi keserüséget okoznak a gyermekek, a kik még evilágra nem jöttek, mint azok,¹⁵⁵ akik születtek, és az élök anyit okoznak, mint a holtak. némelynek anyi gyermeke vagon hogy tisztességesen azokat nem tarthattya¹⁵⁶ a szükség miat. más pedig meg emésztí magát. a sok josszág keresésben.
25 és annak maradéka nem lévén. nem tudgya kinek hagyni sok josszágát. a mi egyikének szerencsés. az. amásikának szerencsétlensége, mindenik azt kívánja magának, a mi másnak szomorúságot okozhat., az egyik olyan szép és kedves gyermeket veszti el, a kiben volt minden öröme. másnak pediglen olyan gyermeke áll egésségesen. akiért sok
30 keserüséget szenved. rosz erkölcesi miat, mindenik méltó a szánásra. az egyike azt sirattya hogy meg holt afia, a másika. azt, hogy még életben vagon.

Hát még mitsoda bajt nem szenved egy aszony vagy egy anya, valahány szor gyermeke léssen, mivel azon kívül hogy sok fájdalmat
35 szenved, ujjab gond és terh szál reája, a mely nyughatatlanságot¹⁵⁷

¹⁵⁴ léssen. <és> a fiu, [a <és> fölé írva.]

¹⁵⁵ azok, [z megkezdett k-ból javítva.]

¹⁵⁶ nem tarthattya(<.)

¹⁵⁷ nyughatatlanságot <ád> okoz

okoz [66a:] néki. ha egy néhány gyermeke vagyon., azok iránt ha jó remétségben vagyon., akoron érettek, nagy szorgalmatosságban is vagyon, és távul valo létekért. igen szenved, hogy ha azok rosz erkölcsűek, kegyetlen keserüséget okoznak néki, gyakorta még minek⁵ előtte meg próbállya azt a keserüséget. özvedgyé marad. hogy ha pedig gyermek nélkül marad özvedgyé. akoron magát se anyának. se szüiznek. se házasnak nem mondhattya, hogy ha pedig gyermekel maradot özvegyiségben.¹⁵⁸ a mindenkor szemei előtt lévén., szüntelen ujítja benne a férje után valo keserüségét, mindenkori szomorúságban., és nyughatatlanságban tölti életét a gyermekire valo gond viseléséért., de még ezeken kívül a jóságában, mitsoda huzást. prédalást. nem kel szenvedni. nem tsak az atyafiaitól, tseléditől. gondviselőitől. atutoroktól., de még azoktól is.,¹⁵⁹ a kiknek a lélek üsméreti azt meg¹⁶⁰ engedi, ugy anyira hogy egész élete nyomorúság.¹⁵ és keserőség egy özvegy aszszonynak.

Storophila. *uram ha ilyen az élet*, ha ilyenben áll életek azoknak kik meg házasodnak. *nem jó tehát meg házasodni.* mert ezekből látom, hogy aházáság tsak terh. és iga. matth. 19. 10.

A kristus *nem mindenek veszik bé ezt a beszédet [66b:] hanem azok.*²⁰ *a kiknek adatot* matth. 19. 11 tekinds meg leányom. mitsoda áldást mond az évángyélium azokra kikén érettem megtürköztetik magokat. mondván. *boldogok, azok, kik meg herélték magokat. amenyeknek országáért.* ezeket a szokot nehéz meg érteni. azért is utánna veti az évángyélium, *aki bé veheti ezt. vegye bé,* matth. 19. 10. 11. ebből²⁵ ki tettzik nyilvánásosan, hogy a házáságon kívül valo élet, eléb valo a házáságon valónál. de az Istentől kell arra kegyelmet kérni. mert atisztaságban valo élet, Isten ajándéka. és tsak azoknak kell abban a rendben menni akik azt végben vihetik, és a magok erejekben nem bizznak.

³⁰ Storophila. látom uram az igazságot szent szavaidban. *boldog az, aki magtalan lévén. tisztaságban marad, és a ki tisztán meg tartotta ágyát, jutalmát veszi akoron. a midön az Isten kegyeséggel fogja tekinteni a szent lelkeket.* sap. 3. 13.

¹⁵⁸ özvegyiségben. [Első *g—d*-ből javítva.]

¹⁵⁹ is [Beszúrás.]

¹⁶⁰ meg <m> engedi,

Tizen negyedik Rész

Hogy a magunk ellen valo mondás. igen jó készület. a
a kereszt hordozására.

5 Ha valaki akar engemet követni. tagadgya meg magát.
és minden nap vegye¹⁶¹ fel az ő keresztét. és kövessen
engemet luk. 9. 23.

A kristus Elegendő képen meg magyaráztam. [67a: üres]

[67b: kép] Ha valaki akar engemet követni, tagadgya meg magát, és
minden nap vegye fel az ő keresztét, és kövesen engemet. luk. 9. 23.

10 [68a:] eddig azokat a kereszteteket és nyomoruságokat melyeket szen-
vednek azok, kik avilághoz ragaszkodtanak, meg is láthatod azokból.
hogy az ocséid sokal nehezebb kereszteteket hordoznak azoknál. mint
a melyeket el akartak kerülni. de a mi leg nehezebb nékiek. a, hogy,
egy könnyü, és kevés ideig tarto kereszt helyet, egy nehéz keresztet
15 vettek magokra, a mely mindenüt követi őket, és a melynek végít
nem látták. nem hogy az a kereszt. nékiek valamit érdemlene.
de sőt még ajutalom helyet., nyomoruságot, és büntetést vesznek,
de hagyuk el őket, hanem csak arrol szollyunk., hogy mi formában
lehetne leg jobban hordoznod akeresztet

20 Strophila. nem tanulhatok uram annál semmit is hasznosabbat.
mert noha nagy kedvem legyen is azt hordozni. mind azon által
érezem hogy az elmém irtozik attol. ebből látom, hogy igen szükséges
nekem az erő.

A kristus. ugyan azért nem akartalak vezetni mindgyárt. ake-
resztnek uttyára., hanem elsöben arra akartalak készíteni, nem
25 mondottamé ezeket a szokot az évangyéliumban. *ha valaki akar
engemet követni. tagadgya meg magát. vegye fel az ő keresztét, és kövessen
engemet.* [68b:] ezek a szók ugy tettzik, mint ha tsak egy dolgot tenné-
nek. mind azon által három dolgot foglalnak magokban. 1. amaga meg
tagadást, 2. a kereszt fel vévét, 3 az engemet követést.

30 A magunkot valo meg tagadás. tellyeségel szükséges. mivel a nélkül
senki sem hordozhattya keresztét, vagy ha hordozais, nem fog sokáig
tartani, tudtára is adtam mind azoknak. akik engemet akarnak
követni. hogy mindent el kell hadniok. mondván. *valaki ellene nem
35 mond mind annak amit bír.*¹⁶² *nem lehet az én tanitványom.* vigyáz erre,
mivel én semmit ki nem vettem, az én szándékom a. hogy minden-

¹⁶¹ vegye fel [v—f-ből javítva.]

¹⁶² bír. [Beszúráás.] nem lehet az én tanitványom. <m> vigyáz erre, mivel

nek ellene kell mondani. még annak is. ami leg nehezebb a természetben.

Storophila. De uram, miképpen kellesék érteni ezeket a szokot. *hogy tagadgya meg magát.* mivel én azt nem mondhatom hogy nem ⁵ vagyok. se azt nem hitethetem el magamal hogy ne legyek. vagy hogy más vagyok nem az aki valóságilag láttatom lenni. azt gondolom hogy a maga meg tagadás példának okáért. a. ha valakitől azt kérdenek, péter vagyé té, ? azt felelné reá nem vagyok. noha péter volna. hogy ¹⁰ kell hát ezt érteni tagadgya meg magát. hogy lehessen valakinek magát el hagyni. hová menne magán kívül. vagy kitsoda hagyhattya el magát [69a:] midőn valamely helyre mégyen?

A Kristus. leányom látom én azt. hogy az évangéliumnak igazságiban igen kevés világosságod vagyon meg kell tehát világositanom az elmédet, meg tagadgya az olyan magat, aki avétket el hagyván. ¹⁵ tsak a kegyelemel marad. példának okáért egy kevély. igazán meg térvén. alázatossa léssen, magát el hagyta, egy tisztátalan. ha tiszta életü léssen, az életét meg változtatta. ellene mondot annak a mi volt az előtt, ha egy fősvény nem kezdi kivánni amását. és adakozo léssen. ²⁰ ő már nem az, aki az előtt volt., és így meg tagadta magát, természetiben ugyan az aki volt. de jó erkölce miat mássá lett, magadot meg tagadni tehát nem más. hanem hogy el kerüllyed arégi rossz szokásidot, és magadot új lélekel ujítsad meg, erre mondgya az én apostolum. *hogy le kell tenni az ő embert, az ő tselekedetivel. és új emberben kell öltözni.*

²⁵ Storophila. ezt uram igen nehéz¹⁶³ meg fogni, és sokan lehetetlennek is tarttyák.

A Kristus. a példa ezt világosabbá tészí, azt írják egy iffiu felöl. st ambr. de peniten lib. 2. hogy meg akar-[69b:]ván egy aszszonynak szeretetétől válni, jób modgyát nem találá, mint azt hogy kerülni ³⁰ kezdé. az okáért mesze földre mene, és ót marada mind addig valamég nem érzé magában a szeretet el oltását. azután viszá tére hazájában., midőn ót volna. az aszszony eleiben mene. és sok kegyes beszéldekel kezdé néki beszélleni. de mint hogy azokra nem felele. tsudálni kezdé. és azt gondolá hogy talám anyi időtől fogvást. el felejtette volna ³⁵ az ábrázattyát. az aszszony maszor is eleiben menvén kérdé tölle, hát nem üsmérsz már engemet. ? nem a vagyoké most is a kit az előtt szerettél. igen is a vagy. felelé az iffiu, de én már nem a vagyok a ki

¹⁶³ nehéz [Beszúrás.]

az előtt, halgassad. miképpen tagadgya meg magát. pál az én apostolom, *élek. vagy is többé nem én élek. hanem akristus áll én bennem.* gal. 2. 20. amint is hogy a keresztények üldözője. meg hala, és a szent prédikátor új életre tére. mivel ha mindenkor úgy maradot volna.

⁵ olyan buzgosággal nem lett¹⁶⁴ volna, azért is mondgya, hanem a kristus áll én bennem. mint ha azt mondaná. én meg holtam. magamnak, mert nem élek már atest szerént, mind azon által nem holtam meg a természet szerént. és élek alélek szerént. a kristusban, egy bizonyos remete apusztában [70a:] lakván, nagyon meg bizonyítá, hogy ellene mondot vala magának, mivel egy attya fia hozája menván. kéré hogy bizonyos dologban segitené ötet, a remete felelé néki. hogy menne a másik attya fiához. és kéré azt azon dologra mert ő már régen hogy meg holt, a remete attya fia tsudálkozván ezen a feleleten. monda néki. hogy az az attya fia a kihez igazittya ötet, már

¹⁵ régen meg holt, és attol semmi segittséget nem várhat. hát nem tudodé azt felelé a remete. hogy én is régen meg holtam, az az hogy meg holt volna a világnak. és az attyafiainak, és hogy tsak az Istennek élne. ugyan erre a maga meg tagadásrais int mindent az én apostolom. a midön azt mondgya. hogy akristus meg holt mindenekért. hogy

²⁰ a kik élnek, *ezután ne éllyenek magoknak., hanem annak aki öérettek meg holt. és fel támadot.* 2. Cor. 5. 15. mivel szükséges hogy ki ki meg halyon magának, ha Istennek akar élni, mert ha valaki meg nem hall magának., nem közelíthet ahoz. a ki felette vagyon, és soha ahoz nem¹⁶⁵ érhet. a ki távul vagyon tölle, hogy ha annak nem áldozza magát.

²⁵ ezokáért is ültetik el aveteményt akertben. hogy jobban teremjen., és azt gyükerestől ki veszik. hogy jobban [70b:] nőjjön, hasonló képen a mag meg hall. a földben, hogy azután magát fel támasza. úgy tettzik mint ha el vesztette volna azt, a mi volt. és olyanná lesz, a mi nem volt.

³⁰ Storophila. hasznos volt uram nékem nem tudnom. eddig ezeket az igazságokat. mivel mostanában nagy világosan¹⁶⁶ meg mutattad nékem.

A kristus. még jobban. meg akarom veled értetni. ezt a maga meg tagadást. mivel egy részint látom. hogy örömet halgatz engemet,

³⁵ más részint pedig eza tudomány szükséges. hogy ha azt jól meg

¹⁶⁴ nem lett <maradot> volna. [Törlés a sor elején.]

¹⁶⁵ nem <te> érhet.

¹⁶⁶ világosan <ki> meg mutattad

fogod. hogy mit tegyen mást meg tagadni, azt is könnyen meg fogod. hogy miben áll. magadot meg tagadni; ha példának okáért. látnád egy atyád fiát. egy szolgádöt. hogy meg vernék, tömlöczben vetnék. vagy más egyebet szenvedtetnének véle, ha azellen nem állanal. ⁵ nékie semmibén segítséget nem adnál, sőt még ha olyan idegenséggel tekintenéd azt., mint ha ötet nem üsmernéd. azt meg tagadásnak nevezhetnék., eszerént is akarnám hogy bálnál magadal., ugy hogy ha azt vernék. sütnék., vagy akár mit szenvedtetnének is véle. de azt nem kellene szánnod, mint ha valamely ellenségedel bálnának ¹⁰ ugy.

[71a:] Storophila. oh! Istenem mit kell hallanom., azért hogy magamnak ellene mondgyak, szükségesé tellyeséggel hogy olyan legyek mint a hólt, én azt meg vallom hogy az emberi gyengeség bennem ¹⁵ vagyon. és attol mesze nem távozzhatom. nem látom miképpen lehetnék oly kegyetlen magamhoz, én aki még másokon is igen szánakodom.

A kristus. Leányom. nem az, az én szándekom. hogy valamely kegyetlenséget jóvallyak néked, hanem tsak az emberi hajlandóságokot akarom szivedből ki irtani, és hogy ellene mondassak veled atesti ²⁰ kívánságoknak. az szülékhez valo szeretet én előttem vétkes. hogy ha az. ellenkezik az Istenhez valo szeretettel. *aki attyát vagy annyát, inkább szereti hogy sem engemet. nem méltó az én hozám.* matth. 10. 37. péter inkább szereté életét mint sem engemet., a midön nem akará azt veszedelemre tenni., ugyan¹⁶⁷ azért is meg tagada három szor; hogy ha engemet szeretet volna, kétttség nélkül. magát meg tagadta ²⁵ volna, én aki egyedül valo fia valék az én szüz anyámnak. nem tagadnámé meg magamot mint ha fia [71b:] sem lettem volna. a midön nékie mondám. *mi közöm nékem, s' néked aszszonyi állat.?* joan. 2. 4. nem azért mondám én azt. hogy az anyámot meg akartam volna szégyeníteni. hanem azt akartam meg mutatni, hogy á szülék- ³⁰ hez valo szeretetnek., nem kell soha is meg gátolni a lelki dolgokban valo foglalatoságokot., erre valo nézve, egy szer a midön azt mondák nékem. *imé ateanyád, és¹⁶⁸ atyád fiai. küin állanak keresvén tégedet,* azt felelém arra, *kitsoda az én anyám. és kitsodák az én atyám-fiai.* matth. 12. 47. nem azért mondám ezeket, hogy valamely idegenséget ³⁵ akartam volna mutatni az¹⁶⁹ anyámhoz. vagy meg vetni az

¹⁶⁷ ugyan [an — beszúrás.]

¹⁶⁸ és [Későbbi beírás a sor elé.] atyád fiai. <és>

¹⁶⁹ az [?] anyámhoz. [az — beszúrás apró betűkkel: áthúzva?]

atyam fiait. hanem azt akarám meg mutatni, hogy a midön az Isten dolgában kell járni. akkor nem kell tekinteni az atyafiságot.

Storophila. igen örülök azon uram., hogy benned mind a tanítót, mind a példát fel találom, a nékem, mind könnyebbé, mind kedve-⁵sebbé teszi. a magam meg tagadását.

A kristus. Ábrahám nem tagadáé meg magát. amidön el felejtván atyai voltát. fel akará áldozni azö kedves fiát. hát meg azok aléviták, akik mondák az attyoknak. és annyoknak, nem üsmérünk titeket. és az attyokfioknak. nem tudgyuk [72a:] kik vagytok. hanem fel¹⁰ indítván anagy buzgoságtol. minden személy válogatás nélkül. számtalan sok népet meg ölének., azért hogy az arany bornyut imádák. erre valo nézve, semmit mást nem kell tekintened., hanem akeresztnek zászloja alá kell futnod. abban áll. az igazán valo buzgóság, hogy az ilyen alkalmatoságkor. kegyetlenséget kell mutatni. ha atest¹⁵ egy felé von. a világ más felé; és ha az atyád fia., a jó akaroid, valamely roszra vezetnek. felellyed nékiek, nem üsmérlek titeket, ha a külső ember roszra ingerel. felellyed nékie, a midön magamé voltam. bé töltöttem kedvedet: de mostanában hogy a kristusé akarok lenni, nem vagyok szabad magamal. és nem követhetem akaratomat.²⁰ hanem tellyeségel annak akarattyán kell járnom, akié vagyok.

Storophila. reménlem uram. hogy malasztod segítségével, a melyben teszem bizodalمامot., végben viszem mind azt. de uram gondoló. hogy tudok már elegendöt anyit. hogy a keresztet jól hordozhatom.?

²⁵ A kristus igen is elegendöt tudez anyit. tsak azt jóra fordítsad, a mit halottál. és azt kövessed.

Storophila. uram mit kell hát azért tselekedni?

A kristus. azt tudod hogy az ember két részből áll. [72b:] ugy mint, testből. és lélekből. mindenikének meg kell tagadni magát.³⁰ más képen sulyos keresztet fogsz viselni. el kel üzni mesze magadtol a kényeztetést., mivel az, a veszedelemre igyekezik tégedet vezetni. majd a gyenge ételeket jóvalya néked, az után a sok féle italokot. mászor a musika szót. és ha mindgyárt azoknak ellene nem¹⁷⁰ mondasz. akeresztnek uttyától el távozol. az a tsalárd. elődben teszi³⁵ azután. a világban lévő leányoknak. betsületben. és gyönyörüségben¹⁷¹ valo léteket, ha ezeket fogod halgatni. a keresztet tsak hamar

¹⁷⁰ nem [Beszúrás.]

¹⁷¹ gyönyörüségben valo [ü—a-ból javítva.]

el veted. és az életnek. uttyától el tévelyedel. hanem mind ezeket nem kell halgatnod, és mind ezekre semmit nem kel feleined, hanem az én beszédimre való nézve, a nehéz uton kel járnod, és bátran viselned a keresztnek terhét.

⁵ Storophila. követni fogom ezután. uram. ezeket a tanácsidot. és azon igyekezem. hogy a tsalárd. meg ne tsalhason engemet.

A kristus. azigen jól vagyon. de amég nem elég. mivel három féle. meg tagadásal kel még a belső embert meg¹⁷² sanyargatni, úgy mint, az elmében. az értelemben, és az akaratban, az elmében. mint valamely fiókban. vannak el rejtve a sok féle rosز képzések. amelyek elődben tészik a világi. és testi gyönyörúségeket, el kel tehát ronta-[73a:]ni azt a fiókot, mivel ha az elmédben meg tartod, nemsokáig fogod hordozni¹⁷³ a keresztet, az értelem azt fogja néked jovallani, hogy minden más féle kereszt néked mind jobb. mind illendőbb, mint sem az, a melyet viseltetnek veled, jobban nem tselekedhetel tehát. mint azt. hogy mondgy ellene mind ezeknek. *és vegyed jó szíved mind azt. amit reád küldenek. maradgy¹⁷⁴ békeségel nyomorúságodban, és ate szenvedéscdnek idejében. légy békeségel. amagad akarattyát hadd el, és arosz kívánságidot ne kövessed.* eccli. 2. 4. C. 18. 30.

²⁰ mondgy ellene tehát én reám való nézve. amagad akarattyának, úgy hogy minden féle dolgaidban ezek a szók, mind a szájadban. mind a szivedben legyenek szüntelen. *uram ate akarated legyen meg, és ne az enyim.* luk. 22. 42. arra vigyáz mindenek felet. hogy egy olyan kereszténynek., aki a tekkéletességnek uttyán akar járn. leg nagyob kötelesége a. hogy az Isten akarattya alá vesse magát. a maga akarattyának áldozattya tettzik inkább ő néki. menyel tehát. és forgassad gyakorta elmédben azokat az igazságokat. a melyekre tanitottalak. mivel semmi nem hasznosab egy kereszténynek. az üdveségire. mint a hogy gyakorta elmélkedgyék köteleségeiről., és hogy kövesse azokat [73b:] az oktatásokat. a melyeket hallot, ez olyan szükséges hogy pál az én apostolom, minek utánna sok féle oktatásokat adot volna. timothéusnak. utánna tész. *ezeokról elmélkedgyél. ezekben gyakorollyad magadot.* 1 tim. 4. 15. hasonlot mondok neked, amely igasságokat hallottál. azokról elmélkedgyél. az elméd azoktól el ne távozzék, és tsak azokban foglallyad magadot.

¹⁷² meg <ölni.> sanyargatni, [Törlés a sor elején.]

¹⁷³ hordozni [d—h-ból javítva.]

¹⁷⁴ maradgy <békeségben.> békeségel

Tizen ötödik Rész

Az első könyvnek, bé fejezése.

Ezek a szent oktatások után storophila el akarván menni, mon-
dá. hálákot adok uram néked. hogy szolgálodot az üdvességnek
uttyára méltóztattad tanítani. ideje immár. hogy atyám házá-
5 hoz viszá térjek. gondolom hogy az ötsém már ót vannak. tartok
is attol hogy bé ne vádollyanak az atyámnak. akinek atermészetét
üsmervén. tudom hogy jóvá nem hagyta. hogy anyit késtem. és hogy
az ötséimtől el maradtam.

A kristus. hogy ha az ugy történik. az éppen jó alkalmatosság
10 léssen a kereszt uttyát el kezdeni. és ha egy kevés pirongatást atyád-
tól nem szenvedhetnél. azal meg mutatnád, hogy nem vagy alkalma-
tos akereszt viselésre. mind azon által haza mehetz. és ha a kereszt
uttyán. [74a:] akarsz jární, igyekezel azon hogy egy néhány nap
mulva. viszá jöhess ide, hogy a keresztet visellyed, és engemet kövess.

15 Storophila. uram a mi töllem lehet. azt el nem mulatom. de kérlek
arra, mondgyad nékem. hogy addig az ideig miben kell foglalatos-
kodnom. és hogy mitsoda tselekedetekel készíthetem az elmémet
akereszthez.

A kristus. mihent a városban érkezel. meny egyenesen a szent
20 kereszt klastromában, és a Custost le hivatván kérjed arra, hogy
adgya oda néked. azokat az elmélkedéseket a melyeket magának
készítet., és az időt. annak olvasásában tölttsed.

Storophila. ezt meg fogadván. a Custos oda adá néki elmélkedésit.
és nagy örömel ahához érkeztén. nagy buzgoságal olvasá azt minden
25 nap. de oh! mitsoda az emberi nyomoruság, mivel egy kevés idő
mulva, azt el. kezdé mulatni. ugy anyira, hogy a rend szerént valo
áítatoságít., tsak¹⁷⁵ mint egy hidegen. és szokásbol kezdé végben
vinni. a kereszt viseléshez valo kedve., minden nap aláb aláb szálla.
és tsak az egy féle dologrol valo¹⁷⁶ gondolkodást meg kezdé unni.
30 ugy anyira, hogy egy néhány napok mulva. minden áítatos foglalato-
ságít [74b:] félben hagyá. és el kezdé mulatni azokat az oktatásokat
mellyeket akristustol hallot vala.

¹⁷⁵ tsak [t megkezdett m-ből javítva.] mint

¹⁷⁶ valo <valo> gondolkodást [Törlés a sor elején.]

A KERESZTNEK KIRÁLYI UTTYA.

MASODIK KÖNYV

A kereszt hordozásnak leg jobb modgyárol.

Első Rész

Hogy a keresztet fel kel venni. és azt hordozni
kell. minden halogatás nélkül.

Az idő, amelyben storophilának fel kellett venni akeresztnek terhét., és az üdveség uttyán járn. el érkezék, de oh' Istenem, mitsoda
5 változó és álhatatlan az emberi elme. az ő fel tett szándékiban., a keresztnek nehéz és hoszu volta. anyira meg félemltet őtet. hogy tsak kevésben mulék el. hogy meg nem szegé akristusnak tett ígeretét. aki is a szokot helyt várja vala őtet. eképpen nem akarják az emberek sokáig amit akarnak. és sok vagyon olyan közöttök, akik nagy
10 sebeséggel tesznek fel valamit magokban., de azt immel ámal viszik végben, *mivel az elme gyors, de atest gyenge.* és a menyiben [75a:] az elme kívánnya a maga hasznára valo dolgokot, anyiban utállya. és kerüli azokot a test. eziránt nagy példát látunk az első apostolban, aki is az ő urához valo nagy buzgo szeretetében. bátorsággal mondá.
15 *kész vagyok veled rabságra, és a halálra menni.* és ismét. utánna teszi. *ha mindnyájan meg botránkoznak is benned. de én meg nem botránkozom.* mark. 14. 29. mind azon által eza bátorság meg változék, mivel kevés idő mulva, egy közönséges szolgálónak a szavára. *esküvéssel kezdé tagadni.* mondván. *nem üsmérem azt az embert.* matth. 26. 74.

20 Igen kevésben mulék el. hogy storophila eszerént nem tselekedék. mivel amidön nagy kedveséggel beszélgete akristusal., és¹⁷⁷ a midön az örök életnek beszédit halgatá. akoron igen suhajtá akeresztet. és semmi nem tették nékie kedvesebnek, mint az ő szenttséges mesterével valo beszélgetés. és szenvedés, de mihelyt atöbb világi
25 leányok közü adá magát, és a világi hejában valo tsalárd dolgokot kezdé tekinteni. mindent el felejte. és tsak kedvetlenül gondolkodék a keresztnek uttyárol. söt még ugy tették. mint ha meg bánta volna akristusnak tett ígeretét; mind azon által. tartván attol. hogy soha nyugodalomban nem lehet-[75b:]ne. ha el mulatná fogadását, erre
30 valo nézve. el indula, de sok sohajtásal, és köny hullatásal. igen nehe-

¹⁷⁷ és [Beszúrás.]

zen hagyván el¹⁷⁸ atöbb társait. azon kívül is igen irtozék az uttol. a mely nehéznek tették. néki, keseregvén¹⁷⁹ tehát mentében. szivesen foháskodik némelykor az Istenhez. ajánlván nékie magát. akinek is kegyelme el nem hagyá ötet.

⁵ El érkeztén mind azon által. a hagyot helyre., és ide, s' tová tekintvén akristust meg látá. aki is mondá néki, légy bátorságul storophila. igen jól tselekedted hogy babiloniát el hagyta. fogadásodot meg tartotta, akötelet mely avilághoz kötve tartot, el szakasztotta, és hogy olyan bátran állottál akeresztnek zászlója alá. jól tudom hogy mitsoda hálót, és kelepcezt hántanak elődben., de az én kegyelmem kerültette el azokat veled. ihon vagy az alkalmas idő. az üdveségnek napja. úgy mint, az az idő. a melyben akeresztet hordozni és engemet követni kell, mert aki abárányt követni akarja, szükséges annak a keresztet viselven., utánnam jöni. és az én nyomdokimon járni.

¹⁵ Storophila. ezeken a beszédeken oly igen meg ijede. hogy reszketve hallá a keresztet tsak nevezni is; erre valo nézve. meg üsmervén amaga gyengeségit; valamint a hadakozáskor hogy bizonyos ideig, frigyet vett egymás. [76a:] között a két rész., úgy storophila is látván ²⁰ hogy meg nem menekedhetik tellyeséggel. akeresztől, egy kevés időt kére.

Storophila. kérlek uram arra. engedgyed meg nékem hogy még egy kevés ideig had élhessek. avilági gyönyörüséggel, és az én iffiúságommal, és ne kénszerits. oly nehéz, és keserves utra adni magamot. ²⁵ én még igen iffiu vagyok. atermészetem is igen gyenge., idővel az eröm meg nő, és akoron inkább viselhetem a keresztnek terhét. nem akarom azt tellyeséggel el kerülni. kérlek ne bányad ha azt egy kevés ideig el halasztom.

A kristus mit kell hallanom storophila te tölled. honnét vagy ³⁰ ez az idegenség. azt tsudálom hogy ilyen hamar akarod el hagyni. az üdveségnek uttyát. a melyet mutattam néked. *oh! balgatag. kitsoda babonázot meg tégedet. hogy ne engednél az igazságnak.* gal. 3. 1. miért hagyod oly veszedelmes halogatásal. abizonytalan időre üdveségednek munkáját. *el ne mulassad meg térni azurhoz, és azt ³⁵ napról napra ne halogassad., mert az ő haragja. egy szers mind eljő. és el veszt a boszu állásnak napján.* eccle. 5. 8. hát inkább illiké avilág-

¹⁷⁸ hagyván el <t> atöbb társait.

¹⁷⁹ keseregvén [keseregéséből javítva az ékezet áthúzásával.]

nak adni iffiuságodat, és az Istennek öregségedet. az élet gyönyörűségeit a világnak, és az Istennek oly testet adni a ki meg fogyat-[76b:]kozot. és ötöt nem szolgálhattya., mitsoda ditséretet érdemlesz. hogy ha olyan testet akarsz adni az Isteni szolgálatra. a kit meg⁵ erőlténitet a gyönyörködtetés., a ki az idő miat meg hidegedet. meg nyavalyásodot. és semmire nem alkalmas, viadalom nélkül, nem lehet koronát reménleni. nem szégyenledé magadnak meg tartani életednek leg szebb napjait, és ate uradnak Istenednek a semmire való időt adni, mitsoda ostobaság akkor kivánnod el kezdeni az életet.¹⁰ a midön meg kel¹⁸⁰ halni.

Storophila. botsásd meg uram nékem kérésemet. mivel az én szándékom nem a, hogy öregségemre halaszam a kereszt hordozást. hanem hogy tsak egy néhány észtendőkig lehesen azt el halasztani.

A kristus kitsoda. ígérte meg néked azokat az észtendőket, nem¹⁵ tudodé azt, *hogy az embernek napjai rövidek, hogy az ő holnapinak és észtendőinek száma. kezem közöt vannak, és hogy meg határoztam életét. a melynél tovább nem mehet.* jób. 14. 5. *nem tudgya ember az ő végét. hanem mint a halak horogal fogatnak. és a madarak törel fogatnak,*¹⁸¹ *ugy fogatnak meg az emberek, agonosz időben, midön. a*²⁰ *hirtelen reájok jö.* eccle. 9. 12. ha az ember tudná ideit halálának, [77a:] *ugy*¹⁸² *el oszthatná. az életét, egy részit. agyönyörűségeknek adná, más részit akereszt hordozásra, és a penitenzia tartásra hagyná., de az aki jutalmat ígért az égben, annak aki a keresztet hordozza, és botsánatot annak. aki penitentiát tart, aholnapit napot meg nem*²⁵ *ígérte az olyan restnek aki tsak mindenkor halogat; azt nem tudod hogy hol vár tégedet ahalál. azért azt mindenüt várni kell.*

Storophila. mind azon által uram., mint hogy iffiu vagyok. nem volnaé jobb meg várni. hogy mind érteb időben. és¹⁸³ mind erőseb koromba lehesek.?

³⁰ A kristus. minden idő az Isten előtt meg ért idő. de főképpen az első és akövetkezendő; *jó az embernek a terhet viselni, még iffiuságától fogvást.* lamen. 3 27. mivel nem elég az ur terhét hordozni. de azt még iffiuságban kell hordozni. nem jobbé szivbéli örömel fel kiáltani az Istenhez. mondván. uram Istenem. *te táplálsz engemet*³⁵ *iffiuságomtól fogvást.* gen. 18. 15. mint sem nagy keserüséget mondani

¹⁸⁰ kel [Beszúrás.] <hal> halni.

¹⁸¹ fogatnak, <ugy> ugy

¹⁸² <ha r> ugy

¹⁸³ és [Beszúrás.]

dávidal., *ne emlékezel meg uram az én iffiuságomnak vétkeiről. se az én tudatlanságaimról.*, ps. 24. 7. az olyan aki iffiusága után¹⁸⁴ [77b:] akarja hordozni az urnak terhét. nagyobb bajal éri el atökéleteséget., mivel az ő vétkei háborgattyák az ő lelke üsméretit, sok ideig is kell néki viaskodni. elsőben. a még el hagyhassa roszt szokását., de miért mented magadot ate iffiuságodal., te időseb vagy amás kettőnél. azt is meg engedem hogy iffiu vagy, de ha engemet szeretnél. *nem tsak. szoval. és nyelvel. hanem tselekedetel és igazságal.* I joan. 3. 18. nem távoznál¹⁸⁵ anyira a keresztől, mongyad meg kérlek. hanem azé abuzgo kívánsága annak. a ki valakit szeret., hogy mentől inkább hasonlithasson ahoz akit szeret. mit kívánhatz hát leányom nagyobbat, mint azt hogy engemet követhess., menyi iffiu szüzek adták magokat akemény életre. és keresték gyermekségektől fogvást. akerszettek, és a nehéz testi sanyargatásokat, menyi sok számtalan martyr adta magát akinokra, a kik szinten ugy meg menthették volna magokat. iffiuságokal. miért nem akarod tehát követni. a mit azok. oly nemesi modon követtek

Ezeket a példákat, és oktatásokat nagy szégyenel¹⁸⁶ halgatá storophila, de üdvéséges szégyenel, mivel fel gerjesztvén szívét fel kiálta, kívánom uram hogy a te kegyelmed, mindenkor velem legyen., hogy had lehessek ér-[78a: üres]

[78b kép:] Ha ki utánnam akar jöni. tagadgya meg magát, és vegye fel az ő keresztét. és kövessen engemet. matth 16. 24

[79a:] demes, tarsaságokban lenni azoknak a szüzeknek, akik a testet meg feszítették, az ő indulatival. és kívánsággal együtt, gal. 5. 24.

A kristus ez igen jó kívánság leányom. ide nem tsak szó, hanem tselekedet kívántatik, és abban bizonyos lehetz. hogy sokal hasznosab néked a mostani idős korodban hordozni akerszttet. mint sem azt időseb korodra¹⁸⁷ halasztani. a melynek el érése bizonytalan. igen könnyü azt viselned amihez, gyermekségedtől fogva szoktál, de vétékben meg rögzöt bünöst, apenitentzia alá vetni, olyan mint ha egy öreg ebet, a példa beszéd szerént. alántzhoz akarná valaki szoktatni.

Storophila. ellene mondok uram tehát ahalogatásnak, és akerszttnek uttyára indulok. segits kérlek malasztodal. és el ne távozáll töllem.

¹⁸⁴ után akarja [*u—a—ból, t* megkezdett *k—ból* javítva.]

¹⁸⁵ távoznál [*v—t—ból* javítva.]

¹⁸⁶ szégyenel [Íráshiba.]

¹⁸⁷ korodra <hagyni.> halasztani.

Masodik Rész

Hogy mindennek a maga keresztét kel viselni, és nem kell
abban válogatni

Ha ki utánnam akar jöni. tagadgya meg magát, és
vegye fel aző keresztét. és kövesen engemet. matth 15. 24.

⁵ [79b:] A kristus. látván jó szándékban való léít tanítványának.
olyan helyre vivé ahol sok féle kereszt vala egy rakáson. storophila.
meg akarván mutatni az ő szent mesterének., hogy tellyeségel kíványa
ötöt követni, nagy serénységel., választá magának akereszték közül.
aleg kissebbikét, gondolván magában, hogy ha kitsiny is. de tsak
¹⁰ kereszt, és hogy a kinek¹⁸⁸ erős válla vagyon. a választhat nehéz
keresztet magának. de mint hogy én gyenge vagyok. nekem kis
kereszt kívántatik.

A kristus. hogy hogy storophila. már is botlani keszdesz. hát
el felejtettedé amit mondottam ?

¹⁵ Storophila. hiszem uram én a keresztet hordozom.

A kristus. a valo, de nem olyan formán, amint én mondottam.
mivel nem mondottam azt. hogy mindenik vegye fel akeresztet. ha-
nem hogy mindenik vegye fel a maga keresztét.

²⁰ Storophila. melyik hát az én keresztem. nem azé a melyet én
választottam a többi közöt.?

A kristus leányom nem szabad kinek kinek olyan keresztet választani
a mitsodás tettzik, hanem azt az Isten kezéből kell el venni, a mitso-
dást tettzik nékie küldeni.

²⁵ Storophila. látom uram hogy meg tsalatkoztam [80a:] botsásd
meg tudatlanságomat., azt gondoltam hogy anyomoruságok közöt,
mindenkor aleg kissebbikét kell választani. és mint hogy tellyeségel
szükséges akeresztet viselni. lehet leg aláb. aleg könnyebikét venni.

A kristus ate tévelgyésed igen nagy. mivel éppen nem jó a nyomo-
ruságok közü számlálni a keresztet, a mint egy eretnekség avilágiak
³⁰ közöt., a kik akár minek joságáról, tsak az érzékenységek által tesznek
ítéletet. de tenéked, az okosság. és ahít vilagosága által. kell vezet-
ned magadot., a melyek bizonyára meg mutattják néked. hogy a
kereszt nem rosz, nem igazéa hogy a kereszték, és anyomoruságok,
az Istentől származnak, aki is örökös jó. és kut feje minden jónak,
³⁵ hogy lehetne tehát azt mondani. hogy rosz származik ötölle. az Isten
olyan hatalmaság, aki jó tévö. és a ki minden hatalmát. tsak arra

¹⁸⁸ a kinek <nehez> erős

fordította. hogy az egész világnak hasznára¹⁸⁹ legyen. mi végre valok pedig a nyomorúságok. ? a mint már azt meg mondtam. azok jók. és üdvösesek. hogy lehet tehát azt rosznak hini, a mi. örökös jót szerez.

⁵ Nézők már most. és kövesük ahitnek világosságát hogy semmi homályosság ne maradgyon. hiszedé storophila hogy én Isten fia vagyok, hiszedé hogy valóságosan az oltá-[**30b:**]ri szenttségben vagyok, ? azt tudom hogy hiszed., de mond meg nekem miért hiszed azt ?

¹⁰ Storophila. azért uram. mert te aki örökös igazság vagy., azt nekünk ki nyilatkoztattad. és szenttséges szájadal mondtad. ezeket. ez az én testem.

A kristus miért nem hiszed tehát azt. hogy a kereszt és a nyomorúság jó. mivel ezeket is én mondtam. *boldogok a lelki szegények.*

¹⁵ *boldogok azok akik sírnak., boldogok akik haborúságot szenvednek az igazságért. matth. 5. 3.*

Storophila. ezeket nagy tsendesen halgatá. nem tudván mit felelni ezekre. akinek akristus mondá. tudodé mit akarok ezekből ki hozni ?

Storophila. én nem tudom uram. hanem kérlek taníts meg arra.

²⁰ A kristus. azt hogy, ha a kereszt jó. tehát., nem hogy azt el kellene vetni. de sőt még azt kívánni kellene. és a ¹⁹⁰ jók között, nem a kissebiket. hanem a nagyobikat kel választani.

Storophila. én ezt jól látom uram. de kitsoda az, aki azt tselekedgye. ?

²⁵ A kristus leg először azt én tselekedtem. hogy az által példát adgyak néked. mert a midön evilágra akarék jöni, az Istennek bölcsesége lévén, ugyan azon a böl-[**31a:**]cseségem. és hatalmom vala., mint a mely vagyon mostanában. és noha akaratomon állot volna, olyan időt választani. a mitsodást akartam., mind azon által a leg

³⁰ alkalmatlanabbat választottam. magamnak. noha az egész világ enyim. még is egy istállot választottam, az ég az én királyi székem. és a föld a lábaim alatt való szék. mind azon által, a jászolt. nagyobra betsüllém akirályi széknél, mit mondtak én felöllem. azt mondták, hogy meg tudom vetni aroszat, és ajót választani. a testi bujál-

³⁵ kodás rosz tehát, mivel én azt meg vettem. és a szenvedés jó. mivel azt választottam.

¹⁸⁹ haszná<lyon>ra legyen.

¹⁹⁰ a [Beszúrás.]

Storophila: ez uram igen nagy példa.. de ki fogja ezt követni. és kitsoda az, aki meg vetvén az álkalmatos életet, a nyomorult életre adgya magát.

A kristus. látom én azt storophila. hogy te azt nem tudod menyin
5 voltanak. és vannak olyanok kik akereztet szerették. nem olvas-
tadé valaha mit irnak az én szolgámrol ferentzról. szent bonav. az ő
életében. Cap. 14. ez a jó remete. anyi sok féle nyavalyakban esék,
hogy testének minden részeiben., nagy fajdalmakot szenvedé., ezek
ahozsas nyavalyák anyira el szárazták., hogy tsak a tsonttyai mara-
10 dának. és a fájdalmakot nényyeinek nevezi va-[81b:]la, egy szer
a többi közöt. igen nagy szenvedésben lévén. afrater a ki mellette
vala, igen meg száná, és mondá néki. atyám. kérjed az Istent, hogy
egy kevesé enyhittse meg nyavalyádot,¹⁹¹ mert ugy tettzik, mint ha
mód. nélkül sulyos volna az ő ostora te rajtad, ah' atyám fia, mondá
15 eza szent ember sirva, hogy miképpen beszélsz., hanem üsmerném
tisztá és együgyü szándékosodot, ez után irtozva tekintenek te reád,
és meg sem engedném hogy mellettem lennél., mivel nem kel azt
tenéked¹⁹² vizsgálnod. hogy miképpen bánik az Isten én velem, noha
minden erejét el vették vala a nyavalyák., mind azon által. gyakorta
20 földre borulván. alázatoságál., szivesen ditsére az Istent mondván.
hálákat adok oh ! Istenem szenvedésimért, és kérlek nevelyed azokat,
ha az ate akaratod.¹⁹³ és légyen az a vigasztalásom. hogy nyomorgatván
engem ajájdalomal. ne kedvezzen. és ellene ne mondgyak a szent beszé-
nek. jób. 6. 10. ate akaratodnak végben menetelénél. énnekem soha
25 nagyob vigasztalásom nem lehet. mit gondolsz erről storophila., ez a
szent meg elégedéké egy kis keresztel.? azt pedig ne gondollyad.
hogy ő egyedül lett volna ilyen., mivel xavérius ferentz. ez az¹⁹⁴
indiai apostol., a midön belső képen valo vigasztalásokat veszen vala.
mindenkor ezt mondá. elég uram elég. ellenben pedig anyomoruságok-
30 ban. és veszedelmekben. ezeket mondá, még többet uram többet.
[82a:] és ezt a keresztet ugy vedd el rollam, hogy még nehezebet
adgy helyette, storophila mit mondasz ezekre. ezek az emberek
utáltáké a keresztet, valyon akissebikét választottáké mint magad?

¹⁹¹ nyavalyádót, [l—d-ből javítva.]

¹⁹² tenéked <tekintened> vizsgálnod.

¹⁹³ és kérlek[. . .]akaratom. [Ez a mondat is alá volt húzva, de Mikes hul-
lámos vonallal törölte az aláhúzást.]

¹⁹⁴ az <sze> indiai apostol.,

Storophila. én ezekre uram¹⁹⁵ egyebet nem mondhatok. hanem hogy azok szentek voltak., atekéletesség benne bövségel meg volt. én pedig bünös, és iffiu, még attol távul vagyok.

A kristus de leányom miért nem vagy te is szent. és olyan tekéletes
5 mint azok valának., valyon az ő testek értzből volté. vagy a nyomoruságot és a fájdalmat nem érzettéké, anyira mint magad, mind azon által mostanában, nem kívánom¹⁹⁶ tetölled, se azt hogy anyit tselekedgyél mint azok tselekedtek, hanem tsak azt kívánom tetölled.,
10 hogy ne amagad akarattya szerént válaszad akeresztet és azt ne mondgyad. örömet szenvednék. ilyen. ilyen nyomoruságokat, de amely keresztet reám akarnak adni, az igen nehéz, és nem hordozhatom. az olyan aki tsak azt akarja szenvedni, és anyit a menyi néki tettzik. nem valóságos békeséges tüő. az olyan. akiben ez ajó erkölcs vagyon, nem tekinti azt, hogy ha aláb valóé. felyeb valóé. egy szenté.
15 vagy egy gonosz szenvedtetie ötet. hanem mindentől egy aránt veszi aszenvedést, és azt ugy veszi, mint [82b:] ha az Isten keziből venné. el is hitetvén magával hogy a hasznos, mivel az Istenért szenvedni leg kiseb dolgot is. ő előtte az érdemes; ha magadnak ellene mondottál volna, amint arra tanítottalak, ha amagad értelmét,
20 és akarattját meg tagadtad volna, azoknak tanátsokot többé nem követnéd, el felejtettedé tehát az én oktatásimot, nem hiszedé azt. hogy mindeneket az örökké valo bölcsesség rendel., ugy hogy semmi nem történik amely jódra, és hasznodra ne lenne.

Storophila. látom uram. hogy a magam elméjit követvén. osto-
25 bál tselekedtem. és azt meg vallom. hogy a testnek okosságát követtem amidön ezt akis keresztet választottam, amely talám veszedelmes.

A kristus. igen jól beszélsz leányom. mivel jaj annak aki nem a magáét, hanem idegen keresztet visel. azt pedig el itélheted, hogy a mely keresztet valaki választ magának. az idegen kereszt, holot
30 az. avalóságos, és hasznos kereszt. amelyet az Isten öröktől fogva rendelt el valakinek, akár ki keze által legyen a. ez iránt szép példát hozok elő neked, gertruda szüz.¹⁹⁷ meg halván. hogy egy személy igen panaszkodnék azon, hogy az Isten olyan keserüségeket bostsátot reája, amelyek nem volnának hasznosok üdveségére, meg száná,
35 és imádkozék érette. hogy az [83a: üres]

¹⁹⁵ uram [Beszúrás.]

¹⁹⁶ kívánom [*m-k*-ból javítva.] tetölled, se azt hogy <azok> anyit

¹⁹⁷ szüz. <*m*> meg halván.

[83b: kép] Mennyünk ki azért ő hozája. a taboron kívül. az ő gyalázattát hordozván. hebr. 13. 13.

[84a:] Isten változtatná meg azokat a nyomoruságokat,¹⁹⁸ én meg jelenék annak szüznek, és mondtam néki, mond meg annak a személynek, akiért imádkozol, mint hogy szenvedés. és nyomoruság nélkül el nem lehet nyerni ameny országot, azért mondgya meg néked, hogy mitsoda szenvedést gondol magának hasznosnak lenni, a midön pedig abban esik. akoron békeséges türesem legyen. gertruda észre véné erről a feleletről, hogy veszedelmes. és nagy kevélység volna maga magának választani keresztet. és abban válogatni.¹⁹⁹ hogy melyik jobb az üdvésre, és melyik nem jobb. melyikét lehet el viselni, és melyikét nem, holot azt nagy alázatosággal, és engedelmeséggel kell venni az Istentől, látodé tehát storophila. hogy mitsoda veszedelmes, ha magad választod magadnak a keresztet, és mint hogy már¹⁵ azt tudod., azért vigyáz, hogy többé, olyan vétekben ne esél.

Harmadik Rész

Hogy a keresztet, nem maga után kel vonni, hanem hordozni kel, és nem kel gondolni. agyalázattal, mely azal jár.

Mennyünk ki azért ő hozája, a taboron kívül. az ő gyalázattát hordozván. hebr. 13. 13.

²⁰ Storophila látván. mind ezekből a szavaiból. [84b:] a kristusnak. hogy meg nem menekedhetnék attól a keresztől, a melyet nékie rendelték. el hitetvén ezt magával., reá álla, hogy fel venné azt a keresztet, melyet az ő szent mestere mutata nékie, de mint hogy a természet kerüli mind azt. a mi nékie nehéz, azért storophila is kezdé gondolkodni azon, hogy miképpen találhatna modot abban, hogy a kereszt²⁵ mentől könnyeb lehetne nékie, erre valo nézve. egy kötelet kötvén reája, nem hordozni. hanem maga után kezdé vonni a keresztet, de azt látván, hogy mindenek meg tsufolnák érette. azért az orcáját bé fedé. szégyenelvén. akeresztért valo gyalázatot. akristus azt látván., egy kevés ideig látatlanná tevé. de azután, eképpen feddé meg arol.³⁰

A kristus. mit tselekszel storophila. hát eszerént gondolodé hordozni a keresztet; ugy tettzik mint ha gyalázatnak tartanád ahoz nyulni, emlékezel meg arol. hogy én nem azt mondtam, ha valaki utánam

¹⁹⁸ azokat a nyomoruságot, [fráshiba.]

¹⁹⁹ válogatni. [o-a-ból javítva.]

akar jöni. hogy maga után vonya akeresztet. hanem hogy azt fel vegye, hordoza, és kövesen engemet. mit akartam ez által egyebet mondani. hanem azt, hogy a keresztet fel kel a földről emelni, mint²⁰⁰ drága állapotot. és azt hordozni kell.

⁵ Storophila igen nagy bajban vala. nem tudván, miképpen menteni magát. még is reszketve kezdé mondani. és magát mentegetni, hogy a keresztől el irtodzot mihent meg. [85a:] látta., és úgy meg ijedet attól., hogy nem leheté nékie aztot a földről fel venni.

¹⁰ A kristus. hitesd el magadal., hogy ez a nagy félelem nem a keresztnek nehézségitől jö, hanem az elmétől. mivel nem leg nagyob nyomorúság a nyomorúságot szenvedni. de az a valóságos nyomorúság., ha azt nem tudgyák. vagy nem akarják szenvedni. igazán valo böltseség tehát a szenvedéshez készülni, a nyomorúság is könnyeb, hogy ha arra reá szánnják magokot. az érdem pedig annál nagyob.

¹⁵ Storophila. de uram kérlek ki tselekedhetné azt?

A kristus. kitsoda, ? az, aki a maga erejében nem bizván, az Istenben veti minden reménségit. azt meg engedem neked. hogy az emberi gyarłoság kerüli a szenvedést, a keresztet hordozni, azt szeretni, atestet sanyargatni, de a tiszteletet kerülni. magadot meg vetni, avilági jókot el hagyni. mind ezek olyan dolgok. a melyektől irtozik a magadhoz valo szeretet; és ha tsak²⁰¹ a magad erejét tekinted, egyikét sem viheted végben ezek közül magadtol; de ha az Istenben vetéd reménségedet, onnét felyül mind erött, mind tehetséget fogsz venni.

²⁵ [85b:] Storophila. avalóságos., hogy az Isten irgalmas²⁰² és kegyelmes lévén. el hitethetem magamal, hogy én nekem arra mind kegyelmet adna. mind segittséget nyujtana., de hogy igazán meg vallyam, oly igen irtozom akeresztől. hogy azokat nem is kérhetem.

A kristus. A midön mojses látá. hogy a páltzája kigyová változék. ³⁰ attol meg ijede. és szaladni kezdé, de az Isten parancsolá néki. hogy venné fel akigyot. és azonal. a kigyó páltzává változék, az után azon páltza. amojses kezében olyan eszköze lön, a melyel az Isten által vivé averes tengeren az ő népit. és meg szabadítá. a nyomorúságbol., igy a kereszt, és aszenedés. olyan páltza, a melyet ha a földre. vetz. ³⁵ kigyonak tettzik lenni. attol meg ijedcz. és el is szaladcz. de ha azt, az igazságnak. kezével. fel veszed, és a nyomorúságnak vegit meg

²⁰⁰ mint [t—d-ből javítva.]

²⁰¹ tsak [k—d-ből? javítva.]

²⁰² irgalmas <le> és kegyelmes lévén. [Törlés a sor végén.]

tekinted. akoron meg látod., hogy akerszt. aza páltza, a mely meg szabaditván tegedet avéteknek rabságából. a menyei jérusálemben fog vezetni. emeld fel hát szemeidet az ég felé. a hová emeli az embereket akerszt., és tekinsd meg az örökké valo boldogságot, a melyet ⁵ígérték akersztért valo érdemnek. szükséges azért, hogy az emberek, mindnyájan által mennyenek anyomoruságnak szélvész tengerén, és fel emelyék sziveket, és szemeket az [86a:] ég felé. valamint az én apostolom mondgya. nem azokra nézünk, a melyek láttatnak. hanem a melyek nem látatnak, mert a melyek látatnak, idő szerént ¹⁰valok, de a melyek nem látatnak, örökké valok. 2. Cor. 4. 18. miért félsz tehát a keresztől, hogy ha tsak egy tagodnak kellene részésülni aboldogságban. a fel támadás után, ugy talám elég volna egy kézel nyulni akerszthez, de mivel hogy én az egész embert váltottam meg, és az egész testében akarom meg jutalmaztatni, oly boldogság. a melyet ki nem lehet mondani, miért ne hordozná tehát az egész teste akersztet., tudodé azt storophila. hogy én az egész embersegemet. az embernek üdvéségire fordítottam, hogy szenvedhessem hát én azt. hogy olyan idegenül szolgáljon engemet, mint ha elég volna, imel ámal maga után vonni a keresztet. minden kéttség nélkül. ²⁰az emberekért valo sok szenvedésem., és szeretetem, más féle hála adást érdemlene.

Mind ezekre a kegyeségel valo feddésekre. storophila semmit nem felele, akristus azt látván. meg akará véle üsmértetni még más vétkétt is. a mely nem vala aláb valo az elsónél, mondá azért nékie, ²⁵storophila miért fedezted bé az ortzádót. azért hogy nagy gyalázat-[86b:]nak tartod a kereszt hordozást.?

Storophila azt meg valloim igazán, hogy igen szégyenlettem, mivel az én szomszédim gyaláznak engemet. és azok a kik körülöttem vannak. tsufolnak. ps. 78. 4. nem szükség hogy többet mondgyak, mivel te tudod ³⁰mitsoda gyalázattal. illetnek engemet. és hogy mitsoda szégyenbe hoztának. ps. 68. 23.

A kristus. bátor légy, és vessed reám szemeidet., meg tekintvén azt. hogy én az öröm. és tsendes élet helyébe, keresztet szenvedtem. agyalázatot meg vetvén. hebr. 12. 2. nem de²⁰³ nem éretted szenvedtemé azokat agyalázatotok. igen is éretted, aki tsak féreg, és nyomoruság vagy, azt tudod hogy amidön ajérusálem kapuján ki vivének engemet. a kereszt, a vállamon lévén. mindenek tsufolnak vala, és

²⁰³ <d> nem de [Törlés a sor elején.]

bestelenséggel szollanak vala felöllem, sőt még fogakat is tsikorgatták ellenem. miért kellene tehát néked félni attól atsuftságtól melyet avilágiak tehetnek rajtad. az én keresztémért, mint ha nagy bestelenség volna. azén keresztem, nem tudod azt. hogy az én tanítványim azt ⁵ ditsőségnak tartották, ugyan azért is mondgya az én apostolom pál. *mennyünk ki azért ő hozája atáboron kívül. az ő keresztét hordozván.* hebr. 13. 13.

Storophila. örömet fogom szenvedni ezután. [87a:] oh! édes üdvezítőm. a kereszteteket. és a gyalázatokat. te éretted, de tsak ¹⁰ éppen egy dolog nehéz nekem. ahogy. avilágban olyan nyilván való vétkesnek fognak engemet tartani, a ki vétkeimért, meg érdemlettem akeresztet viselni. kérlek azért, *ítély meg engemet. és oltalmaz meg olyan néptől. aki nem szent. ne adgy kezekben azoknak, kik engemet gyaláznak.* ps. 42. 1.

¹⁵ A kristus. hogy ha azt²⁰⁴ a kegyelmet meg nem engedném is néked, semmi panaszkod nem lehetne. mivel én soha semmi vétket nem tselekedtem., még is, *abünös testnek hasonlatosságában öltöztem abünért.* rom. 8. 3. nem számlaltaké engemet a gonoszok között. nem vitteké engemet ahalálra, akét lator között. az Isten engemet terhelt meg ²⁰ *ati gonosságtokkal.* és akkor *ugy tekintettek engemet. valamint egy bél poklost, valamint olyat, akit az Isten el hagyot.* isa. 63. 6. te pediglen ²⁵ *ugy félsz a vétkesek közti számláltatni. mint ha igaz. és ártatlan volnál.* nem tudé azt, hogy meg botránkoztattad azokat, akik tégedet szerettek, ate szived kívánságit mindenben követted, *ugy hogy abünt* ³⁰ *ugy ittad, valamint avizet, és mostanában egy kis szegyenért ugypanaszolkodol., mint ha ártatlan volnál. noha nem régen mondám azt néked, hogy [87b:] engemet, a ditsőség és gyalázat, szidalom, és ditséret között, kel követned.* 2. Cor. 6: 8. ha én reám veted szemeidet meg láthatod, hogy a méltóság, az alázatosságban találtatik, ahatalom agyengeségben. és az élet. ahalálban. ha az életre akarsz érni, kövessed azt, a mi arra vezet, vesd meg a szégyent, mivel a homlokodra azért vetz keresztet, hogy meg mutassad azt, hogy nem szegyenled követni tanításomat.

Storophila. el nem hitetvén még is mind ezeket magával. mondá. ³⁵ *azt meg vallom uram. hogy sok féle vétkeim vannak. mind azon által. kegyelmeböl az olyanoktól ment vagyok, a melyek másokat meg botránkoztathatnák. és a melyeket. szememre vethetnék mások.*

²⁰⁴ azt <azt> a kegyelmet

A kristus. miért vigyász mindenkor arra, hogy mit fognak az emberek mondani, az én apostolom azt mondgya, hogy *a mi dítsekedésünk nem más. hanem a mi lelkünk üsméretinek bizonyysága.* 2 Cor. 1. 12. ez így lévén. akinek alelke üsmérete. nyugodalomban vagyon.
5 nem kell arra hajtani hogy mit mondanak mások felölle.

Storophila. noha a szivem semmit a szememre nem vethet, és semmi oly nagy vétékben nem érzem magamot, mind azon által uram. az igen nehéz hogy mások nagy vétkesnek tarttsanak.²⁰⁵

A kristus mindenkor tsak egy éneket mondasz, nem [88a:] mondom
10 én azt hogy a nehéz ne legyen. de a héjával. nem el szenvedhetetlen dolog. ám bár egy féle keresztet hordozanak a jók, és a gonoszok. de az érdem nem egy aránsu. mert noha, egy keresztet viselleyenek is: de abbol nem következik hogy egy mástol. meg ne különböztesse. szintén úgy, valamint hogy, egy keméntzében az arany
15 szépen fénylik, és a szalma, fekete füsté válik. és így ugyan azon egy nyomoruság meg próbállyá és tisztittyá a jokot, és a gonoszokot. el kárhoztattyá, mivel abban a gonoszok. az Isten nevét káromollyák. és a jók áldgyák. és ditsérik.

Storophila, én ezekre egyebet uram nem tudok felelni, hanem
20 hogy a keresztet hordozam., és hogy mindenektől meg tsufoltassam. ekét féle ros.

A kristus abban semmi ros nintsen., akerszt alat szükség képen el kel szenvedni agyalázatot. *mert mind azok akik Istenesen akarnak élni akristusban. üldözéseket fognak szenvedni* 2 tim. 3. 12. epedig
25 közönséges avilágban. *hogy az olyan. aki egyenes uton jár, és az Istent féli. meg vettetik attol, a ki gonosz uton jár,* prov 14. 2. de te ne hajts avilág itéletire, hanem tsak köves engemet. egyébre ne vigyáz. *ha a világbol valo volnál, a világ a mi övé. szeretné azt,* de mint hogy. *el választottalak evilág*²⁰⁶ [88b:] *közül,* hogy engemet kövess, és keresztetemet hordozad. *azért gyüölöl tégedet evilág.* joan. 15. 19. de azt tud meg.
30 hogy még te előttd gyüöltd engemet. evilág. ugyan azért is választották a keresztzen valo halált nekem a sidok. hogy ne tsak fájdalmas. hanem még gyalázatos halál is lenne. azt keresték. hogy mindenek előtt. utálatos, és gyalázatos lennék. azért, hogy ha senki el nem akar
35 na is hagyni halálomért, leg aláb hogy el hagyának gyalázatos szenvedésimért. de ugyan ezen okbol is jöttek leg inkább hozám azok akik

²⁰⁵ tattsanak [! r nélkül, íráshiba lehet.]

²⁰⁶ evilág<tol.>[88b:] közül, [k-t-ből javítva.]

szeretnnek, mivel oly gyalázatos halált kívántam ö érettek szenvedni, ugyan is leheté nagyob²⁰⁷ vigasztalások azoknak kik akersztet viselik. mint a, hogy abban én hozám hasonltnak.

Storophila, ez uram igen nagy tekéleteség.²⁰⁸ gondolom hogy nem⁵ is közönséges az emberek között. én pediglen érezvén gyengeségemet, nem merek olyan nagyra vágnni.

A kristus. avalo hogy igyekezni kel arra mind azoknak. kik a tekéleteségre vágnak. a melyre is hittam az embereket. *legyetek azért tekéletesek. mint ati menyei atyátok tekéletes*, matth. 5. 48. ezért is¹⁰ mondgya egy nagy doktor. hogy az olyan aki keresi az Istent., valahány napot. valamely szenvedés nélkül töltött el. mind anyi kárt vallot. mert valamint hogy, a mely fát. a szél leg jobban ér, annál mélyeb gyúke-**[89a: üres]**

[89b: kép] Vigyázatok arra. hogy a jó tselekedeteket. ne tselekedgyétek az emberek előtt, hogy láttassatok azoktol. matth. 6. 1. **[90a:]**ret vett, ugy az olyanok. kik magokot tellyeségel az Isten rendelése alá vetik. magokot keményen tarttyák. és semmi öket meg nem mozdithattya.

Storophila. örömmel kívánnám, hogy ha a keresztnek uttyan²⁰ nagyot haladtam volna. de azt is akarnám. ha nagy bátorságom volna.

A kristus. légy jó bizodalomal., leg első lépése annak a ki a jóra igyekezik., ahogy, a jó erkölcsöt kívánnya. és²⁰⁹ mennél inkább nevekedik ez a kívánság, annál inkább közelit a jó erkölshöz. ha erről bővebben akarsz oktattatni. halgassad mit mond Climacus. a szenvedésnek²⁵ kezdete a. hogy nagy keserüségel veszik agyalázatokat. az utnak. közepin., hogy azt szomorúság nélkül szenvedik. avégin pedig azt háláadásal veszik. láttam, mondgya olyan három szerzetest. akiket nagy bestelenségel illettenek. az egyike azok közül azt érezvén. azon fel háborodot, mind azon által. neheztelésit el titkolta, a második³⁰ azt örömel szenvedte. a harmadikának. tsak épen az eset nehezen. hogy a fele baráttya az által magának kárt tett.

²⁰⁷ nagyob [b—k-ból javítva.]

²⁰⁸ tekéleteség. [Utána magasra felnyúló szárú betű kezdete, melyet nem folytatott.]

²⁰⁹ és <a> mennél inkább [Törlés a sorvégén.]

Negyedik Rész.

Hogy a kereszt viselésben el kel kerülni a hejában valóságot.

Vigyázzatok arra, hogy a jó tselekedeteket, ne tselekedgyétek az emberek előtt, hogy láttassatok azoktól.
matth. 6. 1

⁵ [90b:] Storophila örömel kezdé halgatni az ö szent mesterének oktatasit. és azokat követni is akará., de azon dolog történék véle, a mint szokták mondani, hogy a ki egy rosztat akar el kerülni, másban esik. azt meg tanulta vala, hogy nem kellene a keresztet maga után vonni. hogy a keresztnek gyalázattyától sem kellene félni, mivel az.
¹⁰ aditsőségnek magja. azért már nem is gondolkodik vala egyebről,²¹⁰ hanem arrol a ditséretől. és ditsőségről, a melyet fog érdemleni. azért hogy mindenek előtt viseli akersztet. valamint a kristus. erre valo nézve, fel vevé a keresztet,²¹¹ de azt keresztül tevé maga eleiben. olyan formán. hogy a kereszt el fogá az egész utat. és mindenek tekintik vala ötet, azt is gondolá. hogy már ö sokat haladot volna. ajó erkölcsnek uttyán. mivel a keresztet ha ugy nem is amint kellett. de tsak hordozta, de oh' mely igen el tévelyednek az emberek. a midön a magok akarattyokot követik, az olyan aki annak előtte egy kevés idővel nagyon tartot az emberek előtt valo gyalázattól, más féle
²⁰ veszedelemben esik, és tsak nem el veszti magát. amaga mutogatása miat.

A kristus, ezt meg látván, meg üsmérteté véle. ujontába valo tévelygését. mondván, mit tselekeszel leányom, a vétket. vétekel akarodé²¹² helyre hozni. a keresztet hordozni kell. de nem kel magadot
²⁵ fel emeled, tekinsd meg hogy mitsoda alkalmatlan. olyan formán hordoznod a kereszt-[91a:]tet. mindenben meg ütközöl, és ugyan maga a kereszt nem engedi néked bé menni a meny országnak szoros kapuján. olvastadé azt. hogy ársénius remete aházában lévén. szozatot halla. a mely mondá néki. gyere had mutassam meg néked, az emberek
³⁰ tselekedetit., ki menván. két lovast láta. a ki mindenik maga előtt, keresztül. egy hoszu²¹³ gerendát viszen vala, és olyan forman. akarának egy templomban bé menni. de azt végben nem viheték. mivel a gerendától nem leheté. azért ketelenek valának kívül maradni.

²¹⁰ egyebről, [Második e—é-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

²¹¹ a keresztet; <od> de

²¹² akarodé <el> helyre hozni.

²¹³ hoszu <h> gerendát [Törlés a sor végén.]

ársenius ennek magyarázattyát akarván²¹⁴ meg tudni. a szozat azt felelé nékie. hogy az, az olyanokat jelentené, a kik kevélységből viselik az igazságnak terhét. és a kik meg nem alázták magokat. hogy magokat meg jobbitták, és alázatosan járjanak²¹⁵ a kristus

⁵ uttyán. azért is kívül maradnak. a meny országának kapuján. latodé storophila, hogy mitsoda veszedelemre veted magadot. ha ugy hordozod a keresztet. a hejában valo ditséretért, azt tud meg. hogy az olyan formán valo kereszt hordozás. olyan ostoba kevélység. a mely semmi jutalmat nem érdemel.

¹⁰ Storophila. én²¹⁶ uram azt tsak azért tselekedtem hogy el kerülhessem azt a vétket. a melyről meg intettél volt. [91b:] engemet, nem gondoltam hogy rosz legyen jót tselekedni. és azért egy kis ditséretet várni. én azt olvastam hogy a ditséret bátorságot ad, még aleg félékenyebeknek is. ugyan ezel is akartam magamot meg bátorítani.

¹⁵ akereszt hordozásra. gondolván azt, hogy szabad azal akis segítséggel meg könyebíteni azokat a sok nehézségeket, a melyek el idegenittik. azokat kik akarnák a keresztet hordozni.

A kristus. meg tsalod magadot leányom. mivel ha a ditsőséget szereted. az olyat szeresed amely örökös. avilágít pedig meg vessed.

²⁰ mert az olyan mint a füst, igen²¹⁷ rosz kereskedő vagy, hogy ha szenvedésidet az emberi ditséreten akarod el adni. és a menyeit el veszteni. mely tsudálatos az emberi meg romlot elme. aki nagyobra betsüli az emberi ditsőséget., az Isten ditsőségénél. mitsoda bolondság. alelki dolgokban olyan hejában valo ditséretet, keresni., a melyet a

²⁵ szél el viszen., sok munka után semmit sem nyerni, egy jó szolga az ő munkájában, mindenkor az urát tekinti. és az olyan tanítvány. a ki elő akar menni. mindenkor az ő mestere mellet marad. te pedig ellenkezöt tselekeszel., mivel jó tselekedetidben nem vigyász az uradra és Istenedre., akitől kell várni tsak egyedül ajutalmat. és aditsőséget.

³⁰ te pediglen [92a:] olyanokra tekintesz., akik olyan nyomorultak mint magad és akik néked semmi jutalmat nem adhatnak, azt kellene tudnod hogy az Isten igazságos lévén. reá emlékezik ajóra. melyet ő érette tselekeszel, az emberek pedig változok, és igasságtalanok lévén, tsak a jelen valot tekintik. és hamar el felejtik a mit érettek tselekeszel.

³⁵ ate jó tselekedetidet. az égben írják. és te azt akarod hogy eföldön

²¹⁴ akarván [akárvánból javítva az ékezet áthúzásával.]

²¹⁵ járjanak [r—j-ből javítva.]

²¹⁶ én <a> uram azt

²¹⁷ igen [g—d-ből javítva.]

tekintsék azokat. a menyei dolgokért viaskodol. és evilágon keresed el venni a koronát.

Storophila. soha sem gondoltam volna azt uram. hogy rossz volna valami kis ditséretet keresni olyan dologban a mely magában nem
5 rossz. ?

A krisztus látom én azt. hogy az áitatoságnak iskolájában még te igen keveset tanultál., hallottadé azt valaha. hogy én mit mondtam ez iránt, *vigyázatok arra hogy a jó tselekedeteket ne tselekedgyétek az emberek előtt. hogy láttassatok azoktól, ha különben tselekesztek, ati*
10 *menyei atyátoknál. jutalmatok nem léssen.* matth. 6. 1. ugyan ezen az okból mondtam hogy nem kel úgy tselekedni mint a kép mutatok, kik az emberek előtt. való ditsekedésből. adnak alamisnát, és akik azért imádkoznak a sinagogákban. és²¹⁸ [92b:] az uttzákon, hogy az emberektől ditséretet nyerjenek. mivel én azt akarom. hogy az áitatoságnak tselekedetit titkon kell végben vinni. úgy hogy az én atyám.
15 aki azt titkon láttya, nyilván meg jutalmaztassa,

Storophila. noha sokszor hallottam immár ezeket a szent oktatásot. mind azon által ezekről nem emlékeztem. és ezekről úgy nem gondolkodtam a mint kellett volna.

20 A krisztus hát tsak enyi hasznát veszedé az én beszédimnek,²¹⁹ amelyek hasznosok., de hogy kövessem beszédimet. azt mondom néked, nem hejában mondotta Chrisostomus., hogy a hejában való ditsőség, a kinnak, és a szenvedésnek az anyja. nintsen is különben, mivel Dávid azt mondgya. hogy *az Isten meg törte tsontyait azoknak., kik*
25 *az embereknek. akarnak tettzeni. meg is gyaláztattak, mert az Isten. meg vetette őket.* ps. 52. 7. jaj azoknak,²²⁰ kik az én keresztemet viselik. és engemet nem követnek. mert nem követik az én alázatoságomat, az ilyenek két féle kint szenvednek, először²²¹ nagy fáradságot. a melyel keresik aditséretet, másodsor az örökké való kint. a melyben vezet
30 őket az ő kevélységek.

Storophila.²²² Kérlek kedves meg váltom tanisd meg szolgálodot., hogy miképpen lehessen azt el kerülni..

A krisztus. halgassad ezeket. *a testnek szövétneke* [93a:] *a szem, ha ate szemed tiszta. az egész tested is világos léssen.* luk. 11. 34. a lélek szeme,

²¹⁸ és <az uttzak>[92b:] az uttzákon,

²¹⁹ beszédimnek, [i—e-ből javítva.]

²²⁰ azoknak, [z—k-ből javítva.]

²²¹ először <a> nagy fáradságot. a melyel

²²² Storophila. [S—k-ből javítva.] kérlek

a szív indulattya, ha atiszta, az egész tselekedeted szép, világos., és egyenes lészen. nem elég azt meg vizgálni, ha ate tselekedeted jóé. hanem azt kel meg vizgálni. ha a tselekedetednek vége jóé. mivel az Isten. nem tekintí anyira a tselekedetet., mint annak végít. erre a

⁵ végre is mondgya az én apostolom. *akár észtek, akár isztok,*²²³ *akár mit tselekesztek. mindeneket az Isten ditsőségire mivellyétek.* 1 Cor. 10. 31. ezeket a szokot kell ate elmédben, és szivedben. bé nyomtatni, ugy hogy egyenes legyen szándékód, és tsak egyedül az Istenhez igyekezők. és így minden jó tselekedetedet²²⁴ az Istenhez kell fordítani. az egyenes

¹⁰ szándék által. mivel akár mely jónak lássék lenni atselekedet., de a meg hal, hogy ha tsak ajó szándék. azt nem élteti, ne tselekedgyél tehát semmit is hejában valóságbol. és azért. hogy az emberektől meg ditsértessél. hanem a midön, valamely jó igyekezetet tettél fel. az Isten ditsőségire., azt egyaránt. mind végig kövessed.

¹⁵ Storophila. de uram miképpen kerüllyem azt el. hogy az emberek ditséreteket ne keresem.?

A kristus. el kel azt magadal erősen hitetni. [93b:] hogy az Isten mindenüt jelen vagyon, mivel kitsoda az, a ki az ura előtt. lévén, inkább kívánna még is tettzeni valamelyiknek atársai közül, mint sem

²⁰ az urának akitől mindent vár, ne gondoly tehát az emberek ditséretivel, hanem várjad az igasságos bironak sententiáját. és tsak egyedül. annak akarattját keressed.

Storophila. uram mit kellesék még többet tselekednem ?

A kristus egyebet nem. hanem visellyed akeresztet. alázatos elmével.

²⁵ Héráclius CSászár. igen drága²²⁵ öltözetben lévén. arra a hegyre akará vinni nagy pompával a keresztet, a melyre én vittem. vala. de egy láthatatlan kéz. meg tartoztatá ötet. ugy anyira hogy mentől inkább erőlködnék fel vinni, annál inkább érzé hogy viszá taszitanák. ezen a tsudálatos dolgon meg ijede mind maga, mind a jelen valo nép, azon-

³⁰ ban. Zakariás, ajérüsalemi püspök. meléje menván mondá néki. uram vizgáld meg, hogy ha. eza nagy pompa meg egyeziké akristus szegénységivel. és alázatoságával. akoron a CSászár magában térvén. és le vetvén drága ruháját. közönséges köntosben öltözők. és minden akadály nélkül. fel vivé akeresztet²²⁶ a kálvária hegyére, ahonnét annak

³⁵ előtte egy nehány esztendővel el vitték vala a persák. eszerént

²²³ isztok, <m> akár mit tselekesztek. mindeneket

²²⁴ tselekedetedet [Szóvégi et — beszúrás.]

²²⁵ drága <olto> öltözetben [Törlés tollhiba miatt a sor elején.]

²²⁶ [Sorvégen:] a [új sor elején:] akeresztet

akarom tehát hogy viseljed a keresztet. szemérmességben. és
[94a: üres]

[94b: kép] Az olyan. a ki igen sietve megyen. meg esik. prov. 19. 2.

[95a:] alázatosságban járván. és hogy a menyiben lehet. el kerüljed

⁵ az emberi ditséretet.

Ötödik Rész

Hogy a ki a keresztet hordozza. annak akristus után, és
nem előtte kel jární.

Az olyan a ki²²⁷ igen sietve megyen meg esik. prov. 19. 2.

Valamint hogy az olyan. aki egyszer az egyenes utrol el tér, mentől
¹⁰ többet megyen., annál inkább el tévelyedik., ugy az olyan. aki nem
igazán keresi az Istent hanem tsak gyenge akarattal. akarván is.
nem is. nem fog soha az egyenes uton jární, hanem egyik tévelygésből.
amásikában esik. storophila. ezt meg próbálá, mivel el akarván az
egyik vétket kerülni, amásikában esik. akristus oktatási. oly igen
¹⁵ meg haták az ő szívet. hogy magában fel tevé. nemesi modra követni
az keresztnek uttyát, akár mely kemény legyen a, azért nagy bátor-
ságal egy keresztet ragadván. a vállára veté. és nem hogy az ő szent
mesterének parantsolattyától várt volna, ha-[95b:]nem aztot meg
akará előzni., ez az ártatlan galamb. nem tudván tehát azt jól. hogy
²⁰ mire adná magát., nem is tartá semmitől. hanem amaga elméjire ta-
maszkodván. el indula., kalauzul vévén magának., a maga hittségét.

De akristus meg tartoztatván ötet. mondá. nékie. meg tsalod magad-
dot storophila. mód nélkül el hagyod magadot. a helytelen valo buz-
goságnak. ugy tettzik mint ha már is. el felejtetted volna. az én
²⁵ oktatásimot.

Storophila. mellyek uram azok az oktatások. ?

A kristus. hát már is el felejtetted, nem mondottamé azt meg, még
eleinten. hogy ha ki utánnam akar jöni.²²⁸ vegye fel az ő keresztét. és
kövessen engemet., ezeket gyakorta meg mondottam néked, te pedig
³⁰ ezekre semmit sem vigyáztál.

Storophila. észre nem vévén vétkit. mind azon által akarván magát
menteni monda, uram én azt gyakorta hallottam. hogy a lány melegek.
és tunyák. néked nem tettzenek. hanem azokat szereted akik buzgo-
ságal szolgálának., és arra emlékezem hogy ate apostolod. arra int

²²⁷ a ki <sietve> igen sietve

²²⁸ akar jöni. <f> vegye fel

minket hogy ne csak lépve járjunk. hanem fussunk *ugy fussatok, hogy a jutalmat el vehessétek.* 1. Cor. 9. 24. mi-[96a:]ben vétettem tehát én, hogy ha a futáshoz készülök, és szaporan akarok járni a keresztnek uttyán.

5 A kristus. abban vétettél leányom. nem jársz²²⁹ utánam, és nem követz engemet, nem engemet vész kalauzodnak. gondolodé azt, hogy nem volt annak oka. miért nem hordozta, előttem akeresztet. a Cyreneai simon. hanem utánam, azért ha elő akarsz menni a lelki dolgokban végy engemet kalauzul, mivel az evangyéliumban azt mon-

10 dottam. hogy nem előttem. hanem utánam kel járni.

Strophila. botsás meg uram nékem. mivel azt nem gondoltam hogy nem jó előre menni, mert ha jó dolog akeresztet hordozni, mi szükség vagyon akalauzra. ?

A kristus. nem elég azt tselekedni amijó, hanem azt jól kell tsele-

15 kedni. igen nagy kevélység azt gondolni hogy nintsen szükséged amás tanátságára, azt hagyom tehát néked hogy magadot ne tanítsad, és ne adgyad magadot olyan uttra kalauz nélkül, a melyen. soha sem jártál. mivel ha más képpen tselekeszel. veszedelemre tészed magadot., és el is faradtz. ha erősen mégy, vagy el aluszol az uton. ha lassan jársz.

20 Strophila ki gondolhatná uram. azt. hogy oly nagy [96b:] veszedelemre tegyem magamot, ha a magam elméjire hagyom magamot. és ha buzgoságal akarok másokat²³⁰ meg haladni. ?

A kristus örömet meg engedem néked ezt a vétket, mivel még keveset próbáltál, de hogy meg üsmértessem veled, mitsoda veszedel-

25 mes alelki dolgokban. a magad elméjire támaszkodnod, és azt kívánod hogy engemet meg előzz, vagy azokat kik hely tartoim., azt elég meg tudnod hogy mi történék péterrel, az én első apostolomal, aki is egy szer előttem akarván menni, és halván engemet szenvedésemről beszélleni. mondá. *oh uram. Isten ne adgya hogy a néked ugy legyen.,*

30 *de mit felelék erre. távozá el tőlem sátán. botránkozásomra vagy nékem. mivel nem vagy bölcs. az Isteni dolgokban matth. 16. 22. ez a szó. távozá el tőlem. azt teszi, kövess engemet., előttem akarszé járni., tanátsot akarsz nékem adni. holot tenéked kel azt töllem venni, azért is nevezém sátánnak. mivel ő akará meg mutatni az utat az ő mesterének, és urának. erre a végre is mondá egy szent ember., hogy ha látod*

35 *hogy egy iffiu a maga akarattya után az ég felé fel mégyen., fogd meg*

²²⁹ jársz [r—sz-ből javítva.]

²³⁰ másokat [ot — beszúrás.]

néki a lábát. és vesd le., mivel nem hasznos nékie olyan formán fel menni. st bern. látodé tehát mitsoda veszedelmes²³¹ mod nélkül sietni. [97a: üres]

[97b: kép] Az urat követni nagy ditsőség. Eccli 23. 38.

⁵ [98a:] storophila. de uram. mitsoda rosz vagyon abban, ha valaki a maga akarattya. után. akarna fel menni az égben?

A kristus. abban az a nagy rosz vagyon. hogy a maga akarat, a kevélységnek alába. a melyel senki még fel nem mehetet az égben, még is azt mondom néked, hogy az, aki maga magát vezet, és vilá-
¹⁰ goság nélkül jár. veszedelemben forog., mivel sokan szenvedtenek, sok fáradságokat. és munkákat. mint ha az, az Istenért lett volna. noha tsak a magok akarattyokot követték: magok felől sokat álitván. a minden fáradságokat haszontalanná tette., kövess hát engemet ha okos vagy, kövessed mojsest is az én szolgámat., a ki is meg tudván.
¹⁵ hogy a meg ígért földre kellene néki a népet vinni. mondá bizodalomal., hogy ha előttünk nem akarsz járni, inkább kine vigy minket ebből a hely-
ből, mivel miképen²³² tudhatom én azt meg. és ate néped, hogy kegyelmet találtunk előtted, hogy ha velünk nem jársz., exod 33. 35. azért tsak egy lépést se tégy. nálam nélkül. hogy ha futni akarsz., azt is meg
²⁰ engedem, de úgy hogy ne előttem kívány futni. ha engemet el akarsz érne. kövess engemet, de ne magadtol., hanem az én kegyelmeknek segittségével

Hatodik Rész

Hogy a keresztet jól lehessen hordozni. akristus
pél-[98b:]dáját kell követni.

²⁵ Az urat követni nagy ditsőség. eccli. 23. 38.

Storophila végtire magaban térvén. és anyi sok helyyes okokal meg gyözetetvén. úgy kezdé hordozni a keresztet amint kellett. és szívé-
nek örömével. mondá a kristusnak, járjon az én uram az ő szolgálója előtt, és lassanként követni fogom nyomdokát.

³⁰ A kristus eszerént kell tselekedned leányom. és most keszdesz okosá lenni. mivel ate üdveségedért szállottam le az égből, a miket te néked kellett volna szenvedned, azokat én szenvedtem. nem szük-
ségből, hanem nagy buzgo szeretetemből. az által meg akartam néked mutatni. hogy békeséges tőrönek kell lenned. és hogy tsendeségl
³⁵ vegyed, ez életben valo nyomorúságokat, mert én születésemtől fog-

²³¹ veszedelmes <sietni,> mod nélkül sietni.

²³² miképen [n — utólag beszúrva.]

vást, az utolsó szem pillantásomig. mindenkor nyomorúságban és szenvedésben voltam, nagy szegénységben éltem. sokféle panaszot hallottam ellenem., tsendeséggel²³³ szenvedtem abestelenségeket, jó tételimet. hálát adatlansággal. fizették, tsuda tételimet káromlották.

⁵ szent tanításomat hamisággal vádolták. és azt tsufszággal illették.

Storophila. uram mint hogy oly békeséges tüdő voltál egész életedben. és hogy az által nagy engedelmeségedet [99a:] mutattad az atyádhoz, az igazságos hogy én nyomorult bűnös, szenvedgyek én is azért. hogy szent akaratomnak engedelmeskedgyem. és hogy visellyem ¹⁰ üdvességemért. ehaladno életnek súlyos terhét, mind addig az ideig, amég néked tettzik. mert noha bár nehéz légyen is az élet, de ate kegyelmednek ereje által. érdemet okoz, és anyi sok szenteidnek példájok után. aleg gyengébbnek. is. kel ez életet betsülni, ugyan is nagyobb vigasztalásunk vagyon nekünk abban., mint sem azoknak. ¹⁵ kik az ó törvény alatt voltak., a midőn a mennyeknek kapuja bévala zárva, és az út. mely arra vezet.²³⁴ üsméretlen vala, kevesen lévén olyanok. kik azt keresték volna, az első időbeli szentek., és igazak előtt. bévala téve. a menyői kapu, mind addig. valamég azt meg nem nyitná a te vérednek. és keresztvednek érdeme. miképpen ²⁰ lehessen nekem meg hálálnom azt a kegyelmet melyet velem tettél. és a te hiv szolgálodal, hogy ate országodra oly egyenes, és bizonyos utat mutattál, nekünk. mivel szent életed, és békeséges türéseid. az az út, a melyen kel hozzád mennünk, hogy ha elsőben magad meg nem mutattad volna nekünk azt az utat. és ha magad elsőben nem jártál volna ²⁵ azon, az uton. kitsoda lett volna az, aki [99b:] azon járt volna, oh menyin maradnának hátra, hogy ha a te nagy példád nem bátoritaná.

A kristus a nincsen külömben, ugyan azért is, *adtam néktek példát. hogy a mint én tselekedtem. veletek, tiis azon képen tselekedgyetek.* joan. 13. 15. azért ha a keresztet jól akarod hordozni., vizsgál meg hogy ³⁰ miképpen hordoztam én azt. erre való nézve mondgya az én apostolom, *nagy álhatatossággal fussunk. a mi előnkben adatot tzélunkhoz.*²³⁵ tekintvén ahitnek fejdelmére, és el végezőjére. a jesusra. hebr. 12. 2.

Storophila. oh. édes jesusom., te vagy abékeséges türésnek., és az érdemnek tüköre. mindenkor tégedet²³⁶ foglak tekinteni, és a szívem-

²³³ tsendeséggel <hal> szenvedtem

²³⁴ vezet üsméretlen

²³⁵ tzélunkhoz. <hebr. 12.2> tekintvén ahitnek fejdelmére, és el végezőjére, a <kristusra> jesusra. hebr. 12.2.

²³⁶ tégedet [d—g-ből javítva.]

ben hordozni: úgy hogy mindenkor tégedet,²³⁷ és ate szenvedésidet látván, az én szenvedésem könnyebbek lehessenek nékem.

A krisztus. eszerént tselekedgyel. storophila. mivel. *igen nagy ditsőség az urat követni. mert ő ad vég nélkül való napokat.* eccl. 23. 38. ez a szó²³⁸

⁵ kövessed az urat. arégi görög bölcsesknél. igen nevezetes mondás vala., ezt mostanában valósággal. követik a hiv keresztények., és azal nagy érdemet nyernek Isten előtt.

Storophila uram kérlek mondgyad meg énnekem mi-[100a:]ben áll. az az érdem?

¹⁰ A krisztus. abban hogy az Isten kedvében vannak, nem olvastadé mit mond az irás az igazak felöl, *láttattak az esztelenek szemeknek meg halni. és gyötrelmek állítatot az ő ki mulások., és a töllünk valo el menetelek veszedelemnek; és ha az emberek előtt kinokat szenvedtek is. az ő reménségek halhatatlansággal tellyes. mert az Isten meg kísértette őket, és*
¹⁵ *magához méltoknak találta őket,* sap. 3. 2. 4. 5. boldog kereszt, és nyomoruság tehát az, a mely az Isten kedvében teszi az embert., éppen tsak a nyomorult. a ki szomorkodik a nyomoruságban. mivel ha enge-
²⁰ met például nem veszen. a nyomoruságban., azt nékem nem is ajánlya, és ha azt nem szenvedí érettem., nem léssen Isten előtt kedves. ezért is mondtottam én azt. *hogy a ki fel nem veszi keresztét, és engemet nem követ, nem²³⁹ méltó az én hozám.* matth. 10. 30.

Storophila. Ezeket nagy álmétkodással halgatván. fel kiáltá. *kitsoda az, aki követhetné teremptőjét.* eccl. 2. 12. tartozom én azal édes jesusom, hogy hozzád kaptssollyam magamot. mivel magad mondtottad, hogy magad vagy az útt. az igazság. és az élet, magad vagy a meg térésnek ut-
²⁵ [100b:]tya, a szent tanításnak. igazsága, és az örök boldogságnak élete.

A krisztus. azt jól monddod, mivel én vagyok az útt, és tsak én általlam lehet hozám jöni, az is jö hozám én általlam. aki abékeséges türésnek. és az alázatoságnak. ösvényén jár. a melyen mind a munka,
³⁰ mind a fáradság. mind a félelem. és a szomoruság fel találtatik, én mind ezeken által mentem, noha a ditsőségnek királya vagyok. azért hogy az emberek ne kívánnják azokat el kerülni, hanem meg győzők szenvedésekel.

Storophila. mind azok uram. a miket nékem mondtottál., bé töltöt-

²³⁷ tégedet, <foglak tekinteni.> és

²³⁸ ez a szó <sz> kövessed az urat. arégi görög bölcsesknél. [bölcseseknekéből javítva.]

²³⁹ nem <az> méltó az

tek szent örömel, és azon eleget nem tsudálkozhatom. hogy menyi sokan vannak olyanok. akik tégedet nem akarnak követni.

A kristus. még jobban tsudálkoznál. hogy ha tudnád mitsoda kárt vallanak az olyanok., mint hogy én vagyok az embereknek fejek., és 5
ők az én tagjaim, az olyan a ki nem akarja az ő fejével szenvedni akeresztet. és a nyomoruságokat., nem akar meg egyesülni atestel., hasonló képen, anem érdemli hogy vigadgyon az ő fejével. hazájában, aki nem akar véle szenvedni az uton.

10 Storophila. atagok miért ne követnék az ő fejeket. hogy ha jót veszünk tőlle. miért ne vennök el tőlle anyo²⁴⁰. [101a: üres]

[101b: kép] A mi egy szem pillantásig valo. és könnyü nyomoruságinknak szenvedése, a ditsőségnek felette igen igen öröкке valo állandóságát szerzi mi bennünk. 2 Cor. 4. 17.

15 [102a:]moruságot is. természet szerint valo dolog a tagnak. a fővel. szenvedni. oh mely boldog tag az. aki ehhez aföhöz ragaszkodik. es aki el nem marad tőlle. afő azért szenvedet. hogy a tagnak példát adgyon. mivel uram szabad akaratodbol szenvedtél., és mi szükségből szenvedünk. irgalmaságodbol. szenvedtél. és mi meg érdemelyük a szenvedést. és így ate jó kedvedből valo szenvedésed néküink vigasztalás.
20 szenvedésünkor, a hitnek szemeivel kell tekintenünk a mi fejünkre. és azt kell mondanunk. ha ő véle úgy bántanak, hát mi mit várhatunk., ha magad aki bünt nem tettél, és akinek szájában,²⁴¹ álnokság nem talál-
tatott. 1 petr. 2. 22. ha magad anyi gyalázatot szenvedtél. kereszteted véres válladon hordoztad, hát nekünk mit nem kellene szenvednünk.,
25 azt kívánom uram, hogy az én szívemhez légy szegezve. hogy mindenkor az elmémben légyen kereszt hordozásod., mivel egy jó vitéz. nem panaszolkodik se a fáradságért, se sebben valo eséséért, hogy ha láttya a tisztét hasonló veszedelemre, és fáradságra adni magát.

Hetedik Rész

30 Hogy igasságtalan valo dolog. panaszolkodni a keresztnek sulyos, és hozsas voltárol.

[102b:] A mi egy szem pillantásig valo és könnyü. nyomoruságinknak szenvedése., a ditsőségnek felette.²⁴² igen. igen örökké valo allandóságát szerzi mi nekünk. 2. Cor. 4. 17.

²⁴⁰ anyo-[102a:]ruságot [Elválasztás után tévesen folytatva.]

²⁴¹ szájában, [szájábólból javítva.]

²⁴² felette <felette.> igen.

Azok kik a krisztus szolgálattýára szentelik magokat, eleintén, kegyes vigasztalásokal. tápláltatnak. valamint az olyan kisdedek. akiket az attyok. téjjel táplál. de a midön valamenyire eléb mentenek ajó erkölcsben., nagy kísértetekel. is fognak. némelykor meg próbál-
5 tantni. mert mentől inkább ellene állunk a mi²⁴³ ellenségünknek, annál inkább igyekezik hogy bennünket meg győzhesen. keveset is gondol az ollyanal., a kit könnyen magáévá tehet., az Isten némelykor el távozik azért, hogy meg próbállya hűséget azoknak.,²⁴⁴ a kik valóság az övéi, ebből következik. hogy a mely dolog kedves avigasztalásnak idejében., ugyan az a dolog el szenvedhetetlen a nyomorúságban., ezt a változást meg próbálá Dávid, a mikor azt mondgya. *a bövségben lévén, azt mondottam. hogy soha meg nem tántorodom, de nézük mit mond anyomorúságban. mihent ortzádot el fordítottad. töllem. azonnal keserűségben estem.* ps. 29. 7.

15 Hasonló változást fogunk látni storophilában. azt láttuk. mitsoda örömel hordozta a keresztet, de mostanában. hogy a szélvész fel támadot., tsak a sok panaszol-[103a:]kodást fogjuk hallani, nagy vigasság hordozó a keresztet. de mentől többet hordozta, annál súlyosabnak kezdé találni, azért is panaszolkodni kezdék, némelykor arról, hogy a
20 kereszt hoszu volna, némelykor meg hogy²⁴⁵ nehéz, erre való nézve el fűrészele egy darabot a keresztből, gondolván hogy a krisztus távul lévén. nem látná ötet.

A midön pedig a keresztben munkálódik vala, akrisztus oda érkezék. és meg feddé arról mondván., mit látok. és mit gondolsz storophila.
25 nem veszedé azt észre hogy meg gyalázod akeresztet. hogy ha abból el vész. hát így hordozodé az én terhemet, a melyet is nem régen oly nagy buzgosággal kívántál hordozni.

Storophila kérlek uram. ne bányad a mit tselekszem, mivel ez a kereszt. igen hoszunak tetzvén, azt gondoltam. hogy abból egy darabot
30 el vehetek.

A krisztus. sokal jobban beszélsz mint sem gondolod a midön azt mondod hogy az a kereszt hoszunak tettzik. azt jól mondod. mert a tsak tettzik, de valóság nem hoszu, hogy ha pedig magad intenéd magad a szenvedésre és azt mondanád. legyünk békeséges türelessé;
35 a szenvedé-[103b:]sünk nem tart sokáig, ilyen formában nem tettze-

²⁴³ a mi <jó erk> ellenségünknek,

²⁴⁴ azoknak., [n—r-ből javítva.]

²⁴⁵ hogy <hoszu.> nehéz, [Törlés a sor elején.]

nék hoszunak, se nehéznek, mivel az emberek, tsak anyiban nyomorultak, a menyiben magokat. annak tarttyák lenni.

Storophila. mind azon által uram. ez a kereszt nékem nagy fájdalomot okozot, a melyeket keservesen érzettem.

⁵ A kristus. hogy ne éreznéd. mivel olyan aszszonyi modra szenveded azokat, valo hogy a nem volna ember a ki nem érezné a keresztnek sulyát. de meg azt nem hordozni. a sem volna keresztényi dolog. és azért panaszolkodni. valamint magad tselekeszel., az illetlen dolog egy olyan. személyhez, akinek bátornak kellene lenni. és a kinek, el ¹⁰ kellene azt magával hitetni. hogy egy keresztényhez illendő akár mitsoda nehéz dolgot el szenvedni, azért, hogy el nyerhesse az Isten országát.

Storophila. én tsudáлом a mások jó erkölceit. és nem tudom miképpen mondhattyk azt. hogy a kereszt. se nem hoszu. se nem ¹⁵ nehéz. noha mi azt. láttyuk. tapasztallyuk, és éreziük hogy nehéz.

A kristus. meg mondottam immár. hogy az embereknek, nem a dolog okozta a bajt. hanem a vélekedés. a mellyel vannak ahoz adologhoz. agyakorta meg történik, hogy két személy. egyaránsu keresztet viselvén, az egyike, aki-[104a:]nek nagyob elméje²⁴⁶ vagyon, azt ²⁰ gondollya hogy a kereszttye szalma kereszt, a másikának,²⁴⁷ akinek az elméje tompa, gondolkodo, a kereszttye igen nehéznek láttzik, ebből meg látod hogy sok dolgot tsak a vélekedés külömböztet meg, ez iránt egy példát hozok elő, a Chartusiánusok között egy bizonyos novitius lévén. eleinte igen nagy buzgoságál. vivé végben minden ²⁵ féle hivatallyát. és a leg nehezeb dolgát is nagy serénységel., de idővel lassanként. meg kezde lágyulni., ugy anyira, hogy a mi az előtt könnyünek láttzot lenni nékie, azt az után igen sulyosnak találá, a többi között, semmi nékie nehezebben nem eset. mint a hogy novitius lévén, kételen volt fekete kámsát viselni, azon igen szomorkodék, és azt ³⁰ igen nagy keresztnek tartá. a többi pedig azt semminek tartották. ugy történék egyszer, hogy almában. mint ha engemet látot volna egy nagy keresztel, és mint ha a klastromban egy gráditson akartam volna fel menni, de nem lehete anagy kereszt miat, anovitius azt látván. hozám jött nagy siettségel. hogy segitene nékem fel menni, de reá ³⁵ tekintvén nagy haragosan, mondám nékie, ugyan hozád illik nekem segiteni, holot te a magad keresztét sem viselheted. még is mást [104b:]

²⁴⁶ elméje <lévén,> vagyon,

²⁴⁷ másikának, [nak — beszúrás.]

akarsz segíteni, a novitius erre fel ébredvén, magát meg jobbitá. és békeséggel való türését meg mutatá.

Storophila. Ezekre örömet felelt volna, de nem lehet, mind azon által mondá. avalo uram hogy nehéz meg elégíteni az embereket. 5 mivel mindenkor panaszolkodnak állapottyokrol., és szüntelen szomorittyák magokot., mert ki ki inkább érzi amaga nyavalyáját mint sem a másét. és azt nagyobnak is tarttya a másénál, akinek a foga fáj. azt gondollya, hogy másnak nem lehet annál nagyob fájdalmat szenvedni. akinek a feje fáj, azt tarttya. hogy annál nintsen semmi 10 nehezeb, közönségesen azt²⁴⁸ mondgyák, hogy inkább szenvednének el más féle nyavalyát. mint sem azt, a melyet szenvednek, azt meg vallom. hogy én is ezt sokszor mondottam. de mint hogy a néked nem tettik, hogy el vágják a keresztben. enged meg azt leg aláb, hogy meg gyalultassam. hogy simáb legyen. meg azon kívül is hogy nehéz. 15 olyan egyenetlen. hogy fel sérti a vállamat.

A kristus leányom. így fogszé mindenkor beszélni, és nem szünölé meg valaha apanaszolkodástol, nem jobbé esze rontatni. és töcsköl-tetni a nyavalyáktol. és szenvedésektől, a lélek üdveségiért, mint [105a:] sem egéségesen el kárhozni, mentől inkább meg lészesz ter- 20 helve.²⁴⁹ annál hasznosab lesz néked, és a menyi könnyebülést fogsz venni, anyival. keveseb lesz jutalmad, lássad tehát mit akarsz választani. azté a mi meg terhelvén. meg könnyebít tégedet., vagy azt. a mi meg könnyebítvén. meg terhel tégedet., amely nyavalyát szenvedt., a meg nagyobittyá érdemedet., de a könnyebiség azt meg kissebitené.

25 Storophila. ez uram mind jó. de az én vállaim nem olyan erősek. hogy ilyen nagy terhet el birhassanak.

A kristus-nem tudod mit beszélsz.²⁵⁰ mint ha az örökké valo bölcseség. nem tudná azt. hogy mit tehet az emberi erő, hanzszor mon-dottam már azt te néked, hogy az *Isten igaz, és nem hágy tégedet* 30 *fellyeb kísértetni annál, a mint el szenvedheted. sőt a kísértettel a szabadulásra utat nyit. hogy azt el szenvedhessed.* 1 Cor. 10. 13. egy jó doktor tudgya azt, hogy miért ád az orvoságbol. egynek többet. mint sem a másikának, mivel azt mind a nyavalyához, mind a beteg természetih-ez kel alkalmaztatni. ha a beteg akarná tanítani a doktort, méltán 35 felelhetné nékie. hogy nem a betegnek kell nékem tanácsot adni,

²⁴⁸ azt <tarttyák.> mondgyák, [Törlés a sor végén.]

²⁴⁹ terhelve. [térhelveből javítva az ékezet áthúzásával.] annál <sz> hasznosab

²⁵⁰ mit beszélsz. <mit> mint [mint <mit> fölé írva.]

hanem az enyimet kell néki követni,. ha meg akar gyo-[105b:]
gyulni.

Storophila. oh! Istenem uram. mely sulyos ate karod én rajtam. az
én gyengeségem miat tsak alig hogy el nem esem az én hoszu, nehéz. és
5 kemény kereszttem alatt.

A kristus. vigyáz magadra. storophila. és had el az ilyen panaszol-
kodásokat,. és zugolodásokat, mert azok ellenkeznek. az Isten aka-
rattyával,. aki is azt mondotta az én apostolom által. *nem restelkedünk,*
ha a mi külső emberünk meg romol is, mert a belső minden nap épül, ami
10 *nyomoruságinknak, egy szem pillantásig valo szenvedése, a ditsőségnek,*
felette igen. igen. örökké valo állandóságát szerzi mi nekünk. 2 Cor. 4. 16.
mondgyad hát még is ez után. hogy sokat szenvedcz. hogy a keresztet
igen hoszu és nehéz, az apostol azt mondgya 2. Cor. 11. 24. hogy a te
szenvedésed igen rövid és könnyü, azt jól is mondgya. mivel anyiszor
15 meg nem ostoroztattál. mint ő. se a tenger fenekén. egy napot és egy
éttzakát nem töltöttél egy szóval. még vért sem ontottál én érettem.
látod tehát hogy a te szenvedésid kissébbek a ditsőségnél. a melyet
néked fognak szerezni, és helytelen panaszolkodol., mivel a nyomoru-
ságnak egy szem pillantásig valo szenvedése. aditsőségnek. felette
20 igen. igen örökké valo állandóságát szerzi.

Nyoltzadik Rész.

Hogy a keresztet minden nap kel hordozni, és [106a: üres]
[106b: kép] Fiam. meg ne vessed az urnak intésit, és békeségel szen-
vedgyed a midön ostoroz. prov. 3. 11.

[107a:] azt soha le nem kell tenni.

25 Fiam meg ne vessed az urnak intésit, és békeségel. szenvedgyed a
midön ostoroz. prov. 3. 11.

Storophila. látván azt. hogy nem²⁵¹ hagyták volna jóvá, a midön el
akara vágni egy darabot a keresztből. azért azt a vállára veté, noha
nagy kedvetlenségel, és mondá, a kristusnak. kérék uram mondgyad
30 meg azt énnekem. hogy menyi ideig kel még ezt a keresztet hordoznom.
és mikor láthatom annak végit. igen hoszunak tettzik nekem ez az út,
és sok idő kel arra a még végit érhetem.

A kristus. storophila semit sem használnak néked zugolodásid,
igen távul jársz még a martyrumok nyomdokitol, és a kikről énekeli az
35 anyaszent egyház.

²⁵¹ nem [Beszúrás.]

Szelidek mint a júp, szenvednek türesem.
probályák hohérnak. kegyetlen kinzásit.
csendes az ö lelkek, s' tellyes reménségel,
nem hogy zugolodnék.²⁵² söt áldgya fájdalmit.

⁵ olyan szándekben vagyé mint ezek a keresztény vitézek. vagy fogszé mindenkor zugolodni és panaszolkodni, némelykor a kereszted hoszaságárol. némelykor annak nehéz voltárol. tudodé azt hogy te kivagy? és hogy ki legyen a, a kire. [107b:] haragszol., de kérlek ki vagy te, nem egyéb hanem árnyék. és pór, ki ellen panaszolkodol, nem de nem az Isten²⁵³ ellen, az ellen a véghetetlen, és bölcseségü Atya ellen.? azt meg engedem néked, hogy nehéz a kereszt, de arra kell vigyáznod, hogy azt nem tsak meg engedi, de söt még az Isten küldi reád, leányom, az Isten maga önnön a joság, még is te akarod nékie meg mutatni, hogy miképpen bánnyék veled, az ötves tudgya azt. hogy meddig kell a ¹⁵ keméntzében hagyni az aranyat, te néked sem szükséges meg tudni azt az időt a mely Isten hatalmában vagyon. akoron ment lesz a keresztöl, a midön a ki reád adta. idejét látya el venni rollad, helytelenül panaszolkodol tehát. az időnek hoszas voltárol, tsak a te gyengeséged tselekeszi azt, mivel az idő magában rövid, kapcsollyad ²⁰ tehát magadot az Istenhez, hadgyad az ö akarattyára magadot. és rövidnek találod azt az időt, a melyről panaszolkodol.

Storophila. akár mint légyen uрам. de az én eröm el fogyot, és olyan gyenge vagyok. hogy tovább nem mehetek. nem tsak hoszu nékem eza munka. de a fájdalmit sem szenvedhetem tovább.

²⁵ A kristus. soha nékem ilyen formán többé ne beszély. jób volna azt egyszers mind meg mondani, hogy nem akarod akeresztet hordozni, mint sem azt mondani hogy azt nem hordozhatod. mivel tud meg azt. hogy *mindent tselekedhetel az által. a ki tégedet meg erősít.* philip. 4. 13. semmi akor nem [103a:] nehéz, a midön a ki valamit parancsol. ³⁰ segítségét ád parancsolattyának. végben vitelére, szokása abetegnek meg unni mind azt. a mi néki használhatna, és örömosteb szereti a helyit változtatni, mint sem az orvoságot bé venni., légy jó reménségben tehát storophila, ha a fájdalmaid könnyü, ahoz nem nagy békeséges türés kell. ha a nehéz, a ditsöséged nagyob. léssen. és ha a hoszu. a ³⁵ jutalom is örökös léssen. azon kívül is a mihez az ember meg szokik.

²⁵².zugolod(ék)nék.

²⁵³ Isten [Utána egy nagy C-hez hasonló betű látszik, melynek szerepe nem világos.]

azt könnyebben szenved, a mi minden nap történik. azt végtire nem tarttyák nagy bajnak, és a szokás. mint egy természetté válik. az olyanok, kik még a tengeren nem jártanak, mihent a hajóban mennek, minden fel háborodik benne. mert ahhoz nem szoktanak, és az⁵ után. a hajó hátkodása miatt. fő szédelgést éreznek, de az olyanok. akik atengeren sokat jártanak, kik azon sokféle szélvészeket próbáltak. olyan bátran vannak a hajóban. mint ha a földön járnának, nem hogy a hajó fenekére rejténék el magokat, de sőt még a hajó felső padlásán sétálnak. úgy anyira. hogy a mi eleinte rettentőnek tettet¹⁰ nékik, atengeren. ahhoz hozá szokván. azt azután semminek tarttyák, hasonló dolgot fogsz te. tapasztalni, és a mindenkori szenvedésed., végtire könnyeb-[108b:]nek tettzik.

Storophila attól tartok uram., hogy a még a szenvedéshez szokhatom, addig minden erőm el ne fogyjon. mivel nem látom, mikor lesz még¹⁵ vége ennek a nehéz utnak. és azt jól érzem hogy mihent a keresztet ream veszem, és az utra el indulok, soha én annak. végit nem fogom érni.

A kristus. hogy hogy storophila. már is meg ijedtél. el akarodé hagyni az utat, ? ellene akarszé mondani a keresztnek, ? ne tselekedgyél olyan dolgot, mivel minden eddig való fáradságod haszontalanná²⁰ lenne, egy kereszténynek minden ditsősége. a, hogy el mondhasa az ő fejével. *el végeztem a dolgot melyet én redám biztál volt. hogy el végezem,* joan. 17. 4.

Storophila, bizonyára uram, sokkal nagyobb békeséges türenek kellene²⁵ lennem, mint sem a mint vagyok, hogy anyi sok esztendeig meg maradhatnék a szenvedésben.

A kristus. halgasad mit mondok, semmiféle kereszt nem fog néked, se hoszunak, se nehéznek tétteni. hogy²⁵⁴ ha annak igazán való mértékit adod, vizsgál meg tehát annak szélyeségit, hoszuságát, magoságát, és mélységét, a keresztnek szélyeségit, az Isteni szeretettel kel meg mérni, mivel csak a tselekeszi a jót úgy, a mint kívántatik, a hoszát pedig annak, az alhatatosággal kel meg mérni. mivel *a ki végig-
len meg marad. a meg tartatik.* matth. 10. 22.

[109a:] A keresztben való álhatoságnak. azt nevezik, a midön³⁵ abban végig meg maradt minden zugolodás,²⁵⁵ és nyughatatlanság nélkül, ez így lévén. ha abban a szándékban vagy. hogy a keresztet

²⁵⁴ hogy <an-> ha [ha <an-> fölé írva, sorvégen;] annak [an — sorelej]i margóra beszurva.]

²⁵⁵ meg maradtz<, minden zugolodás, <nélkül> és nyughatatlanság nélkül,

hordozad. légy álhatatos, és maradj meg abban végig, ha azt meg akarod tudni hogy mi légyen a keresztnek magossága, és mélysége, azt az Istenről való üsmerettséged szerént lehet meg mérni, mivel a keresztnek magosságát ugy tudod meg ha az Istent meg üsméred, és

⁵ ha ötet szivedből szereted, azt el hitesd magadal storophila, hogy a midön a kálvária hegyére vittem a keresztet. olyan buzgoságal kívántam az én atyámnak. akarattyát végben vinni, hogy a világ végire is el vittem. volna²⁵⁶ az emberek üdveségéért, ha ő azt kívánta volna töllem.

¹⁰ Storophila. ezekre abeszédekre nem sokat hajtván. és a munkát meg unván. akeresztet el veté. és már szalado félben is vala, de a kristus meg tartoztatván mondá nékie.

A kristus *jaj azoknak kik a békeséges türest el vesztették* eccl. 2. 16. mit tselekszel storophila. honnét vagon hogy most szaladcz a keresztől.

¹⁵ hejában valo a jó tselekedet, hogy ha azt nem gyakorolod.

[109b:] Storophila ha azt tudtam volna hogy olyan sokáig kelletik hordozni a keresztet. és hogy semmi könnyeségem nem lészen, soha azt fel nem vettem volna.

²⁰ A kristus. nem mondottamé meg néked még előre, hogy *aki után-*
*nam*²⁵⁷ *akar jöni, viselje minden nap keresztét, és kövesen engemet*
mind azok valakik a szent lélek által. ujjonnan születtek., egy szem pillantásig nem lésznek kereszt nélkül. és minden kereszténynek kell azt hordozni, a maga rende szerént, de mitsoda szándékok vagon ?
ha egy keresztet le tész, minden bizonyal mást nehezebbet találsz

²⁵ helyette. gondolodé hogy azt el kerülheted. a mit még soha senki el nem került. melyik a szentek között, aki kereszt nélkül lett volna, töltöttemé én magam valaha el egy orát. szenvedés nélkül, azért is mondottam, hogy *kelletet szenvedni a kristusnak, és ugy menni bé az ő ditsőségében.* luk. 24. 26. hogy mérsz tehát más utat keresni, az égg

³⁰ felé, mint a melyen oda mentem., én nekem egész életem kereszt volt. te még is a nyugodalmat keresed, meg tsalod magadot. hogy ha mást keresel a nyomoruságnál, mert ez a halando élet, tele bajal. és szenvedésel. akár hová meny, de a keresztet soha el nem kerülöd, és a mindenüt készen vár, a kár mely felé forduly, de a keresztet mindenüt fel

³⁵ találod magadban., és [110a:] mindenüt békeséges türonek kell lenned. ha részesülni akarsz az örökké valo életben.

²⁵⁶ volna [v-a-ból javítva.]

²⁵⁷ utánnam [utánnámból javítva az ékezet áthúzásával.]

Storophila. ezeket orca pirulásal halgatá. és nem tudta mit felelni ezekre, a kristus azt látván nagy irgalmasággal parancsolá nékie, hogy fel venné akeresztet. a melyet el vetet vala, és mondá, vedd fel²⁵⁸ akeresztet, és kövessed az utat. melyet el kezdetél. mivel abban⁵ nincsen más mód, csak azon kell járnod. storophila. erre felelé köny hullatással. uram te látod gyengeségemet. nem is tudom már hogy mit tselekedgyem.

A kristus. leányom *el felejtván a melyek hát meget vagynak. azokra igyekezel. a melyek elől vagynak. atzél felé fuss, a menyei jutalomnak*¹⁰ *el vételére, a melyre az Isten hívut tégedet.* phi. 3. 14. mivel azt tud meg, illik egy jó. keresztényhez. hogy meg vesse avilági elő meneteleket., gyönyörűségeket, és hogy szüntelen sohajtssa. a menyei boldogságot, hanyan vannak olyanok. kik nem az üdveség felé futnak. és akik sok féle dolgokban avatván magokat. más utra térnek. a mely nem menyegben.¹⁵ hanem más felé vezet. azt végben vivén. amit az Isten kíván te tölled, csak egyedül az üdveségre tzelezz. és mind végig békeséges türéssel [110b:] viseljed keresztetted. *tarsd meg azt. a mi nálad vagyon, hogy senki el ne vegye koronádot.* apoc. 3. 11. az a korona pedig örökös²⁰ lévén. mitsoda vigyázást és hűséget nem érdemel. készítsed tehát magadot. mint egy jó, és hiv szolgáló az uradnak keresztit hordozni, aki is arra feszitetet te éretted. készítsed magadot. ez életben való nyomoruságokhoz, a melyeket kel szenvedned. akár mitsoda helyen légy.

Storophila. de uram nem tudom mitsoda formán győzhetem el, mivel olyan gyenge vagyok, hogy alig birom magamot.

²⁵ A kristus. azt meg kel vizsgálnod, hogy akár akarjad, akár ne akarjad, de keresztet és nyomoruságot kel szenvedned. ha azokat zugolodás nélkül szenveded, jutalmat nyersz, de ha azokat türhetelenséggel szenveded, nem hogy könnyebbeké, de sőt még az által sulyosabbaká tészed, el hitetvén tehát magadal. hogy tellyeséggel szükség³⁰ es szenvedni ezen a világon., igyekezel azon. hogy magad akaratodbol szenvedgy, noha igen nehéz végben vinni, de igen hasznos a nyomoruságokat örömel szenvedni., és aleg keserveseb dolgot is ugy venni mint ha azt magad akartad volna. hogy reád jöjjön. azokot alázatossággal, és békeséggel türéssel kel szenvedni, bizonyos lévén³⁵ abban, hogy minden az Isten akarattýából leszen, és attól el távozol. ha zugolodol., azt meg engedem. néked.²⁵⁹ [111a:] hogy nehéz a kereszt.,

²⁵⁸ fedd fel [Íráshiba.]

²⁵⁹ néked. <hogy ne->[111a:]<ked> hogy nehéz

és hogy annak az uttya hoszu, és tövises, de azt tsak szenvedni kell, mert az Istennek úgy tettzik. azért is mondá Dávid, *tsufságul adtlál engemet az eszteleennek. olyanná lettem mint a néma. és fel nem nyitottam aszámot. mert azt te tselekedted.* ps. 33. 12. nem zugolodot tehát dávid.
5 mert az Isten akarattyán meg állot; kövessed²⁶⁰ azért az ő példáját. és azt gondold meg. hogy a mely üldözéseket, és szomorúságokat szenvedcz az emberektől, ne az üldözéseket tekinttsed, hanem ahittell valo szemeidet emeld fel annak láthatatlan kezeire. a ki tégedet ostoroz. leheté helyes oka. egy szolgálának. azon panaszolkodni a mit az ura
10 tselekeszik a maga házánál. alázatosan kell hát azt el venni a mit az Isten reád küld, mivel az, az ő akarattyá, elmélkedgyél gyakran ezekről., és meg látod hogy könnyünek találod nyomoruságidot.

Storphila tudom uram hogy kételen vagyok szenvedni, ugyan az a kételenség is okozza az én keserüségimet.

15 A kristus. vessed az égre szemeidet, és tekinsd. meg az örökös jutalmat., melyet ígérnek azoknak, kik türessel szenvednek. mivel a mi kin, és nehéz atürhetetlenek. a könnyebség abékeséges türenek, hogy ha a békeséges türeśnek hasznait fogod tekinteni, sokal könyeben fogsz szenved-**[111b:]**ni, mert szenvedésidben. még előre meg
20 kostolod a menyei boldogságnak vigasztalását, hát ha szüntelen valo kinban kellene lenned. azért hogy meg láthass engemet ditsőségenben az én szenteimel., és hogy néked is részed lehessen abban., valyon soknak tartanád szenvedni olyan nagy ditsőségért, szenvedgyed tehát mostanában azt, a mit²⁶¹ nem akarsz, azért hogy el érheszed azt.
25 a mit kívánsz. *semmit ne fély attól. a mit szenvedcz.* mert az Isten azért küldi reád. *hogy meg próbáltasál.* apoc 2. 20. ezigy lévén., *légy hiv mind végig. és meg adom néked az életnek koronáját,* azt pediglen tud meg, hogy a ki koronát fog adni. ugyan az is téssen hüségesé. de azt akarja. hogy a sziv alázatos légyen, visgáld meg hogy mitsoda az a korona, a melyet
30 az Isten ígér, és hogy mi légyen az az örökös benne valo élet. és ditsőség. mitsoda hasonlatosság vagyon egy szem pillantásig tarto élet, és szenvedés közöt. és az örökké valo jutalom közöt, el is lehet mondani. oh! meg foghatatlan adakozo²⁶² Isten

Storphila ezekre a kegyesen valo intésire akristusnak, meg kezdék
35 bátorodni, és eröt vévén magán, fel kiálta, kész az én szivem. uram

²⁶⁰ kövessed <t> azért

²⁶¹ [A kéziratban, sorvégen:] az [új sor elején:] mit [Mikesnél 1747-ben már szokatlan alak; a szöveggörnyezet elírásra mutat.]

²⁶² adakozo [d megkezdett k-ból javítva.]

kész, a keskeny ösvényen akarok²⁶³ ez után járni. és nem a szélyes uton, mely a veszedelemre vezetne. válasz²⁶⁴ el uram engemet [112a:] azoktól. kik a világi gyönyörüségeknél szélyes uttyain járnak. ad meg azt. a mit ígértél, és had lehessen érdemes ilyen nagy kegyelemre.
5 a te kezeidből vettem a keresztet. holtig is akarom azt viselni, olyan formán a mint azt reám adtad, el kezdettem ezt az utat. már viszá nem fordulhatok, se el nem hagyhatom.

A kristus. eszerént kel tselekedned storophila.²⁶⁵ maradgy én velem a keresztben. és arol le ne szály, mind addig. valamég, azt el nem mondhatod. *mindenek el végeztettek.* a sidok azt kiálták ellenem az elöt. *ha Izrael királya szálljon le most a keresztől, és hiszünk nékie.* matth. 27. 42. nem lett volna nekem nehéz dolog a keresztől le szállanom. mivel a koporsoból fel tamasztthattam magamot, de akkor példát akartam adni a békeséges türesre, halasztván más időre, jeleit adni hatalmaságomnak. azért leányom én reám való nézve kövessed a hoszas békeséges türest, mivel *a ki végiglen meg marad. az üdvezül.* [112b:]

²⁶³ akarok <ez> ez után [Tollhiba.]

²⁶⁴ válasz<el> el

²⁶⁵ storophila. [r—p-ből javítva.]